

СЪДЪРЖАНИЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ РАЗДЕЛ

Народно събрание

- ✓ **Решение** за освобождаване от длъжност на инспектор в Инспектората към Висшия съдебен съвет 2
- ✓ **Решение** за приемане на Процедурни правила за условията и реда за предлагане на кандидата за заместник-омбудсман, публично оповестяване на документите, представянето и изслушването на кандидата за заместник-омбудсман в Комисията по вероизповеданията и правата на човека и процедурата за избор от Народното събрание 2

Министерски съвет

- ✓ **Постановление № 1** от 7 януари 2016 г. за приемане на Наредба за управление на минните отпадъци 3
- ✓ **Постановление № 2** от 11 януари 2016 г. за приемане на Наредба за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях 23
- ✓ **Постановление № 4** от 14 януари 2016 г. за изменение на Постановление № 36 на Министерския съвет от 2015 г. за финансово подпомагане на дейността на извънучилищните педагогически учреждения в системата на народната просвета 43
- ✓ **Постановление № 5** от 14 януари 2016 г. за изменение и допълнение на Наредбата за реда за избор на осигуряване, внасяне и разпределяне на задължителните осигурителни вноски, вноските за Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ и за обмен на информация, приета с Постановление № 233 на Министерския съвет от 2015 г. 44
- ✓ **Постановление № 6** от 14 януари 2016 г. за изменение и допълнение на Устройствения правилник на Българ-

- ския институт по метрология, прием с Постановление № 109 на Министерския съвет от 2006 г. 44
- ✓ **Постановление № 7** от 14 януари 2016 г. за одобряване на допълнителни разходи по бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството за 2016 г. 47
- ✓ **Решение № 7** от 8 януари 2016 г. за предоставяне на концесия за добив на подземни богатства по чл. 2, ал. 1, т. 6 от Закона за подземните богатства – скалнооблицовъчни материали – вулкански туфи, от находище „Роза“, разположено в землището на с. Брежана, община Джебел, област Кърджали, на „Ангезит“ – ООД, гр. Бургас 47
- ✓ **Решение № 8** от 8 януари 2016 г. за предоставяне на концесия за добив на подземни богатства по чл. 2, ал. 1, т. 5 от Закона за подземните богатства – строителни материали – мрамори, от находище „Галчово гнездо“, разположено в землището на с. Илинденци, община Струмяни, област Благоевград, на „Илинденци – Мрамор“ – АД, с. Илинденци 51

Министерство на регионалното развитие и благоустройството

- ✓ **Наредба № РД-02-20-3** от 21 декември 2015 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на сгради за обществено обслужване в областта на образованието и науката, здравеопазването, културата и изкуствата 56

Министерство на туризма

- ✓ **Наредба № 1** от 5 януари 2016 г. за образованието, практическата подготовка и професионалната квалификация, необходими за придобиване на правоспособност за упражняване на професията „Екскурзовод“ 141

ОФИЦИАЛЕН РАЗДЕЛ**НАРОДНО СЪБРАНИЕ****РЕШЕНИЕ**

за освобождаване от длъжност на инспектор в Инспектората към Висшия съдебен съвет

Народното събрание на основание чл. 86, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 48, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт

РЕШИ:

Освобождава от длъжност като инспектор в Инспектората към Висшия съдебен съвет Моника Георгиева Малинова.

Решението е прието от 43-то Народно събрание на 14 януари 2016 г. и е подпечатано с официалния печат на Народното събрание.

Председател на Народното събрание:

Цецка Цачева

Подпечатано с държавния печат.

Министър на правосъдието:

Екатерина Захариева

210

РЕШЕНИЕ

за приемане на Процедурни правила за условията и реда за предлагане на кандидат за заместник-омбудсман, публично оповестяване на документите, представянето и изслушването на кандидата за заместник-омбудсман в Комисията по вероизповеданията и правата на човека и процедурата за избор от Народното събрание

Народното събрание на основание чл. 86, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 89, ал. 7 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание

РЕШИ:

Приема процедурни правила за условията и реда за предлагане на кандидат за заместник-омбудсман, публично оповестяване на документите, представянето и изслушването на кандидата за заместник-омбудсман в Комисията по вероизповеданията и правата на човека и процедурата за избор от Народното събрание.

I. Предлагане на кандидат за заместник-омбудсман и представяне на документите му.

1. Предложението за кандидат за заместник-омбудсман се прави от омбудсмана на основание чл. 11, ал. 1 от Закона за омбудсмана. Предложението се внася в писмена форма до Комисията по вероизповеданията и правата на човека чрез председателя на Народното събрание.

2. Предложението за кандидат за заместник-омбудсман се придружава с писмени мотиви, които съдържат и аргументация за високите морални качества на кандидата. Към предложението се прилагат следните документи:

а) писмено съгласие на кандидата по образец – приложение № 1 към решението;

б) подробна автобиография;

в) ксерокопие от диплома за завършено висше образование;

г) декларация по образец – приложение № 2 към решението, че кандидатът отговаря на условията за избор на народен представител по чл. 65, ал. 1 от Конституцията на Република България във връзка с чл. 9 от Закона за омбудсмана.

II. Публично оповестяване на документите.

1. Предложението заедно с приложените към него писмени мотиви и документи се публикува на специализирания тематичен сайт на интернет страницата на Народното събрание не по-късно от 7 дни преди изслушването. Публикуването на предложението и документите се извършва в съответствие със Закона за защита на личните данни.

2. Юридическите лица с нестопанска цел, регистрирани за осъществяване на общественополезна дейност, не по-късно от три дни преди изслушването на кандидата могат да представят на Комисията по вероизповеданията и правата на човека становища за кандидата, включващи и въпроси, които да му бъдат поставени. Средствата за масово осведомяване могат да изпращат в Комисията по вероизповеданията и правата на човека въпроси към кандидата, които да му бъдат поставени. Анонимни становища и сигнали не се разглеждат. Становищата и въпросите се изпращат по пощата на адрес: гр. София, пл. Княз Александър I № 1, Комисия по вероизповеданията и правата на човека, или по електронен път на e-mail: kvpch@parliament.bg. Становищата и въпросите се публикуват на специализирания тематичен сайт на интернет страницата на Народното събрание при спазване на Закона за защита на личните данни. Не се публикуват конкретни данни, съставляващи класифицирана информация, както и факти от личния живот на лицата.

III. Изслушване на кандидата за заместник-омбудсман.

1. Преди да изслуша предложения кандидат, Комисията по вероизповеданията и правата на човека проверява представените документи и дали кандидатът отговаря на изискванията за заемане на длъжността, за която е предложен.

2. Изслушването се провежда в открито заседание на Комисията по вероизповеданията и правата на човека, което се излъчва в реално време в интернет чрез интернет страницата на Народното събрание.

3. Кандидатът се представя от омбудсман – в изложение до 5 минути. Представянето включва и данни за мотивацията, публичната репутация, моралните качества и обществената подкрепа за кандидата.

4. На кандидата се дава възможност да допълни данни от професионалната си биография и да представи концепцията си за работа като заместник-омбудсман в изложение до 10 минути.

5. Председателят на Комисията по вероизповеданията и правата на човека представя в резюме становищата и поставените въпроси от лицата по чл. 89, ал. 3 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, ако такива са представени.

6. Отговор на кандидата по представените становища и поставените въпроси – до 10 минути.

7. Народните представители могат да задават въпроси към кандидата. Времето за изложение на въпросите е до 3 минути.

8. Отговор на кандидата след изчерпване на зададените му въпроси от народните представители – до 5 минути.

9. От изслушването се изготвя пълен стенографски протокол, който се публикува на специализирания тематичен сайт на интернет страницата на Народното събрание.

10. Комисията по вероизповеданията и правата на човека изготвя по смисъла на чл. 89, ал. 5 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание доклад от изслушването на кандидата за заместник-омбудсман и го внася в Народното събрание. Към доклада се прилага и проект на решение за избор на кандидата за заместник-омбудсман.

IV. Избор на кандидат за заместник-омбудсман от Народното събрание.

1. Заседанието се излъчва в реално време в интернет чрез интернет страницата на Народното събрание.

2. С решение на Народното събрание на заседанието присъства предложеният кандидат за заместник-омбудсман.

3. Народното събрание изслушва в резюме внесения доклад на Комисията по вероизповеданията и правата на човека.

4. Кандидатът за заместник-омбудсман се представя от омбудсман – до 5 минути.

5. Провеждат се разисквания по кандидатурата по реда на Правилника за организацията и дейността на Народното събрание.

6. Гласуването е явно чрез компютризираната система за гласуване.

7. Кандидатът се смята за избран, ако е получил повече от половината от гласовете на присъстващите народни представители.

8. Ако кандидатът за заместник-омбудсман не получи необходимите гласове, Народното

събрание приема решение за откриване на нова процедура за избор.

Решението е прието от 43-то Народно събрание на 14 януари 2016 г. и е подпечатано с официалния печат на Народното събрание.

Председател на Народното събрание:
Цецка Цачева

Приложение № 1
към решението

ДЕКЛАРАЦИЯ

Долуподписаният/ата,
с ЕГН, л. к. №,
изд. на от МВР,

ДЕКЛАРИРАМ, ЧЕ:

съм съгласен/а да бъда предложен/а за заместник-омбудсман.

..... г. Декларатор:

Приложение № 2
към решението

ДЕКЛАРАЦИЯ

Долуподписаният/ата,
с ЕГН, л. к. №,
изд. на от МВР,

ДЕКЛАРИРАМ, че отговарям на условията по чл. 65, ал. 1 от Конституцията на Република България:

1. навършил/а съм 21 години;
2. нямам друго гражданство освен българско;
3. не съм поставен/а под запрещение;
4. не изтърпявам наказание лишаване от свобода.

Известно ми е, че за невярно деклариране нося наказателна отговорност по чл. 313 от Наказателния кодекс.

Съгласен/а съм личните ми данни да бъдат обработвани във връзка с произвеждане на избор за заместник-омбудсман.

..... г. Декларатор:

242

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 1 ОТ 7 ЯНУАРИ 2016 Г.

за приемане на Наредба за управление на минните отпадъци

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ ПОСТАНОВИ:

Член единствен. Приема Наредба за управление на минните отпадъци.

Заключителни разпоредби

§ 1. Отменят се:

1. Наредбата за специфичните изисквания за управление на минните отпадъци, приета с Постановление № 17 на Министерския съвет от 2009 г. (обн., ДВ, бр. 10 от 2009 г.; изм., бр. 5 от 2010 г. и бр. 7 от 2011 г.).

2. Постановление № 18 на Министерския съвет от 2009 г. за приемане на Наредба за издаване на сертификати за произход на електрическа енергия, произведена от възобновяеми енергийни източници (ДВ, бр. 10 от 2009 г.).

3. Наредбата за издаване на сертификати за произход на електрическа енергия, произведена от възобновяеми енергийни източници, приета с Постановление № 18 на Министерския съвет от 2009 г. (обн., ДВ, бр. 10 от 2009 г.; изм., бр. 85 от 2010 г.).

4. Постановление № 259 на Министерския съвет от 1999 г. за определяне на цени на електрическата енергия, на топлинната енергия и на природния газ, за приемане на Наредба за прилагане на цените на топлинната енергия и на природния газ за вътрешния пазар и на Наредба за образуване и прилагане на цените на електрическата енергия (обн., ДВ, бр. 2 от 2000 г.; изм. и доп., бр. 36, 48, 49, 63 и 93 от 2000 г. и бр. 16, 85, 91, 108 и 111 от 2001 г.).

§ 2. В наименованието и в член единствен от Постановление № 19 на Министерския съвет от 2007 г. за приемане на Тарифа за таксите, които се събират от Министерството на икономиката, енергетиката и туризма по Закона за енергетиката (обн., ДВ, бр. 15 от 2007 г.; изм., бр. 93 от 2009 г.) думите „Министерството на икономиката, енергетиката и туризма“ се заменят с „Министерството на енергетиката“.

§ 3. В Тарифата за таксите, които се събират от Министерството на икономиката, енергетиката и туризма по Закона за енергетиката, приета с Постановление № 19 на Министерския съвет от 2007 г. (обн., ДВ, бр. 15 от 2007 г.; изм., бр. 93 от 2009 г.), се правят следните изменения:

1. В наименованието думите „Министерството на икономиката, енергетиката и туризма“ се заменят с „Министерството на енергетиката“.

2. В чл. 2, ал. 2 думите „министъра на икономиката, енергетиката и туризма“ се заменят с „министъра на енергетиката“.

3. В чл. 3, ал. 2 и 3 думите „Министерството на икономиката, енергетиката и туризма“ се заменят с „Министерството на енергетиката“.

§ 4. В чл. 4, т. 7 от Устройствения правилник на Агенцията за ядрено регулиране, приет с Постановление № 278 на Министерския съвет от 2013 г. (ДВ, бр. 107 от 2013 г.), думите „министъра на икономиката и енергетиката“ се заменят с „министъра на енергетиката“.

§ 5. В Наредбата относно съдържанието, структурата, условията и реда за предоставяне на информацията, предвидена в правото на Европейския съюз в областта на енергетиката, на институции на Европейския съюз, приета с Постановление № 332 на Министерския съвет от 2006 г. (обн., ДВ, бр. 106 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 57 от 2007 г., бр. 20 от 2008 г., бр. 93 от 2009 г. и бр. 71 от 2011 г.), навсякъде думите „Министерството на икономиката, енергетиката и туризма“, „министърът на икономи-

ката, енергетиката и туризма“ и „министъра на икономиката, енергетиката и туризма“ се заменят съответно с „Министерството на енергетиката“, „министърът на енергетиката“ и „министъра на енергетиката“.

§ 6. В Наредбата за провеждане на конкурси и търгове за предоставяне на разрешения за търсене и/или проучване и на концесии за добив на подземни богатства по Закона за подземните богатства, приета с Постановление № 231 на Министерския съвет от 2010 г. (ДВ, бр. 82 от 2010 г.), се правят следните изменения:

1. В чл. 12, ал. 4, изречение второ думите „съответния министър“ се заменят с „министъра на енергетиката“.

2. В чл. 16, ал. 2 т. 7 се отменя.

3. В чл. 33, ал. 2 т. 8 се отменя.

§ 7. В Наредбата за Националния геоложки фонд, приета с Постановление № 264 на Министерския съвет от 1999 г. (обн., ДВ, бр. 6 от 2000 г.; изм., бр. 54 от 2006 г. и бр. 43 от 2011 г.), навсякъде думите „Министерството на икономиката, енергетиката и туризма“, „министърът на икономиката, енергетиката и туризма“ и „министъра на икономиката, енергетиката и туризма“ се заменят съответно с „Министерството на енергетиката“, „министърът на енергетиката“ и „министъра на енергетиката“.

§ 8. В Наредбата за изискванията към обхвата и съдържанието на работните проекти за търсене и проучване или за проучване, добив и първична преработка на подземни богатства, за ликвидация и/или консервация на геологопроучвателните и на миннодобивните обекти и за рекултивация на засегнатите земи и за условията и реда за тяхното съгласуване, приета с Постановление № 248 на Министерския съвет от 2013 г. (ДВ, бр. 95 от 2013 г.), навсякъде думите „Министерството на икономиката и енергетиката“, „министърът на икономиката и енергетиката“ и „министъра на икономиката, енергетиката и туризма“ се заменят съответно с „Министерството на енергетиката“, „министърът на енергетиката“ и „министъра на енергетиката“.

§ 9. В Наредбата за изготвянето и воденето на Националния баланс на запасите, Регистъра на откритията и Специализирания кадастър на находищата на подземни богатства, приета с Постановление № 232 на Министерския съвет от 1999 г. (ДВ, бр. 111 от 1999 г.), навсякъде думите „Министерството на околната среда и водите“, „министърът на околната среда и водите“ и „министъра на околната среда и водите“ се заменят съответно с „Министерството на енергетиката“, „министърът на енергетиката“ и „министъра на енергетиката“.

§ 10. В Наредбата за единен регистър и кадастър на разрешенията за търсене и/или проучване, приета с Постановление № 233 на Министерския съвет от 1999 г.

(обн., ДВ, бр. 111 от 1999 г.; изм., бр. 54 от 2006 г.), навсякъде думите „Министерството на околната среда и водите“, „министърът на околната среда и водите“ и „министъра на околната среда и водите“ се заменят съответно с „Министерството на енергетиката“, „министърът на енергетиката“ и „министъра на енергетиката“.

§ 11. В Наредбата за устройството и дейността на Националния доверителен екофонд, приета с Постановление № 96 на Министерския съвет от 2004 г. (обн., ДВ, бр. 41 от 2004 г.; изм., бр. 71 от 2010 г. и бр. 81 от 2014 г.), в чл. 9, ал. 1 т. 3 се изменя така:

„3. заместник-министър на енергетиката;“.

§ 12. Постановлението влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

Министър-председател:

Бойко Борисов

За главен секретар на Министерския съвет:

Веселин Даков

НАРЕДБА

за управление на минните отпадъци

Г л а в а п ъ р в а

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С наредбата се определят специфичните изисквания и редът за управление на минните отпадъци, мониторингът, контролът и инспектирането на съоръженията за минни отпадъци с оглед на:

1. предотвратяване, намаляване или ограничаване на вредното им въздействие върху компонентите на околната среда, безопасността и човешкото здраве;

2. предотвратяване на аварии.

Чл. 2. (1) Наредбата не се прилага за:

1. отпадъци, които не са пряк резултат от дейности по проучване, добив, първична преработка и складиране на подземни богатства, в т.ч. открит и подземен добив на подземни богатства, включително чрез сондажи или преработка на извлечения материал, независимо от техния собственик или държател и от момента, в който са генерирани;

2. отпадъци, които не са пряк резултат от дейности по проучване, добив, първична преработка и складиране на подземни богатства, за отпадъците, образувани при дейности по проучване, добив и първична преработка на подземни богатства в континенталния шelf и в изключителната икономическа зона на Република България в Черно море;

3. водите, които се инжектират и/или реинжектират в земните недра, за които се изисква разрешително по чл. 118а, ал. 7 и ал. 9, т. 1 от Закона за водите.

(2) Наредбата не обхваща изискванията, нормите и правилата за безопасност, отнасящи се до радиоактивността на минните отпадъци.

(3) Наредбата не се прилага за съоръжения за минни отпадъци, закрити към 1 май 2008 г.

Г л а в а в т о р а

УПРАВЛЕНИЕ НА МИННИТЕ ОТПАДЪЦИ

Раздел I

Общи положения за управление на минните отпадъци

Чл. 3. (1) Не се допуска насипването или депонирането на минни отпадъци на места извън посочените в чл. 22б, ал. 2 от Закона за подземните богатства (ЗПБ), както и изоставянето на съоръженията без надзор и контрол.

(2) Управлението на минните отпадъци се извършва съгласно нормите на глава осма от ЗПБ и настоящата наредба.

Чл. 4. Дейностите по управление на минните отпадъци се извършват съгласно одобрен от министъра на енергетиката план за управление на минните отпадъци и издадено от министъра на енергетиката разрешително, когато такова се изисква от ЗПБ.

Раздел II

План за управление на минните отпадъци

Чл. 5. (1) Планът за управление на минните отпадъци се изготвя и изпълнява от оператора, отговорен за управление на минните отпадъци, с оглед постигане на следните цели:

1. предотвратяване или намаляване на образуването на минни отпадъци, както и на тяхната вредност, отчитайки:

а) управлението на минните отпадъци при проектирането и избора на технология за добив и първична преработка на подземни богатства;

б) промените, които минните отпадъци могат да претърпят при увеличаване на тяхната повърхнина и излагането им на условията над земята;

в) връщането на минните отпадъци обратно в отработените пространства, доколкото това е технически възможно, икономически изгодно и благоприятно за околната среда съобразно нормативните изисквания за опазването ѝ;

г) връщането обратно на горния почвен слой след закриване на съоръжението за минни отпадъци или ако това практически не е възможно – повторното използване на горния почвен слой на друго място;

д) използването на вещества с по-ниска степен на опасност при първичната преработка на подземните богатства при спазване на изискването на чл. 87, ал. 2, т. 4 ЗПБ;

2. оползотворяване на минните отпадъци чрез рециклиране, повторно използване или използване за специфични цели, доколкото това е благоприятно за околната среда и е съобразно нормативните изисквания за опазването ѝ;

3. гарантиране на краткосрочно и дългосрочно безопасно депониране на минните отпадъци чрез предвиждане в проектите по чл. 82 ЗПБ и изпълнение на дейности и мероприятия за изграждане, експлоатация и

закриване на съоръжения за минни отпадъци в съответствие с плана за управление на минните отпадъци:

а) с които се предлагат решения, обезпечаващи минимален и ако е възможно – впоследствие никакъв мониторинг, контрол и управление на закритото съоръжение за минни отпадъци;

б) изпълнението на които води до предотвратяване или минимизиране на дългосрочни отрицателни въздействия върху околната среда и човешкото здраве;

в) изпълнението на които гарантира дългосрочна геотехническа стабилност на надземните съоръжения за минни отпадъци.

(2) Планът за управление на минните отпадъци се изготвя в съответствие с приложение № 1, като се взема предвид принципът за устойчиво развитие.

Чл. 6. Планът за управление на минните отпадъци се одобрява от министъра на енергетиката, когато отговаря на изискванията на ЗПБ и на тази наредба.

Чл. 7. (1) Планът за управление на минните отпадъци се преразглежда на всеки 5 години или когато:

1. са настъпили съществени промени в експлоатацията на съоръжението за минни отпадъци, засягащи неговата конструкция, в качествения състав или в количеството на минните отпадъци;

2. е постъпило предложение от оператора за изменение и допълнение на одобрения план;

3. резултатите от проверките на министъра на енергетиката или на оправомощено от него длъжностно лице във връзка с изпълнението на одобрения план налагат това;

4. резултатите от мониторинга налагат това;

5. са настъпили съществени изменения в най-добрите налични техники.

(2) Измененията в плана за управление на минните отпадъци се разглеждат от министъра на енергетиката или от оправомощено от него длъжностно лице в 30-дневен срок от постъпването им и ако има пропуски или информацията е недостатъчна, на оператора се дава срок за отстраняването им или документите се връщат за отстраняване на нередовностите със задължителни указания.

(3) В срок до два месеца след отстраняване на пропуските по ал. 2 министърът на енергетиката или оправомощено от него длъжностно лице одобрява или мотивирано отказва да одобри измененията в плана за управление на минните отпадъци.

Чл. 8. Всички направени изменения на плана за управление на минните отпадъци се одобряват съгласно чл. 6 и при необходимост се отразяват в проектите по чл. 82 ЗПБ.

Чл. 9. Планове, изготвени по силата на друго национално или общностно (на Европейската общност) законодателство и отговарящи

на изискванията на чл. 5, могат да се използват за управление на минни отпадъци след одобряването им от министъра на енергетиката.

Раздел III

Разрешително за управление на минни отпадъци

Чл. 10. За извършване на дейности по управление на минни отпадъци, съхранявани в съоръжение за минни отпадъци от категория „А“, се изисква разрешително, издадено от министъра на енергетиката.

Чл. 11. (1) За получаване на разрешително за управление на минни отпадъци операторът подава заявление до министъра на енергетиката, в което се посочват трите имена и адресът на физическото лице или наименованието, седалището и търговската регистрация на юридическото лице.

(2) Към заявлението по ал. 1 се прилагат:

1. документи, удостоверяващи самоличността на кандидата – за физически лица;

2. документ, удостоверяващ, че кандидатът има права за търсене и проучване или за проучване, или за добив на подземни богатства, или е упълномощен от лице, притежаващо такива права;

3. предложение за местоположение на съоръжението и други алтернативни варианти за местоположение, отразени на план с нанесени подземни и надземни комуникации, водни обекти, санитарно-охранителни зони, сгради и други;

4. инженерно-геоложки, хидрогеоложки, хидроложки, хидрохимични, сеизмични и морфоложки данни за района, в който ще бъде разположено съоръжението;

5. план за управление на минните отпадъци;

6. мерки за предотвратяване на големи аварии и аварийен план;

7. предложение за финансово обезпечение;

8. доказателства, че кандидатът притежава необходимите за дейността квалификации, познания и технически възможности;

9. мотивирано предложение за срока на разрешителното;

10. декларацията относно данните, които според оператора представляват търговска тайна и не трябва да са част от публичния регистър по чл. 22е, ал. 6 ЗПБ.

(3) Заявлението по ал. 1 се разглежда по реда на чл. 22д, ал. 2 и 3 ЗПБ.

(4) Разрешително за управление на минни отпадъци се издава, когато:

1. са изпълнени условията по ал. 1 и 2 от настоящия член;

2. министърът на енергетиката е преценил, че операторът притежава квалификация, технически умения и способности да постигне целите на плана за управление на отпадъците;

3. планът за управление на минните отпадъци идентифицира опасностите от големи аварии и те ще бъдат взети предвид при проектирането, строителството, експлоатацията

и поддръжката, закриването и последващия мониторинг на съоръжението за минни отпадъци с оглед предотвратяване на такива аварии и ограничаване на отрицателното въздействие за човешкото здраве и/или околната среда, включително трансграничните въздействия;

4. управлението на минните отпадъци не противоречи на плановете и програмите за управление на отпадъците по Закона за управление на отпадъците, удостоверено с документ по чл. 22г, ал. 7, т. 1 ЗПБ, издаден от съответния компетентен орган.

Чл. 12. С цел избягване на ненужно дублиране на информация и на повторение на работата на оператора, свързана с получаване на разрешително, се допуска всяко разрешително, издадено по силата на друго национално или общностно законодателство при спазване на изискванията на чл. 11, да бъде използвано за издаване на едно общо разрешително за управление на минни отпадъци.

Чл. 13. (1) Разрешителното за управление на минни отпадъци съдържа следните задължителни реквизити:

1. наименование, седалище и ЕИК на оператора;
2. правни и фактически основания за издаване на разрешителното;
3. местоположение на съоръжението;
4. категория на съоръжението;
5. условия и мерки по управление на съоръжението през периода:

- а) на експлоатация;
 - б) закриване;
 - в) след закриване;
6. условия по финансовото обезпечение;
 7. информация за решението за одобряване на плана за управление на минните отпадъци;
 8. информация за влязло в сила решение по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), издадено по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), или решение, с което е преценено да не се извършва ОВОС, и/или административен акт, издаден по реда на Закона за биологичното разнообразие.

(2) Неразделна част от разрешителното по ал. 1 представлява одобреният от министъра на енергетиката План за управление на минните отпадъци.

(3) Разрешителното за управление на минни отпадъци се преразглежда от министъра на енергетиката по реда на чл. 7 на всеки 5 години или когато:

1. са настъпили съществени промени, отнасящи се до:
 - а) експлоатацията на съоръжението за минни отпадъци, засягащи неговата конструкция;
 - б) качествения състав на минните отпадъци;
 - в) количеството на минните отпадъци;
2. е постъпило предложение от оператора на съоръжението за минни отпадъци за изменение и допълнение на одобрения план;

3. в резултат на инспекции, извършени от министъра на енергетиката или от оправомощени от него длъжностни лица, или от други контролни органи, са направени констатации, налагащи това;

4. резултатите от мониторинга налагат това;

5. са настъпили съществени изменения в най-добрите налични техники.

(4) Разрешителното за управление на минни отпадъци не освобождава оператора на съоръжението от задълженията му да привежда дейността си в съответствие с приложимото национално и общностно законодателство.

Г л а в а т р е т а

ХАРАКТЕРИСТИКА И КЛАСИФИЦИРАНЕ НА МИННИТЕ ОТПАДЪЦИ И КАТЕГОРИЗИРАНЕ НА СЪОРЪЖЕНИЯТА ЗА СЪХРАНЯВАНЕТО ИМ

Раздел I

Характеристика и класифициране на минните отпадъци

Чл. 14. (1) С охарактеризирането на минните отпадъци се цели:

1. определяне и оценяване на свойствата и поведението им;
2. избиране на методи за управление, осигуряващи предотвратяване, намаляване или ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху компонентите на околната среда, безопасността и здравето на човека.

(2) Информацията по ал. 1 се използва при изготвянето на плановете за управление на проектите по чл. 82 ЗПБ и при категоризиране на съоръженията за съхраняване на минни отпадъци.

(3) Минните отпадъци се охарактеризират от оператора съгласно приложение № 2.

Чл. 15. Въз основа на качествената характеристика и състава на минните отпадъци и според степента на риска за околната среда и/или човешкото здраве операторът определя код и наименование на минните отпадъци съгласно приложение № 1 към Наредба № 2 от 2014 г. за класификация на отпадъците (ДВ, бр. 66 от 2014 г.) и ги класифицира съгласно приложение № 3 от настоящата наредба като:

1. незамърсени почви;
2. инертни отпадъци;
3. неопасни отпадъци от проучването;
4. отпадъци от добива и преработката на торф;
5. неопасни неинертни отпадъци;
6. опасни отпадъци.

Раздел II

Категоризиране на съоръжения за минни отпадъци

Чл. 16. (1) Съоръжение за минни отпадъци е всяко пространство – насипище, хвостохранилище (шламохранилище) или друго, предназначено за събиране или депониране на

минни отпадъци в твърда или в течна фаза, в разтвор или суспензия, за следния период:

1. неограничен – за съоръжения от категория „А“ и за съоръжения за отпадъци, охарактеризирани като опасни в плана за управление на отпадъците;

2. над шест месеца – за съоръжения за опасни минни отпадъци, генерирани непредвидено;

3. над една година – за съоръжения за неопасни неинертни отпадъци;

4. над три години – за съоръжения за незамърсени почви, неопасни отпадъци от проучване, инертни отпадъци и отпадъци, получени при добив, преработка и съхранение на торф.

(2) Съоръжението за минни отпадъци включва и всяка язовирна стена/бент или друга структура, служеща да съдържа, задържа, ограничава или поддържа по друг начин съоръжението.

(3) В зависимост от своите особености съоръженията за минни отпадъци са:

1. насипища (табани);

2. хвостохранилища и шламоохранилища;

3. други.

(4) Не са съоръжения за минни отпадъци:

1. площадките, където се събират или депонират:

а) непредвидено генерирани опасни минни отпадъци за период до шест месеца;

б) неопасни неинертни минни отпадъци за период до една година;

в) незамърсени почви, неопасни отпадъци от проучването, инертни отпадъци и отпадъци, получени при добив, преработка и складиране на торф за период до три години;

2. отработените пространства, образувани в резултат на подземен или открит добив на подземни богатства, в които минните отпадъци се връщат като запълващ материал;

3. рампи, прегради или други съоръжения, свързани с производствената дейност, които се изграждат с минни отпадъци, отговарящи на условията по чл. 22а, ал. 5, т. 1, 3 и 4 ЗПБ.

(5) Периодите по ал. 4, т. 1 започват да текат от датата, посочена като начало в уведомлението по чл. 19.

(6) За площадките по ал. 4, т. 1 се изготвя план за управление на минните отпадъци в съответствие с указанията в приложение № 1.

Чл. 17. (1) Съоръженията за минни отпадъци се категоризират съгласно чл. 22б, ал. 4 ЗПБ по критерии, определени с Методика за категоризиране на съоръженията за минни отпадъци (приложение № 4) като:

1. съоръжения категория „А“;

2. съоръжения категория „Б“.

(2) Категоризацията на съоръженията за минни отпадъци се преразглежда:

1. при направени промени в издаденото разрешително за управление на минни отпадъци;

2. при настъпили изменения в условията за експлоатация на съоръжението за минни отпадъци;

3. при отсъствие на горните обстоятелства преразглеждане на категорията на дадено съоръжение се прави в края на експлоатационния му период.

Г л а в а ч е т в ъ р т а

СТРОИТЕЛСТВО, ЕКСПЛОАТАЦИЯ И ЗАКРИВАНЕ НА СЪОРЪЖЕНИЯТА ЗА МИННИ ОТПАДЪЦИ

Чл. 18. (1) Местоположението на площадки за разполагане на съоръженията за минни отпадъци се съобразява със:

1. наличие на защитени територии и обекти;

2. наличие на недвижими културни ценности;

3. съществуващите геоложки, хидроложки, хидрогеоложки, сеизмични и геотехнически фактори;

4. други фактори, оказващи влияние на избора на местоположение.

(2) Строителството, експлоатацията и закриването на съоръженията за минни отпадъци се осъществяват въз основа на проектите по чл. 82 ЗПБ.

(3) За съоръжения за минни отпадъци, представляващи строежи по смисъла на Закона за устройство на територията (ЗУТ), се спазват всички изисквания на ЗУТ, свързани с проектирането, строителството, въвеждането в експлоатация и строително-монтажни работи при закриването.

(4) Операторът представя влязлото в сила разрешение за строеж на министъра на енергетиката, когато такова се изисква по ЗУТ.

Чл. 19. (1) Операторът уведомява министъра на енергетиката за началото на депонирането и съхранението на минни отпадъци на площадките по чл. 16, ал. 4, т. 1.

(2) Не по-късно от 30 дни преди пускането в експлоатация на съоръжението за минни отпадъци операторът уведомява министъра на енергетиката с оглед изпълнение на задълженията му по чл. 41, ал. 1, т. 1.

Чл. 20. (1) Операторът на съоръжение за минни отпадъци изготвя и изпълнява:

1. програма за предотвратяване влошаването на състоянието на водите и на почвите над установените норми в съответствие със Закона за водите и Закона за почвите, включваща:

а) преценка на възможностите за образуване на инфилтрат, включително на замърсители в инфилтратата от съхраняваните отпадъци, както по време на експлоатацията на съоръжението, така и след закриването му;

б) определяне водния баланс на съоръжението;

в) мерки за предотвратяване или намаляване до минимум образуването на инфилтрат и замърсяването на водите и на почвите от минните отпадъци;

г) мерки за събиране на образувания инфилтрат и на замърсената вода от съоръжението за минни отпадъци и пречистването им до емисионните норми за допустими съдържания

на вредни и опасни вещества, определени с Наредба № 6 от 2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти (ДВ, бр. 97 от 2000 г.);

д) мониторинг;

2. програма за предотвратяване замърсяването на въздуха, включваща:

а) преценка на възможностите за образуване на прах и отделяне на газ;

б) мерки за предотвратяване или намаляване на емисиите от прах и газ.

(2) С цел предотвратяване или минимизиране влошаването на състоянието на водите и замърсяването на почвите операторът изготвя програма по ал. 1, т. 1 и за отработени пространства, запълнени с минни отпадъци, които ще бъдат наводнени, и отчита изпълнението ѝ ежегодно пред министъра на енергетиката.

Чл. 21. (1) Операторите на хвостохранилища с наличие на цианид, въведени в експлоатация към 1 май 2008 г., изготвят и изпълняват програма, основаваща се на най-добрите налични техники, за намаляване на концентрацията на слабокиселинния разложим цианид в точките на заустване на минните отпадъци до възможно най-ниско равнище, ненадвишаващо:

1. от 1 май 2008 г. – 50 мг/кг;

2. от 1 май 2013 г. – 25 мг/кг;

3. от 1 май 2018 г. – 10 мг/кг.

(2) Операторите на хвостохранилища с наличие на цианид, въведени в експлоатация след 1 май 2008 г., изготвят и изпълняват програма, основаваща се на най-добрите налични техники, за намаляване на концентрацията на слабокиселинния разложим цианид в точките на заустване на минните отпадъци до възможно най-ниско равнище, ненадвишаващо 10 мг/кг.

(3) Министърът на енергетиката преценява и при необходимост изисква от операторите на съоръжения за минни отпадъци да докажат чрез оценка на риска, отчитаща специфичните условия на миннодобивния обект, че посочените в ал. 1 и 2 нива на концентрацията на слабокиселинния разложим цианид в точките на заустване на минните отпадъци не е необходимо да бъдат понижавани.

Чл. 22. (1) Операторите на съоръжения за минни отпадъци изготвят подходящи планове, предприемат договорености и създават организация за редовен мониторинг и инспектиране на съоръженията от компетентни лица и за предприемане на действия в случаи на признаци, показващи физическа нестабилност на съоръженията, и/или замърсяването на почвата, въздуха, подземните и повърхностните води.

(2) Резултатите от мониторинга и инспектирането, предвидени в ал. 1, се обобщават в протоколи и се съхраняват заедно с документацията по издаденото разрешително или план за управление на минни отпадъци.

Чл. 23. (1) Към закриване на съоръжение за минни отпадъци или отделни негови участъци се пристъпва в следните случаи:

1. условията за закриване на съоръжението, посочени в разрешителното или в плана за управление на минни отпадъци, са спазени, и/или

2. съгласуваният проект по чл. 82 ЗПБ, в частта му относно изграждане и експлоатация на съоръжението за минни отпадъци, е изпълнен, и/или

3. министърът на енергетиката е одобрил заявление на оператора на съоръжението за прекратяване на дейностите по управление на минни отпадъци, и/или

4. министърът на енергетиката издаде заповед за закриване на съоръжението за минни отпадъци или на отделни негови участъци.

(2) Дадено съоръжение за минни отпадъци или отделни негови участъци се считат за окончателно закрити, когато:

1. без ненужно забавяне на място е извършено окончателно инспектиране на съоръжението от комисия, назначена със заповед на министъра на енергетиката, съставена от представители на Министерството на енергетиката, на общината, на територията на която се намира съоръжението, лицето, упражняващо строителен надзор, оператора на съоръжението и авторите на проектите за закриване на съоръжението;

2. министърът на енергетиката или оправомощени от него длъжностни лица са оценили всички доклади, представени от оператора;

3. операторът е представил документи, издадени от компетентния орган, доказващи, че площите, засегнати от съоръжението, са рекултивирани;

4. министърът на енергетиката издаде заповед за одобряване на закриването на съоръжението след изпълнението на т. 1, 2 и 3.

(3) Със заповедта на министъра на енергетиката по ал. 2, т. 4 операторът на съоръжението не се освобождава от задълженията си, произтичащи от условията на разрешителното за управление на минни отпадъци и от плана за управление на минните отпадъци, касаещи периода след закриване на съоръжението за минни отпадъци.

Чл. 24. (1) След закриването на съоръжението операторът е отговорен за неговата поддръжка, изпълнението на корективни мерки, мониторинг и контрол, както и за прилагането на мерки в случай на авария, за срок, определен от министъра на енергетиката в заповедта по чл. 23, ал. 2, т. 4.

(2) При определяне продължителността на срока по ал. 1 министърът на енергетиката взема предвид естеството и продължителността на съществуващите опасности за възникване на аварийни ситуации или на заплахи за околната среда и/или за човешкото здраве и предложението на министъра на околната среда и водите по чл. 22л, ал. 3 ЗПБ.

Чл. 25. През периода, определен съгласно чл. 24, ал. 1, операторът контролира физическата и химическата стабилност на съоръжението

и не допуска или минимизира отрицателните въздействия върху околната среда и по-специално върху състоянието на повърхностните и подземните води съгласно изискванията на Закона за водите, като за целта:

1. оборудва структурите, принадлежащи към съоръжението, с контролно-измервателна апаратура и провежда мониторинг съгласно плана за управление;

2. поддържа в изправност съществуващите водоотливни (помпени станции, преливни и отводнителни канали), дренажни, защитни и други необходими съоръжения;

3. не допуска замърсяване на повърхностните и подземните води.

Чл. 26. (1) По време на строителството, експлоатацията, закриването и през периода след закриването операторът на съоръжение за минни отпадъци уведомява министъра на енергетиката и министъра на околната среда и водите незабавно, както и писмено, но не по-късно от 48 часа, за:

1. всяка голяма авария;

2. всяко събитие, което е вероятно да засегне стабилността на съоръжението за минни отпадъци;

3. всички значителни въздействия върху околната среда, установени в резултат на провеждани мониторингови и контролни процедури съгласно плана за управление на минните отпадъци.

(2) При необходимост операторът изпълнява вътрешен аварийен план и следва инструкциите на компетентните органи по отношение на мерките, които трябва да бъдат предприети.

(3) Разходите по изпълнението на вътрешния аварийен план и мерките, посочени в ал. 2, са за сметка на оператора.

Чл. 27. В срок до един месец от настъпването на събитието по чл. 26, ал. 1 операторът предоставя на министъра на енергетиката следната информация:

1. същност и описание на събитието, описание на начина на установяване, местоположението и момента на настъпване на събитието;

2. кратко описание на съоръжението за минни отпадъци, както и на мониторинговите и контролните процедури;

3. описание и момент на предоставяне на информацията от оператора на компетентните органи, както и на публичното оповестяване на информацията, и ако е приложимо, на предоставянето на информацията на други потенциално засегнати държави членки в случай на възможно трансгранично въздействие;

4. оценка на евентуалното отрицателно въздействие върху околната среда и човешкото здраве, както и на възможните последици за стабилността на съоръжението за отпадъци, направена въз основа на констатираните от съответните компетентни органи въздействия върху околната среда и човешкото здраве, както и дадените от тях предписания;

5. анализ на възможните причини за събитието, описание на коригиращите мерки, предприети за справяне със събитието, описание на мерките, предприети за предотвратяването на други събития от същото естество;

6. допълнителна информация – по преценка на оператора.

Чл. 28. (1) Министърът на енергетиката съставя и публикува на интернет страницата на Министерството на енергетиката описание на закритите и изоставените съоръжения за минни отпадъци, които причиняват сериозни отрицателни въздействия върху околната среда или имат потенциал в средносрочен или краткосрочен период да бъдат сериозна заплаха за околната среда и човешкото здраве.

(2) Описът по ал. 1 се актуализира ежегодно до 31 март.

Г л а в а п е т а

ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ГОЛЕМИ АВАРИИ

Чл. 29. Преди започване на дейности по управление на минни отпадъци операторът на съоръжение за минни отпадъци категория „А“:

1. разработва политика за предотвратяване на големи аварии и въвежда в действие система за управление на безопасността на съоръжението;

2. съставя в съответствие с приложение № 5 вътрешен аварийен план, конкретизиращ мерките, които трябва да се вземат в случаи на авария;

3. назначава управител по безопасността, отговарящ за прилагането и периодичния надзор на изпълнението на политиката за предотвратяване на големи аварии.

Чл. 30. (1) Политиката за предотвратяване на големи аварии установява опасностите от такива и определя общите цели и принципи на действие по отношение на контрола на опасностите от големи аварии.

(2) Политиката за предотвратяване на големи аварии е пропорционална на вероятните опасности от големи аварии.

Чл. 31. (1) Системата за управление на безопасността на съоръжението е част от общата система за управление и включва организационната структура, отговорностите, практиките, процедурите, процесите и ресурсите за изпълнение на политиката за предотвратяване на големи аварии.

(2) Системата за управление на безопасността на съоръжението:

1. определя задълженията и отговорностите на персонала, участващ в управлението на опасностите от голяма авария, на всички нива в организацията и планира неговото обучение, включително на подизпълнителите;

2. определя процедури за идентифициране на главните опасности, възникващи от нормалните и извънредните операции, и за оценка на тяхната вероятност и тежест;

3. определя процедури и изготвя инструкции за оперативен контрол, осигуряващи безопасна работа и стабилност на съоръжението;

4. определя процедури за планиране на изменения в съоръжението и/или в проектирането на нови съоръжения за отпадъци;

5. определя процедури за идентифициране на предвидими извънредни събития чрез систематичен анализ и изработване, изпробване и преразглеждане на планове за реакция при извънредни събития;

6. определя процедури за текуща оценка на спазването на целите, поставени от политиката на оператора за предотвратяването на големи аварии и на системата за управление на безопасността, както и механизмите за разследване и предприемане на действия в случай на неизпълнение; процедурите обхващат системата на оператора за докладване на големи аварии или за непосредствената заплаха от тях, случаите на неуспешно прилагане на защитните мерки, тяхното разследване, направените изводи и тяхното прилагане;

7. определя процедури за: периодична систематична оценка на политиката за предотвратяване на големи аварии и ефективността и годността на системата за управление на безопасността; преглед на действието на политиката и на системата за управление на безопасността и нейното актуализиране от ръководството.

(3) Разпоредбите на ал. 1 и 2 не се прилагат за съоръжения, попадащи в обхвата на глава седма „Предотвратяване и ограничаване на промишлено замърсяване“, раздел I „Контрол на опасностите от големи аварии“ от ЗООС.

(4) Характеристиките на установените съгласно чл. 30, ал. 1 опасности от големи аварии, идентифицирани в резултат на прилагането на процедурите по ал. 2, т. 2 и 5, се вземат предвид при проектирането на съоръжението за минни отпадъци, при неговата експлоатация, поддръжка и закриване и през периода след закриването му.

(5) Операторът осигурява безвъзмездно непрекъснат достъп и технически възможности за запознаване на засегнатата общественост със следната актуална информация:

1. адрес на съоръжението за минни отпадъци и име/наименование на оператора;

2. лице, отговорно за предоставяне на информацията, неговата длъжност и адрес;

3. доказателства, че съоръжението е изградено и функционира в съответствие с приложимите нормативни и административни актове и издаденото разрешително и че опасностите от големи аварии са идентифицирани и характеристиките им се вземат предвид при проектирането, изграждането, експлоатацията, поддръжката и закриването на съоръжението за минни отпадъци и през периода след закриването му, с оглед предотвратяването на такива аварии и огранича-

ването на неблагоприятните им последици за здравето на човека и/или околната среда, включително трансгранични въздействия;

4. доказателства, че информацията по т. 3 е представена на министъра на енергетиката;

5. ясно и разбираемо обяснение за дейностите, извършвани в съоръжението;

6. характеристика и класификация на отпадъците, които могат да доведат до голяма авария;

7. общоприетите наименования или общата класификация на опасностите от веществата и смесите, използвани в съоръжението за отпадъци;

8. естеството на опасностите от големи аварии и техния вероятен ефект върху околната среда и населението;

9. начините за предупреждение и информиране на населението в случай на голяма авария и действията, които населението следва да предприеме;

10. доказателства за договореност с аварийните служби (минно-спасителна служба, гражданска защита и др.) за начин на действие при големи аварии и за минимизиране на последициите от тях;

11. условия за прилагане на външния аварийен план при настъпили извънредни събития и за спазване на всички инструкции на аварийните служби по време на авария;

12. форми на сътрудничество между аварийните служби по време на авария;

13. ред и място за получаване на допълнителна информация при спазване на конфиденциалността.

Чл. 32. (1) Кметът на общината, на територията на която се намира съоръжението за минни отпадъци, при изготвянето на общинския план за защита при бедствия предвижда мерките, които трябва да се вземат извън съоръжението в случай на авария.

(2) Външният аварийен план се съставя съгласно приложение № 5 и е в рамките на общинските планове за защита при бедствия, разработвани съгласно Закона за защита при бедствия.

(3) Операторът:

1. подготвя информацията, необходима за разработване на външен аварийен план;

2. предоставя информацията по т. 1 на засегнатата общественост за обсъждане в 14-дневен срок, а след изтичането му – на кмета на общината;

3. информира засегнатата общественост за правото ѝ да участва в процеса на вземане на решения при съставянето на външния аварийен план с въпроси, коментари и предложения, включително към министъра на енергетиката и към кмета на общината, на територията на която се намира съоръжението за минни отпадъци.

(4) Засегнатата общественост участва с коментари и предложения в процеса на взе-

мане на решения при съставяне на външен аварийен план.

(5) Коментарите и предложенията, свързани с информацията по ал. 1, се предоставят на оператора и на кмета на общината, на територията на която попада съоръжението, и се вземат предвид при разработване на външния аварийен план.

(6) Копие от утвърдения външен аварийен план се съхранява при оператора на съоръжението за минни отпадъци, в общините и/или в кметствата, попадащи в обхвата на действие на плана, и при ръководителя на териториалното звено на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ на Министерството на вътрешните работи.

(7) Външният аварийен план се актуализира ежегодно, като се отчитат:

1. настъпилите изменения в управлението на съоръжението за минни отпадъци;

2. постъпилите при оператора предложения и препоръки по съдържанието на външния аварийен план и условията за прилагането му.

Чл. 33. Операторът:

1. осигурява непрекъснат достъп и технически възможности за запознаване на засегнатата общественост с утвърдения външен аварийен план;

2. събира, обработва и предоставя на кмета на съответната община постъпилите предложения и препоръки по съдържанието на външния аварийен план и условията за прилагането му;

3. представя на засегнатата общественост актуализирания вариант на външния аварийен план най-малко 30 дни преди влизането му в сила.

Чл. 34. (1) В случай на голяма авария операторът незабавно предоставя на министъра на енергетиката, на министъра на околната среда и водите и на кмета на общината, на чиято територия е възникнала аварията, цялата необходима информация:

1. за подпомагане изпълнението на мерките за минимизиране на последиците за човешкото здраве;

2. за преценка на реалната и потенциалната вреда за околната среда, както и за минимизирането ѝ.

(2) Когато се предполага, че обстоятелствата по ал. 1 могат да окажат въздействие върху човешкото здраве или околната среда на територията на друга държава – членка на Европейския съюз, министърът на енергетиката незабавно предоставя на министъра на околната среда и водите цялата налична информация с оглед намаляване на последиците от аварията за околната среда и населението на другата държава – членка на Европейския съюз.

Чл. 35. (1) Министърът на енергетиката предоставя необходимата информация на потенциално засегнатите държави – членки на Европейския съюз, когато в съоръжение за

минни отпадъци от категория „А“ съществува опасност от голяма авария с трансгранично въздействие.

(2) Информацията по ал. 1 служи за основа за консултации в контекста на двустранните отношения на реципрочна и еквивалентна основа.

Г л а в а ш е с т а

ФИНАНСОВО ОБЕЗПЕЧЕНИЕ

Чл. 36. (1) Преди започване на дейности по издадено разрешително за управление на минни отпадъци операторът представя на министъра на енергетиката финансово обезпечение, покриващо пълния размер на средствата, необходими за:

1. изпълнението на всички задължения съгласно издаденото разрешително, включително за тези, отнасящи се за периода след закриване на съоръжението;

2. рекултивация на земите, засегнати от съоръжението за минни отпадъци.

(2) При определяне на размера на финансовото обезпечение се вземат предвид:

1. вероятното въздействие на съоръжението за минни отпадъци върху околната среда, отчитайки:

а) характеристиката на минните отпадъци;

б) бъдещото ползване на рекултивирани земи;

2. приложимите екологични стандарти и норми, осигуряващи:

а) физическа стабилност на съоръжението;

б) качество на почвите и водните ресурси;

в) максимална степен на освобождаване от замърсители;

3. техническите мерки и мероприятия за постигане целите на екологичните стандарти и норми, за осигуряване стабилност на съоръжението и за ограничаване на щетите за околната среда по време на експлоатация на съоръжението;

4. техническите мерки и мероприятия за постигане целите на екологичните стандарти и норми за осигуряване стабилност на съоръжението и за ограничаване на щетите за околната среда по време на закриването и след това, ако е необходимо прилагането на такива за съответния конкретен случай;

5. рекултивацията на съоръжението и на засегнатите от него земи и мониторинг, ако такъв се изисква за съответния конкретен случай;

6. мерките за възстановяване на биоразнообразието, ако е необходимо прилагането на такива за съответния конкретен случай;

7. оценката на продължителността (времетраенето) на последиците от вредни въздействия и на необходимите мерки за смекчаването им;

8. оценката на разходите, необходими за извършване на рекултивация на засегнатите земи, за закриване на съоръжението и за дейности, предвидени за извършване след

закриването му, включително наблюдение и третиране на замърсители, изготвена от независима и подходящо квалифицирана трета страна.

Чл. 37. Финансовото обезпечение се актуализира на всеки 5 години, както и след приемане на изпълнени дейности, предвидени в плана за управление на минните отпадъци, и в случаите, когато са направени значителни промени в плана за управление на минните отпадъци и издаденото разрешително.

Чл. 38. Със заповедта по чл. 23, ал. 2, т. 4 министърът на енергетиката освобождава финансовото обезпечение по чл. 36, ал. 1 с изключение на частта от него, гарантираща изпълнението на задълженията на оператора през периода след закриване на съоръжението.

Г л а в а с е д м а

МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ. ИНСПЕКТИРАНЕ НА СЪОРЪЖЕНИЯ ЗА МИННИ ОТПАДЪЦИ

Чл. 39. (1) Операторът провежда мониторинг и контрол и инспектира съоръжението за минни отпадъци в съответствие с предвиденото в плана за управление на минни отпадъци.

(2) Операторът инспектира съоръжението за минни отпадъци по време на строителството, експлоатацията, закриването и периода след закриване с цел да се гарантира, че:

1. съоръжението се експлоатира, поддържа и управлява по безопасен начин и в съответствие с условията на плана за управление на минните отпадъци и когато е приложимо – с издаденото разрешително;

2. се вземат необходимите мерки за предотвратяване или намаляване на неблагоприятните въздействия върху околната среда и човешкото здраве.

(3) Резултатите от проведените мониторингови процедури и от направените инспекции се обобщават в протоколи и се:

1. съхраняват заедно с документацията по одобрения план за управление на минните отпадъци и когато е приложимо – с издаденото разрешително, с оглед надлежно предаване на събраната документация за съоръжението в случай на смяна на оператора;

2. използват за предприемане на действия в случаи на констатиране на признаци на нестабилност на съоръжението и/или замърсяване на почвата, въздуха и водите;

3. използват при изготвянето на информацията съгласно чл. 43;

4. предоставят на компетентните органи, извършващи проверки.

Чл. 40. (1) При необходимост операторът възлага инспектирането на съоръжението на независими експерти.

(2) За съоръжения от категория „А“, хвостохранилища и шламохранилища операторът ежегодно възлага на назначена от него експертна техническа комисия извършването на експертиза на съоръженията, която включва най-малко следното:

1. оглед на място;

2. проверка на годишните отчети, данните от измерванията, наблюденията и опробванията;

3. заключение за техническото състояние и инженерната сигурност на съоръженията;

4. потвърждение за годността на съоръженията да работят нормално през следващия експлоатационен период.

(3) Резултатите от инспекцията по ал. 1 и експертизата по ал. 2 се обобщават в доклади, екземпляр от които се предоставя на министъра на енергетиката.

Чл. 41. (1) Министърът на енергетиката или оправомощени от него длъжностни лица инспектират всяко съоръжение за минни отпадъци:

1. преди пускането му в експлоатация с цел запознаване с готовността на оператора да спазва условията по издаденото разрешително и да изпълнява плана за управление на минните отпадъци;

2. по време на експлоатацията, закриването и периода след закриването му.

(2) Инспекциите по ал. 1, т. 2 са:

1. планови;

2. извънредни.

(3) Планови инспекции се провеждат на редовни интервали от време, определени в зависимост от вида и категорията на съоръжението, но най-малко веднъж годишно, като част от програмата за планирани инспекции.

(4) Извънредни инспекции се провеждат:

1. във връзка с жалби относно издаване, подновяване или промяна на разрешително;

2. при разследване на аварии и злополуки;

3. при неспазване на условията по издадено разрешително;

4. в други случаи – по преценка на министъра на енергетиката.

(5) Резултатите от инспектирането по ал. 1 се обобщават в протоколи, екземпляр от които се предоставя на оператора за съхранение и използване съгласно чл. 39, ал. 3.

(6) Положителните констатации от проведените инспекции не намаляват отговорностите на оператора, произтичащи от условията на плана за управление на минните отпадъци, и когато е приложимо – на разрешителното за управление на минни отпадъци.

Г л а в а о с м а

СЪХРАНЯВАНЕ НА ДОКУМЕНТАЦИЯТА

Чл. 42. (1) Операторът е длъжен да води документация за всички дейности по управление на минните отпадъци.

(2) Операторът е длъжен да съхранява документацията по ал. 1 и да я представя за проверка при поискване на компетентните органи.

(3) В случай на смяна на оператора операторът предава документацията по ал. 1 на новия оператор.

(4) При закриване на съоръжението за минни отпадъци документацията по ал. 1 се определя за постоянно запазване и се съхранява в съответните териториални държавни архиви съгласно изискванията на Закона за Националния архивен фонд.

Чл. 43. Операторите на съоръжения за минни отпадъци представят на министъра на енергетиката ежегодно до 31 март отчет за изпълнение на плана за управление на минните отпадъци, включващ отчет за изпълнението на програмата за обучение на персонала по чл. 22г, ал. 7, т. 3 ЗПБ, както и информационна карта по образец съгласно приложение № 6.

Г л а в а д е в е т а

КВАЛИФИКАЦИЯ И ОБУЧЕНИЕ НА ПЕРСОНАЛА

Чл. 44. Управлението на съоръженията за минни отпадъци се възлага на компетентни физически лица, притежаващи необходимата за съответната дейност квалификация.

Чл. 45. (1) Операторите на съоръжения за минни отпадъци в съответствие с програмата за обучение на персонала периодично организират и провеждат обучения и курсове за повишаване квалификацията на персонала, ангажиран с управление и изпълнение на дейностите по строителство, експлоатация и закриване на съоръженията за минни отпадъци.

(2) Обученията и курсовете по ал. 1 са задължителни и са за сметка на оператора.

(3) Операторите на съоръжения за минни отпадъци определят:

1. вида на обучението и периодичността на провеждането им;
2. програмите, по които ще се провеждат обученията;
3. лицата, за които се организират и провеждат обученията.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на наредбата „Приемащо водно тяло“ е съответно „повърхностни води“, „подземни води“, „преходни води“ и „крайбрежни води“ по смисъла на Закона за водите.

§ 2. Настоящата наредба въвежда изисквания на Директива 2006/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2006 г. относно управлението на отпадъците от миннодобивните индустрии и за изменение на Директива 2004/35/ЕО.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 3. Тази наредба се издава на основание чл. 22к ЗПБ.

§ 4. Министърът на енергетиката дава задължителни указания по прилагането на настоящата наредба.

§ 5. Тази наредба отменя Наредбата за специфичните изисквания за управление на минните отпадъци (ДВ, бр. 10 от 2009 г.).

Приложение № 1
към чл. 5, ал. 2

Указания за изготвяне на планове за управление на минни отпадъци

Планът за управление на минните отпадъци се изготвя в следните раздели:

I. Текстова част.

1. Самоличност на оператора. Адрес на съоръжението за минни отпадъци.

2. Дейности, в резултат на които се генерират минни отпадъци.

Прави се описание на:

а) прилаганите проучвателни, добивни и преработвателни технологии, генериращи минни отпадъци;

б) на всяка последваща преработка или третиране, на които се подлагат минните отпадъци.

Посочват се проектните решения, допринасящи за предотвратяване на генерирането или намаляване на количеството на минните отпадъци и на тяхната вредност, както и за постигане целите на плана по чл. 5, ал. 1.

3. Характеристика и класификация на минните отпадъци. Прогнозно количество. Включва информацията, получена вследствие охарактеризирането на отпадъците съгласно приложение № 2.

Посочват се:

а) кодът и наименованието на минните отпадъци съгласно приложение № 1 към Наредба № 2 от 2014 г. за класификация на отпадъците (ДВ, бр. 66 от 2014 г.);

б) видът на минните отпадъци, определен съгласно чл. 15 и приложение № 3, с обосновка.

Прогнозно количество е общото количество на минните отпадъци, които ще се управляват през периода на експлоатация.

4. Вид и категория на съоръжението за минни отпадъци.

Включва подробна информация за:

а) местоположението на съоръжението за минни отпадъци (за нови съоръжения и алтернативни варианти);

б) състоянието на земната повърхност, засегната от съоръжението за минни отпадъци (инженерно-геоложки, хидрогеоложки, хидроложки, хидрохимични, сеизмични и морфоложки данни за района, в който ще бъде разположено съоръжението);

в) наличието на подземни и надземни комуникации, водни обекти, санитарно-охранителни зони, сгради и други в района на съоръжението за минни отпадъци;

г) защитените територии и защитените зони; опазване.

Описват се видът и категорията на съоръжението за минни отпадъци съгласно глава трета, раздел II и приложение № 4.

За съоръжения категория „А“ се прилагат документи, доказващи, че е:

д) разработена и ще се прилага политика за предотвратяване на големи аварии;

е) въведена система за управление на безопасността на съоръжението;

ж) съставен вътрешен аварийен план, конкретизиращ мерките, които трябва да се вземат в случай на авария.

5. Проектна документация за строителство, експлоатация и закриване на съоръжението за минни отпадъци. Прави се преглед на проектите за строителство, експлоатация и закриване на съоръжението за минни отпадъци и за рекултивация на засегнатите от него земи и се посочват проведените процедури за одобряването и съгласуването им съгласно чл. 18, ал. 3. Разглеждат се проектните решения, осигуряващи:

а) разполагане на съоръжението на подходящо място съобразно:

аа) изискванията на действащото законодателство по опазване на човешкото здраве, околната среда и културните ценности;

бб) съществуващите геоложки, хидроложки, хидрогеоложки, сеизмични и геотехнически фактори;

б) физическата стабилност на съоръжението за минни отпадъци предвид неговото местоположение, конструкция, управление и поддържане;

в) предотвратяване в краткосрочен и в дългосрочен план на замърсяването на почвата, въздуха и водите и гарантиращи ефективно събиране на замърсена вода и инфилтрат;

г) намаляване на ерозията, причинена от водата и вятъра, доколкото е технически възможно и икономически оправдано.

6. Рискове за околната среда и за безопасността и здравето на човека по време на функциониране и след закриване на съоръжението за минни отпадъци и мерки за предотвратяването им:

За целия срок на функциониране и за периода след закриването на съоръжението се идентифицират възможните опасности от аварии и рисковете за безопасността и здравето на човека и за околната среда, свързани със:

а) местоположението на съоръжението за минни отпадъци;

б) физическата стабилност на съоръжението за минни отпадъци предвид неговата конструкция, управлението и поддържането му;

в) влиянието на геоложки, хидроложки, хидрогеоложки, сеизмични и геотехнически фактори;

г) опазването – в краткосрочен и в дългосрочен план, на почвата, въздуха и водите от замърсяване и с ефективното събиране на замърсената вода и инфилтрат;

д) намаляването на ерозията, причинена от водата и вятъра, доколкото е технически възможно и икономически оправдано;

е) увреждането на ландшафта;

ж) други.

7. Планират се мерки за недопускане на аварии и предотвратяване на рисковете, посочени по-горе, основаващи се на най-добрите налични техники и предвидени за изпълнение:

а) преди и по време на експлоатацията на съоръжението;

б) при рекултивиране на засегнатите от съоръжението за минни отпадъци земи и закриването му;

в) през периода след закриването му.

Посочват се периодичността и сроковете за изпълнение на планираните мерки и начините за отчитането им.

8. Контролни и мониторингови процедури. Включват:

а) планове и договорености за мониторинг на съоръжението за минни отпадъци;

б) планове и договорености за инспектиране на съоръжението за минни отпадъци от компетентни лица;

в) действия, предприемани в случаи на резултати от мониторинга или инспектирането, показващи нестабилност на съоръжението или замърсяване на почвата, въздуха и водите.

9. Площадки за събиране и съхраняване на минни отпадъци за сроковете, посочени в чл. 16, ал. 4. Включва подробна информация за:

а) местоположението на площадката;

б) проектните решения, осигуряващи:

аа) физическа стабилност на минните отпадъци и на площадките, на които се съхраняват;

бб) предотвратяване – в краткосрочен и в дългосрочен план, на замърсяването на почвата, въздуха и водите;

в) възможните опасности от аварии и рискове, свързани със:

аа) физическа стабилност на минните отпадъци и на площадките, на които се съхраняват;

бб) опазване на почвата, въздуха и водите от замърсяване;

г) мерки за недопускане на аварии и предотвратяване на рисковете, посочени по-горе, основаващи се на най-добрите налични техники;

д) предвидените мониторингови и контролни процедури;

е) действията, предприемани в случаи на резултати от мониторинга или инспектирането, показващи замърсяване на почвата, въздуха и водите.

10. Минни отпадъци, предназначени за запълване на отработени пространства, образувани в резултат на подземен или открит добив на подземни богатства. Включва:

а) проектни решения, осигуряващи:

аа) физическа стабилност на минните отпадъци в запълваните пространства;

бб) предотвратяване – в краткосрочен и в дългосрочен план, на замърсяването на почвата, въздуха и водите;

б) рисковете, свързани със:

аа) физическата стабилност на минните отпадъци в запълваните отработени пространства;

бб) опазването на почвата, въздуха и водите от замърсяване;

в) мерките за предотвратяване на рисковете, посочени по-горе, основаващи се на най-добрите налични техники;

г) предвидените мониторингови и контролни процедури.

11. Закриване и рекултивация на съоръжението за минни отпадъци и на засегнатите земи.

Предлага се план за закриване и рекултивация на съоръжението за минни отпадъци и на засегнатите земи, включващ:

а) преглед на проектната готовност за закриване и рекултивация;

б) изпълнение на дейностите по закриване и рекултивация;

в) процедури (план) за мониторинг и контрол на физическата и химическата стабилност на закритото съоръжение за минни отпадъци;

г) мерки за минимизиране на всеки отрицателен ефект върху околната среда и по-специално по отношение на повърхностните и подземните води.

12. Програми за предотвратяване влошаването на състоянието на водите и замърсяването на въздуха и почвите. Включва:

а) програма за предотвратяване влошаването на състоянието на водите и почвата над установените норми, изготвена съгласно изискванията на чл. 20, ал. 1, т. 1;

б) програма за предотвратяване замърсяването на въздуха, изготвена съгласно изискванията на чл. 20, ал. 1, т. 2;

в) програма, основаваща се на най-добрите налични техники и водеща до намаляване на концентрацията на слабокиселинния разложим цианид в точките на заустване на минните отпадъци, изготвена съгласно изискванията на чл. 21.

13. Документи, доказващи квалификацията, техническите умения и способността на оператора да постигне целите на плана за управление на минните отпадъци, формулирани съгласно чл. 5, ал. 1 от наредбата.

II. Графическа част.

1. План на съоръжението за минни отпадъци, включващ:

а) прилежащите към съоръжението и намиращи се наблизо сгради и съоръжения, пътища, потенциално застрашени зони (по веригата източник на потенциална опасност – път на разпространение на потенциалната опасност – приемник на потенциална опасност);

б) контур на находището, контур на концесионната площ, контур на площадката, на която е разположено съоръжението за минен отпадък, или на площадката по чл. 16, ал. 4, т. 1 от наредбата, както и контур на площта, която е одобрена с решение по ОВОС или за която е преценено, че не се извършва ОВОС, с координатен регистър и координатна система „1970“.

2. Други чертежи в подходящ мащаб в зависимост от вида и спецификата на съоръжението, включително разрези и характерни детайли на съоръжението за минни отпадъци.

Приложение № 2
към чл. 14, ал. 3

Технически изисквания за охарактеризиране на минните отпадъци

I. Охарактеризирането на минните отпадъци се извършва въз основа на:

1. Обща информация за разработваното находище (или предоставената площ за проучване):

а) проведени геоложки проучвания, добив и преработка;

б) прилагани добивни технологии;

в) прилагани преработвателни технологии;

г) характеристика на очакваните продукти.

2. Геоложки данни за разработваното находище (или представената площ за проучване) – идентификация на видовете отпадъци, които ще бъдат генерирани при добива и преработката:

а) характеристика на находището:

аа) форма и размери, количество на запасите;

бб) минераложки и химичен състав и свойства;

вв) физични свойства (плътност, порьозност, зърнометричен състав, съдържание на влага, други);

гг) хидротермални изменения;

дд) изветряне и супергенни промени;

б) идентификация на видовете отпадъци, които ще бъдат генерирани при проучването или при добива и преработката.

3. Естество на минните отпадъци и намерения за управлението им:

а) произход на отпадъците:

аа) от миннодобивен обект (проучване, добив);

бб) от технологичен процес (преработка);

б) количество на минните отпадъци;

в) система за транспортиране на минните отпадъци;

г) методи за депониране на минните отпадъци;

д) описание на химичните вещества и смеси, използвани при преработката;

е) код и наименование на минните отпадъци съгласно приложение № 1 към Наредба № 2 от 2014 г. за класификация на отпадъците (ДВ, бр. 66 от 2014 г.);

ж) тип на съоръжението, в което ще се депонират минните отпадъци.

4. Геотехническо поведение на минните отпадъци – определя се въз основа на следните параметри:

а) зърнометрия;

б) пластичност;

в) плътност;

г) съдържание на влага/вода;

д) степен на уплътняване;

е) якост на срязване и ъгъл на вътрешно триене;

ж) пропускливост и коефициент на порьозност;

з) свиваемост и консолидация.

5. Геохимични характеристики и поведение на минните отпадъци – прогнозира се химичният състав на дренажните води във времето за всеки вид минен отпадък въз основа на:

а) оценка на съдържащите се метали, кислородсъдържащи аниони и излужващи се соли във времето – чрез тест за излужване, в зависимост от РН, и/или чрез тест за просмукване, и/или чрез тест за изпускания – в зависимост от времето, и/или чрез други подходящи тестове;

б) статични и кинетични тестове на минни отпадъци, съдържащи сулфиди, за определяне на кисели дренажни разтвори и излужване на метали във времето.

Заедно с минните отпадъци се разглеждат и всякакви добавки и остатъчни вещества от различните технологични процеси.

При оценяване на геохимичното поведение на отпадъците следва да бъдат отчитани критериите за класифициране на инертни отпадъци, формулирани в т. 2 на приложение № 3 към чл. 15 от наредбата.

II. Източници на информация.

1. Информацията, необходима за охарактеризиране на минните отпадъци, се набавя от:

а) геоложки доклади за разработваното находище или за отделни негови участъци;

б) геолого-техническа документация, изготвена от титулярите на разрешения за търсене и/или проучване или от концесионерите;

в) съществуващи национални и на Европейската общност стандарти за охарактеризиране на отпадъци и за изпитване на скални материали;

- г) схеми за сертифициране;
- д) списъци на инертни отпадъци;
- е) данни за подобни обекти.

2. Качеството и представителността на всяка информация по т. 1 се оценява, а възможните липси на информация се установяват.

3. При недостатъчна или липсваща информация за охарактеризиране на минните отпадъци се съставя и изпълнява план за вземане на проби съгласно стандартите за вземане на проби и изпитване на отпадъци, посочени в Заповед № РД-950 на министъра на околната среда и водите от 13 декември 2014 г., съдържащ:

- а) предназначение на събираните данни;
- б) програма за лабораторни анализи и изисквания за вземане на проби;
- в) места за вземане на проби (сондажни ядки, минни изработки, транспортни съоръжения, насипища, хвостохранилища, други);
- г) процедури и препоръки за описанието на пробите, за определяне на броя и големината (масата) им и за боравене с тях.

4. Качеството и надеждността на резултатите от изпълнението на плана по т. 3 се оценяват и използват за охарактеризиране на минните отпадъци.

Приложение № 3
към чл. 15

Класифициране на минните отпадъци в съответствие с разпоредбите на чл. 22б, ал. 1 ЗПБ

1. Минните отпадъци се класифицират като незамърсени почви, ако отговарят на § 1, т. 12 от допълнителните разпоредби на Закона за почвите (ДВ, бр. 89 от 2007 г.) и съдържанията на вредни вещества в тях не надвишават нормите, определени с Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.).

2. Минните отпадъци се класифицират като инертни отпадъци, когато:

- а) не се разпадат, не се разтварят и не претърпяват съществени физически, химически или биологически промени, които могат да повлияят неблагоприятно върху компонентите на околната среда, безопасността и здравето на населението;
- б) съдържат сулфидна сяра в количества не по-големи от 0,1 на сто;
- в) съдържат сулфидна сяра в количества не по-големи от 1,0 на сто, при условие че коефициентът, определен от съотношението между неутрализационния и киселинния потенциал, определени на основата на статично изпитване по prEN 15875, е по-голям от 3;
- г) не се самозапалват и не горят;
- д) не съдържат опасни за околната среда и човешкото здраве вещества, особено As, Cd, Co, Cr, Cu, Hg, Mo, Ni, Pb, V и Zn, включително във фините частици на отпадъка, в количества, превишаващи посочените в Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември относно класифицирането, етикерането и опаковането на вещества и смеси,

за изменение и за отмяна на директиви 67/548 ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006;

е) не съдържат вещества, потенциално вредни за околната среда и здравето на хората, в частност As, Cd, Co, Cr, Cu, Hg, Mo, Ni, Pb, V и Zn, включително във фините частици на отпадъка, в количества, превишаващи граничните стойности, определени в приложение № 2 на Наредба № 2 от 2014 г. за класификация на отпадъците (ДВ, бр. 66 от 2014 г.);

ж) не съдържат вещества и продукти, използвани при добива и първичната преработка, които могат да повлияят неблагоприятно върху компонентите на околната среда, безопасността и здравето на населението;

з) общото съдържание на инфилтрат и замърсители в инертните отпадъци и екотоксичността на инфилтратата са незначителни и не застрашават състоянието на повърхностните и подземните води.

3. Минните отпадъци се класифицират като опасни, когато отговарят на условията на чл. 6 от Наредба № 2 от 2014 г. за класификация на отпадъците (ДВ, бр. 66 от 2014 г.).

4. Минните отпадъци, ако не отговарят на условията по т. 1 – 3, се класифицират като:

- а) неопасни неинертни;
- б) неопасни отпадъци от проучването;
- в) отпадъци от добива и преработката на торф.

Приложение № 4
към чл. 17, ал. 1

Методика за категоризиране на съоръженията за минни отпадъци

I. Общи положения.

1. Методиката е разработена с оглед определяне и прилагане на общовалидни изисквания към условията и критериите за категоризиране на съоръженията за минни отпадъци.

2. Категоризирането на съоръженията за минни отпадъци се прави въз основа на цялостен анализ на типа, големината и местоположението на съоръжението и на характеристиките и свойствата на съхраняваните в него минни отпадъци.

II. Условия и критерии за категоризиране на съоръженията за минни отпадъци.

1. Съгласно чл. 22б, ал. 4 ЗПБ съоръженията за минни отпадъци се категоризират според степента на тяхната опасност и риска за околната среда и човешкото здраве на съоръжения категория „А“ и съоръжения категория „Б“.

2. Съгласно чл. 16, ал. 3 съоръжения за минни отпадъци са:

- а) насипища (табани);
- б) хвостохранилища и шламохранилища;
- в) други.

3. Дадено съоръжение за минни отпадъци се категоризира като съоръжение категория „А“, в случай че е налице поне едно от следните условия:

а) Условие 1: съществува вероятност от възникване на голяма авария вследствие на:

- аа) нарушаване на конструктивната цялост на съоръжението;
- аб) неправилна експлоатация на съоръжението;

б) Условие 2: съоръжението съдържа отпадъци, класифицирани като опасни според чл. 15, в количества над определен праг;

в) Условие 3: съоръжението съдържа вещества и/или смеси, класифицирани като опасни по смисъла на Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември относно класифицирането, етикирането и опаковането на вещества и смеси, за изменение и за отмяна на директиви 67/548 ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006.

Определянето на максималната годишна концентрация на всяко опасно вещество и смес става по реда, описан в т. V „Категоризиране на съоръженията за минни отпадъци по Условие 3“.

4. Дадено съоръжение за минни отпадъци се категоризира като съоръжение категория „Б“, ако не отговаря на условията, посочени по-горе.

5. Съоръженията за минни отпадъци, съдържащи само инертни отпадъци или незамърсени почви, не се категоризират по Условие 2 и Условие 3.

III. Категоризиране на съоръженията за минни отпадъци по Условие 1.

1. Дадено съоръжение за минни отпадъци се категоризира като съоръжение категория „А“ по смисъла на Условие 1, ако прогнозните последици в краткосрочен и в дългосрочен план (за целия срок на съществуване на съоръжението, включително периода след неговото затваряне) от възникнала голяма авария, дължаща се на нарушаване на конструктивната цялост на съоръжението или на неправилна експлоатация, могат да доведат до:

- а) потенциална опасност за загуба на човешки живот, освен ако тази опасност е незначителна;
- б) сериозна опасност за човешкото здраве;
- в) сериозна опасност за околната среда.

2. Конструктивна цялост на съоръжението е способността му да задържа минните отпадъци в рамките на своите граници по начин, предвиден в проект.

3. Нарушаване на конструктивната цялост на съоръжението е възникване на всякакви възможни повреди на цялото съоръжение или на отделни негови конструктивни елементи.

4. Прогноза за възможно нарушаване на конструктивната цялост на съоръжението се прави въз основа на оценка на следните фактори:

- а) вътрешна ерозия;
- б) свлачища;
- в) пропадания или слягания на земната повърхност, върху която е изградено съоръжението;
- г) сеизмичната активност на района, в който е изградено съоръжението;
- д) наводнения;
- е) физико-механичните свойства на съхраняваните отпадъци;
- ж) препълване;
- з) неизправност на отводнителни и преливни системи;
- и) неправилна експлоатация;
- к) други, специфични за съоръжението (нарушения, пукнатини в преградни стени, конструктивни слабости).

Всеки от посочените по-горе фактори се разглежда и оценява задължително.

5. Неправилна експлоатация на съоръжение за минни отпадъци е:

а) експлоатация, провеждането на която води до:

- аа) големи аварии;
- аб) изпускане на замърсители;

б) неприлагане или неефективно прилагане на мерките за опазване на околната среда, водещи до замърсяването и увреждането и;

в) изпълнение на неотговарящ на изискванията към съоръжението проект, водещо до големи аварии и/или замърсяване и увреждане на околната среда.

Оценката на изпускането на замърсители в резултат на неправилна експлоатация включва както последиците от краткосрочни пулсации, така и последиците от продължителното изпускане на замърсители и обхваща експлоатационния период на съоръжението и продължителен период след неговото затваряне.

6. Установяването на потенциална опасност за загуба на човешки живот или на сериозна опасност за човешкото здраве и за околната среда и конкретните оценки на степента на потенциалните въздействия се разглеждат и правят в контекста на веригата: източник на потенциална опасност – път на разпространение на потенциалната опасност – приемник на потенциалната опасност.

Всеки от компонентите на веригата се разглежда самостоятелно.

7. Установяване на потенциална опасност за загуба на човешки живот или на сериозна опасност за човешкото здраве вследствие нарушаване на конструктивната цялост на съоръжения за минни отпадъци, класифицирани по чл. 16, ал. 3 като насипища:

а) потенциална опасност за загуба на човешки живот и/или сериозна опасност за човешкото здраве вследствие нарушаване на конструктивната цялост (свличане) на насипище съществува, ако в районите, попадащи в обсега на движещите (свличащите) се маси от минни отпадъци, пребивават постоянно или за различни периоди от време хора;

б) потенциалната опасност за загуба на човешки живот е незначителна, ако в района на застрашените от съоръжението зони не присъстват непрекъснато или за различни периоди от време други хора, освен работещите по експлоатацията му; за гарантиране сигурността на работещите по експлоатацията на съоръжението се прилагат съответните наредби, правилници и инструкции по безопасността на труда;

в) сериозна опасност за човешкото здраве са уврежданията, водещи до продължителни болестни състояния или инвалидност;

г) за установяване на потенциална опасност за загуба на човешки живот или на сериозна опасност за човешкото здраве задължително се разглежда всяка възможна авария, водеща до нарушаване на конструктивната цялост на насипището, като се отчитат следните фактори:

- аа) размери (проектни, достигнати) на съоръжението;
- аб) специфични характеристики на съоръжението;
- ав) количествена и качествена характеристика на отпадъците, съхранявани в съоръжението;

гг) ъгли на устойчивост на откосите на съоръжението;

дд) възможност за събиране на вода в съоръжението;

ее) устойчивост на земната повърхност, върху която е изградено съоръжението;

жж) топография, съществуващи инфраструктурни обекти и съоръжения и др.;

зз) надземни и подземни комуникации, водни обекти, санитарно-охранителни зони, сгради, производствени конструкции и съоръжения и др. в близост до съоръжението;

ии) наличие на минни изработки в близост до съоръжението;

кк) други фактори.

8. Установяване на потенциална опасност за загуба на човешки живот или на сериозна опасност за човешкото здраве вследствие нарушаване на конструктивната цялост на съоръжения за минни отпадъци, класифицирани по чл. 16, ал. 3 като хвостохранилища и шламоохранилища.

а) застрашени от аварии, възникнали вследствие на нарушаване на конструктивната цялост на хвостохранилище (шламоохранилище), са:

аа) райони, попадащи в обсега на движение на минните отпадъци, в които живеят или пребивават постоянно или за различни периоди от време хора;

бб) пътища от национално или местно значение и жп линии, по които се движат пътнически влакове, попадащи в обсега на движение на минните отпадъци.

Райони, в които живеят или пребивават постоянно или за различни периоди от време хора, са населени места, паркове, спортни площадки и съоръжения, учебни и административни сгради, търговски, стопански и производствени обекти, строителни обекти и съоръжения, военни обекти.

б) потенциална опасност за загуба на човешки живот и сериозна опасност за човешкото здраве вследствие нарушаване на конструктивната цялост на хвостохранилище (шламоохранилище) съществува, ако в районите, попадащи в обсега на движение на минните отпадъци, живеят или пребивават постоянно или за различни периоди от време хора и нивото на изпуснатите от хвостохранилището (шламоохранилището) вода и/или хвост (шлам) надвишава:

аа) нивото на естествения терен с не по-малко от 0,7 м, или

бб) скоростта на разпространение на водата и/или на хвоста е не по-малка от 0,5 м/сек;

в) потенциалната опасност за загуба на човешки живот или опасността за човешкото здраве са незначителни, ако в района на потенциално застрашените от съоръжението зони не присъстват непрекъснато или за различни периоди от време други хора, освен работещите по експлоатацията му;

За гарантиране сигурността на работещите по експлоатацията на съоръжението се прилагат съответните наредби, правилници и инструкции по безопасността на труда.

г) сериозна опасност за човешкото здраве са уврежданата, водещи до продължителни болестни състояния или инвалидност;

д) потенциална опасност за загуба на човешки живот и сериозна опасност за човешкото здраве по пътища от национално или местно значение

и жп линии, по които се движат пътнически влакове, съществува в случаите, когато е възможно заливане на същите с вода и/или с хвост от аварирало съоръжение за минни отпадъци;

е) потенциалната опасност за загуба на човешки живот или опасността за човешкото здраве са незначителни за застрашени пътища от национално или местно значение, ако:

аа) интензивността на движение не надвишава 3000 пътни превозни средства (ППС) за 24 часа;

бб) не съществуват фактори и обстоятелства, водещи до влошаване на видимостта от приемника (пътя) към източника (съоръжението) на потенциалната опасност;

вв) съществува добре работеща система за спиране на движението и евакуиране на попадналите в застрашените зони ППС;

гг) времето, необходимо за сигнализиране, спиране на движението и извеждане на попадналите в застрашените зони ППС, е по-малко от времето, за което приливната вълна достига застрашените участъци;

ж) за установяване на потенциална опасност за загуба на човешки живот или на сериозна опасност за човешкото здраве задължително се разглежда всяка възможна авария, водеща до нарушаване на конструктивната цялост на хвостохранилището (шламоохранилището), като се отчитат следните фактори:

аа) размери (проектни и достигнати) на съоръжението;

бб) специфични характеристики на съоръжението;

вв) количествената и качествената характеристика на отпадъците, съхранявани в съоръжението;

гг) топографията, съществуващите инфраструктурни обекти и съоръжения и др.;

дд) времето за достигане на приливната вълна до райони, в които има хора;

ее) скоростта на разпространение на приливната вълна при авария;

жж) прогнозното ниво на водата и отпадъците (хвоста);

зз) скоростта (темпът) на покачване на водата и отпадъците (хвоста);

ии) други фактори.

9. Установяване на опасността за околната среда вследствие нарушаване на конструктивната цялост на съоръжения за минни отпадъци:

а) опасност за околната среда съществува, ако вследствие на нарушаване на конструктивната цялост на съоръжение за минни отпадъци бъдат трайно замърсени, увредени или унищожени:

аа) почви, води и водни обекти, санитарно-охранителни зони, въздух;

бб) защитени територии и зони и паметници на културата;

вв) технически съоръжения, разрушаването или повреждането на които може да доведе до изпускане на вредни емисии и до сериозна опасност за околната среда;

гг) технически съоръжения с важна обществена значимост;

дд) други, характерни за разглеждания район и непосочени по-горе;

Посочените в букви „аа“, „бб“, „вв“, „гг“ и „дд“ обекти се разглеждат като приемници на сериозна опасност.

б) опасността за околната среда се счита за сериозна, когато:

аа) остатъчните замърсявания на водите (повърхностни и подземни) налагат ограничения при използването им;

бб) за продължителен период се наблюдават постоянни концентрации на токсични замърсители в повърхностните води;

вв) за кратък период се наблюдават високи концентрации на токсични замърсители в повърхностните води;

гг) остатъчните замърсявания на почвите налагат ограничения за ползването им;

дд) за продължителен период се наблюдават постоянни концентрации на токсични замърсители във въздуха;

ее) за кратък период се наблюдават високи концентрации на токсични замърсители във въздуха;

жж) бъдат засегнати защитени територии и зони и паметници на културата;

зз) бъдат засегнати технически съоръжения;

в) опасността за околната среда не се счита за сериозна, когато:

аа) потенциална авария не би довела до дългосрочно увреждане на околната среда;

бб) засегнатата околна среда може да бъде възстановена с малки по обем дейности;

г) технически съоръжения, разрушаването или повреждането на които може да доведе до изпускане на вредни емисии и до сериозна опасност за околната среда, са:

аа) бензиностанции;

бб) складове за взривни материали;

вв) складове за опасни и/или токсични материали;

гг) складове за горивно-смазочни материали;

дд) депа за опасни и/или неопасни отпадъци и съоръжения за преработка на отпадъци;

ее) пречиствателни станции за отпадъчни води;

д) технически съоръжения с важна обществена значимост, разрушаването на които може да доведе до сериозна опасност за околната среда, са:

аа) водопроводни съоръжения;

бб) електропроводни и енергопроводни съоръжения;

вв) канализационни съоръжения;

гг) пътища и жп линии;

В случаите, когато засегнатите съоръжения могат да бъдат възстановени незабавно, без да се нарушава работата им, опасността за околната среда се счита за незначителна.

е) установяването на опасността за околната среда и последиците от нарушаване на конструктивната цялост на съоръжението включва прякото въздействие на всеки материал (минен отпадък), транспортиран от съоръжението в резултат на повреда, както и породените краткосрочни и дългосрочни последиствия от това.

10. Съоръжение за минни отпадъци, конструктивната цялост на което е възможно да бъде нарушена вследствие на авария, се разглежда като източник на потенциална опасност за загуба на човешки живот или сериозна опасност за човешкото здраве, а районите или обектите, които са застрашени, се разглеждат като приемници на потенциална опасност:

а) в случаите, при които между източника и приемника на потенциална опасност за загуба на човешки живот или на сериозна опасност за човешкото здраве съществува път за разпространение, съоръжението се категоризира като съоръжение за минни отпадъци категория „А“;

б) в случаите, при които между източника и приемника на потенциална опасност за загуба на човешки живот или на сериозна опасност за човешкото здраве не съществува път за разпространение, съоръжението се категоризира като съоръжение за минни отпадъци категория „Б“.

11. При категоризиране на съоръжение за минни отпадъци по Условие 1 се разглежда целият срок за съществуване на съоръжението, включително периодът след затварянето му.

IV. Категоризиране на съоръженията за минни отпадъци по Условие 2.

1. Съоръженията се категоризират по Условие 2, ако съдържат отпадъци, класифицирани като опасни съгласно изискванията на чл. 15, в количества над определена прагова стойност.

2. Праговата стойност за съдържание на опасни минни отпадъци в дадено съоръжение се определя като отношение между теглата на базата на суха маса на очакваното в края на проектния експлоатационен период количество на минните отпадъци, класифицирани като опасни, и очакваното в края на проектния експлоатационен период общо количество на минните отпадъци.

3. Дадено съоръжение за минни отпадъци се категоризира като съоръжение категория „А“ по смисъла на Условие 2, ако:

а) определената съгласно т. 2 прагова стойност надвишава 50 на сто;

б) определената съгласно т. 2 прагова стойност е по-малка от 50 на сто и е по-голяма от 5 на сто и оценката на риска за съоръжението, разработена като част от категоризирането на съоръжението по Условие 1 и отчитаща въздействието на опасните отпадъци, показва, че съоръжението следва да бъде категоризирано като съоръжение за минни отпадъци от категория „А“.

4. Дадено съоръжение за минни отпадъци се категоризира като съоръжение категория „Б“ по смисъла на Условие 2, ако:

а) определената съгласно т. 2 прагова стойност е по-малка от 50 на сто и е по-голяма от 5 на сто и оценката на риска за съоръжението, разработена като част от категоризирането на съоръжението по Условие 1 и отчитаща въздействието на опасните отпадъци, показва, че съоръжението не следва да бъде категоризирано като съоръжение за минни отпадъци от категория „А“;

б) определената съгласно т. 2 прагова стойност е по-малка от 5 на сто.

V. Категоризиране на съоръженията за минни отпадъци по Условие 3.

1. Категоризиране на хвостохранилища по Условие 3:

а) категоризирането на новопроектирани хвостохранилища по Условие 3 се извършва в следната последователност:

аа) прави се инвентаризация на всички вещества и смеси, използвани или предвидени за използване в технологичния процес, които се депонират в хвостохранилището;

бб) определят се необходимите за технологичния процес количества от всяко вещество и смес за всяка година от експлоатационния период;

вв) посочва се кои от необходимите за технологичния процес вещества и смеси са опасни по смисъла на Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси, за изменение и за отмяна на директиви 67/548/ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006;

гг) определя се за всяка година от експлоатационния период увеличението на количеството на водата в хвостохранилището (ΔQi), изчислено на базата на отделеното количество отпадък (хвост) в сухо състояние по формулата:

$$\Delta Qi = (\Delta Mi / D) * P, \text{ където:}$$

– ΔMi е годишното количество отпадък (хвост), постъпило в хвостохранилището през i-тата година, т суха маса/година;

– D е насипна плътност на депонирания отпадък (хвост) в сухо състояние, т/м³;

– P е средна пористост на утаен отпадък (хвост), определена като отношение на общия обем кухини към общия обем отпадък (хвост), м³/м³.

При липса на точни данни могат да се ползват средни такива, т.е. $D = 1,4$ т/м³ и $P = 0,5$ м³/м³.

дд) определя се максималната годишна концентрация в течна фаза (C_{max}) на всяко вещество и смес, определени като опасни съгласно буква „вв“, по формулата:

$$C_{max} = Si/\Delta Qi, \text{ където:}$$

– Si е годишното количество от всяко вещество или смес, определени като опасни съгласно буква „вв“;

б) новопроектирано хвостохранилище се категоризира като съоръжение категория „А“ по смисъла на Условие 3, ако максималната годишна концентрация на което и да е вещество или смес се счита за опасна по смисъла на Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси, за изменение и за отмяна на директиви 67/548/ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006;

в) действащи хвостохранилища се категоризират по реда, описан в букви „а“ и „б“, или въз основа на получени резултати от директен химичен анализ на водата и твърдите вещества, намиращи се във водата; в случаите, когато течната фаза и съставките са опасни по смисъла на Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси, за изменение и за отмяна на директиви 67/548/ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006, съоръжението се категоризира като съоръжение категория „А“.

2. Категоризиране на съоръжения за минни отпадъци, в които са добивани метали чрез използване на излужващи разтвори:

а) категоризирането по Условие 3 на съоръжения за минни отпадъци, в които са добивани метали чрез използване на излужващи разтвори, се извършва в следната последователност:

аа) прави се инвентаризация на използваните излужващи химикали;

бб) определят се чрез директен химичен анализ остатъчните концентрации на използваните излужващи химикали в дренажните води;

б) съоръжения за минни отпадъци, в които са добивани метали чрез използване на излужващи разтвори, се категоризират като съоръжение по смисъла на Условие 3, ако инфилтратните води от съоръжението се считат за опасна смес по смисъла на Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси, за изменение и за отмяна на директиви 67/548/ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006.

Приложение № 5
към чл. 29 и чл. 32, ал. 2

Форма и съдържание на вътрешния и външния аварийен план на съоръжение за минни отпадъци (категория „А“)

1. Вътрешният и външният аварийен план на съоръженията за минни отпадъци се съставят с цел:

а) осигуряване на контрол и ограничаване на последствията от аварии и други инциденти с оглед свеждане до минимум и ограничаване на неблагоприятните въздействия върху човешкото здраве, околната среда и имуществото;

б) прилагане на необходимите мерки за опазване на човешкото здраве и на околната среда от въздействието на аварии;

в) съобщаване на необходимата информация на обществеността и на съответните служби и власти;

г) осигуряване на почистване и възстановяване на околната среда след авария.

2. Вътрешният аварийен план се съставя от операторите на съоръжения за минни отпадъци и съдържа информация за:

а) имената и длъжностите на лицата, оправомощени да привеждат в действие аварийния план;

б) име и длъжност на лицето, отговорно за координация на действията, които се предприемат на територията на съоръжението в случай на авария;

в) име и длъжност на лицето, отговорно за осъществяване на връзка с компетентните органи за защита при бедствия;

г) планирани действия за контрол на риска от аварии и за ограничаване на последствията от тях при предвидими условия или събития, които могат да доведат до възникване на аварии; описание на оборудването, осигуряващо безопасна експлоатация, и на наличните средства за индивидуална и колективна защита;

д) мерки за ограничаване на риска за лицата, намиращи се в района на съоръжението; начини за оповестяване и действия, които следва да се предприемат;

е) мерки за ранно оповестяване, алармирање и информиране на властите, отговорни за привеждане в действие на външния аварийен план в случай на авария; вид на информацията, предоставяна с първоначалното оповестяване, и начини и мерки за предоставяне на допълнителна информация;

ж) мерки за обучение на персонала съобразно задълженията, които има, и действията, които следва да предприеме при възникване на авария; координиране на мерките с властите, отговорни за привеждане в действие на външния аварийен план;

з) мерки за осигуряване на сили и средства за спасителни и аварийно-възстановителни работи извън съоръжението;

и) мероприятия за почистване и възстановяване на околната среда и рекултивация на засегнатите земи след авария.

3. При съставяне на вътрешен аварийен план за съоръжение за минни отпадъци – насипище (табан), задължително се спазват изискванията на Правилника за безопасност на труда при разработване на находища по открит начин, утвърден от министъра на труда и социалните грижи, издаден през 1996 г. (приложение № 2 към чл. 41 и 42 – Инструкция за съставяне на плана за предотвратяване и ликвидиране на аварии), и на чл. 35 от Закона за защита при бедствия.

4. При съставяне на вътрешен аварийен план за съоръжение за минни отпадъци – хвостохранилище и шламохранилище, задължително се спазват изискванията на Правилника за безопасност на труда при експлоатация на хвостохранилища и шламохранилища, утвърден от министъра на труда и социалните грижи (ДВ, бр. 58 от 1973 г.), и на чл. 35 от Закона за защита при бедствия.

5. Външният аварийен план се съставя като част от общинския план за защита при бедствия, изготвен съгласно изискванията на чл. 9 от Закона за защита при бедствия, и съдържа допълнително данни за:

а) имената и длъжностите на лицата, упълномощени да действат оповестяването и привеждането в готовност на силите и средствата за привеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи;

б) имената и длъжностите на лицата, отговорни за координация на силите и средствата при провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи;

в) планирани мерки за ранно оповестяване, алармиране, информизиране и процедури за готовност и свикване;

г) планирани мерки за координиране и организиране на силите и средствата, необходими за провеждане на спасителни и аварийно-възстановителни работи, предвидени във външния аварийен план;

д) планирани мерки за оказване на помощ при спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи в района на съоръжението;

е) планирани мерки за ограничаване на последствията извън района на съоръжението;

ж) планирани мерки за оповестяване и информизиране на обществеността относно възникването на голяма авария и за действията, които обществеността следва да предприеме;

з) планирани мерки за информизиране на спасителните служби на съседни държави (страни членки) в случай на голяма авария с възможни трансгранични последици;

и) мероприятия за почистване и възстановяване на околната среда и рекултивация на засегнатите земи след голяма авария.

Приложение № 6
към чл. 43

Информационна карта на съоръжение за минни отпадъци

I. Обща информация:

1. Наименование на съоръжението за минни отпадъци:

2. Адрес на съоръжението за минни отпадъци:

а) населено място:

б) община:

в) област:

г) оператор:

д) телефон:

е) e-mail:

3. Компетентен орган за одобряване на Плана за управление на минните отпадъци и издаване на разрешително:

4. Компетентни органи за инспектиране на съоръжението:

II. Основна информация за плана за управление на минните отпадъци и издаденото разрешително:

1. План за управление на минни отпадъци:

а) одобрен с писмо №

б) период на валидност:

в) преразгледан на:

г) причини за преразглеждане на плана за управление на минни отпадъци:

д) одобрен след преразглеждане с писмо №

2. Разрешително за управление на минни отпадъци:

а) номер и дата на издаване:

б) период на валидност:

в) категория на съоръжението за минни отпадъци:

г) преразгледано на:

д) причини за преразглеждане на разрешителното за управление на минни отпадъци

е) оперативна фаза на съоръжението за минни отпадъци:

аа) в експлоатация

бб) фаза на закриване

вв) фаза след закриването

III. Информация за вида и количеството на минните отпадъци:

1. Вид на минните отпадъци. Произход:

а) в съоръжения за минни отпадъци

б) в площадки по чл. 16, ал. 4, т. 1

2. Количество на минните отпадъци, събирани и съхранявани на площадките съгласно чл. 16, ал. 4:

а) през отчетния период:

б) общо:

3. Количество на минните отпадъци, постъпили в съоръжението за минни отпадъци:

а) през отчетния период:

б) общо:

4. Количество на оползотворените минни отпадъци (от намиращите се в съоръжението):

а) през отчетния период:

б) общо:

IV. Информация за съоръжението за минни отпадъци:

V. Проведени мониторингови процедури. Резултати:

1.

2.

3.

п.

VI. Осъществен контрол:

1. Осъществен контрол от оператора съгласно планове и договорености, разработени в Плана за управление на минните отпадъци. Резултати:

а)

б)

в)

п.

2. Осъществен контрол от независими експерти съгласно чл. 40, ал. 1. Резултати:

а)

б)

в)

п.

3. Осъществен контрол от оправомощени от министъра на енергетиката длъжностни лица:

а)

б)

в)

п.

VII. Приложения към информационната карта на съоръжение за минни отпадъци:

1. План на съоръжението за минни отпадъци (в подходящ мащаб) в началото на отчетния период.

2. План на съоръжението за минни отпадъци (в подходящ мащаб) в края на отчетния период.

3. Копия на протоколи от извършените през отчетния период проверки.

4. Копия от докладите по чл. 40, ал. 3.

93

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 2

ОТ 11 ЯНУАРИ 2016 Г.

за приемане на Наредба за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ
ПОСТАНОВИ:

Член единствен. Приема Наредба за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. Отменя се Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях, приета с Постановление № 238 на Министерския съвет от 2012 г. (ДВ, бр. 76 от 2012 г.).

§ 2. В Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни, приета с Постановление № 238 на Министерския съвет от 2009 г. (обн., ДВ, бр. 80 от 2009 г.; попр., бр. 97 от 2009 г.; изм. и доп., бр. 69 от 2012 г.), се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 4 ал. 4 се изменя така:

„(4) Операторът представя към заявлението и информация за изпълнение на разпоредбите на глава шеста и на глава седма, раздел I от ЗООС. Резултатите от извършена ОВОС и заключенията от оценката на риска от големи аварии с опасни вещества с описание на мерките за предотвратяване на големи аварии и ограничаване на последствията от тях може да се включат в заявлението.“

2. В приложение № 1 към чл. 4, ал. 3 в т. 11 думите „Аварийни планове“ се заменят с „Аварийно планиране“.

3. В приложение № 5 към чл. 16, ал. 1, в т. ПА т. 2 се изменя така:

„2. Предвидено увеличение на количествата или промяна във вида на използваните опасни вещества от приложение № 3 към чл. 103, ал. 1 към ЗООС, което изисква провеждане на процедура за одобряване на доклад за безопасност по реда на глава седма, раздел I от ЗООС;“.

4. В приложение № 6 към чл. 16, ал. 3, т. 3:

а) в т. 12 думите „съгласно определението в“ се заменят с „по смисъла на § 1, т. 54, буква „а“ от допълнителните разпоредби на“;

б) в т. 13.1 думите „класифицираните като опасни съгласно ЗЗВВХВС вещества и смеси“ се заменят с „опасните вещества по смисъла на § 1, т. 54, буква „а“ от допълнителните разпоредби на ЗООС“;

в) в т. 13.2 след думите „Аварийният план“ се добавя „и/или докладът за политиката за предотвратяване на големи аварии, съответно докладът за безопасност“.

§ 3. В Тарифата за таксите, които се събират в системата на Министерството на околната среда и водите, приета с Постановление № 136 на Министерския съвет от 2011 г. (обн., ДВ,

бр. 39 от 2011 г.; изм. и доп., бр. 73 и 94 от 2012 г., бр. 2 от 2013 г. и бр. 79 от 2014 г.), се правят следните изменения и допълнения:

1. Член 3 се изменя така:

„Чл. 3. (1) За издаване на решение по чл. 116, ал. 1 ЗООС за одобряване на доклад за безопасност или по чл. 116ж, ал. 4 ЗООС за одобряване на актуализиран доклад за безопасност на предприятие/съоръжение с висок рисков потенциал се заплаща такса в размер 500 лв.

(2) За издаване на становище по чл. 106, ал. 2 ЗООС за потвърждаване пълнотата и съответствието на Доклада за политиката за предотвратяване на големи аварии (ДППГА) на предприятие/съоръжение с нисък рисков потенциал се заплаща такса в размер 200 лв.

(3) За валидиране класификацията на предприятие/съоръжение с нисък или висок рисков потенциал и издаване на становище по чл. 103, ал. 6 и 7 ЗООС за потвърждаване на извършената класификация се заплаща такса в размер 100 лв.“

2. В чл. 28 думите „чл. 22а, ал. 1 от“ се заличават.

3. В § 2 от заключителната разпоредба думите „чл. 7, параграф 8 от Регламент (ЕО) 689/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. относно износа и вноса на опасни химикали“ се заменят с „чл. 8, параграф 8 от Регламент (ЕС) № 649/2012 г. на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно износа и вноса на опасни химикали (ОВ, L 201, 27.07.2012 г.)“.

§ 4. Постановлението влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

Министър-председател:

Бойко Борисов

За главен секретар на Министерския съвет:

Веселин Даков

НАРЕДБА

за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях

Г л а в а п ъ р в а

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) С наредбата се определят формата и съдържанието на документите по глава седма, раздел I от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), както следва:

1. уведомление по чл. 103, ал. 2 ЗООС за класификация на предприятие/съоръжение с нисък рисков потенциал (ПСНРП) и предприятие/съоръжение с висок рисков потенциал (ПСВРП);

2. доклад за политиката за предотвратяване на големи аварии (ДППГА) по чл. 105, ал. 1, т. 5 ЗООС на ПСНРП и ПСВРП;

3. заявление по чл. 112, ал. 1 за одобряване на доклад за безопасност, съответно по чл. 116ж, ал. 1 ЗООС за одобряване на актуализиран доклад за безопасност на ПСВРП;

4. доклад за безопасност (ДБ) по чл. 107, ал. 1, т. 1 ЗООС на ПСВРП;

5. вътрешен аварийен план по чл. 107, ал. 1, т. 3 ЗООС на ПСВРП;

6. външен аварийен план по чл. 108, ал. 1 ЗООС на ПСВРП;

7. публичен електронен регистър по чл. 111, ал. 1, т. 6 ЗООС на ПСНРП и ПСВРП.

(2) С наредбата се определят и изискванията за:

1. информацията и оценката по чл. 99б, ал. 2 ЗООС за целите на глава шеста, раздел III от ЗООС;

2. информацията по чл. 108, ал. 6 ЗООС за външните аварийни планове на ПСВРП;

3. информацията по чл. 116д, ал. 1 и 2 ЗООС за планираните мерки за безопасност и начини на действие в случай на голяма авария и начините за нейното предоставяне на засегнатата общественост;

4. осигуряване на открит обществен достъп до документацията за издаване на решения за одобряване на доклади за безопасност и съдържанието на обявите по чл. 115, ал. 1 и 2 и чл. 116б, ал. 2 ЗООС;

5. организацията на работата на комисиите по чл. 157а, ал. 2 ЗООС и формата и съдържанието на годишния план за контролната дейност по чл. 157а, ал. 4, т. 1 ЗООС.

Чл. 2. Изискванията на глава седма, раздел I от ЗООС се прилагат при спазване на следния ред:

1. подаване на уведомление за класификация на ПСНРП или ПСВРП или негова актуализация съгласно чл. 103, ал. 2 или 5 ЗООС;

2. валидиране на класификацията на ПСНРП или ПСВРП от министъра на околната среда и водите и издаване на становище по чл. 103, ал. 6 ЗООС за потвърждаване на извършената класификация;

3. за предприятия/съоръжения с нисък рисков потенциал:

а) подаване на ДППГА до директора на Регионалната инспекция по околната среда и водите (РИОСВ), на чиято територия се намира предприятието/съоръжението, съгласно чл. 106, ал. 1 ЗООС;

б) проверка на ДППГА и издаване на становище по чл. 106, ал. 2 ЗООС за потвърждаване пълнотата и съответствието на ДППГА с изискванията на глава седма, раздел I от ЗООС и на приложение № 2;

4. за предприятия/съоръжения с висок рисков потенциал:

а) подаване на заявление за одобряване на ДБ или негова актуализация до изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) съгласно чл. 112, ал. 1 ЗООС, съответно чл. 116ж, ал. 1 ЗООС;

б) оценка на пълнотата и съответствието на документите по чл. 112, ал. 3, т. 1 – 3 или чл. 116ж, ал. 2 ЗООС с изискванията на приложение № 2 – 5;

в) съгласуване с органите по чл. 114, ал. 2 ЗООС и провеждане на открит обществен достъп по чл. 115, ал. 1 и 2 ЗООС на документите по чл. 112, ал. 3, т. 1 – 3 ЗООС или чл. 116ж, ал. 2 ЗООС;

г) провеждане на консултации съгласно Приложение III към Конвенцията за трансграничните въздействия на промишлените аварии (ДВ, бр. 28 от 1995 г. и бр. 68 от 2015 г.), наричана по-нататък „Конвенцията“, при одобряване на инвестиционно предложение за изграждане на ново и/или експлоатация на съществуващо ПСВРП, което може да причини голяма авария с трансгранично въздействие;

д) оценка на качеството на ДБ и разработените от оператора мерки за предотвратяване на големи аварии и ограничаване на последствията от тях;

е) издаване на решение за одобряване/неодобряване на ДБ на ПСВРП съгласно чл. 116, ал. 1 ЗООС или на актуализиран ДБ по чл. 116ж, ал. 4 ЗООС;

5. осъществяване на контрол по изпълнение на мерките за предотвратяване на големи аварии и ограничаване на последствията от тях в съответствие с ДППГА, ДБ и вътрешния аварийен план на предприятието;

6. преразглеждане и актуализация на документите по чл. 1, ал. 1, т. 1, 2, 4 и 5 и информацията по чл. 1, ал. 2, т. 1 и 3.

Чл. 3. (1) За организиране на изпълнението на дейности, свързани с предотвратяване и контрол на големи аварии с опасни вещества в ПСНРП и в ПСВРП и за ограничаване на последствията от тях, операторът в зависимост от капацитета и естеството на дейностите и характера на рисковете назначава или определя едно или повече длъжностни лица с подходящо техническо образование и квалификация в областта на химическата и аварийната безопасност.

(2) Операторът е длъжен да осигури на лицата по ал. 1 достъп до:

1. информацията, необходима за разработването на ДППГА, ДБ и вътрешния аварийен план на предприятието;

2. информация, получена при прилагане на мерките за предотвратяване на големи аварии и за ограничаване на последствията от тях в предприятието/съоръжението;

3. информация относно причините за възникнали големи аварии с опасни вещества в предприятието/съоръжението;

4. информацията, получена от констатациите и предписанията на комисиите по чл. 157а, ал. 2 ЗООС;

5. ежегодно обучение за повишаване квалификацията в областта на аварийната безопасност.

(3) Лицата по ал. 1 организират и участват във:

1. разработване на съответните управленски, организационни и технически мерки за контрол и предотвратяване на големи аварии с опасни вещества в предприятието/съоръжението и за ограничаване на последствията от тях, както и за разработването на документите по чл. 1, ал. 1;

2. координиране действията по изпълнение на задълженията по глава седма, раздел I от ЗООС и по тази наредба;

3. разработване на фирмени актове за аварийна безопасност на предприятието/съоръжението и въвеждане на съоръжения за осигуряване на аварийна безопасност;

4. разработване и реализиране на програми за квалификация, преквалификация и инструктажи на работниците и служителите, в т.ч. на подизпълнителите, които осъществяват дейности в предприятието/съоръжението, свързани с осигуряване на аварийна безопасност;

5. организиране и участие в разследването на причините за възникване на големи аварии и квазиаварии;

6. консултиране на работниците и служителите по прилагането на мерките за контрол и предотвратяване на големи аварии с опасни вещества в предприятието/съоръжението и за ограничаване на последствията от тях;

7. поддържане и правилно оформяне на изискващата се от нормативните актове документация;

8. взаимодействие с кметовете на засегнатите общини, службите за пожарна безопасност и защита на населението, РИОСВ, регионалните здравни инспекции, териториалните дирекции „Инспекция по труда“ и др.

(4) Операторът носи отговорност за изпълнението на задълженията на лицата по ал. 1.

Чл. 4. (1) Операторите на предприятия/съоръжения, за които е приложимо изключение по чл. 103, ал. 8, т. 1 и/или т. 5 – 8 ЗООС, представят на министъра на околната среда и водите:

1. номер, дата и срок на валидност на издадено разрешение/разрешително/лиценз или друг административен или нормативен акт, който удостоверява правото на ползване на съответното изключение и срока на действие на акта;

2. информация за извършваните дейности и използваните опасни вещества в предприятието/съоръжението;

3. описание на разработените мерки за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях и въведените системи за управление на мерките за безопасност в предприятието/съоръжението;

4. информация за органа/органите, който осъществява контрол по изпълнението на мерките по т. 3, и условията по издаденото разрешение/разрешително/лиценз.

(2) При необходимост министърът на околната среда и водите или оправомощено от него длъжностно лице може да изиска допълнителна информация от оператора и/или становище/потвърждение от съответния компетентен орган относно валидността и съответствието на издадения акт с чл. 103, ал. 8, т. 1 и 5 – 8 ЗООС и/или да извърши проверка на достоверността на представената информация по ал. 1.

(3) При наличие на държавна или служебна тайна операторът я представя на компетентния орган при условията и по реда на Закона за защита на класифицираната информация (ЗЗКИ).

(4) При наличие на производствена или търговска тайна, определена със закон, операторът я представя на компетентния орган при условията и по реда на съответния закон.

Г л а в а в т о р а

ФОРМА И СЪДЪРЖАНИЕ НА ДОКУМЕНТИТЕ ПО ГЛАВА СЕДМА, РАЗДЕЛ I ОТ ЗООС И ОБХВАТ НА ИНФОРМАЦИЯТА И ОЦЕНКАТА ПО ЧЛ. 99Б, АЛ. 1 ЗООС

Раздел I

Класификация на ПСНРП и ПСВРП

Чл. 5. (1) Операторът на ПСНРП и ПСВРП изготвя и поддържа в наличност доклад от извършената класификация по чл. 103, ал. 1 ЗООС за целите на контрола по чл. 157а ЗООС.

(2) Уведомлението по чл. 1, ал. 1, т. 1 се изготвя от оператора по образец съгласно приложение № 1 и се подава в един екземпляр на хартиен и електронен носител с копие от документ за платена такса.

(3) Операторът е длъжен да осигури съответствие на уведомлението по чл. 1, ал. 1, т. 1 със заключенията от доклада по ал. 1 и еднаквост на съдържанието на хартиения и електронния носител на информацията, като при установено несъответствие между хартиения и електронния носител компетентният орган взема предвид хартиения носител.

(4) Уведомлението по чл. 1, ал. 1, т. 1 може да бъде подадено във вид на електронно изявление и/или документ по смисъла на Закона за електронния документ и електронния подпис (ЗЕДЕП), ако авторството на оператора, изготвил уведомлението, е доказано чрез квалифициран електронен подпис съгласно условията на глава трета от ЗЕДЕП.

(5) При подаване на уведомление по чл. 1, ал. 1, т. 1 за ПСНРП или за ПСВРП в обхвата на приложения № 1 или 2 към ЗООС се прилагат и изискванията на чл. 4, ал. 1 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, приета с Постановление № 59 на Ми-

нистерския съвет от 2003 г. (обн., ДВ, бр. 25 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 3 от 2006 г., бр. 80 от 2009 г., бр. 29 от 2010 г., бр. 3 от 2011 г. и бр. 94 от 2012 г.), наричана по-нататък „Наредбата за ОВОС“.

(6) В случаите по чл. 93, ал. 3, съответно чл. 94, ал. 2 във връзка с чл. 103, ал. 4, т. 2 ЗООС директорът на РИОСВ, на чиято територия се намира предприятието/съоръжението, или оправомощено от него длъжностно лице изпраща по служебен път уведомлението по чл. 1, ал. 1, т. 1 до министъра на околната среда и водите в 3-дневен срок от датата на получаването му.

(7) В случаите по ал. 6 становището за потвърждаване класификацията на предприятието/съоръжението по чл. 103, ал. 6 ЗООС се изпраща до директора на РИОСВ в 7-дневен срок от датата на получаване на уведомлението по чл. 1, ал. 1, т. 1 и се представя на оператора/възложителя като приложение към писмото по чл. 5, ал. 1 от Наредбата за ОВОС.

(8) При установени непълноти или несъответствия в представената съгласно ал. 5 информация министърът или оправомощено от него длъжностно лице уведомява директора на РИОСВ и указва какви допълнителни данни и на кой етап от процедурата по глава шеста, раздел III от ЗООС да се представят.

Чл. 6. (1) Операторът на предприятие/съоръжение, в което са налични опасни вещества от приложение № 3 към ЗООС, но не се класифицира като ПСНРП или ПСВРП въз основа на извършена класификация в съответствие с критериите на приложение № 3 към ЗООС, изготвя и поддържа в наличност доклад от извършената класификация съгласно чл. 103, ал. 1 ЗООС и го предоставя при поискване на органите по чл. 148, ал. 3 ЗООС.

(2) Докладът по ал. 1 се изготвя и документира по образец съгласно приложение № 1.

(3) При планирано изграждане на ново или изменение/разширение на съществуващо предприятие/съоръжение по ал. 1 или на части от него с уведомлението за инвестиционно предложение по чл. 4, ал. 1 от Наредбата за ОВОС операторът/възложителят представя информация за вида и количеството на опасните вещества и капацитета на съоръженията, в които се очаква те да са налични, и заключенията от доклада за класификацията на предприятието/съоръжението.

(4) Преди осъществяване на планирани изменения/разширения в предприятието/съоръжението по ал. 1, които водят до класифицирането му като предприятие/съоръжение с нисък или висок рисков потенциал, операторът актуализира доклада от извършената класификация и подава уведомление по чл. 103, ал. 2 ЗООС.

Чл. 7. (1) При планирани изменения/разширения в ПСНРП операторът е длъжен да преразгледа документите и информацията

по чл. 1, ал. 1, т. 1 и 2 и ал. 2, т. 1 и 3, а за ПСВРП – и по чл. 1, ал. 1, т. 4 и 5, по отношение на идентифицираните опасности от възникване на големи аварии в предприятието/съоръжението и предвидените мерки за предотвратяване на големи аварии и ограничаване на последствията от тях и да документира резултатите от извършеното преразглеждане като приложение към доклада за класификацията на предприятието.

(2) Докладът по ал. 1 съдържа:

1. подробно описание на вида и количество-то на опасните вещества от приложение № 3 към ЗООС, които са налични или могат да бъдат налични по всяко време на площадката на предприятието/съоръжението в самостоятелен вид и/или в състава на химични смеси, експлозивни изделия и/или под формата на отпадъци, и на съоръженията и дейностите с тези химикали;

2. списък на подадените от оператора до момента на преразглеждането уведомления, заявления, доклади и издадените от съответните компетентни органи становища, решения и/или разрешителни по реда на глава шеста и на глава седма от ЗООС и последващо одобряване/разрешаване изграждането и/или експлоатацията на предприятието/съоръжението по реда на специални закони;

3. подробно описание на планираните промени;

4. планирана дата за начало на строителните работи и датата на пускане в експлоатация;

5. анализ на промените в съответствие с ал. 3 и заключения от извършеното преразглеждане;

6. дата, име и подпис на длъжностното лице/длъжностните лица, извършило/извършили преразглеждането;

7. дата, име и подпис на длъжностното лице/длъжностните лица, отговорно/отговорни за експлоатацията на предприятието/съоръжението.

(3) При оценяване значимостта на последствията върху опасностите от големи аварии при планирани промени в ПСНРП или в ПСВРП съгласно чл. 103, ал. 5, т. 2 и 3, чл. 106, ал. 5, т. 2 и 3 и чл. 116е, ал. 4 ЗООС, включително промени в съоръженията, дейностите, технологичните процеси, вида, количеството, естеството и/или физичната форма на наличните опасни вещества от приложение № 3 към ЗООС, в т.ч. под формата на отпадъци или в състава на експлозивни изделия, се вземат предвид следните обстоятелства:

1. наличие на нови или промяна в съществуващите опасности от възникване на големи аварии в предприятието/съоръжението или на нови застрашени обекти или компоненти на околната среда;

2. необходимост от изменение на съществуващи или разработване и прилагане на нови управленски, организационни и/или техни-

чески мерки за предотвратяване на големи аварии в предприятието/съоръжението или за ограничаване на последствията от тях във и/или извън територията на предприятието/съоръжението;

3. изграждане и/или въвеждане в експлоатация на нови съоръжения, в които ще са налични опасни вещества от приложение № 3 към ЗООС, в т.ч. под формата на отпадъци или в състава на експлозивни изделия;

4. промяна на съществуващите или планиране на нови дейности, процеси и/или техники, при които са налични опасни вещества от приложение № 3 към ЗООС, в самостоятелен вид и/или в състава на химични смеси, в експлозивни изделия и/или под формата на отпадъци;

5. промяна в списъка и/или класификацията на опасните вещества от приложение № 3 към ЗООС, налични в предприятието/съоръжението, в т.ч. под формата на отпадъци или в състава на експлозивни изделия, което води до промяна в идентифицираните опасности от възникване на големи аварии;

6. промяна в класификацията на предприятието/съоръжението;

7. промяна на оператора на част от съоръженията в ПСНРП или в ПСВРП.

(4) При наличие на някое от обстоятелствата по ал. 3 се изисква последваща актуализация на:

1. уведомлението за класификация, за което е издадено становище по чл. 103, ал. 6 или 7 ЗООС за потвърждаване класификацията на ПСНРП и на ПСВРП;

2. за ПСНРП – ДППГА, за който е издадено становище по чл. 106, ал. 1 ЗООС за потвърждаване на пълнота и съответствие;

3. за ПСВРП – ДБ, за който е издадено решение за одобряване по чл. 116, ал. 1, т. 1 или чл. 116ж, ал. 4 ЗООС;

4. информацията по чл. 20 относно планираните мерки за безопасност и начините на действие в случай на голяма авария, предоставена на засегнатата общественост;

5. информацията по чл. 99б, ал. 1 ЗООС.

(5) Операторът подава до министъра на околната среда и водите актуализирано уведомление за класификация на предприятие/съоръжението съгласно чл. 103, ал. 4 и 5 ЗООС, в което се съдържа подробно описание на планираните изменения/разширения и заключения от извършеното преразглеждане.

(6) След получаване на становище за потвърждаване на извършената класификация съгласно чл. 103, ал. 6 или 7 ЗООС във връзка с планирани промени по чл. 103, ал. 5, т. 1 – 3 ЗООС операторът на ПСНРП или на ПСВРП актуализира документите по ал. 4, т. 2 – 5.

Чл. 8. (1) При промяна на оператора на ПСНРП или на ПСВРП новият оператор е длъжен в 14-дневен срок от настъпване на

промяната да подаде до министъра на околната среда и водите:

1. актуализирано уведомление съгласно чл. 103, ал. 5, т. 5 ЗООС;

2. доказателства за промяната, удостоверяващи съответствие с изискванията на § 1, т. 43 от допълнителните разпоредби на ЗООС.

(2) В 10-дневен срок от получаване на уведомление по ал. 1 министърът на околната среда и водите или оправомощено от него длъжностно лице потвърждава промяната и изпраща копие от полученото уведомление и издаденото потвърждение до изпълнителния директор на ИАОС и органите по чл. 114, ал. 2 ЗООС.

(3) В случай че не се установи промяната по ал. 1, министърът на околната среда и водите или оправомощено от него длъжностно лице отказва с мотивирано становище промяната на оператора.

(4) В 14-дневен срок от получаване на потвърждението по ал. 2 новият оператор в случай на ПСНРП подава до директора на РИОСВ, на чиято територия е разположено предприятието/съоръжението, актуализиран ДППГА по приложение № 2, а за ПСВРП – актуализиран ДБ по приложение № 4 до изпълнителния директор на ИАОС, в един екземпляр на хартиен и на електронен носител.

(5) В 10-дневен срок от получаване на актуализиран ДБ по ал. 4 изпълнителният директор на ИАОС издава решение за одобряване на актуализирания ДБ.

(6) В 7-дневен срок от издаване на решението по ал. 5 изпълнителният директор на ИАОС изпраща на новия оператор, на Министерството на околната среда и водите (МОСВ) и на РИОСВ, на чиято територия се намира предприятието/съоръжението, по един оригинал от решението на хартиен носител и копие на електронен носител. Промяната на оператора и решението по ал. 5 се публикуват в регистъра по чл. 111, ал. 1, т. 6 ЗООС.

(7) До получаване на решението по ал. 5 новият оператор е отговорен за изпълнение на мерките за предотвратяване на големи аварии и ограничаване на последствията от тях в одобрения ДБ и изискванията на глава седма, раздел I от ЗООС и на тази наредба.

(8) При планирани промени, свързани с промяна на оператора на част от съоръженията в ПСНРП или в ПСВРП, операторът подава до министъра на околната среда и водите актуализирано уведомление за класификация на предприятието/съоръжението в съответствие с чл. 103, ал. 5 ЗООС, като се съобразява със сроковете и реда по чл. 103, ал. 4 и чл. 106, ал. 1 ЗООС – за ПСНРП, съответно по чл. 112, ал. 1 ЗООС – за ПСВРП.

Чл. 9. (1) В случаите по чл. 103, ал. 5, т. 4 ЗООС операторът на ПСНРП или на ПСВРП е длъжен да осигури безопасно съхранение на неизползваните опасни вещества на пло-

щадката на предприятието/съоръжението в съответствие с изискванията на глава седма, раздел I от ЗООС, на тази наредба и на Наредбата за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси, приета с Постановление № 152 на Министерския съвет от 2011 г. (ДВ, бр. 43 от 2011 г.), както и тяхното екологосъобразно третиране в съответствие със Закона за управление на отпадъците и/или други специализирани нормативни актове преди окончателното закриване или извеждане от експлоатация на предприятието.

(2) При подаване на уведомление в съответствие с чл. 103, ал. 5, т. 4 ЗООС операторът представя доказателства за изпълнение на изискванията по ал. 1.

(3) Разпоредбите на ал. 1 и 2 се прилагат и в случаите на окончателно закриване или извеждане от експлоатация на ПСНРП или на ПСВРП поради обявяване на оператора в несъстоятелност.

Раздел II

Обхват и съдържание на информацията и оценката по чл. 99б, ал. 1 ЗООС

Чл. 10. (1) При процедурата по преценяване на необходимостта за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) съгласно чл. 99б, ал. 2, т. 1 ЗООС инвеститорът/операторът представя като отделно приложение към искането по чл. 6, ал. 1 от Наредбата за ОВОС:

1. описание на съществуващи и одобрени устройствени планове, в т.ч. съгласувани такива по чл. 104 ЗООС, за имота/имотите – предмет на инвестиционното предложение, и за зоните, в които тези имоти са разположени;

2. описание и визуализация чрез подходящ картен материал на избраното местоположение на площадката и разстоянията до:

а) жилищни райони;

б) обекти с обществено предназначение по § 1, т. 29в от допълнителните разпоредби на ЗООС;

в) зони за отдих и рекреация;

г) транспортни пътища;

д) съседни предприятия и обекти, райони и строежи, които могат да бъдат източник на или да увеличат риска или последствията от голяма авария и да предизвикат ефект на домино;

е) територии с особено природозащитно значение или значение за околната среда, защитени по силата на нормативен или административен акт;

ж) обекти на културно-историческото наследство;

3. описание на опасните вещества от приложение № 3 към ЗООС, които са или се предвижда да са налични в предприятието/съоръжението, основните им опасни свойства и капацитета на съоръженията за тяхното съхранение и употреба;

4. описание на всички очаквани значителни неблагоприятни последствия от инвестиционното предложение за околната среда и човешкото здраве, които произтичат от неговата уязвимост на големи аварии и/или бедствия, и определяне на териториалния им обхват и безопасното разстояние до предприятието/съоръжението, визуализирани чрез подходящ картен материал;

5. информация за наличието на трансгранично въздействие от големи аварии, произтичащи от дейностите с опасни вещества в ПСВРП.

(2) При процедурата по ОВОС съгласно чл. 99б, ал. 2, т. 2 ЗООС към информацията по ал. 1 операторът/възложителят представя като приложение към доклада по ОВОС към чл. 13 от Наредбата за ОВОС:

1. оценка на размера и тежестта на последствията за околната среда и човешкото здраве във и извън предприятието/съоръжението от идентифицираните сценарии за възникване на голяма авария и определяне на териториалния им обхват, визуализиран чрез подходящ картен материал;

2. описание на съответните мерки за предотвратяване, контрол и ограничаване на значителните неблагоприятни последствия за околната среда и човешкото здраве от възникването на голяма авария и информация за готовността и предлаганото реагиране при аварии;

3. определяне на външните граници на безопасната зона около предприятието/съоръжението;

4. описание на използваните методи за количествена и качествена оценка на риска от големи аварии и моделите за изчисляване и представяне на последствията при възникване на голяма авария;

5. оценка на трансграничните въздействия на големи аварии, произтичащи от дейностите с опасни вещества в ПСВРП, за което е идентифицирана такава опасност.

(3) При изготвяне на оценките по ал. 2 се прилагат:

1. указанията на Европейската комисия за оценка на рисковете от големи аварии с опасни вещества и устройствено планиране на територията;

2. указанията, приложими в Европейския съюз за оценка на рисковете от големи аварии с опасни вещества и устройствено планиране на територията;

3. нормативно определените критерии за оценка на рисковете за човешкото здраве от осъществяване на инвестиционното предложение;

4. нормативно определените минимални разстояния до определени обекти съгласно чл. 104, ал. 4, т. 1 и 2 ЗООС.

Раздел III

Обхват и съдържание на ДППГА, ДБ, вътрешния аварийен план и публичния електронен регистър

Чл. 11. (1) За предприятия/съоръжения с нисък рисков потенциал ДППГА по чл. 1, ал. 1, т. 2 се изготвя от оператора съгласно приложение № 2 и се подава до директора на РИОСВ, на чиято територия се намира предприятието/съоръжението, в два еднообразни екземпляра на хартиен и на електронен носител заедно с копие от документ за платена такса.

(2) За предприятия/съоръжения с висок рисков потенциал ДППГА се изготвя и подава до изпълнителния директор на ИАОС със заявлението по чл. 1, ал. 1, т. 3 като неразделна част от ДБ.

(3) Докладът за политиката за предотвратяване на големи аварии може да бъде предоставен в изпълнение на изискванията на чл. 10б, ал. 1 ЗООС във вид на електронен документ по смисъла на ЗЕДЕП, ако авторството на оператора, изготвил ДППГА, е доказано чрез квалифициран електронен подпис съгласно условията на глава трета от ЗЕДЕП.

Чл. 12. (1) Заявлението по чл. 1, ал. 1, т. 3 се изготвя от оператора на предприятие/съоръжение с висок рисков потенциал по образец съгласно приложение № 3 и се подава в един екземпляр на хартиен и на електронен носител заедно с копие от документ за платена такса.

(2) Приложените документи към заявлението по ал. 1 се подават в три еднообразни екземпляра на хартиен и на електронен носител.

Чл. 13. Докладът за безопасност по чл. 1, ал. 1, т. 4 се изготвя от оператора съгласно приложение № 4.

Чл. 14. Вътрешният аварийен план на предприятието и/или съоръжението по чл. 1, ал. 1, т. 5 се изготвя от оператора съгласно приложение № 5, т. II.

Чл. 15. (1) Публичният електронен регистър по чл. 1, ал. 1, т. 7 съдържа следната информация:

1. за всички предприятия/съоръжения с нисък и висок рисков потенциал:

а) името и/или търговското наименование на оператора, идентификационния номер на оператора и пълния адрес на предприятието/съоръжението;

б) данни за актуалните становища/решения, издадени по реда на глава седма, раздел I от ЗООС:

аа) номер и дата на становището по чл. 103, ал. 6 или 7 ЗООС за потвърждаване класификацията на предприятие/съоръжение с нисък или висок рисков потенциал;

аб) номер и дата на становището по чл. 10б, ал. 2 ЗООС за потвърждаване пълнотата и съответствието на ДППГА на предприятие/съоръжение с нисък рисков потенциал;

ав) номер и дата на решението по чл. 11б, ал. 1 или чл. 11бж, ал. 4 ЗООС за одобряване

или неодобряване на ДБ на предприятие/съоръжение с висок рисков потенциал и дата на влизане в сила на решението;

гг) номер и дата на решението по чл. 110, ал. 2 ЗООС за прекратяване действието на издадено решение по чл. 116, ал. 1, т. 1 ЗООС и дата на влизане в сила на решението;

дд) технически доклад по чл. 116а ЗООС за издаване на решение по чл. 116, ал. 1 или чл. 116ж, ал. 4 ЗООС;

в) кратко описание на дейността или дейностите в ПСНРП или в ПСВРП;

г) информация за наличните в предприятието/съоръжението опасни вещества от приложение № 3 към ЗООС и кратко описание на основните им опасни свойства съгласно раздел III, т. 6 от приложение № 2, съответно раздел V, т. 6 от приложение № 4;

д) обща информация относно начина на предупреждаване и действията, които засегнатата общественост трябва да предприеме в случай на голяма авария в предприятието/съоръжението, или посочване на източника, където тази информация може да бъде намерена по електронен път;

2. освен информацията по т. 1 за предприятия/съоръжения с висок рисков потенциал в регистъра се включва и:

а) обща информация за опасностите от големи аварии в предприятието/съоръжението и потенциалното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда и обобщена информация за основните видове сценарии за големи аварии и съответните мерки за контрол;

б) потвърждение, че операторът е изготвил вътрешен аварийен план на предприятието, в който са предвидени действия в случай на голяма авария, действия за преодоляване на последствията от нея и начините за свързване със съответния оперативен център на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ на Министерството на вътрешните работи и кмета на непосредствено застрашената община;

в) информация за наличие на опасност от възникване на голяма авария в ПСВРП с трансгранични последствия на територията на съседна държава членка съгласно Конвенцията.

(2) Регистърът по ал. 1 се поддържа като единна електронна база данни на интернет страницата на МОСВ, като за всяко предприятие/съоръжение се открива отделно досие.

(3) Информацията в регистъра по ал. 1 за ПСВРП се предоставя от изпълнителния директор на ИАОС, а за ПСНРП – от директорите на съответните РИОСВ.

(4) Със заповед на министъра на околната среда и водите се определят правилата за водене на публичния регистър по ал. 1, както следва:

1. отговорните лица за водене на регистъра;

2. редът за актуализация на информацията в регистъра;

3. редът за обмяна на информация между МОСВ, РИОСВ и ИАОС.

Г л а в а т р е т а

ОСИГУРЯВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕН ДОСТЪП ДО ДОКУМЕНТАЦИЯТА ЗА ИЗДАВАНЕ НА РЕШЕНИЯ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ДОКЛАДИ ЗА БЕЗОПАСНОСТ НА ПСВРП

Чл. 16. (1) Изпълнителният директор на ИАОС обявява открит обществен достъп по чл. 115, ал. 1 ЗООС до документацията по чл. 112, ал. 3, т. 1 – 3 ЗООС за одобряване на ДБ на ПСВРП и за всяка негова актуализация по чл. 116ж, ал. 2 ЗООС на интернет страницата на ИАОС.

(2) Обявата по ал. 1 се изготвя по образец № 1 съгласно приложение № 6.

(3) След издаване на решение по чл. 116, ал. 1 или чл. 116ж, ал. 4 ЗООС изпълнителният директор на ИАОС или оправомощено от него длъжностно лице при поискване от засегнатата общественост по реда на глава втора от ЗООС предоставя достъп до:

1. актуалния ДБ, одобрен с решение по чл. 116, ал. 1, т. 1 ЗООС;

2. списъка с опасните вещества от приложение № 3 към ЗООС, налични в предприятието/съоръжението, с изключение на информацията, обявена за поверителна съгласно чл. 112, ал. 4 или 5 ЗООС.

(4) Изпълнителният директор на ИАОС може да откаже или да ограничи достъпа до пълната информация по ал. 3, когато операторът съгласно чл. 112, ал. 4 или 5 ЗООС е поискал определени части от ДБ или списъкът на опасните вещества да бъдат обявени за поверителни поради основанията по чл. 20, ал. 1 ЗООС и е получил одобрение по чл. 112, ал. 6 ЗООС.

(5) В случаите по ал. 4 органът по ал. 1 предоставя достъп до преработения вариант на ДБ под формата на нетехническо резюме съгласно раздел V на приложение № 5, което включва обща информация относно опасностите от голяма авария в предприятието/съоръжението и потенциалните последствия за човешкото здраве и околната среда в случай на такава авария.

(6) Предоставянето на достъп до информация от документите по глава седма, раздел I от ЗООС се извършва по реда на глава втора от ЗООС.

Чл. 17. (1) Кметът на община, на чиято територия се намира ПСВРП, обявява открит обществен достъп по чл. 115, ал. 2 ЗООС за одобряване на ДБ на ПСВРП и на всяка негова актуализация с обява в местните средства за масово осведомяване.

(2) Обявата по ал. 1 се изготвя по образец № 2 съгласно приложение № 6.

Г л а в а ч е т в ъ р т а

ИЗГОТВЯНЕ НА ВЪНШНИ АВАРИЙНИ ПЛАНОВЕ И ДЕЙСТВИЯ ПРИ ВЪЗНИКВАНЕ НА АВАРИЙНА СИТУАЦИЯ

Чл. 18. (1) Кметът на община, на чиято територия се намира ПСВРП, разработва външния аварийен план по чл. 1, ал. 1, т. 6 като част от общинския план за защита при бедствия по чл. 9, ал. 10 и 11 от Закона за защита при бедствия съгласно приложение № 5, т. 1.

(2) В случаите по чл. 116, ал. 2 ЗООС изпълнителният директор на ИАОС може с мотивирано решение да освободи кмета на община, на чиято територия се намира предприятие/съоръжение с висок рисков потенциал, от задължението да изготви външен аварийен план за това предприятие/съоръжение, когато при прегледа на информацията в ДБ относно идентифицираните сценарии за големи аварии и резултатите от оценката на опасностите от големи аварии в предприятието/съоръжението установи, че е изпълнено всяко от условията:

1. пространствените граници на последствията от голяма авария в предприятието/съоръжението и зоните за аварийно планиране не се разпространяват извън неговата територия, поради което не е необходимо да бъдат разработвани мерки за ограничаване на последствията от голямата авария извън територията на това предприятие/съоръжение;

2. не е налице потенциален риск за човешкото здраве и околната среда извън територията на предприятието/съоръжението поради:

а) физикохимичните характеристики на опасните вещества, които са налични в предприятието, и

б) отдалечеността на предприятието от жилищни райони, обекти с обществено предназначение по § 1, т. 29в от допълнителните разпоредби на ЗООС, зони за отход и рекреация, големи транспортни пътища и съседни предприятия и обекти, които могат да бъдат източник на или да увеличат риска или последствията от голяма авария и да предизвикат ефект на доминото;

3. операторът е разработил и прилага подходящи и достатъчни мерки за предотвратяване на рисковете от големи аварии и за ограничаване на последствията от тях във и извън територията на предприятието, които съответстват на минималните изисквания за външния аварийен план.

(3) Решението по ал. 2 се издава след приключване на процедурата по оценка на ДБ и издаване на решение по чл. 116, ал. 1, т. 1 ЗООС за одобряване на ДБ за съответното предприятие/съоръжение.

(4) В 7-дневен срок от издаване на решение по чл. 116, ал. 2 и 3 ЗООС изпълнителният директор на ИАОС изпраща решението на кмета на засегнатата община и писмено уведомява за това оператора на предприятието,

директора на съответната РИОСВ, на чиято територия се намира предприятието/съоръжението, министъра на вътрешните работи и министъра на околната среда и водите, като представя мотивите към решението.

(5) Кметът на засегнатата община след изготвяне и актуализиране на външен аварийен план на ПСВРП осигурява постоянен достъп на интернет страницата на съответната община до следната информация:

1. име или търговско наименование на оператора и пълен адрес на предприятието/съоръжението;

2. потвърждение, че операторът е изготвил вътрешен аварийен план на предприятието, в който са предвидени действия в случай на голяма авария, действия за преодоляване на последствията от нея и начините за свързване със съответния оперативен център на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ на Министерството на вътрешните работи и кмета на непосредствено застрашената община;

3. информация за външния аварийен план, включваща указания за следване на инструкциите на органите за защита при бедствия по време на авария, както и мерките, начина на взаимодействие и действията, които трябва да се предприемат за преодоляване на последствията от нея.

(6) Формата и съдържанието на информацията по чл. 108, ал. 6 ЗООС за проведени тренировки и учения и за разработване, съгласуване и изпълнение на външни аварийни планове на ПСВРП, която кметът по ал. 1 представя ежегодно в РИОСВ, е определена в приложение № 7.

(7) Директорите на РИОСВ, на чиято територия са разположени ПСВРП, представят до министъра на околната среда и водите обобщена информация по ал. 6 за външните аварийни планове като приложение към годишните отчети за контролната дейност на РИОСВ.

Чл. 19. (1) При възникване на аварийна ситуация или на голяма авария в ПСВРП операторът е длъжен незабавно да приведе в изпълнение вътрешния аварийен план на предприятието и да уведоми съответния оперативен център на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ на Министерството на вътрешните работи и кмета на непосредствено застрашената община.

(2) В случаите по ал. 1 след постъпване на сигнал за възникване на аварийна ситуация или на голяма авария кметът на непосредствено застрашената община незабавно привежда в изпълнение външния аварийен план и информира лицата, които могат да бъдат засегнати от възникналата авария, за мерките, предприети за ограничаване на последствията.

(3) След подаване на сигнал от оператора на ПСНРП или на ПСВРП за възникване на голяма авария директорът на РИОСВ, на чиято територия се намира предприятието:

1. дава задължителни предписания на оператора за предприемане на необходимите предпазни мерки, в т.ч. всички неотложни, средносрочни и дългосрочни мерки за ограничаване на последствията от аварията въз основа на предложенията от комисията по чл. 157а ЗООС;

2. събира чрез проверки, разследване или други подходящи средства необходимата информация и изготвя анализ на техническите, организационните и управленските аспекти на аварията;

3. въз основа на заключенията от направения анализ дава съответните предписания на оператора за въвеждане на превантивни мерки за предотвратяване на повторна авария в предприятието/съоръжението.

(4) За целите на анализа на причините от възникването на голяма авария в ПСНРП или в ПСВРП и докладването по чл. 111, ал. 1, т. 3 ЗООС до Европейската комисия в 30-дневен срок от получаване на сигнал за голяма авария директорът на РИОСВ, на чиято територия е разположено предприятието/съоръжението, представя на министъра на околната среда и водите следната информация:

1. дата, час и място на аварията;

2. кратко описание на обстоятелствата на аварията, включително информация за количеството и вида на съответните опасни вещества и непосредственото им въздействие върху човешкото здраве и околната среда;

3. кратко описание на предприетите спешни мерки и непосредствените предохранителни мерки, необходими за предотвратяване на повторна авария в предприятието/съоръжението;

4. резултати от направения анализ и дадените предписания и срокове за изпълнение от оператора.

(5) Компетентният орган по чл. 111, ал. 1 ЗООС извършва преглед на представената информация по ал. 4 и чл. 116г, ал. 2 и 3 ЗООС и при необходимост изисква допълнителна информация от оператора или контролните органи за целите на докладването по чл. 111, ал. 1, т. 3 ЗООС.

(6) В 7-дневен срок от получаване на информацията по ал. 5 компетентният орган докладва данните от аварията чрез електронната база данни на Европейската комисия (e-MARS). В случай че докладваната по ал. 4 и 5 информация е непълна, компетентният орган изисква от оператора да представи цялата необходима информация, като поставя срок за представянето ѝ до една година от датата на възникването на голямата авария.

Г л а в а п е т а

МИНИМАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ИНФОРМАЦИЯТА ЗА ПЛАНИРАНИТЕ МЕРКИ ЗА БЕЗОПАСНОСТ И НАЧИНИ НА ДЕЙСТВИЕ В СЛУЧАЙ НА ГОЛЯМА АВАРИЯ

Чл. 20. (1) Операторът на ПСВРП в 14-дневен срок от получаването на уведомление по

чл. 116б, ал. 1 ЗООС за издадено решение по чл. 116, ал. 1 ЗООС предоставя информация за планираните мерки за безопасност и начините на действие в случай на авария на засегнатата общественост, на обектите с обществено предназначение, които могат да бъдат засегнати в случай на голяма авария, и на съседните предприятия, които не попадат в обхвата на глава седма, раздел I от ЗООС, но могат да са източник или да увеличат риска или последствията от голяма авария и от ефекта на доминото. Информацията се предоставя и на кмета на засегнатата община.

(2) Кметът на засегнатата община организира предоставянето на информацията по ал. 1 на общодостъпни места във всички обществени сгради и площи, училища и лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ.

(3) Информацията по ал. 1 се изготвя на ясен и достъпен за разбиране език и се предоставя под формата на информационни листовки или брошури на хартиен или на електронен носител и включва като минимум данните за предприятието/съоръжението от публичния регистър по чл. 15.

(4) Операторът на ПСВРП преразглежда и при необходимост актуализира информацията по ал. 1:

1. редовно и на интервали не по-големи от 5 години;

2. при изменение в предприятието и/или съоръжението или промени в даден процес или в естеството, физичната форма или количеството на опасните вещества, които биха могли да имат значителни последствия за опасностите от големи аварии или могат да доведат до класифициране на предприятието и/или съоръжението в предприятие и/или съоръжение с висок рисков потенциал.

(5) Преразглеждането и актуализирането на информацията по ал. 1 се извършва и документира в съответствие с разпоредбите на чл. 6, а актуализираната информация за планираните мерки за безопасност и за начините на действие в случай на авария се предоставя на засегнатата общественост, на кмета на засегнатата община и на обектите по ал. 1 и 2 в 14-дневен срок от датата на актуализацията.

Чл. 21. (1) Операторът на ПСВРП предоставя информацията по чл. 20, ал. 1 по един от следните начини:

1. разпространение с пощенски, куриерски или други услуги;

2. поставяне на подходящи обществени места след съгласуване с кмета на общината, на чиято територия се намира ПСВРП;

3. публикуване на интернет страницата на предприятието;

4. осъществяване на информационни кампании;

5. публикуване в местни средства за масово осведомяване.

(2) Кметът на засегнатата община предоставя информацията по чл. 20, ал. 1 по един от следните начини:

1. публикуване на интернет страницата на общината или поставяне на подходящо място в сградата на общината;

2. поставяне на подходящи обществени места;

3. публикуване в местни средства за масово осведомяване.

Г л а в а ш е с т а

ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТА НА КОМИСИИТЕ ПО ЧЛ. 157А, АЛ. 2 ЗООС И ФОРМА И СЪДЪРЖАНИЕ НА ГОДИШНИЯ ПЛАН ЗА КОНТРОЛНАТА ДЕЙНОСТ

Чл. 22. (1) За всяка административна област, на територията на която са разположени предприятия/съоръжения с нисък или висок рисков потенциал, министърът на околната среда и водите със заповед определя отделна комисия по чл. 157а, ал. 2 ЗООС.

(2) Със заповедта по ал. 1 се определят:

1. председател на комисията;
2. основни членове на комисията;
3. обекти, подлежащи на контрол;
4. период на провеждане на проверките.

(3) Със заповедта по ал. 1 се определят и резервни членове, които да заместят основните членове:

1. при временна неработоспособност;
2. когато основните членове са възпрепятствани по уважителна причина да участват в проверката, или
3. когато основните членове не представят декларации по чл. 23, т. 1 и чл. 24, т. 1.

Чл. 23. Председателят на комисия по чл. 157а, ал. 2 ЗООС:

1. писмено декларира преди всяка проверка, че не е лично заинтересуван от дейността на съответния оператор;

2. определя обхвата на проверката въз основа на ДППГА на ПСНРП и одобрения с решение ДБ на ПСВРП, както и на констатиранияте факти и обстоятелства и дадените предписания от предходна проверка/проверки, възникнали аварии и постъпили жалби и сигнали;

3. свиква комисията на подготвителна среща с цел запознаване на членовете ѝ с дейността и характеристиката на обекта на проверка и с обхвата на проверката;

4. в случаите по чл. 157а, ал. 4, т. 2 ЗООС запознава членовете на комисията с получената жалба или сигнал и определя обхвата на проверката;

5. уведомява писмено оператора на предприятието и/или съоръжението, подлежащо на контрол, за датата на предстоящата проверка;

6. съставя констативен протокол съгласно чл. 157б, ал. 1 ЗООС; при извършване на съвместни проверки по чл. 157а, ал. 2 ЗООС не се допуска изготвяне на отделни констативни протоколи от членове на комисията по чл. 157а, ал. 2 ЗООС с предписания относно

аварийната безопасност на предприятието/съоръжението;

7. при констатирани нарушения съставя акт за установяване на административно нарушение по чл. 157б, ал. 3 ЗООС;

8. в срок до един месец след всяка проверка изготвя и изпраща доклад до министъра на околната среда и водите съгласно формата по приложение № 8, към който прилага констативния протокол по чл. 157б, ал. 1 ЗООС, както и акта за установяване на административно нарушение по чл. 157б, ал. 3 ЗООС, ако такъв е бил съставен;

9. изготвя годишен план за контролна дейност и програма за провеждане на планови проверки на всички предприятия/съоръжения.

Чл. 24. Всеки член на комисията:

1. писмено декларира преди всяка проверка, че не е лично заинтересуван от дейността на съответния оператор, или писмено си прави отвод от участие в съответната проверка при наличие на такава заинтересуваност;

2. проверява дейността на оператора на предприятието и/или съоръжението и попълва чеклист от проверката в рамките на своята компетентност;

3. подписва констативния протокол по чл. 157б, ал. 1 ЗООС.

Чл. 25. (1) Годишният план и програмата за контролна дейност за всяка календарна година се изготвят от председателя на комисията по чл. 157а, ал. 2 ЗООС след съгласуване с останалите членове на комисията.

(2) Годишният план по ал. 1 се изготвя по образец съгласно приложение № 9.

(3) Председателят на комисията по чл. 157а, ал. 2 ЗООС изпраща плана по ал. 1 до министъра на околната среда и водите до 30 ноември на предходната година.

(4) Министърът на околната среда и водите или оправомощено от него длъжностно лице в 10-дневен срок от получаване на плана по ал. 1 уведомява председателя на комисията по ал. 3 за допуснати грешки и/или непълноти и определя срок за отстраняването им.

(5) Министърът на околната среда и водите със заповед утвърждава годишния план в 10-дневен срок от получаването на плана или от отстраняването на грешките и/или непълнотите по ал. 4.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на наредбата:

1. „Аварийна ситуация“ е всяко възникване на авария по § 1, т. 51 от допълнителните разпоредби на ЗООС или друго събитие, което може да доведе до възникване на голяма авария по смисъла на § 1, т. 54а от допълнителните разпоредби на ЗООС.

2. „Изпълнител“ или „подизпълнител“ е физическо или юридическо лице, предоставящо стоки или услуги, включително строителство, на територията на предприятието по силата на договор с предприятието и/или с оператора.

3. „Код по NACE“: „NACE“ е стандарт за европейската промишленост, свързан със статистическата класификация на икономическите дейности, представляващ 6-цифрен код на дейността (код по Класификацията на икономическите дейности (КИД 2008) на Националния статистически институт).

4. „eSPIRS“ е електронна база данни на Европейската комисия с ПСНРП и ПСВРП в Европейския съюз.

5. „Физични свойства на веществото“ са условията, при които се съхранява съответното опасно вещество, като агрегатно състояние, зърнометрия, налягане, температура и др.

6. „CAS номер“ е уникален цифров идентификатор, който се присвоява само на едно вещество, като няма химично значение и представлява връзка към информацията за съответното химично вещество. Той може да съдържа до 10 цифри, разделени с тирета на три части (<http://www.cas.org/content/chemical-substances>).

7. „ЕС номер“ е цифров идентификатор на химичното вещество в списъка на Европейския съюз с химични вещества (EINECS, ELINCS или NLP). Когато веществото е регистрирано съгласно дял II от Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH), за създаване на Европейска агенция по химикали, за изменение на Директива 1999/45/ЕО и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 793/93 на Съвета и Регламент (ЕО) № 1488/94 на Комисията, както и на Директива 76/769/ЕИО на Съвета и директиви 91/155/ЕИО, 93/67/ЕИО, 93/105/ЕО и 2000/21/ЕО на Комисията (ОВ, L 396, 30.12.2006 г.), се посочва регистрационният номер на веществото.

§ 2. С наредбата се въвеждат разпоредбите на Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, за изменение и последваща отмяна на Директива 96/82/ЕО на Съвета (ОВ, L 197/1, 24.07.2012 г.).

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 3. Наредбата се приема на основание чл. 103, ал. 9 от Закона за опазване на околната среда.

§ 4. До създаването и внедряването на регистъра по чл. 15, ал. 1 информацията в него се поддържа като база данни на интернет страниците на МОСВ и РИОСВ.

§ 5. Операторите на съществуващи предприятия/съоръжения, за които е приложимо изключението по чл. 103, ал. 8, т. 1 или т. 5 – 8 ЗООС, представят на министъра на околната среда и водите информацията по чл. 4, ал. 1 в 3-месечен срок от влизането в сила на наредбата.

Приложение № 1
към чл. 5, ал. 2

Форма и съдържание на уведомлението за класификация на предприятие и/или съоръжение с нисък или висок рисков потенциал

1. Обща информация за оператора и предприятието/съоръжението, за което се подава уведомлението:

1.1. име и/или търговско наименование на оператора;

1.2. идентификационен номер на оператора;

1.3. пълен адрес на седалището на оператора;

1.4. адрес за кореспонденция (ако е различен от този по т. 1.3);

1.5. телефон, факс, електронна поща на оператора;

1.6. наименование на предприятието/съоръжението и когато е приложимо – на холдинговото дружество/дружеството майка;

1.7. пълен адрес на предприятието/съоръжението (наименование и пощенски код на населеното място, име и номер на улицата, района, общината, връзка към интернет страницата на предприятието);

1.8. идентификационен номер на предприятието/съоръжението (ако е различен от този на оператора);

1.9. местоположение на площадката на предприятието/съоръжението и географски координати на предприятието/съоръжението (географска ширина и географска дължина в градуси, минути и секунди);

1.10. наименование и пълен адрес на собственика (собствениците) на поземления имот, върху който са изградени или ще се изградят съоръженията;

1.11. наименование и пълен адрес на собственика (собствениците) на сградите в поземления имот, в който се осъществява или ще се осъществява дейността/дейностите;

1.12. данни за контакт на лицето, отговорно за експлоатацията на предприятието/съоръжението:

1.12.1. име;

1.12.2. длъжност;

1.12.3. телефон, факс, електронна поща;

1.13. данни за контакт и длъжност на лицето, отговорно за изготвяне на класификацията на предприятието;

1.14. единен код на населените места (ЕКНМ) съгласно единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ) на предприятието;

1.15. уникален идентификационен номер (E-PRTR ID) за докладване към Европейския регистър за изпускане и пренос на замърсители (ЕРИПЗ) съгласно чл. 22а ЗООС, ако предприятието напълно или частично попада в обхвата на приложение I на Регламент (ЕО) № 166/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 януари 2006 г. за създаване на Европейски регистър за изпускането и преноса на замърсители и за изменение на директиви 91/689/ЕИО и 96/61/ЕО на Съвета (ОВ, L 33, 4.02.2006 г.).

2. Кратко описание на дейността или на планираните дейности в предприятието/съоръжението.

¹ Посочва се тривиалното или общото наименование на химичното вещество.

² Посочва се дали веществото е поименно изброено в част 2, колона 1 на приложение № 3 към ЗООС, или е класифицирано в една или повече категории на опасност съгласно част първа на приложение № 3 към ЗООС, като се посочват всички категории на опасност на веществото от колона първа на част първа и техният пореден номер. При наличие в предприятието/съоръжението на опасни вещества под формата на отпадъци се представя описание на класификацията съгласно бележка 5 от приложение № 3 към ЗООС.

³ Посочват се броят и максималната вместимост на складовите и/или производствените съоръжения, включително на тръбопроводите на територията на предприятието, в които е или ще бъде налично съответното опасно вещество от приложение № 3 към ЗООС.

⁴ Посочват се максималните количества на опасните вещества в съответствие със забележка 3 от приложение № 3 към ЗООС.

⁵ Посочват се условията, при които се съхранява веществото, като агрегатно състояние (твърдо, течно, газообразно), зърнметрия (прах, пелети и др.), налягане, температура и др. При наличие на опасни вещества, класифицирани в категории на опасност P5a, P5b или P5v съгласно част първа на приложение № 3 към ЗООС, задължително се посочват специфичните експлоатационни условия, в т.ч. температурата и налягането в технологични съоръжения, в които се съхраняват веществата.

11. Класификация на предприятието/съоръжението:

11.1. Предприятие с нисък рисков потенциал: Да/Не

11.2. Предприятие с висок рисков потенциал: Да/Не

11.3. Подробно описание на извършената класификация на предприятието/съоръжението по чл. 5, ал. 1:

11.4. Подробно описание на планираните изменения/разширения и заключенията от извършеното преразглеждане по чл. 7:

12. Наличие на поверителна информация: Да/Не

12.1. Производствена или търговска тайна: Да

Вид на информацията по т. 1 – 12 и мотиви:

Не

12.2. Държавна или служебна тайна: Да

Вид на информацията по т. 1 – 12 и мотиви:

Не

12.3. Лични данни: Да/Не

Описание на данните:

13. За предприятия/съоръжения, които не попадат в обхвата на приложение № 1 или приложение № 2 към ЗООС – номер и дата на становище от съответния компетентен орган по глава шеста, раздел III от ЗООС, че планираното изграждане или изменение/разширение на предприятието/съоръжението или на части от тях не е предмет на процедура по глава шеста, раздел III от ЗООС.

14. Декларация от оператора/възложителя за достоверност на данните.

Приложения:

1. Обобщени схеми, представящи (планираната) употребата, производството и съхранението на опасни вещества от приложение № 3 към ЗООС и план на площадката, на който е отразено местоположението на технологичните съоръжения, посочени в колона 6 на таблицата по т. 10.

2. Скица на поземления имот (площадката) с регистър на координатите на характерните гранични точки в утвърдената в страната координатна система.

3. Извадка от общ устройствен план, а когато такъв не е изработен – от топографска карта или действащ за съответната територия регулационен план или кадастрална карта, на която са нанесени границите на поземления имот (площадката).

4. Местоположението на всички сгради и дейности на територията, показани на извадка от действащ подробен устройствен план, регулационен план или кадастрална карта.

5. За съществуващи предприятия/съоръжения – копия на актуалните информационни листове за безопасност на опасните вещества в предприятието/съоръжението.

Дата:

Подпис:

(печат)

Приложение № 2
към чл. 11, ал. 1

Форма и съдържание на доклада за политиката за предотвратяване на големи аварии

Докладът за политиката за предотвратяване на големи аварии съдържа следната задължителна информация:

I. Подробно описание на:

1. Общите цели и политиката на оператора за предотвратяване на големи аварии в съответствие с чл. 105, ал. 2 ЗООС с оглед безопасната експлоатация на предприятието/съоръжението.

2. Идентифицираните опасности от големи аварии в предприятието/съоръжението и съответните конкретни мерки, които операторът трябва да предприема с цел намаляване на риска от възникване на големи аварии, съобразени с риска от възникване на големи аварии в предприятието/съоръжението.

3. Средствата, структурите и организацията на предприятието/съоръжението с оглед предотвратяването на големи аварии и ограничаване на последствията от тях за човешкото здраве и околната среда.

II. Описание на Системата за управление на мерките за безопасност (СУМБ), както следва:

1. Организация и персонал – ролите и задълженията на персонала, отговорен за осигуряването на безопасната експлоатация на предприятието/съоръжението на всички административни нива, заедно с предприетите мерки за повишаване на осведомеността относно необходимостта от постоянно подобрене. Определяне на необходимостта от обучение на персонала и провеждане на обучението. Определяне на отговорностите на служителите

и подизпълнителите (при наличие на такива) по отношение на безопасната експлоатация на предприятието/съоръжението.

2. Идентифициране и оценка на големи опасности – приемане и прилагане на процедури за систематично идентифициране на големи опасности при нормални и аномални режими на работа, включително дейности, възложени на подизпълнители (при наличие на такива), и оценка на вероятността от възникване и оценка на тежестта на последствията и идентифициране на превантивни мерки.

3. Оперативен контрол и управление на технологичните процеси – приемане и прилагане на процедури и инструкции за безопасна експлоатация, включително поддръжка на съоръженията, работните процеси, оборудването, и за управление на аварийната сигнализация и на временните спирания на производството, отчитане на наличната информация относно най-добрите практики за наблюдение и контрол с оглед на намаляване на риска от грешки в системата; управление и контрол на рисковете, свързани с остаряването на оборудването, инсталирано в предприятието, и корозия; списък на оборудването на предприятието, стратегия и методология за наблюдение и контрол на състоянието на оборудването; подходящи последващи действия и всякакви необходими превантивни мерки. Тези процедури и инструкции включват информация за задълженията на персонала при ежедневната експлоатация и поддръжка на съоръженията, процесите и апаратите, както и задълженията при аномални и преходни режими на работа или нарушения на технологичния режим.

4. Управление на промените – приемане и прилагане на процедури за планиране на изменения и/или разширяване на дейността на съществуващи или проектиране и изграждане на нови инсталации, производствени и/или складови съоръжения и/или процеси.

5. Аварийно планиране – приемане и прилагане на процедури за определяне на предвидими аварийни ситуации чрез системен анализ за изготвяне, изпитване, проверка и преразглеждане на аварийни планове за тези ситуации, както и осигуряване на подходящото обучение на персонала на предприятието и подизпълнителите, работещи в предприятието (при наличие на такива).

6. Мониторинг – приемане и прилагане на процедури за текуща оценка на съответствието между целите, залегнали в ДППГА и СУМБ, и постигнатите резултати; механизми за проучване и коригиране на СУМБ в случай на несъответствие. Процедурите трябва да включват описание на вътрешната система на оператора за докладване на възникнали аварии и/или „квазиаварии“, особено на тези, които включват неуспешно действие на защитните мерки, както и тяхното разследване и последващи мерки на основата на придобития опит от миналото. Процедурите също биха могли да включват показатели за изпълнението, като показатели за ефективност по отношение на безопасността (SPI) и/или други съответни показатели.

7. Одит и преразглеждане – приемане и прилагане на процедури за периодична системна оценка на политиката за предотвратяване на

големи аварии (ППГА) и на ефективността и пригодността на СУМБ; документирано преразглеждане на изпълнението на ППГА и СУМБ и актуализирането им от страна на ръководството на предприятието, включително отчитане и въвеждане на необходимите промени, отчетени от одита и преразглеждането.

Документите, изготвени въз основа на изискванията на това приложение, като инструкции, процедури за оценка на риска и др., са неразделна част от ДППГА. Когато тези документи са със значителен обем, към ДППГА, предоставен на хартиен носител по чл. 105, ал. 1, т. 5 ЗООС или като част от ДБ по чл. 107, ал. 1, т. 1 ЗООС, се прилагат само титулните им страници, а пълните документи се предоставят на електронен носител. Документите по т. 2 от този раздел се прилагат към ДППГА в пълен вид на хартиен и електронен носител.

III. Нетехническо резюме на доклада, което съдържа:

1. Име или търговско наименование на оператора.

2. Наименование и пълен адрес на предприятието/съоръжението.

3. Номер/дата на актуалното уведомление за класификация на предприятието/съоръжението, подадено съгласно чл. 103, ал. 2 или 5 ЗООС.

4. Номер/дата на становището по чл. 103, ал. 6 или 7 ЗООС за потвърждаване на класификацията, въз основа на което е изготвен ДППГА.

5. Кратко описание на дейността или дейностите на предприятието/съоръжението.

6. Обобщена информация за наличните в предприятието/съоръжението опасни вещества от приложение № 3 към ЗООС, която съдържа общо наименование или, в случаите на опасно вещество/опасни вещества от част първа на приложение № 3 към ЗООС – генерично наименование и класификация на опасностите на опасните вещества от приложение № 3 към ЗООС, налични в предприятието, които могат да причинят голяма авария, и ясно и разбираемо описание на основните им опасни свойства.

7. Обобщена информация за идентифицираните опасности от големи аварии в предприятието/съоръжението и мерките за предотвратяване на рисковете от големи аварии и ограничаване на последствията от тях.

8. Обща информация относно начина на предупреждаване и действията, които засегнатото население трябва да предприеме в случай на голяма авария, или посочване на източника, където тази информация може да се намери по електронен път.

Приложение № 3
към чл. 12, ал. 1

Форма и съдържание на заявлението за одобряване на доклад за безопасност или на актуализиран доклад за безопасност на предприятие и/или съоръжение с висок рисков потенциал

1. Име и/или търговско наименование на оператора.

2. Пълен адрес на оператора.

3. Идентификационен номер на оператора.
 4. Телефон, факс, електронна поща.
 5. Име и/или търговско наименование на предприятието и/или съоръжението.
 6. Пълен адрес на предприятието и/или съоръжението.
 7. Единен код на населените места (ЕКНМ) съгласно единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ) на предприятието.
 8. Идентификационен номер на предприятието и/или съоръжението (ако е различен от този на оператора).
 9. Лице, отговорно за експлоатацията на предприятието и/или съоръжението.
 10. Име.
 11. Длъжност.
 12. Телефон, факс, електронна поща.
 13. Искане по чл. 112, ал. 4 и/или 5 ЗООС за поверителност на част от информацията: Да/Не
- 13.1. Производствена или търговска тайна: Да
 Мотиви:
 Не
- 13.2. Държавна или служебна тайна: Да
 Мотиви:
 Не
- 13.3. Лични данни: Да/Не
 Описание на данните:
14. Правно основание и причини за подаване на заявлението:
- 14.1. планирано изграждане и/или експлоатация на ПСВРП съгласно чл. 109, ал. 1 ЗООС: Да/Не
- 14.2. планирано въвеждане в експлоатация на ПСВРП съгласно чл. 109, ал. 4 ЗООС: Да/Не
- 14.3. планирано изменение/разширение в ПСВРП съгласно чл. 116е, ал. 1 ЗООС: Да
- 14.3.1. описание на причините и обстоятелствата за извършената актуализация в документите съгласно чл. 7;
- 14.3.2. описание на съответните промени в актуализираните документи по чл. 1, ал. 1, т. 4 и 5 (по раздели). Не
15. Номер/дата на актуалното уведомление по чл. 103, ал. 2 или 5 ЗООС.
16. Номер/дата на становището по чл. 103, ал. 6 или 7 ЗООС.
- Приложени документи:
1. Доклад за безопасност.
 2. Възрешен аварийен план на предприятието.
 3. Документи, удостоверяващи случаите по чл. 109, ал. 1 или 4 ЗООС:
- 3.1. копие на становище от съответния компетентен орган по глава шеста, раздел III от ЗООС, че планираното изменение/разширение на предприятието/съоръжението или на части от тях не е предмет на процедура по ОВОС съгласно глава шеста, раздел III от ЗООС;
- 3.2. копие на влязло в сила решение за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, с което е решено да не се извършва ОВОС,

с мотиви за одобряване на местоположението и потвърждаване на безопасните разстояния за предприятието/съоръжението съгласно чл. 99б, ал. 5 ЗООС с данни за вида и количеството на опасните вещества по приложение № 3 към ЗООС и дейностите и съоръженията, в които ще са налични тези вещества, или

3.3. копие на влязло в сила решение по ОВОС за одобряване на инвестиционното предложение с мотиви за одобряване на местоположението и потвърждаване на безопасните разстояния за предприятието/съоръжението съгласно чл. 99б, ал. 5 ЗООС с данни за вида и количеството на опасните вещества по приложение № 3 към ЗООС и дейностите и съоръженията, в които ще са налични тези вещества;

3.4. копие на документ за платена такса по чл. 71, ал. 1 ЗООС.

4. Декларация от оператора за достоверност на данните.

Дата:

Подпис:
(печат)

Приложение № 4
към чл. 13

Форма и съдържание на доклада за безопасност

Докладът за безопасност се съставя с цел да докаже, че операторът на ПСВРП е предприел всички необходими мерки за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях за живота и здравето на хората и околната среда чрез:

1. Планиране, разработване и прилагане на политика за предотвратяване на големи аварии и система за управление на мерките за безопасност.

2. Планирано и системно идентифициране на опасностите от големи аварии и предприемане на мерки за тяхното предотвратяване и за ограничаване на последствията от тях за хората и околната среда.

3. Включване на мерки за осигуряване на безопасност и надеждност при проектирането, изграждането, експлоатацията и поддръжката на всяка инсталация, складово и/или производствено съоръжение и инфраструктура в предприятието, при експлоатацията на които е възможно възникването на голяма авария.

4. Изготвяне на аварийен план за предприятието и изготвяне на информация, която операторът предоставя на компетентните органи за изготвяне на възрешен аварийен план.

5. Предоставяне на информация, позволяваща на съответния орган по глава шеста от ЗООС и по устройствено планиране на територията съгласно Закона за устройство на територията в рамките на неговата компетентност да изпълни задълженията си по чл. 104 ЗООС.

6. Предоставяне на изчерпателен и актуален списък на опасните химични вещества в предприятието/съоръжението, в т.ч. под формата на отпадъци.

Докладът за безопасност съдържа следната задължителна информация:

I. Доклад за политиката за предотвратяване на големи аварии, изготвен съгласно приложение № 2 към чл. 11, ал. 1.

II. Подробно описание на:

1. Околната среда в района на предприятието:

1.1. описание на предприятието и околната му среда, включително географското му местоположение, метеорологични, геоложки, хидрографски условия, предмета на дейност и ако е необходимо – историята му;

1.2. идентифициране и описание на вида на съоръженията, процесите и дейностите, при които е възможно възникването на голяма авария;

1.3. описание на местата в предприятието, където е възможно възникването на голяма авария, включително схема/карта на територията на предприятието и/или съоръжението с обозначение на тези места;

1.4. въз основа на наличната информация, идентифициране на съседните предприятия, както и обектите, районите и строежите, които не попадат в обхвата на глава седма, раздел I от ЗООС, но биха могли да бъдат източник или да увеличат риска или последствията от голяма авария и от ефекта на доминото.

2. Съоръженията, процесите и дейностите в предприятието:

2.1. описание на основните дейности и на продуктите на частите на предприятието, които са важни за безопасната експлоатация или са източници на риск от големи аварии, както и условията, при които е възможно възникването на големи аварии, с описание на планираните мерки за предотвратяването им;

2.2. описание на технологичните процеси и работните методи, и по-специално на етапите на протичане на процесите; отчитане на наличната информация относно най-добрите практики, когато това е приложимо;

2.3. актуален и изчерпателен списък на опасните химични вещества в предприятието/съоръжението, в т.ч. под формата на отпадъци, които съдържа:

2.3.1. химично наименование, CAS №, ЕС №, наименование по IUPAC;

2.3.2. капацитет на съоръженията и максимално количество, което е налично или се очаква да бъде налично по всяко време на площадката на предприятието/съоръжението;

2.3.3. физични, химични, токсикологични свойства и категория/категории на опасност (стандартни фрази на риска), както и описание на преките и/или косвените (забавени във времето) опасни ефекти за човека и околната среда;

2.3.4. физични и химични свойства при нормални условия на употреба или при предвидими аварийни ситуации.

3. Идентифицираните опасности и оценка на рисковете от аварии в предприятието/съоръжението и съответните превантивни мерки:

3.1. подробно описание на възможните сценарии за големи аварии и вероятността за възникването им и условията, при които те настъпват, в т.ч. резюме на събитията, които могат да изиграят ролята на първопричина за такива сценарии, и описание на факторите

във или извън предприятието, които могат да доведат до осъществяването на тези сценарии, което включва:

3.1.1. експлоатационни причини;

3.1.2. външни причини, като например свързани с „ефекти на доминото“, обекти, райони и строежи, които не попадат в обхвата на глава седма, раздел I от ЗООС, но биха могли да бъдат източник или да увеличат риска или последствията от голяма авария;

3.1.3. естествени причини, например земетресения или наводнения;

3.2. оценка на размера и тежестта на последствията от идентифицираните големи аварии, включително карти, изображения или еквивалентни описания, където е уместно, показващи зоните, които ще бъдат засегнати при такива аварии, възникнали в предприятието, при спазване на изискването за опазване поверителността на информацията по чл. 112, ал. 4 – 6 ЗООС;

3.3. оценка на минали аварии и инциденти, при които са използвани същите опасни вещества и процеси, отчитане на поуките от тях и изрично позоваване на конкретни мерки, предприети за предотвратяване на такива аварии;

3.4. описание на техническите параметри и на оборудването, използвано за безопасната експлоатация на съоръженията.

4. Мерки за защита и средства за ограничаване на последствията от големи аварии:

4.1. описание на оборудването, инсталирано в предприятието с цел ограничаване на последствията от голяма авария за човешкото здраве и за околната среда;

4.2. организация и описание на мерките за предупреждение, алармиране и информиране в случай на авария, както и на мерките по локализиране и ограничаване на последствията, включително на системите за детекция/защита, технически съоръжения за ограничаване на аварийно изпуснатите количества, включително чрез напръскване с водна струя, парни екрани, съдове за аварийно улавяне или събирателни съдове, отсекателни клапани; инертизационни системи; улавяне и събиране на водите, изпускани при пожар;

4.3. описание на наличните сили и средства (във и извън предприятието), необходими за провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи, в т.ч. за организиране на тревога и интервенция;

4.4. описание на всички технически и нетехнически мерки, които имат отношение към намаляването на последствията от голяма авария;

4.5. резюме на информацията по т. 4.1, 4.2 и 4.3, необходима за изготвянето на аварийен план на предприятието.

III. Информация за създадената организация за спазване на правилата и нормите за пожарна и аварийна безопасност.

IV. Информация за физическите и/или юридическите лица, участвали в изготвянето на ДБ, съдържаща име, адрес, телефон, факс и електронна поща.

V. Нетехническо резюме на доклада, което съдържа:

1. Име или търговско наименование на оператора.

2. Наименование и пълен адрес на предприятието/съоръжението.

3. Номер/дата на актуалното уведомление за класификация на предприятието/съоръжението, подадено съгласно чл. 103, ал. 2 или 5 ЗООС.

4. Номер/дата на становището по чл. 103, ал. 6 или 7 ЗООС за потвърждаване на класификацията, въз основа на което е изготвен ДБ.

5. Кратко описание на дейността или дейностите на предприятието/съоръжението.

6. Обобщена информация за наличните в предприятието/съоръжението опасни вещества от приложение № 3 към ЗООС, която съдържа общо наименование, или в случаите на опасно вещество/опасни вещества от част 1 на приложение № 3 към ЗООС – генерично наименование и класификация на опасностите на опасните вещества от приложение № 3 към ЗООС, налични в предприятието, които могат да причинят голяма авария, и ясно и разбираемо описание на основните им опасни свойства.

7. Обобщена информация относно естеството на опасностите от големи аварии и потенциалното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда и обобщена информация за основните видове сценарии за големи аварии и мерките за контрол при такива случаи.

8. Обща информация относно начина на предупреждаване и действията, които засегнатото население трябва да предприеме в случай на голяма авария, или източника, където тази информация може да бъде достъпна по електронен път.

9. Когато е приложимо – данни за наличието на опасност от възникване на голяма авария в предприятието с трансгранични последствия на територията на съседна държава членка съгласно Конвенцията.

Приложение № 5
към чл. 14 и чл. 18, ал. 1

Форма и съдържание на външния аварийен план и на вътрешния аварийен план на предприятието и/или съоръжението

Външният и вътрешният аварийен план на предприятието и/или съоръжението се съставят с цел да бъде постигнато високо ниво на защита на живота и здравето на хората и на околната среда чрез:

1. Осигуряване на контрол и ограничаване на последствията от аварии, така че да се сведе до минимум въздействието им и да се ограничат неблагоприятните въздействия върху човешкото здраве, околната среда и имуществото.

2. Прилагане на мерки, необходими за защита на човешкото здраве и околната среда от въздействието на големи аварии.

3. Съобщаване на необходимата информация на обществеността и осигуряване на ефективна комуникация между компетентните органи и оператора.

4. Осигуряване на възстановяването и почистването на околната среда около предприятието и/или съоръжението след голяма авария.

I. Външен аварийен план:

Външният аварийен план по чл. 1, т. 6 от наредбата се съставя като част от общинския план за защита при бедствия и освен информацията, определена в чл. 9, ал. 10 от Закона за защита при бедствия, съдържа и следните допълнителни данни:

1. Име и длъжност на лицето/лицата, отговорно/отговорни за координацията на силите и средствата при провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи извън територията на обекта.

2. Име и длъжност на лицето/лицата, упълномощено/упълномощени да задейства/задействат оповестяването и привеждането в готовност на силите и средствата при провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи извън територията на обекта.

3. Планирани мерки за ранно оповестяване, алармиране и информиране и процедури за готовност и свикване.

4. Планирани мерки за координиране и организиране на формиранията и средствата, необходими за провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи извън територията на обекта, за прилагане на външния аварийен план.

5. Планирани мерки за оказване на помощ при спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи в предприятието и/или съоръжението.

6. Планирани мерки за ограничаване на последствията извън предприятието и/или съоръжението извън територията на обекта, включително реагиране при сценарии за големи аварии, както е посочено в доклада за безопасност, и разглеждане на възможни ефекти на доминото, в това число и сценарии, имащи въздействие върху околната среда, както и за необходимите неотложни, средно- или дългосрочни действия в съответствие с чл. 65, ал. 2 от Закона за защита при бедствия.

7. Планирани мерки за предоставяне на специфична информация, отнасяща се до аварията, и какви действия следва да предприеме обществеността и намиращите се в съседство предприятия или обекти (при наличие на такива), които не попадат в обхвата на глава седма, раздел I от ЗООС, но са идентифицирани в съответствие с чл. 103, ал. 3, т. 7 и чл. 116з, ал. 1 ЗООС относно вероятността от възникване на ефект на доминото.

8. Планирани мерки за информиране на спасителните служби в съседни държави в случай на голяма авария в предприятието/съоръжението с възможни трансгранични последствия.

II. Вътрешен аварийен план на предприятието и/или съоръжението:

Вътрешният аварийен план на предприятието и/или съоръжението съдържа информация за:

1. Имената или длъжностите на лицата, оправомощени за привеждането в действие на аварийния план, и имената на лицето/лицата, отговорно/отговорни за координацията на действията, които се предприемат на територията на предприятието и/или съоръжението в случай на авария.

2. Името и длъжността на лицето, отговорно за осъществяване на връзката с кмета на общината и органите за защита при бедствия, отговорни за изпълнение на външния аварийен план.

3. Планираните действия за контрол на риска от големи аварии и за ограничаване на последициите от тях при предвидими условия или събития, които могат да доведат до възникване на голяма авария, включително описание на оборудването, осигуряващо безопасна експлоатация, и наличните ресурси, включително индивидуални и колективни средства за защита.

4. Мерките за ограничаване на риска за лицата, намиращи се в предприятието и/или съоръжението, включително начините на оповестяване и действията, които следва да се предприемат при получаване на предупреждение.

5. Мерките за осигуряване на ранно оповестяване, алармиране и информирание на кмета на общината в случай на авария, вида на информацията, предоставяна с първоначалното оповестяване, и начините и мерките за предоставяне на допълнителна информация.

6. Мерките и начините за обучение на персонала във връзка със задълженията им и действията, които следва да предприемат при възникване на авария, и координирането на тези действия с кмета на общината при изпълнението на външния аварийен план.

7. Планираните сили и средства, необходими за спасителни и аварийно-възстановителни работи извън предприятието и/или съоръжението, извън територията на предприятието/съоръжението.

8. Протокол/протоколи за проведени консултации с физическите и/или юридическите лица, работещи на територията на предприятието и/или съоръжението, включително изпълнители и/или подизпълнители.

Приложение № 6
към чл. 16, ал. 2 и чл. 17, ал. 2

Съдържание на обявата за открит обществен достъп

(Образец № 1)

ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ОКОЛНА СРЕДА

На основание чл. 115, ал. 1 във връзка с чл. 109 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС)

ОБЯВЯВА:

Открит обществен достъп до документи по чл. 112, ал. 3, т. 1 – 3 ЗООС за издаване на решение за одобряване на доклад за безопасност по чл. 116, ал. 1 ЗООС/актуализиран доклад за безопасност по чл. 116ж, ал. 4 ЗООС (посочва се вярното) за разрешаване изграждането и експлоатацията/експлоатацията (подчертава се вярното) на предприятие/съоръжение с висок рисков потенциал:

(име и адрес на предприятието/съоръжението)

с оператор:
(име и адрес на оператора)

с предмет на дейност:

Докладът за безопасност относно
.....
(посочва се предметът на инвестиционното намерение)

което е/не е (посочва се вярното) предмет на процедура по (посочва се съответната процедура по глава шеста, раздел I от ЗООС, когато е приложимо, и номер и дата на решението или становището, представено съгласно чл. 112, ал. 3, т. 4 ЗООС) в съответствие с чл. 99б ЗООС и/или на консултации по реда на приложение III от Конвенцията за трансграничните въздействия на промишлените аварии (посочва се в случаите, когато е приложимо).

Компетентен орган по издаване на решението за одобряване на доклад за безопасност/актуализирания доклад за безопасност (посочва се вярното) е изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по околна среда.

Документите са на разположение на обществеността в продължение на един месец, всеки работен ден в периода от г. до г., на интернет страницата на ИАОС – (изписва се електронният адрес, където са публикувани текстът на обявата и прикачените файлове на документацията).

Писмени становища, коментари и предложения по доклада за безопасност се предоставят по официален ред, заведени в деловодството на ИАОС.

Лице за контакти:

(име, длъжност, телефон, електронна поща)

СЪДЪРЖАНИЕ НА ОБЯВАТА ЗА ОТКРИТ ОБЩЕСТВЕН ДОСТЪП (ОБРАЗЕЦ № 2)

ОБЩИНА

На основание чл. 115, ал. 2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС)

ОБЯВЯВА:

Открит обществен достъп до документи по чл. 112, ал. 3, т. 1 – 3 ЗООС за издаване на решение за одобряване на доклад за безопасност по чл. 116, ал. 1 ЗООС/актуализиран доклад за безопасност по чл. 116ж, ал. 4 ЗООС (посочва се вярното) за разрешаване изграждането и експлоатацията/експлоатацията (подчертава се вярното) на предприятие/съоръжение с висок рисков потенциал:

(име и адрес на предприятието/съоръжението)

с оператор:
(име и адрес на оператора)

с предмет на дейност:

Докладът за безопасност относно
.....
(посочва се предметът на инвестиционното намерение)

което е/не е (посочва се вярното) предмет на процедура по (посочва се съответната процедура по глава шеста, раздел I от ЗООС, когато е приложимо, и номер и дата на решението или становището, представено съгласно чл. 112, ал. 3, т. 4 ЗООС) в съответствие с чл. 99б ЗООС и/или на консултации по реда на приложение III от Конвенцията за трансграничните въздействия на промишлените аварии (посочва се в случаите, когато е приложимо).

Компетентен орган по издаване на решението за одобряване на доклада за безопасност/актуализирания доклад за безопасност (посочва се вярното) е изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по околна среда.

Документите са на разположение на обществеността в продължение на един месец, всеки работен ден в периода от г. до г. в сградата на общината на ул., етаж, стая №, всеки работен ден от до ч. и/или на интернет страницата на общината –
(изписва се електронният адрес, където са публикувани текстът на обявата и прикачените файлове на документацията).

.....
(описва се в кои местни средства за масово осведомяване е публикуван текстът на обявата).

Лице за контакти:

.....
(име, длъжност, телефон, електронна поща)

Писмени становища, коментари и предложения се предоставят по официален ред, заведени в деловодството на общината.

Приложение № 7
към чл. 18, ал. 6

Форма и съдържание на информацията за разработване, съгласуване, проиграване и изпълнение на външните аварийни планове от кметовете на общини

1. Име или търговско наименование на оператор/оператори и пълен адрес на предприятие/предприятия или съоръжение/съоръжения с висок рисков потенциал.

2. Номер/дата на получените писма от оператори за ПСВРП за предоставяне на информация по чл. 116е, ал. 4 ЗООС за изготвяне/актуализиране на външен аварийен план през отчетния период.

3. Дата на провеждане на консултации със засегнатата общественост по проекта на външния аварийен план или неговата актуализация.

4. Обобщена информация за получените становища и начина, по който те са взети предвид при изготвянето на външния аварийен план.

5. Номер/дата на издадени решения по чл. 116, ал. 2 ЗООС за ПСВРП, за които е преценено да не се изготвя външен аварийен план за ПСВРП (за всеки отделен случай се посочват мотивите за това).

6. Обобщена информация на проведените тренировки и учения на външните аварийни планове за всяко ПСВРП (в случаите, когато не са извършени учения и тренировки за външния аварийен план на определено ПСВРП, се представя обосновка относно причините за това).

7. Кратко описание за начина, по който са изпитани външните аварийни планове (частично, пълно, с участие на частите на единната спасителна система по Закона за защита при бедствия или по друг начин). В допълнение се посочват и критериите, използвани при преценката дали определен външен аварийен план е подходящ.

Приложение № 8
към чл. 23, т. 8

Форма и съдържание на доклад от извършена проверка по чл. 157а, ал. 2 ЗООС

1. Данни за проверката:
а) дата на проверката;
б) председател на комисията по чл. 157а, ал. 2 ЗООС;
в) членове на комисията по чл. 157а, ал. 2 ЗООС;

г) наличие на декларация за липса на конфликт на интереси по чл. 23, т. 1;

д) информация за уведомяване на оператора по чл. 23, т. 5;

е) информация за проведена подготовка за извършване на проверката;

ж) дата на последна проверка;

з) обхват на проверката.

2. Данни за оператора и предприятието/съоръжението:

а) име и адрес на оператора;

б) име и адрес на предприятието/съоръжението (ако са различни от тези на оператора);

в) номер на издаденото решение по чл. 116, ал. 1 или чл. 116ж, ал. 4 ЗООС за одобряване на доклад за безопасност (ДБ) или актуализиран доклад за безопасност (за ПВРП);

г) изходящ номер на писмото по чл. 106, ал. 2 ЗООС за потвърждаване на пълнотата и съответствието на ДППГА (за ПНРП);

д) предмет на дейност на предприятието/съоръжението;

е) длъжностни лица от предприятието/съоръжението, присъствало/присъствали на проверката.

3. Констатирани факти и обстоятелства по време на проверката:

а) изпълнение на предишни предписания;

б) прилагане на ППГА и СУМБ и изпълнение на мерките за предотвратяване на големи аварии;

в) констатирани факти и обстоятелства във връзка с аварийната безопасност на предприятието/съоръжението.

4. Заключение:

а) анализ на съответствието на предприятие/съоръжението с нормативните изисквания по аспекти (ДППГА, ДБ, аварийно планиране и др.);

б) идентифицирани нарушения;

в) приоритет за последващи проверки.

5. Последващ контрол и коригиращи мерки:
а) издадени предписания, срок и отговорник за изпълнението им, срок и отговорник за проверка на изпълнението;

б) издадени актове за установяване на административно нарушение;

в) наложени принудителни административни мерки;

г) дата на последваща проверка в случаите по чл. 157б, ал. 5 ЗООС.

Приложени документи:

1. Констативен протокол от проверката Да/Не

2. Акт/актове за установяване на административно нарушение Да/Не

3. Заповед за налагане на принудителна административна мярка Да/Не

4. Попълнени въпросници за проверка Да/Не

Дата:

Подпис:

Приложение № 9
към чл. 25, ал. 2

Форма и съдържание на годишния план за контролна дейност по чл. 157а, ал. 4, т. 1 ЗООС

УТВЪРДИЛ:

министър на околната среда и водите

ГОДИШЕН ПЛАН

за контролната дейност по чл. 157а, ал. 4, т. 1 ЗООС – област – г.

№	Наименование на предприятието/съоръжението	Изходящ номер на писмото за потвърждаване на ДППГА (за ПНРП)/Номер на решението за одобряване на доклада за безопасност (за ПВРП)	Класификация на предприятието/съоръжението		Период на планирана проверка	Забележки
			ПСНРП	ПСВРП		
1	2	3	4	5	6	7

141

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 4 ОТ 14 ЯНУАРИ 2016 Г.

за изменение на Постановление № 36 на Министерския съвет от 2015 г. за финансово подпомагане на дейността на извънучилищните педагогически учреждения в системата на народната просвета (ДВ, бр. 16 от 2015 г.)

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ ПОСТАНОВИ:

§ 1. Приложение № 1 към чл. 2, ал. 1 се изменя така:

„Приложение № 1
към чл. 2, ал. 1

Годишен размер на средствата от държавния бюджет за финансово подпомагане на извънучилищните педагогически учреждения

Община с брой ученици в дневна форма на обучение	Размер на финансовото подпомагане за едно звено (в лв.)	Минимален брой часове преподавателска работа в годишната програма
до 1000	22 700	800
от 1001 до 1500	28 300	1000
от 1501 до 2500	37 800	1340
от 2501 до 3500	75 600	2670
от 3501 до 6000	113 400	4000
от 6001 до 15 000	151 200	5340
от 15 001 до 25 000	302 400	10 670
от 25 001 до 45 000	472 500	16 670
над 45 000	926 100	28 000

Забележка. Размерът на финансовото подпомагане за:

Националния дворец на децата е 940 000 лв.;

Логопедичен център – София, е 750 000 лв.;

Логопедичен център – Варна, е 285 000 лв.“

§ 2. Приложение № 2 към чл. 2, ал. 1 се изменя така:

„Приложение № 2
към чл. 2, ал. 1

Годишен размер на средствата от държавния бюджет за финансово подпомагане на междуучилищните центрове за трудово-политехническо обучение

Община с брой ученици в дневна форма на обучение	Размер на финансовото подпомагане за едно звено (в лв.)
до 4000	28 300
от 4001 до 10 000	47 200
над 10 001	56 500

Министър-председател:

Бойко Борисов

За главен секретар на Министерския съвет:

Веселин Даков

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 5 ОТ 14 ЯНУАРИ 2016 Г.

за изменение и допълнение на Наредбата за реда за избор на осигуряване, внасяне и разпределяне на задължителните осигурителни вноски, вноските за Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ и за обмен на информация, приета с Постановление № 233 на Министерския съвет от 2015 г. (ДВ, бр. 68 от 2015 г.)

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ ПОСТАНОВИ:

§ 1. В чл. 1, т. 3 се правят следните изменения и допълнения:

1. След думите „Фонд „Пенсии“ се добавя „и Фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 от Кодекса за социално осигуряване (КСО)“.

2. Думите „Кодекса за социално осигуряване (КСО)“ се заменят с „КСО“.

§ 2. В чл. 3, ал. 1, т. 2 след думите „Фонд „Пенсии“ се поставя запетая и се добавя „съответно за Фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 КСО“.

§ 3. В чл. 4, ал. 5 след думите „Фонд „Пенсии“ се поставя запетая, добавя се „съответно във Фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 КСО“ и се поставя запетая.

§ 4. В чл. 5 се създава ал. 3:

„(3) Средствата от индивидуалната партия в професионален пенсионен фонд за лицата, които са подали заявление по чл. 4, ал. 6, се прехвърлят от пенсионноосигурителните дружества по сметка на НОИ.“

§ 5. В чл. 6 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 след думите „Фонд „Пенсии“ се добавя „и вноските за Фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 КСО“.

2. В ал. 2 след думите „Фонд „Пенсии“ се поставя запетая и се добавя „съответно за Фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 КСО“.

§ 6. В чл. 7 се правят следните допълнения:

1. В ал. 3 след думите „Фонд „Пенсии“ се поставя запетая, добавя се „съответно за Фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 КСО“ и се поставя запетая.

2. Създава се ал. 9:

„(9) Постъпилите по специализираната сметка за допълнително задължително пенсионно осигуряване на НАП осигурителни вноски за професионален пенсионен фонд за лицата по чл. 4в, ал. 1 КСО за периоди преди направения избор се прехвърлят във Фонд „Пенсии“ на държавното обществено осигуряване в срок до 25-о число на месеца, следващ месеца на постъпването им.“

§ 7. В чл. 8, ал. 6 се правят следните допълнения:

1. В изречение първо след думите „Фонд „Пенсии“ се поставя запетая, добавя се „съответно Фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 КСО“ и се поставя запетая.

2. В изречение второ след думите „Фонд „Пенсии“ се поставя запетая, добавя се „съответно Фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 КСО“ и се поставя запетая.

§ 8. В чл. 9 след думите „Фонд „Пенсии“ се добавя „и Фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 КСО“.

§ 9. В чл. 11, ал. 1, изречение първо след думите „държавното обществено осигуряване“ се добавя „или само във Фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 КСО“ на държавното обществено осигуряване“.

§ 10. В приложение № 3 към чл. 4, ал. 5 навсякъде след думите „Фонд „Пенсии“ се добавя „или съответно във Фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 КСО“.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 11. Осигурените във Фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 КСО“ на държавното обществено осигуряване, подали заявление по чл. 4, ал. 5 за промяна на осигуряването си след 31 декември 2015 г. до деня на обнародването на постановлението в „Държавен вестник“, се счита, че са направили избор на осигуряване по чл. 4б, ал. 1 КСО и те не подават ново заявление.

§ 12. Постановлението влиза в сила от 1 януари 2016 г. с изключение на § 10, който влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

Министър-председател:

Бойко Борисов

За главен секретар на Министерския съвет:

Веселин Даков

249

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 6 ОТ 14 ЯНУАРИ 2016 Г.

за изменение и допълнение на Устройствения правилник на Българския институт по метрология, приет с Постановление № 109 на Министерския съвет от 2006 г. (обн., ДВ, бр. 40 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 33 и 53 от 2008 г., бр. 98 от 2009 г., бр. 12, 22 и 94 от 2012 г., бр. 14 и 108 от 2014 г. и бр. 32 от 2015 г.)

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ ПОСТАНОВИ:

§ 1. Член 7 се изменя така:

„Чл. 7. Структурата на БИМ включва финансов контролър, обща администрация, организирана в една дирекция, и специализирана администрация, организирана в две главни дирекции и една дирекция.“

§ 2. В чл. 8, ал. 2 съюзът „и“ се заменя със запетая и накрая се добавя „и дирекция „Изпитване на средства за измерване, устройства и съоръжения“.

§ 3. В чл. 10 се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „служителите в БИМ“ се заменят с „БИМ по предложение на главния секретар“.

2. Алинеи 2 – 4 се изменят така:

„(2) Главна дирекция „Мерки и измервателни уреди“ има до 12 регионални отдела в областни градове на страната, към които може да се създават сектори като допълнителни териториални звена.

(3) В длъжностното разписание на БИМ председателят определя градовете, в които се създават регионалните отдели по ал. 2, тяхната численост и длъжностна структура, при спазване на разпоредбите на § 6 от допълнителните разпоредби на Закона за административно-териториалното устройство на Република България.

(4) Председателят със заповед определя функционалната компетентност на регионалните отдели и другите териториални звена.“

§ 4. В чл. 11 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Главният секретар:

1. ръководи, координира и контролира функционирането на администрацията на БИМ;

2. отговаря за планирането и отчетността при изпълнение на ежегодните цели на администрацията на БИМ;

3. осигурява необходимите условия за нормална и ефективна работа на административните звена в БИМ за осигуряване на непрекъснатост на дейността му;

4. предлага на председателя организационно-управленската структура на БИМ и длъжностното разписание за утвърждаване, като инициира последващи промени с оглед на подобряване на организацията на дейностите в административните звена, функциите и разпределението на задълженията и отговорностите между тях;

5. утвърждава длъжностните характеристики на служителите в БИМ, организира и контролира дейностите, свързани с оценяване на изпълнението на длъжността и повишаването на квалификацията на служителите;

6. осъществява общия контрол за изпълнението на възложените задачи на председателя;

7. организира и контролира работата с документите и с другите носители на информация и съхраняването им;

8. координира и контролира дейността по ползването и управлението на държавната собственост, предоставена на БИМ;

9. контролира стопанисването и управлението на ползваните за административни нужди недвижими имоти и движими вещи, предоставени на БИМ;

10. организира разработването на вътрешни актове и осъществява контрол върху изпълнението им;

11. организира работата с предложенията и сигналите в съответствие с разпоредбите на глава осма от Административнопроцесуалния кодекс;

12. координира оперативното взаимодействие на администрацията на БИМ с администрацията на Министерския съвет и на другите органи на изпълнителната власт;

13. осъществява взаимодействие с главния секретар на Министерския съвет и с главния секретар на Министерството на икономиката;

14. организира разработването и контролира изпълнението на бюджета на БИМ;

15. организира и отговаря за изготвянето на доклада за състоянието на администрацията на БИМ, който представя на председателя.“

2. В ал. 3 думите „длъжностно лице, определено“ се заменят с „държавен служител на ръководна длъжност, определен“.

3. Създава се ал. 4:

„(4) Председателят на БИМ може с писмена заповед да възложи и други функции и задачи на главния секретар.“

§ 5. Член 17 се изменя така:

„Чл. 17. Главна дирекция „Мерки и измервателни уреди“:

1. по прилагане на Закона за измерванията и актовете по прилагането му:

а) извършва първоначални и последващи проверки на средства за измерване, които подлежат на контрол;

б) извършва метрологична експертиза на средства за измерване, които подлежат на контрол;

в) участва с лектори в курсове и семинари, организирани в Учебния център на БИМ;

г) предоставя консултации в областта на измерванията;

д) участва в работата на Международната организация по законова метрология (OIML), Организацията за евро-азиатско сътрудничество между държавните метрологични институти (СООМЕТ), Европейската организация за сътрудничество в областта на законовата метрология (WELMЕС);

2. по прилагане на Закона за чистотата на атмосферния въздух:

а) упражнява чрез проверки контрол на ефективността на улавяне на бензиновите пари при експлоатация на системите, съответстващи на Етап II на УБП;

б) извършва дейности във връзка с оправомощаване на лица за проверка на ефективността на улавяне на бензиновите пари при експлоатация на системите, съответстващи на Етап II на УБП.“

§ 6. Създава се чл. 17а:

„Чл. 17а. Дирекция „Изпитване на средства за измерване, устройства и съоръжения“:

1. по Закона за измерванията и актовете по прилагането му:

а) извършва изследване и подготвя предложения за одобряване типа на средства за измерване, които подлежат на контрол съгласно Закона за измерванията и нормативните актове по прилагането му, чрез изпитване на средствата за измерване и използвания в тях софтуер;

б) води публичен регистър на одобрените за използване типове средства за измерване;

в) извършва калибриране на еталони и средства за измерване, които не подлежат на контрол съгласно Закона за измерванията и нормативните актове по прилагането му;

г) участва с лектори в курсове и семинари, организирани в Учебния център на БИМ;

д) предоставя консултации в областта на измерванията;

е) участва в работата на Международната организация по законова метрология (OIML), Организацията за евро-азиатско сътрудничество между държавните метрологични институти (СООМЕТ), Европейската организация за сътрудничество в областта на законовата метрология (WELMEC);

2. по Закона за данък върху добавената стойност и актовете по прилагането му в областта на правното регулиране на техническите изисквания към фискални устройства (ФУ) и интегрирана автоматизирана система за управление на търговската дейност (ИАСУТД) и изграждане и осъществяване на дистанционната връзка с НАП:

а) извършва изпитване и подготвя предложения за одобряване типа на ФУ, в т.ч. електронни касови апарати с фискална памет (ЕКАФП), фискални принтери (ФПр) и фискални устройства, вградени в автомат на самообслужване (ФУВАС), на електронни системи с фискална памет (ЕСФП) и на локални мрежи от ФУ и ИАСУТД;

б) извършва контролни изпитвания на ФУ;

в) води публичен регистър на одобрените типове ФУ (ЕКАФП, ФПр и ФУВАС), ЕСФП, локални мрежи от ФУ и ИАСУТД;

г) извършва експертизи на фискални устройства;

д) извършва регистрацията на сервизни фирми за поддръжка и ремонт на ФУ/ИАСУТД и води публичен регистър на регистрираните сервизни фирми;

е) прекратява регистрацията по буква „д“ на основанията, предвидени в законодателството;

3. по Валутния закон в областта на правното регулиране на дейността на обменните бюра за валута и на Наредба № 4 от 2003 г. за условията и реда за вписване в регистъра и изискванията към дейността на обменните бюра, издадена от министъра на финансите (обн., ДВ, бр. 74 от 2003 г.; попр., бр. 86 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 115 от 2004 г., бр. 57 от 2005 г., бр. 29 от 2008 г., бр. 48 и 59 от 2012 г. и бр. 36 от 2014 г.), извършва изпит-

ване и подготвя предложения за издаване на свидетелство за съответствие на вграденото в автомата за обмяна на валута фискално устройство с изискванията на Наредба № Н-18 от 2006 г. за регистриране и отчитане на продажби в търговските обекти чрез фискални устройства, издадена от министъра на финансите (обн., ДВ, бр. 106 от 2006 г.; Решение № 5079 на Върховния административен съд от 2013 г. по административно дело № 9787 от 2012 г. – бр. 93 от 2013 г.);

4. по Закона за хазарта в областта на провеждането на изпитвания на тип, версия и модификация на игрално оборудване и на игрален софтуер на комуникационно оборудване:

а) извършва изпитване на типове, версии и модификации на игрално оборудване и на игрален софтуер на комуникационно оборудване;

б) по искане на председателя на Държавната комисия по хазарта предоставя писмено становище по документите, приложени към заявлението за утвърждаване на типове, версии и модификации на игрално оборудване и игрален софтуер на комуникационно оборудване;

в) участва в съвместни проверки по инициатива на председателя на Държавната комисия по хазарта за констатиране на съответствието на игралното оборудване или на игралния софтуер на комуникационното оборудване с утвърдените от комисията тип, версия или модификация;

5. извършва дейности по оценяване на съответствието, предвидени в разрешенията за извършване на оценяване на съответствието, издадени съгласно:

а) Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на средствата за измерване, приета с Постановление № 253 на Министерския съвет от 2006 г. (обн., ДВ, бр. 80 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 37 от 2007 г., бр. 98 от 2009 г., бр. 48 от 2010 г. и бр. 50 от 2014 г.);

б) Наредбата за съществените изисквания и оценяване съответствието на везни с неавтоматично действие, приета с Постановление № 114 на Министерския съвет от 2003 г. (обн., ДВ, бр. 52 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 1 и 85 от 2005 г., бр. 24 и 40 от 2006 г., бр. 37 от 2007 г. и бр. 50 от 2014 г.);

б. извършва изпитване за електромагнитна съвместимост и въздействия на околната среда.“

§ 7. Създава се чл. 31:

„Чл. 31. (1) За изпълнение на определени задачи, свързани с дейността на БИМ, могат да бъдат привлечени временно нещатни сътрудници в качеството им на експерти.

(2) Правата и задълженията на лицата по ал. 1 се определят от председателя на БИМ в акта за привлечането им и/или в сключения с тях договор.“

§ 8. Създава се чл. 32:

„Чл. 32. За осигуряване функциите по чл. 16, т. 16, чл. 17, т. 1, буква „в“ и чл. 17а, т. 1, буква „г“ председателят на БИМ сформира екипи, в чийто състав се включват служители на БИМ.“

§ 9. В приложението към чл. 9, ал. 2 се правят следните изменения и допълнения:

1. На ред „Обща администрация“ числото „34“ се заменя с „39“.

2. На ред „дирекция „Обща администрация“ числото „34“ се заменя с „39“.

3. На ред „Специализирана администрация“ числото „249“ се заменя с „244“.

4. На ред „Главна дирекция „Национален център по метрология“ числото „63“ се заменя с „62“.

5. На ред „Главна дирекция „Мерки и измервателни уреди“, включително регионалните отдели“ числото „186“ се заменя със „156“.

6. След ред „Главна дирекция „Мерки и измервателни уреди“, включително регионалните отдели“ се създава нов ред:

„Дирекция „Изпитване на средства за измерване, устройства и съоръжения“ 26“.

Заклучителна разпоредба

§ 10. Постановлението влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

Министър-председател:

Бойко Борисов

За главен секретар на Министерския съвет:

Веселин Даков

250

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 7 ОТ 14 ЯНУАРИ 2016 Г.

за одобряване на допълнителни разходи по бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството за 2016 г.

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ ПОСТАНОВИ:

Чл. 1. Одобрява допълнителни разходи по бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството за 2016 г. в размер до 3 000 000 лв. за извършване на дължими плащания по проект BG161PO001-1.2.01-0001 „Енергийно обновяване на българските домове“, финансиран по Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007 – 2013 г.

Чл. 2. Разходите по чл. 1 да се осигурят за сметка на реструктуриране на разходите по централния бюджет за 2016 г.

Чл. 3. (1) Със сумата по чл. 1 да се увеличат разходите по „Политика за интегрирано развитие на регионите, ефективно и ефикасно използване на публичните финанси и финансовите инструменти за постигане на растеж и подобряване качеството на жизнената среда“, бюджетна програма „Подобряване състоянието на жилищния сграден фонд и на жилищните условия на ромите в Република България“ на

базата на фактически извършените разходи по бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството за 2016 г.

(2) Със сумата по чл. 1 да се увеличат показателите по чл. 22, ал. 3 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2016 г.

Чл. 4. Министърът на регионалното развитие и благоустройството на базата на фактически извършените разходи да извърши съответните промени по бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството за 2016 г. и да уведоми министъра на финансите.

Чл. 5. Министърът на финансите да извърши произтичащите от чл. 1 промени по централния бюджет за 2016 г.

Заклучителни разпоредби

§ 1. Постановлението се приема на основание чл. 109, ал. 3 от Закона за публичните финанси.

§ 2. Изпълнението на постановлението се възлага на министъра на регионалното развитие и благоустройството.

§ 3. Постановлението влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

Министър-председател:

Бойко Борисов

За главен секретар на Министерския съвет:

Веселин Даков

251

РЕШЕНИЕ № 7 ОТ 8 ЯНУАРИ 2016 Г.

за предоставяне на концесия за добив на подземни богатства по чл. 2, ал. 1, т. 6 от Закона за подземните богатства – скално-облицовъчни материали – вулкански туфи, от находище „Роза“, разположено в землището на с. Брежана, община Джебел, област Кърджали, на „Андезит“ – ООД, гр. Бургас

На основание чл. 54, ал. 5 и 6 във връзка с чл. 5, т. 3, чл. 6, ал. 3 и чл. 29 от Закона за подземните богатства (ЗПБ), чл. 95е, ал. 1 от Закона за концесиите във връзка с чл. 71 ЗПБ, § 63 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение на Закона за забрана на химическото оръжие и за контрол на токсичните химически вещества и техните прекурсори (ДВ, бр. 14 от 2015 г.) и мотивирано предложение на министъра на енергетиката

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ РЕШИ:

1. Предоставя концесия за добив с предмет – експлоатация на подземни богатства по чл. 2, ал. 1, т. 6 ЗПБ – скалнооблицовъчни материали – вулкански туфи, представляващи

изключителна държавна собственост, от находище „Роза“, разположено в землището на с. Брежана, община Джебел, област Кърджали.

2. Определя концесионна площ с размер 66,6 дка, индивидуализирана с координатите на точки от № 1 до № 8 в координатна система „1970 г.“ съгласно приложението. В тези граници концесионната площ включва:

2.1. площта на находище „Роза“ с размер 35,3 дка, индивидуализирана с координати на точки от № 1 до № 20, в координатна система „1970 г.“ по външния контур на утвърдените запаси, съгласно приложение – неразделна част от концесионния договор;

2.2. площите, необходими за осъществяване на дейностите по концесията, извън добива.

3. Определя срок на концесията 35 години. Началният срок на концесията е датата на влизане в сила на концесионния договор.

4. Концесионният договор влиза в сила от датата на подписването му от страните и предоставянето на банковата гаранция по т. 8.1.1.

5. Определя пряко за концесионер „Андезит“ – ООД, гр. Бургас, титуляр на Удостоверение за търговско откритие № 0480 от 31 януари 2014 г., издадено от министъра на икономиката и енергетиката.

6. Концесията да се осъществява при следните условия:

6.1. Добивът на подземното богатство по т. 1 се осъществява след съгласуване от министъра на енергетиката на проектите и плановете по т. 7.2.3, изготвени въз основа на мерките и условията в Решение № ХА-97-ПР/2013 г. на директора на РИОСВ – Хасково.

6.2. При експлоатацията на подземните богатства да се спазват нормативните изисквания, свързани с опазването на земните недра, околната среда, водите, човешкото здраве, защитените със закон територии и обекти, правата върху горските територии и земеделските земи, културните ценности, националната сигурност, отбраната на страната и обществения ред, пътищата и пътната инфраструктура от републиканската пътна мрежа.

6.3. Правата и задълженията по концесията да не се прехвърлят на трети лица освен с разрешение на Министерския съвет при условията на действащото законодателство.

6.4. При осъществяване на концесията и на свързаните с нея дейности концесионерът е длъжен:

6.4.1. да спазва изискванията за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд;

6.4.2. да не допуска наднормено натоварване със замърсители на околната среда на обектите, подлежащи на здравна защита съгласно § 1, т. 3 от допълнителните разпоредби на Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, приета с Постановление № 59 на Министерския съвет от 2003 г. (ДВ, бр. 25 от 2003 г.);

6.4.3. да не нарушава режима на експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди, съгласно Наредба № 3 от 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди (ДВ, бр. 88 от 2000 г.);

6.4.4. да извършва всички дейности по предоставената концесия в съответствие с установените технически и технологични стандарти;

6.4.5. да не изгражда сгради и трайни съоръжения върху земята, на която или под която е находището на подземни богатства;

6.4.6. да спазва указанията, давани от министъра на енергетиката при съгласуване на проектите;

6.4.7. да изпълнява одобрените и изискващи се рекултивационни мероприятия;

6.4.8. да не разкрива и да не предоставя на трети лица документация и информация по чл. 13 ЗПБ, свързана с обекта на концесия, без изрично писмено съгласие от министъра на енергетиката.

6.5. Добивът се извършва със средства, осигурени от концесионера и на негов риск.

6.6. За осъществяване на правата и изпълнение на задълженията по концесията не се изискват задължителни подобрения в находището.

6.7. Концесионерът може да упражнява концесионна дейност само върху земя от концесионната площ, върху която е придобил съответни права, и след приключване на необходимите процедури за промяна на предназначението и при условията и по реда на действащото законодателство.

6.8. Концесионерът може да осъществява дейност върху концесионната площ въз основа на одобрен и влязъл в сила подробен устройствен план, който включва концесионната площ и пътните връзки между обекта на концесията и местните и/или републиканските пътища.

7. Определя основните права и задължения по концесията, както следва:

7.1. Основни права на концесионера:

7.1.1. да добива подземни богатства – скалнооблицовъчни материали – вулкански туфи, от находището по т. 1;

7.1.2. право на собственост върху добитите за срока на концесията подземни богатства – вулкански туфи;

7.1.3. право на ползване върху минните отпадъци от добива и първичната преработка на подземните богатства за срока на концесията;

7.1.4. да извършва за своя сметка всички необходими дейности, свързани с добива, включително допроучване в границите на находище „Роза“, складиране, преработка, транспорт и продажба на подземните богатства по т. 1;

7.1.5. с допълнително споразумение към концесионния договор да получи право да допроучи и за срока на концесията да добива полезни изкопаеми от минните отпадъци, получени в резултат на дейностите по концесията; с допълнителното споразумение се определят размерът, условията и редът за внасяне на концесионното плащане, дължимо за допълнително добиваните полезни изкопаеми;

7.1.6. да ползва за срока на концесията съществуващата до момента на подписването на концесионния договор геоложка и техническа документация и информация за находището по т. 1.

7.2. Основни задължения на концесионера:

7.2.1. да извършва добива на подземните богатства по т. 1, като:

7.2.1.1. изпълнява съгласуваните проекти и планове по това решение и по концесионния договор;

7.2.1.2. разработва находището добросъвестно, като не допуска неправилна изборна експлоатация, която може да доведе до загуби на подземни богатства или до икономическа неизгодност за бъдещо разработване на находището;

7.2.1.3. изземва подземните богатства от земните недра при минимални загуби, като спазва изискванията за правилно и безопасно разработване;

7.2.1.4. опазва компонентите на околната среда;

7.2.1.5. управлява отпадъците от добива и първичната преработка на подземните богатства в съответствие с плана за управление на минните отпадъци, съгласуван с министъра на енергетиката;

7.2.2. да внася концесионното плащане при условия и в срокове, определени в концесионния договор;

7.2.3. да изработи и да съгласува с министъра на енергетиката, а при необходимост – и с други компетентни държавни органи, при условия, по ред и в срокове, определени в концесионния договор:

7.2.3.1. цялостен работен проект за добив и първична преработка; след съгласуването му цялостният работен проект става неразделна част от концесионния договор;

7.2.3.2. изменения и допълнения на цялостния работен проект за добив и първична преработка – при възникнала необходимост от това; в тези случаи концесионерът уведомява РИОСВ – Хасково, за уточняване на необходимостта от провеждане на процедури по реда на нормативната уредба по опазване на околната среда преди съгласуването по т. 7.2.3;

7.2.3.3. годишен работен проект за добив и първична преработка за всяка година от срока на концесията; след съгласуването му годишният работен проект става неразделна част от концесионния договор;

7.2.3.4. цялостен работен проект за ликвидация или консервация на миннодобивния обект и за рекултивация на засегнатите земи, представляващ неразделна част от проекта по т. 7.2.3.1; концесионерът представя на министъра на енергетиката на всеки 5 години от срока на концесията актуализация на проекта за ликвидация или консервация на миннодобивния обект и за рекултивация на засегнатите земи;

7.2.3.5. годишни работни проекти за ликвидация или консервация на миннодобивния обект и за рекултивация на засегнатите земи, представляващи неразделна част от съответния проект по т. 7.2.3.3;

7.2.3.6. план за управление на минните отпадъци; след одобряване от министъра на енергетиката планът за управление на минните отпадъци става неразделна част от концесионния договор;

7.2.4. да уведомява компетентните държавни органи при условия и по ред, определени в концесионния договор, за всяко обстоятелство, което може да създаде опасност за земните недра, околната среда, водите, човешкото здраве, защитените със закон територии и обекти, включително за горите и земите в националните паркове и резервати, правата върху горските територии и земеделските земи, културните ценности, националната сигурност, отбраната на страната и обществения ред, пътищата и пътната инфраструктура;

7.2.5. да съставя и да води геоложка и техническа документация за дейностите по концесията съгласно изискванията на действащото законодателство;

7.2.6. да представя при условия, по ред и в срокове, определени с концесионния договор:

7.2.6.1. шестмесечни отчети за добитите и действително продадени количества вулканични туфи и среднопретеглената им продажна цена за отчетния период, както и отчети за дължимото концесионно плащане за съответното шестмесечие до 15 дни след изтичане на отчетния период;

7.2.6.2. отчет за изпълнението на годишния работен проект за добив и първична преработка и за вложените инвестиции през изтеклата година, както и за изменението на запасите, включващ необходимите документи и доказателства, удостоверяващи верността на посоченото в отчета;

7.2.6.3. геоложки доклад за остатъчните запаси в находището при доказана необходимост от ликвидация на миннодобивния обект и рекултивация на засегнатите земи;

7.2.7. да осигурява пълен достъп до концесионния обект, съоръженията и документацията, свързани с дейностите по концесията, на оправомощени органи и/или лица;

7.2.8. да спазва стриктно изискванията на Закона за културното наследство и да осигури периодично наблюдение на територията на добивните работи от археолог от регионалния исторически музей по местонахождение на концесионната площ;

7.2.9. да стабилизира на терена граничните точки по контура на концесионната площ;

7.2.10. да извърши ликвидация на миннодобивния обект и рекултивация на засегнатите земи за своя сметка, при условия и в срокове, определени в съгласувания проект по т. 7.2.3.4;

7.2.11. при прекратяване на концесионния договор да предаде обекта на концесия по т. 1 при условия и по ред, определени в концесионния договор.

7.3. Основни права на концедента:

7.3.1. да получава дължимото концесионно плащане при условия и в срокове, определени в концесионния договор;

7.3.2. при условия и по ред, определени в концесионния договор, да контролира изпълнението на задълженията от концесионера, включително:

7.3.2.1. като изисква от концесионера представянето на документите и информацията по т. 7.2.6;

7.3.2.2. чрез вземане на проби от всяка продукция – резултат от експлоатацията на находището, и чрез извършване на маркшайдерски измервания;

7.3.3. право на съсобственост с концесионера, а след прекратяване на концесията – право на собственост, върху придобитата по време на концесията геоложка и техническа документация;

7.3.4. право да усвои при условия и по ред, определени в концесионния договор, изцяло или част от банковата гаранция по т. 8.1;

7.3.5. при условия и по ред, определени в концесионния договор, да прекрати едностранно концесионния договор при неизпълнение от страна на концесионера на задълженията по това решение или по договора или при нарушаване на условие за осъществяване на концесията.

7.4. Основни задължения на концедента:

7.4.1. да оказва съдействие на концесионера при осъществяване на концесията, след като такава бъде поискано, при условия и по ред, определени в концесионния договор;

7.4.2. да осъществява контрол за спазване условията по концесията и за изпълнение на задълженията по концесионния договор;

7.4.3. да не разкрива и да не предоставя на трети лица документация и информация по чл. 13 ЗПБ, свързана с обекта на концесия, без изрично писмено съгласие от концесионера.

8. Определя следните видове гаранции за изпълнение на задълженията на концесионера по концесионния договор:

8.1. Безусловна и неотменяема годишна банкова гаранция, обезпечаваща изпълнението на всички задължения по концесионния договор, в т.ч. концесионно плащане, извършване на годишна вноска от обезпечението по т. 8.2, данък върху добавената стойност (ДДС), лихви за забавено изпълнение на задължението за концесионно плащане, както и неустойки при неизпълнение на непарични задължения:

8.1.1. за първата година от срока на концесията гаранцията е в размер 1685 лв. и се предоставя не по-късно от 7 дни след датата на подписване на концесионния договор;

8.1.2. за всяка следваща година банковата гаранция е в размер 100 на сто от стойността на концесионното плащане за предходната година с начислен ДДС и се предоставя на концедента до 31 януари на съответната година;

8.1.3. банковите гаранции по т. 8.1.1 и 8.1.2 следва да бъдат валидни до 28 февруари на следващата година;

8.1.4. при усвояване изцяло или на част от гаранцията по т. 8.1 концесионерът е длъжен да възстанови нейния размер в 10-дневен срок от уведомлението на концедента за усвояването ѝ.

8.2. Финансово обезпечение за изпълнение на дейностите по техническа ликвидация или консервация на миннодобивния обект и рекултивация на засегнатите земи. Видът на финансовото обезпечение и предвиденият размер на средствата се договарят между страните в концесионния договор.

8.3. Неустойки и лихви при неизпълнение на договорните задължения или при нарушаване на условие по концесията. Формите на неизпълнение, условията и редът за тяхното установяване, както и видът и размерът на санкциите се определят в концесионния договор.

9. За предоставената концесия за добив концесионерът заплаща на концедента по ред, определен в концесионния договор, концесионно плащане, върху размера на което се дължи ДДС, както следва:

9.1. Парични концесионни плащания за срока на концесията, дължими на 6-месечни вноски, като срокът на плащане е 30-о число на месеца, следващ отчетния период.

9.2. Отчетните периоди се определят от 1 януари до 30 юни и от 1 юли до 31 декември за всяка календарна година от срока на концесията.

9.3. Размерът на всяко плащане се определя съгласно чл. 1, ал. 1 и 2 от Методиката за определяне на конкретния размер на концесионното възнаграждение за добив на строителни и скалнооблицовъчни материали – приложение № 4 към чл. 11 от Наредбата за принципите и методиката за определяне на концесионното възнаграждение за добив на подземни богатства по реда на Закона за подземните

богатства, приета с Постановление № 127 на Министерския съвет от 1999 г. (обн., ДВ бр. 59 от 1999 г.; изм. и доп., бр. 46 от 2007 г.).

9.4. Размерът на концесионното плащане за единица добито подземно богатство не може да бъде по-нисък от сбора на стойностите, получени съгласно чл. 1, ал. 3, т. 2, буква „б“ – вулкански туфи за скални блокове, и съгласно чл. 1, ал. 3, т. 1, буква „а“ – вулкански туфи за трешени фракции, и ал. 4 от методиката – приложение № 4 към чл. 11 от наредбата, и Регламент (ЕО) № 1165/98 на Съвета от 19 май 1998 г. относно краткосрочната статистика и Регламент (ЕО) № 1158/2005 г. на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2005 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 1165/98 на Съвета.

9.5. Минималният размер на концесионното плащане за всеки отчетен период (шестмесечие) от срока на концесията не може да бъде по-нисък от сумата, определена на базата на 30 на сто от предвидения средногодишен добив за срока на концесията – 649 куб. м, и предвидените стойности за единица добито подземно богатство съгласно т. 9.4, както следва:

9.5.1. 150 куб. м/шестмесечие добити вулкански туфи за скални блокове, и

9.5.2. 499 куб. м (834 тона)/шестмесечие вулкански туфи на трешени фракции.

9.6. Размерът на концесионното плащане по т. 9.3 и минималният размер на концесионното плащане по т. 9.4 и 9.5 се променят с допълнително споразумение към концесионния договор при промяна на законодателството, уреждащо реда за неговото определяне.

9.7. Министърът на енергетиката превежда по бюджета на Община Джебел цялата сума от извършеното концесионно плащане в размер 100 на сто, определена при условията и по реда на чл. 81, ал. 2 от Закона за концесиите, без ДДС.

9.8. Концесионерът не дължи концесионно плащане за времето на реализиране на дейностите, предвидени в съгласуван проект за техническа ликвидация на миннодобивния обект и за рекултивация на засегнатите земи, при условие че не се извършва добив на подземни богатства при условия и по ред, определени в концесионния договор.

10. Оправомощава министъра на енергетиката:

10.1. Да проведе преговори и да сключи концесионния договор с „Андезит“ – ООД, гр. Бургас, в срок до шест месеца от влизането в сила на решението за предоставяне на концесия.

10.2. Да представлява Министерския съвет по концесионния договор с изключение на неговото прекратяване.

10.3. Да организира контрола по изпълнението на концесионния договор.

10.4. Да предявява вземанията на концедента по съдебен ред и да представлява държавата по дела, свързани с изпълнението на концесионния договор.

Министър-председател:

Бойко Борисов

За главен секретар на Министерския съвет:

Веселин Даков

Приложение

към т. 2

**Координатен регистър
на граничните точки на концесионната площ
на находище „Роза“**

Координатна система „1970 г.“

№ по ред	X	Y
1.	4530167,3	9399950,6
2.	4530026,9	9400098,6
3.	4529985,0	9400099,7
4.	4529929,1	9400093,6
5.	4529873,8	9400019,3
6.	4529872,6	9399821,2
7.	4529950,4	9399779,3
8.	4530164,7	9399895,7

108

**РЕШЕНИЕ № 8
ОТ 8 ЯНУАРИ 2016 Г.**

за предоставяне на концесия за добив на подземни богатства по чл. 2, ал. 1, т. 5 от Закона за подземните богатства – строителни материали – мрамори, от находище „Галчово гнездо“, разположено в землището на с. Илинденци, община Струмяни, област Благоевград, на „Илинденци – Мрамор“ – АД, с. Илинденци

На основание чл. 54, ал. 5 и 6 във връзка с чл. 5, т. 3, чл. 6, ал. 3 и чл. 29 от Закона за подземните богатства, чл. 95е, ал. 1 от Закона за концесиите във връзка с чл. 71 от Закона за подземните богатства, § 63 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение на Закона за забрана на химическото оръжие и за контрол на токсичните химически вещества и техните прекурсори (ДВ, бр. 14 от 2015 г.) и мотивирано предложение на министъра на енергетиката

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ

РЕШИ:

1. Предоставя концесия за добив с предмет – експлоатация на подземни богатства по чл. 2, ал. 1, т. 5 от Закона за подземните богатства (ЗПБ) – строителни материали, мрамори, представляващи изключителна държавна собственост, от находище „Галчово гнездо“, разположено в землището на с. Илинденци,

община Струмани, област Благоевград, който се извършва със средства на концесионера и на негов риск.

2. Определя концесионна площ с размер 188 507 кв. м, която е индивидуализирана с координатите на точки от № 1 до № 10 в координатна система „1970 г.“ съгласно приложението. В тези граници концесионната площ включва:

2.1. площта на находище „Галчово гнездо“ с размер 163 361 кв. м, индивидуализирана с координати на точки от № 1 до № 7 в координатна система „1970 г.“ съгласно приложение – неразделна част от концесионния договор.

2.2. площите, необходими за осъществяване на дейностите по концесията, извън добива.

3. Определя срок на концесията 25 години. Началният срок на концесията е датата на влизане в сила на концесионния договор.

4. Концесионният договор влиза в сила от датата, на която са изпълнени едновременно следните условия:

4.1. влизане в сила на решение по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), с което се одобрява осъществяването на инвестиционното предложение за добив и първична преработка на подземни богатства от находището, или на решение, с което е преценено да не се извършва ОВОС, постановено по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

4.2. предоставяне на банковата гаранция по т. 9.1.1.

5. До влизането в сила на концесионния договор концесионерът има права на възложител на инвестиционно предложение по смисъла на ЗООС.

6. Определя пряко за концесионер „Илинденци – Мрамор“ – АД, с. Илинденци, титуляр на Удостоверение за търговско откритие № 0326 от 20 февруари 2008 г., издадено от министъра на околната среда и водите.

7. Концесията да се осъществява при следните условия:

7.1. При експлоатацията на подземните богатства да се спазват нормативните изисквания, свързани с опазването на земните недра, околната среда, водите, човешкото здраве, защитените със закон територии и обекти, включително на горите и земите в националните паркове и резервати, правата върху горските територии и земеделските земи, културните ценности, националната сигурност, отбраната на страната и обществения ред, пътищата и пътната инфраструктура.

7.2. Добивът на подземното богатство по т. 1 се осъществява след съгласуване от министъра на енергетиката на проектите и планове по т. 8.2.3, изготвени съобразно мерките и условията от решението по т. 4.1. Решението е приложение – неразделна част от концесионния договор.

7.3. Правата и задълженията по концесията да не се прехвърлят на трети лица освен с разрешение на Министерския съвет при условията и по реда на действащото законодателство.

7.4. При осъществяване на концесията и на свързаните с нея дейности концесионерът е длъжен:

7.4.1. да спазва изискванията за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд;

7.4.2. да не допуска наднормено натоварване със замърсители на околната среда на обектите, подлежащи на здравна защита съгласно § 1, т. 3 от допълнителните разпоредби на Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, приета с Постановление № 59 на Министерския съвет от 2003 г. (ДВ, бр. 25 от 2003 г.);

7.4.3. да не нарушава режима на експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди, съгласно Наредба № 3 от 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителни зони около водоизточниците и съоръженията на питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди (ДВ, бр. 88 от 2000 г.);

7.4.4. да извършва всички дейности по предоставената концесия в съответствие с установените технически и технологични стандарти;

7.4.5. да не изгражда сгради и трайни съоръжения върху земята, на която или под която е находището на подземни богатства;

7.4.6. да спазва указанията, дадени от министъра на енергетиката при съгласуване на проектите;

7.4.7. да изпълнява одобрените и изискващи се рекултивационни мероприятия;

7.4.8. да не разкрива и да не предоставя на трети лица документация и информация по чл. 13 ЗПБ, свързана с обекта на концесията, без изрично писмено съгласие от министъра на енергетиката.

7.5. Добивът се извършва със средства, осигурени от концесионера и на негов риск.

7.6. За осъществяване на правата и изпълнение на задълженията по концесията не се изискват задължителни подобрения в находището.

7.7. Концесионерът може да осъществява концесионна дейност само върху земя от концесионната площ, върху която е придобил съответни права и след приключване на необходимите процедури за промяна на предназначението ѝ при условията и по реда на действащото законодателство.

7.8. Концесионерът може да осъществява дейност върху концесионната площ въз основа на одобрен и влязъл в сила подробен устрой-

ствен план, който включва концесионната площ и пътните връзки между обекта на концесията и местните и/или републиканските пътища.

8. Определя основните права и задължения по концесията, както следва:

8.1. Основни права на концесионера:

8.1.1. да добива подземни богатства – строителни материали – мрамори от находището по т. 1;

8.1.2. право на собственост върху добитите за срока на концесията подземни богатства – мрамори;

8.1.3. право на ползване върху минните отпадъци от добива и първичната преработка на подземните богатства за срока на концесията;

8.1.4. да извършва за своя сметка всички необходими дейности, свързани с добива, включително допроучване в границите на находище „Галчово гнездо“, складиране, преработка, транспорт и продажба на подземните богатства по т. 1;

8.1.5. с допълнително споразумение към концесионния договор да получи право да допроучи и за срока на концесията да добива полезни изкопаеми от минните отпадъци, получени в резултат на дейностите по концесията; с допълнителното споразумение се определят размерът, условията и редът за внасяне на концесионното плащане, дължимо за допълнително добиваните полезни изкопаеми;

8.1.6. да ползва за срока за концесията съществуващата до момента на подписването на концесионния договор геоложка и техническа документация и информация за находището по т. 1.

8.2. Основни задължения на концесионера:

8.2.1. да извършва добива на подземните богатства по т. 1, като:

8.2.1.1. изпълнява съгласуваните проекти и планове по това решение и по концесионния договор;

8.2.1.2. разработва находището добросъвестно, като не допуска неправилна изборна експлоатация, която може да доведе до загуби на подземни богатства или до икономическа неизгодност за бъдещото разработване на находището;

8.2.1.3. изземва подземните богатства от земните недра при минимални загуби, като спазва изискванията за правилно и безопасно разработване;

8.2.1.4. опазва компонентите на околната среда;

8.2.1.5. управлява отпадъците от добива и първичната преработка на подземните богатства в съответствие с плана за управление на минните отпадъци, съгласуван с министъра на енергетиката;

8.2.2. да внася концесионното плащане при условия и в срокове, определени в концесионния договор;

8.2.3. да изработи и съгласува с министъра на енергетиката, а при необходимост – и с други компетентни държавни органи, при условия, по ред и в срокове, определени в концесионния договор;

8.2.3.1. цялостен работен проект за добив и първична преработка; след съгласуването му цялостният работен проект става неразделна част от концесионния договор;

8.2.3.2. изменения и допълнения на цялостния работен проект за добив и първична преработка – при възникнала необходимост от това; в тези случаи концесионерът уведомява РИОСВ – Благоевград, за уточняване на необходимостта от провеждане на процедури по реда на нормативната уредба по околна среда преди съгласуването по т. 8.2.3;

8.2.3.3. годишен работен проект за добив и първична преработка за всяка година от срока на концесията; след съгласуването му годишният работен проект става неразделна част от концесионния договор;

8.2.3.4. цялостен работен проект за ликвидация или консервация на миннодобивния обект и за рекултивация на засегнатите земи, представляващ неразделна част от проекта по т. 8.2.3.1; концесионерът представя на министъра на енергетиката на всеки 5 години от срока на концесията актуализация на проекта за ликвидация или консервация на миннодобивния обект и за рекултивация на засегнатите земи;

8.2.3.5. годишни работни проекти за ликвидация или консервация на миннодобивния обект и за рекултивация на засегнатите земи, представляващи неразделна част от съответния проект по т. 8.2.3.3;

8.2.3.6. план за управление на минните отпадъци; след одобряване от министъра на енергетиката планът за управление на минните отпадъци става неразделна част от концесионния договор;

8.2.4. да уведомява компетентните държавни органи при условия и по ред, определени в концесионния договор, за всяко обстоятелство, което може да създаде опасност за земните недра, околната среда, водите, човешкото здраве, защитените със закон територии и обекти, включително на горите и земите в националните паркове и резервати, правата върху горските територии и земеделските земи, културните ценности, националната сигурност, отбраната на страната и обществения ред, пътищата и пътната инфраструктура;

8.2.5. да съставя и води геоложка и техническа документация за дейностите по концесията съгласно изискванията на действащото законодателство;

8.2.6. да представя при условия, по ред и в срокове, определени в концесионния договор:

8.2.6.1. шестмесечни отчети за добитите и действително продадени количества мрамори и среднопредетеглената им продажна цена за отчетния период, както и отчети за дължи-

мото концесионно плащане за съответното шестмесечие до 15 дни след изтичане на отчетния период;

8.2.6.2. отчет за изпълнението на годишния работен проект за добив и първична преработка и за вложените инвестиции през изтеклата година, както и за изменението на запасите и ресурсите, включващ необходимите документи и доказателства, удостоверяващи верността на посоченото в отчета;

8.2.6.3. геоложки доклад за остатъчните запаси в находището при доказана необходимост от ликвидация на миннодобивния обект и рекултивация на засегнатите земи;

8.2.7. да осигурява пълен достъп до концесионния обект, съоръженията и документацията, свързани с дейностите по концесията, на оправомощени органи и/или лица;

8.2.8. да спазва стриктно изискванията на чл. 160, ал. 2 от Закона за културното наследство;

8.2.9. да стабилизира на терена граничните точки по контура на концесионната площ;

8.2.10. да извърши ликвидация на миннодобивния обект и рекултивация на засегнатите земи за своя сметка при условия и в срокове, определени в съгласувания проект по т. 8.2.3.4;

8.2.11. при прекратяване на концесионния договор да предаде обекта на концесия по т. 1 при условия и по ред, определени в концесионния договор.

8.3. Основни права на концедента:

8.3.1. да получава дължимото концесионно плащане при условия и в срокове, определени в концесионния договор;

8.3.2. при условия и по ред, определени в концесионния договор, да контролира изпълнението на задълженията от концесионера, включително:

8.3.2.1. като изисква от концесионера представянето на документите и информацията по т. 8.2.6;

8.3.2.2. чрез вземане на проби от всяка продукция – резултат от експлоатацията на находището, и чрез извършване на маркшайдерски измервания;

8.3.3. право на съсобственост с концесионера, а след прекратяване на концесията – право на собственост, върху придобитата по време на концесията геоложка и техническа документация;

8.3.4. право да усвои при условия и по ред, определени в концесионния договор, изцяло или част от банковата гаранция по т. 9.1;

8.3.5. при условия и по ред, определени в концесионния договор, да прекрати едностранно концесионния договор при неизпълнение от страна на концесионера на което и да е от задълженията по това решение или по договора или при нарушаване на условие за осъществяване на концесията.

8.4. Основни задължения на концедента:

8.4.1. да оказва съдействие на концесионера при осъществяване на концесията, след като такава бъде поискано, при условия и по ред, определени в концесионния договор;

8.4.2. да осъществява контрол за спазване условията по концесията и изпълнение на задълженията по концесионния договор;

8.4.3. да не разкрива и да не предоставя на трети лица документация и информация по чл. 13 ЗПБ, свързана с обекта на концесията, без изрично писмено съгласие от концесионера.

9. Определя следните видове гаранции за изпълнение на задълженията на концесионера по концесионния договор:

9.1. Безусловна и неотменяема годишна банкова гаранция, обезпечаваща изпълнението на всички задължения по концесионния договор, в т.ч. концесионно плащане, извършване на годишна вноска от обезпечението по т. 9.2, данък върху добавената стойност (ДДС), лихви за забавено изпълнение на задължението за концесионно плащане, както и неустойки при неизпълнение на непарични задължения:

9.1.1. за първата година от срока на концесията гаранцията е в размер 1033 лв. и се предоставя не по-късно от 7 дни след датата на изпълнение на условието по т. 4.1;

9.1.2. за всяка следваща година банковата гаранция е в размер 100 на сто от стойността на концесионното плащане за предходната година с начислен ДДС и се предоставя на концедента до 31 януари на съответната година;

9.1.3. банковите гаранции по т. 9.1.1 и 9.1.2 са валидни до 28 февруари на следващата година;

9.1.4. при усвояване изцяло или на част от гаранциите по т. 9.1 концесионерът е длъжен да възстанови техния размер в 10-дневен срок от уведомяването на концедента за усвояването им.

9.2. Финансово обезпечение за изпълнение на дейностите по техническа ликвидация или консервация на миннодобивния обект и за рекултивация на засегнатите земи. Видът на финансовото обезпечение и предвиденият размер на средствата се договарят между страните в концесионния договор.

9.3. Неустойки и лихви при пълно неизпълнение или неточно изпълнение на договорните задължения или при нарушаване на условие по концесията. Формите на неизпълнение, условията и редът за тяхното установяване, както и видът и размерът на санкциите се определят в концесионния договор.

10. За предоставената концесия за добив концесионерът заплаща на концедента по ред, определен в концесионния договор, концесионно плащане, върху размера на което се дължи ДДС, както следва:

10.1. Парични концесионни плащания за срока на концесията, дължими на 6-месечни вноски, като срокът на плащане е 30-о число на месеца, следващ отчетния период.

10.2. Отчетните периоди се определят от 1 януари до 30 юни и от 1 юли до 31 декември за всяка календарна година от срока на концесията.

10.3. Размерът на всяко плащане се определя конкретно за всяка 6-месечна вноска, като 7 на сто от базата за изчисляване на концесионното възнаграждение се умножи по добитото количество подземно богатство за съответния отчетен период, съгласно чл. 1, ал. 1, т. 1 и ал. 2 от Методиката за определяне на конкретния размер на концесионното възнаграждение за добив на строителни и скалнооблицовъчни материали – приложение № 4 към чл. 11 от Наредбата за принципите и методиката за определяне на концесионното възнаграждение за добив на подземни богатства по реда на Закона за подземните богатства, приета с Постановление № 127 на Министерския съвет от 1999 г. (обн., ДВ, бр. 59 от 1999 г.; изм. и доп., бр. 46 от 2007 г.).

10.4. Концесионното плащане по т. 10.3 за единица добито подземно богатство съгласно чл. 1, ал. 3, т. 1, буква „а“ от методиката не може да бъде по-ниско от 0,30 лв./тон. Тази стойност се индексира ежегодно с процента на увеличение на цените на строителните и скалнооблицовъчните материали по информация, предоставена от Националния статистически институт, при базова статистическа информация за цените за 2005 г. От началото на 2013 г. в изпълнение на изискванията на Регламент (ЕО) № 1165/98 на Съвета от 19 май 1998 г. относно краткосрочната статистика и Регламент (ЕО) № 1158/2005 г. на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2005 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 1165/98 на Съвета относно краткосрочната статистика е сменена базисната година за краткосрочната бизнес статистика, която е 2010 г. Съгласно чл. 11, ал. 2 от Регламент (ЕО) № 1165/98 на Съвета от 19 май 1998 г. относно краткосрочната статистика „на всеки пет години държавите членки пребазират показателите, като използват за базови години годините, които завършват на 0 или 5. Всички показатели трябва да бъдат пребазирани на новата базова година до три години след края на настоящата нова базова година“.

10.5. Минималният размер на дължимото концесионно плащане за всеки отчетен период (шестмесечие) от срока на концесията не може да бъде по-нисък от 1260 лв. без ДДС, определен на базата на 30 на сто от предвидения средногодишен добив за срока на концесията – 4200 тона/шестмесечие добита суровина, и предвидените стойности за единица добито подземно богатство съгласно чл. 1, ал. 3, т. 1, буква „а“ от методиката – 0,30 лв./тон.

10.6. Размерът на концесионното плащане по т. 10.3 и минималният размер на концесионното плащане по т. 10.4 и 10.5 се променят с допълнително споразумение към

концесионния договор при промяна на законодателството, уреждащо реда за неговото определяне.

10.7. Министърът на енергетиката превежда по бюджета на Община Струмьяни част от извършеното концесионно плащане в размер 50 на сто, определена при условията и по реда на чл. 81 от Закона за концесиите, без ДДС.

11. Концесионерът не дължи концесионно плащане за времето на реализиране на дейностите, предвидени в съгласуван проект за техническа ликвидация на миннодобивния обект и за рекултивация на засегнатите земи, при условие че не се извършва добив на подземни богатства, при условия и по ред, определени в концесионния договор.

12. Оправомощава министъра на енергетиката:

12.1. Да проведе преговори и да сключи концесионния договор с „Илинденци – Мрамор“ – АД, с. Илинденци, в тримесечен срок от влизането в сила на решението за предоставяне на концесия.

12.2. Да представлява Министерския съвет по концесионния договор с изключение на неговото прекратяване.

12.3. Да организира контрола по изпълнението на концесионния договор.

12.4. Да предявява вземанията на концедента по съдебен ред и да представлява държавата по дела, свързани с изпълнението на концесионния договор.

Министър-председател:

Бойко Борисов

За главен секретар на Министерския съвет:

Веселин Даков

Приложение
към т. 2

**Координатен регистър
на концесионна площ на находище „Галчово
гнездо“, община Струмьяни, област Благоевград
Координатна система „1970 г.“**

№ по ред	X	Y
1.	4491725,0	8496582,0
2.	4491711,9	8496729,8
3.	4491594,9	8496860,8
4.	4491400,1	8496884,5
5.	4491201,7	8496811,3
6.	4491201,0	8496535,0
7.	4491138,0	8496533,0
8.	4491135,0	8496422,0
9.	4491298,0	8496411,2
10.	4491526,2	8496535,0

МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО

НАРЕДБА № РД-02-20-3

от 21 декември 2015 г.

за проектиране, изпълнение и поддържане на сгради за обществено обслужване в областта на образованието и науката, здравеопазването, културата и изкуствата

ЧАСТ ПЪРВА ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) С наредбата се определят минималните изисквания при проектиране, изпълнение и поддържане на сгради за обществено обслужване в областта на образованието и науката, здравеопазването, културата и изкуствата, наричани за краткост „сгради за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства“, и специфичните експлоатационни показатели на контролируемите параметри и на техническите изисквания към строителните продукти с оглед удовлетворяване на основните и функционалните изисквания към тези сгради и към вътрешните им сградни инсталации.

(2) Изискванията на наредбата се прилагат и при проектиране на реконструкция, основно обновяване, основен ремонт или преустройство на сградите по ал. 1. Допускат се отклонения от отделни функционални изисквания на наредбата, при условие че не се намаляват проектните нива на експлоатационните показатели на сградите, в т.ч. механично съпротивление, устойчивост и дълготрайност на строителните конструкции и на земната основа при експлоатационни и сеизмични натоварвания. В тези случаи отклоненията се определят със заданието за проектиране въз основа на технико-икономическа оценка.

(3) Териториалноустройствените изисквания на наредбата се прилагат само за нови сгради.

Чл. 2. (1) Наредбата се прилага едновременно с нормативните актове и техническите спецификации, с които се определят техническите правила и норми за осигуряване на изискванията към строежите по чл. 169 от Закона за устройство на територията (ЗУТ).

(2) Със заданието за проектиране може да се определят допълнителни специфични изисквания към сградите от обхвата на тази наредба, при условие че не противоречат на определените в наредбата минимални изисквания към експлоатационните показатели.

Чл. 3. При планирането на сградите за обществено обслужване се отчитат следните технически критерии и условия:

1. демографските показатели на населеното място;
2. инвестиционното намерение и функционалният капацитет;
3. социалната и културната инфраструктура на прилежащите територии;
4. изискванията на нормативните актове за защита при бедствия;
5. комуникационната и транспортната достъпност до сградите;
6. взаимодействието с околната среда – оценка на ефектите за и от околната среда, включително опазване на защитени територии, обекти и недвижими културни ценности.

Чл. 4. При проектирането на сгради за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства се спазват следните основни принципи:

1. сградите се проектират, изпълняват и поддържат така, че при нормална експлоатация в продължение на икономически обоснован експлоатационен срок да отговарят на изискванията към строежите съгласно чл. 169 ЗУТ и на приложение I от Регламент (ЕС) № 305/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 2011 г. за определяне на хармонизирани условия за предлагането на пазара на строителни продукти и за отмяна на Директива 89/106/ЕЕС (Регламент (ЕС) № 305/2011);

2. експлоатационните показатели на контролируемите параметри удовлетворяват нормативните изисквания в продължение на проектния експлоатационен срок;

3. обхватът и съдържанието на инвестиционните проекти са в съответствие с Наредба № 4 от 2001 г. за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти (ДВ, бр. 51 от 2001 г.);

4. проектите на нови сгради се изготвят и с технико-икономическа прогноза за разходите за поддържане на проектните експлоатационни показатели на сградите по време на жизнения им цикъл;

5. основен ремонт, консервация, реставрация, адаптация, реконструкция или други намеси в сгради със статут на недвижими културни ценности (НКЦ) се проектират в съответствие с режимите за тяхното опазване, а проектите се съгласуват по реда на Закона за културното наследство;

6. при проектирането на сградите се предвиждат, а при изпълнението им се влагат строителни продукти, които осигуряват изпълнението на изискванията към строежите съгласно чл. 169 ЗУТ и отговарят на изискванията на Наредба № РД-02-20-1 от 2015 г. за условията и реда за влагане на строителни продукти в строежите на Република България (ДВ, бр. 14 от 2015 г.), съответно на Регламент (ЕС) № 305/2011.

Чл. 5. Контролът при експлоатацията на сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства включва:

1. осигуряване на постоянство на проектите нива за удовлетворяване на основните изисквания към строежите;

2. управление на отпадъците;

3. извършване на текущи ремонти за поддържане на сградата в съответствие с изискванията на част Б „Мерки за поддържане на строежа и срокове за извършване на ремонти“ от техническия паспорт на сградата съгласно Наредба № 5 от 2006 г. за техническите паспорти на строежите (ДВ, бр. 7 от 2007 г.).

Чл. 6. Класифицирането на видовете сгради за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства за целите на тази наредба се извършва съгласно Наредба № 1 от 2003 г. за номенклатурата на видовете строежи (ДВ, бр. 72 от 2003 г.) и в съответствие с действащото специално законодателство в съответните области.

Г л а в а в т о р а

СПЕЦИФИЧНИ ЕКСПЛОАТАЦИОННИ ПОКАЗАТЕЛИ НА КОНТРОЛИРУЕМИТЕ ПАРАМЕТРИ НА СГРАДИТЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА, ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ, КУЛТУРА И ИЗКУСТВА, СВЪРЗАНИ С УДОВОЛЕТВОРЯВАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ СТРОЕЖИТЕ

Раздел I

Общи условия

Чл. 7. (1) Сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства се проектират и оценяват за съответствие с основните изисквания към строежите (сгради и строителни съоръжения), както следва:

1. механично съпротивление и устойчивост;
2. безопасност в случай на пожар;
3. хигиена, здраве и околна среда;
4. достъпност и безопасност при експлоатация;
5. защита от шум;
6. енергийна ефективност – икономия на енергия и топлосъхранение;
7. устойчиво използване на природните ресурси.

(2) Основните изисквания към строежите се оценяват заедно, комбинирано или индивидуално в зависимост от предназначението и капацитета на сградите.

(3) Сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства се проектират, изпълняват и поддържат така, че да отговарят на определените в тази наредба общи и/или специфични по видове сгради контролируеми параметри за всяко едно от основните изисквания към строежите.

Раздел II

Механично съпротивление и устойчивост

Чл. 8. (1) Контролируемите параметри, свързани с удовлетворяване на основното изискване към строежите „Механично съпротивление и устойчивост“, са, както следва:

1. носимоспособност и деформация на земната основа;

2. носимоспособност и коравина на строителната конструкция;

3. устойчивост на строителната конструкция и на земната основа под нея;

4. дълготрайност на строежа при експлоатационни, сеизмични и други възможни особени натоварвания.

(2) Експлоатационните показатели на контролируемите параметри по ал. 1 се определят по изчислителен път и се оценяват чрез сравнение с нормативните изисквания (гранично допустими стойности), определени в действащите национални нормативни актове за проектиране и изпълнение на сградите.

(3) Не се допуска проектиране и изпълнение на сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства в свлачищни райони, ако те не са предварително укрепени и трайно стабилизирани, както и в неблагоприятни и малко пригодни за строеж терени в земетръсни райони.

Чл. 9. При определяне на експлоатационните показатели на контролируемите параметри на сградите се прилагат следните изисквания:

1. класовете по степен на значимост на строежите по отношение на последствията от разрушаването или неизползваемостта на строителната им конструкция се определят в зависимост от функционалния им капацитет и от възлаганите им социални функции при бедствия, аварии, терористични актове и/или военни действия, определени от възложителя с техническото задание;

2. нормативните стойности на въздействията върху конструкциите на строежите и продължителността на проектния експлоатационен срок се определят в съответствие с минималните изисквания на съответните нормативни актове и приложими технически спецификации;

3. при проектиране на бетонните и стоманобетонните конструкции на строежите освен механичните въздействия се отчитат и деформациите от температура, пълзене и съсъхване на бетона и влиянията на условията на околната среда, както и възможните специфични и непреки въздействия от условията на експлоатация (например физическа и/или химическа атака от течности, съдържание на хлориди в бетона, алкало-силициева реакционна способност на добавъчните материали, температурни промени, изтриваемост и др.); условията на околната среда се класифицират

в съответствие с БДС EN 206-1 „Бетон. Част 1: Спецификация, свойства, производство и съответствие.“ и националното приложение;

4. при проектиране на стоманобетонните конструкции на строежите с обем на бетоновите работи над 10 000 m³ с оглед постигане на достоверни изчислителни резултати за контролируемите деформации модулът на еластичност на бетона E_s се потвърждава с декларация на производителя за характеристиките на използваните при строителството бетонни смеси въз основа на представително изпитване;

5. конструктивният анализ се провежда за меродавните проектни състояния и комбинации от въздействия както за цялата конструкция, така и за съставните ѝ части; анализът обхваща и агресивните въздействия на почвата и подземните води върху фундаментите и подземните технически проводи с оглед осигуряване на равномерност и минимална скорост на слягане на земната основа; при технико-икономическа целесъобразност освен статичен линеен анализ може да се използват и по-точни изчислителни методи, като нелинеен статичен, модален спектрален или нелинеен във времето динамичен анализ, като се отчитат ефектите от втори ред на деформации в конструкциите и взаимодействието земна основа – конструкции;

6. гранично допустимите стойности на изчислените показатели на контролируемите параметри, свързани с експлоатационната годност на конструкциите (като деформации, взаимно разместване на части от конструкциите, широчина на отворените пукнатини при стоманобетонните конструкции, относителни деформации или напрежения в отделни части от конструкциите и др.п.), се определят с нормативните актове, приложими за съответния вид конструкция;

7. допълнителни ограничения за гранично допустимите стойности на експлоатационните показатели на контролируемите параметри за отделни елементи или части от конструкцията може да се въвеждат от експлоатационните показатели на подови настилки, покривни покрития, стенно ограждане и изисквания за нормална експлоатация на използваното технологично оборудване, както и от особени натоварвания при изпълнение на социални функции извън пряката им дейност.

Чл. 10. За постоянното поддържане на проектните експлоатационни показатели на контролируемите параметри на сградата, свързани с „Механично съпротивление и устойчивост“, се спазват следните изисквания:

1. експлоатацията и поддържането на сградите да е по предназначението, за което е издадено разрешението за ползване/удостоверението за въвеждане в експлоатация;

2. да не се допуска извършването на промени в сградите, които водят до влошаване на проектните нива на съответствие с изискванията на нормативните актове за цялата сграда или за отделни нейни елементи или характеристики;

3. безопасната експлоатация на строежите да се осигури чрез:

а) редовно техническо поддържане, постигане на постоянство и подобряване на първоначалните експлоатационни характеристики в съответствие с научно-техническия прогрес и повишаващите се изисквания за сигурност и комфорт на обитаване;

б) отчитане на вероятните дълготрайни въздействия и ефекти върху всички основни изисквания към строежа при планиране и извършване на промени;

в) своевременно откриване и отстраняване на причините, които биха довели до настъпване на аварийни събития; възстановяване или премахване на сградата при поява на повреди или разрушения, предизвикани от природни явления (земетресения, наводнения, свлачища, големи снежни натрупвания и др.) и аварии.

Раздел III

Безопасност в случай на пожар

Чл. 11. (1) Контролируемите параметри, свързани с удовлетворяването на основното изискване към строежите „Безопасност при пожар“ при проектиране и изграждане на сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства, са:

1. минимална огнеустойчивост на конструктивните елементи в зависимост от степента на огнеустойчивост на сградите;

2. максимално допустими застроени площи между брандмауерите в зависимост от класа на функционална пожарна опасност, категорията по пожарна опасност, степента на огнеустойчивост, броя на етажите и височината на сградите;

3. класовете по реакция на огън на конструктивните елементи, елементите на вентилационните инсталации и покритията по вътрешните и външните повърхности на сградите;

4. минималната огнеустойчивост на пожарозащитните прегради, пожарозащитните завеси, елементите на вентилационните инсталации, вратите, капаците и уплътненията в зависимост от класовете на функционална пожарна опасност, категорията по пожарна опасност, предназначението и разположението на помещенията;

5. параметрите на пътищата за противопожарни цели;

6. параметрите на елементите на евакуационните пътища и изходи;

7. наличието на защитени и/или безопасни зони;

8. параметрите на предвидените активни мерки за пожарна защита – пожароизвестителни системи, пожарогасителни системи, водни дренчерни завеси, вентилационни инсталации, системи за управление на дим и топлина, евакуационно осветление, сградни водопроводни инсталации за пожарогасене;

9. параметрите на външното водоснабдяване за пожарогасене;

10. степените, групите и категориите на защита на електрическите уредби и инсталации;

11. разстоянието до съседните строежи;

12. наличието на пожаротехнически средства за първоначално гасене на пожари.

(2) Контролируемите параметри по ал. 1 за съществуващи сгради включват и организационните мерки за спазване на правилата и нормите за пожарна безопасност при експлоатацията на обектите и мерките за поддържане на сградите, системите и средствата, свързани с безопасността при пожар.

(3) Експлоатационните показатели на контролируемите технически параметри по ал. 1 и 2 се оценяват в съответствие с изискванията на Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар (ДВ, бр. 96 от 2009 г.) и на Наредба № 8121з-647 от 2014 г. за правилата и нормите за пожарна безопасност при експлоатация на обектите (ДВ, бр. 89 от 2014 г.).

(4) Огнеустойчивостта на строителните конструкции при проектиране и изграждане на нови сгради за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства, които се възлагат при условията и по реда на Закона за обществените поръчки, се определя в съответствие с изискванията на частите за проектиране на конструкции срещу въздействие от пожар на БДС EN от 1990 до 1999 заедно с националните приложения и съответните национално определени параметри, които са неразделна част от Наредба № РД-02-20-19 от 2011 г. за проектиране на строителните конструкции на строежите чрез прилагане на европейската система за проектиране на строителни конструкции (ДВ, бр. 2 от 2012 г.).

Чл. 12. (1) При определяне на огнеустойчивостта съгласно изискванията на БДС EN 1991-1-2 се приема, че изчислителният пожар е зададен чрез стандартния пожар.

(2) При определяне на въздействията по БДС EN 1991-1-2 температурният анализ се извършва по стандартна крива „температура – време“ за период от време, съответстващ на изискващата се минимална огнеустойчивост на разглеждания конструктивен елемент съгласно таблица 3 от Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

Чл. 13. За постигане на експлоатационните показатели на контролируемите параметри, свързани с „Безопасност при пожар“ за сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства, се спазват и специфичните изисквания към архитектурно-планировъчните им решения, за вътрешните сградни инсталации и за строителните продукти.

Раздел IV

Хигиена, здраве и околна среда

Чл. 14. Контролируемите параметри, свързани с удовлетворяването на основното изискване към строежите „Хигиена, здраве и околна среда“ и приложими за сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства, са, както следва:

1. контролируеми параметри, които отчитат условията на обитаване и/или ползване на сградата, въздействията на вложените в строежа строителни продукти и на технологичното оборудване:

а) емисии от опасни вещества, опасни излъчвания; летливи органични съединения, парникови газове или опасни частици във въздуха вътре или навън;

б) отделяне на токсичен газ;

в) материали, предизвикващи реакция при допир с кожата;

г) възможности за развитие и миграция на микроорганизми, паразити, насекоми и вредни гризачи;

д) нездравословни въздействия върху обитателите;

2. параметри, които отчитат физични фактори на жизнената среда, включително работната среда:

а) температура на въздуха;

б) защита от слънчево греене;

в) относителна влажност на въздуха;

г) скорост на движение на въздуха;

д) чистота и кратност на обмяна на въздуха;

е) съотношение между използването на изкуствено и естествено осветление, параметри на изкуственото осветление (средна поддържана осветеност (E_m), обобщена степен на яркостен дискомфорт (UGR1) и индекс на цвето предаване (R_a), параметри на естественото осветление (коефициент на светлопропускливост на остъкляването за странично и/или горно естествено осветление (t_v);

ж) хидроизолация и защита от влага отвън;

з) качество на питейната вода;

и) създадени условия по отношение на безопасността на предлаганите храни и напитки в зоните за хранене;

3. параметри по отношение на въздействието върху околната среда по време на строителството и на експлоатацията на строежа: чистота на въздуха, качество на водите,

опазване на околната среда и почвите от замърсяване с отпадъчни води и твърди и течни отпадъци.

Чл. 15. Определените експлоатационни показатели на контролируемите параметри се оценяват в съответствие с изискванията на приложимите нормативни актове, както и с изискванията, посочени в заданието за проектиране за конкретната сграда, по отношение на:

1. здравните и санитарно-хигиенните изисквания към сградите;

2. осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване;

3. факторите на жизнената среда – води, предназначени за питейно-битови цели, води, предназначени за къпане, минерални води, предназначени за пиене или за използване за профилактични, лечебни или хигиенни нужди, шум и вибрации в сградите, йонизиращи и нейонизиращи лъчения в сградите и урбанизираните територии, химични фактори и биологични агенти в сградите, курортни ресурси, въздух;

4. техническите правила и нормативи за проектиране, изграждане и експлоатация на системите за отопление, охлаждане и вентилация на сградите;

5. техническите правила и нормативи за проектиране, изграждане и експлоатация на сградните водопроводни и канализационни (ВиК) инсталации;

6. пределно допустимите концентрации на вещества, отделяни от строителните продукти;

7. пределно допустимите концентрации на вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух на населените места;

8. реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси;

9. защитата на работещите от рискове, свързани с експозиция на химични агенти при работа;

10. опазването на околната среда;

11. управлението на отпадъците.

Раздел V

Достъпност и безопасна експлоатация

Чл. 16. (1) Контролируемите параметри, свързани с удовлетворяването на основното изискване към строежите „достъпност и безопасна експлоатация“ и приложими за сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства, са, както следва:

1. архитектурно-конструктивни параметри на елементи на сградите, чрез които се предотвратява настъпването на травми и нещастни случаи (височини на предпазни парапети, подпрозоречни стени, корнизи, прагове, врати, подлези, сутерени, подпокривни стопанства

и др.; наклони на стълбища, широчини и дължини на стъпала, площадки и стълбищни рамена);

2. носеща способност и устойчивост (механична и/или устойчивост на корозия) на съединенията, с които оборудването, обзавеждането, фасадните облицовки и архитектурните елементи се закрепват към носещата конструкция с оглед ограничаване на риска от травми и нещастни случаи;

3. наличие на защити и/или заграждения за предотвратяване на възможностите за падане на предмети от височина или падане в шахти и монтажни отвори и др.п. при изпълнение на ремонтни дейности;

4. устойчивост на хлъзгане, износоустойчивост, устойчивост на химикали, препарати за почистване и образуване на петна, както и дълготрайност на подови настилки с оглед за ограничаване на риска от подхлъзване и спъване;

5. параметри за осигуряване на достъпност на средата до всички части на сградата и осигуряване на свободно придвижване и евакуация на хора, включително на хора с намалена подвижност, при струпване на големи групи и при евакуация на болни хора;

6. наличие на предупредителни и указателни знаци и пиктограми, тактиленост на настилките, аварийно осветление в неосветяеми помещения за предотвратяване на травми;

7. температура на горещата вода или на течности, повърхностна температура на тръбопроводи или оборудване с оглед недопускане на изгаряния;

8. електрическа изолация и защита срещу поражения от електрически ток;

9. параметри на външната и вътрешната мълниезащитна уредба;

10. планирани средства и персонал за превенция и поддържане на сградите, за недопускане на аварийни събития от вътрешните сградни инсталации или при природни бедствия;

11. технически характеристики на средствата и системите за физическа защита на сградите срещу криминални прояви и контрол на достъпа в съответствие с Наредба № 7 от 1998 г. за системите за физическа защита на строежите (ДВ, бр. 70 от 1998 г.).

(2) Сградите за обществено обслужване в областта на образованието и науката, здравеопазването, културата и изкуствата се проектират с достъпна архитектурна среда в съответствие с изискванията на Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания (ДВ, бр. 54 от 2009 г.).

Чл. 17. При оценката на контролируемите параметри се спазват и следните общи изисквания:

1. предпазните парапети с цел обезопасяване срещу възможно падане се проектират с височина най-малко 1 m за обезопасяване срещу падане от височини до 12 m и с височина най-малко 1,10 m за обезопасяване срещу падане от височини над 12 m;

2. прозорците се проектират така, че да е възможно безопасното им почистване от вътрешната страна на помещението; за външно почистване и поддържане на фасадите се предвиждат необходимите приспособления и оборудване;

3. осветлението на входните пространства, фойета и коридори се свързва с аварийното осветление на евакуационните пътища; откритите комуникационни пътища, стъпала, площадки и др., които са в прилежащата територия на сградите, се предвиждат с номинална осветеност по тази наредба;

4. за всички части на сградите се преценяват рисковете от травми и необходимостта от използването на указателни знаци, сигнали и/или пиктограми, както и тактилни настилки;

5. за недопускане на изгаряния на хора от технологичното оборудване или сградните инсталации, които работят с температури над 40 °C, се предвиждат подходящи топлинни изолации, предупредителни табели и/или трайни прегради за ограничаване на достъпа;

6. за безопасната експлоатация и поддържането на строежите и за недопускане настъпването на аварийни събития от вътрешните сградни инсталации, натрупване на отровни или взривоопасни газове, наводнения или повреди на технологичното оборудване се предвижда сградите да се поддържат в съответствие с изискванията на част Б „Мерки за поддържане на строежа и срокове за извършване на ремонти“ и част В „Указания и инструкции за безопасна експлоатация“ от техническия паспорт на сградата съгласно Наредба № 5 от 2006 г. за техническите паспорти на строежите.

Раздел VI Защита от шум

Чл. 18. Контролируемите параметри, свързани с удовлетворяването на основното изискване към строежите „Защита от шум“ и приложими за сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства, са, както следва:

1. акустични характеристики на строежите, в т.ч.:

а) индекс на изолация от въздушен и/или ударен шум;

б) време на реверберация;

2. дневно и средноседмично ниво на експозиция на шум в dBA;

3. ниво на шум – ден, вечер и нощ в dBA;
4. еквивалентно ниво на шума в dBA;
5. върхово ниво на звуковото налягане в dBS.

Чл. 19. (1) За оценка на контролируемите параметри за удовлетворяване на основното изискване към строежите „Защита от шум“ при проектиране, изграждане и експлоатация на сгради за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства се прилагат изискванията на нормативните актове за показателите и граничните стойности за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението, за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителството.

(2) Преди въвеждането на сградите по ал. 1 се извършват измервания за реализираните проектни експлоатационни показатели на контролируемите акустични параметри на строежа по отношение на следните параметри:

1. изолация от въздушен шум на стени, подове, врати и прозорци, в т.ч.:

а) индекс на изолация от въздушен шум R'_w в dB;

б) приведена разлика в нивото на звуковото налягане D_n в dB;

2. изолация от ударен шум на подове; индекс на изолация от ударен шум L'_{nw} в dB;

3. ниво на шум в помещенията от инженерни и санитарно-технически съоръжения на сградите;

4. ниво на звуковото налягане L_p в dB в октавни честотни ленти от 63 до 8000 Hz;

5. ниво на шума L в dB(A);

6. време за реверберация.

(3) Минималните изисквания за изолация от въздушен шум на стени, подове/тавани, за изолация от ударен шум на подове и за нивото на шума от техническото оборудване (инженерни и санитарно-технически съоръжения) се определят съгласно Наредба № 4 от 2006 г. за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителството (ДВ, бр. 6 от 2007 г.).

(4) Методите за контрол и оценка на акустичните параметри на изследваните сгради са съгласно приложение № 1.

Раздел VII Енергийна ефективност – икономия на енергия и топлосъхранение

Чл. 20. (1) Контролируемите параметри, свързани с удовлетворяването на основното изискване към строежите „Енергийна ефектив-

ност – икономия на енергия и топлосъхранение“ и приложими за сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства, са техническите показатели за енергийна ефективност, както следва:

1. интегрираният показател „специфичен годишен разход на първична енергия в kWh/m² годишно или в kWh/m³ годишно за отопляване, охлаждане, вентилация, гореща вода, осветление и потребяващи енергия уреди на един квадратен метър от общата кондиционирана площ на сградата или на един кубичен метър кондициониран обем за нови сгради за обществено обслужване, както и при тяхната реконструкция, основно обновяване, основен ремонт и преустройство, при надстрояване и пристрояване на съществуващи сгради, при които строителните и монтажните работи обхващат над 25 на сто от площта на външните ограждащи конструкции и елементи на сградата и се променят енергийни характеристики на сградите;

2. обобщеният коефициент на топлопреминаване през ограждащите конструкции и елементи: на фаза идеен проект; при реконструкция, обновяване и основен ремонт на съществуващи сгради, когато се променят енергийните им характеристики, и при които строителните и монтажните работи обхващат до 25 на сто включително от площта на външните ограждащи конструкции и елементи; при надстрояване и пристрояване на съществуваща сграда, при които ограждащите елементи на надстроена или пристроена част обхващат до 25 на сто включително от площта на ограждащите елементи на сградата преди надстрояването/пристрояването и се променят енергийни характеристики на граничните с външния въздух сградни елементи.

(2) Съответствието с изискванията за енергийна ефективност на сградите се приема за изпълнено, когато интегрираният показател – специфичен годишен разход на първична енергия в kWh/m², съответства най-малко на съветния клас на енергопотребление съгласно Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност на сгради (ДВ, бр. 5 от 2005 г.).

(3) При определяне на експлоатационните характеристики на контролируемите параметри и тяхното оценяване се прилагат изискванията на Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност на сгради и на приложенията към нея. Скалата на класовете на енергопотребление на сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства е дадена в приложение № 10 на Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност на сгради.

Раздел VIII

Устойчиво използване на природните ресурси

Чл. 21. (1) Контролируемите параметри, свързани с удовлетворяването на основното изискване към строежите „Устойчиво използване на природните ресурси“ и приложими за сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства при тяхното проектиране, изпълнение и разрушаване, са, както следва:

1. местоположение на сградата и транспортните връзки до нея, включително и по отношение на обслужващия стопанската дейност транспорт;

2. възможности за многофункционално използване на отделни структурни пространства от сградите при запазване на първоначално предвидената им основна функция;

3. използване на екологични съвместими природни ресурси и на строителни продукти, получени след рециклиране и подготовка за повторна употреба на строителни отпадъци;

4. ефективно управление на водите;

5. балансирано използване на естественото и изкуственото осветление и използване на фотоволтаични елементи;

6. постигане на биоразнообразие чрез използване на възможностите за изграждане на зелени покриви и фасадни стени;

7. ниво на контрол в етапите на проектиране, строителство, експлоатация и разрушаване;

8. прогнозиране на физическото и/или моралното стареене на строежа чрез мониторинг на състоянието му и оценка на разходите за полаганите грижи за неговото поддържане;

9. потенциални възможности за преустройство, реконструкция и модернизация;

10. опазване на защитените обекти и на недвижимите културни ценности;

11. създаване на екологосъобразна система за управление на опасни строителни отпадъци след разрушаване (например отпадъци, съдържащи азбест и тежки метали и излъчващи радиоактивност и др.п.).

(2) Строителството на сградите за образование и наука, здравеопазване, култура и изкуства се извършва по начин, осигуряващ минимизиране образуването на строителни отпадъци и управлението на образуваниите строителни отпадъци в съответствие с изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с Постановление № 277 на Министерския съвет от 2012 г. (ДВ, бр. 89 от 2012 г.).

(3) По реда на наредбата по ал. 2 се определят и задълженията за влагане в строежа на строителни продукти, получени след рециклиране и подготовка за повторна употреба на строителни отпадъци.

(4) Експлоатационните показатели на контролируемите параметри, свързани с „Устойчиво използване на природните ресурси“, се оценяват за всяка една сграда при нейното проектиране, строителство и по време на нормалната ѝ експлоатация и поддържане.

(5) Дълготрайността на строежите се определя като функционална зависимост от физическото и/или моралното стареене на строителната конструкция, на инженерните системи, инсталации и технологичното оборудване в резултат от поддържането на съответствието им с изискванията на действащите нормативни актове и експлоатационните характеристики на строителните продукти. Методика за определяне и оценка на експлоатационните показатели за дълготрайността на строежите е дадена в приложение № 2.

ЧАСТ ВТОРА

СГРАДИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Глава трета

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 22. (1) Видовете сгради за образование и наука, включени в обхвата на тази наредба, са, както следва:

1. детски ясли;
2. детски градини;
3. училища;
4. центрове за подкрепа за личностно развитие по смисъла на чл. 49, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) и регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование по смисъла на чл. 50, ал. 3 ЗПУО;

5. общежития;
6. висши училища.

(2) Наредбата не се отнася за сгради и съоръжения за постоянните научни звена, за академичните специализирани звена, общоакадемичните помощни звена и звената, извършващи стопанска дейност по Закона за Българската академия на науките.

Чл. 23. (1) Видът и капацитетът на сградите за образование и наука се определят в съответствие с изискванията на заданието за проектиране и специализираното законодателство.

(2) Сградите по ал. 1 се проектират така, че да има възможност за адаптиране към бъдещите промени по отношение на броя на децата, учениците или студентите, развитието на учебната програма и различните начини на учене и преподаване.

(3) В заданието за проектиране се определят най-малко:

1. видът на сградата за образование и наука съгласно номенклатурата на видовете строежи, определена в Наредба № 1 от 2003 г. за номенклатурата на видовете строежи;

2. броят на очакваните деца, ученици или студенти съгласно съответната актуална общинска програма за детските градини и ясли и перспективната програма на Министерството на образованието и науката (МОН) за средни и висши училища, съобразени с демографската даденост, за конкретната община или област и информация за актуалната необходимост от професионално подготвени кадри в съответната област, регион и/или производствени отрасли;

3. броят на структурните единици (паралелки, групи и др.) и броят на децата, учениците или студентите в една структурна единица;

4. учебният план – съгласно нормативните държавни образователни стандарти (ДОС);

5. необходимите учебни зони;

6. необходимите зони за извънкласни дейности, спорт, хранене, здравеопазване, администрация и др.;

7. специфичните изисквания към оборудването и обзавеждането на учебните помещения, в т.ч. класни стаи, зали за лекции, специализирани кабинети, лаборатории, изследователски сектори, учебно-производствени работилници и площите за извънкласни дейности, в съответствие със спецификата на учебния материал и заниманията;

8. специфичните изисквания при осигуряване на достъпна среда за хората с увреждания, включително към регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование по смисъла на чл. 50, ал. 3 ЗПУО, предвижданията в тях технически средства и оборудване и допълнителни помещения;

9. броят на смените (определянето му е приложимо само за училищата).

Чл. 24. (1) В сградите за образование и наука се осигурява достъпна архитектурна среда в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 169, ал. 2 ЗУТ.

(2) В сградите на детските градини и ясли, училищата, центрове за подкрепа за личностно развитие и регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование се създават необходимите условия в съответствие със специфичните изисквания на компетентните органи за интегрирано обучение на деца и ученици със специални образователни потребности (СОП) и/или с хронични заболявания.

Чл. 25. (1) Със заданието за проектиране на специални училища за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания по смисъла на чл. 44, ал. 1, т. 1 ЗПУО и регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование за деца и ученици със СОП се определят:

1. видовете специални образователни потребности в резултат на увреждания и/или затруднения при обучението, за които трябва да се създадат необходимите условия за

провеждане на учебния процес, при отчитане на специфичните изисквания на органите на МОН;

2. броят на децата и учениците по видове увреждания и/или затруднения при обучението;

3. специфичните основни и допълнителни елементи на подкрепящата среда – архитектурно-строителни работи, непредвидени с Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания;

4. необходимостта от основно и допълнително оборудване и обзавеждане, в т.ч.:

а) специални учебно-технически средства и апаратура, дидактически материали;

б) учебни помагала, специализирани софтуери и др.;

в) средства, подпомагащи учебните програми по специалните учебни предмети за децата и учениците с увреден слух – за индивидуално формиране и развитие на устната реч, за развитие на речта, музикални стимулации, фонетична ритмика и моторика, реч и предметна дейност;

г) средства, подпомагащи учебните програми по специалните учебни предмети за децата и учениците с нарушено зрение – за зрително подпомагане, за ориентиране и мобилност и полезни умения;

д) средства, подпомагащи индивидуални образователни програми;

е) други изисквания съгласно нормативните актове за обучението на деца и ученици със СОП;

5. необходимостта от помещения за индивидуална и групова работа, оборудвани с технически средства и дидактически пособия, кабинети за рехабилитация, за психолога, логопедичен кабинет, ресурсни и други специализирани кабинети за подпомагане на конкретните специални образователни потребности;

б. целодневна организация на учебния ден или има необходимост от общежитие (за специалните училища за обучение на ученици със сензорни увреждания) и специфичните изисквания за това в зависимост от видовете специални образователни потребности в резултат на увреждания и/или затруднения при обучението, за които трябва да се създадат необходимите условия.

(2) Специалните училища за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания и регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование за деца и ученици със СОП се проектират при спазване на специфичните изисквания на заданието за проектиране и на нормативните изисквания за проектиране на сградите

за образование и наука, вкл. специфичните изисквания, свързани с конкретното предназначение на сградата.

(3) В зависимост от конкретните специални образователни потребности се осигурява:

1. визуална връзка между пространствата в учебната зона, като не се допускат прикрити пространства;

2. специален контрол на вратите на определени помещения;

3. недопускане на остри елементи и ръбове в оборудването и обзавеждането;

4. съобразяване на разположението на зоните за учене и почивка – да не са разположени в близост до рискови обекти (водни площи, реки и др.);

5. необходимото специализирано оборудване и обзавеждане.

(4) При проектирането на специални училища за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания и на регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование за деца и ученици със СОП се предвиждат средства за недопускане на нерегламентиран достъп до сградите, а при необходимост – и до отделни помещения в тях.

Г л а в а ч е т в ъ р т а

ТЕРИТОРИАЛНОУСТРОЙСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ УРБАНИЗИРАНИТЕ ТЕРИТОРИИ И ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА. ОБЩИ ФУНКЦИОНАЛНИ И ПЛАНИРОВЪЧНИ ИЗИСКВАНИЯ

Чл. 26. (1) При избора на урегулирани поземлени имоти (УПИ) за обществено обслужване в областта на образованието и науката се отчетат предвижданията на действащите подробни устройствени планове (ПУП) за предназначението и начина на устройство на отделните урегулирани поземлени имоти и параметрите на застрояването им.

(2) Преди изготвяне на заданието за проектиране за сградите за образование и наука се възлагат предварителни проучвания за оценка спазването на изискванията на ЗУТ и на Наредба № 7 от 2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони (ДВ, бр. 3 от 2004 г.).

(3) Сградите за образование и наука се разполагат при спазване на следните изисквания:

1. извън производствени територии и в поземлени имоти, отдалечени от източници на замърсяване (магистрала, булеварди, улици с интензивно движение, паркинги, инфекциозни болници, гробищни паркове, бензиностанции и др.);

2. с ориентация за оползотворяване на топлинни печалби от слънчево греене и за осигуряване на нормативното условие на защита от слънчево греене, включително

когато е необходимо – чрез слънцезащитни приспособления, за осигуряване на топлинен и светлинен комфорт на обитателите;

3. сградите на училищата, детските градини и детските ясли се проектират на разстояние от уличната линия и съседните парцели, както следва:

а) по-голямо от 15 m – за частите от сградите с учебни помещения в училищата и за помещенията за занимални и спални в детските градини и детските ясли;

б) по-голямо от 5 m – за частите от сградите на училищата с неучебни помещения (например зони за спорт, хранене и др.);

в) по-голямо от 8 m – за частите от сградите на детски градини и детски ясли с помещения, различни от занимални и спални;

4. при разполагането на открити и закрити площадки за игра и/или за спорт към сградите за образование и наука се предвижда връзка с основната учебна сграда и максимално ограничаване на шума при ползването им върху учебния процес в учебните помещения;

5. видът, броят и размерът на игрищата върху откритите и закритите спортни площадки се определят в зависимост от видовете спортни игри, заложи в учебния план; при проектирането трябва да се постига оптимално съвместяване на игрищата чрез максимално припокриване на игралните полета на спортните игри, предвидени с учебния план;

6. предвижданите открити и/или закрити площадки за игра се проектират така, че да отговарят на изискванията на Наредба № 1 от 2009 г. за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра (ДВ, бр. 10 от 2009 г.);

7. при проектирането на нови сгради за образование и наука и при възможност при извършване на реконструкции на съществуващи сгради се предвиждат места за паркиране съгласно Наредба № 2 от 2004 г. за планиране и проектиране на комуникационно-транспортните системи на урбанизираните територии (ДВ, бр. 86 от 2004 г.);

8. в близост до входа на сградите за образование и наука се предвижда пространство за паркиране на велосипеди; площта и броят на стоянките се съобразяват с местоположението и вида на сградата, с броя на учениците или студентите и с възможностите за достъп до нея с велосипеди.

(4) Допуска се след технико-икономическа оценка устройване на детско заведение или училище в съществуващи сгради, които не отговарят на функционални и териториални изисквания, определени в тази наредба, при условие че сградите отговарят на изискванията към строежите по чл. 169, ал. 1 и 2 ЗУТ и на експлоатационните показатели на контролируемите параметри за удовлетворяване на основните изисквания към тях.

Чл. 27. (1) В центъра за библиотечно-информационно обслужване се устройват най-малко: читалня с каталог, книгохранилище на хартиен и на електронен носител; каталог на линкове към библиотеки с регламентиран свободен достъп.

(2) В съответствие с изискванията на заданието за проектиране може да се предвиди и зала за подръчен фонд на свободен достъп, включително до електронни книги, помещение с регламентиран интернет достъп, помещение или място за поставяне на размножителна техника.

Чл. 28. (1) Сградите за образование и наука се оборудват със съвременни технически средства и технологии на преподаване в съответствие с учебния материал (електронни интерактивни бели дъски, LCD/DLP-3D проектори и DVD плейъри, кабелни мрежи и безжичен интернет, с възможност за видео-конференцна връзка и др.).

(2) Проектните решения за инсталиране на предвидените технически средства, съоръжения и технологии (в т.ч. за специализирани кабинети, лаборатории, изследователски сектори и учебно-производствени работилници и др.) се отразяват в съответните части на инвестиционния проект.

(3) Всяко учебно помещение в нови училища и висши училища, както и в съществуващите училища и висши училища (при възможност) се оборудва за ползване като компютърна зала.

(4) Компютърните кабинети се проектират с необходимата инсталация за свързване на предвидените със заданието за проектиране технически средства за осигуряване на дейността по учебния план.

(5) Когато се предвиждат езикови лаборатории, те се оборудват най-малко с аудио-визуална система, с дигитална техника и с интернет мрежа.

Чл. 29. При проектирането на зоната за хранене в училищата и във висшите училища се спазват специфичните изисквания на Закона за храните и на подзаконните нормативни актове за неговото прилагане, както следва:

1. зона за хранене се проектира, когато това се изисква със заданието за проектиране; зоната за хранене се планира в пряка връзка с учебната сграда, както и с възможност за самостоятелно ползване; осигуряват се отделен вход, гардероб със закачалки (по 0,10 m²/1 място за сядане), умивалня (1 мивка на 50 места в залата) и тоалетни за мъже и за жени (минимално по 2 клетки);

2. бюфет се проектира във всички училища и във висшите училища;

3. бюфетът и зоната за хранене се разполагат при възможност на партерния етаж и в близост до рекреационните площи и изходите на сградите за улеснение при зареждането с продукти;

4. зоната за хранене се оразмерява за $25 \div 30 \%$ от броя на учащите и преподавателите, като се предвиждат по $1,2 \div 1,4 \text{ m}^2$ на място;

5. видът на кухнята се определя със заданието за проектиране (самостоятелна кухня, кухня, ползваща полуфабрикати, кухня за подаване на храна, получена отвън);

6. за кухня за подаване на храна, получена отвън, помещението за раздаване на храна (разливна) се проектира с площ $40 - 60 \text{ m}^2$.

Чл. 30. Здравните кабинети в детските градини и училищата се предвиждат в съответствие с изискванията на законодателството в областта на здравеопазването.

Г л а в а п е т а

ФУНКЦИОНАЛНИ И ПЛАНИРОВЪЧНИ ИЗИСКВАНИЯ, В Т.Ч. СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ, КЪМ ОБЗАВЕЖДАНЕТО И/ИЛИ ТЕХНОЛОГИЧНОТО ОБОРУДВАНЕ

Раздел I

Функционални и планировъчни изисквания към училищата

Чл. 31. (1) При проектирането на училищата се прилагат обемно-планировъчни схеми, които позволяват адаптиране на учебната база към промени в държавните образователни стандарти и броя на учениците.

(2) Сградите се проектират с многофункционално използвани помещения, свързани в единна компактна структура.

(3) Помещенията и площите в учебните зони и в многофункционалната зона се проектират в съответствие с изискванията на заданието за проектиране за смените на обучение, като при липса на специални изисквания се предвижда прилагане на учебния план при едновременно обучение.

Чл. 32. (1) Площите и пространствата в училищата се групират в две обособени учебни зони и в една многофункционална зона, които се планират съобразно вида на училището и в зависимост от предвижданите в него степен, етапи и съдържание на училищното образование, както следва:

1. първа учебна зона за учебно-възпитателна работа в първия етап на основната степен, която включва учебните помещения и пространства за учениците от началния етап на обучение I – IV клас;

2. втора учебна зона за учебно-възпитателна работа, която включва учебните помещения и пространства за учениците от втория етап на основната степен – прогимназиален етап V – VII клас, и гимназиален етап VIII – XII клас;

3. многофункционална зона, която обхваща сектори и помещения за избираеми учебни часове (ИУЧ), извънкласни дейности, център

за библиотечно-информационно обслужване и зони за спорт, хранене, здравеопазване, административно ръководство и отид.

(2) Зоната за учениците от началния етап на обучение се предвижда функционално отделена, без вътрешни и външни връзки със зоната за ученици от прогимназиалния и гимназиалния етап на обучение.

Чл. 33. (1) Класните стаи се проектират в учебните зони като многофункционални учебни помещения, обзаведени и оборудвани за изучаване на учебните предмети от хуманитарните дисциплини и на предметите от задължителните учебни часове (ЗУЧ) и факултативните учебни часове (ФУЧ).

(2) Броят на класните стаи се определя в зависимост от смените на обучение, броя на учениците, броя на паралелките и предвижданията на учебния план по дисциплините по ал. 1.

Чл. 34. (1) В учебните зони се предвиждат учебни занимания по специализираните дисциплини на ЗУЧ и ФУЧ с цяла паралелка или на групи в съответствие с учебния план и специфичните изисквания на заданието за проектиране.

(2) Специализираните кабинети по учебните предмети „биология и здравно образование“, „физика и астрономия“ и „химия и опазване на околната среда“ се проектират при възможност групирани един над друг в общата обемно-планировъчна схема на сградата.

(3) Специализираните кабинети по учебните предмети по ал. 2 се проектират с демонстрационен плот, с пряка връзка към хранилището и с връзки към обслужващите сградни инсталации в сградата (водопроводна и канализационна, електрическа и др.).

(4) Хранилищата към специализираните кабинети се проектират за съхраняване на предвидените по учебния план технически средства и помагала. Те се разполагат така, че да има удобна функционална връзка с кабинетите. Хранилищата се предвиждат и като работни помещения за учителите по съответния предмет.

(5) Подготвителни помещения се предвиждат съгласно заданието за проектиране и в съответствие с учебната програма. Подготвителните помещения се проектират за създаване на условия за предварително подготвяне на необходимите нагледни демонстрации в учебните часове. Те се разполагат във функционална връзка с лабораториите или кабинетите.

(6) Лаборатории към специализираните кабинети се предвиждат съгласно заданието за проектиране и в съответствие с учебния план. Те се устройват при възможност за съвместно ползване от специализираните кабинети съобразно спецификата на изучаваните

дисциплини. Лабораториите се обзавеждат с маси със защитно покритие, инсталационно оборудвани и с надстрочни елементи.

(7) Кабинетите по музика и изобразително изкуство се проектират самостоятелни. В заданието за проектиране може да се предвиди ползването им за занятия по ИУЧ, например театрално и киноизкуство; репетиционна за хор и оркестър, художествена самодейност, хореография, моделиране и др. В специализираните училища по изкуствата и по културата към тези кабинети се предвиждат хранилища.

(8) Броят на езиковите лаборатории се определя в зависимост от учебния план и капацитета на училището.

(9) Площта, видът и оборудването на кабинетите по учебните предмети „домашен бит и техника“, „домашна техника и икономика“ и „технологии“ („технологии и предприемачество“) се определят със заданието за проектиране. Те се устройват в приземния етаж на сградите, когато за изучаваните учебни предмети е необходимо да се осигури защита срещу шум и вибрации.

(10) Компютърните кабинети се проектират при възможност със северно, североизточно или източно изложение и по изключение южно изложение с осигурена подходяща защита от слънчево греене.

(11) Във всички учебни помещения се осигурява контролиран по електронен начин или от учител достъп до интернет мрежа.

Чл. 35. (1) Многофункционалната зона се проектира от отделни взаимносвързани сектори, осигуряващи работата в учебните зони и изпълнението на учебния план в основната и средната степен на обучение.

(2) Някои от секторите на многофункционалната зона може да не се предвиждат, като се вземат предвид изискванията на възложителя и на заданието за проектиране, както и възможностите за интегрирано ползване на съществуващи обекти в близост до училището, които предоставят непредвидените в инвестиционния проект дейности.

(3) Секторите с възможност за интегрирано ползване и от населението се определят със заданието за проектиране. За тези сектори се осигурява самостоятелно влизане и възможност за изолирането им при ползване в извънучебно време.

(4) При възможност отделните сектори и помещения в многофункционалната зона и площите към тях може да се ползват последователно, без да се смесват потоците от началната, прогимназиалната и гимназиалната степен на обучение.

(5) В съответствие с учебния план в многофункционалната зона се предвиждат помещения с универсален характер за дейности по ИУЧ, които не подлежат на практикуване в класни стаи, кабинети и лаборатории.

Чл. 36. (1) Зоната за спорт се устройва в многофункционалната зона на училищата и включва:

1. закрита зона за спорт, която се състои най-малко от закрити спортни площадки, санитарно-хигиенни помещения, съблекални, едно или повече складови помещения, канцелария и комуникационни площи;

2. откритата зона за спорт, която се състои най-малко от открити спортни площадки.

(2) Откритите и закритите спортни площадки се проектират така, че да са достатъчни за прилагане на учебния план на съответното училище.

(3) Видът, размерът и броят на игрищата, обхванати от откритите и закритите спортни площадки, както и спортно-техническото оборудване се конкретизират със заданието за проектиране. Целта е при проектирането да се постигне оптимално съвместяване на игрищата чрез максимално припокриване на игралните полета на спортните игри, предвидени с учебния план и със заданието за проектиране. Видовете игрища и техните минимални размери по видове спортни игри в откритата зона за спорт са дадени в таблица 1.

(4) Закритата зона за спорт се обособява при възможност в самостоятелни обеми с топла връзка с учебната зона.

(5) В таблица 1 са дадени минималните изисквания към размерите на игрищата, които може да са част от закритите и откритите спортни площадки при проектиране на нови училища. Съобразно заданието за проектиране игрищата може да са с пълни размери или с размерите на тренировъчно игрище. За спортните училища игрищата може да се проектират само при спазване на изискванията на заданието за проектиране в случаите, когато те трябва да са с размери съгласно правилниците на съответните международни спортни федерации.

(6) Необходимият брой на складовете за игрални пособия, уреди и др. към закритата и откритата зона за спорт се предвижда в съответствие с изискванията на заданието за проектиране, като той е най-малко един към закритата зона за спорт. Складовете се разполагат в непосредствена близост до съответните зони и с минимални размери на вратата, както следва: широчина 2,0 m и височина 2,2 m.

(7) Съблекалните в зоните за спорт се проектират самостоятелни за младежи и девойки. В тях се предвиждат места за шкафчетата и пейки за сядане.

(8) В зоните за спорт се предвиждат при възможност площи за обособяване на площадки за фитнес, аеробика и др.

(9) В закритите спортни площадки при необходимост се монтират устройства за лесно трансформиране на общата зала в 2 или 3 игрища.

Таблица 1

Размери на игрищата или на елементи от тях в зоните за спорт (спортни площадки)

№ по ред	Видове игрища/елементи по спортни игри	Размери, m	Необходима свободна височина*, m	Брой ученици/паралелки			
				до 270	270 – 420	420 – 840	над 840
				9 паралелки	9 – 14	14 – 28	над 28
Брой игрища/елементи							
1.	Лека атлетика						
1.1	Права писта	5/60, 5/100	-	1	1	2	2
1.2	Писта дълго бягане	5/200, 5/250	-	-	1	1	-
1.3	Сектор тласкане на гюле – уширение при 40°	дължина на сектора р = 22+2 широчина на сектора 13,0	-	-	1	2	3
1.4	Трап, дълъг и троен скок – пътека за засилване	широчина на трап 8 широчина на пътека 5,5 дължина на пътека 40 дължина на трап 10	-	1	1	2	2
1.5	Площадка висок скок Радиус на сектора засилване	22/30 R = 15,0	-	-	1	1	1
2.	Баскетбол						
2.1	Игрално поле	15/28	7,0		2	2(3)	3(4)
2.2	Поле с осигурителните ивици	19/32					
2.3	Учебно-тренировъчно поле, вкл. осигурителните ивици	17/28					
3.	Волейбол						
3.1	Игрално поле	9/18	7,0 12,5		1	2	2
3.2	Поле с осигурителните ивици	19/34					
3.3	Учебно-тренировъчно поле, вкл. осигурителните ивици	13/28	8,0				
4.	Хандбал						
4.1	Игрално поле	20/40	9,0 12,5		1	1	1
4.2	Поле с осигурителните ивици	22/44					
4.3	Учебно-тренировъчно поле	18/36 (когато е покрито)					
5.	Футбол						
5.1	Игрално поле	73/105	25 – в средата 20 – до вратата		-	-	1
5.2	Поле с осигурителните ивици	77/113					
5.3	Учебно-тренировъчно поле	45/75					
6.	Футбол на малко поле						
6.1	Игрално поле	15 ÷ 25/25 ÷ 42			-	1	1
6.2	Поле с осигурителните ивици	18/38					

№ по ред	Видове игрища/елементи по спортни игри	Размери, m	Необходима свободна височина*, m	Брой ученици/паралелки			
				до 270	270 – 420	420 – 840	над 840
				9 паралелки	9 – 14	14 – 28	над 28
Брой игрища/елементи							
6.3	Учебно-тренировъчно поле	15/25					
7.	Тенис корт – единичен			-	-	1	1
7.1	Игрално поле	8,23/23,77	12,2 – в средата 3 – в края				
7.2	Поле с осигурителните ивици	15,55/36,57					
7.3	Учебно-тренировъчно поле, вкл. осигурителните ивици	12,73/36,57					
8.	Тенис корт – на двойки			-	-	1	1
8.1	Игрално поле	10,97/23,77	12,2 – в средата 3 – в края				
8.2	Поле с осигурителните ивици	15,55/36,57					
8.3	Учебно-тренировъчно поле	15,55/36,57					
9.	Тенис на маса			2	3	4	6
9.1	Игрално поле	7/14	5				
9.2	Учебно-тренировъчно поле						
10.	Народна топка	12/24		1	1	2	2
11.	Гимнастическа площадка, m²			200	600	700	1000

*Необходимата свободна височина се прилага в случаите, когато се предвижда игрищата да се изградят в закритите зони за спорт.

Чл. 37. (1) Като част от зоната за спорт може да се проектира закрит плувен басейн, когато това е предвидено със заданието за проектиране, като се обособява самостоятелно с топла връзка към учебните помещения.

(2) В закрития плувен басейн се предвиждат най-малко две санитарно-хигиенни помещения с душеве и съблекални, едно или повече складови помещения, канцелария, комуникационни площи и технологични помещения за пречиствателните съоръжения и за складиране на материали и резервни части. Допуска се разполагането на помещенията към плувния басейн на два етажа.

(3) Във всяко санитарно-хигиенно помещение се предвиждат най-малко 4 душеви клетки, тоалетна с най-малко по 4 клетки и по 1 мивка.

(4) Санитарно-хигиенните помещения с душеве и съблекалните към плувните басейни се проектират отделно за младежи и девойки. В тях се предвиждат места за шкафчета и пейки за сядане и се оборудват най-малко с по три сешоара.

Чл. 38. Като част от многофункционалната зона се обособяват сектори за отдых (съчетание на игра и почивка) за децата от

началния етап на обучение и за социални контакти на учениците от прогимназиалния и гимназиалния етап на обучение. За учениците от началния етап на обучение зоните за отдых се проектират като открити и/или закрити площадки за игра. За учениците от прогимназиалния и гимназиалния етап на обучение зоните за отдых може да се устройват във фойета и други многофункционални сектори или помещения.

Чл. 39. Като част от многофункционалната зона може да се обособяват сектори за извънкласни дейности, в т.ч. да се проектират салони или фойета за представления и/или тържествени мероприятия, както и аудитории за провеждане на методически занимания със съответното подходящо оборудване (аудио-визуална техника, проектори и екрани, с възможност за затъмняване и др.).

Чл. 40. (1) Библиотеките в училищата се проектират като център за библиотечно-информационно обслужване с достъп до световния интернет обмен на информация за осигуряване и насърчаване на самоподготовката на учениците и за създаване на условия за равен информационен старт.

(2) Със заданието за проектиране се определя обемът на елементите, изграждащи библиотечно-информационния център, съобразно образователната степен и методите на обучение.

(3) Когато в непосредствена близост до училището има обществена библиотека, характерът на фондовете може да се съобрази в заданието за проектиране по преценка на възложителя.

(4) Към библиотеките в училищата може да се проектира помещение за занимания с регламентиран интернет достъп за обучение и с места за самостоятелна работа и самоподготовка с използването на компютри.

Чл. 41. В многофункционалната зона се предвижда сектор за административното ръководство, за преподавателския състав и за обслужването и поддръжката на сградата, който включва най-малко: кабинет на директора; кабинет на помощник-директора; учителска стая със заседателна зала или отделна заседателна зала; канцелария – деловодство; финансово-счетоводна служба; помещение за архив; стая на портиера и склад на сервизния техник за обслужване и поддръжка на сградата.

Чл. 42. (1) За помещения с изложение юг, югозапад и запад се предвиждат слънцезащитни устройства, а при необходимост за целите на учебния процес се осигурява и затъмняване.

(2) За прозорците, които са от страната на открити зони за спорт, се предвиждат подходящи обезопасяващи елементи.

Чл. 43. (1) Вратите на класните стаи се предвиждат откъм страната на катедрите, като се отварят навън.

(2) При ново строителство в коридорите пред класните стаи се предвиждат гардероби за горни (връхни) дрехи.

Чл. 44. (1) При проектирането на сградите на професионалните гимназии, както и на училищата по изкуство, спорт, култура и други специални училища, се взема предвид съвременното ниво на развитие на съответната професионална или специална област с детайлно разработване на оборудването и обзавеждането на отделните помещения и кабинети за всяка от специалностите съгласно учебния план.

(2) Кабинетите и помещенията по учебните предмети за осигуряване на общообразователния минимум по учебния план, както и многофункционалната зона се проектират при спазване на общите изисквания към училищата съгласно тази наредба.

(3) Специфичните изисквания при проектирането на сградите на професионалните гимназии и на училищата по изкуство, спорт, култура и други специални училища се определят в съответствие с действащите държавни образователни стандарти към тях за съответното професионално образование и обучение, за придобиване на квалификация по съответната професия и за материално-техническата база. Тези изисквания се включват в заданието за проектиране заедно с допълнителни специ-

фични изисквания, ако е необходимо, към учебните кабинети и/или учебните зали, производствените и/или учебните практики и др.

Чл. 45. (1) Възпитателните училища-интернати и социално-педагогическите интернати се проектират така, че да се създадат условия за възпитание, обучение, самоподготовка и нощуване съгласно Правилника за устройството и дейността на възпитателните училища-интернати и социално-педагогическите интернати (ДВ, бр. 71 от 2006 г.).

(2) Във възпитателните училища-интернати и социално-педагогическите интернати се предвиждат следните зони, пространства и помещения:

1. учебна зона за провеждане на учебния процес за завършване на основно или средно образование, както и за придобиване на професионална квалификация съгласно учебния план;

2. подходящо оборудвани и обзаведени работилници и помощни стопанства в зависимост от учебния план за професионално обучение;

3. многофункционална зона за организиране и провеждане на различни форми на извънкласна и извънучилищна дейност: кръжоци, спортни и туристически секции, състави за художествена самодейност, клубове по интереси и др.;

4. зони за живеене в общежитието към училището, трансформирани за малки самостоятелни интернатни групи, които включват за всяка интернатна група, както следва: спални за разполагане на 2 до 4 легла с осигурено лично пространство най-малко 6,5 m²/ученик (включително за лични вещи и дрехи), санитарно-хигиенно помещение и помещения за учебна работа, за отдих, за хранене, за съхранение на лични вещи, учебни помагала, помещение за възпитател и др.;

5. помещения за документация и работа на училищните комисии и екипи;

6. помещения за индивидуална и групова корекционно-възпитателна работа с малолетните и непълнолетните.

Чл. 46. (1) Функционалните изисквания към училищата са дадени в таблици 2 и 3, като в таблица 3 са посочени минимални стойности на функционални параметри, които се прилагат само ако съответните зони и помещения се изискват със заданието за проектиране.

(2) Площите на помещенията съгласно таблици 2 и 3 може да се комбинират с цел проектиране на гъвкави обемно-планировъчни схеми с хуманизирано пространство, създаващи възможност за реализиране на учебния план и за постигане на определените с наредбата и с нормативните актове в областта на образованието функционални предназначения на помещенията.

(3) Светлите площи, посочени в таблици 2 и 3, са минимални. Площите на помещенията и откритите площадки, които не са нормирани, се определят със заданието за проектиране.

Таблица 2

Функционални параметри за училища

№ по ред	Параметър	Стойност
I. Общи архитектурно-строителни изисквания		
1.	Етажност (височина) на училищната сграда: а) в извънградски селища и в новозастроявани урбанизирани територии б) в застроени урбанизирани територии	≤ 3 етажа ≤ 4 етажа
2.	Специални училища за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания	≤ 1 – 2 етажа
3.	Светла височина на учебните помещения	> 3,0 m; < 3,3 m
4.	Най-голяма широчина на класните стаи, осигуряваща необходимата осветеност: а) при едностранно осветяване на стаята б) при двустранно осветяване на стаята	≤ 7,2 m ≤ 9,0 m
5.	Разположение на прозорците спрямо седящ ученик	от лявата страна
6.	Височина на подпрозоречните зидове и первази	0,90 m
7.	Естествено осветление при съотношение на нето (светла) остъклената площ към площта на пода на помещението (по-голяма остъклена площ може да се предвижда със заданието за проектиране)	1/4 (1/3)
8.	Отстояние на най-отдалечените врати на учебните помещения до стълбищни клетки при дву- и триетажно застрояване (евакуационни пътища)	< 30 m
9.	Вратите и техните елементи (заоблени дръжки) се проектират така, че да не застрашават учениците и да заемат от широчината на пътя за евакуация	≤ 0,2 m
10.	Широчина на вратите на учебните помещения (класни стаи, кабинети, лаборатории и др.)	≥ 1,0 m
11.	Широчина на вратите на административните помещения	≥ 0,9 m
12.	Широчина на вратите на складови, санитарно-хигиенни и други видове помещения	≥ 0,8 m
13.	Ориентация по географска посока: а) на класните стаи б) на специализираните кабинети (по информатика, информационни технологии, компютърно моделиране, изобразително изкуство, музика, за изучаване на учебните предмети „домашен бит и техника“, „домашна техника и икономика“ и „технологии“ („технологии и предприемачество“) и др.) и на центъра за библиотечно-информационно обслужване	изток, югоизток, югозапад и запад северозапад, север и североизток
II. Първа зона за учебно-възпитателна работа за учениците от първия етап на основната степен – начален етап на обучение I – IV клас		
14.	Класни стаи: а) площ на 1 място – m ² б) брой места в едно помещение	≥ 2,0 m ² /ученик (52 – 60 m ²) 26 ÷ 30 бр./помещение
15.	Брой на класните стаи за начален етап, по една класна стая за паралелка	1 класна стая/ паралелка
16.	Зони за отдих (рекреация): а) за определяне на общата площ б) за определяне на площта в отделно помещение с 13 – 15 места в) като част от пространствата за отдих се предвиждат площадки за занимания на открито	1,0 m ² /ученик 2,0 m ² /ученик за 1/3 до 1/2 от общия брой на учениците
17.	Хранилища за технически средства и материали	18 ÷ 25 m ²

№ по ред	Параметър	Стойност
III. Втора зона за учебно-възпитателна работа за учениците от втория етап на основната степен – прогимназиален етап V –VII клас, и от средната степен – гимназиален етап VIII – XII клас		
18.	Класни стаи: а) площ на 1 място – m ² б) брой места в едно помещение	≥ 2,0 m ² /ученик (52 – 60 m ²) 26÷30 бр./помещение
19.	Брой на класните стаи за прогимназиалния и гимназиалния етап на обучение към общия брой на паралелките	70 %
20.	Езикови лаборатории: а) площ на 1 място – m ² б) брой места в едно помещение	≥ 2,0 m ² /ученик 26 ÷ 30 бр.
21.	Места за самостоятелна работа за 5 % от учениците: а) при двусменен режим на обучение б) при едносменен режим на обучение се ползват класните стаи	≥ 2,0 m ² /ученик -
22.	Кабинети по биология и здравно образование, физика и астрономия и химия и опазване на околната среда	2,5 ÷ 3,5 m ² /ученик
23.	Кабинети по „домашен бит и техника“, „домашна техника и икономика“ и „технологии“ („технологии и предприемачество“)	2,5 ÷ 3,0 m ² /ученик
24.	Компютърен кабинет с интернет мрежа: а) площ на 1 място – m ² б) брой места в едно помещение	2,5 m ² /ученик 15 ÷ 30 бр.
25.	Кабинети по музика и хореография: а) площ на 1 място – m ² б) брой места в едно помещение	2,2 m ² /ученик 26 ÷ 30 бр.
26.	Кабинети по изобразително изкуство и моделиране: а) площ на 1 място – m ² б) брой места в едно помещение	2,2 m ² /ученик 26 ÷ 30 бр.
27.	Хранилища за технически средства и материали, когато се изискват със заданието за проектиране, към съответните кабинети по биология и здравно образование, физика и астрономия, химия и опазване на околната среда, музика, хореография, изобразително изкуство и моделиране (използват се за кабинети от учителите по специализираните предмети, а част от хранилищата – за кабинети на учителите от 5 – 6 класни стаи)	18 ÷ 25 m ²
28.	Лаборатории, когато се изискват със заданието за проектиране, към кабинетите по биология и здравно образование, физика и астрономия и химия и опазване на околната среда	2,2 ÷ 2,5 m ² /ученик 26 ÷ 30 бр.
29.	Подготвителни помещения към кабинетите по биология и здравно образование, физика и астрономия и химия и опазване на околната среда в профилираните училища – когато се изискват със заданието за проектиране	18 ÷ 25 m ²
IV. Многофункционална зона – център за библиотечно-информационно обслужване (сектор)		
30.	Читалня с каталог, вкл. с каталог на линкове към библиотеки с регламентиран свободен достъп	за 5 % от учениците 1,8 ÷ 2,0 m ² /читател
31.	Зала за подръчен фонд на свободен достъп, вкл. до електронни книги	по 5 тома на хартиен носител/ученик
32.	Книгохранилище: а) на хартиен носител б) на електронен носител	по 5 ÷ 8 тома/ученик по 3 ÷ 4 тома/ученик
33.	Помещение за четене на електронни книги и с регламентиран интернет достъп	за 2 % от учениците при площ 1,8 ÷ 2,0 m ² /читател
34.	Площ за размножителна техника	обща площ 4,0 ÷ 8,0 m ²

№ по ред	Параметър	Стойност
V. Многофункционална зона – сектор „Административно ръководство, преподавателски състав и обслужване и поддръжка на сградата“		
35.	Кабинет на директора	18 ÷ 25 m ²
36.	Кабинет на помощник-директора	18 ÷ 25 m ²
37.	Учителска стая, вкл. заседателна: а) обща площ, или б) оразмеряване за 40 – 65 % от учителите с единична площ	36 ÷ 65 m ² 2,0 ÷ 2,5 m ² /учител
38.	Канцелария – деловодство	18 ÷ 25 m ²
39.	Финансово-счетоводна служба	18 ÷ 25 m ²
40.	Помещение за архив	12 ÷ 18 m ²
41.	Стая на портиера	5 ÷ 7 m ²
42.	Склад на сервизния техник – обслужване и поддръжка на сградата	12 ÷ 18 m ²
VI. Многофункционална зона – сектор „Здравеопазване“		
43.	Лекарски кабинет с обособено място за събличане	18 ÷ 25 m ²
44.	Кабинет по дентална медицина	18 ÷ 25 m ²
45.	Чакалня към лекарския кабинет и към кабинета по дентална медицина	18 ÷ 25 m ²
VII. Многофункционална зона – сектор „Спорт“		
46.	Закрита зона за спорт а) единица площ б) брой места в една зала	6 – 7 m ² /ученик в залата 26 ÷ 78 бр.
	При реконструкция и доказана невъзможност за увеличаване на площта: а) начален етап на обучение б) прогимназиален и гимназиален етап на обучение	162 ÷ 288 m ² 486 ÷ 540 m ²
	При ново строителство: а) начален етап на обучение б) прогимназиален и гимназиален етап на обучение	≥ 288 m ² ≥ 540 m ²
47.	Съблекални: а) площ б) брой места в едно помещение	2 x 18 m ² 15 ÷ 20 бр.
	48.	Душови помещения (когато такива са предвидени със заданието за проектиране – при ново строителство): а) площ б) душови клетки в едно помещение
49.	Склад за инвентар	18 ÷ 25 m ²
50.	Помещение за учители със санитарен (хигиенен) възел с тоалетна и душ	18 ÷ 25 m ²
VIII. Комуникационни и обслужващи площи		
51.	Обслужващи площи (коридори, рекреации, стълбища, санитарно-хигиенни помещения, гардероби, складове за училищен инвентар, портиерна, технически помещения, битови помещения за персонала по почистването и поддръжката, помещение за централно отопление, трансформаторен пост, главно ел. табло, акумулаторно помещение и др.)	< 40 % от разгънатата застроена площ на училището
52.	Клозетни клетки в санитарно-хигиенните помещения Клозетните клетки, предвидени за ползване от хора с увреждания, се проектират така, че да отговарят на изискванията на Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддръжане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда на населението, включително за хората с увреждания	размери 0,95/1,30 m ² височина ≥ 2,20 m

№ по ред	Параметър	Стойност
53.	Брой на клозетните клетки/брой на паралелките	1 клетка/паралелка или 1 клетка/20 ученички 1 клетка/30 ученици
54.	Писоари в мъжките тоалетни	1 писоар/20 ученици
55.	Мивки към санитарно-хигиенните помещения	1 мивка/60 ученици
56.	Клозетни клетки за преподавателите на етаж на администрацията	1/20 мъже и 1/20 жени
57.	Помещение за чистачките със санитарен (хигиенен) възел към него с умивалник, клозет и душ (при ново строителство)	12 ÷ 18 m ²
58.	Помещение за персонала по поддържането на сградата	8 ÷ 10 m ²

Таблица 3

Стойности на функционални параметри, които се прилагат само ако съответните зони и помещения се изискват със заданието за проектиране

№ по ред	Параметър	Стойност
I. Многофункционална зона – сектор „Административно ръководство, преподавателски състав и обслужване и поддръжка на сградата“		
1.	Гардероб за учителите	0,3 m ² /учител
2.	Офис към учителската стая	5 ÷ 7 m ²
3.	Стая за срещи на учители с ученици и с родители	12 ÷ 18 m ²
II. Плувен басейн към многофункционална зона – сектор „Спорт“		
4.	Закрит плувен басейн: а) площ б) места	450 ÷ 540 m ² 26 ÷ 78 бр.
5.	Съблекални към плувния басейн: а) площ б) места в едно помещение	2 x 18 m ² 15 ÷ 20 бр.
6.	Душови помещения към плувния басейн: а) площ б) места в едно помещение	25 m ² 12 бр.
7.	Помещение за преподаватели	18 m ²
8.	Помещение за съоръжения за пречистване на водата	50 m ²
9.	Душове към плувния басейн	1 духова клетка на трима души
III. Комуникационни и обслужващи площи		
10.	Гардероб за ученици – към всяка класна стая или общ (гардеробът за ученици от I степен се предвижда отделно)	0,20 ÷ 0,30 m ² /ученик
IV. Многофункционална зона – сектор „Хранене“		
11.	Столова се проектира за училища с повече от 180 ученици.	
12.	В средни общообразователни училища с голям брой ученици (повече от 180 ученици) се предвиждат два бюфета – по един за: За ученици от начална степен на обучение се обособява самостоятелна столова или отделно пространство в общата столова.	ученици от I степен с топли закуски ученици от II и III степен
V. Многофункционална зона – сектор „Извънкласни дейности“		
13.	Състав и площи в сектора за извънкласни дейности: а) зала б) склад за инвентар към залата в) съблекални гримьорни за представления към залата и др. г) аудитория д) клуб	1,0 ÷ 1,1 m ² /място 18 ÷ 25 m ² 2 x (18 ÷ 25 m ²) 2 ÷ 3 класа 75/100 m ² 50 ÷ 75 m ²
14.	Капацитет на залата	1/5 ÷ 1/3 от броя на учениците

Раздел II

Функционални и планировъчни изисквания към центрове за подкрепа за личностно развитие и регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование

Чл. 47. (1) Сградите на центрoвете за подкрепа за личностното развитие по смисъла на чл. 49, ал. 1 ЗПУО и регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование по смисъла на чл. 50, ал. 3 ЗПУО се проектират за организиране на дейности, свързани с развитието на интересите, способностите и потребностите на децата и учениците в областта на науката, техниката, технологията, изкуствата и спорта (центрове за работа с деца, обединени детски комплекси, общински детски комплекси и др.), както и за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности (ресурсно подпомагане).

(2) Сградите на центрoвете по ал. 1 се проектират с до три етажa и при спазване на общите изисквания към сградите за образование и наука, на изискванията на нормативните актове, с които се регламентират устройството и дейността им, и на здравните изисквания към тях.

(3) При проектирането на центрoвете по ал. 1 се прилагат обемно-планировъчни схеми, които позволяват бързо и лесно адаптиране на материалната база към промени в изискванията за подготовката на децата и учениците, бъдещи промени в броя на децата и учениците и различни извънучилищни дейности.

Чл. 48. (1) Помещенията на центрoвете за подкрепа за личностното развитие и регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование се проектират като многофункционално използвани помещения, свързани в единна компактна структура.

(2) Специфичните изисквания към помещенията, включително към оборудването и обзавеждането им, се определят в заданието за проектиране.

Чл. 49. (1) Площите и пространствата в центрoвете за подкрепа за личностното развитие за организиране на дейности за развитието на интересите, способностите, компетентностите и изявата на децата и учениците в областта на науката, технологиите, изкуствата и спорта се организират като взаимно свързани сектори и помещения за извънучилищни дейности, център за библиотечно-информационно обслужване и зони за спорт, хранене, здравеопазване, административно обслужване и отпих при спазване на общите изисквания към сградите за образование и на изискванията на раздел I от тази глава към многофункционалната зона в училищата. Специфичните

изисквания към секторите и помещенията за извънучилищни дейности се определят в заданието за проектиране.

(2) Видът и броят на секторите и помещенията се определят в заданието за проектиране, като се вземат предвид и възможностите както за интегрираното им ползване от населението, така и възможността за интегрирано ползване за някои дейности на съществуващи обекти в близост.

(3) За секторите с възможност за интегрирано ползване от населението се осигурява самостоятелно влизане и възможност за изолането им при ползване.

Чл. 50. (1) Площите и пространствата в регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование за активизиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността, се организират като взаимно свързани сектори и помещения за индивидуална и групова работа с децата и учениците, кабинети за рехабилитация, за психолога, логопедичен кабинет и други специализирани кабинети съгласно изискванията на заданието за проектиране за подпомагане на конкретни специални образователни потребности.

(2) Помещенията в сектор „Административно ръководство, преподавателски състав и обслужване и поддръжка“ на ресурсните центрове отговарят на приложимите изисквания от раздел I на тази глава.

Раздел III

Функционални и планировъчни изисквания към висшите училища

Чл. 51. (1) Висшите училища се проектират при спазване изискванията на тази наредба към сградите за образование и наука и в съответствие със:

1. предвижданата структура и организация на висшето училище, в т.ч. предвижданите професионални направления и специалности и необходимата материална база за преподаването им, включително практическото обучение;

2. утвърдените държавни изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационните степени „бакалавър“, „магистър“ и „специалист“ по съответното професионално(и) направление(я) и/или специалност(и) от регулираните професии, включително със зададена структура и брой на академичния състав и предвиждания брой на студентите.

(2) Видът и броят на помещенията и кабинетите във висшите училища, в т.ч. специфични изисквания към конферентни зали, лекционни зали (аудитории), специализирани и общи помещения за теоретична и практическа работа

по учебния материал, лаборатории и изследователски сектори, специализирани библиотеки, кабинети за преподаватели, административно ръководство (ректорат, деканати, канцеларии, деловодство, финансово-счетоводна служба и др.) и други специализирани и технически помещения, се определят подробно в заданието за проектиране.

(3) При проектирането на висшите училища се отчита съвременното ниво на развитие на професионалните направления, в които е профилирано висшето училище, и специалностите, по които ще бъдат обучавани студентите, с детайлно разработване на оборудването и обзавеждането по помещения и кабинети за всяка от специалностите съгласно плана за обучение.

Чл. 52. (1) Площите, пространствата, залите за лекции, специализираните и общите помещения, лаборатории и изследователски сектори по професионални направления и/или специалности се групират при възможност в отделни обособени зони и/или отделни корпуси.

(2) Лаборатории и работилници, при които се предвижда монтаж и работа на тежки машини или доставка, обслужване и изпитване на тежки образци, изделия и продукти, се устройват на първия етаж или в отделни едноетажни корпуси на висшите училища.

(3) Специализираните и общите помещения за теоретична работа по учебния материал за до 40 студенти се проектират с площи от 40 до 85 m² в зависимост от конкретните изисквания на специалностите от професионалните направления. Помещенията се проектират със светла височина при възможност 3,5 m.

(4) Площта на кабинетите за преподавателския състав се приема при средна норма от 15 до 24 m² на преподавател.

(5) Лекционни зали (аудитории) се проектират, като се вземе предвид, че площта за един студент, включително площта за сядане и частта от общата площ на проходите и катедрата, е 0,80 – 0,95 m² при по-свободно разполагане на местата, а при зали с повече от 800 места площта за един студент може да се приеме 0,60 m².

(6) В зависимост от изискванията на заданието за проектиране, капацитета и спецификата на преподавания материал лекционните зали може да се проектират с амфитеатрално разположение на редовете за осигуряване на пълна видимост към вертикалните и хоризонталните информационно-демонстрационни площи. Наклонът на пода при амфитеатралните лекционни зали се приема 12 %. Всеки следващ ред, считано от демонстрационната площ към дъното на залата, се предвижда така, че да осигурява просвет към катедрата най-малко 0,12 m над стоящите от предходния ред.

(7) Специализираните помещения за практическа работа се проектират в зависимост от конкретните изисквания на специалностите от професионалните направления.

Чл. 53. (1) Библиотеките във висшите училища се проектират като центрове за библиотечно-информационно обслужване с достъп до световния интернет обмен на информация за осигуряване и насърчаване на самоподготовката на студентите и за създаване на условия за равен информационен старт.

(2) Обемът на предвижданите елементи в центъра за библиотечно-информационно обслужване и възможностите за интегрирано ползване на намиращи се в близост обществени библиотеки се определят със заданието за проектиране в зависимост от професионалното направление на висшето училище и предвижданите методи на обучение и научни изследвания. При определяне на площта на едно седящо място в читалнята се взема предвид, че за един четящ са необходими 2,5 m².

Раздел IV

Функционални и планировъчни изисквания към детските заведения

Чл. 54. (1) Сградата на всяко детско заведение се проектира в зависимост от вида и капацитета му и от специфичните условия на населеното място.

(2) Помещенията в детските заведения се проектират с оглед създаване на необходимите условия за отглеждане, възпитание и обучение на децата при спазване на изискванията на нормативните актове, с които се регламентират устройството и дейността на детските градини и детските ясли, както и на здравните изисквания към тях.

Чл. 55. (1) При проектиране на нова сграда на детско заведение или при реконструкция на съществуваща сграда етажността не трябва да е по-голяма от три етажа.

(2) Проектиране на трети етаж в сградата на детското заведение се допуска по изключение при използването му за административно-стопански цели за персонала. За осигуряване на достъпа до третия етаж се спазват изискванията на Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар, в частност изискванията за евакуационните пътища.

(3) Не се допуска допълващо застрояване в двора на детските заведения.

Чл. 56. (1) Входовете и стълбищата в детските заведения се проектират, както следва:

1. за всеки две яслени групи и всеки четири градински групи се предвиждат отделен вход и стълбище;

2. за единствена яслена група в детското заведение при възможност се проектира отделен вход;

3. за педагозите и медицинския персонал се допуска да ползват входа за детски групи;

4. за стопанските служби се предвижда отделен вход;

5. за изолационното помещение при възможност се проектира отделен вход.

(2) При двуетажни и триетажни сгради отстоянието от вратите на помещенията, в които пребивават деца, до стълбищата се съобразява с изискванията на чл. 44 от Наредба № 13-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар, като при път за евакуация в една посока максималната дължина от вратата на най-отдалеченото помещение до вход в съседна защитена зона, в съседна безопасна зона или в евакуационно стълбище не трябва да превишава 20 m.

(3) При проектиране на сградата на детското заведение се осигурява удобен достъп на децата между всяка от групите и зоната за спорт, игра и занимания с изкуство.

(4) За външни посетители се осигурява пряк достъп до административно-стопанските служби.

Чл. 57. (1) Светлата височина на помещенията в детските заведения е най-малко 2,6 m.

(2) Ориентацията на прозорците на помещенията е, както следва:

1. за занимални и спални – юг, изток, югоизток;

2. за зоната за спорт, игра и занимания с изкуство – във всички посоки, с изключение на север.

(3) Подпрозоречните зидове и первази се проектират с височина 0,6 m.

(4) При проектиране на нови сгради най-малко 50 % от прозорците се предвиждат с

горни отваряеми крила и при отваряне на долните крила на долна хоризонтална ос.

(5) Естественото осветление се осигурява при съотношение на остъклената площ към площта на пода на помещението 1:3 – за занималните и спалните, и 1:4 – за тоалетните и коридорите (по-голяма остъклена площ може да се предвижда със заданието за проектиране).

(6) При необходимост се предвиждат предпазни мерки срещу заслепяване от дневна светлина чрез подходящо засенчване. За помещения с изложение юг, югозапад и запад се предвиждат подходящи слънцезащитни устройства с възможност за промяна в съответствие с конкретното ослънчаване.

(7) На прозорците се монтират обезопасяващи елементи (включително решетки).

Чл. 58. (1) Стените на занималнята и спалнята в детските заведения се изпълняват с гладко покритие и се боядисват в светли тонове.

(2) Дръжките на вратите към помещенията, ползвани от децата, се предвиждат на височина до 0,70 m или с въртеливо движение при отваряне/затваряне.

Чл. 59. (1) За всяка група в сградите на детските заведения се предвижда обособена зона, която включва съблекалня с преддверие и гардероб, занималня с кът за хранене, спалня, санитарно-хигиенно помещение и помещение за учители и възпитатели.

(2) Помещенията за занимания с кът за хранене и спалните помещения на всяка група в детските заведения се проектират с площи съгласно таблица 4. В зависимост от конкретните условия при реконструкция на сградите се допуска отклонение ± 10 % от площите, посочени в таблица 4.

Таблица 4

№ по ред	Помещения	Целодневна и нощуваща група	Полудневна група
		Необходима площ, m ²	Необходима площ, m ²
1.	Занималня с кът за хранене	> 110 не по-малко от 2,5+2,5 m ² /дете	> 55 не по-малко от 2,5 m ² /дете
2.	Спалня в детска градина		-
3.	Спалня в детска ясла	не по-малко от 3,0 m ² /дете	-
4.	Съблекалня с преддверие и гардероб	> 25 (не по-малко от 1 m ² /дете)	
5.	Тоалетна, умивалня и корито за измиване на крака с подвижен душ	> 25 (не по-малко от 1 m ² /дете)	
6.	Помещение за учители и възпитатели	Вж. таблица 2	

(3) С непосредствена връзка помежду им се проектират съблекалнята със занималнята, съблекалнята с умивалнята и тоалетната и занималнята със спалнята.

(4) От занималнята се предвижда зрителна връзка към тоалетната чрез остъклена витрина, с долен ръб на разстояние 1,0 m от пода.

(5) Преддверието пред гардероба може да служи и за чакалня на родителите.

(6) Санитарно-хигиенното помещение се оборудва в съответствие с нормативните здравни изисквания към детските ясли и детските градини.

Чл. 60. (1) Зоните за игра в детските заведения се проектират като открити и/или закрити площадки за игра в съответствие с Наредба № 1 от 2009 г. за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра.

(2) Към детските градини се предвиждат закрити помещения за спорт и музикални занимания (зали) съгласно таблица 5 за ползване последователно от всички групи по учебен график.

Таблица 5

№ по ред	Помещения	Площ, m ²	Видове дейности
1.	Зала за спорт и музикални занимания (физкултурен салон) със склад и тоалетна	> 80 m ²	Физическа култура, игрова двигателна дейност, музика и игра, музикално-ритмични упражнения, подвижни игри, куклен театър, конструиране, тържества и др.
2.	Зала за игрова култура и пресъздаване	> 80 m ²	Игрова среда, артистично пресъздаване, пресъздаване, фолклорни игри, прожекции, драматизация, куклен театър, библиотека, фонотека и др.
3.	Зала за изобразително изкуство, конструктивно-технически и битови дейности	> 50 m ²	Рисуване, художествено възприемане и пресъздаване, конструиране и моделиране, обработка и свързване на материали, грижа за себе си и за дома и др.

(3) Препоръчва се залата за спорт и музикални занимания (физкултурен салон) със склад и тоалетна да се разполага на първия етаж.

(4) С архитектурното и конструктивното решение на сградата на детското заведение се осигурява възможност при нужда за обединяване на помещенията за занимания или за обединяване на салона за спорт и музикални занимания с кабинет и др.

(5) В сградата на детското заведение се предвиждат обща открита спортна площадка за ползване от всички групи и по една самостоятелна открита площадка за игри за всяка група.

(6) Общата открита спортна (физкултурна) площадка се проектира с големина в съответствие с капацитета на детското заведение и с препоръчителна площ за едно дете от 2,0 – 3,0 m², но не по-голяма от 200 m² за детски градини с до 4 групи, като за всяка група в повече площта се увеличава с 25 m², но не повече от 300 m².

(7) По преценка на възложителя в рамките на общата спортна площадка може да се предвиждат душове и басейн.

(8) При възможност спортната площадка се проектира на разстояние от спалните и занималните, по-голямо от 15 m.

(9) За децата на възраст 2,5 – 3 години за всяка група се осигурява открита площадка за игра. Площадките за всяка група деца на възраст от 3 до 6 години се оборудват в съответствие със структурата и обема на учебното съдържание по образователни направления, за различни художествено-творчески занимания.

(10) За откритите площадки за игра и за откритите спортни площадки се осигурява регулируемо изкуствено и подходящо естествено засенчване.

(11) Към сградите на детските градини се предвижда природен кът, а при възможност – и опитна градина.

Чл. 61. (1) Административните и медицинските помещения към детските заведения се проектират с минимална площ съгласно таблица 6. При брой на групите, по-голям от пет, площите може да се увеличават в зависимост от изискванията на възложителя. При по-малко от четири групи изолационното помещение се комбинира с лекарския кабинет и се предвижда едно комбинирано помещение за директора и за други служители от канцеларията.

Таблица 6

№ по ред	Помещения	Площ, m ²
1.	Кабинет на директор (или завеждащ детска ясла)	12
2.	Учителска стая (методичен кабинет)	12 ÷ 16
3.	Здравен кабинет в съответствие с изискванията на Закона за здравето и на нормативните актове за неговото прилагане	16
4.	Изолационно помещение със санитарен (хигиенен) възел в съответствие с изискванията на Закона за здравето и на нормативните актове за неговото прилагане	12
5.	Канцелария	12
6.	Склад	по задание
7.	Помещение за колички	по задание
8.	Гардероб, санитарен (хигиенен) възел и душ за персонала	2 m ² /човек

(2) При реконструкция в зависимост от конкретните условия на строежа се допуска отклонение $\pm 15\%$ от площите, посочени в таблица 6.

(3) Предвидените в таблици 4 – 6 площи на помещенията може да се комбинират с цел проектиране на гъвкави обемно-планировъчни схеми с хуманизирани пространства, създаващи възможност за по-добро реализиране на учебния план в детските заведения и за постигане на определените с тази наредба функционални предназначения на помещенията.

Чл. 62. (1) В детските заведения с 6 и повече групи към санитарния (хигиенния) възел за персонала се предвижда клетка за инвентара за почистване.

(2) Помещенията и складовете, свързани с изграждането, поддържането и обслужването на сградните инсталации, се определят съгласно заданието за проектиране.

(3) Стопанската площадка се проектира за оградено място за кофите за смет и за други стопански нужди със собствен вход в зависимост от конкретните потребности с площ до 30 m².

Чл. 63. (1) Към детските заведения се предвиждат обслужващи помещения в съответствие с изискванията на заданието за проектиране – кухненски блок, пералня и котелно. При възможност обслужващите помещения се разполагат в сутерена, като се осигурява естествено осветление.

(2) При проектирането на кухненския блок се спазват изискванията на нормативните актове в областта на хигиената на храните и здравните изисквания към детските ясли, детските градини и детските кухни. Кухненският блок се проектира с обща площ най-малко 60 m², като конкретната площ и функционални решения се определят с инвестиционния проект.

(3) В случаите, когато със заданието за проектиране се предвижда снабдяване с храна от външна кухня-майка, към всяка група се проектира помещение за приемане и разпределяне на храната при спазване на нормативните актове в областта на хигиената на храните и здравните изисквания.

(4) Помещението за пералня се проектира с обща площ 45 – 50 m², в т.ч. склад за нечисто бельо, пералня, сушилна, гладачна, склад за чисто бельо, гардероб и тоалетна с мивка за персонала на пералнята.

(5) При използване на външна специализирана пералня за изпиране на бельото се предвиждат помещения за склад за нечисто бельо, помещение за изпиране на дребно бельо и склад за чисто бельо с обща площ 20 – 25 m² с отделен вход.

Чл. 64. (1) Когато се изисква със заданието за проектиране, в сградите на детските градини с шест и повече групи се проектира

плувен басейн с размери най-малко 6/12,5 m и с максимална дълбочина 0,8 m, който отговаря на нормативните здравни изисквания.

(2) Залата с басейна може да се проектира със самостоятелен вход и с вътрешна връзка към основните помещения на детското заведение. Тя включва: помещение за треньор, съблекалня за 15 – 20 деца, санитарно-хигиенно помещение с тоалетна и мивка, помещение за съоръжение за пречистване на водата от басейна. В случай че басейнът е в отделна сграда на детската градина, се предвижда топла връзка до основната сграда.

Раздел V

Функционални и планировъчни изисквания към общежития за ученици и студенти

Чл. 65. Изискванията на този раздел се прилагат при проектирането на нови и при реконструкцията на съществуващи общежития за ученици, студенти, докторанти и преподаватели.

Чл. 66. (1) Общежитията се разполагат в поземлените имоти така, че помещенията за постоянно обитаване да са ориентирани на изток, югоизток, юг, югозапад и запад.

(2) Обемно-планировъчната схема на общежитията се предвижда така, че да се отчитат възможностите за адаптиране или за промяна на функциите на помещенията.

(3) В общежитията се осигурява:

1. комуникация за общо ползване в хоризонтално и вертикално направление (входно пространство, портиер, коридори, стълбища, асансьори);

2. достъп до всяка самостоятелна жилищна единица и/или жилищна група.

Чл. 67. (1) За помещенията за постоянно обитаване с ориентация на запад и югозапад се предвиждат мерки за изкуствено засенчване.

(2) Светлата височина в помещенията за постоянно обитаване е $\geq 2,6$ m.

(3) Съотношението на остъклената част на прозорците в жилищните помещения към площта на помещението е най-малко 1/8.

(4) Общежитията за ученици се проектират до 4 етаж.

Чл. 68. Броят на обитателите в жилищните помещения се определя със заданието за проектиране при спазване на следните изисквания:

1. в общежитията за ученици – за 2 и за 3 души в 1 жилищно помещение;

2. в общежитията за студенти – за 1 и за 2 двама души в 1 жилищно помещение;

3. в общежитията за студенти, докторанти и преподаватели без деца и с деца – за семейства.

Чл. 69. (1) Помещенията за постоянно обитаване в общежитията се планират като самостоятелни жилищни единици или в жилищни групи.

(2) Към всяко помещение за постоянно обитаване се предвижда самостоятелно санитарно-хигиенно помещение с душ, тоалетен умивалник и тоалетна чиния.

(3) Към помещението за постоянно обитаване може да се предвиди кухненска ниша $\geq 1,5$ m.

(4) Когато помещенията за постоянно обитаване се планират в жилищни групи, броят на обитателите във всяка жилищна група се определя със заданието за проектиране.

(5) Препоръчителният брой обитатели в жилищните групи за ученици е 20 – 30 обитатели, а за студенти – 6 – 20 обитатели.

(6) За всяка жилищна група се предвиждат помещение за постоянно обитаване (спалня, преддверие и санитарно-хигиенно помещение), дневна (за социални контакти), занималня, кухня и санитарно-хигиенно помещение с връзка между тях.

(7) Във всяка жилищна група за учениците се предвижда жилищно помещение за възпитател с преддверие, санитарно-хигиенно помещение и кухненска ниша с обща площ 16 – 17,5 m².

Чл. 70. (1) Самостоятелните жилищни единици за семейни се планират със спалня, санитарно-хигиенно помещение, кухня-бокс, дневна, лоджия (балкон, тераса).

(2) Броят на жилищните помещения за семейни студенти се определя съгласно заданието за проектиране.

Чл. 71. В таблица 7 са дадени минималните нето площи на обитател за оразмеряване на жилищните помещения.

Таблица 7

№ по ред	Видове жилищни помещения	Минимална площ на обитател в жилищно помещение, m ²
1.	Жилищно помещение за 1 обитател с място за работа: а) за студенти, с преддверие и санитарно-хигиенно помещение б) за студенти, с преддверие, санитарно-хигиенно помещение и кухненска ниша	13 – 16 16 – 17,5
2.	Жилищно помещение за 2 обитатели с място за работа: а) за ученици, с преддверие и санитарно-хигиенно помещение б) за студенти, с преддверие и санитарно-хигиенно помещение в) за студенти, с преддверие, санитарно-хигиенно помещение и кухненска ниша	8,0 – 10,0 8,0 – 10 9,5 – 12
3.	Жилищно помещение за 3 обитатели с място за работа: а) за ученици, с преддверие и санитарно-хигиенно помещение б) за студенти, с преддверие и санитарно-хигиенно помещение – само при реконструкция	7,5 – 8,5 7,5 – 8,5
4.	Самостоятелна жилищна единица за семейство без дете	30 – 32
5.	Самостоятелна жилищна единица за семейство с дете	33 – 38

Чл. 72. (1) Комуникационните площи, които включват коридори, стълбища, общи зони за занимания и отдих, портиерна, асансьори и др., заемат до 20 % от нето площта на сградата.

(2) В общежитията се предвиждат зони за хранене, спорт, търговия, битови и други услуги, когато това се изисква със заданието за проектиране и съгласно определените в него изисквания.

Чл. 73. (1) В таблица 8 са дадени минималните площи на обитател за оразмеряване на различни видове помещения, които може да се предвиждат във или извън жилищните групи в общежитията.

Таблица 8

№ по ред	Помещения	Минимална площ на обитател, m ²
1.	Дневна	0,45 – 0,80
2.	Занималня за ученици	0,90 – 1,20
3.	Кухня (когато жилищното помещение е без кухненска ниша)	0,30 – 0,35
4.	Помещение за пране, сушене и гладене	0,65 – 0,80
5.	Обща площ на помещенията за административно-битово обслужване	0,62 – 1,57
6.	Обща площ на помещенията за културни и младежки дейности	0,40 – 0,90

(2) В таблица 9 са дадени показатели за общата площ на обитател за помещенията за административно-битово обслужване, културни и младежки дейности в общежитията в зависимост от броя на обитателите в общежитието.

Таблица 9

№ по ред	Помещения	Обща площ в m ² на обитател в общежития с брой обитатели					
		50	100	200	400	600	1000
1.	Входно пространство	0,35	0,30	0,18	0,16	0,14	0,12
2.	Помещения за административно обслужване	0,20	0,18	0,14	0,10	0,09	0,06
3.	Битови помещения за обслужващ персонал с гардероби и санитарно-хигиенно помещение	0,20	0,15	0,08	0,045	0,035	0,03
4.	Складове за лични вещи на обитателите, спортни принадлежности и др.	0,45	0,42	0,40	0,37	0,35	0,32
5.	Склад за нечисто бельо	0,10	0,09	0,06	0,04	0,03	0,025
6.	Склад за чисто бельо	0,07	0,06	0,04	0,025	0,02	0,02
7.	Склад за инвентар	0,12	0,10	0,08	0,05	0,04	0,03
8.	Помещение за битови отпадъци на ниво терен	0,08	0,06	0,04	0,025	0,02	0,015
9.	Помещения за социални контакти, младежки и културни дейности	0,90	0,80	0,70	0,60	0,50	0,40

Чл. 74. (1) Във всяко общежитие се проектира помещение за портиер, свързано с жилищните помещения със съобщителна инсталация.

(2) В помещението за портиер и в административните помещения се предвиждат телефонни връзки и връзки за видеонаблюдение на общите части в общежитието.

Чл. 75. Всяка самостоятелна жилищна единица и най-малко дневните и занималните в жилищните групи на общежитията се свързват при възможност с интернет.

Г л а в а ш е с т а

СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ИНСТАЛАЦИИТЕ В СГРАДИТЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Чл. 76. (1) В сградите за образование и наука се предвиждат електрически инсталации (уредби) за ниско напрежение, захранвани с променливо напрежение до 1000 V с номинална честота 50 или 400 Hz или с постоянно напрежение до 1500 V.

(2) При проектирането на захранването и на електрическите инсталации на сградите за обществено обслужване в областта на образованието освен изискванията на тази наредба се спазват и изискванията на Наредба № 3 от 2004 г. за устройството на електрическите уредби и електропроводните линии (ДВ, бр. 90 и 91 от 2004 г.), на Наредба № 1 от 2010 г. за проектиране, изграждане и поддържане на електрически уредби за ниско напрежение в сгради (ДВ, бр. 46 от 2010 г.), на Наредба № 16-116 от 2008 г. за техническа експлоатация на енергообзавеждането (ДВ, бр. 26 от 2008 г.) и на Наредба № 4 от 2010 г. за мълниезащитата на сгради, външни съоръжения и открити пространства (ДВ, бр. 6 от 2011 г.).

Чл. 77. (1) В помещенията за достъп на деца в детските заведения и в училищата за началния етап на обучение I – IV клас се предвиждат контакти със защитени съединения и защитени елементи срещу директен допир.

(2) В детските заведения се предвиждат телефонна и интернет връзка в кабинета на директора, лекаря, канцеларията и учителската стая.

(3) На входовете на детските заведения се предвиждат елементи за връзка със сигнална инсталация за комуникация с кабинета на директора, с канцеларията и с гардеробните на групите.

(4) Със заданието за проектиране се обосновава необходимостта от предвиждане на сигнални и охранителни инсталации и инсталации за видеонаблюдение.

Чл. 78. (1) Водопроводните и канализационните инсталации се проектират в съответствие с изискванията на Наредба № 4 от 2005 г. за проектиране, изграждане и експлоатация на сградни водопроводни и канализационни инсталации (ДВ, бр. 53 от 2005 г.) и със здравните изисквания към сградите за обществено обслужване в областта на образованието.

(2) За осигуряване на пожарното водоснабдяване сградите за образование се проектират при спазване изискванията на Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

Чл. 79. (1) При проектирането на системи за отопление, вентилация и климатизация на нови сгради или при реконструкцията на съществуващи сгради за образование и наука освен изискванията на тази наредба се спазват и изискванията на Наредба № 15 от 2005 г. за технически правила и нормативи за проекти-

ране, изграждане и експлоатация на обектите и съоръженията за производство, пренос и разпределение на топлинна енергия (Наредба № 15 от 2005 г.) (ДВ, бр. 68 от 2005 г.).

(2) Училищата, детските градини и ясли и висшите училища се осигуряват след технико-икономическа обосновка със системи за централно или локално отопление, със системи за вентилация и/или климатизация за спазване на изискванията за факторите на средата. Минималните изисквания към параметрите на микроклимата, свързани с отоплението, вентилацията и климатизацията на типични помещения по видове сгради за образование и наука, са дадени в таблица 10.

(3) Помещенията в училища, детски градини и ясли и висши училища се климатизират, когато това е предвидено в заданието за проектиране. В тези случаи системите за климатизация се проектират при относителна влажност на въздуха до 70 % включително.

(4) Минималният дебит на пресния въздух, определен за конкретни помещения съгласно таблица 10, се осигурява чрез механична вентилация и при условие че въздухът се замърсява само вследствие на пребиваващите хора. Необходимото количество пресен въздух, подаван в помещенията чрез вентилационната система, се определя в заданието за проектиране в зависимост от категорията на топлинната среда съгласно Наредба № 15 от 2005 г.

Чл. 80. При проектирането на асансьорни уредби в сгради с повече от един етаж над терена се спазват изискванията на Наредба № 2 от 2009 г. за избор и проектиране на асансьорни уредби в жилищни и общественообслужващи сгради (ДВ, бр. 46 от 2009 г.).

Г л а в а с е д м а

СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ЕКСПЛОАТАЦИОННИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ НА КОНТРОЛИРУЕМИТЕ ПАРАМЕТРИ ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ СГРАДИТЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Чл. 81. (1) Стените на учебните и работните помещения, както и комуникационните и обслужващите помещения и пространства се предвиждат с гладко, матово и устойчиво на дезинфекция покритие.

(2) Стените на помещенията с мокри процеси (тоалетни, кухни и перални) се облицоват с водонепропускливи строителни продукти на височината на вратите.

(3) Стените се боядисват в пастелни тонове, с коефициент на отражение на повърхността 0,4 (за директно осветление) и 0,8 (за индиректно осветление), а таванът се боядисва в матовобял цвят с коефициент на отражение на повърхността 0,7 – 0,8.

Чл. 82. (1) За постигане на естествена вентилация най-малко 50 % от прозорците се предвиждат с отваряеми горни крила или с възможност за отваряне на долна хоризонтална ос.

(2) В специализираните кабинети и лаборатории и в изследователските сектори на висшите училища се осигурява механична общообменна местна или смесена вентилация с оглед спазване на изискванията за микроклимата за работа и обучение, както и за нормална експлоатация на оборудването.

Чл. 83. При обзавеждането на учебните помещения се отчитат антропометричните характеристики на учениците и студентите от различните възрастови групи и изискванията на учебно-възпитателния процес.

Чл. 84. (1) Учебните помещения в сградите за образование се проектират така, че да се осигури ъгъл между зрителния лъч и фронталната учебна площ, както следва:

1. хоризонтален < 67°;
2. вертикален < 33°.

(2) С оглед запазване зрението на учениците се спазват следните изисквания:

1. разстоянието от пода до долния ръб на монтиране на учебната дъска е, както следва:

- а) за ученици от I – IV клас – 75 – 80 cm;
- б) за ученици от IV – VIII клас – 80 – 85 cm;
- в) за ученици от IX – XI клас и за студенти – 85 – 90 cm;

2. отдалечеността на учениците от учебната дъска (стена) е, както следва:

- а) за класни помещения:
 - минимална – 2,00 m;
 - максимална при едностранно остъкляване – 7,20 m;
 - максимална при двустранно остъкляване – 9,00 m;
- б) за аудитории в училища:
 - минимална – 2,40 m;
 - максимална – 12,00 m;
- в) за аудитории във висши училища:
 - минимална – 2,40 m;
 - максимална – съобразно капацитета на залата.

(3) Минималната отдалеченост на студентите от учебната дъска е 2 m, а максималната отдалеченост е в зависимост от предвидените технически средства (мултимедия и др.) за осигуряване на добра видимост от последния ред на аудиторията.

Чл. 85. (1) В помещенията с нормална експлоатация в сградите за образование и наука всички видове източници на лъчения, с изключение на видимата част на електромагнитния спектър, не трябва да надвишават допустимите нива за здравето и безопасността на учащите.

(2) Когато за изучаване на отделни видове учебни предмети е необходимо монтиране на източници на лъчения с по-високи нива от допустимите, се предприемат подходящи технически и други мерки за осигуряване безопасността на учащите и на техните преподаватели.

Чл. 86. Местата за съхраняване на отпадъци, включително и на такива за рециклиране, се проектират на разстояние не по-малко от 10 m от най-близко разположената сграда извън двора на сградите.

Чл. 87. Изчислителните параметри на микроклимата в учебните помещения по видове сгради за образование и наука съответстват най-малко на параметрите за най-ниската категория на топлинна среда за съответния вид сграда съгласно категориите, определени в Наредба № 15 от 2005 г., или при по-високи изисквания се осигуряват параметрите, определени в заданието за проектиране. Минималните изисквания към параметрите на микроклимата за типични помещения по видове сгради за образование и наука са дадени в таблица 10.

Таблица 10

П		Температура на усещането		Минимален дебит на пресния въздух
		лято	зима	
		°C	°C	l/s . m ²
1	2	3	4	5
1. Училища, висши училища				
1.1	Класни стаи, специализирани кабинети	24,5 ± 2,5	22 ± 3	2,4
1.2	Лаборатории към специализирани кабинети	24,5 ± 2,5	22 ± 3	2,4
1.3	Хранилища към специализирани кабинети	22 ÷ 27	18	-
1.4	Компютърни кабинети и езикови лаборатории	22 ÷ 27	22 ± 2	4,2
1.5	Лекционна зала (аудитория)	24,5 ± 2,5	22 ± 3	6,4
1.6	Закрита зона за спорт	22 ÷ 27	18	4,2
1.7	Театрални и кинозалони	24,5 ± 2,5	20 ± 3	2,4
1.8	Библиотека	24,5 ± 2,5	22 ± 3	2,4
1.9	Книгохранилище	28 ÷ 30	18	-
1.10	Кабинети за преподаватели и административни кабинети	24,5 ± 2,5	22 ± 3	0,8
1.11	Лекарски кабинет	24,5 ± 2,5	22 ± 3	0,8
1.12	Бюфет	-	18 ± 2	-
1.13	Санитарно-хигиенни помещения, вкл. тоалетни и помещения с мивки	-	20 ± 2	-
1.14	Душови помещения към зоните за спорт	-	25 ± 2	-
1.15	Съблекални към зоните за спорт	-	22 ± 2	-
1.16	Коридори и стълбища	-	10 ÷ 20	-
1.17	Входни антрета	-	10 ÷ 20	-
1.18	Гардеробни помещения	-	20 ± 2	-
1.19	Работилници	22 ÷ 27	18 ± 2	-
2. Детски заведения				
2.1	Изоляционно помещение със санитарен (хигиенен) възел	23,5 ± 2,5	20,0 ± 3,5	-
2.2	Спалня, занималня и кът за хранене в детски ясли и детски градини	23,5 ± 2,5	20,0 ± 3,5	2,8
2.3	Закрити помещения за спорт или за музикални занимания	-	20 ± 2	4,2
2.4	Съблекалня с предверие и гардероб	-	20 ± 2	-

1	2	3	4	5
2.5	Тоалетна и умивалня	-	25 ± 2	-
2.6	Здравен кабинет	23,5 ± 2,5	20,0 ± 3,5	0,8
2.7	Коридори и стълбища	-	10 ÷ 20	-
2.8	Административни помещения	-	22,0 ± 3,0	0,8
2.9	Помещение за приемане и разпределяне на храна	-	18 ± 2	-
2.10	Складови помещения към перални	-	18 ± 2	-
2.11	Кухненски блок (подготовка на храна до 15 деца)	-	15 ± 2	-
2.12	Кухненски блок (подготовка на храна над 15 деца)	-	15 ± 2	-
2.13	Пералня (с капацитет за изпиране на бельо за до 150 деца)	-	18 ± 2	-
2.14	Пералня (с капацитет за изпиране на бельо за над 150 деца)	-	18 ± 2	-
2.15	Басейн	28 ± 2	28 ± 2	10
2.16	Съблекалня към басейн	-	25 ± 2	-

Забележки:

1. Температурата на въздуха в помещението може да се приеме приблизително равна на температурата на усещане.
2. **При проектирането на сградите за изчислителна температура може да се използва най-високата температура от температурния обхват през лятото и най-ниската температура през зимата, в случай че със заданието за проектиране не са предвидени други стойности.**
3. Температурите през зимата за стълбищни клетки и помощни помещения са в границите от 10 до 20 °С.
4. Температурите през лятото са препоръчителни освен в случаите, когато със заданието за проектиране са определени изисквания за целогодишно осигуряване и поддържане на параметри на микроклимата, вкл. са определени интервалите от време, изискващи охлаждане в летен режим. В тези случаи температурите за лято са задължителни.
5. Смукателната вентилация в закрити помещения за спорт и музикални занимания е прекъсната освен в случаите, когато със заданието за проектиране се предвижда непрекъсната общообменна смукателно-нагнетателна вентилация. В тези случаи дебитът на пресния въздух е не по-малко от 60 m³/h човек в часовете за спортна или друг вид тренировъчна дейност.
6. Помещенията, за които има изисквания за минимален дебит на пресния въздух, се осигуряват:
 - а) в нови сгради – с механична вентилация;
 - б) в съществуващи сгради без изградена вентилационна система – с естествена вентилация или с принудителна вентилация, когато при основно обновяване, основен ремонт или реконструкция със заданието за проектиране е предвидено пресният въздух да се доставя по механичен начин от системи със или без въздухопроводи. Вентилационните агрегати трябва да са с висока енергийна ефективност и да отговарят на изискванията на Регламент (ЕС) № 1253/2014 на Комисията от 7 юли 2014 г. за прилагане на Директива 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на изискванията за екопроектиране на вентилационни агрегати.
7. **В занималните на детските градини и в класните стаи на класовете от първи до четвърти на училищното образование минималният дебит се осигурява със 100 % пресен въздух без рециркулация.**
8. В басейните се осигурява 100 % пресен въздух, подналягане, температура на въздуха не по-висока от 30 °С и относителна влажност 50 – 70 %.
9. **Дебитът на изсмуквания въздух от тоалетни, бани, санитарно-хигиенни помещения, помещения с мивки и перални трябва да осигурява от 4- до 6-кратен въздухообмен.**

Чл. 88. (1) За подовете на учебните и работните помещения се предвиждат гладки строителни продукти с нехлъзгава повърхност, устойчиви на дезинфекционни разтвори и удобни за лесно почистване така, че да не се създават условия за развитие на организми, паразити и насекоми.

(2) Мозаечен под се допуска само в коридорите, сервизните помещения, входния вестибюл и стълбищата.

Чл. 89. (1) Осветеността на повърхностите при естествено, изкуствено и смесено осветление в различните учебни зони се предвижда така, че да отговаря на нормираната осветеност на помещенията за изпълняваната дейност по всяко време на денонощието през цялата година.

(2) Естественото осветление в училищата и помещенията за теоретична и практическа работа във висшите училища се осигурява при съотношение на остъклената (светлата) площ към площта на пода на помещението най-малко 1:4 (1:3 – по-голяма площ може да се предвижда със заданието за проектиране).

(3) В детските градини и детските ясли естественото осветление се осигурява при съотношение на нето (светлата) остъклената площ към площта на пода на помещението най-малко 1:3 за занималните и спалните и 1:4 за тоалетните и коридорите.

(4) Интериорът се предвижда с цветове със светли тонове с оглед постигане на по-голям коефициент на отразяване.

(5) За постигане на нормираната осветеност на работното място при необходимост се осигурява допълнително местно осветление.

(6) За помещенията по учебни предмети, за които има повишени изисквания към възприемане на естествените цветове („изобразително изкуство“, „биология и здравно образование“, „физика и астрономия“, „химия и опазване на околната среда“, висши художествени училища и др.), се предвиждат светлинни източници с подходящ спектър, съобразен със спецификата на предмета.

(7) С инвестиционния проект се определя коефициентът на запаса на осветителните уредби и се отчитат всички данни, необходими за определяне на неговата стойност. С проекта се определя и разположението на осветителните тела съобразно изискванията за помещението, като се съставя подробен план за обслужване и поддръжка, който съдържа интервалите за смяна на светлинните източници, почистването на прозорците и осветителните тела и помещението, както и методите и техническите средства за изпълнение на почистването.

(8) При осигурена вентилация на вътрешните помещения в училищата и висшите училища се допуска непряко естествено осветление за коридори, спомагателни, складови и душеви помещения, умивални и съблекални, за които се предвижда изкуствено осветление. В детските заведения се допуска складовите, офисите и санитарните (хигиенните) възли за персонала да са без естествено осветление.

(9) Входовете на сградите се осветяват.

(10) При проектиране на осветителните уредби се спазват параметрите, дадени в таблица 11, както следва:

1. стойност на средната поддържана осветеност върху работната повърхност E_m ;

2. обобщена степен на заслепяване (яркостен дискомфорт) UGR;

3. индекс на цвето предаване $R_a = 80$, с изключение на т. 7 от таблица 11.

Таблица 11

№ по ред	Вид на помещението, задача или дейност, повърхност	E_m, lx	UGR
	<i>Детски градини и детски ясли, училища, учебни сгради</i>		
1.	Помещения за игра в детски градини и детски ясли, помещения за ръчен труд	300	19
2.	Спални помещения в детски градини и детски ясли	200	19
3.	Класни стаи, занимални, учебни помещения (по информатика, музика, чужди езици и др.)*	300	19
4.	Учебни помещения във вечерни (сменни) училища*	500	19
5.	Лекционни зали, катедри за демонстрация, зали по изкуства и чертожни зали*	500	19
6.	Стенни дъски – избягват се огледални отражения	500	19
7.	Зали по изкуства в училища по изкуства и висши художествени училища (цветова температура $\geq 5000 K$), $R_a = 90$	750	19
8.	Учебни помещения за практически упражнения и лаборатории, учебни работилници	500	19
9.	Подготвителни помещения и работилници	500	22
10.	Входни пространства, общи помещения за ученици и студенти и за зали	200	22
11.	Зони за движение, коридори	100	25
12.	Стълби	150	25
13.	Учителски стаи	300	19
14.	Библиотеки: библиотечни лавици	200	19
15.	Библиотеки: зони за четене	500	19
16.	Помещения за учебни помагала, складове	100	25
17.	Закрити спортни площадки**	300	22
18.	Санитарни помещения, гардероби	200	25
19.	Столови за хранене	200	22
20.	Кухни	500	22

Забележки:

* Осветителната уредба се проектира така, че да може да се управлява.

** В специфични случаи се спазват изискванията на EN 12193.

За помещенията или повърхностите, непосочени в таблица 11, се приемат стойностите за подобна сравнима ситуация.

(11) Аварийното осветление за евакуация се изпълнява съгласно изискванията на чл. 55 от Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

(12) При изпълнение на осветителните уредби в помещенията на детските заведения се осигурява:

1. допълнително изкуствено местно осветление в лекарския кабинет, в изолационната и в кабинета на директора;

2. дежурно осветление, чиито осветителни тела са на височина над 1,8 m и с не повече от 0,6 lx хоризонтална осветеност на височина 0,5 m в помещенията, предназначени за нощуване на децата;

3. евакуационно осветление;

4. светлинни източници със спектър, близък до естественото осветление – в един от кабинетите.

(13) Осветителните тела се обезопасяват. Във физкултурните салони осветителните тела се осигуряват със съответната механична защита срещу удар.

Чл. 90. (1) Когато в сградите за образование и наука се проектират помещения за съхранение и използване на опасни вещества, се спазват нормативните изисквания при съхранението на опасни химични вещества и смеси, както и специфичните изисквания в заданието за проектиране по отношение на предвижданите за използване опасни вещества към вентилацията, пожарната безопасност, осветлението, осигуряването на техническите средства за поддържане и контрол на специфични параметри на микроклимата и за улавяне, събиране или третиране и др.

(2) В специализираните кабинети и в помещенията за практически упражнения се осигурява улавяне, отвеждане или неутрализиране на опасните вещества, които се отделят по време на опит под формата на газове, пари или прах.

(3) В кабинетите по технологии, в които се очакват опасни концентрации на прах (например кабинетите за обработка на дърво), се проектира смукателна вентилация за прах.

Чл. 91. Кабинетите и помещенията за съхранение и използване на опасни вещества и смеси, както и тези за техническо обучение чрез използване на специални машини и съоръжения се защитават сигурно срещу не регламентиран достъп.

Чл. 92. (1) В случаите, когато сградите за образование са разположени в близост до улици от първостепенната и второстепенната улична мрежа, достъпът до тях се обезопасява чрез предпазни парапети на тротоара и се изграждат или монтират средства за ограничаване на скоростта на движение (отклонения и препятствия, разположени напречно на платното за движение) в съответствие с изискванията на

Наредба № РД-02-20-10 от 2012 г. за условията за изграждане или монтиране върху платното за движение на изкуствени неравности и на други средства за ограничаване на скоростта на движение и изискванията към тях (ДВ, бр. 56 от 2012 г.).

(2) При осигуряване на достъпа на учениците от началните класове до училищата не се допуска пресичане на главни градски улици на едно ниво. С проекта се предвиждат мероприятия за обезопасяване по предписание на службите, определени от министъра на вътрешните работи, за контрол по спазване на правилата за движение съобразно пътнотранспортната обстановка, съгласувано с администрациите, управляващи пътя.

(3) Дворът на сградите за образование и наука се огражда с ограда, която се поддържа в изправност, за недопускане влизането на външни лица и животни.

(4) Оградата на училищата се проектира с плътна и неплътна част, като неплътната част е с достатъчна височина (3,0 – 4,0 m) за задържане на топките, с които се играе в двора.

(5) Оградата на детската градина и детската ясла се предвижда с височина не по-малка от 1,0 m (препоръчителна височина 1,5 m) и не повече от 1,6 m. Не се допускат плътни тухлени или стоманобетонни огради.

(6) Оградите се проектират така, че да не позволяват катерене и без възможност за захващане и стъпване в хоризонтални елементи.

Чл. 93. (1) При проектирането на нови сгради за образование и наука освен нормативните изисквания за проектиране и изграждане на достъпна архитектурна среда се спазват и следните специфични изисквания към отделни конструктивни елементи:

1. коридорите са със светла широчина от 2,40 до 3,60 m;

2. рамената на стълбищата са с широчина най-малко 1,40 m;

3. максималната височина на стъпалата е 16 cm;

4. дълбочината на стъпалото е 28 cm;

5. наклонът на стълбищните рамена или съотношението на вертикалния (Н) и хоризонталния (В) размер на стъпалата са по-малки от 1:2 и $2Н + В = 59 - 65$ cm;

6. броят на стъпалата в стълбищните рамена е от 3 до 16 стъпала;

7. височината и широчината на стъпалата се проектират постоянни;

8. междинните стълбищни площадки се предвиждат с минимална широчина, равна на прилежащите ѝ стълбищни рамена;

9. светлата височина на учебните помещения е не по-малка от 3 m и не по-голяма от 3,30 m.

(2) При реконструкция на съществуващи сгради, в които има единични стъпала или разлика в нивата, се осигуряват достъпни

маршрути в съответствие с нормативните изисквания за осигуряване на достъпна архитектурна среда за хората с намалена подвижност, включително за хората с увреждания.

Чл. 94. (1) В детските градини, в детските ясли и в училищата с учебни зони за начална степен на обучение I – IV клас се предвиждат двойни парапети с височина на ръкохватките 0,9 m и 0,5 m с подходящ профил за лесно обхващане.

(2) Парапетите на открити тераси в сградите за образование и наука са с височина не по-малка от 1,40 m. Терасите в детските заведения се обезопасяват, както и се оборудват със сенници за ползването им за игри на открито.

(3) Стълбеният просвет (между две рамена) не трябва да надвишава 0,12 m.

(4) Стълбищните парапети се проектират с височина не по-малка от 1,10 m и 1,20 m за деца от началната степен на обучение I – IV клас.

(5) Не се допуска хоризонталното разчленяване на парапета, както и наличието на детайли по него, които позволяват катерене, пързаляне, провиране, седене и поставяне на обекти върху тях. Отворите между вертикалните елементи на стълбището са не по-големи от 0,09 m.

(6) В нови сгради за образование парапетите се монтират двустранно.

(7) Площадките с разлика в нивата, по-голяма от 0,3 m, спрямо прилежащи повърхности в детски градини, детски ясли и училища с учебни зони за начална степен на обучение I – IV клас се обезопасяват с парапет с височина 1,0 m.

Чл. 95. (1) Прозорците се проектират така, че при отваряне и затваряне, както и когато са в отворено положение, да не създават опасност за учениците.

(2) Всички ръкохватки и дръжки на прозорците се проектират така, че да позволяват манипулиране от безопасно място.

(3) Прозорците се проектират така, че да може безопасно да се почистват.

(4) В зоната на вратите към помещенията, ползвани от деца, се осигуряват подходящи мерки за обезопасяване срещу зашипване на пръсти и други части на тялото.

(5) Краищата на ръкохватките и на дръжките на вратите и прозорците се предвиждат заоблени и на разстояние най-малко 2,5 cm от прилежащите части.

Чл. 96. (1) С оглед избягване на наранявания не се допуска оставянето на изцяло стъклени вътрешни и външни врати.

(2) Полупрозрачните преградни стени с височина до 2,0 m и остъклените врати се обозначават с най-малко две контрастни ленти. Те се изпълняват от безопасно стъкло или от други материали, които при счупване не

образуват парчета с режещи ръбове, или тези повърхности се обезопасяват срещу сблъскване посредством парапети или други средства.

Чл. 97. (1) Подовете в учебните помещения, санитарно-хигиенните помещения, коридорите и стълбищата се предвиждат с лесно почистваща се, нехлъзгава повърхност, а подовете в кабинетите по културно-образователната област „природни науки и екология“ – и с киселиноустойчива повърхност.

(2) Настилките в общите части на двора се проектират така, че да не позволяват хлъзгане, когато са мокри.

(3) Повърхностите на стените и колоните се обработват като гладки повърхности на височина до 2,0 m, а ръбовете на колоните се заоблят с минимален радиус 2 mm.

(4) Ограничителите и буферите при отваряне на вратите се монтират на разстояние от стените, по-малко от 15 cm.

Чл. 98. Мястото за спиране на автобусите на училището се проектира така, че учениците да не бъдат застрашени от движението на автобуси и други превозни средства. Достъпът до това място се осигурява, без да е необходимо пресичане на уличното платно.

Чл. 99. При проектиране на зоните за спорт се спазват следните изисквания:

1. настилките в зоните за спорт, включително в баните и съблекалните, се изпълняват така, че да не позволяват подхлъзване (в сухо и мокро състояние);

2. вътрешните повърхности на ограждащите стени в закритите зони за спорт на детските заведения се облицоват с подходящ мек еластичен материал;

3. не се допуска елементи на вратите или други архитектурно-строителни елементи да навлизат в обемното пространство на спортните площадки; затварящите системи се проектират така, че да не позволяват произволно самоотваряне на вратите.

Чл. 100. (1) Специализираните кабинети се проектират така, че между учебните места и плота за демонстрации да е осигурено разстояние най-малко 1,2 m или да е предвидена подходяща защитна преграда.

(2) При проектирането на специализирани кабинети се осигурява разстояние най-малко 0,85 m между редовете с учебни маси или работни плотове и най-малко 1,5 m до съседното работно място.

(3) При проектирането на кабинети и помещения, през които преминават хранящи кабели и/или други инсталации, се преценява целесъобразността от монтирането на двоен под.

(4) При проектирането на лекционни зали се осигурява разстояние между редовете и широчина на пътеките най-малко 0,80 m.

Чл. 101. Училищата и висшите училища се осигуряват срещу нерегламентиран достъп. Видът и обхватът на инсталациите за наблюдение, охрана и контрол на достъпа се определят със заданието за проектиране.

Чл. 102. При проектирането на сгради за образование и наука за постигане на ниво на речта, която е достатъчно силна спрямо нивото на фоновия шум за слушателите в цялата класна стая или в учебното пространство, се спазва критерият за ефективност – максимална продължителност на времето на реверберация (T, s), съгласно таблица 12.

Таблица 12

Максимална продължителност на времето за реверберация T, s в свободни, напълно завършени класни стаи и в други учебни пространства

№ по ред	Учебно пространство	Максимално време на реверберация за нива на звуково налягане в октавни ленти със средни честоти 500, 1000 и 2000 Hz, s
1.	Основни учебни пространства със затворен обем < 283 m ³	0,6
2.	Основни учебни пространства със затворен обем > 283 m ³ и ≤ 566 m ³	0,7
3.	Основни учебни пространства със затворен обем > 566 m ³ и всички спомагателни учебни пространства	от 0,7 до 1,1 (≤ 1,5)

ЧАСТ ТРЕТА

СГРАДИ ЗА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ

Г л а в а о с м а

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 103. Класификацията на сградите за обществено обслужване в областта на здравеопазването, наричани за краткост „сгради за здравеопазване и лечебни заведения“, е съгласно чл. 8, 9 и 10 от Закона за лечебните заведения (ЗЛЗ) и Наредба № 1 от 2003 г. за номенклатурата на видовете строежи.

Г л а в а д е в е т а

ТЕРИТОРИАЛНОУСТРОЙСТВЕНИ И ФУНКЦИОНАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ

Раздел I

Общи положения

Чл. 104. (1) Минималните изисквания при устройственото планиране на лечебните заведения за болнична помощ и на лечебните

заведения съгласно чл. 10 ЗЛЗ се определят с проучването за проектиране въз основа на преценка и анализ на потребностите от здравна помощ.

(2) Инвестиционните проекти на лечебните заведения се разработват въз основа на задание за проектиране.

Чл. 105. (1) Лечебните заведения се разполагат в защитена от източници на потенциални вредности здравословна среда.

(2) Лечебните заведения за извънболнична помощ може да се разполагат в чисто производствени и в предимно производствени зони.

Чл. 106. Местоположението на сградите на лечебните заведения за болнична помощ и на лечебните заведения съгласно чл. 10 ЗЛЗ се определя с устройствения план, разработен в съответствие с изискванията на ЗУТ съобразно тяхното предназначение и капацитет.

Чл. 107. (1) Разполагането на сградите на лечебните заведения се определя въз основа на организацията на лечебните и съпътстващите ги дейности съгласно заданието за проектиране.

(2) Лечебните заведения за болнична помощ се разполагат в самостоятелни урегулирани имоти, предназначени за обществено обслужване.

(3) Местата за паркиране към лечебните заведения се оразмеряват съгласно Наредба № 2 от 2004 г. за планиране и проектиране на комуникационно-транспортните системи на урбанизираните територии. За лечебните заведения за болнична помощ и за домовете за медико-социални грижи се осигуряват не по-малко от 4 места за паркиране.

Раздел II

Достъпност на лечебните заведения

Чл. 108. (1) Достъпът до и в лечебните заведения се осъществява в съответствие с изискванията на Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания.

(2) Входни и комуникационни пространства, помещения и пространства за общо ползване, коридори, асансьори, стълбищни клетки и санитарно-хигиенни и спомагателни помещения в лечебните заведения се проектират с възможност за маневриране с легла, носилки или подвижни пациентски столове.

(3) Лечебните заведения се проектират със самостоятелни входове за пациенти, персонал и стопанско обслужване.

(4) За спешното приемно отделение, за приемния сектор към родилното отделение, за детската и женската консултация и за патологоанатомичното отделение се осигуряват отделни входове.

(5) При разполагане на инфекциозни отделения/клиники и на отделения/клиники за лечение на болни с открита форма на туберкулоза в обща сграда с други отделения или клиники се осигуряват:

1. самостоятелен подход и отделни входове за приемане и изписване на инфекциозно болните;

2. пълна изолация на стълбища, асансьори, вентилационни и канализационни инсталации, складове и самостоятелни помещения от останалите отделения;

3. самостоятелни помещения за хранене и детска млечна кухня;

4. отделен санитарен пропускник за персонала.

(6) В лечебните заведения се предвиждат асансьорни уредби съобразно заданието за проектиране и при спазване изискванията на Наредба № 2 от 2009 г. за избор и проектиране на асансьорни уредби в жилищни и общественообслужващи сгради.

(7) За лечебни заведения с повече от един етаж се осигурява болничен асансьор така, че да може да се превозват лежачо болни с болнично легло и придружител.

(8) За транспортиране на материали, свързани със стопанското обслужване, се предвижда самостоятелен асансьор.

(9) За транспортиране на персонала, придружителите и приходящите пациенти се осигурява пътнически асансьор.

(10) Към всяко отделение (клиника) в лечебните заведения за болнична помощ се предвиждат поне една болнична стая и тоалетна за хора с увреждания.

(11) В отделенията (клиниките) по ортопедия и травматология към лечебните заведения за болнична помощ, в болниците за долекуване, продължително лечение и рехабилитация, в домовете за медико-социални грижи и хосписи всички помещения се оразмеряват за ползване от болни с повишена зависимост от грижи и контрол.

(12) Санитарно-хигиенните помещения, ползвани от инвалиди и болни с повишена зависимост от грижи и контрол, се оборудват с приспособления, подпомагащи ги при самообслужване.

Раздел III

Функционални и планировъчни изисквания

Чл. 109. (1) Амбулаториите за индивидуална и груповая практика за първична и специализирана медицинска помощ се проектират в самостоятелни сгради за здравеопазване, както и в жилищни сгради или в сгради със смесено предназначение.

(2) В жилищни сгради или в сгради със смесено предназначение се допуска промяна на предназначението на жилищни или офисни помещения, разположени на първия или

полуподземния етаж, и изграждане на амбулатории за индивидуална практика за първична и специализирана медицинска помощ при осигуряване на самостоятелни входове към тях и при спазване изискванията на чл. 38, ал. 3 и 4 ЗУТ.

Чл. 110. (1) Индивидуалната практика за извънболнична медицинска помощ включва най-малко един кабинет за провеждане на консултации (прегледи), чакалня, манипулационна и хигиенен възел.

(2) Допуска се разкриването на общи чакални, манипулационни и хигиенни възли към амбулаториите за първична и специализирана медицинска помощ.

(3) Към кабинетите по кожни и инфекциозни болести задължително се обособяват отделни чакални.

(4) Към кабинета за акушеро-гинекологични прегледи се проектира помещение за лична хигиена на пациентките, ако това е определено в заданието за проектиране.

Чл. 111. (1) Груповата практика за първична/специализирана медицинска помощ разполага с кабинети за извършване на консултации (прегледи), с манипулационна, чакалня и отделни тоалетни за персонала и пациентите.

(2) Към груповата практика, упражняваща консултативно-диагностична хирургична дейност, се проектира асептична хирургична превързочна за извършване на леки хирургични интервенции в областта на едnodневната хирургия.

(3) Към груповата практика за първична или специализирана медицинска помощ се допуска разкриване на обща манипулационна за ползване от всички кабинети.

Чл. 112. (1) Медицински център, дентален център и диагностично-консултативен център (без леглова база за краткосрочно лечение и наблюдение и без източници на йонизиращи лъчения), както и медико-диагностични и медико-технически лаборатории се разкриват в самостоятелни, новоизграждащи се или реконструирани сгради за здравеопазване, както и в сгради със смесено предназначение.

(2) В сгради със смесено предназначение се допуска промяна на предназначението на жилищни или офисни помещения, разположени само на първия или полуподземния етаж, в лечебни заведения по ал. 1, достъпни от самостоятелни входове при спазване изискванията на чл. 38, ал. 3 и 4 ЗУТ.

(3) Медицински център, дентален център и диагностично-консултативен център с леглова база до 10 легла за диагностично уточняване и наблюдение, с престой до 24 часа и с източници на йонизиращи лъчения се разкриват в самостоятелни новоизграждащи се или реконструирани сгради за здравеопазване при спазване изискванията на Наредбата за ради-

ационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения, приета с Постановление № 200 на Министерския съвет от 2004 г. (ДВ, бр. 74 от 2004 г.).

(4) Медицинският център, денталният център и диагностично-консултативният център обхващат консултативни кабинети, чакалня с регистрационен пост, хигиенни възли и манипулационни.

(5) Към медицинските, денталните и диагностично-консултативните центрове, в които се извършват операции в областта на ендодневната хирургия, се проектират асептична хирургична превързочна и зала за временен престой и наблюдение на пациентите.

(6) За диагностично-консултативния център и за медико-диагностичните лаборатории се осигуряват отделни хигиенни възли за персонала и пациентите.

(7) Хигиенните възли за пациенти се разполагат в удобна връзка с чакалните и кабинетите за прегледи.

(8) Към медицинските, денталните и диагностично-консултативните центрове може да се разкриват:

1. аптеки от открит тип с помещения и площи съгласно изискванията на Наредба № 28 от 2008 г. за устройството, реда и организацията на работата на аптеките и номенклатурата на лекарствените продукти (ДВ, бр. 109 от 2008 г.);

2. оптики с помещения и площи съгласно Наредба № 19 от 2008 г. за устройството и дейността на оптиките и здравните изисквания към тях (ДВ, бр. 79 от 2008 г.);

3. дрогерии с помещения и площи съгласно Наредба № 29 от 2008 г. за условията и реда за организация на работата в дрогерията (ДВ, бр. 109 от 2008 г.).

(9) Към медицинските, денталните и диагностично-консултативните центрове, секторите на диагностично-консултативния блок и стационарните отделения се проектират складове за съхраняване на чисто и използвано бельо, за консумативи, апаратура и помещения за разделно съхранение на отпадъци и за съхраняване на инвентара за почистване и на препаратите за почистване и дезинфекция.

(10) Минималните площи на помещенията в лечебните заведения за извънболнична и болнична помощ са съгласно приложение № 3.

Чл. 113. (1) Разполагането на лечебните заведения за болнична помощ в самостоятелно урегулирани имоти, предназначени за обществено обслужване в областта на здравеопазването, се определя съобразно извършваните в сградите медицински дейности.

(2) В лечебните заведения за болнична помощ се обособяват консултативно-диагностичен блок, стационарен блок и административно-стопански блок.

(3) Проектирането на функционално обособените блокове на лечебните заведения за болнична помощ се определя със заданието за проектиране и в съответствие с Наредба № 49 от 2010 г. за основните изисквания, на които трябва да отговарят устройството, дейността и вътрешният ред на лечебните заведения за болнична помощ и домовете за медико-социални грижи (ДВ, бр. 83 от 2010 г.) и Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ).

(4) Пространственото планиране и определяне на площите на структурните блокове се извършва с оглед провеждане на процесите на диагностика, лечение и административно-стопанско обслужване. Не се допуска разполагането на тяхна територия на обекти за търговия и услуги с изключение на съоръженията за автоматична продажба.

(5) При проектирането на лечебните заведения за болнична помощ се вземат предвид техническите изисквания за инсталиране на необходимата медицинска апаратура за осъществяването на диагностичната и лечебната дейност, определена в съответствие с медицинските стандарти и определените с тях нива на компетентност.

(6) В лечебните заведения, в които се извършва обучение, се обособява най-малко една учебна зала с 15 – 20 места.

Чл. 114. (1) Към консултативно-диагностичния блок се отнасят пространствено обособените функционални звена за консултативните кабинети, медико-диагностични и медико-технически лаборатории, структури по образна диагностика, функционално-диагностични кабинети, структури по нуклеарна медицина, лъчелечение, трансфузионна хематология и асистирана репродукция.

(2) Видът, броят и площите на помещенията, съставляващи функционалните звена на консултативно-диагностичния блок, се определят със заданието за проектиране и в съответствие с действащите медицински стандарти и ЗБИЯЕ.

(3) Към диагностично-консултативния блок може да бъдат включени структури по нуклеарна медицина, лъчелечение, трансфузионна хематология и асистирана репродукция.

Чл. 115. Профилът на приемните кабинети от консултативно-диагностичния блок съответства на профила на отделенията на лечебното заведение за болнична помощ.

Чл. 116. (1) Медико-диагностичните лаборатории включват клинична, микробиологична, имунологична, алергологична, хистологична, паразитологична, вирусологична, генетична, радиоизотопна и трансфузионно-хематологична лаборатория.

(2) Медико-диагностичните лаборатории включват чакалня, регистратура, помещение за вземане на кръв или на друг биологичен

материал, помещение за лабораторен лекар, работно лабораторно помещение, ламинарен, хроматографски, флуоресцентен бокс, миялна, стерилизационна и складове за апаратура и консумативи.

(3) В медико-диагностичните лаборатории освен помещенията по ал. 2 може да се разполагат и други помещения с площи, съответстващи на утвърдения медицински стандарт за съответната дейност.

(4) Допуска се помещението за вземане на кръв или на друг биологичен материал да се разполага извън работната зона на лабораторията.

(5) Клиничната лаборатория за изследване на урина се проектира със самостоятелно обособен хигиенен възел с преддверие за пациентите.

Чл. 117. (1) Медико-техническата зъботехническа лаборатория включва помещения за рутинна зъботехническа дейност, за полиране и подгриване на муфи и за работа с металокерамика.

(2) Допуска се обособяване на кът за работа с металокерамика към помещението за рутинна зъботехническа дейност.

Чл. 118. Функционално-диагностичните кабинети обхващат кабинети и процедурни помещения за електрокардиографии, векторкардиографии, периферно кръвообращение, спирографии, фонокардиографии, балisticoкардиографии, радиотелеметрия, електрогастрографии, миографии, ректороманоскопии, електродермодиагностика, електрофизиология, катетризация, електрогастрография, енцефалография, лапароскопия, бронхоскопия, гастроскопия и колоноскопия.

Чл. 119. (1) Структурите по образна диагностика обхващат процедурни и обслужващи помещения за конвенционална рентгенова диагностика, интервенционална рентгенология, термография, ултразвукова диагностика (ехография), компютърна томография, магнитно-резонансна образна диагностика, остеодензитометрия и мамография.

(2) Функционално-диагностичните кабинети и процедурните помещения за образна диагностика се проектират с площи, съответстващи на изискванията на съответната апаратура и на регламентите за работа с нея.

(3) Помещенията за образна диагностика с източници на йонизиращи лъчения се проектират, изграждат и оборудват в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 65, ал. 1, т. 5 от Закона за здравето.

Чл. 120. В лечебните заведения за болнична помощ може да се обособяват операционен и родилен блок с необходимия вид и брой операционни и родилни зали и с техни допълващи помещения, определени в заданието за проектиране.

Чл. 121. (1) Операционният блок (операционната зона) се проектира с пространство за трансфер, депо за транспортни колички, съблекалня за персонала с хигиенен възел и душ, помещение за обличане на операционното облекло, стая за почивка на операционните екипи с обособен кът за написване на оперативни протоколи, помещение за предоперационно измиване и подготовка на операционни екипи, помещение за преданестезиологична подготовка на болните, най-малко две операционни зали (септична и асептична) и зала за следоперативно събуждане на пациентите.

(2) Операционният блок по кардиохирургия се проектира с допълнително помещение за разполагане на апарат за екстракорпорално кръвообращение.

(3) Операционният блок по гръдна хирургия се проектира с две операционни зали – за големи и малки торакални операции.

(4) Операционният блок по урология се проектира с три операционни зали, в т.ч. за септични, асептични и трансуретални операции.

Чл. 122. (1) Кабинетът за прием на раждащи жени се проектира с удобен достъп от вход, достъпен за моторни превозни средства, и се свързва посредством асансьор с родилния блок.

(2) Проектирането на родилния блок се извършва на принципите „предзала – родилна зала“. Родилният блок включва кабинет за прием на родилките, помещение за хигиенна обработка с тоалетна и душ, предродилна зала, родилна зала, кът за хигиенна обработка и реанимация на новородените, зала за интензивни грижи за новородените, зала за интензивни грижи за родилките и самостоятелни родилни стаи с кътове за родилките и за хигиенна обработка и реанимация на новородените.

(3) В една родилна зала се допуска разполагане на две родилни легла.

(4) Родилният блок се обособява и проектира с помещения, обслужващи най-малко две родилни легла.

(5) До родилните зали се разполагат най-малко две операционни зали за асептични и септични операции, както и стаи за интензивно следоперативно наблюдение на родилки.

(6) Отделението за здрави новородени деца се разполага на един етаж с родилната зала или се осигурява връзка между тях с асансьор.

(7) Отделението за здрави новородени деца се проектира децентрализирано (новороденото и родилката са в едно и също помещение), полукентрализирано (новороденото и родилката са в две помещения, свързани помежду си) и централизирано (родилката и новороденото са настанени в отделни помещения).

Чл. 123. (1) Специализираната структура за анестезиология и интензивно лечение обхваща помещения за провеждане на интензивно

лечение и за дихателна реанимация, манипулационна, работна стая за медицински сестри, лекарски кабинет, помещение за информация на близки и помещение за измиване и стерилизиране на анестезиологична апаратура.

(2) Отделението за анестезиология и интензивно лечение (ОАИЛ) се проектира с удобен достъп до операционния блок, хирургичното отделение и спешното приемно отделение.

(3) Провеждането на интензивно лечение се организира както в общи зали с най-малко 6 легла, така и в единична зала.

Чл. 124. (1) Операционният блок, родилният блок, ОАИЛ, медико-диагностичните лаборатории, отделенията по нуклеарна медицина, лъчелечение, кръвна банка и асистирана репродукция се проектират като самостоятелно функционално обособени структури с ограничен достъп.

(2) Към операционния блок, родилния блок и ОАИЛ освен помещенията съгласно чл. 122 и чл. 123 се проектират и помещения за опасни отпадъци, за експресна стерилизация и за преносима апаратура.

Чл. 125. (1) Структурата по нуклеарна медицина се проектира с чакалня за пациенти, с регистратура, с лекарски кабинет, с помещение за радионуклиди, с помещение за престой на пациенти, с бокс за амплициране, с процедурно помещение за изследване на пациенти, с хранилище за радиоактивни източници, с чисти помещения за персонала, с радиохимична лаборатория, със санитарни (хигиенни) възли за персонала и неаплицирани пациенти, със санитарни (хигиенни) възли за аплицирани пациенти и с хранилище за радиоактивни отпадъци.

(2) Помещенията се проектират функционално свързани така, че да не се смесват потоците на аплицираните с радиофармацевтици от неаплицираните пациенти.

(3) При провеждане на метаболично лечение с I-131, изискващо хоспитализация, се проектират допълнителни помещения съгласно изискванията на медицински стандарт „Нуклеарна медицина“.

Чл. 126. Структурата по лъчелечение се проектира с приемно-консултативен кабинет, с кабинет по планиране и контрол на лъчелечението, с процедурно помещение, с команден пост, с чакалня, с манипулационна, с дозиметрично помещение и с кабинет за технически специалисти.

Чл. 127. Структурата по трансфузионна хематология се проектира с чакалня за кръводарители, с регистратура, с кабинет за медицинско освидетелстване, с помещение за вземане на кръв с предбокс и бокс, с помещение за комплектуване и обработка на материали, със серологична и имунохематологична лаборатория, с хладилна камера, с помещение

за етикетировка, с битово помещение за персонала и със стая за възстановяване на колабирали кръводарители.

Чл. 128. Структурата по асистирана репродукция включва стая за спермоотделяне, бокс за експертиза, етикетирание и обработка на сперматозоиди, криобанка, работно помещение за асистирана репродукция, манипулационна за извършване на пункции под ехографски контрол, стая за възстановяване след пункция и ембриотрансфер и работни стаи за акушерки и биолози.

Чл. 129. В случаите на хоспитализация към структурите по нуклеарна медицина, лъчелечение, трансфузионна хематология и асистирана репродукция се проектират допълнително помещенията, съставляващи стандартната клиника (отделение).

Чл. 130. (1) Стационарният блок включва клиники и/или отделения със или без легла.

(2) Клиниките и/или отделенията с легла се разделят на терапевтични и хирургични.

(3) Профилите и минималният брой на леглата в клиниките и отделенията на стационарния блок се определят със заданието за проектиране и медицинските стандарти и в съответствие с Наредба № 49 от 2010 г. за основните изисквания, на които трябва да отговарят устройството, дейността и вътрешният ред на лечебните заведения за болнична помощ и домовете за медико-социални грижи.

(4) Минималният брой на леглата не се отнася за клиниките (отделенията) за интензивно лечение и за оказване на родилна помощ.

(5) При проектирането на клиники и/или отделения по образна диагностика, спешна помощ, диализно лечение и обща и клинична патология не се предвижда разкриване на леглова база.

Чл. 131. (1) Терапевтичните клиники и/или отделения се проектират, като се отчитат възрастовият състав на пациентите, степента им на зависимост от грижи и режимът на достъп, съответстващ на лечебния процес.

(2) Терапевтичните клиники или отделения за възрастни обхващат лекарски кабинет, кабинети на началник-отделение и старша сестра, административно помещение с кът за съхранение на текуща документация, функционално-диагностичен кабинет, работна стая за медицински сестри, манипулационна, изолатор за болни, стая за помощния персонал, разливен хранителен офис с чиста и нечиста част или кетърингов хранителен офис, столова (дневна), както и помещенията, посочени в приложение № 3, и други специфични помещения, регламентирани със съответните медицински стандарти.

(3) В клиниките и/или отделенията по психиатрични болести се проектират помещения за зала за групов и индивидуална психотерапия, зала за обучение в дейности

от ежедневието, зала за групов почивка, помещение за психологични изследвания (наркологичен кабинет), помещения за тихи и шумни занимания, помещение за арттерапия, културотерапия, манипулационна за функционални вливания, зала за конвулсивна електрошокова терапия, помещение за анестезиология и интензивно лечение към зала за конвулсивна електрошокова терапия, подготвително помещение със санитарен (хигиенен) възел към инсулинова зала, инсулинова зала, помещения за дневно пребиваване за тихи и шумни занимания, помещение за свиждане, лаборатория за психически изследвания, помещение по трудотерапия, кабинет за трудотерапевт, кабинет и манипулационна по невровегетология.

Чл. 132. Клиниките и/или отделенията по детски болести обхващат помещенията съгласно приложение № 3 и приемни сектор със санитарен (хигиенен) възел, болнични стаи със самостоятелен санитарен (хигиенен) възел за хоспитализация на деца от различни възрастови групи, в т.ч. до 2 години, от 3 до 13 години и от 14 до 17 години, болнични стаи за две деца до 2-годишна възраст с майки придружителки, изолатор за дете с майка придружител със самостоятелен санитарен (хигиенен) възел, манипулационна, занималня и помещение за специалистите по здравни грижи.

Чл. 133. Хирургичните клиници и/или отделения освен помещенията по чл. 131, ал. 2 обхващат и асептични и септични превъзрочни стаи, стая за подготовка на болните за операции и клизмено помещение с тоалетна, както и други допълнителни помещения, регламентирани със съответните медицински стандарти.

Чл. 134. (1) Спешното отделение включва чакалня с място за информационно обслужване и регистрация на пациентите, лекарски кабинети, кабинет по функционална диагностика, противошокова зала, манипулационна, зала за диагностично уточняване и наблюдение до 24 часа, битово помещение за спешните екипи и съблекалня със санитарен (хигиенен) възел и душ за персонала.

(2) Към спешното приемно отделение се допуска разполагането на легла за престой до 24 часа за диагностично уточняване на пациентите.

Чл. 135. Клиниките и/или отделенията по диализно лечение включват съблекалня за болните с помещение за изчакване до започване на диализата, отделни диализни зали за заразени и незаразени пациенти, манипулационна, лекарски кабинет, работна стая за медицински сестри, кът за разпределяне на храна, помещение за обучение на пациенти, помещение за техническа поддръжка и помещение за обратна осмоза.

Чл. 136. (1) Клиниките и/или отделенията по обща и клинична патология включват биопсичен сектор (хистологична, цитологична лаборатория, хистотека, регистратура, картотека, имунологична, цитохимична и електромикроскопска лаборатория) и некропсичен сектор (сецирни зали, трупохранилища, помещение за обличане на покойници, помещение за прием на близки и оформяне на протоколи, стая за почивка на персонал и лекарски кабинет).

(2) За инфекциозни и неинфекциозни трупове се проектират отделни трупохранилища и сецирни зали.

(3) Помещението за предаването на покойник на близките му се проектира с директен изход от сградата на лечебното заведение, достъпен за моторни превозни средства.

Чл. 137. Отделението по физикална и рехабилитационна медицина обхваща кабинети за електро- и светлолечение, кабинети за масаж, помещение за инхалации, зали за групови и индивидуални занимания по лечебна физкултура, зали за механотерапия, трудотерапия и екстензионна терапия, помещения за лечебни вани, подводен душов масаж (тангентор), ръчни и крачни вани, сауна, помещения за студена баня и общо сухо-въздушно охлаждане, басейн, процедурно помещение за парен душ, парно легло и влажни обвивки, кабинети за индивидуални топлинни процедури с парафин и лечебна кал, помещение за подготовка на топлинни апликации, помещение за регенериране на лечебна кал и помещение за подготовка и почивка след топлинни процедури.

Чл. 138. Административният блок включва административни офиси, зали и кабинети. Видът и площите на помещенията от административно-стопанския блок се определят със заданието за проектиране.

Чл. 139. (1) Стопанският блок обхваща помещения за доставка или приготвяне на храна на място, болнична аптека, централна стерилизационна, болнична пералня, болничен хранителен блок, санитарен пропусник за персонала, помещения на инженерните системи (станция за медицински газове, главно разпределително табло (ГРТ) дизел агрегат, отоплителна централа, охладителен център), складово стопанство, работилници, отоплителна централа и охладителен център, гаражно стопанство, съоръжения за събиране и унищожаване на отпадъци и др.

(2) Помещенията за приготвяне на храна на място се проектират с необходимите площи съгласно заданието за проектиране и съгласно изискванията на Закона за храните и на Наредба № 5 от 2006 г. за хигиената на храните (ДВ, бр. 55 от 2006 г.).

(3) Болничната аптека се проектира с необходимите помещения и площи съгласно заданието за проектиране и изискванията на

Наредба № 28 от 2008 г. за устройството, реда и организацията на работата на аптеките и номенклатурата на лекарствените продукти.

(4) Централната стерилизационна се проектира с необходимите площи и помещения съгласно заданието за проектиране и изискванията на Наредба № 3 от 2013 г. за утвърждаването на медицински стандарт по превенция и контрол на вътреболничните инфекции (ДВ, бр. 43 от 2013 г.).

(5) Болничната пералня се проектира с необходимите помещения и площи съгласно заданието за проектиране и изискванията на Наредба № 37 за хигиенните изисквания към устройството и експлоатацията на обществените перални (ДВ, бр. 95 от 1995 г.), като се осигурява възможност за изпиране на биологично замърсено бельо.

(6) Складово-ремонтна база и гаражно стопанство, станция за медицински газове и общоболнични складови помещения и санитарни пропускници за персонала с прилежащите им хигиенни възли, ГРТ дизел агрегат, отоплителна централа и охладителен център се проектират в съответствие със заданието за проектиране.

(7) Броят на гаражните клетки се определя със заданието за проектиране, но той не може да е по-малък от 4.

(8) Съоръженията за събиране и съхранение на отпадъци се проектират с площи и помещения съгласно заданието за проектиране и в съответствие със Закона за управление на отпадъците и Наредба № 1 от 2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения (ДВ, бр. 13 от 2015 г.).

Чл. 140. (1) Минималната светла височина на помещенията, свързани с провеждането на лечебен процес, в диагностично-консултативния блок и стационара е 2,50 м.

(2) В помещенията с източници на йонизиращи лъчения, в операционните, родилните и многофункционалните зали се осигурява минимална светла височина 3 м.

(3) Минималната междуосова ширина на помещенията е, както следва:

1. за диагностично-консултативни кабинети – 3,0 м;

2. за болнични стаи, манипулационни и превързочни – 3,60 м;

3. за процедурни помещения за образна диагностика, за помещения за ендоскопски и урологични процедури и за родилни зали – 4,20 м;

4. за операционни зали – 4,80 м.

(4) Максимално допустимата дълбочина на помещенията с едностранно естествено осветление, свързани с провеждането на лечебен процес, е 6,0 м.

(5) За операционни зали минималната дълбочина на помещенията е 4,80 м, а за родилни зали – 4,20 м.

(6) Минималната ширина на вратите на диагностично-консултативните кабинети и на болничните стаи е 1,1 м.

(7) Вратите на хигиенните възли към болничните стаи се проектират с минимална ширина 0,9 м и се отварят навън.

(8) Вратите на тоалетните за болни с повишена зависимост и контрол се проектират с минимална ширина 1,0 м и се отварят навън.

(9) Вратите в лечебните заведения се облицоват в долната им част с устойчив на механични удари материал.

(10) Минималната ширина на коридорите в новоизграждащи се лечебни заведения е най-малко 2,40 м.

Чл. 141. (1) Подовите настилки в работните помещения и в коридорите се изпълняват от строителни продукти, които позволяват влажно почистване и дезинфекция. Не се допускат подови настилки на текстилна основа (балатум), с изключение на тези в болничните стаи.

(2) В помещенията, в които се изследват и преработват кръв, кръвни съставки и кръвни проби, и в медико-техническите лаборатории подовите настилки се предвиждат водонепропускливи и устойчиви на термични и химични въздействия, изпълнени без фуги и позволяващи влажно почистване и дезинфекция.

(3) В сервизните и хигиенните помещения подовите настилки се предвиждат водонепропускливи и позволяващи влажно почистване и дезинфекция.

(4) В операционните и в родилните зали подовите настилки се изпълняват така, че да няма възможност за натрупване на статично електричество.

(5) Стените на болничните стаи, кабинетите, чакалните, медико-диагностичните и медико-техническите лаборатории и коридорите се изпълняват така, че да позволяват влажно почистване.

(6) Манипулационните, стерилизационните, помещенията за разливане на храна и санитарните (хигиенните) възли се облицоват със строителни продукти, които позволяват влажно почистване и дезинфекция в зоната на санитарните прибори, на височина 1,5 м от готов под, а облицовката на работните помещения и миялната на медико-диагностичните лаборатории е на височина 1,8 м.

(7) Стените на операционните и родилните зали, на отделенията за анестезиология и интензивно лечение, за термична травма и за отглеждане на недоносени деца се изпълняват с антибактериални покрития без фуги.

(8) В помещенията за болни с повишена зависимост от грижи и контрол се предвижда остъкляване по коридорните стени, което започва на височина 1,20 м от пода.

(9) В помещенията за лечение на психично болни не се допускат решетки по прозорците и вратите, с изключение на помещенията за лечение на болни с повишена зависимост от грижи и контрол и за обществено опасни болни, за които се предвижда постоянна охрана.

(10) В коридорите на лечебните заведения се проектира парапет за придържане на височина 0,9 m от пода и на разстояние 0,6 m от стената, оразмерен за натоварване 110 N.

Г л а в а д е с е т а

СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ИНСТАЛАЦИИТЕ В СГРАДИТЕ НА ЛЕЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ

Раздел I

Изисквания към електрическите инсталации

Чл. 142. (1) В сградите на лечебните заведения се предвиждат електрически инсталации (уредби) за ниско напрежение, захранвани с променливо напрежение до 1000 V с номинална честота 50 или 400 Hz или с постоянно напрежение до 1500 V.

(2) При проектирането на захранването и на електрическите инсталации на сградите на лечебните заведения освен изискванията на тази наредба и на медицинските стандарти се спазват и изискванията на наредбите по чл. 76, ал. 2.

(3) Специализираните електрически инсталации в лечебните заведения се проектират съобразно инструкциите на производителя на съответното медицинско или друго специално оборудване.

(4) При проектирането на осветителните инсталации за изкуствено осветление се спазват стойностите на задължителните контролируеми параметри на осветлението за видовете помещения (средната поддържана осветеност E_m , обобщената степен на яркостен дискомфорт UGR и индексът за цвето предаване R_a) съгласно приложение № 4.

(5) Аварийното евакуационно осветление се проектира така, че да осигурява минимална осветеност на пода и на основните проходи 0,5 lx в помещенията и 0,2 lx на откритите територии.

(6) Аварийно работно осветление се осигурява в случаите, при които внезапното изключване на работното осветление (при повреда) и свързаното с него нарушение на нормалното ползване на сградите предизвиква:

1. опасност от травматизъм на места с голямо струпване на хора;

2. нарушаване на нормалното обслужване на болните в операционните блокове, в кабинетите за спешна помощ и в приемните фойета на лечебните заведения.

(7) Най-малката осветеност на работните повърхности, изискващи обслужване при аварийен режим, е 5 % от осветеността на

работното осветление при система на общо осветление, но не по-малко от 2 lx в сградите на лечебните заведения и не по-малко от 1 lx за откритите площи.

(8) Аварийно осветление за евакуация на хора се монтира в места с опасност от травматизъм при преминаване на хора, както и на основните проходи и на стълбите, които служат за евакуация на хора от лечебните заведения, където работят или пребивават повече от 50 души, и по стълбите.

(9) Осветителите за аварийно осветление се предвиждат така, че да се отличават от тези за работно осветление по тип, размери или по специално нанесени върху тях знаци. Не се допуска използването на живачни лампи с високо налягане, металхалогенни, ксенонови и други лампи, при които след включването им под напрежение нормалната осветеност закъснява с повече от 0,5 s.

(10) Изходите от помещения, в които може да се намират едновременно повече от 100 души, се оборудват със светлинни указатели, присъединени към мрежата на аварийното осветление.

(11) Осветителите за евакуация на хора от помещения без естествено осветление се присъединяват към независим източник на захранване или се превключват към него автоматично при внезапно изключване на работното осветление (при повреда).

(12) Със заданието за проектиране се обосновава необходимостта от предвиждане на сигнални и охранителни инсталации и инсталации за видеонаблюдение.

Раздел II

Изисквания към водопроводните и канализационните инсталации

Чл. 143. (1) Водопроводната инсталация за питейно-битови нужди и пожарното водоснабдяване в сградите на лечебните заведения се оразмеряват съгласно наредбите по чл. 78.

(2) Водопроводната инсталация за технологични нужди в сградите на лечебните заведения се оразмерява въз основа на заданието за проектиране.

(3) В предоперационните, в операционните зали, в подготвителните към родилните зали, в родилните зали, в инфекциозните отделения и в помещението за изкъпване на новородени се предвиждат водочерпни кранове, управлявани с фотоклетка, или други безконтактни водочерпни кранове, гарантиращи стерилност при работа.

(4) В умивалните на инфекциозните, кожно-венерическите, психиатричните и детските отделения се предвиждат автоматични, термостатични смесителни батерии.

(5) Към водопроводната инсталация в някои високорискови зони, в т.ч. операционни зали, отделения за анестезиология и интензивно лечение, родилни зали, неонатологични и

детски отделения, отделения за термична травма, центрове за хемодиализа, се проектират устройства и съоръжения за допълнително третиране на питейната вода, когато със заданието за проектиране се изисква достигане до определени качества на водата.

(6) Водата за специфични медицински нужди трябва да отговаря на съответните медицински стандарти и на заданието за проектиране.

(7) Водата, използвана за производство на гореща наситена пара (като стерилизационна среда), трябва да е в съответствие с БДС EN 285 A2:2010 „Стерилизационна. Стерилизатори с водна пара. Големи стерилизатори“ и с качества, еквивалентни най-малко на качества на питейната вода.

(8) Водопроводната инсталация в местата за обработка и стерилизация на медицинските изделия се проектира с устройства и съоръжения за допълнително третиране на водата за постигане на изискваното качество на водата и с изпускателни кранове за намаляване на обема на остатъчната вода.

(9) Във всички помещения за провеждане на лечебни процедури се осигуряват мивки с течаща студена и топла вода с температура съгласно заданието за проектиране.

(10) За ограничаване на инфекции, причинени от бактерията *Legionella*, се предвиждат подходящи методи и средства за профилактика на сградната инсталация за гореща вода.

(11) Санитарно-хигиенните помещения към болничните стаи, ползвани от хора с увреждания, се проектират в съответствие с изискванията на Наредба № 4 от 2009 г. за поддържане, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания.

(12) В специализираните болници за активно лечение по педиатрия санитарните прибори се монтират на височина така, че да са достъпни за ползване от деца.

Чл. 144. Отпадъчните води от функционалните структури на лечебните заведения се подлагат на задължително третиране преди заустването им в сградната канализационна инсталация или в канализационната система на урбанизираната територия, както следва:

1. от инфекциозни и физиатрични отделения – предвижда се най-малко обеззаразяване;

2. от лаборатории, екарисаж за изгаряне на отпадъци, миялни и помещения за работа с радиоактивни материали – предвижда се третиране на отпадъчните води до достигане на нормите за заустване в канализационната система;

3. от калолечебни помещения и помещения за съхранение и регенерация на калта – осигурява се калоулавяща арматура преди отвеждането на отпадъчните води;

4. от помещения за подготовка на гипсови апликации – предвиждат се утайници за гипс с обем не по-малък от 0,1 m³.

Чл. 145. В операционните и родилните зали, в отделенията за анестезиология и интензивно лечение, в отделенията за термична травма и отглеждане на недоносени деца не се допуска разполагането на подови сифони.

Чл. 146. В случаите, когато в сградите на лечебните заведения се изисква да се проектира водопроводна инсталация за минерална вода, тя трябва да отговаря на следните специфични изисквания:

1. да е изпълнена от тръби, които не променят физикохимичния състав на минералната вода, и от материал и антикорозионно покритие, устойчиви на състава на минералната вода;

2. водопроводната инсталация за термална вода да е проектирана с подходяща топлоизолация;

3. за минерални води, съдържащи газови компоненти, да се проектират напорни водопроводи;

4. максималната скорост на минералната вода в главните клонове на сградната водопроводна инсталация за минерална вода да е, както следва:

а) за минерални води, несъдържащи газови компоненти, и за термални минерални води – 0,8 m/s;

б) за минерални води, съдържащи газови компоненти – 0,5 m/s;

5. резервирането на минерална вода се допуска само при доказана необходимост;

6. нормите за разхода на вода за лечебни процедури, количеството процедури в час, оразмерителният разход за лечебната процедура и разчетната температура се приемат съгласно техническите параметри на монтираните съоръжения, определени със заданието за проектиране.

Раздел III

Изисквания към системите за отопление, охлаждане и вентилация

Чл. 147. (1) Системите за отопление, охлаждане и вентилация, в т.ч. системите за изграждане на технически „чисти помещения“, в лечебните заведения се проектират съгласно Наредба № 15 от 2005 г.

(2) Системите за отопление се проектират като високоефективни системи за осигуряване на нормативните температури на въздуха през зимния период чрез поддържането им в определени граници в пространствата на лечебните заведения.

(3) Системите за охлаждане се проектират като високоефективни системи за климатизация на въздуха и осигуряване на топлинен комфорт в лечебните заведения чрез поддържане на температурата и относителната влажност на въздуха в определени граници, в

т.ч. в помещенията със специфични изисквания към параметрите на микроклимата. Системите за климатизация работят с принудително движение на въздуха и осигуряват чистота и подвижност на въздуха в климатизираните пространства.

(4) Системите за вентилация се проектират за:

1. осигуряване на необходимото количество пресен въздух за хората;

2. улавяне на опасни вещества и миризми на мястото на отделянето им;

3. отвеждане на топлина и влага, отделяни в помещението, посредством организирано естествено движение на въздуха.

(5) За изпълнение на общите изисквания към лечебните заведения системите за отопление, вентилация и климатизация се проектират така, че да осигуряват нормирания микроклимат в зоната за пребиваване в помещенията.

(6) При проектирането на системите за отопление, охлаждане и вентилация в лечебните заведения, в т.ч. на системите за „чисти помещения“, се спазват следните принципи:

1. приложение на рециркулация на въздуха и рекулперация на топлина;

2. залагане на правилна кратност на въздухообмена, пад в налягането, площ на защитните зони с ламинарен поток, степени на филтрация и класове филтри;

3. осигуряване на правилен баланс на обемите на външния, входящия, изходящия, рециркулационния и отработения въздушен поток.

Чл. 148. (1) Системите по чл. 147 се проектират за осигуряване параметрите на микроклимата в лечебните заведения за болнична помощ и в домовете за медико-социални грижи. Контролираните параметри на микроклимата са определени в зависимост от видовете лечебни дейности, осъществявани от лечебните заведения, както и от специфичния риск за възникване на вътреболнични инфекции.

(2) Изискванията към параметрите на микроклимата за типични помещения в лечебните заведения са дадени в таблицата към информационно приложение № 5, освен ако в заданието за проектиране не са предвидени други по-високи изисквания към контролираните параметри.

Чл. 149. Специфичните изисквания при проектиране на системи за отопление в лечебните заведения са следните:

1. в части от сгради, в които се предвиждат стаи за недоносени новородени, болни кърмачета, стаи за следоперативен престой, интензивно лечение, родилни зали и родилни стаи, преданестезиологична подготовка, стаи за болни след изгаряния и операционни зали, може да се обособи самостоятелна отоплителна система или самостоятелен отоплителен

кръг с осигуряване на възможност за самостоятелно включване, изключване и регулиране на топлоподаването;

2. при отоплителни системи с вентилаторни конвектори този вид отоплителни тела са снабдени с въздушни филтри най-малко от клас G4 съгласно класификацията на филтрите по БДС EN 779 „Въздушни филтри за обща вентилация за отстраняване на частици. Определяне на филтриращата характеристика.“;

3. в помещения за болни деца, в помещения за електролечение, за електрошоково лечение на психично болни, в помещения за възрастни пациенти и за родилки с еклампсия пред отоплителните тела се предвижда предпазна решетка за защита на пациентите от нараняване при удар, като се осигурява възможност за периодично почистване на отоплителните тела;

4. допустимото отклонение при регулиране на зададената температура на въздуха в терапевтичните отделения за деца и новородени не трябва да надвишава 1 °С;

5. допускат се отопляване на помещения чрез системи със загряван под с изключение на следните помещения: лекарски консултативни педиатрични кабинети, детски, манипулационни, филтър и изолационен бокс, помещение за антропометрични изследвания и имунизации, чакални, операционни зали, кабинети за образна и функционална диагностика, помещения за водолечение, помещения за анестезиология и интензивно лечение (ОАИЛ), терапевтични отделения за новородени и недоносени деца, родилни зали, самостоятелни родилни стаи, отделения по инфекциозни болести и складове за аптеки;

6. за системи със загряван под се допускат следните средни температури на повърхностите:

а) 30 °С – за тавана в зоната на пребиваване;

б) 25 °С – за подовата настилка в зоната на пребиваване;

в) 45 °С – за стени (със замонолитени серпентини в зоната над 1 m от нивото на готова подова настилка);

г) 34 °С – за пода на зали за хидротерапия;

7. радиаторните отоплителни тела за операционна зала са със специално изпълнение за монтаж в чисти помещения, а за други помещения радиаторите са с конфигурация, достъпна за почистване между глидерите и от всички външни страни.

Чл. 150. Специфичните изисквания при проектиране на системи за климатизация в лечебните заведения са следните:

1. за всички помещения от таблицата към приложение № 5, за които има изискване за поддържане на относителна влажност, се проектират системи за климатизация при зададените в приложението препоръчителни параметри;

2. в помещенията на лечебните заведения в зависимост от тяхната категоризация се поддържа чистота на въздуха в нормативно определени клас чистота съгласно БДС EN ISO 14644-1 „Чисти стаи и свързаната с тях контролирана околна среда. Част 1: Класификация на чистотата на въздуха.“, съответстващ на всяка една от определените 5 категории помещения.

Чл. 151. Специфичните изисквания при проектиране на системи за вентилация в лечебните заведения са следните:

1. за всички помещения от таблицата към приложение № 5, за които има изискване за въздухообмен с пресен въздух, се проектира механична общообменна (смукателно-нагнетателна) вентилация при зададените в приложението препоръчителни параметри;

2. самостоятелни смукателни вентилационни системи се предвиждат за всички тоалетни, душеве, изливни, помещения за инвентар за почистване, складове за мръсно бельо; системите се проектират с обратни клапи след всеки смукател; когато въздухът в помещенията се изсмуква с индивидуални вентилатори, а не с обща вентилационна система, вентилаторите за всяко помещение се предвиждат задължително с автоматично затварящи се клапи;

3. при проектиране на смукателни вентилации по т. 2 помещенията не може да бъдат групирани с помещения на инфекциозни отделения, детски отделения, отделения за новородени и отделения за нуклеарна медицина;

4. за всички помещения без контакт с външен въздух, които не са посочени в таблицата към приложение № 5, се проектира смукателна вентилация, с не по-малко от двукратен въздухообмен, с компенсация на въздух от съседни помещения;

5. в стайте за интензивно лечение на пациенти се осигурява изходящ въздушен поток най-малко $150 \text{ m}^3/\text{h}$, разчетено за един пациент, за ефикасно отстраняване на остатъците от наркотични газове;

6. в помещенията, в които обичайно се намират пациенти, носители на неизвестни патогени (например чакални), се осигурява изходящ въздушен поток най-малко $75 \text{ m}^3/\text{h}$;

7. за помещения, в които се извършват лечебни процедури, свежият въздух се подава непосредствено в помещението в горната му зона;

8. устройствата за нагнетяване на пресен въздух се проектират така, че да осигуряват изменение на направлението на въздушната струя и на количеството въздух;

9. специфичните изисквания за схемите на въздухообмен за различни помещения в болничните и доболничните заведения са, както следва:

а) помещенията за преданестезиологична подготовка и операционните зали се проектират с изсмукване на въздуха в долната и горната зона на помещенията;

б) в помещенията за електролечение, светлолечение и топлолечение подаването на свежия въздух и изсмукването на замърсен въздух се осъществяват в горната зона на помещението;

в) изсмукването на въздуха във фотолaborатории се осъществява от горната зона;

г) въздухообменът в помещенията за работа с радиоактивни вещества се определя в зависимост от количеството въздух, изтеглян от радиоактивното оборудване, в съответствие с технологичното задание;

д) за помещенията от 1 – 3 група се препоръчва безтурболентна вентилация, при която се подава филтриран въздух от тавана или от вертикална стена; при подаване на пресен въздух от стената изсмукването се извършва през противоположната страна на подаването;

е) за помещенията от 5 група въздухообменът се организира по схема „горе – долу“, като изсмукването на въздуха се извършва през решетки, разположени непосредствено над пода;

ж) подаването на въздух през перфорирани устройства с ламинарен поток в операционни зали може да се осъществи с до 30 – 40-кратен въздухообмен; допуска се рецикулация на въздуха, като пресният въздух е $30 \text{ m}^3/\text{h}/\text{m}^2$; устройствата за подаване на пресен въздух са снабдени с абсолютни филтри;

з) в помещения с ограничен брой технологични операции и обособени работни места, за които е необходимо да се подава пресен въздух, въздухът се подава непосредствено на работните места;

и) за рентгенодиагностичните кабинети и кабинетите за образна диагностика с апарати от закрит тип се предвижда подаване на въздуха в горната зона и изсмукване в горната и в долната зона;

10. скоростите на задвижвания принудително въздух в работната зона не трябва да са по-високи от:

а) $0,15 \text{ m/s}$ – при температура $\leq 19 \text{ }^\circ\text{C}$;

б) $0,2 \text{ m/s}$ – при температура $22 \text{ }^\circ\text{C}$;

в) допуска се скоростта на въздуха да е не по-голяма от $0,3 \text{ m/s}$ в операционните зали и функционално принадлежащите им помещения при температура в работната зона $24 \text{ }^\circ\text{C}$.

Чл. 152. В помещенията, за които няма специфични изисквания за механична вентилация или климатизация, се осигурява естествено проветряване с кратност на въздухообмена най-малко от $0,5 \text{ h}^{-1}$.

Чл. 153. Системите за отопление, охлаждане и вентилация в лечебните заведения се проектират за осигуряване изпълнението на следните изисквания за чистота на въздуха:

1. помещенията с различен клас на чистота да са разделени в съответствие със следните принципи:

а) принцип на стесняващия се въздушен поток (потокът е насочен от по-чистото към по-малко чистото помещение и е със скорост не по-малка от 0,2 m/s в мястото на разделението);

б) принцип на пада във въздушното налягане (по-малко чистото помещение е винаги с по-ниско/отрицателно налягане спрямо по-чистото помещение, като падът на налягането е най-малко 10 – 15 Pa, но не повече от 20 Pa);

в) принцип на физическата бариера (изграждане на непроницаеми бариери между помещенията с различна степен на чистота);

2. основните изисквания към чистотата на въздуха в помещенията на лечебните заведения, категоризирани съгласно БДС EN ISO 14644-1 в зависимост от предназначението и особеностите на различните видове помещения, както и обемът и видът на въздушния поток и класът филтри са определени в таблици 2, 3 и 4 на приложение № 6;

3. помещенията от клас на чистота 5 и от групи 1 и 2 се вентилират чрез беден на турбуленции, еднопосочен въздушен поток (ламинарен поток), преминаващ през високоефективни въздушни филтри; по целесъобразност такива зони може да се създават и в помещенията от групи 3 и 5; в останалите помещения чистотата на въздуха се осигурява чрез нееднопосочен (турбулентен) въздушен поток, който при нужда преминава през съответната филтрация;

4. помещенията от група 1 се проектират така, че да отговарят на следните основни изисквания:

а) да има изградена защитна зона с тристепенно филтриран (F7 + F9 + H14) еднопосочен въздушен поток (ламинарен поток) и съответна кратност на въздухообмена; в зависимост от класа на чистота третата степен на филтриране може да се осигури с H13;

б) зоната на еднопосочния въздушен поток да е с минимална площ от 5,75 до 9 m² и да обхваща операционната маса, инструменталната количка и операционния екип;

в) скоростта на насочения въздушен поток да е в границите 0,24 – 0,3 m/s;

г) разделянето на операционната зала от околните помещения да се осъществява посредством пад в налягането или на принципа на стесняващия се въздушен поток;

д) помещенията към операционната зала се проектират с подналягане; при транспортиране на материали в херметически затворени стерилизационни контейнери въздухът в околните помещения към операционната зала се подава през крайно разположени филтри най-малко от клас 9;

5. помещенията от група 2 се проектират така, че да отговарят на следните основни изисквания:

а) да има изградена защитна зона с тристепенно филтриран (F7 + F9 + H14) еднопосочен въздушен поток (ламинарен поток) и със съответната кратност на въздухообмена; в зависимост от класа на чистота третата степен на филтриране може да се осигури с H13;

б) болничното легло да е изцяло в защитената зона на насочения въздушен поток;

в) разделянето на помещенията от група 2 спрямо околните помещения да се осъществява посредством пад в налягането, като се препоръчва непрекъснат (визуален или автоматичен) контрол върху него;

г) входът в помещенията от група 2 да е снабден с въздушен шлюз;

6. помещенията от група 3 се проектират така, че да отговарят на следните основни изисквания:

а) да имат филтрация на въздуха и кратност на въздухообмена, осигуряващи съответната степен на чистота;

б) по целесъобразност може да бъде изградена защитна зона с тристепенно филтриран (F7 + F9 + H14 или H13) еднопосочен въздушен поток (ламинарен поток) и с площ 3,0 – 4,0 m²;

в) разделянето на операционната зала от околните помещения да се осъществява посредством стесняващ се въздушен поток или на принципа на пада в налягането;

г) обгрижването на пациенти с обширни изгаряния в отделенията по термична травма да се извършва в локална защитна зона с тройно филтриран ламинарен поток;

7. помещенията от група 4 се проектират така, че да отговарят на следните основни изисквания:

а) да се вентилират по естествен начин, като по целесъобразност в отделни случаи може да се инсталират локални въздухопречистващи системи с филтри от клас 9;

б) в операционните зали за пациенти с гнойни и/или анаеробни инфекции е целесъобразно да се изгради защитна зона с ламинарен въздушен поток както за помещенията от група 3;

в) помещенията на приемните отделения се категоризират в група 4, с изключение на помещенията за малки хирургични операции (еднодневна хирургия), които спадат към група 3;

г) за достъпа на пациенти със съмнение за активна форма на туберкулоза се предвижда отделен вход;

8. помещенията от група 5 се проектират така, че да отговарят на следните основни изисквания:

а) да са оборудвани с активен въздушен шлюз на входа/изхода (шлюз с принудително подаване на чист въздух); вратите на шлюза

да са с визуална и звукова сигнализация при едновременното им отваряне; разрешава се въздухът от шлюза да се подава към помещението;

б) да са разделени от околните помещения, в т.ч. от въздушния шлюз, чрез отрицателен пад в налягането най-малко 15 Pa, като се препоръчва непрекъснат (визуален или автоматичен) контрол на пада в налягането;

в) да са с отделна вентилационна система с кратност на въздухообмена не по-малка от 12 h^{-1} , като при необходимост въздухопроводите за изходящия (отработения) въздух се оборудват с филтри от клас H13;

9. с оглед постигане на необходимата степен на чистота на въздуха се прилага 2- или 3-степенна филтрация, като за първата степен се допуска използването на филтри от класове F5 или F6; използването на филтри от клас F7 в първата степен повишава експлоатационния живот на филтрите в последващите степени на филтрация; за повишаване на експлоатационния живот на филтрите в първата степен на филтрация се препоръчва монтирането на груб филтър клас G4 пред тях; филтрите от втората степен се предвиждат на достатъчно разстояние от овлажнителя на въздуха, за да се избегне колонизирането с микроорганизми на външната (мръсната) им страна; за избягване на евентуално разпространение на замърсявания чрез изходящия въздух изходните въздухопроводи трябва също да са снабдени с филтри (най-малко от клас G4);

10. по отношение чистотата на въздуха помещенията на болничното звено за централна стерилизация се проектират така, че да отговарят на следните изисквания:

а) помещенията на централна стерилизационна се вентилират с въздух, филтриран през крайни филтри от клас 9, като в звеното се оформят три сектора:

– за обеззаразяване (почистване и дезинфекция);

– за опаковане и подготовка;

– за съхранение и издаване на стерилни материали;

б) предвид отделяните големи количества топлина и влага, респективно риска от образуване на кондензационна влага в изходните въздухопроводи, вентилирането на помещенията за обеззаразяване, съхранение и експедиция на стерилни материали се предвижда така, че да осигурява достатъчно висока кратност на въздухообмена; допуска се по икономически съображения в този сектор да се подава отработен въздух от по-чистите помещения;

в) в сектора за опаковане и подготовка, както и в сектора за съхранение и издаване на стерилни материали се поддържа положителен пад на въздушното налягане;

г) в сектора за съхранение и издаване на стерилни материали се взема предвид влагата, която се отделя при изстиване на горещите материали;

11. за помещения, необхванати от групите от 1 до 5, се препоръчва защитна зона с двустепенно филтриране (G4 + F7).

Чл. 154. Минималните изисквания към помещенията, в които се извършва дейност в областта на кожните и венерическите болести в лечебните заведения, се определят в заданието за проектиране при спазване на действащия медицински стандарт и са, както следва:

1. в кабинета по дерматологична козметика се предвижда автономен климатизатор;

2. в кабинета за функционална диагностика на кожата се осигуряват автономен климатизатор и овлажнител на въздуха;

3. в помощното помещение на кабинета за лабораторна диагностика на сифилис и други полово предавани инфекции се предвижда механична вентилация, а в основното помещение за лабораторна дейност – автономен климатизатор, за осигуряване на постоянна температура през различните периоди.

Чл. 155. Минималните изисквания към помещенията за вирусологични изследвания се определят в заданието за проектиране при спазване на действащия медицински стандарт и са, както следва:

1. температурата в помещенията, свързани с качеството на извършваните изследвания, е в граници, които не влияят отрицателно върху персонала (стайна температура), и отговаря на изискваната температура от спецификациите на използваната апаратура;

2. въздухът в работните помещения по отношение на влажността, запрашеността и електромагнитните влияния отговаря на изискванията за извършване на предвидените изследвания.

Чл. 156. Минималните изисквания към помещенията, свързани с урологичния кабинет, се определят в заданието за проектиране при спазване на действащия медицински стандарт и са, както следва:

1. в помещенията, за които не е осигурено естествено проветряване, се предвижда механична вентилация или климатизация;

2. в помещението за следоперативно наблюдение и лечение на пациента и в клиниката по детска урология се осигуряват климатици.

Чл. 157. (1) Минималните изисквания към лабораторията по нарушения на дишането по време на сън се определят в заданието за проектиране при спазване на действащия медицински стандарт. Лабораторията се проектира със самостоятелни единични помещения, които имат оптимална звукова изолация, вентилация, температура и регулация на свет-

лината, позволяващи осъществяване на целия спектър изследвания на съня, включително и функционални изследвания през деня.

(2) Минималните изисквания към помещенията за диализно лечение се определят в заданието за проектиране при спазване на действащия медицински стандарт. Помещенията се осигуряват с механична вентилация, топлинен комфорт и климатична инсталация.

(3) При проектиране на помещенията, свързани с очни болести, се спазват следните изисквания:

1. предвиждат се системи за въздухообмен и овлажняване на въздуха (при норма на относителна влажност 50 – 60 %, в отделения и стаи за болни с изгаряния – до 35 – 40 %);

2. в операционния блок се проектира самостоятелна проточно-смукателна въздухопреработваща система за проветряване на всяко помещение и за отвеждане извън сградата на издишваните от болния газове (задействана със сгъстен въздух с остатъчно налягане 0,5 МРа);

3. препоръчва се система за климатизация във всяка операционна зала, когато това е предвидено със заданието за проектиране.

(4) За помещението за вземане на кръв и кожни биопсии се спазват следните изисквания:

1. проектира се инсталация за ежедневно следене на показанията на средствата за измерване в помещенията за хладилниците, камерите за дълбоко замразяване и съдовете за течен азот (в случаите на ДНК банка);

2. за механичните камери за дълбоко замразяване и хладилници се препоръчват записващи термометри, свързани с алармена система, инсталирана на място, където може да се чува 24 часа в денонощието.

(5) В помещенията в отделението по неврохирургия се предвиждат:

1. системи за въздухообмен и овлажняване на въздуха (при норма на относителна влажност 50 – 60 %, в отделения и стаи за болни с изгаряния – до 35 – 40 %); препоръчително е наличието на климатична инсталация в следоперативно отделение;

2. система за отопление, като е препоръчително оформянето на самостоятелен кръг за отопление на помещенията на следоперативно интензивно отделение ОАИЛ и на отделенията за детска неврохирургия;

3. излазни точки на инсталации за кислород, за сгъстен въздух и за аспирация при норматив: за 100 % от леглата в стаите на отделението за интензивно лечение; за 8 % от леглата в отделенията/клиниките по неврохирургия.

(6) За помещенията в хирургичното отделение задължително се осигурява:

1. система за климатизация в следоперативните и оперативните структури;

2. система за отопление;

3. панел с изходи за кислород, сгъстен въздух и за аспирация в стаите на отделението за интензивно лечение.

Чл. 158. Асансьорните уредби се определят със заданието за проектиране.

Раздел IV

Специфични изисквания към експлоатационните показатели на контролируемите параметри за удовлетворяване на основните изисквания към сградите за здравеопазване

Чл. 159. Специфичните изисквания, свързани с носимоспособността на сградите за здравеопазване, са, както следва:

1. гранично допустимото натоварване за стенни и покривни обшивки, изпълнени от трислойни стоманени, изолационни, сандвич панели с вътрешен топлоизолационен слой от минерална вата, се определя при деформации (премествания – вертикални или хоризонтални) не по-големи от 1/300 от светлия отвор на подпирание;

2. вертикалното провисване на етажните подови конструкции с лицеви подови покрития от монолитни подови настилки на циментова основа или от керамика без фуги, необходими за удовлетворяване на хигиенните изисквания в отделни функционални пространства в сградите за здравеопазване, не може да е по-голямо от 1/400 от светлия отвор на подпирание;

3. гранично допустимите провисвания се нормират с конкретни стойности не по-големи от 25 mm с оглед ограничаване на деформациите в преградноразпределителните стени и подовите настилки – в случаите на подпорни разстояния, по-големи от 7,2 m.

Чл. 160. (1) Интензивните отделения и зони за стационарно лечение на новородени и деца в лечебните заведения задължително се предвиждат като самостоятелни защитени или безопасни зони по смисъла на чл. 32, ал. 3 и 4 от Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

(2) Допуска се, ако е функционално и технически възможно, една защитена зона да обхваща няколко интензивни отделения или стационарни зони при сумарен капацитет не повече от 50 легла.

(3) Капацитетът на защитените (безопасните) зони в случай на пожар в стационарните зони на лечебните заведения за болнична помощ се определя в зависимост от броя на пациентите, пребиваващи в зоната, и допълнителна площ за 30 % от леглата на евакуиращите се хоризонтално от най-голямата съседна зона.

Чл. 161. (1) При разполагане на амбулатории за индивидуална и групова практика за първична и специализирана медицинска помощ в жилищни сгради или в сгради със смесено предназначение частите от сградите

с лечебно предназначение се отделят от останалите части на сградата с жилищно или обществено предназначение с пожарозащитни стени съгласно чл. 22 от Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар, без отвори.

(2) Стълбищните клетки, свързващи във вертикално направление разделените части от сградата по ал. 1, се оформят като шахти с минимална огнеустойчивост на стените в зависимост от степента на огнеустойчивост на сградата и със защита на отворите в шахтите със самозатварящи се врати и капаци с огнеустойчивост EI 60, изпълнени от строителни продукти с минимален клас по реакция на огън В.

Чл. 162. Подовите покрития на защитените зони по чл. 161 се изпълняват от продукти с клас по реакция на огън не по-нисък от В_{fl}.

Чл. 163. Стенните и таванските покрития на защитените зони по чл. 161 се изпълняват от строителни продукти с клас по реакция на огън не по-нисък от В.

Чл. 164. Главният вход и входовете за болни се проектират без стъпала и навес.

Чл. 165. В лечебните заведения за болнична помощ (с болнични легла) изчислителният брой на хората при определяне на броя и широчината на изходите, широчината на коридорите, стълбищните рамена и междинните площадки за евакуационните пътища се определя съобразно броя на болничните легла, умножен с коефициент 2,5.

Чл. 166. (1) Светлата широчина на стълбищните рамена и площадки не трябва да е по-малка от 1,5 m и не по-голяма от 2,4 m.

(2) Стълбищните рамена със светла широчина, по-голяма от 2,4 m, се разделят с парапети, като всяка от разделените части е с максимална широчина 2,4 m.

(3) Стълбищата по пътя за евакуация се предвиждат с наклон не по-голям от 1:1,5, като стъпалата се проектират с височина не по-голяма от 17 cm и с широчина не по-малка от 28 cm.

Чл. 167. В светлата широчина на стълбищата и на коридорите, които са част от евакуационните пътища, не се допуска разполагане на тръбопроводи или части от конструкцията, които да я намаляват под нормативно изискващата се или да създават предпоставки за затрудняване на безопасната евакуация.

Чл. 168. Подземните коридори, които са част от евакуационните пътища, се проектират с подови сифони и при спазване изискванията на чл. 44, ал. 3 от Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

Чл. 169. Във всички зони с експлозивна опасност в сградите на лечебните заведения за болнична помощ се осигуряват предпазни мерки съгласно чл. 285 от Наредба № Из-1971

от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар за недопускане на поява на разряди от статично електричество.

Чл. 170. (1) За лечебните заведения за болнична помощ с две и повече етажни нива най-малко един от асансьорите за транспортиране на болни в легла (болнични асансьори) е за противопожарни и аварийно-спасителни цели.

(2) Асансьорите по ал. 1 се предвиждат със специален пусков ключ така, че при възникване на пожар да е възможно задействането им от спасителните екипи.

Чл. 171. Асансьорите по чл. 170, ал. 1 за противопожарни и аварийно-спасителни цели се проектират при спазване изискванията на чл. 323 от Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

СГРАДИ ЗА КУЛТУРА И ИЗКУСТВА

Глава единадесета

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 172. (1) Сградите за култура и изкуства съгласно тази част са, както следва:

1. музеи, включително експозиционни зали и фондохранилища;

2. художествени галерии, включително експозиционни зали и фондохранилища;

3. библиотеки, включително хранилища на документи и/или книги;

4. зали с културно-просветно предназначение, кинозали, концертни, оперни, театрални и други зали в областта на културата, при които се очаква едновременно събиране на много хора, наричани за краткост „сгради със зали за зрители и/или посетители“;

5. читалища по смисъла на Закона за народните читалища.

(2) Допуска се след технико-икономическа оценка сградите за култура и изкуства с капацитет, по-малък от 100 посетители, или с полезна площ, по-малка от 100 m², да не отговарят на функционалните и териториалните изисквания, определени в тази наредба, при условие че те отговарят на изискванията към строежите по чл. 169, ал. 1 и 2 от ЗУТ и на експлоатационните показатели на контролируемите параметри към тях.

Чл. 173. Сградите, предназначени за читалища, и помещенията в тях се проектират съгласно изискванията на тази наредба в зависимост от спецификата на предвидените със заданието за проектиране дейности.

Чл. 174. Необходимият брой места за паркиране към сградите за култура и изкуства се определя съгласно Наредба № 2 от 2004 г. за планиране и проектиране на комуникационно-транспортните системи на урбанизираните територии.

Чл. 175. В сградите за култура и изкуства с капацитет, по-голям от 200 места за зрители и/или посетители, се предвиждат и изграждат системи за управление и поддържане на вътрешните сградни инсталации и технологичното оборудване.

Г л а в а д в а н а д е с е т а ИЗИСКВАНИЯ КЪМ СГРАДИТЕ СЪС ЗАЛИ ЗА ЗРИТЕЛИ И/ИЛИ ПОСЕТИТЕЛИ

Раздел I Общи изисквания

Чл. 176. (1) Пред входа и изхода на сградите със зали за зрители и/или посетители се осигуряват свободни зони за зрители/посетители, чиято площ се оразмерява в зависимост от проектния капацитет при показател 1 m^2 за двама души, като общата свободна площ е не по-малка от 30 m^2 .

(2) Към входовете за внасяне и изнасяне на декори, реквизит, апаратура и сценични съоръжения се осигурява свободен достъп на товарни превозни средства.

Чл. 177. (1) Сградите със зали за зрители и/или посетители се състоят от следните функционални пространства:

1. зали за зрители и/или посетители със или без сцена, арена или подиуми за прожекции;
2. обслужващи помещения и пространства към зали за зрители и/или посетители (кабини за прожекция, управление на звука, управление на осветлението, преводачески кабинни, кабинни или помещения за обслужване на радио- и телевизионни предавания и др.);
3. помещения и пространства за обслужване на зрители/посетители;
4. помещения и пространства, необходими за функционирането и обслужването на сградните инсталации и необходимото технологично оборудване.

(2) Пространствата и/или помещенията за сценичните съоръжения, гримборните, служебните тоалетни, помещенията за изготвяне и съхранение на сценични костюми и реквизити и други, обслужващи сценичните дейности, се предвиждат съгласно заданието за проектиране.

(3) Помещенията и пространствата, необходими за функционирането и обслужването на сградните инсталации и необходимото технологично оборудване, се определят със заданието за проектиране и/или с инвестиционния проект.

Чл. 178. В многофункционалните зали с културно-просветно предназначение с капацитет над 1000 посетители се предвиждат допълнителни обслужващи пространства и постоянни комуникационни връзки за превенция и оперативни действия от страна на полиция, пожарна, спешна медицинска помощ

и спасителни екипи с необходимата им техника и оборудване в случаите на природни бедствия, аварии или извънредни ситуации.

Чл. 179. (1) Зали за зрители и/или посетители може да се изграждат в подземните и полуподземните етажи на сградите с културно-просветно предназначение, ако нивото на пода им е на дълбочина до 5 m под нивото на прилежащия терен, като при наличие на сцена сценичната ѝ площ е не по-голяма от 100 m^2 .

(2) В подземните и полуподземните етажи на сградите с културно-просветно предназначение не се разрешава разполагането на зали за зрители и/или посетители, когато в тях се предвижда да се провеждат представления за деца.

(3) Когато залите за зрители и/или посетители са с балкон, светлата височина на залата под и над балкона е не по-малка от 3 m, като дълбочината на залата под балкона е най-много 1,5 пъти светлата височина на залата под балкона.

Чл. 180. Минималната светла височина в отделни функционални пространства и помещения в залите за зрители и/или посетители е, както следва:

1. за помещенията и пространствата, обслужващи посетителите – 3 m;
2. за обслужващите помещения и пространствата към залите за зрители и/или посетители – 2,3 m;
3. за помещенията и пътеките за обслужване на сценичното осветление – 1,9 m.

Раздел II

Изисквания към залите за зрители и/или посетители и към обслужващите ги помещения и пространства

Чл. 181. (1) Капацитетът на залите за зрители и/или посетители се определя въз основа на очаквания брой посетители, като в оразмерителния брой не се взема под внимание броят на участниците в представленията, както и на персонала, осъществяващ поддръжката и обслужването на сградата и провежданите в нея събития.

(2) Необходимата минимална площ на едно място за зрители и/или посетители е $1,0 \div 1,25 \text{ m}^2$, а необходимият минимален обем е $5 \div 7 \text{ m}^3$ на място. За места със завишени изисквания към условията на комфорт и към достъпа оразмерителната площ за едно място може да достигне $1,6 \div 2,0 \text{ m}^2$, а обемът – до 8 m^3 на място.

(3) При изчисляване на площта за местата за зрители и/или посетители от изчислената площ се приспада площта на сцената, арената или подиума за прожекции и други части от залата, които не се ползват от зрителите и/или посетителите. Оразмерителните площи на местата за зрители и/или посетители се определят, както следва:

1. при места за сядане до маса за писане – за 1 посетител – 1 m²;
2. при места за сядане, подредени в редица – за 2 посетители – 1 m²;
3. при правостоящи – за 2 посетители – 1 m²;
4. при правостоящи места, подредени върху стъпала – за 2 посетители – 1 m² стъпало.

Чл. 182. (1) Минималните размери на местата за сядане в залите за зрители са: ширина – 50 cm, дълбочина – 45 cm, и височина от пода – 45 cm.

(2) Размерите на местата за хора с увреждания се определят съгласно Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания. Минималният брой на местата за хора с увреждания е не по-малък от 4 при капацитет на пространствата за провеждане на събития до 300 посетители. При по-голям капацитет броят на местата за хора с увреждания се определя със заданието за проектиране.

(3) При евакуация от помещения, предназначени за повече от 100 души, се предвиждат мерките, посочени в чл. 64, ал. 1 от Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

(4) Помещения и зали, предназначени за повече от 100 души, се оборудват със столове, изпълнени от продукти, класифицирани по отношение на реакцията им на огън в съответствие с изискванията на чл. 64, ал. 2 от Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

Чл. 183. Ходовите пътеки се проектират като рампи с наклон до 10 %. При по-големи наклони се предвиждат стъпала с височина до 17 cm. При преобладаващи посетители деца височината на стъпалата е до 15 cm.

Чл. 184. (1) Предпазни парапети се предвиждат винаги, освен когато височината на падане е не повече от:

1. 50 cm за първи ред и за всеки следващ ред при липса на облегалки на местата за сядане;
2. 65 cm за всеки следващ ред при наличие на облегалки на местата за сядане.

(2) Предпазни парапети се предвиждат и пред лоджии, емпорета, балкони, галерии, рампи и стълбища и други части в залите за зрители и/или посетители, където има опасност от падане.

(3) Парапетите са с минимална височина 1,0 m и с минимална височина 1,10 m при височина на падане, по-голяма от 12 m, с изключение на следните случаи:

1. 0,90 m пред редовете с места за сядане;

2. 0,80 m пред редовете с места за сядане, ако первазът на парапета е с широчина най-малко 0,20 m;

3. 0,70 m пред редовете с места за сядане, ако первазът е с широчина най-малко 0,50 m;

4. 0,65 m между редовете за сядане, ако височината на падане е по-малка от 1 m.

(4) При наличие на отвори в предпазните парапети светлите им размери не трябва да са по-големи от 12 cm и да ограничават възможностите за катерене на деца.

Чл. 185. (1) Залите за зрители и/или посетители се проектират с равен под или с частичен амфитеатър.

(2) При определяне на профила на амфитеатъра нивото на очите на седналия зритель се приема на 120 cm от пода на залата. Надвишението на зрителния лъч над нивото на очите на седящия отпред зритель се приема 12 cm. При шахматно подреждане на столовете се допуска надвишението да се намали до 6 cm.

(3) В кинозали с равен под не се допуска максималният вертикален ъгъл, образуван от погледа на зрителя от първия ред към центъра на екрана и перпендикуляра към плоскостта на екрана, да надвишава 28°.

(4) При наличие на балкон разстоянието между долния ръб на балкона и зрителния лъч на зрителите от последния ред под балкона, отправен към горния край на екрана в местата за кинопрожекция, е не по-малко от 50 cm.

Чл. 186. Формата и размерите на залите за зрители и/или посетители за прожекция и сценични представления се проектират така, че да се осигурява добра видимост за всеки зритель.

Чл. 187. (1) В непосредствена близост до залите за зрители и/или посетители се обособяват необходимите обслужващи помещения и пространства.

(2) Оразмерителните площи на обслужващите помещения и пространства се определят в зависимост от зададените функции и предвидените дейности, които ще се осъществяват. Функциите и предвидените дейности в обслужващите помещения и пространства се конкретизират в заданието за проектиране.

Чл. 188. (1) Изискванията към кинокабините за прожекция се определят със заданието за проектиране.

(2) При използване на лазерно осветление източниците на лазерните лъчи не трябва да са насочени към зоните от залите или пространствата за зрители, в които са настанени посетителите. За целта се осигурява зона за сигурност 2,0 m над главите на посетителите.

Чл. 189. Достъпът до обслужващите помещения и пространства се ограничава само за обслужващия и специализирания персонал, като се проектират необходимите за това системи за наблюдение и контрол на достъпа.

Раздел III Сцени и подиуми

Чл. 190. (1) Подът на сцената се разполага на височина $0,80 \div 1,05$ m над нивото на пода при първия зрителски ред в залата за посетители. Разстоянието от гърба на първия ред столове до сцената, съответно до парапета на оркестрината, е 1,2 m.

(2) Сцената и всички свързани с нея помещения се оформят като самостоятелни функционални пространства с отделен вход. Между сцената и залата за зрители и/или посетители се осигурява пряка връзка посредством стъпала или рампа. При капацитет на залата, по-голям от 300 зрители, се предвижда отделен вход (проход) към сценичното пространство за изпълнителите и обслужващия персонал.

Чл. 191. Препоръчителните площи за допълнителните пространства към сцените и/или помещения, обслужващи сценичната дейност, са, както следва:

1. авансцена – $25 \div 80$ m²; странична или задна сцена – $80 \div 110$ m²; сценичен джоб – $25 \div 80$ m²;

2. оркестрината се оразмерява при 1,2 m² на оркестрант при брой на оркестрантите не повече от 40 души; широчината на отвора на оркестрината е не по-малка от 2,5 m; светлата ѝ височина под авансцената е не по-малка от 2,2 m, като конзолното излизане на авансцената над оркестрината е до 1,2 m;

3. гримьорни – $12 \div 15$ m²; предвиждат се най-малко две гримьорни;

4. складове за костюми и реквизити – $15 \div 20$ m²;

5. гардероби – 3 m² на артист, и съблекални за обслужващия персонал – 2 m² на човек;

6. санитарно-хигиенните помещения (тоалетни, бани и помещения с мивки) се оразмеряват в зависимост от броя на персонала и очаквания брой на едновременно участващите в сценичната дейност.

Раздел IV

Изисквания към подиума и екрана за проекция в зали за зрители и/или посетители

Чл. 192. (1) Пространството непосредствено пред екрана в кинозалоните се проектира като подиум с височина от 0,6 до 1,0 m от нивото на пода на първия ред за сядане на зрители. Когато не е предвиден подиум, светлата част на екрана е на височина от 1,2 до 1,5 m над нивото на пода на първия ред на столовете за сядане на зрители.

(2) Повърхността на подиума не трябва да е със светъл цвят и бляскава. В открити кинозали подовите покрития на подиума се проектират водоустойчиви и с наклони, които осигуряват отвеждането на попадналите върху него води.

(3) При наличие на подиум долният край на екрана се разполага на височина 0,5 m над пода на подиума.

Чл. 193. (1) Техническите изисквания към характеристиките на екрана се определят със заданието за проектиране в зависимост от използваната техника и технологията за видеопоказ.

(2) Разстоянието от светлата част на екрана до акустично обработените странични стени е най-малко 1 m, а до тавана – най-малко 0,7 m, като свободната широчина над горната част на екрана е най-малко 0,6 m. Разстоянието между екрана и акустично обработените стени зад него е $0,9 \div 1,5$ m.

(3) Нивото на яркостта на отразената от екрана светлина при затъмнена кинозала и проекция на филм е от 0,5 до 1,5 % от яркостта на екрана без филм.

(4) Стените и таванът в близост до екрана се проектират от материали с коефициент на отражение на светлината не по-голям от 0,1. Стените и пространствата зад екрана се оцветяват в тъмни цветове, предимно в черно.

(5) При широк и широкоформатен екран се предвиждат и предекранни завеси.

(6) Кинозалите на открито се изпълняват от продукти, които са устойчиви или допълнително защитени срещу неблагоприятните въздействия на атмосферните влияния.

Раздел V Арени

Чл. 194. (1) Специфичните функционални изисквания при проектирането на арени се определят в заданието за проектиране в зависимост от конкретното им предназначение.

(2) Арената се отделя от публиката с предпазна ограда с широчина 40 cm и височина не по-малка от 50 cm. При манежи за конна езда предпазната ограда е с минимална височина 1,25 m.

(3) Арените и площите, достъпни за зрители, в близост до плувни съоръжения и водни площи се обезопасяват на разстояние най-малко 50 cm от ръба на водната площ.

Раздел VI

Помещения и пространства за обслужване на зрители/посетители

Чл. 195. (1) Помещенията и пространствата за обслужване на зрители/посетители в сградите със зали за зрители и/или посетители са, както следва:

1. входове и изходи, фойета, коридори и стълбища;

2. гардероби и тоалетни;

3. места за бързо хранене и консумация на напитки;

4. администрация;

5. складови помещения.

(2) Нормативните показатели на микроклимата и хигиената и опазването на здравето на хората в отделните функционални

пространства се постигат чрез проектиране и изграждане на съответните сградни инсталации, стенни покрития, подови настилки и изолации на сградата.

Чл. 196. (1) Светлата височина на изходите, коридорите и стълбищните рамена, включително междуетажните стълбищни площадки, и на евакуационните пътища се определя съгласно чл. 41 от Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар, като се приема всички входове и изходи за зрители/посетители да са с минимална светла ширина 1,2 m.

(2) Стъклените врати, преградите и отваряемите фасадни отвори по достъпните маршрути за хора с увреждания се маркират съгласно нормативните изисквания за достъпност на хората с увреждания.

(3) Вътрешните врати за зрители/посетители са със светла ширина не по-малка от 1 m.

(4) Въртящи и кръстосани врати се допускат, ако конструкцията им позволява постоянно да са отворени с пълните им светли размери в случаите на необходимост и при условие, че образуват проходи, успоредни на посоката на движение, с минимална светла единична ширина най-малко 0,9 m, както и в случаите, при които въртящата се врата е дублирана от странично окачени отварящи се навън врати с необходимата минимална ширина.

Чл. 197. Фоайетата и местата за изчакване, предвидени преди преминаването на зрители/посетителите през системите за контрол на достъпа, се оразмеряват при площен показател $0,3 \div 0,5 \text{ m}^2$ на едно място за зрители или посетители. За кинозали и концертни зали се приема долната граница.

Чл. 198. (1) Касите за продажба на билети към сградите със зали за зрители и/или посетители се предвиждат при възможност като самостоятелни пространства с достъп на външни лица или обособени във входните фоайета в близост до входа на сградите. Препоръчителният оразмерителен площен показател за касите за продажба на билети е $0,05 \div 0,07 \text{ m}^2$ на зрителско място.

(2) Височината на гишето за продажба на билети е $0,95 \div 1,05 \text{ m}$, а за публика, състояща се предимно от деца – до 0,9 m.

Чл. 199. Стълбите и стълбищата, коридорите, входовете и изходите се оразмеряват съгласно Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда на населението, включително за хората с увреждания.

Чл. 200. Не се допуска наличието на единични стъпала по дължината на коридорите. При промени в нивата по коридорите, по-големи от 2 cm, се предвиждат проектни решения за тяхното преодоляване от хора с намалена подвижност.

Чл. 201. (1) Гардеробите се разполагат на места така, че посетителите след получаване на връхните си дрехи по най-краткия път да могат да излязат навън, без да пречат на движението на другите посетители.

(2) Пред гардероба се осигурява манипулационна площ с ширина 3 m за зрители/посетители. При техническа възможност гардеробите в кина, театри и концертни зали може да се проектират и с двустранно използване.

(3) Необходимата площ за гардеробите се изчислява при показател $0,1 \text{ m}^2$ на зрителско място, като при изчисленията се използват 70 % от капацитета като брой зрители/посетители.

(4) Обслужващият плот на гардеробите се оразмерява при показател на 1 m да се обслужват до 30 посетители. Манипулационната площ за обслужващия персонал зад плота се предвижда с ширина 1,5 m.

Чл. 202. (1) Тоалетните за посетители в сградите със зали за зрители/посетители се проектират отделно за мъже, за жени и за хора с увреждания. Минималният брой на клозетни кабини за посетители се определя съгласно таблица 13. При изчисляването стойностите се закръгляват до по-голямото цяло число.

Таблица 13

Посетители	Тоалетни за жени	Тоалетни за мъже	
	клозетни кабини	клозетни кабини	писоари
До 1000 на всеки 100	1,5	0,5	1,2
Над 1000 на всеки 100	1,0	0,3	0,6

(2) Тоалетните се предвиждат на всеки етаж с достъп от фоайето.

(3) Във всяка тоалетна се предвижда пространство за мивки при оразмерителен показател на две клозетни кабини – една мивка. Препоръчва се броят на клозетните кабини или писоарите в една тоалетна да е не по-голям от 6.

(4) Тоалетните за хора с увреждания се предвиждат и изграждат в съответствие с изискванията на Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания, при оразмерителен показател до десет места за хора с увреждания – една тоалетна.

Чл. 203. (1) Когато в сградите на театрите, кината, читалищата и многофункционалните зали с културно-просветно предназначение се предвиждат места, където се предлагат храни

и напитки, при проектирането им се спазват изискванията на Наредба № 5 от 2006 г. за хигиената на храните.

(2) При обособяване на пространство или предвиждане на помещения за предлагане за консумация на напитки и готова храна (пакетирани сандвичи и закуски, ядки, готови сладкарски и захарни изделия) прогнозната оразмерителна площ се определя при показател $0,04 \div 0,05 \text{ m}^2$ на зрителско място и е в границите $10 \div 15 \text{ m}^2$, със складова база до 5 m^2 .

Чл. 204. (1) В сградите със зали за зрители/посетители се осигурява пропускателен режим, който гарантира безопасен и контролиран достъп на зрителите/посетителите.

(2) Служебните и складовите помещения се проектират в съответствие с изискванията на заданието за проектиране за вида и броя на персонала (работни помещения, тоалетни и др.), за съхранение на инвентар и продукти, свързани с експлоатацията и поддържането на сградата, както и за обслужване на вътрешните сградни инсталации и технологичното оборудване.

(3) Достъпът до пространствата и помещението за служебно ползване се ограничава за посетителите.

Чл. 205. (1) Техническите изисквания към оборудването за видеопредставяне и пространствата за обслужване и видеопредставяне се определят със заданието за проектиране. Изискванията към мерките за обслужване и поддържане се определят с проектната документация и в съответствие с указанията за експлоатация на производителя на използваното оборудване.

(2) При проектирането и избора на асансьорите, машините и друга обслужваща техника се спазват нормативните изисквания към тях, както и специфичните изисквания на заданието за проектиране въз основа на технико-икономически анализ.

Раздел VII

Специфични изисквания към сградните инсталации

Чл. 206. (1) Сценичното осветление се предвижда съгласно изискванията на заданието за проектиране.

(2) Аварийно осветление се предвижда във:

1. залите за зрители;
2. пространството на сцените;
3. всички помещения, които са с площ, по-голяма от 20 m^2 , и които се използват за репетиционни зали и други дейности;
4. помещенията с електрическо оборудване и управление на електрическите инсталации и захранване на строежа;
5. евакуационните пътища.

(3) Аварийното осветление се проектира така, че да може да работи със собствено захранване най-малко три часа.

(4) Осветеността на аварийното осветление за всички функционални пространства е 1 lx , за сцената – 3 lx , и за цирковите арени и други места за провеждане на събития с атрактивни светлинни ефекти – 15 lx .

(5) При необходимост от затъмняване на залите за зрители аварийно осветление се предвижда само над вратите, обходните пътеки и стълбите.

Чл. 207. (1) На сцените освен сценичното и аварийното осветление се предвижда и дежурно осветление, осигуряващо нормално осветление по време на репетиции, строеж на декор и почистване на сцената, с осветеност 300 lx (изпълнява се като студено луминесцентно или светодиодно осветление). За всички отделни зони (галерии, мостове, технически таван и др.) се предвиждат локални ключове, а общата осветителна уредба се управлява най-малко от три места – приоритетно от кабината за осветление, от входа на сцената и от сценичното табло (разговорна уредба).

(2) На сцените се предвижда и работно синьо светодиодно осветление за всички работни места (работна галерия, товарна галерия, осветителни мостове) и в зоните на движение около сценичното пространство с осветеност 15 lx .

(3) Работното синьо светодиодно осветление се проектира така, че да не осветява сценичната площ.

(4) Работното синьо светодиодно осветление се управлява от две места – приоритетно от кабината за осветление и от сценичното табло.

Чл. 208. Когато се изисква със заданието за проектиране, на сцената или в непосредствена близост до нея се предвиждат изводи за топла и студена вода, както и канализационен клон за включване на работещите с вода съоръжения.

Чл. 209. (1) Системите за отопление, вентилация и климатизация се проектират, като температурата на въздуха в помещенията се изменя от $22 \pm 2 \text{ }^\circ\text{C}$ при зимни условия до $24,5 \pm 1,5 \text{ }^\circ\text{C}$ за летен режим, а относителната влажност е $40 \div 50 \%$ през зимата и $50 \div 55 \%$ през лятото.

(2) Системите за отопление, вентилация и климатизация на сцената и в залата за зрители се проектират разделени и с автономни функции.

Чл. 210. (1) Вентилацията за залите за зрители и посетители се проектира за пълен капацитет с общообменна вентилационна система.

(2) За зали с постоянно разположение на столовете се предвиждат нискоскоростни системи за климатизация с постоянен дебит.

(3) За зали с различни нива се предвиждат многозонови системи за климатизация с допълнителни подгреватели.

(4) За зали с многофункционално предназначение се проектират системи за климатизация с променлив дебит.

(5) В залите и във фоайетата се поддържа надналягане.

Чл. 211. Вентилацията на пространства, като фоайета, коридори, бюфети и други помещения към залите за зрители и/или посетители се проектира съгласно изискванията на заданието за проектиране.

Чл. 212. Системите за отопление за залите за зрители и посетители се оразмеряват за празна зала без осветление и без работа на монтираните уреди. За зали с капацитет до 200 души отоплението се предвижда така, че да покрива 100 % от топлинните загуби, а за зали с повече от 200 души – около 70 %.

Раздел VIII

Специфични изисквания към експлоатационните показатели на контролируемите параметри за удовлетворяване на основните изисквания за безопасност при пожар, хигиена, здраве и околна среда и защита от шум към сградите със зали за зрители и/или посетители

Чл. 213. Дървените елементи на сцените в залите за зрители се изпълняват в съответствие с изискванията на чл. 27, ал. 1 от Наредба № 8121з-647 от 2014 г. за правилата и нормите за пожарна безопасност при експлоатация на обектите по отношение на реакцията им на огън.

Чл. 214. (1) Завесите на сцените се изпълняват така, че да не достигат до пода и да могат да се придвижват лесно.

(2) Завесите на сцените се предвиждат така, че да се затварят или отварят за 30 s и да издържат на натиск в двете посоки до 450 Pa, без да се нарушават техните функции.

(3) При широчина на завесата, по-голяма от 8 m, се предвиждат устройства за точното ѝ придвижване.

(4) При отварянето и затварянето на завесата се предвиждат инсталации, осигуряващи звуков и светлинен сигнал.

(5) Декорите, завесите и драпериите, които се използват в залите за зрители, се предвиждат така, че да отговарят на изискванията на чл. 27, ал. 2 от Наредба № 8121з-647 от 2014 г. за правилата и нормите за пожарна безопасност при експлоатация на обектите по отношение на поведението им при горене.

Чл. 215. На отвора на сцените в зали за зрители с повече от 800 места се монтира пожарозащитна завеса за предотвратяване проникването на дим и топлина. Пожарозащитната завеса се предвижда с клас по реакция на огън не по-нисък от A2 и с огнеустойчивост най-малко EI 90. Спускането на пожарозащитната завеса се предвижда най-

малко от две места със скорост не по-малка от 0,2 m/s, като освен механично се осигурява и ръчно спускане със звуков сигнал.

Чл. 216. При сцени на зали за зрители с повече от 800 места се предвижда обходна пътека между външните стени на сцената и периметъра на сценичните декори с широчина 1,5 m, която осигурява евакуацията на артистите и сценичните работници в случаите на пожар и която трябва винаги да е свободна.

Чл. 217. Експлоатационните показатели на параметрите на микроклимата за залите за зрители или посетители са, както следва:

1. максимална температура през зимата – 22 ± 2 °C, през лятото – $26 \pm 1,5$ °C;

2. относителна влажност на въздуха $40 \div 60$ %;

3. стойност на средната поддържана осветеност E_m 300 lx;

4. обобщена степен на яркостен дискомфорт – UGR 22;

5. индекс за цветоподаване – R_a 80;

6. пресен въздух – от 14,4 m³/h до 36 m³/h на зрител/посетител.

Чл. 218. (1) Към част „Архитектурна“ на инвестиционния проект за сгради със зали за зрители и/или посетители се изработва акустичен проект, който включва обяснителна записка заедно с приетите акустични решения по отношение на залите.

(2) Ограниченията за експозиция на шум към съседните строежи са съгласно изискванията на Наредба № 6 от 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението (ДВ, бр. 58 от 2006 г.).

Г л а в а т р и н а д е с е т а

МУЗЕИ. ХУДОЖЕСТВЕНИ ГАЛЕРИИ

Раздел I

Функционални и планировъчни изисквания, включително и специфични изисквания към обзавеждането и/или технологичното оборудване

Чл. 219. Функционалната структура на музеите и художествените галерии съдържа най-малко следните функционални пространства:

1. фондохранилища;

2. експозиционни пространства (зали, галерии или открити площи);

3. лаборатории за консервация, реставрация и научна обработка на музейните колекции и експонати;

4. помещение/помещения за първоначална обработка на културните ценности;

5. обслужващи, стопански и административни пространства, в които се осъществяват следните дейности:

- а) обслужване на посетителите;
- б) охрана и опазване на музейното имущество и контрол на достъпа и спазване на вътрешния ред за посещение;
- в) поддържане на строежа, на вътрешната инфраструктура, на музейните съоръжения и на сградните инсталации;
- г) продажба на брошури, фотоматериали, магнитни дискове, сувенири, популяризиращи музейните колекции;

д) предлагане на храни и напитки за посетителите и/или обслужващия персонал.

Чл. 220. (1) Фондохранилищата се проектират и изграждат в съответствие с функционалните изисквания към тях, определени с Наредба № Н-6 от 2009 г. за формиране и управление на музейните фондове (ДВ, бр. 2 от 2010 г.), както и съобразно специфичните технически изисквания на заданието за проектиране за създаване на подходяща микросреда за съхранение и запазване на културните ценности и музейните предмети.

(2) Входовете/изходите, коридорите и пространствата във фондохранилищата се проектират така, че да осигуряват предпазването на движимите културни ценности и музейните предмети от случайни повреди или други увреждания.

(3) Фондохранилищата се проектират със системи за поддържане на параметрите на микроклимата в зависимост от изискванията към съхранението на движимите културни ценности или музейните предмети.

(4) Достъпът до фондохранилищата е ограничен и контролируем.

Чл. 221. В сградите на музеите и художествените галерии се предвиждат помещения за извършване на следните дейности:

1. първична обработка на движимите културни ценности/музейните предмети (инвентариране, регистрация и научна обработка), както едно или повече изолационни помещения за тяхното обеззаразяване, проверка, почистване и междинно съхраняване след използването им извън фондохранилището, в случай че има съмнения, че са заразени с биологични вредители;

2. съхраняване, оглеждане, заснемане, документирание и опаковане на експонатите при подготовка за изложби.

Чл. 222. (1) В сградите на музеите се проектират лаборатории за специализирани дейности, когато това се изисква със заданието за проектиране.

(2) Достъпът до лабораториите се предвижда забранен за посетители и ограничен за обслужващия персонал по поддържане на сградните инсталации и хигиената.

Чл. 223. (1) Експозиционните пространства в музеите и художествените галерии се проектират като пространства за представяне на културни ценности с контролиран обществен достъп.

(2) Закритите експозиционни пространства се проектират така, че да отговарят на следните технически изисквания:

1. да осигуряват сигурна защита срещу кражби или физическо увреждане, срещу въздействия от огън, влага или изсушаване и запрашване и неблагоприятното въздействие на слънчевите лъчи върху експонатите;

2. да предотвратяват всяко неблагоприятно въздействие на слънчевата светлина върху експонатите, като за целта повърхностите на стените и таваните се обработват (матират) и се полагат покрития с подходящи коефициенти на отражение на повърхностите, без да се нарушава осветеността на експонатите;

3. да отговарят на определени параметри за микроклимат, чрез които се осигуряват необходимите условия за съхранение на експонатите;

4. да създават благоприятни условия на посетителите за визуален контакт, подробно разглеждане и точно възприемане на културните ценности.

(3) Обемно-планировъчните размери на отделните експозиционни пространства са във функционална зависимост от предвиждания брой, вид и размери на излаганите културни ценности, както следва:

1. разстоянието от мястото за посетители до изложените културни ценности е не по-голямо от 10 m;

2. оразмерителната площ за една картина върху вертикална стена се приема в границите $3 \div 5 \text{ m}^2$, а съответстващата ѝ площ от пода – $6 \div 10 \text{ m}^2$ за картина;

3. оразмерителната площ на местата за правостоящи посетители е 1 m^2 за един посетител, ако не са определени други изисквания;

4. изискванията към експозиционните площи за хоризонтални витрини за експозиция се определят със заданието за проектиране.

(4) Изкуственото осветление в експозиционните пространства със смесено изкуствено и естествено осветление се предвижда само като горно осветление с необходимите защити за ограничаване на вредните влияния от слънчевата светлина (UV-лъчения, видима и IR-радиация). Степента на осветеност се определя в зависимост от светлинната чувствителност на експонатите и се избира в границите $50 \div 300 \text{ lx}$, като съотношението между осветеността на чувствителните към нечувствителните към светлина експонати е 1:6.

(5) Когато няма специфични изисквания към параметрите на микроклимата в експозиционните пространства, се предвиждат и изграждат системи за поддържане на следните стойности на параметрите:

1. температура на въздуха – $18 \div 20$ °C;
2. относителна влажност (RH) – $55 \div 65$ %.

(6) За движими културни ценности, при които има специфични изисквания към параметрите на микроклимата за тяхното съхранение и експозиция, се проектират витрини с възможности за въвеждане на индивидуален климатичен режим за осигуряване на необходимите условия.

Чл. 224. В зависимост от специфичните изисквания на заданието за проектиране в музеите и художествените галерии може да се предвиждат следните обслужващи пространства и помещения за посетителите:

1. каса за продажба на входни такси и/или билети;
2. гардероб в близост до входа или изхода;
3. информационен център, включващ служба за екскурзовод и/или предоставяне на мобилна информационна техника;
4. тоалетни с необходимите указателни табели за местоположението им; най-малко една от тоалетните се проектира достъпна за хора с увреждания;
5. помещения или пространства за предлагане на храни и напитки;
6. магазин за сувенири, информационни материали и др.;
7. при експозиции на открито – площи за почивка, например зелени площи или места за сядане, сенници и др.;
8. стаи за майки с малки деца – когато се изискват със заданието за проектиране.

Чл. 225. (1) В музеите и художествените галерии се предвиждат система от указателни табели и информационно описание на музейните обекти и сгради, както и схеми за маршрутите на посещение.

(2) За улесняване на достъпа на хората с намалена подвижност се поставят лесни за разбиране и контрастни указателни и насочващи табели и символи, пиктограми и маркировка и се създава необходимата достъпна архитектурна среда в съответствие с изискванията на Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания.

Чл. 226. (1) Проектирането и осъществяването на дейностите по физическа защита и опазване на културните ценности се основават на анализ на възможните рискове за посегателства, нанасяне на щети или унищожаването им. Анализът включва следните рискове:

1. кражби;
2. вандализъм;
3. възникване и разпространяване на пожар;
4. природни бедствия, аварии или извънредни ситуации;
5. други опасности, в т.ч.:

а) рискове от повреди във вътрешните сградни инсталации;

б) нарушаване на механичното съпротивление на ограждащите конструкции и дограмата (прозорци и врати), както и на музейните съоръжения и експозиционното обзавеждане;

в) технически недостатъци на системите за наблюдение и охрана – при съществуващи обекти.

(2) Видът на системите за физическа защита за всяко функционално пространство в музеите и в художествените галерии се определя за всеки конкретен строеж въз основа на анализа на възможните рискове по ал. 1 и техническите изисквания към системите за охрана и контрол на достъпа в заданието за проектиране.

(3) Техническите изисквания към елементите на сградата, произтичащи от изискванията за сигурност и ограничаване на достъпа, са, както следва:

1. ограждащите стени, тавани и подове се проектират с масивна конструкция от стоманобетон, бетон или зидария от плътни градивни тела; при използване на стоманена конструкция с леки неносещи ограждащи стени последните се усилват допълнително със стоманени листове или решетъчни обшивки, възпрепятстващи проникването през тях;

2. с изпълнението на дилатационните fugи на покривните и сутеренните изолации и със заустването на водосточните и канализационните тръби се ограничават възможностите за достъп на насекоми, паразити и/или гризачи в музейните пространства;

3. вратите и прозорците се проектират с оценен клас на устойчивост срещу взлом най-малко RC 4 или по-висок съгласно БДС EN 1627 „Врати, прозорци, окачени фасади, решетки и капаци. Устойчивост срещу взлом. Изисквания и класификация.“; при наличие на изискване за запазване на врати или прозорци, които са културни ценности, се предвиждат вътрешни дублиращи врати и прозорци с необходимата сигурност; за защита от навлизане на насекоми се предвиждат предпазни мрежи (комарници); монтаж на защитно остъкляване, устойчиво срещу ръчна атака и с клас на устойчивост, съответстващ на този на съответния прозорец или остъклена врата, се прилага при незащитени с решетки или капаци (щори) достъпни прозорци, остъклени основни врати и изградени стъклени прегради в обектите; монтираните заключващи устройства са с клас на сигурност, отговарящ на класа на устойчивост на взлом на съответната врата, прозорец или капак; подмяната на заключващите устройства е възможна само с такива, които притежават същия или по-висок клас на устойчивост срещу взлом;

4. отворите, които се предвиждат проходими и се обезопасяват срещу проникване през тях с метални решетки, са със следните размери на напречното сечение:

а) с правоъгълна форма с размери $\geq (400 \times 250 \text{ mm})$;

б) с елипсоидна форма с размери $\geq (400 \times 300 \text{ mm})$;

в) с кръгла форма с диаметър $\geq 350 \text{ mm}$;

5. предпазните решетки са с размери на клетката не по-големи от $100 \times 200 \text{ mm}$, изработени от кръгли $\varnothing 18$ или квадратни 16×16 пръти, заварени в кръстовищата на пресичане и анкерирани надеждно по периметъра на отвора, като подвижните решетки са на панти с необходимите заключващи устройства;

6. при извършване на ремонтно-възстановителни работи по фасадните стени на музеите и художествените галерии се предприемат съответните допълнителни мерки за сигурност срещу нерегламентиран достъп в сградите от временните строителни съоръжения (скелета, подемници или кранове).

Чл. 227. (1) Изискванията към пространствата и помещенията за административно обслужване на музеите и галериите се определят със заданието за проектиране.

(2) Стопански (служебни и складови) помещения се проектират в съответствие с изискванията на заданието за проектиране за съхранение на инвентара и продуктите, свързани с експлоатацията и поддържането на строежа, за обслужване на вътрешните сградни инсталации и технологичното оборудване, както и за битово обслужване на персонала (гардероби, места за почивка и хранене). Достъпът до тези помещения се ограничава за посетителите.

Чл. 228. (1) Със заданията за проектиране на музеите и на художествените галерии се определя необходимостта от предвиждане на многофункционални пространства в тях, в които да се провеждат културно-просветни и/или образователни проекти и събития.

(2) При планирането и изпълнението на многофункционалните пространства се предприемат мерки за опазване на наличните в тях културни ценности така, че да не се намалява функционалността на пространствата и едновременно с това да се осигурят комфорт за посетителите и достъпност за хората с увреждания.

(3) За многофункционалните пространства в музеите или в художествените галерии се прилагат основните изисквания към контролируемите параметри на сградите със зали за зрители и/или посетители.

Чл. 229. При проектирането на нови сгради и строежи за музеи и изложбени галерии се вземат под внимание и изискванията за устойчивото им развитие при отчитане на обществения интерес и бъдещите социални потребности на обществото.

Раздел II

Специфични изисквания към сградните инсталации в музеите и художествените галерии

Чл. 230. Контролът на работата на вътрешните сградни инсталации е неразделна част от системата за мониторинг и контрол на параметрите на микроклимата, която е снабдена с автоматичен запис на показателите във времето, с информационна сигнализация в системата за сигурност и е съобразена с възможностите за естествена вентилация на отделните функционални пространства.

Чл. 231. (1) Аварийно осветление се предвижда във:

1. всички пространства, достъпни за посетители;

2. помещения с електрическо оборудване и управление на електрическите инсталации и захранването на сградата;

3. евакуационните пътища.

(2) Аварийното осветление се проектира така, че да може да работи със собствено захранване най-малко три часа.

(3) Осветеността на аварийното осветление е 1 lx .

Чл. 232. Външното осветление се свързва със системата за видеонаблюдение, със сензорите и датчиците за контрол на движението и достъпа и се оборудва с автоматична система за включване и изключване в зависимост от нивото на естественото осветление. Осветителните тела на външното осветление се предвиждат с вътрешно захранване без възможност за използване от външната страна.

Чл. 233. За фондохранилищата се предвижда осветителна уредба за изкуствено осветление с осветеност 200 lx на нивото на пода. Не се допуска да се предвиждат светлинни източници с нажежаема жичка, както и друг светлинен източник, генериращ топлина.

Чл. 234. (1) За осветление в експозиционните пространства може да се предвиждат фиброоптични осветителни системи с генериращи светлината елементи, разположени достатъчно далече от осветявания предмет, за да не го повредят.

(2) В експозиционните пространства, в които се експонират чувствителните към светлината културни ценности, нивото на обща осветеност върху изложения експонат не трябва да е по-високо от 50 lx .

(3) Не се допуска в близост до витрините за експозиция да се предвиждат светлинни източници с нажежаема жичка, както и друг светлинен източник, генериращ топлина.

(4) Регулирането, подборът и художественото моделиране на необходимото осветление се извършват съобразно параметрите, осигуряващи безвредно оптично лъчение.

Чл. 235. (1) В сградите на музеите и художествените галерии се проектира система за видеонаблюдение, която обхваща задължител-

но входовете/изходите, фойетата, коридорите, стълбищата, експозиционните пространства и достъпа до фондохранилищата.

(2) За наличието на система за видеонаблюдение служителите и посетителите се информират с информационни табели и знаци.

(3) Не се допуска монтирането на датчици за видеонаблюдение в тоалетните кабинни.

Чл. 236. В експозиционните пространства и в отделенията на фондохранилищата се предвиждат паникбутони или други комуникационни средства, свързани с охраната на сградата.

Чл. 237. В музеите и в художествените галерии се предвиждат системи и оборудване с оглед улесняване на информираността на хората с увреждания за излаганите експонати.

Чл. 238. Не се допуска разполагането на ВиК инсталации и на инсталации за газ във или в непосредствена близост до помещенията, използвани за фондохранилища, освен когато това е необходимо за цели, пряко свързани със съхранението на музейните колекции.

Чл. 239. (1) Инсталациите, осигуряващи температурно-влажностен контрол, филтриране на въздуха и проветряване, се свързват към централен пулт за наблюдение и управление.

(2) Централният пулт за наблюдение и управление се проектира в различна от участъка за съхраняване пожарозащитна зона или в отделна сграда.

(3) Вентилационните и климатичните инсталации в експозиционните пространства за културни ценности или музейни предмети, изискващи специални условия на съхранение, и във фондохранилищата се проектират така, че да осигуряват предвиденото в заданието за проектиране качество на въздуха.

(4) Филтриращата система се поддържа редовно в съответствие с указанията на производителя за експлоатация на използваното оборудване.

Чл. 240. Фондохранилищата се оборудват с уреди за следене на параметрите на микроклимата. Индикаторните датчици се разполагат така, че да осигуряват показания, представителни за цялото наблюдавано пространство, при отчитане на всички възможни екстремални условия, като например близост до външни стени или близост до източници на топлина или проветряване.

Чл. 241. (1) Изборът на асансьорни уредби се извършва при спазване изискванията на Наредба № 2 от 2009 г. за избор и проектиране на асансьорни уредби в жилищни и общественообслужващи сгради, като при сгради с повече от един етаж над терена се предвижда най-малко един пътнически асансьор.

(2) Ескалатори се проектират, когато това е предвидено със заданието за проектиране.

Раздел III

Специфични изисквания към експлоатационните показатели на контролируемите параметри за удовлетворяване на основните изисквания към музеите и художествените галерии

Чл. 242. (1) Експлоатационните показатели на контролируемите параметри, свързани с безопасността при пожар, се определят съгласно Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

(2) За сградите за музеи и художествени галерии се спазват и следните изисквания:

1. пространствата в сградите, в които се съхраняват ценни експонати, се отделят с пожарозащитни прегради от всички страни или се проектират като пожарни сектори;

2. не се допуска разполагането на складови помещения на последния етаж при покривна дървена конструкция;

3. вътрешните покрития по пътищата за евакуация се изпълняват от строителни продукти с клас по реакция на огън не по-нисък от А2.

(3) Пожарната безопасност при експлоатацията на сгради за музеи и художествени галерии се осигурява при спазване изискванията на Наредба № 8121з-647 от 2014 г. за правилата и нормите за пожарна безопасност при експлоатация на обектите.

(4) За създаване на организация за осигуряване на пожарната безопасност се разглеждат вероятните възможности за възникване на пожар при палеж и небрежност на обслужващия персонал и посетителите и при използване на пожароопасни източници на светлини по време на празници (например палене на свещи по време на коледните празници във фойетата, в помещенията за реставрация и обслужване, в офисите на администрацията и др.) и се предприемат мерки за тяхното елиминиране, както и за незабавно отстраняване на неизправностите в електрическите инсталации и съоръжения и на отоплителните уреди и съоръжения и при извършване на пожароопасни ремонтни работи (заваряване, спояване, топло лепене, абразивно рязане и др.).

(5) Системите за сигурност срещу кражба се съобразяват с изискванията за пожарна безопасност и с плана за евакуация за всяка част от сградата.

(6) Пожароизвестителните инсталации в музеите и галериите се проектират така, че да е осигурена възможност за предаване на акустични съобщения за хора със зрителни увреждания и на визуални предупреждения за хора със слухови увреждания.

Чл. 243. (1) При проектирането и експлоатацията на сгради за музеи и художествени галерии се спазват и изискванията на Наредба

№ Н-3 от 2012 г. за създаването, съдържанието, поддържането, съхраняването и използването на националния документален архив на Националния институт за недвижимото културно наследство и Научния архив на музеите (ДВ, бр. 11 от 2012 г.).

(2) Експлоатационните показатели на параметрите на микроклимата за съответните функционални пространства са, както следва:

1. за експозиционни пространства, за които не се предвиждат специални изисквания за микроклимата по отношение на експонираните образци:

а) максимална температура на въздуха от 20 °C до 22 °C;

б) относителна влажност на въздуха от 35 до 65 %;

в) пресен въздух от 14,4 m³/h до 30 m³/h на човек с осигурен контрол на чистотата на подавания въздух съгласно заданието за проектиране;

г) параметри на осветителната уредба: E_m – 300 lx, UGR – 22, и R_a – 80;

2. за фондохранилищата експозиционните показатели се определят съобразно изискванията за осигуряване на безопасност и дълготрайно съхранение на движимите културни ценности или други музейни предмети, като за целта се поддържат минималните стойности на параметрите по т. 1 с максимални отклонения за температурата до 1 °C, а за влажността до 2 %.

Глава четиринадесета БИБЛИОТЕКИ И ХРАНИЛИЩА

Раздел I

Териториалноустройствени изисквания

Чл. 244. (1) Библиотеките се планират в централните зони на градовете и в близост до културно-образователни центрове, училища или големи търговски центрове с осигурен достъп до пешеходния транспорт и при наличие на пешеходни пътеки, оборудвани със светофари.

(2) Броят на потенциалните читатели се определя в зависимост от населението на съответното населено място и съобразно общественно-социалните функции, залегнали в плановете и стратегиите за развитие на населеното място.

Чл. 245. (1) Външният достъп до библиотеките се осигурява съгласно Наредба № 4 от 2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания.

(2) Пред входовете на библиотеките и във външното пространство около тях се преценяват възможностите за обособяване на следните зони и места, свързани с посещаването и експлоатацията на библиотеките:

1. паркови зони за отдых с необходимата градинска мебел и места, оборудвани за четене;

2. места за паркиране на велосипеди при проектен брой 20 % от броя на служителите и очакваните посетители;

3. места за съхранение на отпадъци и подходи за извозването им;

4. подходи за обслужващия библиотечната дейност транспорт;

5. места за пощенски кутии, ако не са част от сградата, съобразени с обхвата на водената кореспонденция, информационни услуги;

6. места за рекламни витрини;

7. места за технически средства за интерактивна връзка и/или самообслужване при ползването на услугите на библиотеката;

8. зона за пушачи с място за необходимите кошчета и пепелници.

Чл. 246. При планирането на сградите на архивните и/или библиотечните хранилища се избягват следните видове терени и зони:

1. зони, подлежащи на пропадане и наводняване;

2. зони, изложени на риск от приливни вълни или свлачища;

3. терени и поземлени имоти, изложени на риск от пожар или експлозии на съседни обекти;

4. в близост до заводи или инсталации, които изхвърлят вредни газове, дим, прах и др.

Раздел II

Функционални и планировъчни изисквания към библиотеките и архивите, включително и специфични изисквания към обзавеждането и/или технологичното оборудване

Чл. 247. (1) В сградите на библиотеките се предвиждат и изграждат следните функционални пространства (зони):

1. читателска зона (диференцирана за възрастни и деца); зоната е многофункционална и включва каталожна и заемна зала с книжен фонд за свободен достъп;

2. общи и специализирани читални;

3. пространства за справочно-библиографски, информационни и копирни услуги, включително и дигитален център, когато се изисква със заданието за проектиране;

4. пространства за прослушване и видеопоказ на библиотечния фонд, когато се изисква със заданието за проектиране;

5. детска зона за аудио-визуални занимания и игри;

6. книгохранилище;

7. служебни помещения за администрацията, включващи административно обслужване и ръководство, помещения за охрана и видеонаблюдение, складови и други обслужващи помещения;

8. зали, когато такива се изискват със заданието за проектиране.

(2) Предвижда се съотношението на общия библиотечен фонд за възрастни и деца да е 3:1, освен ако в заданието за проектиране е определено друго.

(3) В пространствата за прослушване и видеопоказ на библиотечния фонд се предвиждат зони за групов и индивидуална работа.

(4) Функционално-планировъчните схеми на библиотеките се съобразяват с потоците на движение на читателите, обслужващия персонал и книгите (или библиотечните материали), като пътищата за движение на читателите не се пресичат с траекторията на движение на библиотечните материали.

Чл. 248. (1) При оразмеряване на полезната площ на библиотеките се отчита припадащата се площ на брой библиотечни единици (б.е.). Препоръчителната стойност на експлоатационния показател на този параметър е 30 m² за 1000 б.е.

(2) Препоръчително разпределение на полезната площ за различните функционални пространства на библиотеката е дадено в таблица 14.

Таблица 14

№ по ред	Функционални зони (пространства)	Наименование на отделните функционални пространства	Показател	Площ, m ²
1.	Входна част	Портиер и пропуски Връщане и резервация на издания Устройства за касово самообслужване Автомат за връщане Сортиране на отпадъци Входна система за охрана Гардероб за багаж Гардероб за облекла на посетители Копирна машина Вендинг автомат (автомат за напитки и сухи храни)	1 място за 1000 б.е. за устройство за автомат за контейнер за преминаване за секция с 12 клетки за секция за трима посетители за 1 машина за автомат	10 10,8 4 8 6 2,5 1,5 1,5 2 4
2.	Библиотечен фонд*	Научна литература Белетристика Детска литература CD, CD-ROM DVD, видео Детски игри (аудио-визуални и др.) Абонаменти за списания Абонаменти за вестници	за 1000 б.е. за 1000 б.е. за 1000 б.е. за 1000 б.е. за 1000 б.е. за 1000 б.е. за 10 абонамента за 10 абонамента	12,6 12,6 15,83 5,62 10,5 45 1,38 2,75
3.	Читални	Работно място на: – библиотекар – възрастен читател – за деца Места за групово използване на б.е. от възрастни Отделни позиции при слушане и четене Маси за компютри Интернет достъп Бюфет и място за хранене	за 1 място за 1 място за 1 място за 1 място за 1 място за 1 място за 1 място за 1 място	6÷12 3 (2,5÷3,5) 2 2,3 3,7 2 2,8 1,5
4.	Служебни помещения	Централен офис Работни помещения за служители и складови помещения	за 1 офис за 1 служител	24 5
5.	Други	Складове Тоалетни клетки	по проектно задание за клетка	2,5

*Необходимо е широчината на пътеките между стелажите (рафтовете) да е 1,2 m (минимална широчина, позволяваща преминаване на хора в инвалидни колички) и дължината на рафтовете да е до 3 m, без да се отчита наличието на сейфове.

Чл. 249. (1) Когато в заданието за проектиране не са определени специфични изисквания към библиотечните стелажи, площите на библиотечните хранилища и библиотечния фонд със свободен достъп на читателите, както и видът на натоварването от тях върху подовата конструкция се определят при съобразяване с размерите на стандартно използваните библиотечни стелажи, както следва:

1. дължина – 0,90 m и 1,00 m;

2. дълбочина – 25 и 30 cm;

3. височина на подреждане в обществените библиотеки:

а) при 5 ÷ 6 рафта – около 2,05 m, или при височина 1,80 m на последната полица;

б) при 4 ÷ 5 рафта – 1,80 m, или при височина 1,50 m на последната полица;

в) при 3 ÷ 4 рафта – 1,50 m, или при височина 1,20 m на последната полица.

(2) За разполагане на постоянно закрепени стелажи се предвиждат места, където има възможност за осигуряване на рафтовете срещу преобръщане или за устойчивото им свързване към стенни или подови конструкции на сградата.

Чл. 250. В библиотечните зони за деца височината на рафтовете за съхранение на библиотечния фонд със свободен достъп не трябва да надвишава 1,50 m над пода.

Чл. 251. За целите на проектирането капацитетът на рафтовете се определя, като се приема, че на 1 m² рафт се нареждат:

1. 20 ÷ 30 тома специализирана и художествена литература;

2. 25 ÷ 35 тома детска литература;

3. 15 ÷ 20 тома подвързани списания.

Чл. 252. (1) Хранилищата се проектират за съхраняване и обслужване на предвижданите за архивиране вид и обем документи.

(2) При определяне на размерите на библиотечните хранилища и библиотечния фонд се отчитат минималните широчини на обслужващите пътеки между рафтовете за съхранение на библиотечния фонд, както следва:

1. основни (междублокови) пътеки, разположени обикновено напречно на блоково разположените редове от рафтове – 2,50 m;

2. спомагателни пътеки (между рафтовете, напречно на реда) – 0,90 m;

3. междуредови (обслужващи) – от 1,20 до 1,50 m.

(3) Помещенията на хранилищата се планират така, че обзавеждането да не се разполага в непосредствена близост до външните стени. Разстоянието между библиотечните единици и стената е 200 mm.

(4) Към хранилищата се предвиждат изолационни помещения за проверка, почистване от биологични вредители и междинно съхраняване на новопостъпващите и наличните документи след използването им извън хранилището.

Чл. 253. Светлата минимална височина на помещенията в библиотеките се определя в зависимост от полезната ѝ площ, както следва:

1. до 50 m² – > 2,50 m;

2. до 200 m² – > 2,75 m;

3. до 2000 m² – > 3,00 m;

4. над 2000 m² – > 3,25 m.

Чл. 254. За ограничаване повишаването на температурата от слънцегреене при проектирането на сградите за библиотеки:

1. се предвижда остъкляване с коефициент на енергопреминаване $g \leq 0,35$;

2. се ограничават остъклените площи в покрива, по южната и западните фасади и се предвиждат необходимите защити (постоянни или временни) срещу слънцегреене;

3. се предвиждат необходимите топлоизолации на фасадните стени и покрива.

Чл. 255. (1) Площта на прозрачната остъклена повърхност на библиотечните пространства е не по-малка от 10 % от площта на съответното пространство.

(2) При проектиране на остъкляването се отчита постигането на баланс между положителните и отрицателните ефекти на естественото осветление, както следва: положителни ефекти (естествено осветление и възможности за проветряване) и отрицателни ефекти (повишаване на температурата през лятото, допускане на кръстосана вентилация, стареене на хартията на библиотечните единици, затруднения при използване на видеоматериали и др.).

Чл. 256. Достъпът в сградите на библиотеките се осъществява само през един вход за всяка библиотека, с изключение на аварийните и евакуационните изходи, които се проектират в съответствие с нормативните изисквания.

Чл. 257. (1) Архивите (хранилищата) се проектират в специално изградена отделна сграда или в самостоятелна част от сграда с един вход и с предвидени предпазни мерки срещу достъп на неупълномощени лица.

(2) В пространствата за съхраняване не се предвиждат прозорци или ако такива се изискват, те се ориентират така, че да не се допуска директно слънчево греене към местата за съхраняване. В случаите на пространства за съхраняване с прозорци в съществуващи сгради се предвиждат слънцезащитни приспособления.

(3) Хранилищата се проектират с подходяща изолация на външните стени, покрива и основата на сградата така, че в тях да може да се осигурява изискваната съгласно нормативните актове и заданието за проектиране необходима вътрешна среда.

(4) За вътрешните повърхности се използват строителни продукти с клас по реакция на огън не по-нисък от A2, които не отделят, привличат или задържат прах и в случай на пожар или

по друга причина не отделят вещества, дим и сажди, опасни за хората, околната среда и за съхраняваните в хранилищата материали.

Чл. 258. В сградите на библиотеките се предвиждат места за предоставяне на адаптирани библиотечни единици за хора с увредено зрение и увреден слух чрез съответните технологични средства.

Раздел III

Специфични изисквания към сградните инсталации в библиотеките и архивите

Чл. 259. (1) Аварийно осветление се предвижда във:

1. всички пространства, достъпни за посетители, и в библиотечните хранилища;

2. помещения с електрическо оборудване и управление на електрическите инсталации и захранването на сградата;

3. евакуационните пътища.

(2) Аварийното осветление се проектира така, че да може да работи със собствено захранване най-малко три часа.

(3) Осветеността на аварийното осветление е 1 lx.

Чл. 260. (1) При проектирането на хранилища се предвижда осветителна уредба за изкуствено осветление с осветеност 200 lx на нивото на пода.

(2) Осветителните уредби може да се изпълнят по един от следните начини:

1. като уредба с флуоресцентни осветители, снабдени с дифузери; ако излъчването съдържа относителна ултравиолетова компонента, по-голяма от 75 $\mu\text{W}/\text{lm}$, всяко осветително тяло се оборудва с ултравиолетов филтър, който намалява относителната ултравиолетова радиация (с дължина на вълната, по-малка от 400 nm) до стойности, по-ниски от този праг;

2. като уредба със светлинни източници с нажежаема жичка, оборудвани с поглъщащи топлината филтри; минималното разстояние между осветителното тяло и библиотечните единици на рафта е 500 mm;

3. като фиброоптични осветителни системи с генериращи светлина елементи, разположени достатъчно далече от осветявания предмет.

(3) За осветлението на всяка от секциите, на които естествено се разделя хранилището, се предвижда отделен ключ.

(4) Извън хранилището, на леснодостъпно място се разполага централен превключвател, който показва дали всички светлини и други електрически вериги в хранилището са изключени.

Чл. 261. (1) Системи за проследяване и сигнализация срещу нерегламентиран достъп и проникване с взлом се предвиждат само за библиотеки, в които се съхраняват ценни библиотечни единици и които разполагат със скъпо оборудване.

(2) За наличието на система за видеонаблюдение служителите и посетителите се информират с информационни табели и знаци.

(3) В сградите на хранилищата се монтират и функционират системи за следене и алармиране при влизане на неупълномощени лица.

(4) Във всички отделения на хранилището се осигуряват комуникационни средства и паникбутони.

Чл. 262. (1) При проектирането и избора на машините и другите видове обслужваща техника се спазват нормативните изисквания към тях, както и специфичните изисквания на заданието за проектиране въз основа на технико-икономически анализ.

(2) Изборът на асансьорни уредби се извършва при спазване изискванията на Наредба № 2 от 2009 г. за избор и проектиране на асансьорни уредби в жилищни и общественообслужващи сгради в зависимост от капацитета на библиотеката и/или хранилището. В библиотеките с повече от един етаж се предвижда най-малко един пътнически асансьор.

(3) При избора на асансьорни уредби се спазват и изискванията за осигуряване на достъп и на хора с увреждания.

(4) Ескалатори може да се предвиждат при разгънатата застроена площ на един етаж на сградата, по-голяма от 2000 m².

Чл. 263. Не се допуска разполагане на водоснабдителни, канализационни и газови сградни инсталации във или в съседни помещения на хранилищата, освен когато те са необходими за цели, пряко свързани с предвижданите за съхраняване музейни колекции.

Чл. 264. (1) В библиотеките и хранилищата се проектират съответните ОВиК инсталации за поддържане на параметрите на микроклимата, посочени в заданието за проектиране.

(2) Инсталациите, осигуряващи температурно-влажностен контрол, филтриране на въздуха и проветряване, се свързват към централен пулт за наблюдение и управление. Централният пулт за наблюдение и управление се разполага така, че да не е в едно и също противопожарно отделение с участъка за съхраняване. За предпочитане е той да бъде в отделна сграда.

(3) За осигуряване на проветряването около и в стелажите се предвижда разстояние най-малко 150 mm между пода и най-ниския рафт на стелаж, както и между осреднената линия на горните ръбове на предметите, съхранявани на най-горния рафт на стелаж, и тавана. Между горния ръб на най-високия документ на всеки рафт и дъното на горния рафт се осигурява разстояние най-малко 50 mm. За стълбищните отделения и проходите между редовете също се предвижда проветряване.

(4) Качеството на въздуха вътре в хранилищата се контролира в съответствие с изискванията на БДС ISO 11799 „Информация и документация. Изисквания за съхраняване на архивни и библиотечни документи.“

(5) В случай че се използва филтрираща система, тя се поддържа в съответствие с указанията на производителя за експлоатация.

(6) Хранилищата се оборудват с уреди за следене на температурата и влажността при възможност с автоматично записване, които регистрират условията в различни моменти и през различни сезони. Датчиците се разполагат така, че да осигуряват показания, представителни за цялото пространство за съхраняване и при отчитане на всички възможни екстремални условия, например близост до външни стени или близост до източници на топлина или проветряване.

Раздел IV

Специфични изисквания към експлоатационните показатели на контролируемите параметри за удовлетворяване на основните изисквания към библиотеките и хранилищата

Чл. 265. (1) В сградите на библиотеки и хранилища с площ над 100 m² се предвиждат пожароизвестителни инсталации, свързани към централните пултове за наблюдение и управление, които се задействат автоматично при възникване на пожар, съгласно приложение № 1 към чл. 3, ал. 1 от Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

(2) В инсталационните помещения, където другите видове датчици може да са неподходящи или неудобни, се монтират топлинни датчици.

(3) В общите части на сградата пожароизвестителните инсталации се задействат и ръчно с оглед използването им от работещите за сигнализация при възникване на пожар съгласно приложение № 1 към чл. 3, ал. 1 от Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар.

(4) Пожароизвестителните системи в библиотеките се проектират така, че да е осигурена възможност за предаване на акустични съобщения за хора със зрителни увреждания и на визуални предупреждения за хора със слухови увреждания.

(5) Хранилищата за ценни и уникални документи и книги се отделят от другите помещения с противопожарни прегради от всички страни с клас по огнеустойчивост REI (EI) 120 със строителни продукти с клас по реакция на огън не по-нисък от A2. Вратите на помещенията се предвиждат самозатварящи се и с огнеустойчивост не по-ниска от EI 90.

(6) В хранилища без прозорци с полезна площ, по-голяма от 36 m², се предвиждат отвори за вентилационни канали с площ не по-голяма от 0,2 % от площта на помещението, снабдени с дистанционно управляеми автоматично затварящи се на всеки етаж възвратни клапани към вентилационните канали. Разстоянието от отвора до най-отдалечената точка от помещението не трябва да е по-голямо от 20 m.

(7) При използване на активни средства за пожарна защита (пожароизвестителни и пожарогасителни инсталации) за удовлетворяване на нормативните изисквания за пожарна безопасност на строежа може да се използват следните пожарогасителни системи:

1. газови пожарогасителни инсталации в пространствата, където се съхраняват ценни материали без присъствие на хора, може да се затварят херметически и използването на вода като средство за гасене води до сериозни щети за съхраняваните материали;

2. нагнетателно-вентилационни системи за ограничаване разпространението на дим в помещения, които са аварийни и спасителни пътища;

3. системите с водна мъгла при допълнителна експериментална оценка за тяхната ефективност при прилагането им в хранилища с високи стелажи или висока плътност на подреждането им.

Чл. 266. (1) Експлоатационните показатели на библиотеките и хранилищата се поддържат при спазване изискванията на тази наредба, на Наредба № Н-3 от 2012 г. за създаването, съдържанието, поддържането, съхраняването и използването на националния документален архив на Националния институт за недвижимо културно наследство и Научния архив на музеите за водене на регистър на музеите и за обстоятелствата, подлежащи на вписване в него, както и на следните специфични изисквания към читалните на библиотеките:

1. максималната температура на въздуха, измерена на 60 cm от пода, е 22 °C през зимата и 26 °C през лятото;

2. за обслужващите помещения в библиотеките максималната температура на въздуха е от 20 °C до 22 °C;

3. остъкляването на помещенията е с коефициент на енергопреминаване $g \leq 0,35$;

4. относителната влажност на въздуха е от 35 до 65 %, като минималната стойност е препоръчителна през зимата, а максималната – през лятото;

5. пресният въздух, подаван в помещенията, е от 14,4 m³/h до 36 m³/h на човек с осигурен контрол на чистотата на подавания въздух съгласно заданието за проектиране и скорост 0,15 m/s;

6. параметрите на осветителните уредби (E_m , UGR и R_a) са дадени в таблица 15:

Таблица 15

№ по ред	Вид на помещението	Em, lx	UGR	Ra
1.	Библиотеки			
2.	Лавици за книги	200	19	80
3.	Зони за четене	500	19	80
4.	Гишета	500	19	80

Забележки:

1. Най-ниската осветеност на работните повърхности, изискващи обслужване при аварийен режим, е 5 % от осветеността на работното осветление при система на общо осветление, но не по-малко от 2 lx в закрити пространства и не по-малко от 1 lx за открити площи.

2. Коефициентът на светлопропускливост на остъкляването за странично и/или горно естествено осветление е $t_v \geq 0,60$.

7. експозиция на шум и вибрации, като за граничните нива на шум в отделните функционални пространства на библиотеките се нормират следните стойности:

а) за пространствата, в които работят служителите, обслужващи клиенти и читатели – 50 db (A);

б) за салоните за четене и комуникации между читатели и/или служители – максимум 45 db (A);

в) за читални и работни места за изследователски проучвания – тихи зони – максимум 40 db (A).

(2) В случай че стойностите по ал. 1, т. 7 са превишени от източници на шум в библиотеката, се предвиждат и изпълняват мерки за звукоизолация.

Чл. 267. При проектирането на библиотеки се предвиждат необходимите инсталации и места за монтиране на размножителна техника, както и за информационни системи, които позволяват изданията и документите на библиотеките да се използват и от хора с увредено зрение и с увреден слух.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. „Сцена“ е триизмерното пространство на сцената.

2. „Зона за пребиваване“ е тази част от обема на помещението, в която болният или извършващият лечебно-диагностична дейност престоява без отлъчване два или повече часа и която е затворена между пода, околните ограждения и хоризонталната равнина, определена на височина от ниво готов под, равна на:

а) 0,8 m – за лежащ (болен) човек;

б) 1,2 m – за седящ човек;

в) 1,8 m – за човек, работещ в изправено положение.

3. „Експлоатационни показатели на контролируемите параметри“ са показателите, изразени като конкретна стойност, гранични стойности или описание, при изпълнението на които се счита, че са изпълнени основните изисквания към видовете сгради.

4. „Устойчиво използване на природните ресурси“ е основно изискване към строежите, в съответствие с което те се проектират и изпълняват по такъв начин, че използването на природни ресурси да е устойчиво и да се осигурява повторно използване или рециклиране на строежите, техните материали и части след разрушаване, дълготрайност на строежите и използване на екологично съвместими природни суровини и строителни продукти от оползотворяване на строителни отпадъци.

5. „Движими културни ценности“ е понятието съгласно чл. 7 от Закона за културното наследство.

6. „Музейни предмети“ са предмети, съхранявани и представяни в музей или художествена галерия, без да отговарят на критериите за движима културна ценност по т. 5.

7. „Музейни колекции“ са колекции от движими културни ценности или музейни предмети, съхранявани и представяни в музей или художествена галерия.

8. „Нова сграда“ е всяка новоизградена сграда, която се въвежда в експлоатация за първи път.

§ 2. Наредбата е преминала процедурата за обмен на информация в областта на техническите регламенти по реда на Постановление № 165 на Министерския съвет от 2004 г. за организацията и координацията на обмена на информация за технически регламенти и правила за услуги на информационното общество и за установяване на процедурите, свързани с прилагането на някои национални технически правила за продукти, законно предлагани на българския пазар (ДВ, бр. 64 от 2004 г.), с което е въведена Директива 98/34/ЕС, изменена с Директива 98/48/ЕС.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 3. Наредбата се издава на основание чл. 169, ал. 4 във връзка с чл. 169, ал. 1 ЗУТ и отменя:

1. Нормите за проектиране на детски и учебно-възпитателни заведения, утвърдени със Заповед № РД-02-14-395 от 1987 г. на председателя на Комитета по териториално и селищно устройство (КТСУ) при Министерския съвет (МС), публикувани в бюлетин „Строителство и архитектура“, бр. 2 от 1988 г.;

2. Нормите за проектиране на психиатрични болници, утвърдени със Заповед № РД-02-14-43 от 1989 г. на председателя на КТСУ при МС, публикувани в бюлетин „Строителство и архитектура“, бр. 2 – 3 от 1989 г.;

3. Нормите за проектиране на общежития, утвърдени със Заповед № РД-02-14-408 от 1988 г. на председателя на КТСУ при МС, публикувани в бюлетин „Строителство и архитектура“, бр. 2 – 3 от 1989 г.;

4. Нормите за проектиране на кина, утвърдени със Заповед № РД-02-14-229 от 1987 г. на председателя на КТСУ при МС, публикувани в бюлетин „Строителство и архитектура“, бр. 12 от 1987 г.

§ 4. (1) Започналите производства по одобряване на инвестиционен проект и издаване на разрешение за строеж се довършват по досегашния ред.

(2) За започнато производство по одобряване на инвестиционен проект и издаване на разрешение за строеж се счита датата на внасяне на инвестиционния проект за одобряване от компетентния орган. За започнато производство се счита и наличието на съгласуван идеен инвестиционен проект.

§ 5. Наредбата влиза в сила 3 месеца след обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

За министър:

Николай Нанков

Приложение № 1
към чл. 19, ал. 4

Методи за контрол и оценка на акустичните параметри (характеристики) на сградите

1. Параметри, които подлежат на контрол

1.1. Изолация от въздушен шум на стени, подове, врати и прозорци

1.1.1. Индекс на изолация от въздушен шум R'_w в dB.

1.1.2. Приведена разлика в нивото на звуково налягане D_n в dB.

1.2. Изолация от ударен шум на подове. Индекс на изолация от ударен шум L'_{nw} в dB.

1.3. Ниво на шум в помещенията от инженерни и санитарно-технически съоръжения на сградите.

1.3.1. Ниво на звуково налягане L_n в dB в октавни честотни ленти от 63 до 8000 Hz.

1.3.2. Ниво на шум L в dB(A).

2. Измерване на изолацията от въздушен шум

2.1. Изолацията от въздушен шум на стени и подове се измерва в реални условия съгласно стандартите, посочени в приложение № 1 от Наредба № 4 от 2006 г. за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителството, като се използват последните издания на стандартите или техни заместващи ги стандарти.

2.2. При измерване на изолацията на стени между помещения и коридори помещение за високо ниво е коридорът. При наличието на врата в стената източникът на шум се разполага при възможност срещу вратата на разстояние от 2 до 5 m от нея. Една от точките на измерителния микрофон в коридора се разполага на разстояние 1 m от нея, а когато това не е възможно – в средата на коридора.

2.3. При измерване на изолацията на врати между коридор и помещение източникът на шум (високоговорителят) се разполага в коридора на разстояние не по-малко от два пъти диагонала на вратата. Измерителният микрофон се поставя последователно в четири точки, равномерно разпределени по вратата на разстояние от 5 до 10 mm от нея. В помещението измерителният микрофон се поставя последователно в четири точки на разстояние 1 m от вратата.

2.3.1. Изолацията от въздушен шум R в dB на вратата се определя по формулата:

$$R = L_{m1} - L_{m2} + 10 \lg S/A_2 - 3,$$

където:

L_{m1} е средното ниво на звуковото налягане на повърхността на вратата, dB;

L_{m2} – средното ниво на звуковото налягане в помещението, dB;

S – площта на светлия отвор на вратата, m²;

A_2 – еквивалентната площ на звукопоглъщане в помещението, m².

2.4. При измерване на изолацията на стени между помещения с отвори за вентилация отворът в помещението за високо ниво е максимално отворен, а отворът в помещението за ниско ниво е минимално отворен.

2.5. При помещения с обем, по-голям от 200 m³, броят на измерителните точки се увеличава, като разполагането им в хоризонтална и вертикална посока се определя от размерите на изследвания елемент (стена, под). При помещения с обем, по-малък от 25 m³, измерванията се провеждат в три точки.

2.6. При елемент (стена, под) на помещенията за ниско и високо ниво за изпитвана площ се приема общата за двете помещения площ, но не по-малка от 10 m².

2.7. За стандартна стойност на еквивалентната площ A_0 на звукопоглъщане в учебни стаи (кабинети) се приемат 25 m².

3. Измерване на изолацията от ударен шум на подове

3.1. Изолацията от ударен шум на подове се измерва в реални условия съгласно стандартите, посочени в приложение № 1 от Наредба № 4 от 2006 г. за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителството, като се използват последните издания на стандартите, а когато те са отменени – заместващите ги стандарти.

4. Измерване на нивото на шума от инженерни и санитарно-технически съоръжения в сградите

4.1. Нивото на шума от инженерни и санитарно-технически съоръжения в действие се измерва по БДС 15471 „Шум. Методи за измерване и оценка в помещенията на жилищни, обществени сгради и населени места.“, като апаратурата е клас 0, 1 или 2.

4.2. Измерителният микрофон се разполага на височина 1,2 m от пода на помещението с нормиран шумов режим съгласно Наредба № 6 от 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните

стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението на разстояние най-малко 1 m от стените му и на разстояние не по-малко от 1,5 m от прозорците. В помещение с обем, по-малък от 60 m³, измерванията се провеждат в три точки. Когато това не е възможно, се допуска измерване в една точка в центъра на помещението. В помещението с обем, по-голям от 60 m³ (учебни стаи, кабинети), измерванията се провеждат в не по-малко от шест точки.

4.3. При измерване в помещения с отвори за вентилация (кухни и др. под.) се измерва дебитът на въздушния поток и се вписва в протокола заедно с разположението на отворите. Вратите и прозорците се предвиждат затворени.

4.4. Нивото на шума от вани се измерва при едновременно напълване и изпразване, като крановете за топла и студена вода се отварят докрай. Кранът за студената вода се затваря постепенно докрай, след което отново се отваря докрай, а кранът за топлата вода се затваря постепенно докрай. Когато топлата вода се подава от бойлер, измерването се извършва при работещ бойлер. За резултат от измерването на нивото на шума се приема най-високата стойност на измереното ниво.

4.5. Нивото на шума в тоалетна (казанче с поплавок или автомат) се измерва при три последователни изтичания на водата. За резултат се приема средноквадратичната стойност от измерените три максимални нива на шум.

4.6. При измерване на нивото на шума от мивка, душ и биде всеки кран за топла и за студена вода се разглежда самостоятелно. По време на измерването максималният дебит на всички кранове се регулира на 0,25 l/s. За резултат се приема максималното измерено ниво на шум, като стойностите на нивото на шума за случаите на хидравличен удар се вписват в протокола.

4.7. Нивото на шума от асансьори, абонатни станции, хидрофорни уредби и трансформатори, разположени в приземния етаж на сградите, се измерва в най-близкото до тях помещение с нормиран шумов режим съгласно Наредба № 6 от 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението. За резултат се приема средноквадратичната стойност от максималните стойности на три последователни измервания.

4.8. Нивото на шума от принудителна вентилация се измерва при отворена вентилационна система в най-близкото помещение с нормиран шумов режим съгласно Наредба № 6 от 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здра-

вето на населението и с вентилационен отвор. За резултат се приема най-високата стойност на измереното ниво.

5. Оценка на резултатите

5.1. Оценката на резултатите от измерванията на изолацията от въздушен шум на стени, подове и врати се извършва съгласно БДС EN ISO 717-1 „Акустика. Оценка на звукоизолацията в сгради и на строителни елементи. Част 1: Изолация от въздушен шум.“, а от ударен шум на подове – съгласно БДС EN ISO 717-2 „Акустика. Оценка на звукоизолацията в сгради и на строителни елементи. Част 2: Изолация от ударен шум.“, като:

5.1.1. при индекс на изолация от въздушен шум, по-голям или равен на нормативната стойност, изпитваната конструкция отговаря на изискванията;

5.1.2. при индекс на изолация от ударен шум, по-малък или равен на нормативната стойност, изпитваният под отговаря на изискванията.

5.2. Оценката на резултатите от измерванията на нивото на шума в помещенията се извършва съгласно Наредба № 6 от 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението, като за необзаведени помещения тя се коригира с коефициент K1 в dB(A) по БДС 15471.

5.3. При нива на шума, по-малки или равни на граничните стойности, се приема, че помещението отговаря на изискванията.

Приложение № 2
към чл. 21, ал. 5

Методика за определяне и оценка на експлоатационните показатели за дълготрайността на строежите

1. Физическото и/или моралното стареене на строителната конструкция, на инженерните системи, инсталации и технологичното оборудване, както и техническите спецификации и нормативните актове за оценяване на съответствието на основните или съществени изисквания към тях определят дълготрайността на строежите. Физическото стареене на строителната конструкция и на изпълнените довършителни работи и инсталации е фактор, реципрочен на физическата им дълготрайност. Определя се със способността им да запазят постигнатите нива на съответствие на основните (съществени) изисквания към строежа (съгласно чл. 169 ЗУТ) при въвеждането му в експлоатация в продължение на ефективния им експлоатационен срок. Показателят за физическо стареене (сумарната загуба на технически свойства) (Q_j^ϕ) може да се определи по формулата:

$$Q_j^\phi = \frac{\sum_{i=1}^n d_i \cdot e_{i,j}^\phi}{100}, \quad (1)$$

където:

j е годината, за която се определя степента на стареене на строежа;

i – поредният номер на елемент от строежа;

d_i – относителният дял на i -я елемент в % от общата възстановителна стойност на строежа (или в частност на строителната конструкция);

$e_{i,j}^{\phi}$ – показателят на физическото стареене на i -я елемент от строежа (или строителната конструкция), установен при техническото обследване през j -та година.

Показателят за физическо стареене може да се определя поотделно за конструкцията на строежа, за инсталациите, за изпълнените довършителни работи или за целия строеж.

2. Моралното стареене на строителната конструкция и на строежа се определя в зависимост от техните възможности за запазване на съответствието на функционалното им предназначение и експлоатационни качества с променящите се изисквания на обществото в резултат на: усъвършенстване на техническите спецификации и нормативните актове, подобряване на стандарта на живот на обитателите или повишените изисквания за безопасни и здравословни условия на труд и опазване на околната среда, както и от внедряването на иновационни продукти и технологии за производство. Показателят за морално остаряване на строежа M се определя по формулата:

$$M = M_1 + M_2, \quad (2)$$

където:

M_1 е обезценяването на технологичните съоръжения или реципрочното повишаване на изискванията за комфорт на обитаване, свързани съответно с научно-техническия прогрес и с повишаването на стандарта на живот;

M_2 са допълнителните разходи, свързани с компенсирането на технологичното остаряване или за подобряване на комфорта на обитаване.

3. Техническото обследване и своевременното извършване на необходимите ремонтно-възстановителни работи по поддържане на строителните конструкции и технологично обновяване на инженерните системи, инсталации и технологичното оборудване са основните средства за осигуряване на дълготрайността и недопускане на преждевременно стареене на строежите. Физическото износване може да бъде забавено чрез правилно планиране и изпълнение на текущите и основните ремонти, а моралното стареене – чрез използване на иновации от науката и добрата практика при инвестиционното проектиране и изпълнение на своевременни реконструкции и модернизации.

4. Срочното изпълнение на необходимите основни ремонти, свързани с достигане на ефективния срок на експлоатация на строежите, може да се планира по формулата:

$$t_p = q_p \cdot T_q / (\alpha T_q + q - q_{lim}) \leq \tau_{\phi}, \quad (3)$$

където:

$q = \alpha \cdot t$ е общото стареене (натрупаното общо износване без ремонти);

α – ежегодното стареене, %;

t – изминалият срок от началото на експлоатация до момента на оценка, години;

T_q – срокът на експлоатация до пределното износване при редовно осъществявани ремонти;

q_p – делът на намаление на стареенето за сметка на извършените ремонти;

q_{lim} – гранично допустимото стареене;

τ_{ϕ} – физическата дълготрайност;

t_p – интервалът от време между два последователни ремонта, години.

5. В случаите, за които не могат да се определят конкретни стойности за параметрите за оценка на стареенето, към наредбата може да се изготвят и приложат средни стойности на продължителността на срока между два последователни ремонта в години t_p .

Описаните параметри се контролират чрез ограничителни изисквания, които се съдържат в наредбата и се отнасят за функционалните схеми и разпределения на дейностите по площи и пространства в съответните сгради и архитектурно-планировъчните им решения, допълнителните изисквания към вътрешните сградни инсталации (ВиК, ТОВК, Електро-) и комуникации (пътнически и товарни асансьори, стълбища и др. под.), използваните строителни продукти и техническите характеристики на обзавеждането и използваното технологично оборудване.

Приложение № 3

към чл. 112, ал. 10, чл. 131, ал. 2 и чл. 132

Минимални площи на помещенията в лечебните заведения за извънболнична и болнична помощ

1. Минимални площи на помещенията в лечебните заведения за извънболнична помощ, в т.ч. амбулатории за индивидуални или групови практики за първична медицинска помощ, амбулатории за индивидуални или групови практики за специализирана медицинска помощ, медицински център, медико-дентален център и диагностично-консултативен център, медико-диагностични и медико-технически лаборатории

1. Амбулатории за индивидуална и групова практика за първична и специализирана медицинска помощ

1.1. Кабинет за прегледи на възрастни и деца с площ 12 m².

1.2. Манипулационна за възрастни и деца с площ 9 m².

1.3. Чакалня с площ по 2 m² на кабинет, но не по-малко от 9 m².

1.4. Хигиенен възел за пациенти и персонал с площ 3 m².

2. Медицински център, медико-дентален център, диагностично-консултативен център и други центрове

2.1. Чакалня за възрастни пациенти и деца с площ по 2 m² на кабинет, но не по-малко от 9 m².

2.2. Регистратура (помещение за регистрационно обслужване и информация на пациентите) с площ 3 m² на 100 посетители, но не по-малко от 4 m².

2.3. Лекарски консултативен кабинет с площ 12 m².

2.4. Манипулационна с площ 9 m².

2.5. Асептична превързочна с площ 16 m².

2.6.* Амбулаторна операционна зала с площ 24 m².

2.7.* Филтър – 6 m².

2.8.* Изолационен бокс с площ 12 m².

2.9.* Помещение за антропометрични изследвания и имунизации с площ 12 m².

2.10. Стая за диагностично уточняване и наблюдение с престой до 24 часа с легла – 6,5 m² на едно легло, с обща площ не по-малка от 12 m².

2.11. Помещение за лична хигиена на жената с площ 4 m².

2.12. Хигиенни възли за персонала и посетителите с площ 3 m² всеки един от тях.

2.13. Складове за съхраняване на чисто и използвано бельо, консумативи и апаратура с площ 4 m² всеки един от тях.

2.14. Помещение за разделно съхранение на отпадъци с площ 2 m² на отпадък.

2.15. Помещение за съхраняване на инвентара за почистване и на препаратите за почистване и дезинфекция с площ 4 m².

Забележка. Означените със звезди помещения се предвиждат със заданието за проектиране, доколкото извършваните в тях медицински дейности ще се осъществяват в центровете по изрично желание на възложителя (не са предвидени за осъществяване от общопрактикуващите лекари или в манипулационните на лечебните заведения).

II. Минимални площи на помещенията в лечебните заведения за болнична помощ

Консултативно-диагностичният блок включва приемно-консултативните кабинети, медико-диагностичните и медико-техническите лаборатории, кабинетите по образна диагностика, функционално-диагностичните кабинети и секторите по лъчелечение и асистирана репродукция.

1. Приемно-консултативни кабинети

1.1. Приемно-консултативен кабинет за възрастни и деца/кабинет за прием на пациенти и хоспитализация с площ 12 m².

1.2. Чакалня с площ по 2 m² на кабинет, но не по-малко от 12 m².

1.3. Склад за апаратура с площ 4 m².

2. Медико-диагностични лаборатории

2.1. Чакалня с площ не по-малка от 12 m².

2.2. Регистратура (помещение за информационно обслужване и регистрация на пациентите) с площ 4 m².

2.3. Помещение за вземане на кръв или на друг биологичен материал с площ 4 m² на работно място, но не по-малко от 9 m².

2.4. Помещение за лабораторен лекар с площ 12 m².

2.5. Работно лабораторно помещение с площ 15 m².

2.6. Миялна с площ 4 m².

2.7. Ламинарен, хроматографски, флуоресцентен бокс с площ 6 m².

2.8. Стерилизационна с площ 6 m².

2.9. Склад за реактиви и стъклария с площ 4 m².

3. Зъботехническа лаборатория

3.1. Помещение за рутинна зъботехническа дейност с площ по 5 m² на работно място, но не по-малко от 12 m².

3.2. Помещение за полиране и подгряване на муфи с площ 4 m².

3.3. Помещение за работа с металокерамика с площ по 5 m² на работно място.

4. Функционално-диагностични кабинети

4.1. Кабинет за електрокардиографии, векторкардиографии, периферно кръвообращение, спирографии, фонокардиографии, балистокардиографии, радиотелеметрия, електрогастрографии, миографии, ректороманоскопии и електродермодиагностика с площ по 12 m² за всяко изследване.

4.2. Процедурно помещение за електрофизиология, катетризация, електрогастрография, енцефалография, ендоскопия, лапароскопия, бронхоскопия, гастроскопия и колоноскопия с площ по 24 m² за всяко изследване.

5. Кабинети по образна диагностика

Кабинет за конвенционална рентгенова диагностика, ползваща апаратура, източник на йонизиращи лъчения:

а) процедурно помещение с площ 16 m²;

б) командно помещение с площ 3 m²;

в) съблекалня за един пациент с площ 1,5 m²;

г) фотолаборатория с девелопер с площ 6 m²;

д) склад за филми и химикали с площ 3 m²;

е) кабинет за разчитане на филми с площ 12 m².

6. Кабинет за интервенционална рентгенология (ангиография)

6.1. Процедурна зала с ангиографски апарат с площ 20 m².

6.2. Апаратна предзала с площ 6 m².

6.3. Техническо помещение с площ 8 m².

6.4. Предзала за подготовка на персонала с площ 4 m².

6.5. Място за подготовка на пациента с площ 4 m².

6.6. Помещение за подготовка на стерилни маси с площ 6 m².

6.7. Склад за съхранение на катетри и други материали с площ 4 m².

6.8. Гардероб за персонала с площ 8 m².

6.9. Място за вторична компютърна обработка с площ 4 m².

7. Кабинет за термография

Процедурно помещение с площ 16 m².

8. Кабинет за ултразвукова диагностика (ехография)

Процедурно помещение с площ 12 m².

9. Кабинет за компютърна томография

9.1. Процедурно помещение с площ 30 m².

9.2. Командно помещение с площ 8 m².

10. Кабинет за магнитнорезонансна образна диагностика

10.1. Процедурно помещение с площ 24 m².

10.2. Командно помещение с площ 8 m².

10.3. Техническо помещение с площ 6 m².

10.4. Помещение за подготовка на пациент с площ 9 m².

11. Кабинет за остеодензитометрия

Процедурно помещение с площ 12 m².

12. Кабинет за мамография

12.1. Процедурно помещение с площ 16 m².

12.2. Съблекалня за пациентка с площ 1,5 m²

13. Структура по нуклеарна медицина

13.1. Чакалня за пациенти с площ 12 m².

13.2. Регистратура с площ 4 m².

13.3. Лекарски кабинет с площ 12 m².

13.4. Помещение за радионуклиди с площ 15 m².

13.5. Помещение за престой на пациенти с площ 6,5 m² на легло.

13.6. Бокс за амплициране – 2 броя с площ 6 m² на бокс.

13.7. Процедурно помещение за изследване на пациенти с площ 24 m².

13.8. Хранилище за радиоактивни източници с площ 8 m².

13.9. Чисти помещения за персонала с площ 9 m².

13.10. Радиохимична лаборатория с площ 15 m².

13.11. Хранилище за радиоактивни отпадъци с площ 8 m².

13.12. Процедурно помещение за позитронно-емисионен компютър томограф с площ 32 m².

13.13. Командно помещение за позитронно-емисионен компютър томограф с площ 15 m².

13.14. Техническо помещение за позитронно-емисионен компютър томограф с площ 4 m².

13.15. Процедурно помещение за гама-камера с площ 42 m².

13.16. Командно помещение за гама-камера с площ 10 m².

Забележка. Със заданието за проектиране към структурата по нуклеарна медицина се предвиждат и посочените по-долу помещения, както и техните площи, съобразно търсеното ниво на компетентност за различните медицински дейности и предвидената апаратура:

– санитарни (хигиенни) възли за персонала и за неаплицирани пациенти;

– санитарни възли за аплицирани пациенти;

– при провеждане на метаболитно лечение с I-131, изискващи хоспитализация, и: хранилище за получени радиоактивни източници, помещение за подготовка на радиофармацевтици, помещение за аплициране (раздаване) на радиофармацевтици, стаи за хоспитализирани аплицирани пациенти със собствен санитарен (хигиенен) възел, помещение за разпределяне на храната, хранилище за радиоактивни отпадъци, помещения за измиване и дезактивация на съдове и инструменти и за изпиране на спалното бельо, и санитарни пропускници (предвиждат се с площи, съобразени с възможност пациентът да се обслужва от санитар).

14. Структура по лъчелечение

14.1. Приемно-консултативен кабинет с площ 12 m².

14.2. Кабинет по планиране и контрол на лъчелечението с площ 12 m².

14.3. Процедурно помещение с площ 24 m².

14.4. Команден пост с площ 8 m².

14.5. Чакалня с площ 12 m².

14.6. Манипулационна с площ 9 m².

14.7. Дозиметрично помещение с площ 15 m².

14.8. Кабинет за технически специалисти с площ 12 m².

14.9. Процедурно помещение за линеен ускорител с площ 90 m².

14.10. Командно помещение за линеен ускорител с площ 20 m².

14.11. Процедурно помещение за симулативен компютър томограф с площ 40 m².

14.12. Командно помещение за симулативен компютър томограф с площ 10 m².

Забележка. Със заданието за проектиране към структурата по лъчелечение се предвиждат и посочените по-долу помещения, както и техните площи, в стационара на структурата, когато такъв се предвижда:

– активна стая за хоспитализиране със санитарен възел;

– помещение за аплициране на радиофармацевтиците, респективно за аплициране на закрити радиоактивни източници за лечение;

– хранилище за радиоактивни отпадъци;

– хранилище за радионуклиди;

– помещение за разпределяне на храната.

15. Структура на кръвна банка

15.1. Чакалня за кръводарители с площ 12 m².

15.2. Регистратура с площ 6 m².

15.3. Кабинет за медицинско освидетелстване с площ 12 m².

15.4. Помещение за вземане на кръв с предбок и бокс с площ 12 m² на работно място.

15.5. Помещение за комплектуване и обработка на материали с площ 8 m².

15.6. Серологична и имунохематологична лаборатория с площ 15 m².

15.7. Хладилна камера, етикетировка – 8 m².

15.8. Битово помещение за персонала с площ 9 m².

15.9. Стая за възстановяване на колабирали кръводарители с площ 6,5 m² на легло.

16. Структура за асистирана репродукция

16.1. Стая за спермоотделяне с площ 9 m².

16.2. Бокс за експертиза, етикетирание и обработка на сперматозоиди с площ 6 m².

16.3. Криобанка с площ 6 m².

16.4. Помещение (лаборатория) за асистирана репродукция с площ 15 m².

16.5. Манипулационна за извършване на пункции под ехографски контрол с площ 16 m².

16.6. Стая за възстановяване след пункция и ембриотрансфер с площ 6,5 m² на легло.

16.7. Хигиенен възел за пациентки с площ 3 m².

16.8. Стая за акушерки с площ 9 m².

III. Стационарен блок с терапевтични и хирургични отделения/клиники с легла, отделения/клиники без легла, операционен блок, родилен блок и ОАИЛ

1. Терапевтично отделение за възрастни

1.1. Лекарски кабинет с площ 12 m².

1.2. Кабинет на началник-отделение с площ 12 m².

1.3. Кабинет за старша сестра с площ 12 m².

1.4. Административно помещение с площ 12 m².

1.5. Функционално-диагностичен кабинет с площ 12 m².

1.6. Сестрински пост с площ 6 m².

1.7. Манипулационна с площ 9 m².

1.8. Работна стая за медицински сестри с площ 12 m².

1.9. Изолатор за болни с площ по 6,5 m² на легло, но не по-малко от 12 m².

1.10. Стая за помощния персонал с площ 6 m².

1.11. Разливен хранителен офис с чиста и нечиста част с размери 2 x 12 m² с осигурени най-малко по две двугнездни мивки или кетърингов хранителен офис с една двугнездна мивка с площ 6 m².

1.12. Столова (дневна) с площ по 1,5 m² на болнично легло.

1.13. Хигиенен възел и баня за медицинския персонал с площ 6 m².

1.14. Баня за пациенти с площ 8 m².

1.15. Хигиенен възел с душ към болничните стаи с площ 3 m².

1.16. Общи хигиенни възли към отделението – по един на всеки 10 болнични легла с площ по 3 m², ако няма индивидуални хигиенни възли към болничните стаи.

1.17. Помещение за изливане, измиване и дезинфекция на подлоги и уринатори и за съхранение на използван постелъчен инвентар и болнично бельо с площ 5 m².

2. Отделение по психиатрия

2.1. Зала за групов и индивидуална психотерапия с площ 1,8 m² на функционално място.

2.2. Зала за обучение в дейности от ежедневието с площ 1,2 m² на пациент.

2.3. Зала за групов почивка с площ 1,0 m² на пациент.

2.4. Помещение за психологични изследвания (наркологичен кабинет) с площ 12 m² и с помещения за тихи и шумни занимания по 3 m² на функционално място.

2.5. Помещение за арттерапия, културотерапия с площ 2 m² на пациент.

2.6. Манипулационна за функционални вливания с площ 6 m².

2.7. Зала за конвулсивна електрошокова терапия с площ 16 m².

2.8. Помещение за анестезиология и интензивно лечение към зала за конвулсивна електрошокова терапия с площ 12 m².

2.9. Подготвително помещение със санитарен (хигиенен) възел към инсулинова зала с площ 12 m².

2.10. Инсулинова зала с площ 30 m².

2.11. Помещение за дневно пребиваване (тихи дейности) с площ 1,4 m² на пациент.

2.12. Помещение за дневно пребиваване (шумни дейности) с площ 2,4 m² на пациент.

2.13. Помещение за свиждане с площ 12 m².

2.14. Лаборатория за психически изследвания с площ 8 m² на функционално място.

2.15. Помещение по трудотерапия с площ 2 m² на работно място.

2.16. Кабинет за трудотерапевт с площ 12 m².

2.17. Кабинет по невровегетология с площ 18 m².

2.18. Манипулационна по невровегетология с площ 16 m².

3. Отделение по инфекциозни болести

3.1. Шлюз (дезинфекционно преддверие) с площ 3 m².

3.2. Мелцеров бокс за изолиране на пациенти с особено опасни инфекции с площ 12 m².

3.3. Помещение за измиване и дезинфекция на място на съдовете за хранене с площ 12 m².

3.4. Помещение за изпиране и термодезинфекция на постелъчния инвентар с площ 9 m².

4. Терапевтично отделение за деца

4.1. Болнична стая за възрастни и за деца над 14 години с площ по 6,5 m² на легло, но не по-малко от 12 m².

4.2. Болнична стая за деца от 3 до 14 години с площ по 5 m² на легло, но не по-малко от 8 m².

4.3. Болнична стая за деца до 3 години с площ по 4 m² на легло, но не по-малко от 6 m².

4.4. Детска млечна кухня с чиста и нечиста част, всяка от които с размери 2 x 6 m².

4.5. Занималня за деца, снабдена с играчки и учебни пособия, с площ 12 m².

5. Хирургично отделение

5.1. Асептична превързочна с площ 16 m².

5.2. Гипсовъчна с площ 9 m².

5.3. Клизмено помещение с тоалетна с площ 6 m².

5.4. Цистоскопна за ендоскопски и биопсични изследвания с площ по 16 m².

Забележка. Със заданието за проектиране към хирургичното отделение в зависимост от структурирането на медицинските дейности се предвиждат и посочените по-долу помещения, като техните площи съответстват на площи на помещения от приложението с аналогични медицински дейности:

– болнична стая;

– изолатор;

– стаи за следоперативна реанимация, за диателна реанимация и интензивно наблюдение;

– лекарски кабинети, сестрински кабинети и септична превързочна;

– спомагателни помещения – складове за инвентар, за чисто и мръсно бельо, за дезинфекционни препарати и чистачен инвентар, стаи за санитарния персонал, разливен хранителен офис, столова, санитарни възли с баня за пациенти и персонал;

– операционни зали и блокове – най-малко две операционни зали (септична и асептична).

6. Спешно отделение

6.1. Чакалня с място за информационно обслужване и регистрация на пациентите с площ по 6 m² за всяко работно място.

6.2. Лекарски спешен кабинет с площ 12 m².

6.3. Кабинет по функционална диагностика с площ 12 m².

6.4. Чакалня с площ по 2 m² на кабинет, с обща площ не по-малка от 12 m².

6.5. Противошокова зала за две противошокови легла с площ не по-малка от 25 m².

6.6. Манипулационна с едно транспортно легло с площ 20 m² и с две транспортни легла с площ 36 m².

6.7. Зала за диагностично уточняване и наблюдение с престой до 24 часа с легла с площ 6,5 m² на легло, с обща площ не по-малка от 12 m².

6.8. Битово помещение за спешния екип с минимална площ 20 m².

6.9. Съблекалня с хигиенен възел и душ за персонала с площ не по-малка от 12 m².

6.10. Санитарен възел за пациенти с минимална площ 3 m².

6.11. Помещение за съхранение на лекарства, медицински изделия, апаратура и инвентар с минимална площ 5 m².

Забележка. Помещението по т. 6.3 се предвижда със заданието за проектиране, когато при организацията на медицинските дейности се прецени, че няма възможност за денонощно ползване на кабинет по функционална диагностика на територията на лечебното заведение.

7. Отделение по диализа

7.1. Съблекалня за болните с помещение за изчакване до започване на диализа с площ 12 m².

7.2. Диализна зала с площ 6 m² на диализен пост.

7.3. Манипулационна с площ 9 m².

7.4. Лекарски кабинет с площ 12 m².

7.5. Работна стая за медицински сестри с площ 12 m².

7.6. Помещение за подготовка на водата за диализа с площ 8 m².

7.7. Кът за разпределение на храна с площ 12 m².

7.8. Помещение за обучение на пациенти с площ 1,2 m² на пациент, но не по-малко от 12 m².

7.9. Помещение за техническа поддръжка и ремонт на диализна апаратура с площ 6 m².

7.10. Административен кабинет с площ 12 m².

8. Отделение по патологоанатомия с площ не по-малка от 50 m².

8.1. Биопсичен сектор:

- а) хистологична лаборатория с площ 15 m²;
- б) цитологична лаборатория с площ 15 m²;
- в) хистотека с площ 6 m²;
- г) регистратура (картотека) с площ 6 m²;
- д) имуно-цитохимична лаборатория с площ 15 m²;
- е) електронномикроскопска лаборатория с площ 15 m².

8.2. Некропсичен сектор:

- а) сецирна зала с 1 работна маса с площ 24 m²;
- б) помещение за обличане на покойник с площ 8 m²;
- в) хладилна камера с отделни клетки (трупохранилище) с площ не по-малка от 10 m²;
- г) приемна за близките с обособен кът за издаване на документи с площ 12 m²;
- д) тъканен музей с площ 6 m²;
- е) стая за персонала с площ 12 m²;
- ж) лекарски кабинет с площ 12 m².

9. Отделение по физикална и рехабилитационна медицина с площ не по-малка от 6 m² на процедурно място

9.1. Кабина за електро- и светлолечение с площ 6 m².

9.2. Кабина за индивидуален масаж с площ 9 m².

9.3. Помещение за инхалации с площ 6 m² на процедурно място.

9.4. Зала за групови занимания по ЛФК с площ 40 m².

9.5. Зала за индивидуални занимания по ЛФК с площ 12 m².

9.6. Зала за механотерапия, трудотерапия и екстензионна терапия с площ 24 m².

9.7. Помещение за лечебни вани, подводен душов масаж (тангентор), ръчни и крачни вани с площ 12 m².

9.8. Сауна с площ 6 m².

9.9. Помещение за студена баня и общо сухо-въздушно охлаждане с размери 6 x 4 m и басейн с размери 2 x 1 m.

9.10. Процедурно помещение за парен душ, парно легло и влажни обвивки с площ 6 m².

9.11. Кабина за индивидуални топлинни процедури с парафин и лечебна кал с площ 6 m².

9.12. Помещение за подготовка на топлинни апликации с площ 6 m² и помещение за регенериране на лечебна кал с площ 9 m².

9.13. Помещение за подготовка и почивка след топлинни процедури с площ 2 m² на процедурно място.

Забележка. Всички помещения по т. 9 се определят със заданието за проектиране след уточняване на обема на извършваната медицинска дейност. Площите се приемат след съгласуване с документацията на доставчици на предвидената медицинска апаратура или еквивалентна.

10. Операционен блок

10.1. Пространство за трансфер на болните с площ по 5 m² за операционна маса.

10.2. Депо за транспортни колички с площ 4 m².

10.3. Санитарен пропускник за операционния персонал, в т.ч:

а) съблекалня със санитарен (хигиенен) възел и душ с площ 8 m²;

б) помещение за обличане на операционното облекло с площ 8 m²;

в) стая за почивка на операционния екип с обособен кът за написване на оперативния протокол с площ 12 m²;

г) предоперационно помещение за измиване и подготовка на операционния екип с площ 10 m².

10.4. Помещение за преданестезиологична подготовка на болните с площ 8 m².

10.5. Операционна зала с площ 30 m² за една операционна маса.

10.6. Площ извън операционната зала за експресна стерилизация на инструментариум с площ 4 m².

10.7. Помещение за машина за екстракорпорално кръвообращение към операционна зала по кардиохирургия с площ 9 m².

10.8. Помещение за следоперативно събуждане с площ 8 m².

11. Родилен блок

11.1. Кабинет за прием на родилка с площ 12 m².

11.2. Помещение за хигиенна обработка на родилката с тоалетна и душ с площ 16 m².

11.3. Предродилна зала с площ по 6,5 m² на легло.

11.4.1. Родилна зала с едно родилно легло с площ 24 m², родилна зала с две родилни легла с площ 36 m².

11.4.2. Кът за хигиенна обработка и реанимация на новороденото.

11.5. Самостоятелна родилна стая с кът за хигиенна обработка и реанимация на новороденото с площ 18 m².

11.6. Помещение за грижа за новородените с площ 4 m² на легло, но не по-малко от 16 m².

11.7. Зала за интензивни грижи за новородените с площ по 6 m² на легло.

11.8. Зала за интензивни грижи на родилките с площ по 8 m² на легло.

11.9. Самостоятелна родилна стая с площ 16 m².

12. Отделение за анестезиология и интензивно лечение

12.1. Единична стая с едно място за провеждане на интензивно лечение и следоперативна реанимация с площ не по-малка от 18 m².

12.2. Едно място за провеждане на интензивно лечение и следоперативна реанимация в общо помещение с площ не по-малка от 10 m² на легло.

12.3. Помещение за дихателна реанимация и за интензивно лечение с площ 16 m² на легло.

12.4. Манипулационна с площ 16 m².

12.5. Работна стая за медицински сестри с площ 9 m².

12.6. Лекарски кабинет с площ 12 m².

12.7. Помещение за информация на близки с площ 9 m².

12.8. Помещение за измиване и стерилизиране на анестезиологична апаратура с площ 8 m².

IV. Административно-стопански блок, помещения за доставка или приготвяне на болнична храна на място, болнична аптека, централна стерилизационна, болнична пералня, ремонтно гаражно и складово стопанство

1. Помещения за доставка на храна

1.1. Приемно помещение за разпределение на пакетирани храна – чиста част с площ 16 m².

1.2. Умивалня към приемно помещение за разпределение на пакетирани храна – нечиста част с площ 16 m².

1.3. Разливен офис за храна – чиста част с площ 12 m².

1.4. Разливен офис за храна – нечиста част с площ 12 m².

1.5. Складове за бельо и инвентар и за хранителни отпадъци с площ по 4 m² всеки един от тях.

2. Болнична аптека с минимална обща площ 0,50 m² на легло, но не по-малко от 50 m²

2.1. Приемно помещение с площ 12 m².

2.2. Асистентско помещение с площ 22 m².

2.3. Миялно помещение с площ 6 m².

2.4. Хигиенен възел с площ 3 m².

2.5. Преддверие към хигиенен възел с площ 3 m².

2.6. Аптечен склад с площ 4 m².

3. Централна стерилизационна

3.1. Помещение за приемане и съхранение на стерилни материали с площ 6 m².

3.2. Помещение за измиване на инструментариум с площ 12 m².

3.3. Помещение за репаратура на инструментариум с площ 8 m².

3.4. Стерилизационна автоклавна с площ 16 m².

3.5. Помещение за съхранение на стерилни материали с площ 4 m².

3.6. Експедиция на стерилни материали с площ 6 m².

3.7. Помещение за комплектуване с площ 8 m².

3.8. Битово помещение за персонала с площ 9 m².

4. Болнична пералня

4.1. Помещение за приемане и съхранение на нечисто бельо с площ 6 m².

4.2. Помещение за ръчно пране – 8 m².

4.3. Помещение за машинно пране – 16 m².

4.4. Помещение за сушене и гладене с площ 16 m².

4.5. Складове за чисто и нечисто бельо и за перилни препарати с площ 4 m² всеки един от тях.

4.6. Битово помещение за персонала с площ 9 m².

5. Гаражно стопанство

Покритият гараж за автомобили е с площ 20 m² на автомобил със склад за резервни авточасти и материали (по 0,5 m² на автомобил) и със стая за почивка на шофьорите с площ 12 m².

6. Общоболнични складови помещения – 12 m² за складово помещение.

7. Санитарни пропускници за персонала

7.1. Гардеробни помещения за персонала с площ 1 m² на човек.

7.2. Хигиенен възел с площ 3 m².

7.3. Преддверие към хигиенен възел с площ 3 m².

7.4. Баня с площ 4 m².

7.5. Стая за лична хигиена на жената с площ 6 m².

8. Станция за медицински газове

Газовата станция за медицински цели се оразмерява по 4 m² за всеки вид газ.

9. Съоръжения за събиране и съхранение на отпадъци

9.1. Помещението за съхранение на опасни отпадъци се осигурява с течаща вода и с подов сифон и се оразмерява с площ 2 m².

9.2. Помещението за изгаряне на опасни болнични отпадъци (в случай че не е предвидено изгарянето да се извършва на друго място) е с площ в зависимост от предвиденото съоръжение.

Приложение № 4
към чл. 142, ал. 4

№ по ред	Лечебни заведения*	Средна поддържана осветеност E_m, lx	Обобщена степен на яркостен дискомфорт UGR	Индекс за цветопрераждане R_a
1	2	3	4	5
I.	Лечебни заведения за извънболнична помощ, в т.ч. амбулатории за индивидуални или групови практики за първична медицинска помощ, амбулатории за индивидуални или групови практики за специализирана медицинска помощ, медицински център, медико-дентален център и диагностично-консултативен център, медико-диагностични и медико-технически лаборатории			
1.	Амбулатории за индивидуална и групово практика за първична и специализирана медицинска помощ:			
	а) кабинет за прегледи на възрастни и деца	500	19	90
	б) манипулационна за възрастни и деца	300	19	80
	в) чакалня на кабинет	200	22	80
	г) хигиенен възел за пациентите и персонала	200	22	80
2.	Медицински център, медико-дентален център, диагностично-консултативен център и други центрове:			
	а) чакалня за възрастни пациенти и за деца на кабинет	200	22	80
	б) регистратура/помещение за регистрационно обслужване и информация на пациентите	500	19	80
	в) лекарски консултативен кабинет	500	19	80
	г) манипулационна	300	19	80
	д) асептична превързочна	500	19	90
	е) амбулаторна операционна зала	1000	19	90
	ж) филтър	500	19	90
	з) изолационен бокс	300	19	80
	и) помещение за антропометрични изследвания и имунизации	500	19	90
	й) стая за диагностично уточняване и наблюдение с престой до 24 часа	300	19	80
	к) помещение за лична хигиена на жената	200	22	80
	л) хигиенни възли за персонала и посетителите	200	22	80
	м) складове за съхраняване на чисто и използвано бельо, консумативи и апаратура	200	22	80
	н) помещение за разделно съхранение на отпадъци	200	22	80
	о) помещение за съхраняване на инвентара за почистване и на препаратите за почистване и дезинфекция	200	22	80
II.	Лечебни заведения за болнична помощ Консултативно-диагностичен блок, в т.ч. приемно-консултативни кабинети, медико-диагностични и медико-технически лаборатории, кабинети по образна диагностика, функционално-диагностични кабинети, операционен блок, родилен блок, ОАИЛ, сектори по лъчелечение и асистирана репродукция			
1.	Приемно-консултативни кабинети:			
	а) приемно-консултативен кабинет за възрастни и за деца/кабинет за прием на пациенти и хоспитализация	500	19	90
	б) чакалня на кабинет	200	22	80
	в) склад за апаратура	200	22	80

1	2	3	4	5
2.	Медико-диагностични лаборатории:			
	а) чакалня	500	19	90
	б) регистратура (помещение за информационно обслужване и регистрация на пациентите)	500	19	80
	в) помещение за вземане на кръв или на друг биологичен материал	300	19	80
	г) помещение за лабораторен лекар	500	19	90
	д) работно лабораторно помещение	500	19	90
	е) миялна	200	22	80
	ж) ламинарен, хроматографски, флуоресцентен бокс	300	22	80
	з) стерилизационна	500	19	90
	и) склад за реактиви и стъклария	200	22	80
3.	Зъботехническа лаборатория:			
	а) помещение за рутинна зъботехническа дейност	500	19	90
	б) помещение за полиране и подгряване на муфи	300	19	80
	в) помещение за работа с металокерамика	500	19	80
4.	Функционално-диагностични кабинети:			
	а) кабинет за електрокардиографии, вектокардиографии, периферно кръвообращение, спирографии, фонокардиографии, балистокардиографии, радиотелеметрия, електрогастрографии, миографии, ректороманоскопии, електродермодиагностика	1000	19	90
	б) процедурно помещение за електрофизиология, ендоскопии, катетризация, електрогастрография, енцефалография, лапароскопия, бронхоскопия, гастроскопия и колоноскопия	1000	19	90
5.	Кабинети по образна диагностика:			
	Кабинет за конвенционална рентгенова диагностика, ползваща апаратура, източник на йонизиращи лъчения:			
	а) процедурно помещение	50	19	80
	б) командно помещение	50	19	80
	в) съблекалня за пациенти	300	19	80
	г) фотолаборатория с девелопер	300	19	80
	д) склад за филми и химикали	200	22	80
	е) кабинет за разчитане на филми	300	19	80
6.	Кабинет за интервенционална рентгенология (ангиография):			
	а) процедурна зала с ангиографски апарат	50	19	80
	б) апаратна предзала	300	19	80
	в) техническо помещение	300	19	80
	г) предзала за подготовка на персонала	300	19	80
	д) място за подготовка на пациента	300	19	90
	е) помещение за подготовка на стерилни маси	500	19	90
	ж) склад за съхранение на катетри и други материали	200	22	80
	з) гардероб за персонала с площ 8 m ²	200	22	80
	и) място за вторична компютърна обработка	500	19	80
7.	Кабинет за термография – процедурно помещение	1000	19	90
8.	Кабинет за ултразвукова диагностика (ехография) Процедурно помещение	500	19	90
9.	Кабинет за компютърна томография:			
	а) процедурно помещение	300	19	80
	б) командно помещение	300	19	80

1	2	3	4	5
10.	Кабинет за магнитнорезонансна образна диагностика:			
	а) процедурно помещение	50	19	80
	б) командно помещение	300	19	80
	в) техническо помещение	300	19	80
	г) помещение за подготовка на пациенти	300	19	80
11.	Кабинет за остеодензитометрия Процедурно помещение	300	19	80
12.	Кабинет за мамография:			
	а) процедурно помещение с площ 16 m ²	300	19	80
	б) съблекалня за пациентки с площ 1,5 m ²	300	19	80
13.	Операционен блок:			
	а) пространство за трансфер на болните	50	22	80
	б) депо за транспортни колички	200	22	80
	в) санитарен пропускник за операционния персонал, в т.ч.: – съблекалня със санитарен (хигиенен) възел и душ – помещение за обличане на операционното облекло – стая за почивка на операционния екип с обособен кът за написване на оперативния протокол – предоперационно помещение за измиване и подготовка на операционния екип	200 300 300 300	22 19 19 19	80 80 80 80
	г) помещение за преданестезиологична подготовка на болните	1000	19	90
	д) операционна зала Осветеността на операционното поле е в границите от 10 000 до 100 000 lx в зависимост от специфичните изисквания	1000	19	90
	е) площ извън операционната зала за експресна стерилизация на инструментариум	500	19	90
	ж) помещение за машина за екстракорпорално кръвообращение към операционната зала по кардиохирургия	300	19	90
	з) помещение за следоперативно събуждане	500	19	90
14.	Родилен блок:			
	а) кабинет за прием на родилка	300	19	80
	б) помещение за хигиенна обработка на родилката с тоалетна и душ	200	22	80
	в) предродилна зала:	300	19	80
	- родилна зала	1000	19	80
	- кът за хигиенна обработка и реанимация на новороденото	500	19	80
	г) самостоятелна родилна стая с кът за хигиенна обработка и реанимация на новороденото	300	19	80
	д) помещение за грижа за новородените	300	19	80
	е) зала за интензивни грижи за новородените	1000	19	80
	ж) зала за интензивни грижи на родилките	1000	19	80
	з) самостоятелна родилна стая	500	19	80
15.	Отделение за анестезиология и интензивно лечение:			
	а) единична стая с едно място за провеждане на интензивно лечение и следоперативна реанимация	300	19	90
	б) едно място за провеждане на интензивно лечение и следоперативна реанимация в общо помещение	300	19	90
	в) помещение за дихателна реанимация и за интензивно лечение	300	19	90
	г) манипулационна	300	19	90
	д) работна стая за медицински сестри	300	19	80

1	2	3	4	5
	е) лекарски кабинет	500	19	80
	ж) помещение за информация на близки	200	22	80
	з) помещение за измиване и стерилизиране на анестезиологична апаратура	500	19	90
16.	Структура по нуклеарна медицина:			
	а) чакалня за пациенти	200	22	80
	б) регистратура	500	19	80
	в) лекарски кабинет	500	19	80
	г) помещение за радионуклиди	200	22	80
	д) помещение за престой на пациенти	300	19	80
	е) бокс за амплициране	300	19	80
	ж) процедурно помещение за изследване на пациенти	500	19	90
	з) хранилище за радиоактивни източници	200	22	80
	и) чисти помещения за персонала	300	19	80
	й) радиохимична лаборатория	300	22	80
	к) хранилище за радиоактивни отпадъци	200	22	80
	л) процедурно помещение за позитронно-емисионен компютър томограф	50	19	80
	м) командно помещение за позитронно-емисионен компютър томограф	300	19	80
	н) техническо помещение за позитронно-емисионен компютър томограф	300	19	80
	о) процедурно помещение за гама-камера	300	19	80
	п) командно помещение гама-камера	300	19	80
17.	Структура по лъчелечение:			
	а) приемно-консултативен кабинет	500	19	80
	б) кабинет по планиране и контрол на лъчелечение	500	19	80
	в) процедурно помещение	500	19	90
	г) команден пост	300	19	80
	д) чакалня	200	22	80
	е) манипулационна	500	19	80
	ж) дозиметрично помещение	500	19	80
	з) кабинет за технически специалисти	300	19	80
	и) процедурно помещение за линеен ускорител	50	19	80
	й) командно помещение за линеен ускорител	300	19	80
	к) процедурно помещение за симулативен компютър томограф	300	19	80
	л) командно помещение за симулативен компютър томограф	300	19	80
18.	Структура на кръвна банка:			
	а) чакалня за кръводарители	200	22	80
	б) регистратура	500	19	80
	в) кабинет за медицинско освидетелстване	500	19	80
	г) помещение за вземане на кръв с предбокс и бокс	500	19	90
	д) помещение за комплектуване и обработка на материали	500	19	90
	е) серологична, имунохематологична лаборатория	500	19	90
	ж) битово помещение за персонала	300	19	80
	з) стая за възстановяване на колабирали кръводарители	300	19	80

1	2	3	4	5
19.	Структура за асистирана репродукция:			
	а) стая за спермоотделяне	300	19	80
	б) бокс за експертиза, етикетирание и обработка на сперматозоиди	500	19	80
	в) криобанка	300	19	80
	г) помещение (лаборатория) за асистирана репродукция	1000	19	90
	д) манипулационна за извършване на пункции под ехографски контрол с площ 16 m ²	1000	19	90
	е) стая за възстановяване след пункция и ембриотрансфер	300	19	80
	ж) хигиенен възел за пациентки	200	22	80
	з) стая за акушерки	300	19	80
III.	Стационарен блок с терапевтични и хирургични отделения (клиники с легла или отделения/клиники без легла)			
1.	Терапевтично отделение за възрастни:			
	а) лекарски кабинет	500	19	80
	б) кабинет на началник-отделение	300	19	80
	в) кабинет на старша сестра	300	19	80
	г) административно помещение	300	19	80
	д) функционално-диагностичен кабинет	500	19	90
	е) манипулационна	300	19	80
	ж) работна стая за медицински сестри	300	19	80
	з) изолатор за болни	300	19	80
	и) стая за помощния персонал	300	19	80
	й) разливен хранителен офис с чиста и нечиста част с осигурени най-малко по две двугнездни мивки или кетърингов хранителен офис с една двугнездна мивка	300	19	80
	к) столова (дневна)	200	22	80
	л) хигиенен възел и баня за медицинския персонал	200	22	80
	м) баня за пациенти	200	22	80
	н) хигиенен възел с душ към болничните стаи	200	22	80
	о) общи хигиенни възли към отделението, ако няма индивидуални хигиенни възли към болничните стаи	200	22	80
	п) помещение за изливане, измиване и дезинфекция на подлоги и уринатори и за съхранение на използвания постелъчен инвентар и болнично бельо	200	22	80
2.	Отделение по психиатрия:			
	а) зала за групов и индивидуална психотерапия	300	19	80
	б) зала за обучение в дейности от ежедневието	300	19	80
	в) зала за групов почивка	200	22	80
	г) помещение за психологични изследвания/наркологичен кабинет	500	19	90
	д) помещение за арттерапия, културотерапия	300	19	80
	е) манипулационна за функционални вливания	1000	19	80
	ж) зала за конвулсивна електрошокова терапия	1000	19	80
	з) помещение за анестезиология и интензивно лечение към зала за конвулсивна електрошокова терапия	500	19	80
	и) подготвително помещение със санитарен възел към инсулинова зала	200	22	80
	й) инсулинова зала	500	19	80

1	2	3	4	5
	к) помещение за дневно пребиваване/тихи дейности	500	22	80
	л) помещение за дневно пребиваване /шумни дейности	200	22	80
	м) помещение за свиждане	200	22	80
	н) лаборатория за психически изследвания	300	19	80
	о) помещение по трудотерапия	300	19	80
	п) кабинет за трудотерапевт	300	19	80
	р) кабинет по невровегетология	300	22	80
	с) манипулационна по невровегетология	300	22	80
3.	Отделение по инфекциозни болести:			
	а) шлюз/дезинфекционно преддверие	200	22	80
	б) Мелцеров бокс за изолиране на пациенти с особено опасни инфекции	300	19	80
	в) помещение за измиване и дезинфекция на място на съдовете за хранене	500	19	90
	г) помещение за изпиране и термодезинфекция на постелъчния инвентар	300	19	80
4.	Терапевтично отделение за деца:			
	а) болнична стая за възрастни и за деца над 14 години	300	19	80
	б) болнична стая за деца от 3 до 14 години	300	19	80
	в) болнична стая за деца до 3 години	300	19	80
	г) детска млечна кухня с чиста и нечиста част	300	19	80
	д) занималня за деца, обзаведена с играчки и учебни пособия	200	22	80
5.	Хирургично отделение:			
	а) асептична превързочна	500	19	80
	б) гипсовъчна	300	19	80
	в) клизмено помещение с тоалетна	200	22	80
	г) цистоскопна, за ендоскопски и биопсични изследвания	300	22	80
6.	Спешно отделение:			
	а) чакалня с място за информационно обслужване и регистрация на пациентите	200	22	80
	б) лекарски спешен кабинет	500	19	80
	в) кабинет по функционална диагностика	500	19	80
	г) чакалня	200	22	80
	д) противошокова зала	500	19	90
	е) манипулационна	500	19	90
	ж) зала за диагностично наблюдаване с престой до 24 часа	300	19	80
	з) битово помещение за спешния екип	300	19	80
	и) съблекалня с хигиенен възел и душ за персонала	200	22	80
7.	Отделение по диализа:			
	а) съблекалня за болните с помещение за изчакване до започване на диализата	200	22	80
	б) диализна зала/диализен пост	500	19	90
	в) манипулационна	500	19	90
	г) лекарски кабинет	500	19	80
	д) работна стая за медицински сестри	300	19	80
	е) помещение за подготовка на водата за диализа	300	19	80
	ж) кът за разпределение на храна	300	19	80
	з) помещение за обучение на пациенти	300	19	80

1	2	3	4	5
	и) помещение за техническа поддръжка и ремонт на диализната апаратура	200	22	80
	й) административен кабинет	300	19	80
8.	Отделение по патологоанатомия			
	8.1. Биопсичен сектор:			
	а) хистологична лаборатория	300	19	80
	б) цитологична лаборатория	300	19	80
	в) хистотека	300	19	80
	г) регистратура/картотека	300	19	80
	д) имуно-цитохимична лаборатория	300	19	80
	е) електронно-микроскопска лаборатория	300	19	80
	8.2. Некропсичен сектор:			
	а) сецирна зала с 1 работна маса	1000	19	90
	б) помещение за обличане на покойник	300	19	80
	в) хладилна камера с отделни клетки /трупохранилище	200	22	80
	г) приемна за близките с обособен кът за издаване на документи	300	19	80
	д) тъканен музей	300	19	80
	е) стая за персонала	300	19	80
	ж) лекарски кабинет	300	19	80
9.	Отделение по физикално лечение и рехабилитация – не по-малко от 6 m ² на процедурно място:			
	а) кабина за електро- и светлолечение	300	19	80
	б) кабина за индивидуален масаж	300	19	80
	в) помещение за инхалации	300	19	80
	г) зала за групови занимания по ЛФК	300	19	80
	д) зала за индивидуални занимания по ЛФК	300	19	80
	е) зала за механотерапия, трудотерапия и екстензионна терапия	300	19	80
	ж) помещение за лечебни вани, подводен душов масаж (тангентор), ръчни и крачни вани	300	19	80
	з) сауна	200	22	80
	и) помещение за студена баня и общо суховъздушно охлаждане	200	22	80
	й) процедурно помещение за парен душ, парно легло и влажни обвивки	200	22	80
	к) кабина за индивидуални топлинни процедури с парафин и лечебна кал	300	22	80
	л) помещение за подготовка на топлинни апликации, помещение за регенериране на лечебна кал	300	22	80
	м) помещение за подготовка и почивка след топлинни процедури	200	22	80
IV.	Административно-стопански блок, стационарен блок с помещения за доставка на пакетирана храна и приготвяне на храна, болнична аптека, централна стерилизационна, болнична пералня, ремонтно гаражно и складово стопанство			
1.	Помещения за доставка на храна			
	а) приемно помещение за разпределение на пакетирана храна – чиста част	300	19	80
	б) умивалня към приемно помещение за разпределение на пакетирана храна – нечиста част	200	22	80

1	2	3	4	5
	в) разливен офис за храна – чиста част	300	19	80
	г) разливен офис за храна – нечиста част	300	19	80
2.	Болнична аптека:			
	а) приемно помещение	300	22	80
	б) асистентско помещение	500	19	90
	в) миялно помещение	300	19	80
	г) хигиенен възел	200	22	80
	д) преддверие към хигиенен възел	200	22	80
	е) аптечен склад	200	22	80
3.	Централна стерилизационна:			
	а) помещение за приемане и съхранение на стерилни материали	300	19	80
	б) помещение за измиване на инструментариум	300	19	80
	в) помещение за репаратура на инструментариум	300	19	80
	г) стерилизационна автоклавна	500	19	90
	д) помещение за съхранение на стерилни материали	300	19	80
	е) експедиция на стерилни материали	300	19	80
	ж) помещение за комплектуване	300	19	80
	з) битово помещение за персонала	300	19	80
4.	Болнична пералня:			
	а) помещение за приемане и съхранение на нечисто бельо	200	22	80
	б) ръчно пране	300	19	80
	в) машинно пране	300	19	80
	г) помещение за сушене и гладене	300	19	80
	д) складове за чисто и нечисто бельо и за перилни препарати	200	22	80
	е) битово помещение за персонала	300	19	80
5.	Гаражно стопанство	200	22	80
6.	Общоболнични складови помещения	200	22	80
7.	Санитарни пропускници за персонала:			
	а) гардеробни помещения за персонала	200	22	80
	б) хигиенен възел	200	22	80
	в) преддверие към хигиенен възел	200	22	80
	г) баня	200	22	80
	д) стая за лична хигиена на жената	200	22	80
8.	Станция за медицински газове	300	19	80
9.	Съоръжения за събиране и съхраняване на отпадъци			
	9.1. Помещението за съхраняване на опасни отпадъци се осигурява с течаща вода и подов сифон	200	22	80
	9.2. Помещение за изгаряне на опасни болнични отпадъци (ако не е предвидено изгарянето да се извършва на друго място)	300	19	80

Забележки:

*Параметрите на осветлението са на нивото на пода.

Параметрите на осветлението за командните, техническите и процедурните помещения, предвидени за монтиране на апаратура, се приемат съгласно таблицата, освен ако в заданието за проектиране или в документацията на производителя е предвидено друго.

Информационно приложение № 5
към чл. 148, ал. 2, чл. 150, т. 1 и чл. 151, т. 1 и 4

1. Това приложение е информационно и обхваща данни за проектните изисквания в зависимост от функциите на най-типичните помещения в лечебните заведения. Приложението може да се прилага в случаите, в които със заданието за проектиране не са определени други по-високи изисквания към контролираните параметри на микроклимата.

2. За постигане на хигиенните условия в лечебните заведения техническите решения на системите за отопление, вентилация и охлаждане на пространствата, както и възможностите им за осигуряване, поддържане и регулиране на параметрите в определени граници се съгласуват с технолози в областта на здравеопазването, като се вземат под внимание параметрите и технологичните изисквания при експлоатацията на медицинското оборудване за конкретното му предназначение в отделните помещения на лечебното заведение.

3. При проектиране на системите за поддържане на микроклимата в обитаемите пространства може да се обособят седем основни зони, в които помещенията са групирани по функционален профил.

3.1. Специфични технически изисквания се прилагат в зоните за:

3.1.1. хирургична и реанимационна дейност;

3.1.2. полагане на грижи и болнична помощ за лежачо болни (в болничен стационар/отделение);

3.1.3. комплексни и специализирани здравни грижи за пациенти с напреднал стадий на болестта (в хосписи);

3.1.4. рентгенология и радиофармацевтични манипулации на болни;

3.1.5. лабораторна диагностика, лекарски прегледи и лечение при оказване на извънболнична помощ;

3.1.6. стерилизационна дейност;

3.1.7. сервизно обслужване и помощни помещения.

3.2. Техническите изисквания към контролираните параметри в таблицата са определени в зависимост от функцията на конкретните помещения и вида на медицинските процедури, извършвани в тях.

3.3. Изискванията към параметрите на микроклимата за типични помещения в лечебните заведения са дадени в таблицата към това приложение. За всички случаи, за които в таблицата са посочени думите „няма изискване“ (т.е. няма специфично изискване), стойностите на съответните параметри се определят със заданието за проектиране.

3.4. Стойностите на параметрите на микроклимата за всички необхванати от това приложение помещения се определят със заданието за проектиране, като се спазват изискванията на Наредба № 15 от 2005 г.

3.5. При проектирането на системите за отопление, вентилация и охлаждане в лечебните заведения се взема под внимание и категоризацията на помещенията в тях, определена в приложение № 6 от наредбата, като за всяка функционална група се отчита съответстващият ѝ клас на чистота на въздуха. При разработването на задание за проектиране се отчита още рисковата група за възникване на вътреболнични инфекции, в която лечебното заведение – обект на проектиране, попада съгласно Наредба № 3 от 2013 г. за утвърждаването на медицински стандарт по превенция и контрол на вътреболничните инфекции.

Изисквания към параметрите на микроклимата за типични помещения в лечебните заведения

№ по ред	Функционално предназначение на зоната	Налигане на въздушната среда	(а) Проектна температура		(б) Минимална кратност на въздухообмен с пресен въздух, h ⁻¹	(в) Обща минимална кратност на въздухообмен, h ⁻¹	(г) Рециркулация на въздуха	Минимална относителна влажност, %	Максимална относителна влажност, %
			Минимална, °C	Максимална, °C					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Хирургия, анестезия и интензивно лечение								
1.1.	Операционни зали за операции с много голям, голям и среден обем и сложност	Надналигане	18	24	4	20	Не се допуска	30	60
1.2.	Амбулаторни операционни зали за операции с малък обем и сложност	Надналигане	18	24	3	15	Не се допуска	30	60
1.3.	Операционни зали за едnodневна хирургия	Надналигане	20	24	4	20	Не се допуска	30	60
1.4.	Помощни помещения с по-ниска стерилност (предоперационно помещение за измиване и подготовка на операционния екип, помещение за преданестезиологична подготовка на болните, помещение за експресна стерилизация на инструментариум и др.)	Няма изискване	21	24	2	6	Не се допуска	Няма изискване	60

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.5.	Стая за следоперативен престой (следоперативно събуждане)	Няма изискване	21	24	2	6	Не се допуска	30	60
1.6.	Зала за ОАИЛ (анестезия и интензивно лечение)	Надналягане	21	24	2	6	Не се допуска	30	60
1.7.	Зала за интензивно лечение на рани от изгаряне	Надналягане	21	24	2	6	Не се допуска	35	40
1.8.	Зала за интензивни грижи на новородени	Надналягане	21	27	2	6	Не се допуска	30	60
1.9.	Стая за интензивно лечение и следоперативна реанимация	Няма изискване	21	24	2	6	Няма изискване	30	60
1.10.	Помещение за дихателна реанимация и интензивно лечение	Надналягане	21	24	3	15	Не се допуска	30	60
1.11.	Помещение за анестезиологична апаратура	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	8	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване
1.12.	Зали за лазерна очна хирургия	Надналягане	21	24	3	15	Не се допуска	30	60
1.13.	Зали за пластично-възстановителна и естетична хирургия	Надналягане	21	28	3	15	Не се допуска	30	60
1.14.	Помещение за информация на близки	Подналягане	21	24	2	12	Няма изискване	-	65
1.15.	Санитарен пропусник за операционния персонал	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	2	6	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
1.16.	Помещение за подготовка на пациента	Подналягане	21	24	2	6	Не се допуска	-	60
1.17.	Родилна зала, самостоятелна родилна стая		24	27	2	6	Не се допуска	30	60
1.18.	Предродилна зала		21	24	2	6	Не се допуска	30	60
2.	Полагане на грижи и болнична помощ за лежачо болни (в болничен стационар/отделение)								
2.1.	Болнична стая	Няма изискване	21	24	2	6	Няма изискване	Няма изискване	60
2.2.	Хигиенни помещения	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	10	Не	Няма изискване	Няма изискване
2.3.	Болнична стая за новородени и болнична стая за деца до 3 г.	Няма изискване	22	27	2	6	Не се допуска	30	60
2.4.	Стая за изолиране на пациенти с опасни инфекции (стая със защитна среда)	Подналягане	21	24	2	12	Няма изискване	Няма изискване	60
2.5.	Всички стаи (за болни в условия на болничен стационар)	Надналягане	21	24	2	12	Не се допуска	-	60
2.6.	Преддверие към болничните стаи за изолация на инфекциозно болни	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	10	Не се допуска	Няма изискване	няма изискване
2.7.	Зала за интензивни грижи за родилки	Няма изискване	21	24	2	6	Няма изискване	Няма изискване	60
2.8.	Коридор, фойе, стълбища, регистратура	Няма изискване	18	Няма изискване	Няма изискване	2	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване
3.	Комплексни и специализирани здравни грижи за пациенти с напреднал стадий на болестта (в хосписи)								
3.1.	Стаи за обитаване	Няма изискване	21	24	2	2	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3.2.	Помещения за дневни пребиваване и хранене	Няма изискване	21	24	4	4	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване
3.3.	Помещения за физикална и рехабилитационна медицина	Подналягане	21	24	2	6	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване
3.4.	Помещения за трудотерапия	Няма изискване	21	24	2	6	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване
3.5.	Хигиенни възли, бани	Подналягане	21	24	Няма изискване	10	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване
4.	Рентгенология и радиофармацевтични манипулации на болни								
4.1.	Помещения за образна диагностика и лечение	Подналягане	22	26	2	6	Няма изискване	Няма изискване	60
4.2.	Помещения за интервенционална рентгенология	Надналягане	21	24	3	15	Не се допуска	Няма изискване	60
4.3.	Техническо помещение	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	2	8	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
5.	Лабораторна и функционална диагностика, рехабилитация, патологоанатомия, лекарски прегледи и лечение в заведения за извънболнична помощ								
5.1.	Помещение за вземане на биологичен материал	Подналягане	20	24	2	12	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
5.2.	Лаборатория, обща, бактериологична, биохимична, цитологична, хистологична, микробиологична, патологична, серология, за даряване, изследване и преработване на кръв и кръвни съставки	Подналягане	21	24	2	6	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
5.3.	Миялно помещение	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	2	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
5.4.	Лаборатория в структури по нуклеарна медицина	Подналягане	21	24	2	6	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
5.5.	Лаборатория	Подналягане	21	24	2	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
5.6.	Лаборатория за предаване на материали (носител)	Надналягане	21	24	2	4	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
5.7.	Сецирна зала	Подналягане	16	21	2	12	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
5.8.	Помещение за обличане на покойник	Подналягане	21	24	Няма изискване	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
5.9.	Болнична аптека	Надналягане	21	24	2	4	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване
5.10.	Кабинет за прегледи	Няма изискване	21	24	2	6	Няма изискване	Няма изискване	60
5.11.	Асистентско помещение	Надналягане	21	24	2	4	Няма изискване	Няма изискване	60
5.12.	Процедурни помещения за ендоскопии	Надналягане	20	23	2	15	Не се допуска	30	60
5.13.	Стерилизационна	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5.14.	Стаи за краткосрочен престой и наблюдение	Няма изискване	21	24	2	6	Няма изискване	Няма изискване	60
5.15.	Помещение за лечебни вани	Подналягане	22	27	2	6	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване
5.16.	Физиотерапевтична кабина	Подналягане	22	27	2	6	Няма изискване	Няма изискване	65
6.	Централна стерилизация								
6.1.	Централна стерилизационна	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.	Сервизно обслужване и помощни помещения								
7.1	Център за приготвяне на храна	Няма изискване	22	26	2	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.2.	Приемно помещение за разпределение на пакетирана храна – чиста част	Няма изискване	22	26	2	2	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.3.	Умивалня към приемно помещение за разпределение на пакетирана храна	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	6	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.4.	Разливен офис за храна – чиста част	Няма изискване	22	26	Няма изискване	2	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.5.	Разливен офис за храна – нечиста част	Няма изискване	22	26	Няма изискване	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.6.	Помещение за ръчно пране	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	2	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.7.	Помещение за машинно пране	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	2	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.8.	Помещение за сушене и гладене	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	2	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.9.	Помещение за приемане и съхранение на нечисто бельо	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.10.	Складове за чисто бельо	Надналягане	22	26	Няма изискване	2	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване
7.11.	Складове за нечисто бельо и за перилни препарати	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.12.	Битово помещение за персонала	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	Няма изискване	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.13.	Съхранение на опасни материали и отпадъци	Подналягане	Няма изискване	Няма изискване	2	10	Не се допуска	Няма изискване	Няма изискване
7.14.	Стерилно съхранение	Надналягане	15	18	2	4	Няма изискване	Няма изискване	60

Забележки:

(а) Температурите се отнасят за зимен режим. В случаите, когато със заданието за проектиране се предвижда да се проектира система за климатизиране за летен режим, за проектна температура се приема максималната температура, посочена в колона 5.

(б) Отнася се и за интервалите от време с отсъствие на хора.

(в) Отнася се за интервалите от време с присъствие на хора.

(г) За помещенията, за които в колона 8 е отбелязано „Не се допуска“, рециркулацията е недопустима през крайните конвективни отопляващи/охлаждащи тела. Рециркулация се допуска само през абсолютни филтри.

Изисквания към обема на външния въздушен поток

Таблица 1

Група помещения	Разход на външен въздух
1 – 3	Не по-малко от 100 m ³ /h, разчетено за 1 човек
4*	
5*	

*Забележка**. За всяко отделно помещение обемът на входящия въздушен поток зависи от очакваното обичайно топлинно натоварване, от изискванията за чистота на въздуха и от параметрите на микроклимата.

Таблица 2

Категоризация на помещенията в лечебното заведение

Група	Помещения	Особености
1.	Асептична операционна зала за рутинно извършване на асептични хирургични интервенции със защитна зона чрез беден на турбуленции еднопосочен въздушен поток за извършване на:	Въвеждане в организма на пациента на стерилни и чисти чужди тела, в т.ч. на имплантати
	а) присаждане и трансплантация на органи и тъкани	Продължителност на операцията
	б) имплантация на чужди тела	Значителен размер на оперативното поле/раната
	в) реконструктивно-възстановителни операции на сърце, големи съдове, пикочно-полова система и др.	Операции при имунокомпрометирани пациенти
	г) лапароскопски реконструктивно-възстановителни операции	
	д) открити торако-абдоминални операции;	
	е) неврохирургически операции	
	ж) операции с обширно оперативно поле и/или значителна продължителност, при което инструментите и материалите остават отворени продължително време	
2.	з) операции при имунокомпрометирани пациенти, при пациенти след химио- или лъчетерапия и при полиорганна недостатъчност	
	Помещения на звената за ОАИЛ (интензивно лечение) със защитни зони чрез беден на турбуленции еднопосочен въздушен поток за пациенти:	Пациенти с отслабен имунитет, податливи на инфекции, след продължително пребиваване в звеното за интензивно лечение
	а) след трансплантация на костен мозък	
	б) с обширни изгаряния	
	в) третирани с химио- или лъчетерапия във високи дози	
	г) след обширни хирургически интервенции	
3.	д) с понижен имунитет	
	Амбулаторна операционна зала без защитна зона или със защитна зона, с по-малка площ, за извършване на:	Рискът от контаминиране и евентуална инфекция е по-нисък в сравнение с група 1, но са необходими мерки за предпазване от зарази, предавани по аерогенен начин
	а) ендоскопски операции	
	б) ендоваскуларни интервенции	
	в) други диагностично-лечебни манипулации с малки размери на операционното поле	
	г) хемодиализа, плазмафереза и др.	
	д) цезарово сечение	
	е) вземане/събиране на пъпна кръв, костен мозък, мастна тъкан и др. с цел последващо добиване на стволови клетки	
	Помещения с повишени изисквания за чистота, без защитна зона, в т.ч.:	
	ж) стаи за лечение на пациенти след трансплантация на органи	
	з) стаи за пациенти с термична травма	
	и) предоперационни зали и стаи за събуждане след операцията	
й) превързочни зали		

Група	Помещения	Особености
	к) родилни зали	
	л) реанимационни зали	
	м) отделения за новородени	
	н) складове за стерилни материали	
	о) стаи за превеждане на пациенти след операция или след интензивно лечение	
4.	Помещения, които не изискват специални мерки за защита на пациентите, персонала и трети лица:	-
	а) болнични стаи, освен помещенията от групи 2, 3 и 5	
	б) помещения за ендоскопска диагностика	
	в) спешни отделения	
	г) стаи за рехабилитации	
5.	Помещения за пациенти с остри инфекции (изолационни помещения)	Защитата на персонала, на останалите пациенти и на болничната среда е приоритет.
	Септични превързочни зали	
	Септични операционни зали и др.	

Таблица 3

Основни изисквания към чистотата на въздуха в помещенията на лечебните заведения

Група помещения	Зони	Максимално допустим брой на частици с размери 0,5 μm в 1 m^3 въздух	Клас на чистота	Максимално допустимо микробно замърсяване в 1 m^3 въздух (кое/ m^3)
1.	Зона на операционната маса	3520	5	5
	Зона около операционната маса	35 200	6	20
2.	Зона на болничното легло	3520	5	5
	Зона около болничното легло	35 200	6	20
3.*		3 520 000	8	100
4.		-	-	500
5.*		3 520 000	8	100

*При наличие на защитна зона с филтриран еднопосочен въздушен поток (ламинарен поток) по отношение на защитната зона важат изискванията за помещения от група 1.

Таблица 4

Вид на въздушния поток и клас филтри

Група помещения	Зони	Клас на чистота	Вид на въздушния поток	Клас филтри
1.	Зона на операционната маса	5	Е	F7 + F9 + H14
	Зона около операционната маса	6	Т	F7 + F9 + H13
2.	Зона на болничното легло	5	Е	F7 + F9 + H14
	Зона около болничното легло	6	Т	F7 + F9 + H13
3.		8	Т	F7 + F9
4.*		-	Т	F7 + F9
5.		8	Т	F7 + F9

Забележки:

- Е е еднопосочният чист въздушен поток; Т – турболентният въздушен поток.
- При условия на по-висока запрашеност или друго замърсяване на въздуха и с цел удължаване на експлоатационния живот на филтрите от клас 7 може да се инсталират външни предфилтри от клас G3 (G4).
- Означените в таблицата стойности за кратността на въздухообмена са ориентировъчни и са съобразени само с търсената степен на чистота на въздуха, като не са взети предвид други фактори, например отделянето на топлина, влага и вредни вещества от обектите в помещенията (персонал, операционни лампи, апарати за наркоза и др.).

* Помещенията от група 4 обикновено се вентилират по естествен начин. В случай че се ползва принудителна вентилация, може да се използват филтри както за помещенията от групи 3 и 5, но с по-малка кратност на въздухообмена.

МИНИСТЕРСТВО НА ТУРИЗМА

НАРЕДБА № 1 от 5 януари 2016 г.

за образованието, практическата подготовка и професионалната квалификация, необходими за придобиване на правоспособност за упражняване на професията „Екскурзовод“

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) С тази наредба се уреждат условията и редът за придобиване на правоспособност за упражняване на професията „Екскурзовод“ и за признаване на такава правоспособност, придобита в държава – членка на Европейския съюз (ЕС), на държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство (ЕИП), или на Конфедерация Швейцария.

(2) С наредбата се определят конкретните изисквания за образование, практическа подготовка и професионална квалификация, необходими за полагане на изпит за придобиване на правоспособност за упражняване на професията „Екскурзовод“ на територията на Република България.

Чл. 2. (1) Тази наредба не се отнася за лицата, които упражняват екскурзоводска дейност като наети лица в музеи, художествени галерии, защитени природни обекти, археологически обекти и разкопки, планинските водачи и гидовете за пешеходен туризъм в пещери, при гмуркане, лов и риболов.

(2) Чуждестранни граждани, които придружават туристически групи по време на туристически пътувания, организирани от чуждестранен туроператор, които са започнали и ще приключат в чужбина, не се считат за екскурзоводи по смисъла на тази наредба, ако те не предлагат екскурзоводски услуги извън превозното средство, с което пътуват.

Глава втора

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ОБРАЗОВАНИЕТО, ПРАКТИЧЕСКАТА ПОДГОТОВКА И ПРОФЕСИОНАЛНАТА КВАЛИФИКАЦИЯ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРАВОСПОСОБНОСТ ЗА УПРАЖНЯВАНЕ НА ПРОФЕСИЯТА „ЕКСКАУРЗОВОД“

Раздел I Общи положения

Чл. 3. Професията „Екскурзовод“ е свързана с успешното реализиране на туристически програми и запознаването на туристите с природно-географските особености, обществено-икономическото развитие и културно-историческото наследство на страната.

Чл. 4. (1) Квалификация по професията „Екскурзовод“ се придобива при спазване на държавните образователни изисквания

по Наредба № 7 от 2010 г. за придобиване на квалификация по професията „Екскурзовод“ (ДВ, бр. 17 от 2010 г.).

(2) Квалификация по професията „Екскурзовод“ може да се придобие от всеки дееспособен български гражданин или гражданин на ЕС, на държава – страна по Споразумението за ЕИП, или на Конфедерация Швейцария, който е преминал успешно съответното обучение.

Чл. 5. Професията „Екскурзовод“ може да се упражнява само от лице, което отговаря на изискванията за образование, практическа подготовка и професионална квалификация, определени в тази наредба, има екскурзоводска правоспособност и е вписано в Списъка на правоспособните екскурзоводи, част от Националния туристически регистър (НТР), по чл. 166, ал. 1 от Закона за туризма (ЗТ).

Чл. 6. Не може да бъде екскурзовод:

1. осъденият като пълнолетен на лишаване от свобода за умишлено престъпление от общ характер, освен ако е реабилитиран;

2. лице, поставено под запрещение, което представлява трайна пречка за упражняване на екскурзоводската професия.

Раздел II

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ОБРАЗОВАНИЕТО, ПРАКТИЧЕСКАТА ПОДГОТОВКА И ПРОФЕСИОНАЛНАТА КВАЛИФИКАЦИЯ

Чл. 7. (1) Екскурзоводът трябва да има:

1. придобито висше образование по специалност от професионални направления „История и археология“, „Религия и теология“, „Социология, антропология и науки за културата“, „Туризъм“ от области на висше образование „Хуманитарни науки“ и „Социални, стопански и правни науки“ съгласно Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, утвърден с Постановление № 125 от 2002 г. на Министерския съвет (ДВ, бр. 64 от 2002 г.); или

2. придобито висше образование и придобита трета или четвърта степен на професионална квалификация по професия „Екскурзовод“ по смисъла на Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО); или

3. придобито средно образование и придобита четвърта степен на професионална квалификация по професия „Екскурзовод“ по смисъла на ЗПОО; или

4. придобито средно образование и придобита трета степен на професионална квалификация по професия „Екскурзовод“ по смисъла на ЗПОО и най-малко 1 година трудов стаж в туризма.

(2) Висшето образование се удостоверява с диплома за завършена образователно-квалификационна степен на висшето образование „професионален бакалавър по...“, „бакалавър“ или „магистър“, издадена от акредитирано висше училище, или с призната в Република България диплома от чуждестранно висше училище.

(3) Средното образование се удостоверява с диплома за средно образование или с диплома за средно специално образование, издадена съгласно Наредба № 4 от 2003 г. за документите за системата на народната просвета (ДВ, бр. 41 от 2003 г.).

(4) Когато средното образование е придобито в училище на друга държава, се представя удостоверение, издадено съгласно Наредба № 2 от 2003 г. за признаване на завършени етапи на училищно обучение или степени на образование и професионална квалификация по документи, издадени от училища на чужди държави (ДВ, бр. 40 от 2003 г.).

(5) Придобитата степен на професионална квалификация се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация или свидетелство за валидиране на професионална квалификация, издадено съгласно Наредба № 4 от 2003 г. за документите за системата на народната просвета.

(6) За стаж по ал. 1, т. 4 се зачита прослуженото време на длъжност в хотелиерството, ресторантьорството, туроператорската и туристическата агентска дейност, както и в организации, работещи в сферата на туризма, и се удостоверява с копие от трудова и/или осигурителна и/или служебна книжка.

(7) Организации, работещи в сферата на туризъм, са общински предприятия по туризъм, туристически информационни центрове, неправителствени организации и други юридически лица, чиято дейност е свързана с реклама, разпространение на информация и популяризиране на българския местен и национален туристически продукт.

Чл. 8. (1) За придобиване на правоспособност за упражняване на професията „Екскурзовод“ е необходимо лицата по чл. 7, ал. 1 да са преминали през задължително стажуване към екскурзовод, вписан в Списъка на правоспособните екскурзоводи, част от НТР, който е назначен от или работещ по сила на договор с туроператор, вписан в НТР, или с организация, работеща в сферата на туризма.

(2) Стажуването по ал. 1 е с минимална продължителност от 8 седмици и се удостоверява със служебна бележка, издадена от съответния туроператор или организация.

(3) Целта на практическата подготовка и на стажуването е да се изградят практически знания, умения и компетентности, необходими за упражняване на бъдещата професия „Екскурзовод“.

Раздел III

Изисквания към лицата, необходими за придобиване на правоспособност по професията „Екскурзовод“. Придобиване на удостоверение за правоспособност

Чл. 9. (1) Правоспособност на екскурзовод може да придобие всеки дееспособен български гражданин или гражданин на ЕС, на държа-

ва – страна по Споразумението за ЕИП, или на Конфедерация Швейцария, който отговаря на изискванията на тази наредба, в т.ч.:

1. има образование и професионална квалификация съгласно чл. 7, ал. 1;

2. има практическа подготовка съгласно чл. 8;

3. е положил успешно изпит за придобиване на правоспособност;

4. не е лишен от правоспособност на екскурзовод;

5. не е лишен от правото да упражнява екскурзоводска професия;

6. владее български език.

(2) За екскурзоводите, които ще предоставят екскурзоводски услуги на чужд език, се изисква представяне на документ, удостоверяващ ниво С1 на владеене на чужд език спрямо приетата Обща Езикова Европейска Рамка (ОЕЕР).

Чл. 10. (1) Изпит за придобиване на правоспособност се полага от лицата по чл. 9, ал. 1 и по чл. 32, ал. 1.

(2) Изпитът за придобиване на правоспособност се провежда в Министерството на туризма два пъти годишно.

(3) Изпитът за придобиване на правоспособност се провежда от изпитна комисия по въпросник, утвърден от министъра на туризма.

(4) Критериите за оценка и областите от знания, застъпени във въпросника по ал. 3, се обявяват предварително на кандидатите, като се публикуват на официалната интернет страница на Министерството на туризма.

Чл. 11. (1) Министърът на туризма със заповед определя деня и часа на провеждане на изпита, състава на комисията за провеждане на изпита, както и допуснатите до изпит кандидати.

(2) Денят, часът и списъкът на допуснатите до изпит кандидати се обявяват в 14-дневен срок преди датата на провеждането на изпита в Министерството на туризма и се публикуват на официалната интернет страница на министерството.

Чл. 12. Изпитната комисия се състои от председател и до 8 членове. Като членове на комисията могат да бъдат включени представители на: Министерството на туризма, Министерството на образованието и науката, Министерството на младежта и спорта, Светия синод на Българската патриаршия, Българската академия на науките и на браншови, продуктови и професионални туристически сдружения, вписани в НТР, по преценка на министъра на туризма.

Чл. 13. До изпит се допускат за участие всички кандидати, които отговарят на предвидените условия и са представили изискуемите се документи.

Чл. 14. (1) За явяване на изпит за придобиване на правоспособност кандидатът подава писмено заявление до министъра на туризма, към което прилага:

1. копие на диплома за завършено средно или висше образование и копие на свидетелство за професионална квалификация, при наличие на такова (в случаите по чл. 7, ал. 1, т. 4 и документ, удостоверяващ 1 г. трудов стаж в туризма);

2. документ за практическа подготовка съгласно чл. 8;

3. копие на документ, удостоверяващ владенето на чужд език (когато кандидатът е заявил, че ще предоставя екскурзоводски услуги и на чужд език), а за гражданите на друга държава, извън България – за владенето на български език;

4. свидетелство за съдимост;

5. медицинско свидетелство;

6. снимка с размер 3,5 см × 4,5 см.

(2) За явяване на изпит за придобиване на правоспособност кандидатът по чл. 32, ал. 1 подава писмено заявление до министъра на туризма, към което прилага:

1. копие на документа за придобитата екскурзоводска правоспособност в съответната държава – членка на ЕС, в държава – страна по Споразумението за ЕИП, или в Конфедерация Швейцария;

2. документите по ал. 1, т. 4, 5 и 6;

3. документ за владенето на български език.

Чл. 15. (1) Изпитът за придобиване на правоспособност се оценява с „издържал“ или „неиздържал“. Резултатите от изпита се вписват в протокол, който се подписва от членовете на изпитната комисия и се съхранява в Министерството на туризма.

(2) При оценка „неиздържал“ кандидатът има право да се яви повторно на изпит на една от следващите обявени дати.

Чл. 16. Министърът на туризма или оправомощено от него длъжностно лице издава на кандидата, който е получил оценка „издържал“, удостоверение за екскурзоводска правоспособност съгласно приложение № 1.

Раздел IV

Придобиване на право за упражняване на професията „Екскурзовод“

Чл. 17. (1) Лицата, които отговарят на изискванията на тази наредба и са придобили екскурзоводска правоспособност, могат да упражняват професията „Екскурзовод“ само след вписване в Списъка на правоспособните екскурзоводи, част от НТР.

(2) Министърът на туризма или оправомощено от него длъжностно лице издава на вписаното лице идентификационна карта съгласно приложение № 2.

Чл. 18. (1) Идентификационната карта по чл. 17, ал. 2 трябва да дава възможност за ясна идентификация чрез снимка и да съдържа най-малко двете имена на съответния екскурзовод.

(2) Екскурзоводите са длъжни при упражняване на професията да носят на видно място идентификационната си карта по начин,

който да осигурява във всеки един момент идентификацията им.

(3) При загуба или унищожаване на идентификационна карта министърът на туризма или оправомощено от него длъжностно лице издава дубликат на картата по заявление на съответния екскурзовод.

Чл. 19. (1) Придобилите екскурзоводска правоспособност екскурзоводи могат да предлагат своите услуги, като:

1. лица, упражняващи свободна професия съгласно Закона за данъците върху доходите на физическите лица; или

2. наети или самонаети лица.

(2) Начинът на упражняване на професията „Екскурзовод“ се отразява в НТР.

Г л а в а т р е т а

ВПИСВАНЕ И ЗАЛИЧАВАНЕ ОТ НАЦИОНАЛНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ РЕГИСТЪР. ОТРАЗЯВАНЕ НА ПРОМЯНА НА ВПИСАНИТЕ ОБСТОЯТЕЛСТВА

Чл. 20. Вписванията в Списъка на правоспособните екскурзоводи, част от НТР, и заличаванията се извършват от определени от министъра на туризма длъжностни лица, които:

1. проверяват в 14-дневен срок от постъпване на заявлението дали са налице условията за вписване на кандидата в регистъра и дават становище за вписване или за отказ;

2. писмено уведомяват кандидатите за наличие на непълнота и/или нередовност в представените документи в 7-дневен срок от разглеждането им, като им предоставят 14-дневен срок за отстраняването им от деня на получаване на уведомлението; в този случай срокът по т. 1 спира да тече до датата на отстраняване на непълнотата, съответно нередовността;

3. дават становище за отказ за вписване в регистъра при неотстраняване на непълнотите и/или нередовностите в срока по т. 2;

4. извършват вписванията и заличаванията в регистъра въз основа на съответната заповед на министъра на туризма или оправомощено от него длъжностно лице;

5. връчват идентификационните карти по чл. 17, ал. 2;

6. нанасят настъпилите промени в обстоятелствата, подлежащи на вписване в регистъра, получени по реда на чл. 24;

7. подготвят доклад до министъра на туризма за заличаване от регистъра;

8. дават справки за вписаните в регистъра обстоятелства.

Чл. 21. (1) Първоначалното вписване се извършва по заявление по образец до министъра на туризма съгласно приложение № 3.

(2) Към заявлението по ал. 1 се прилагат следните документи:

1. копие на удостоверението по чл. 16;

2. снимка с размер 3,5 см x 4,5 см;

3. документ за платена такса за вписване съгласно тарифата по чл. 69, ал. 3 ЗТ.

(3) Документите може да се подават и по електронен път по реда на чл. 144 ЗТ.

(4) В случай че заявлението с приложените документи отговаря на изискванията по ал. 1, се извършва вписване в НТР въз основа на заповед на министъра на туризма.

Чл. 22. В Списъка на правоспособните екскурзоводи, част от НТР, се вписват екскурзоводите, придобили правоспособност за извършване на дейността, и свързаните с тях данни и обстоятелства съгласно чл. 166, ал. 1, т. 7 ЗТ.

Чл. 23. В НТР се вписват следните данни и обстоятелства:

1. имената и данните за контакт – адрес, телефон, адрес на електронна поща на съответния екскурзовод;

2. езикът или езиците, на който/които ще се упражнява професията;

3. начинът на упражняване на професията (наето лице; самонаето лице; лице, упражняващо свободна професия);

4. номерът на идентификационната му карта и на издания дубликат;

5. извършените промени във вписаните обстоятелства;

6. заповедта за вписване, а при заличаване – заповедта за заличаване.

Чл. 24. (1) При промяна на вписаните обстоятелства в регистъра екскурзоводът в 7-дневен срок от настъпването ѝ е длъжен да я заяви в Министерството на туризма за отразяване в НТР.

(2) В случаите по ал. 1 се подава заявление по образец, посочен в Наредбата за организацията на Единната система за туристическа информация, приета с Постановление № 23 на Министерския съвет от 2015 г. (ДВ, бр. 13 от 2015 г.), към което се прилага документ за платена такса съгласно тарифата за таксите по чл. 69, ал. 3 ЗТ.

Чл. 25. (1) Министърът на туризма или оправомощено от него длъжностно лице със заповед заличава вписания екскурзовод от НТР:

1. по писмено искане на правоспособното лице до министъра на туризма;

2. при смърт или при поставяне на правоспособното лице под запрещение;

3. ако правоспособното лице бъде осъдено за умишлено престъпление от общ характер на лишаване от свобода;

4. ако бъде отнето правото му да упражнява професията „Екскурзовод“;

5. при подаване на неверни данни при вписването му;

6. при неупражняване на професията в продължение на две години.

(2) Заповедта по ал. 1, т. 5 и 6 подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Заповедта подлежи

на предварително изпълнение. Обжалването на заповедта не спира нейното изпълнение, освен ако съдът постанови друго.

(3) Със заличаването от регистъра екскурзоводът губи своята правоспособност.

(4) Лицата, заличени от регистъра на основание ал. 1, т. 1 и 6, могат да заявят ново вписване не по-рано от 6 месеца от датата на заличаването им.

(5) В случаите по ал. 1, т. 3 и 4 се допуска ново вписване само при условие, че лицето е реабилитирано, след което е положило успешно изпит за придобиване на правоспособност.

(6) Лицата по ал. 1, т. 5 могат да заявят ново вписване след успешно положен изпит за придобиване на правоспособност.

Г л а в а ч е т в ъ р т а ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЕКСКУРЗОВОДА

Чл. 26. Екскурзоводът е длъжен да:

1. поддържа професионалната си компетентност;

2. спазва Кодекса за професионална етика на екскурзоводите.

Чл. 27. Основните дейности, които извършва екскурзоводът, са:

1. посрещане на туристи и придружаването им до местата за настаняване;

2. придружаване на туристи при осъществяване на организирани туристически пътувания с обща цена, екскурзии и други мероприятия и изнасяне на информационни беседи;

3. съблюдаване маршрута на пътуването, информиране на туристите за правилата за поведение, прилагане на мерки за безопасността на туристите по време на пътуването;

4. съпровождане на туристи и оказване на помощ, при необходимост;

5. предоставяне на надеждна, точна и вярна информация във всички свои беседи;

6. изпращане на туристите при отпътуването им до съответните аерогари, жп гари, автогари и морски гари;

7. други.

Чл. 28. Екскурзоводът носи имуществена отговорност за вредите, причинени от виновно неизпълнение на неговите задължения, съгласно Закона за задълженията и договорите, но не повече от удостоверения материален интерес.

Г л а в а п е т а ЕКСКУРЗОВОДИ ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Раздел I

Общи положения

Чл. 29. (1) Екскурзовод от Европейския съюз е гражданин на ЕС, на държава – страна по Споразумението за ЕИП, или на Конфедерация Швейцария, придобил екскурзоводска правоспособност съгласно законодателството на някоя от тези държави.

(2) Екскурзоводът от Европейския съюз упражнява своята професия на територията на Република България под професионалното си звание в държавата, в която е придобил екскурзоводска правоспособност.

Чл. 30. (1) Екскурзовод от Европейския съюз може да упражнява професията „Екскурзовод“ и да придружава туристически групи на територията на Република България само съвместно с екскурзовод, вписан в Списъка на правоспособните екскурзоводи, част от НТР, освен ако не е положил и издържал успешно изпит за придобиване на правоспособност по чл. 10, ал. 1.

(2) При осъществяване на съвместната дейност по ал. 1 опознавателните беседи за представяне на природно-географските особености, обществено-икономическото развитие и културно-историческото наследство на България се изнасят от екскурзовода, вписан в Списъка на правоспособните екскурзоводи, част от НТР.

Чл. 31. (1) В случаите на лишаване, включително временно, от правоспособност или от правото да упражнява дейността на екскурзовод от съответно компетентния орган на държавата, в която той я е придобил, лицето губи правото да упражнява професията „Екскурзовод“ на територията на Република България.

(2) Когато лишаването от правоспособност и за упражняване на дейността е настъпило по време на провеждане на туристическа програма, туристическите услуги по съответната програма на територията на Република България незабавно се поемат и се предоставят от екскурзовода, вписан в Списъка на правоспособните екскурзоводи, част от НТР.

Раздел II

Трайно установяване с цел упражняване на професията „Екскурзовод“

Чл. 32. (1) Екскурзовод от ЕС, който се е установил по установения ред трайно в Република България с цел предоставяне на екскурзоводски услуги, може да упражнява професията „Екскурзовод“ след успешно положен изпит за придобиване на правоспособност и вписване в Списъка на правоспособните екскурзоводи, част от НТР.

(2) Кандидатът по ал. 1 за вписване в Списъка на правоспособните екскурзоводи, част от НТР, подава заявление до министъра на туризма, към което прилага:

1. копие на документа за самоличност на кандидата;

2. копие на документ, издаден по предвидения ред, за трайно установяване в Република България с цел упражняване професията на „Екскурзовод“;

3. копие на удостоверението по чл. 16;

4. снимка с размер 3,5 см × 4,5 см;

5. документ за платена такса за вписване съгласно тарифата по чл. 69, ал. 3 ЗТ.

(3) Вписването в Списъка на правоспособните екскурзоводи, част от НТР, дава право на екскурзовода от ЕС да практикува екскурзоводската професия под званието „Екскурзовод“.

Раздел III

Временно упражняване на професията „Екскурзовод“ на територията на Република България

Чл. 33. (1) При временно упражняване на професията „Екскурзовод“ на територията на Република България, преди извършване на първото действие, екскурзоводът от Европейския съюз е длъжен да уведоми писмено министъра на туризма.

(2) Заедно с уведомлението по ал. 1 на министъра на туризма се представят:

1. копие от документа за самоличност на заявителя;

2. копие от документа, удостоверяващ екскурзоводската правоспособност в държавата, в която е придобита;

3. писмено съгласие от екскурзовод, вписан в Списъка на правоспособните екскурзоводи, част от НТР, който ще придружава кандидата.

(3) При несъответствие или промяна в обстоятелствата към уведомлението по ал. 1 може да се изиска представянето на документ, че лицето е законно установено в съответната държава членка, както и удостоверение, че не му е наложена забрана (включително временна) за упражняването на екскурзоводска дейност към момента на уведомяването.

(4) След изпълнение на изискванията по ал. 2 и 3 министърът на туризма или оправомощено от него длъжностно лице издава незабавно на временно упражняващия екскурзоводската професия екскурзовод от Европейския съюз удостоверение за извършеното уведомяване съгласно приложение № 4.

(5) Отказът да се издаде удостоверение по ал. 4 подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Глава шеста

КОНТРОЛ. АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 34. (1) Комисията за защита на потребителите извършва контрол на екскурзоводите за спазване изискванията на наредбата.

(2) За констатираните нарушения се съставят актове за установяване на административно нарушение по реда на Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН).

(3) За налагане на административни наказания председателят на Комисията за защита на потребителите издава наказателни постановления по реда на ЗАНН.

(4) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателни постановления се извършва по реда, предвиден в ЗАНН.

Чл. 35. На лицата, упражняващи професията „Екскурзовод“, без да са вписани в НТР, се налагат глоби в размер съгласно чл. 219 ЗТ.

Чл. 36. На лицата, упражняващи професията „Екскурзовод“, без да носят съответната идентификационна карта, се налагат глоби в размер съгласно чл. 220 ЗТ.

Чл. 37. За нарушения на наредбата, за които не са предвидени санкции по тази глава, се налагат глоби на екскурзоводи в размер съгласно чл. 229 ЗТ.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. (1) Практикуващите екскурзоводи към момента на влизане в сила на тази наредба, които са придобили степен на професионална квалификация по професията „Екскурзовод“ по реда на Закона за професионално образование и обучение, се вписват в Списъка на правоспособните екскурзоводи, част от НТР, въз основа на заявление до министъра на туризма. Към заявлението се прилагат:

1. снимка с размер 3,5 см × 4,5 см;

2. копие на диплома за завършено средно или висше образование и копие на свидетелство за професионална квалификация или свидетелство за валидиране на степен на професионална квалификация, удостоверяващи обстоятелствата по ал. 1;

3. копие на документ, удостоверяващ владенето на чужд език (ако лицето заяви, че ще предоставя екскурзоводски услуги и на чужд език);

4. свидетелство за съдимост;

5. медицинско свидетелство;

6. документ за платена такса за вписване съгласно тарифата по чл. 69, ал. 3 ЗТ.

(2) Заявлението с приложените документи по ал. 1 се подава в срок до шест месеца от обнародването на наредбата в „Държавен вестник“.

(3) Заявлението с приложените документи по ал. 1 се разглеждат в 14-дневен срок от датата на постъпването им.

(4) В случай че представените документи отговарят на изискванията по ал. 1, министърът на туризма издава в срока по ал. 3 заповед за вписване в Списъка на правоспособните екскурзоводи, част от НТР.

(5) В случай на констатирана непълнота и/или нередовност в представените документи по ал. 1 лицата се уведомяват писмено в 7-дневен срок от разглеждането им, като им се предоставя 14-дневен срок за отстраняването на непълнотите и/или нередовностите от деня на получаване на уведомлението. Срокът по ал. 3 спира да тече до датата на отстраняване на непълнотата, съответно нередовността.

(6) Ако в указания срок от получаване на уведомлението по ал. 5 заявителят не отстрани непълнотите и/или нередовностите,

министърът на туризма със заповед прекратява производството, за което заявителят се уведомява писмено.

(7) На вписаните по ал. 1 екскурзоводи министърът издава идентификационна карта съгласно чл. 148, ал. 1 ЗТ.

(8) След изтичането на срока по ал. 2 заявленията се подават и разглеждат по общия ред.

§ 2. Наредбата се издава на основание чл. 146, ал. 2 ЗТ.

§ 3. Наредбата влиза в сила в 6-месечен срок от обнародването ѝ в „Държавен вестник“ с изключение на § 1, който влиза в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

Министър:

Николина Ангелкова

Приложение № 1
към чл. 16

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ МИНИСТЕРСТВО НА ТУРИЗМА

Снимка

**УДОСТОВЕРЕНИЕ
за правоспособност
за упражняване на
професията
„Екскурзовод“**

№/.....

На
(име, презиме, фамилия по документ за самоличност)
лични данни
призната правоспособност:
Издадено на 20..... г.
Подпис и печат:

Приложение № 2
към чл. 17, ал. 2

Образец на идентификационна карта

<p><i>Герб</i></p> <p>Република България</p> <p>Министерство на туризма</p> <p>Идентификационна карта за екскурзовод</p> <p>№.....</p> <p>Снимка:</p> <p>Имена:</p> <p>Адрес:</p> <p>Език:</p> <p>Издадена на:</p> <p>Подпис на длъжностно лице и печат:</p>
--

На гърба на идентификационната карта

<p>Притежателят на тази идентификационна карта е правоспособен екскурзовод, който съгласно Закона за туризма има право да упражнява професията.</p> <p>Подпис на длъжностно лице:</p>

Приложение № 3
към чл. 21, ал. 1

1. Вх. №/дата		ДО МИНИСТЪРА НА ТУРИЗМА	
ЗАЯВЛЕНИЕ за вписване в Списъка на правоспособните екскурзоводи, част от Националния туристически регистър, за упражняване на професията „Екскурзовод“			
2.1. От (име, презиме, фамилия)		2.2. ЕГН	
3.1. Адрес на лицето	3.2. (пощ. код)	3.3. (населено място)	
3.4. (ж.к./кв.)	3.5. улица №	3.6. (бл., вх., ет., ап.)	
3.7. (тел.)	3.8. (e-mail)		
4. Езикът/езиците, на който/които ще се упражнява професията (отбележете с „X“)			
Български език	☐		
Английски език	☐		
Немски език	☐		
Френски език	☐		
Испански език	☐		
Руски език	☐		
Друг (моля посочете)			
5. Приложени документи (отбележете с „X“ приложените документи):			
5.1. копие на удостоверение за придобитата правоспособност;			
5.2. снимка с размер 3,5 см × 4,5 см;			
5.3. документ за платена такса за вписване съгласно тарифата по чл. 69, ал. 3 от Закона за туризма.			
6. Дата и място		7. Подпис и печат	

Приложение № 4
към чл. 33, ал. 4

<p>Герб</p> <p>РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ</p> <p>Министерство на туризма</p> <p>Удостоверение №/..... г.</p> <p>за извършено уведомяване по чл. 33, ал. 1 от Наредба № 1 от 2016 г. за образованието, практическата подготовка и професионална квалификация, необходими за придобиване на правоспособност за упражняване на професията „Екскурзовод“</p> <p>Подпис на длъжностно лице и печат:</p>
--

НЕОФИЦИАЛЕН РАЗДЕЛ
ДЪРЖАВНИ ВЕДОМСТВА, УЧРЕЖДЕНИЯ И ОБЩИНИ

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ
НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ

ЗАПОВЕД

№ ЗЦУ-1580 от 23 декември 2015 г.
 № РД-05-963 от 23 декември 2015 г.

(Продължение от брой 4)

Приложение № 4

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ

ЕИК по БУЛСТАТ/ ТР									
Отчетна единица:									

Попълва се от приходната администрация	
Териториална дирекция на НАП	
ТСБ	
Входящ № и дата	

ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА
НА ПРЕДПРИЯТИЯТА С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ
ПРЕЗ 2015 ГОДИНА

Данните в годишния отчет за дейността се попълват от всички предприятия с нестопанска цел (сдружения и фондации), на основание чл. 20 от Закона за статистиката.

Представянето на годишния отчет за дейността е **задължително** съгласно Закона за статистиката, Националната статистическа програма за 2016 г. и Закона за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО), в срок до 31 март 2016 година.

Неизпълнението на задълженията за попълване и представяне на годишния отчет за дейността се санкционира по чл. 52 от Закона за статистиката и чл. 276 от ЗКПО.

Данните за Вашето предприятие се ползват и защитават съгласно действащата нормативна уредба, като се гарантира тяхната конфиденциалност.

№	Наименование на формуляра	Стр.
1.	Справка за предприятието през 2015 година	
2.	Справка за местните единици за 2015 година	
3.	Счетоводен баланс към 31.12. 2015 година	
4.	Отчет за приходите и разходите от нестопанска дейност за 2015 година	
5.	Отчет за приходите и разходите от стопанска дейност за 2015 година	
6.	Отчет за собствения капитал за 2015 година	
7.	Отчет за паричните потоци за 2015 година	
8.	Справка за нетекущите (дълготрайните) активи към 31.12. 2015 година	
9.	Справка за приходите и разходите от лихви за 2015 година	
10.	Справка за разходите за придобиване на дълготрайни материални активи за 2015 година	
11.	Справка за платените данъци и такси през 2015 година	
12.	Справка за получените субсидии и инвестиционни помощи и извършените разходи за 2015 година	
13.	Справка за вземанията и задълженията, разпределени по институционални сектори към 31.12. 2015 година	
14.	Справка за притежаваните дългови ценни книжа и финансови деривати по институционални сектори към 31.12. 2015 година	
15.	Отчет за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд за 2015 година	
16.	Справка за членовете и доброволните сътрудници на предприятията с нестопанска цел към 31.12. 2015 година	
17.	Справка за научноизследователската и развойна дейност (НИРД) през 2015 година	

СПРАВКА ЗА ПРЕДПРИЯТИЕТО
ПРЕЗ 2015 ГОДИНА

ЕИК по БУЛСТАТ/ ТР											

I. Име и адрес на предприятието

Наименование на предприятието:		<input type="text"/>	
Адрес за контакт (офис) :			
Област	<input type="text"/>		
Община	<input type="text"/>	Район *	<input type="text"/>
Град/село	<input type="text"/>	Код по ЕКАТТЕ**	<input type="text"/>
Пощенски код	<input type="text"/>		
Улица	<input type="text"/>	Номер	<input type="text"/>
Булевард	<input type="text"/>	Блок	<input type="text"/>
Ж. к.	<input type="text"/>	Вход	<input type="text"/>
Квартал	<input type="text"/>	Етаж	<input type="text"/>
Площад	<input type="text"/>	Апартамент	<input type="text"/>
Друго	<input type="text"/>	Пощенска кутия	<input type="text"/>
Електронна поща	<input type="text"/>		
Интернет страница	<input type="text"/>		
Мобилен телефон	<input type="text"/>	Факс ***	<input type="text"/>
Телефони ***	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Забележка: Попълват се данните на предприятието, а не на счетоводното предприятие.

II. Нестопанска дейност

Нестопанска дейност	Код по КИД-2008**	Код по НКИД-2003**

В този раздел се посочва преобладаващата **нестопанска** дейност, която определя и основната нестопанска дейност на предприятието.

* Попълва се за Столична община и градовете Пловдив и Варна.

** Попълва се в ТСБ.

*** В първата клетка се вписва кодът за национално избиране, а във втората - номерът на телефона/факса.

III. Място на извършване на дейността

На колко места (адрес, населено място) Вашето предприятие извършва нестопанската си дейност?

Ако броят на местата е повече от 1, попълнете и съответния брой приложения „Данни за местните единици“.

Населено място, в което предприятието извършва преобладаващата си дейност.

Област

Община

Град/село Район *

Код по ЕКАТТЕ**

IV. В чия полза предприятието осъществява дейност

(съгласно чл. 2, ал. 1 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел)

обществена	☐
частна	☐

V. Икономическа дейност

№	Опишете стопанските дейности, които е извършвало предприятието	Относителен дял на нетните приходи от продажби през 2015 г. в %	Код по КИД - 2008**	Код по НКИД - 2003**
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

В този раздел се посочват само **стопанските** дейности, ако предприятието е извършвало такива през 2015 година. За тяхното описание трябва да се използва Класификацията на икономическите дейности – КИД-2008, която е публикувана на интернет страницата на НСИ – www.nsi.bg.

VI. Социално предприятие

Вашето предприятие „социално предприятие“ ли е?

ДА

НЕ

„Социалното предприятие“ се определя като оператор в социалната икономика, чиято основна цел е постигането на положително измеримо социално въздействие, **а не генерирането на печалба в полза на собственици или акционери**. В случай на разпределяне на печалба между акционери и собственици социалното предприятие е въвело предварително определени процедури и правила за такова разпределяне, така че да не се накърнява постигането на основната му цел. То работи на пазара като предоставя социални услуги или стоки на лица в неравностойно положение или използва метод на производство на стоки или услуги, в който е заложен социалната му цел.

Предприятието Ви е „социално“ когато:

1. Над 50% от печалбата се инвестира за постигането на социални цели:

- Подпомагане на социално уязвими групи и/или лица в изолация;
- Опазване на околната среда;
- Социалноинновационна дейност;
- Осъществяване на други дейности, предоставяне и/или производство на услуги и стоки със социална цел;

и/или

2. Над 30% от персонала е нает и поради принадлежността си към социално уязвима група.

VII. Фамилен бизнес**Фамилен бизнес ли е дейността на Вашето предприятие?**

ДА

НЕ

Дейността на предприятието, независимо от големината му, е **фамилен бизнес**, когато е изпълнено едно от двете условия:

1. Мнозинството от дяловете, които дават право на вземане на решение, са притежание на физическото лице, създадо или придобило предприятието, и/или неговите съпруг(а), деца, родители и/или други преки наследници и поне един представител на семейството или рода участва официално в управлението на предприятието.
2. Ако акции на предприятието се търгуват на борсата - физическото лице, създадо или придобило предприятието, и/или неговите съпруг(а), деца, родители и/или други преки наследници, трябва да притежават (заедно) най-малко 25% от акциите, даващи право на глас и поне един представител на семейството или рода да участва официално в управлението на предприятието.

Пол на лицето, което управлява фамилия бизнес:

МЪЖ

ЖЕНА

* Попълва се за Столична община и градовете Пловдив и Варна.

** Попълва се в ТСБ.

СПРАВКА ЗА МЕСТНИТЕ ЕДИНИЦИ ЗА 2015 ГОДИНА

ДАННИ ЗА МЕСТНАТА ЕДИНИЦА

Пореден номер

--	--	--	--

Наименование на местната единица:

Място на извършване на дейността:

Област Община Район * Град/село Код по ЕКАТТЕ** Пощенски код Код на поречие** Улица Номер Булевард Блок Ж. к. Вход Квартал Етаж Площад Апартамент Друго Пощенска кутия Електронна поща Интернет страница Мобилен телефон Факс *** Телефони *** Вид дейност-описание Код (КИД 2008)** Код (НКИД 2003)** Среден списъчен брой на наетите лица по трудово или служебно правоотношение Среден брой през годината на наетите лица по договор за управление и контрол Среден брой през годината на работещите собственици Среден брой през годината на наетите лица, които имат само граждански договор и не работят при друг работодател

* Попълва се за Столична община и градовете Пловдив и Варна.

** Попълва се в ТСБ.

*** В първата клетка се вписва кодът за национално избиране, а във втората - номерът на телефона/факса.

УКАЗАНИЯ

Местни единици:

Съгласно определението на ЕВРОСТАТ, местна единица „МЕ“ е предприятие или част от предприятие, което извършва дейност на собствен адрес и с постоянен персонал (минимум един човек на непълнен работен ден). Предприятието, отговорно за една или повече МЕ трябва да има възможност да предоставя информация за нея/тях.

“Наименование на МЕ”: Името на МЕ трябва да е уникално. То се образува като към името на предприятието се прибави населеното място, район, квартал или ж.к.. В случай, че има повече от една местна единица в един и същ район/квартал/ж.к. се добавя описание или пореден номер. Ако управлението на предприятието е на адрес, различен от този на описаните местни единици, създайте и местна единица на офиса, от който се извършва управлението. За такава местна единица името се формира като към името на предприятието се добави текста „- ОФИС“.

“Място на извършване на дейността” е възможно най-детайлният адрес на местната единица, за който предприятието може да предостави данни (подробен адрес, населено място, община, област).

“Среден списъчен брой на наетите лица по трудово или служебно правоотношение” за местната единица. Сумата от наетите лица в местните единици да е равна на код 1000, к. 1 от „Отчет за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд“ за предприятието.

“Среден брой през годината на наетите лица по договор за управление и контрол” за местната единица. Сумата от наетите лица по договор за управление и контрол в местните единици да е равна на код 1400, к. 1 от „Отчет за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд“ за предприятието.

“Среден брой през годината на работещите собственици” за местната единица. Сумата от работещите собственици в местните единици да е равна на код 1600, к. 1 от „Отчет за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд“ за предприятието.

“Среден брой през годината на наетите лица, които имат само граждански договор и не работят при друг работодател” за местната единица. Сумата от наетите лица, които имат само извънтрудови правоотношения (граждански договор) и не работят при друг работодател в местните единици да е равна на код 1510, к. 1 от „Отчет за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд“ за предприятието.

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС КЪМ 31.12.2015 ГОДИНА

АКТИВ			
Раздели, групи, статии	Код на реда	Сума - хил.лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
А. Записан, но невнесен капитал	01000		
Б. Нетекущи (дълготрайни) активи			
I. Нематериални активи			
Продукти от развойна дейност	02110		
Концесии, патенти, лицензии, търговски марки, програмни продукти и други подобни права и активи	02120		
Търговска репутация	02130		
Предоставени аванси и нематериални активи в процес на изграждане	02140		
в т. ч. предоставени аванси	02141		
Общо за група I	02100		
II. Дълготрайни материални активи			
Земи и сгради	02210		
Земи	02211		
Сгради	02212		
Машини, производствено оборудване и апаратура	02220		
Съоръжения и други	02230		
Предоставени аванси и дълготрайни материални активи в процес на изграждане	02240		
в т. ч. предоставени аванси	02241		
Общо за група II	02200		
III. Дългосрочни финансови активи			
Акции и дялове в предприятия от група	02310		
Предоставени заеми на предприятия от група	02320		
Акции и дялове в асоциирани и смесени предприятия	02330		
Предоставени заеми, свързани с асоциирани и смесени предприятия	02340		
Дългосрочни инвестиции	02350		
Други заеми	02360		
Изкупени собствени акции номинална стойност	02370		
Общо за група III	02300		
IV. Отсрочени данъци	02400		
Общо за раздел Б	02000		

АКТИВ			
Раздели, групи, статии	Код на реда	Сума - хил.лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
В. Текущи (краткотрайни) активи			
I. Материални запаси			
Суровини и материали	03110		
Незавършено производство	03120		
в т. ч. млади животни и животни за уговяване и разплод	03121		
Продукция и стоки	03130		
Продукция	03131		
Стоки	03132		
Предоставени аванси	03140		
Общо за група I	03100		
II. Вземания			
Вземания от клиенти и доставчици	03210		
в т.ч. над 1 година	03211		
Вземания от предприятия от група	03220		
в т.ч. над 1 година	03221		
Вземания, свързани с асоциирани и смесени предприятия	03230		
в т.ч. над 1 година	03231		
Други вземания	03240		
в т.ч. над 1 година	03241		
Общо за група II	03200		
III. Инвестиции			
Акции и дялове в предприятия от група	03310		
Изкупени собствени акции номинална стойност	03320		
Други инвестиции	03330		
Общо за група III	03300		
IV. Парични средства			
Касови наличности и сметки в страната	03410		
Касови наличности в лева	03411		
Касови наличности във валута (левава равностойност)	03412		
Разплащателни сметки	03413		
Блокирани парични средства	03414		
Парични еквиваленти	03415		
Касови наличности и сметки в чужбина	03420		
Касови наличности в лева	03421		
Касови наличности във валута	03422		
Разплащателни сметки във валута	03423		
Блокирани парични средства във валута	03424		
Общо за група IV	03400		
Общо за раздел В	03000		
Г. Разходи за бъдещи периоди	04000		
Сума на актива (А+Б+В+Г)	04500		

ПАСИВ			
Раздели, групи, статии	Код на реда	Сума - хил.лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
А. Собствен капитал			
I. Записан капитал	05100		
Акционерен капитал	05110		
Котирани акции на финансовите пазари	05111		
Некотирани акции на финансовите пазари	05112		
Други видове записан капитал	05120		
II. Премии от емисии	05200		
III. Резерв от последващи оценки	05300		
в т. ч. резерв от последващи оценки на финансови инструменти	05310		
IV. Резерви			
Законови резерви	05410		
Резерв, свързан с изкупени собствени акции	05420		
Резерв съгласно учредителен акт	05430		
Други резерви	05440		
Общо за група IV	05400		
V. Натрупана печалба (загуба) от минали години			
Неразпределена печалба	05510		
Непокрита загуба	05520		
Общо за група V	05500		
VI. Текуща печалба (загуба)	05600		
Общо за раздел А	05000		
Б. Провизии и сходни задължения			
Провизии за пенсии и други подобни задължения	06100		
Провизии за данъци	06200		
в т.ч. отсрочени данъци	06210		
Други провизии и сходни задължения	06300		
Общо за раздел Б	06000		
В. Задължения			
Облигационни заеми	07100		
До 1 година	07101		
Над 1 година	07102		
в това число:			
Конвертируеми облигационни заеми	07110		
До 1 година	07111		
Над 1 година	07112		
Задължения към финансови предприятия	07200		
До 1 година	07201		
Над 1 година	07202		
Получени аванси	07300		
До 1 година	07301		
Над 1 година	07302		

ПАСИВ			
Раздели, групи, статии	Код на реда	Сума - хил.лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
Задължения към доставчици	07400		
До 1 година	07401		
Над 1 година	07402		
Задължения по полици	07500		
До 1 година	07501		
Над 1 година	07502		
Задължения към предприятия от група	07600		
До 1 година	07601		
Над 1 година	07602		
Задължения, свързани с асоциирани и смесени предприятия	07700		
До 1 година	07701		
Над 1 година	07702		
Други задължения	07800		
До 1 година	07801		
Над 1 година	07802		
в това число:			
Към персонала	07810		
До 1 година	07811		
Над 1 година	07812		
Осигурителни задължения	07820		
До 1 година	07821		
Над 1 година	07822		
Данъчни задължения	07830		
До 1 година	07831		
Над 1 година	07832		
Общо за раздел В	07000		
До 1 година	07001		
Над 1 година	07002		
Г. Финансирания и приходи за бъдещи периоди	08000		
в това число:			
Финансирания	08001		
Приходи за бъдещи периоди	08002		
Сума на пасива (А+Б+В+Г)	08500		

Дата: Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

ОТЧЕТ ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ ОТ НЕСТОПАНСКА ДЕЙНОСТ ЗА 2015 ГОДИНА

Наименование на разходите	Код на реда	Сума - хил. лв.	
		текуща година	предходна година
a	б	1	2
I. Разходи за дейността			
A. Разходи за регламентирана дейност			
Дарения	65511		
Други разходи	65512		
Общо за група A	65510		
B. Административни разходи	65520		
Общо за група I	65500		
II. Финансови разходи			
Разходи за лихви	65611		
Отрицателни разлики от операции с финансови активи и инструменти	65612		
Отрицателни разлики от промяна на валутни курсове	65613		
Други разходи по финансови операции	65614		
Общо за група II	65600		
III. Извънредни разходи	65700		
IV. Загуба от стопанска дейност	65800		
V. Общо разходи	65900		
VI. Резултат	65950		
Всичко (Общо разходи + VI)	65990		

Наименование на приходите	Код на реда	Сума - хил. лв.	
		текуща година	предходна година
a	б	1	2
I. Приходи от дейността			
A. Приходи от регламентирана дейност			
Приходи от дарения под условие	66511		
Приходи от дарения без условие	66512		
Членски внос	66513		
Други приходи	66514		
Общо за група I	66500		
II. Финансови приходи			
Приходи от лихви	66611		
Приходи от съучастия	66612		
Положителни разлики от операции с финансови активи и инструменти	66613		
Положителни разлики от промяна на валутни курсове	66614		
Други приходи от финансови операции	66615		
Общо за група II	66600		
III. Извънредни приходи	66700		
IV. Печалба от стопанска дейност	66800		
V. Общо приходи	66900		
VI. Резултат	66950		
Всичко (Общо приходи + VI)	66990		

**СПРАВКА ЗА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ РАЗХОДИ ПО ВИДОВЕ; ПРИХОДИ И РАЗХОДИ
СВЪРЗАНИ С ДАРЕНИЯ ЗА 2015 ГОДИНА**

Раздел I. Административни разходи по видове (код на реда 65520, кол.1)

(Хил. левове)

Видове	Код на реда	Отчет за годината
а	б	1
Административни разходи	60000	
Разходи за материали	60100	
Канцеларски материали	60110	
Горива и смазочни материали	60120	
Резервни части и окомплектовка	60130	
Други	60140	
Разходи за външни услуги	60200	
в това число:		
Застраховки	60210	
от тях: социални застраховки	60211	
Данъци и такси	60220	
в т.ч. данък сгради и данък върху превозните средства	60221	
Платени суми по граждански договори и хонорари	60230	
Наеми	60240	
Съобщителни услуги	60250	
Нает транспорт	60260	
Осветление, отопление	60270	
Вода	60280	
Текущ ремонт	60290	
в това число на:		
Сгради	60291	
Машини и оборудване	60292	
Рекламни дейности	60310	
Консултантски дейности	60320	
Разходи за услуги, оказани от чуждестранни институции	60330	
Разходи за заплати и други възнаграждения	60400	
Разходи за осигуровки и надбавки	60500	
Социални осигуровки	60510	
Здравни осигуровки	60520	
Надбавки	60530	
Фонд "Безработица"	60540	
Други	60550	
Други разходи	60600	
Разходи за командировки	60610	
в т. ч. задгранични	60611	
Други	60620	
в т. ч. разходи за амортизации	60621	

Раздел II. Разходи за дарения (код на реда 65511, кол.1)

(Хил. левове)

Видове	Код на реда	Отчет за годината
а	б	1
Разходи за дарения	60700	
Дарения за частни лица	60710	
в т.ч. за чужбина	60711	
Дарения за правителствени организации	60720	
Дарения за предприятия, организации и други	60730	
в т.ч. за чужбина	60731	

Раздел III. Приходи от дарения

(Хил. левове)

Видове	Код на реда	Отчет за годината
а	б	1
Приходи от дарения под условие (код 66511, кол.1)	60800	
Дарения от частни лица	60810	
в т.ч. от чужбина	60811	
Правителствени дарения и трансфери	60820	
Дарения от предприятия, организации и други	60830	
в т.ч. от чужбина	60831	
Приходи от дарения без условие (код 66512, кол.1)	60900	
Дарения от частни лица	60910	
в т.ч. от чужбина	60911	
Правителствени дарения и трансфери	60920	
Дарения от предприятия, организации и други	60930	
в т.ч. от чужбина	60931	

Дата: Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

ОТЧЕТ ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ ОТ СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ ЗА 2015 ГОДИНА
(Попълва се само ако предприятието извършва стопанска дейност)

Наименование на разходите	Код на реда	Сума - хил. лв.	
		текуща година	предходна година
a	6	1	2
А. Разходи			
I. Разходи за оперативна дейност			
Намаление на запасите от продукцията и незавършено производство	10100		
Разходи за суровини, материали и външни услуги	10200		
Суровини и материали	10210		
Външни услуги	10220		
Разходи за персонала	10300		
в това число:			
Разходи за възнаграждения	10310		
Разходи за осигуровки (към осигурителни фондове)	10320		
от тях: осигуровки, свързани с пенсии	10321		
Разходи за амортизация и обезценка	10400		
Разходи за амортизация и обезценка на дълготрайни материални и нематериални активи	10410		
в това число:			
Разходи за амортизация	10411		
Разходи от обезценка	10412		
Разходи от обезценка на текущи (краткотрайни) активи	10420		
Други разходи	10500		
в това число:			
Балансова стойност на продадените активи	10510		
Провизии	10520		
Общо за група I	10000		
II. Финансови разходи			
Разходи от обезценка на финансови активи, включително инвестициите, признати като текущи (краткосрочни) активи	11100		
в т.ч. отрицателни разлики от промяна на валутни курсове	11110		
Разходи за лихви и други финансови разходи	11200		
в това число:			
Разходи, свързани с предприятия от група	11210		
Отрицателни разлики от операции с финансови активи	11220		
Общо за група II	11000		
Б. Печалба от обичайна дейност	14000		
III. Извънредни разходи	12000		
в т.ч. за природни и други бедствия	12100		
Общо разходи (I + II + III)	13000		
В. Счетоводна печалба (общо приходи - общо разходи)	14100		
IV. Разходи за данъци от печалбата	14200		
V. Други данъци, алтернативни на корпоративния данък	14300		
Г. Печалба (B - IV - V)	14400		
Всичко (Общо разходи + IV + V + Г)	14500		

Наименование на приходите	Код на реда	Сума - хил. лв.	
		текуща година	предходна година
а	6	1	2
А. Приходи			
I. Приходи от оперативна дейност			
Нетни приходи от продажби	15100		
Продукция	15110		
Стоки	15120		
Услуги	15130		
в това число:			
Приходи от търговско-посредническа дейност	15131		
Приходи от наеми	15132		
Приходи от промишлени услуги, вкл. на ишлеме	15133		
Увеличение на запасите от продукция и незавършено производство	15200		
Разходи за придобиване на активи по стопански начин	15300		
Други приходи	15400		
в това число:			
Приходи от финансираня	15410		
от тях: от правителството	15411		
Приходи от продажби на суровини и материали	15420		
Приходи от продажби на дълготрайни активи	15430		
Общо за група I	15000		
II. Финансови приходи			
Приходи от участия в дъщерни, асоциирани и смесени предприятия	16100		
в т. ч. приходи от участия в предприятия от група	16110		
Приходи от други инвестиции и заеми, признати като нетекущи (дългосрочни) активи	16200		
в т. ч. приходи от предприятия от група	16210		
Други лихви и финансови приходи	16300		
в това число:			
Приходи от предприятия от група	16310		
Положителни разлики от операции с финансови активи	16320		
Положителни разлики от промяна на валутни курсове	16330		
Общо за група II	16000		
Б. Загуба от обичайна дейност	19000		
III. Извънредни приходи	17000		
в т.ч. получени застрахователни обезщетения	17100		
Общо приходи (I + II + III)	18000		
V. Счетоводна загуба (общо приходи - общо разходи)	19100		
Г. Загуба (B + IV + V)	19200		
Всичко (Общо приходи + Г)	19500		

СПРАВКА ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ ПО ВИДОВЕ И ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ ЗА 2015 ГОДИНА

Раздел I. Приходи от оперативна дейност

(Хил. левове)

Видове	Код на реда	Отчет за годината
а	6	1
Бруто приходи от продажби (код 15100, кол.1 вкл. акцизи, без ДДС)	15500	
в т. ч. приходи от населението*	15510	
Приходи от извършени работи по договор като подизпълнител	15600	
Левава равностойност на валутните приходи от износ (без приходите от продажби на дълготрайни активи по код 15430, кол.1) вкл. вътреобщностни доставки	15700	
в т. ч. приходи от предоставени услуги на чуждестранни клиенти	15710	
от тях: от страни членки на ЕС	15711	
Приходи от услуги на ишлеме	15800	
в т. ч. на чуждестранни клиенти	15810	
Приходи от продажби на странични продукти, произведени от дейности, свързани с околната среда **	15900	
Приходи от финансираня от правителството като субсидии за околната среда (от код 15411, кол. 1)	15950	

* За здравните заведения да се включват само заплатените от пациентите услуги.

** Включват се само приходите от продажби на странични продукти, получени от съоръжения и дейности, класифицирани като такива за околната среда. Приходите от продажби на странични продукти могат да се посочат само ако тези продукти не са основен източник на доход за предприятието, напр. продажби на гипс от газови филтри на високи комини.

Раздел II. Разходи за суровини и материали (код на реда 10210, кол. 1)

(Хил. левове)

Видове	Код на реда	Отчет за годината
а	б	1
Разходи за суровини и материали	21000	
Енергийни продукти *	21110	
в т. ч. разходи за енергийни продукти за транспортни средства	21111	
Вода	21120	
Суровини и материали за производствено потребление	21135	
Други	21140	

*Посочват се всички разходи за енергийни продукти (въглища, петролни продукти, газ, електроенергия, топлоенергия), които се използват за задвижване на машини, съоръжения и други; получаване на топлинна енергия за собствена консумация и за транспортните средства на предприятието. Не се включват разходите за енергийни продукти, които са суровина за производство на други енергийни продукти, химически торове или са купени с цел препродажба.

Раздел III. Разходи за външни услуги (код на реда 10220, кол. 1)

(Хил. левове)

Видове	Код на реда	Отчет за годината
а	б	1
Разходи за външни услуги	31000	
Застраховки	31110	
в т. ч. социални застраховки	31111	
Суми по граждански договори и хонорари	31120	
в т. ч. на наетите лица, които имат само граждански договор и не работят при друг работодател	31121	
Наеми	31130	
в т. ч. на дълготрайни материални активи	31131	
Суми по договор с подизпълнител	31140	
в т.ч. със строителни фирми	31141	
Плащания на агенции за набиране на персонал	31150	
Пощенски, куриерски и далекосъобщителни услуги	31160	
Нает транспорт	31170	
Текущ ремонт на собствени активи	31180	
в това число на:		
Сгради	31181	
Машини и оборудване	31182	
Разходи за ремонт на наети активи	31260	
Консултантски дейности	31190	
в това число:		
Юридически	31191	
Счетоводни и одиторски	31192	
Рекламни дейности	31200	
Други	31210	
в това число:		
За доставяне на вода	31211	
За отвеждане и пречистване на отпадъчни води (платени суми на ВиК и други)	31212	
За събиране и третиране на отпадъци	31213	

Раздел IV. Други разходи (код на реда 10500, кол. 1)

(Хил. левове)

Видове	Код на реда	Отчет за годината
а	б	1
Други разходи	41000	
Балансова стойност на продадените активи	41100	
Стоки	41110	
Суровини и материали	41120	
Млади животни и животни за уговяване	41130	
Дълготрайни материални и нематериални активи	41140	
Разходи за командировки	41200	
Други	41300	

Раздел V. Дивиденди

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Отчет за годината
а	б	1
Приходи от дивиденди	51100	
в т. ч. приходи от участия в предприятия от група	51110	
Изплатени дивиденди през годината	51200	
в т.ч. изплатени на бюджета	51210	

Раздел VI. Нетни приходи от продажби по икономически дейности (код на реда 15100, кол. 1)

(Хил. левове)

Код по КИД-2008	Дейности	Код на реда	Отчет за годината
а	б	в	1
00	Общо	61000	
01	Растениевъдство, животновъдство и лов; спомагателни дейности	60001	
02	Горско стопанство	60002	
03	Рибно стопанство	60003	
05	Добив на въглища	60005	
06	Добив на нефт и природен газ	60006	
07	Добив на метални руди	60007	
08	Добив на неметални материали и суровини	60008	
09	Спомагателни дейности в добива	60009	
10	Производство на хранителни продукти	60010	
11	Производство на напитки	60011	
12	Производство на тютюневи изделия	60012	
13	Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло	60013	
14	Производство на облекло	60014	
15	Обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм	60015	
16	Производство на дървен материал и изделия от дървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене	60016	
17	Производство на хартия, картон и изделия от хартия и картон	60017	
18	Печатна дейност и възпроизвеждане на записани носители	60018	
19	Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти	60019	
20	Производство на химични продукти	60020	
21	Производство на лекарствени вещества и продукти	60021	
22	Производство на изделия от каучук и пластмаси	60022	
23	Производство на изделия от други неметални минерални суровини	60023	
24	Производство на основни метали	60024	
25	Производство на метални изделия, без машини и оборудване	60025	
26	Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти	60026	
27	Производство на електрически съоръжения	60027	
28	Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение	60028	
29	Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета	60029	
30	Производство на превозни средства, без автомобили	60030	
31	Производство на мебели	60031	
32	Производство, неклассифицирано другаде	60032	
33	Ремонт и инсталиране на машини и оборудване	60033	
35	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	60035	
36	Събиране, пречистване и доставяне на води	60036	
37	Събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води (канализационни услуги)	60037	
38.1	Събиране на отпадъци	60381	
38.2	Обработване и обезвреждане на отпадъци	60382	
38.3	Разкомплектоване и рециклиране на отпадъци	60383	
39	Възстановяване и други услуги по управление на отпадъци	60039	
41	Строителство на сгради	60041	
42	Строителство на съоръжения	60042	
43	Специализирани строителни дейности	60043	
45	Търговия на едро и дребно с автомобили и мотоциклети, техническо обслужване и ремонт	60045	
46	Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети	60046	
47	Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети	60047	
49	Сухопътен транспорт	60049	
50	Воден транспорт	60050	
51	Въздушен транспорт	60051	
52	Складиране на товари и спомагателни дейности в транспорта	60052	
53	Пощенски и куриерски дейности	60053	
55	Хотелиерство	60055	
56	Ресторантьорство	60056	

			(Хил. левове)
Код по КИД-2008	Дейности	Код на реда	Отчет за годината
а	б	в	г
58	Издателска дейност	60058	
59	Производство на филми и телевизионни предавания, звукозаписване и издаване на музика	60059	
60	Радио- и телевизионна дейност	60060	
61	Далекосъобщения	60061	
62	Дейности в областта на информационните технологии	60062	
63	Информационни услуги	60063	
64	Предоставяне на финансови услуги, без застраховане и допълнително пенсионно осигуряване	60064	
65	Застраховане, презастраховане и допълнително пенсионно осигуряване	60065	
66	Спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането	60066	
68	Операции с недвижими имоти	60068	
69	Юридически и счетоводни дейности	60069	
70	Дейност на централни офиси; консултантски дейности в областта на управлението	60070	
71	Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи	60071	
72	Научноизследователска и развойна дейност	60072	
73	Рекламна дейност и проучване на пазари	60073	
74	Други професионални дейности	60074	
75	Ветеринарномедицинска дейност	60075	
77	Даване под наем и оперативен лизинг	60077	
78	Дейности по наемане и предоставяне на работна сила	60078	
79	Туристическа агентска и операторска дейност; други дейности, свързани с пътувания и резервации	60079	
80	Дейности по охрана и разследване	60080	
81	Дейности по обслужване на сгради и озеленяване	60081	
82	Административни офис дейности и друго спомагателно обслужване на стопанската дейност	60082	
84	Държавно управление	60084	
85	Образование	60085	
86	Хуманно здравеопазване	60086	
86.0	в т. ч. по договор с НЗОК за заведенията съгласно Закона за лечебните заведения	60860	
87	Медико-социални грижи с настаняване	60087	
88	Социална работа без настаняване	60088	
90	Артистична и творческа дейност	60090	
91	Други дейности в областта на културата	60091	
92	Организиране на хазартни игри	60092	
93	Спортни и други дейности, свързани с развлечения и отдих	60093	
94	Дейности на организации с нестопанска цел	60094	
95	Ремонт на компютърна техника, на лични и домакински вещи	60095	
96	Други персонални услуги	60096	
97	Дейности на домакинства като работодатели на домашен персонал	60097	
98	Недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление	60098	
99	Дейности на екстериториални организации и служби	60099	

Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

Дата:

(подпис)

(телефон)

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

ОТЧЕТ ЗА СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ ЗА 2015 ГОДИНА

(може да не се попълва от предприятията, прилагащи облекчена форма на финансова отчетност, съгласно чл. 26, ал. 5 от Закона за счетоводството)

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Записан капитал	Премии от емисии	Резерв от последващи оценки	Резерви				Финансов резултат от минали години			Текуща печалба/загуба	Общо собствен капитал
					Законови	Резерв, свързан с изкупени собствени акции	Резерв съгласно учредителен акт	Други резерви	Незапрелена печалба	Непокрита загуба			
а	б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Салдо в началото на отчетния период	61610												
Промени в счетоводната политика	61620												
Грешки	61630												
Салдо след промени в счетоводната политика и грешки	61640												
Изменение за сметка на собствениците	61650												
Увеличение	61651												
Намаление	61652												
Финансов резултат за текущия период	61660												
Разпределение на печалбата	61670												
в т. ч. за дивиденди	61671												
Покриване на загуба	61680												
Последващи оценки на активи и пасиви	61690												
Увеличение	61691												
Намаление	61692												
Други изменения в собствения капитал	61710												
Салдо към края на отчетния период	61720												
Промени от преводи на годишни финансови отчети на предприятия в чужбина	61730												
Собствен капитал към края на отчетния период	61740												

Дата:

Ръководител:

Съставител:

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ ЗА 2015 ГОДИНА

(може да не се попълва от предприятията, прилагащи облекчена форма на финансова отчетност, съгласно чл. 26, ал. 5 от Закона за счетоводството)

(Хил. левове)

Наименование на паричните потоци	Код на реда	Текуща година	Предходна година
а	б	1	2
I. Наличност на паричните средства в началото на периода	66200		
II. Парични потоци от нестопанска дейност			
A. Постъпления от нестопанска дейност			
Получени дарения под условия	66211		
Получени дарения без условия	66212		
Постъпления от членски внос	66213		
Постъпления от осигурителни предприятия	66214		
Получени обезщетения за застраховане	66215		
Постъпления от банкови и валутни операции	66216		
Други постъпления	66217		
Общо за раздел А	66210		
Б. Плащания за нестопанска дейност			
Изплатени дарения	66221		
Изплатени заплати	66222		
Изплатени осигуровки	66223		
Плащания по банкови и валутни операции	66224		
Плащания за услуги	66225		
Други плащания	66226		
Общо за раздел Б	66220		
В. Нетен паричен поток от нестопанска дейност	66230		
III. Парични потоци от стопанска дейност			
A. Постъпления от стопанска дейност			
Постъпления от продажба на активи и услуги	66241		
Постъпления от клиенти	66242		
Постъпления от банкови и валутни операции	66243		
Други постъпления	66244		
Общо за раздел А	66240		
Б. Плащания за стопанска дейност			
Плащания за услуги и за придобити активи	66251		
Плащания към доставчици	66252		
Изплатени данъци	66253		
Плащания по банкови и валутни операции	66254		
Други плащания	66255		
Общо за раздел Б	66250		
В. Нетен паричен поток от стопанска дейност	66260		
IV. Наличност на парични средства в края на периода	66300		
V. Изменение на паричните средства през периода	66400		

Дата: Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

СПРАВКА ЗА НЕТЕКУЩИТЕ (ДЪЛГОТРАЙНИТЕ) АКТИВИ КЪМ 31.12.2015 ГОДИНА

Показатели	Код на реда	Отчетна стойност на нетекущите активи										Амортизация					Преоценена стойност в края на периода (7-14)	
		на постъпилите през периода			на излезлите през периода			в края на периода				в края на периода		Преоценена стойност в края на периода (11+12-13)				
		Общо	в това число: придобити по стопански начин	употребявани	в края на периода (1+2-3)	увеличение	намаляние	в края на периода (8-9-10)	увеличение	намаляние								
1	2	2a	2b	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
I. Нематериални активи	6																	
Продукти от развойна дейност	6110																	
Концесии, патенти, лицензи, търговски марки, про-грамни продукти и други подобни права и активи	6120																	
Търговска репутация	6130																	
Предоставени аванси и нематериални активи в процес на изграждане	6140																	
в т. ч. предоставени аванси	6141																	
Общо за група I	6100																	
II. Дълготрайни материални активи																		
Земни и сгради	6210																	
Земни	6211																	
Сгради	6212																	
Машини, производствено оборудване и апаратура	6220																	
Съоръжения и други	6230																	
в т. ч. транспортни средства	6231																	
Предоставени аванси и дълготрайни материални активи в процес на изграждане	6240																	
в т. ч. предоставени аванси	6241																	
Общо за група II	6200																	
III. Дългосрочни финансови активи																		
Акции и дялове в предприятия от група	6351			x														
Предоставени заеми на предприятия от група	6352			x														
Акции и дялове в асоциирани и смесени предприятия	6353			x														
Предоставени заеми, свързани с асоциирани и смесени предприятия	6354			x														
Дългосрочни инвестиции	6355			x														
Други заеми	6356			x														
Изкупени собствени акции	6357			x														
Общо за група III	6350			x														
IV. Отсрочени данъци	6360			x														
Общо нетекущи (дълготрайни) активи (I+II+III+IV)	6000			x														

НЕТЕКУЩИ (ДЪЛГОТРАЙНИ) АКТИВИ ПО ВИДОВЕ ЗА 2015 ГОДИНА

Раздел I. Нематериални активи

Показатели	Код на реда	Очгетна стойност на нетекуещите активи						Последваща оценка		
		в началото на периода		на постъпилите през периода		на излезлите през периода		увеличение	намаление	
		Общо	2	2а	2б	Общо	3			3а
								придобити по стопански начин	в това число:	
а	6	1	2	2а	2б	3	3а	4	5	6
Продукти от развойна дейност (код 610)	0100									
Научноизследователска и развойна дейност	0110									
Проучване и оценка на полезни изкопаеми	0120									
Други	0130									
Концесии, патенти, лицензи, търговски марки, програмни продукти и други подобни права и активи (код 6120)	0200									
Компютърен софтуер	0210									
Бази данни	0220									
Оригинални на развлекателни, литературни или художествени творби	0230									
Други продукти, обект на интелектуална собственост	0240									
Подлежащи на търгуване оперативни лизинги	0250									
в т.ч. разходи по прехвърляне на собствеността	0251									
Разрешителни за използване на природни ресурси	0260									
в т.ч. разходи по прехвърляне на собствеността	0261									
Разрешителни за предприемане на специфични дейности	0270									
в т.ч. разходи по прехвърляне на собствеността	0271									
Исключителни права върху бдъещи стоки и услуги	0280									
в т.ч. разходи по прехвърляне на собствеността	0281									
Други	0295									

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Отчетна стойност на текущите активи							Последваща оценка (Хил. левове)				
		в началото на периода	на постъпилите през периода			на излезлите през периода							
			Общо	в това число:		Общо	в т.ч. чрез продажби, бартер, безвъзмездно, апортни вноски						
		1	2	2а	2б	3	3а	3б		4	5	6	
Земни и сгради (код 6210)	6												
Земни (код 6211)	0300												
Земни под сгради и постройки	0310												
Обработваеми земи	0311												
Терени за отдик и развличения и свързаните с тях повърхностни води	0312												
Други земи и свързаните с тях повърхностни води	0313												
Подобреня върху земите	0314												
Разходи по проехвърляне на собствеността върху земята	0315												
Други	0316												
в т.ч. подобрения на наети земи (от код 0310)	0317												
Сгради нежилни	0305												
Сгради жилищни	0320												
Други сгради	0321												
в т.ч. разходи за ремонт на наети сгради (от код 0320)	0322												
Машини, производствено оборудване и апаратура (код 6220)	0323												
в т.ч. разходи за ремонт на наети машини, производствено оборудване и апаратура	0325												
Съоръжения и други (код 6230)	0350												
Транспортни средства (код 6231)	0355												
Информационно и комуникационно оборудване (ИКО)	0400												
Животни, отглеждани за многократно получаване на продукти от тях	0410												
Дървета, насаждения и растения, отглеждани за многократно получаване на продукти от тях	0420												
Антикварни и други произведения на изкуството	0430												
Благородни метали и скъпоценни камъни	0440												
Други ценности	0450												
Други	0460												
в т.ч. съоръжения, изградени чрез строителна дейност	0470												
в т.ч. разходи за ремонт на наети съоръжения и други (от код 0400)	0480												
	0481												
	0495												

Дата:

Ръководител:

Съставител:

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)
(име, презиме, фамилия)
(подпис)
(телефон)

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

СПРАВКА ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ ОТ ЛИХВИ ЗА 2015 ГОДИНА

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Сума	
		начислени текуща година	начислени предходна година
а	б	1	2
I. Приходи от лихви			
Лихви по разплащателни и депозитни сметки	5110		
в т. ч. от резидентни търговски банки *	5111		
Лихви по предоставени дългосрочни заеми	5120		
Лихви по предоставени краткосрочни заеми	5130		
Лихви по търговски вземания	5140		
Други лихви	5150		
Общо за група I	5100		
II. Разходи за лихви			
Лихви по краткосрочни заеми	5210		
в т. ч. към резидентни търговски банки *	5211		
Лихви по дългосрочни заеми	5220		
в т. ч. към резидентни търговски банки *	5221		
Лихви по дългове, свързани с дялово участие	5230		
Лихви по неизплатени заплати в срок	5240		
Лихви по държавни вземания	5250		
Лихви по търговски задължения	5260		
в т.ч. лихви по финансов лизинг	5261		
Други лихви	5270		
Общо за група II	5200		

* Резидентна банка е тази, която има център на икономически интереси на територията на страната и е ангажирана с икономическа дейност на територията на страната за период от една година или повече.

Дата: Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

Очетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

СПРАВКА ЗА РАЗХОДИТЕ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ДЪЛГОТРАЙНИ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ ЗА 2015 ГОДИНА

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Дълготрайни материални активи в процес на изграждане (незавършено строителство) към 01.01.2015 г.	Продадени дълготрайни материални активи в процес на изграждане през 2015 г.	Разходи за придобиване на ДМА през текущата година чрез строителство и закупуване		Придобити ДМА през текущата година чрез строителство и закупуване	Дълготрайни материални активи в процес на изграждане (незавършено строителство)	
				общо	в т.ч. за употребявани ДМА		общо	увеличение или намаление от преоценка
а	6	1	2	3	4	5	6	7
Общо (4510+4520+4530+4540+4550)	4500							
Земя	4510	x	x		x		x	x
Сгради, строителни съоръжения и конструкции (4521+4522+4523)	4520							
Жилищни сгради	4521							
Нежилищни сгради	4522							
Строителни съоръжения и конструкции	4523							
Машини, производствено оборудване и апаратура	4530							
Транспортни средства	4540							
Други разходи	4550							

Раздел А. Въведени в действие нежилищни сгради, строителни съоръжения и конструкции през 2015 г. /включени в стойността на придобитите ДМА кодове 4522 и 4523 от колона 5, намалени със стойността на употребяваните ДМА от колона 4/

(Хил. левове)

Наименование на обекта	Код на реда	Стойност на обекта
а	6	1
Нежилищни сгради (4611+4612+4613)	4610	
Производствени сгради	4611	
Търговски сгради	4612	
Други видове нежилищни сгради	4613	
Строителни съоръжения и конструкции (4621+4622+4623)	4620	
Транспортна инфраструктура	4621	
Тръбопроводи, електропроводи и далекосъобщителни линии	4622	
Други видове инженерно-строителни съоръжения	4623	

Дата:

Ръководител:

Съставител:

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

УКАЗАНИЯ

Формулярът се попълва от всички предприятия, които през 2015 г. са извършили разходи за придобиване или са придобили дълготрайни материални активи чрез действително извършени разходи за строителство и закупуване - нефинансови предприятия, съставляващи баланс; предприятия с нестопанска цел; застрахователи; специализирани инвестиционни предприятия; пенсионноосигурителни дружества; бюджетни предприятия - първостепенни разпоредители на бюджетни средства (министерства, ведомства, организации и общини) и централни офиси на банките. Бюджетните предприятия, когато имат извършени разходи само за една дейност в едно населено място, попълват един отчет, а когато разходите са за различни дейности или на различни населени места въвеждат обобщен отчет и детайлни отчети за всеки вид дейност и/или населено място (сумата от детайлните отчети трябва да е равна на общите разходи за придобиване на ДМА от обобщения отчет). Централните офиси на банките подават един отчет.

Дълготрайни материални активи /ДМА/, за които не са направени разходи от инвеститора, а са получени от дарения, не са обект на наблюдение с този формуляр.

Формулярът съдържа информация за направените разходи за придобиване на ДМА и придобитите ДМА през отчетната година и стойността на дълготрайните материални активи в процес на изграждане в началото и в края на същата (незавършено строителство), (салдото по сметка 613). Източник на информация по тези показатели са счетоводните записвания на предприятието.

Увеличението **или намалението (със знак "-")** от извършена преценка **само** на дълготрайните материални активи в процес на изграждане към 31.12.2015 г. (незавършено строителство) се посочва в колона 7.

По редове се предоставя информация за структурата на разходите и придобитите ДМА по видове: земя; сгради и строителни съоръжения и конструкции; машини, производствено оборудване и апаратура; транспортни средства и други разходи.

В раздел А "Въведени в действие нежилищни сгради, строителни съоръжения и конструкции през 2015г." се посочват данни за стойността на въведените през отчетната година нежилищни сгради и строителни съоръжения чрез ново строителство, разширение и основен ремонт.

Нежилищни сгради – на код 4610 се посочва общата стойност на нежилищните сгради.

На код 4611 - **производствени сгради** се посочва стойността на сгради, предназначени за производството на промишлена продукция, в които се извършват производствени, монтажни и складови операции (заводи, производствени корпуси, промишлени цехове и работилници), резервоари, силози и складове.

На код 4612 - **търговски сгради** се посочва стойността на сгради за търговия на едро и дребно, панаирни палати, зали за провеждане на търгове и изложбени зали, бензиностанции и др.

На код 4613 - **други видове нежилищни сгради** се посочва стойността на всички останали видове нежилищни сгради, непосочени по-горе - административни сгради; сгради за краткосрочно пребиваване (хотели и други сгради за краткосрочно пребиваване); сгради за обслужване на транспорта и съобщенията (гари, аерогари, телефонни централи, гаражи); учебни сгради и сгради за научни изследвания; медицински (здравни) сгради, сгради за културни обществени забавления, музеи и библиотеки, спортни сгради и други нежилищни сгради (селскостопански сгради, сгради с култово и религиозно предназначение, недвижими паметници на културата и други сгради, неklasифицирани другаде).

Строителни съоръжения и конструкции - на код 4620 се посочва общата стойност на строителните съоръжения и конструкции.

На код 4621 - **транспортна инфраструктура** се посочва стойността на въведените в експлоатация пътни съоръжения, свързани с транспортната инфраструктура (пътища - пътна и улична мрежа, магистрални и градски релсови пътища, самолетни писти, мостове и тунели); хидротехнически съоръжения (пристанища и водни пътища, язовири, хидромелиоративни съоръжения за напоителни и отводнителни системи).

На код 4622 - **тръбопроводи, електропроводи и далекосъобщителни линии** се посочва стойността на магистрални тръбопроводи, електропроводи и далекосъобщителни линии (магистрални нефто- и газопроводи, магистрални водопроводи, магистрални далекосъобщителни линии, магистрални електропроводи); локални тръбопроводи и кабелни мрежи (локална газопроводна мрежа, локална водопроводна и топлофикационна мрежа, локална канализационна мрежа, локална електрическа и далекосъобщителна мрежа).

На код 4623 - **други видове инженерно-строителни съоръжения** се посочва стойността на всички останали строителни съоръжения, непосочени по-горе (съоръжения за спорт и развлечение, спортни терени и други строителни съоръжения, неklasифицирани другаде).

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

**СПРАВКА
ЗА ПЛАТЕНИТЕ ДАНЪЦИ И ТАКСИ ПРЕЗ 2015 ГОДИНА**

ВАЖНО: Данните се попълват в левове - цели числа

(Левове)

Показатели	Код на реда	Платени суми - левове, цели числа
а	б	1
Данъци и такси за превозни средства		
Такса при регистрацията на пътни превозни средства	8461	
Данък върху превозните средства	8462	
в т. ч. данък върху корабите, вписани в регистрите на българските пристанища и въздухоплавателните средства, вписани в държавния регистър на Р България за гражданските въздухоплавателни средства	8469	
Данък върху разходите, свързани с експлоатацията на МПС, използвани за управленска дейност	8463	
Пътна такса (винетка) - закупени в България	8464	
Данък върху нетния тонаж на корабите по Закона за корпоративното подоходно облагане	8465	
Платени суми за замърсяване на околната среда		
За замърсяване на въздуха (Закон за чистотата на атмосферния въздух)	8471	
За замърсяване на водите (по Тарифата за таксите, Закон за водите)	8472	
Продуктова такса (Закон за управление на отпадъците)	8473	
Такса за битови отпадъци (Закон за местните данъци и такси)	8474	
По Закона за защитените територии	8475	
По Закона за лечебните растения	8476	
Платени суми за ползване на ресурси		
Ползване на водни ресурси - за водоземане (по Тарифата за таксите)	8481	
Ползване на воден обект за наносни отложения от повърхностните води (по Тарифата за таксите)	8486	
Добив на кариерни материали	8482	
За горите	8483	
За събиране на билки	8484	
Платени такси за стопански риболов по Закона за рибарство и аквакултури	8485	
Други данъци и такси		
Данък върху представителните разходи по Закона за корпоративното подоходно облагане	8491	
Данък върху социалните разходи по Закона за корпоративното подоходно облагане	8492	
Данък върху недвижимите имоти по Закона за местните данъци и такси	8493	

Декларирам, че през 2015 г. не съм плащал такса за битови отпадъци

Дата: Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

УКАЗАНИЯ

Справката се попълва от всички юридически лица (вкл. компании осъществяващи финансов лизинг), които имат плащания за екологични данъци и такси. Данъците и таксите са изброени в справката, както и в настоящите указания. Попълват се платените суми през отчетната година в ЛЕВОВЕ.

Данъци и такси, свързани с притежаването и използването на превозни средства

Такса при регистрация на превозните средства. Плащания за издаване и подмяна на документи за право на движение на пътни превозни средства, вкл. и за табели с регистрационен номер. Заплащат се еднократно, при регистрацията на превозните средства.

Данък върху превозните средства – годишен данък съгласно Закона за местните данъци и такси. Освен за пътни превозни средства, данък се плаща за корабите, вписани в регистрите на българските пристанища, както и за въздухоплавателните средства, вписани в държавния регистър на Република България.

Данък върху разходите, свързани с експлоатация на превозни средства, когато с тях се осъществява управленска дейност. С него се облагат разходите за поддръжка, ремонт и експлоатация на превозни средства, когато те се използват при управленска дейност. Размерът на данъка се определя съгласно чл.215 от ЗКПО. Отнася се за лицата, които плащат корпоративен данък.

Данъци върху замърсяванията на околната среда

Определянето на видовете такси и размера им следва спецификата на законите за околната среда, която обуславя голямото им разнообразие.

Закон за чистотата на атмосферния въздух – плащанията се извършват от крайните потребители на котелно гориво и мазут с над 1 на сто сяра.

Закон за водите - плащат се такси за замърсяване, съгласно Тарифата за водовземане, за ползване на воден обект и за замърсяване. **Не се включват сумите** за услуги по отвеждане и пречистване на отпадъчни води (ВиК, пречиствателни станции).

Закон за управление на отпадъците – плаща се или продуктова такса в ПУДООС или лицензионно възнаграждение за организации по оползотворяване на отпадъци. Таксата се плаща от лица, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци. **Не се включват** отчисленията (по чл. 71а от ЗУО) при извършване на дейност по обезвреждане на отпадъци чрез депониране.

Такса за битови отпадъци - се заплаща съгласно Закона за местните данъци и такси към общините - за събиране на битови отпадъци. Заплаща се годишно, заедно с данъка за притежаване на недвижими имоти.

Закон за защитените територии - плащания за разрешителни за ползване на дървесина, разрешителни за събиране с търговски цели на гъби и диворастящи плодове.

Закон за лечебните растения – такси за ползване на лечебни растения.

Платени суми за ползване на ресурси

За водни ресурси - включва такси за 1) водовземане, 2) за ползване на воден обект за изземване на наносни отложения от повърхностни води, съгласно Тарифата за таксите. **Не се включват** платените суми за услуги по доставка на вода (ВиК, Напоителни системи и други).

Такси за добив на кариерни материали – заплащат се от физически или юридически лица, които добиват кариерни материали. Таксите се определят на база брутният добив отделно за всеки вид материал.

За горите – сумите, които горските Държавни предприятия превеждат в бюджета на МЗХ, съгласно §11 от Предходните и заключителните разпоредби на Закона за горите, както и от средствата, които се внасят по силата на чл. 179, ал.1. от Закона за лова и опазването на дивеча.

Такси за събиране на билки – сумите, които се събират съгласно чл. 24 и чл. 25, ал. 1, т. 4 от Закона за лечебните растения. Таксите се определят съгласно Тарифата за таксите, които се заплащат за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти – държавна собственост.

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

**СПРАВКА
ЗА ПОЛУЧЕНИТЕ СУБСИДИИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ПОМОЩИ И ИЗВЪРШЕНИТЕ РАЗХОДИ ЗА 2015 ГОДИНА**

Показатели	Код на реда	Сума - хил. лв.
а	б	1
Получени субсидии	2500	
Субсидии върху продуктите	2510	
в това число:		
- от правителството	2511	
- от Европейския съюз*	2512	
Субсидии върху производството	2520	
в това число:		
- от правителството	2521	
- от Европейския съюз*	2522	
Получени инвестиционни помощи	2600	
в т.ч. от Европейския съюз*	2610	
Извършени общо разходи, подлежащи на финансиране със субсидии	2700	
в т.ч. от Европейския съюз*	2710	

* По програми, администрирани от Националния фонд към МФ, Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“ и други програми на Европейския съюз.

Дата:

Ръководител:

Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

УКАЗАНИЯ

Субсидиите са текущи безвъзмездни плащания, които сектор „Държавно управление“ или институциите на Европейския съюз извършват към резидентни производители.

Субсидиите върху продукти са субсидии, платими за единица произведена или внесена стока или услуга.

Сумата на субсидиите върху продукти може да се определи по следните начини:

- а) конкретна парична сума за количествена единица стока или услуга;
- б) определен процент от цената за единица;
- в) разликата между конкретна целева цена и платената от купувача пазарна цена.

Субсидии върху производството се състоят от субсидии, с изключение на субсидиите върху продуктите, които резидентните производствени единици могат да получават поради това, че извършват производствена дейност. За своята непазарна продукция непазарните производители могат да получават други субсидии върху производството само ако тези плащания от сектор „Държавно управление“ зависят от общи разпоредби, приложими както за пазарните, така и за непазарните производители.

Примерите за други субсидии върху производство включват:

- а) субсидии за работна заплата или работна сила като субсидии, платими за общите разходи за работна заплата или общата работна сила, или за наемането на работа на определени категории лица, като лица с физически увреждания или такива, които са били безработни продължително време, или за разходите по схеми за обучение, организирани или финансирани от предприятията;
- б) субсидии за намаляване на замърсяването: те се състоят от текущи субсидии, предназначени да покрият някои или всички разходи по допълнителното преработване, предприето за намаляване или предотвратяване на отделянето на замърсители в околната среда;
- в) субсидии за лихвени облекчения в полза на резидентни производствени единици, дори когато са предназначени за насърчване на капиталобразуването. Когато дадена субсидия е предназначена да финансира както погасяването на дълга, така и плащането на лихвата по него, и когато не е възможно тя да бъде разпределена по двата елемента, цялата субсидия се разглежда като инвестиционна субсидия. Субсидиите за лихвени облекчения са текущи трансфери, предназначени за облекчаване на оперативните разходи на производителите. Те се разглеждат в сметките като субсидии за ползващите се от тях производители дори когато разликата в лихвата се плаща пряко от държавното управление на предоставящата заема кредитна институция;
- г) компенсирани над нивото на ДДС, произтичащо от системата на пропорционално данъчно облагане, често срещана например в селското стопанство.

Инвестиционните помощи се състоят от капиталови трансфери в брой или натура, извършвани от сектор „Държавно управление“ или сектор „Останал свят“ към други резидентни или нерезидентни институционални единици, за финансиране изцяло или частично на разходите им за придобиване на дълготрайни активи.

Извършени общо разходи, подлежащи на финансиране със субсидии включват текущи разходи и разходи за нефинансови дълготрайни активи.

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

**СПРАВКА ЗА ВЗЕМАНИЯТА И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА, РАЗПРЕДЕЛЕНИ ПО ИНСТИТУЦИОНАЛНИ СЕКТОРИ
КЪМ 31.12.2015 ГОДИНА**

А. ВЗЕМАНИЯ *

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Сума на вземанията	Степен на ликвидност	
			до една година	над една година
а	6	1	2	3
I. Вземания				
1. Вземания от клиенти - вкл. търговски кредити и предоставени аванси (вкл. начислени лихви)	2000		х	х
Нефинансови предприятия, вкл. централните управления	2001		х	х
Търговски банки и фондове на паричния пазар	2002		х	х
в т.ч. търговски банки	2013		х	х
Инвестиционни дружества от затворен или отворен тип и договорни фондове	2003		х	х
Инвестиционни посредници; дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ); управляващи дружества; предприятия за финансов лизинг, факторинг и кредитиране извън банковата система; предприятия със спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането; холдингови дружества (вкл. нефинансови), държащи контролния пакет акции, без да управляват; централни управления, чиито дъщерни дружества са финансови предприятия	2004		х	х
Застрахователи	2005		х	х
Учреждения, ведомства и предприятия финансирани от държавния бюджет	2006		х	х
Общини и предприятия финансирани от местните бюджети	2007		х	х
Население	2008		х	х
Юридически лица с нестопанска цел	2009		х	х
Нерезидентни единици - чуждестранни физически и юридически лица	2010		х	х
1.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2011		х	х
1.2 в т. ч. търговски кредити, оформени с ценни книжа ¹	2012		х	х
2. Предоставени заеми на предприятия (вкл. начислени лихви)	2020			
Нефинансови предприятия, вкл. централните управления	2021			
Инвестиционни посредници; дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ); управляващи дружества; предприятия за финансов лизинг, факторинг и кредитиране извън банковата система; предприятия със спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането; холдингови дружества (вкл. нефинансови), държащи контролния пакет акции, без да управляват; централни управления, чиито дъщерни дружества са финансови предприятия	2023			
Общини и предприятия финансирани от местните бюджети	2024			
Юридически лица с нестопанска цел	2025			
Нерезидентни единици - чуждестранни физически и юридически лица	2026			
2.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2028		х	х
3. Данъци за възстановяване от републиканския бюджет (вкл. начислени лихви)	2030		х	х
3.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2031		х	х
4. Данъци за възстановяване от общините (вкл. начислени лихви)	2040		х	х
4.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2041		х	х
5. Вземания от персонала	2050		х	х
5.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2051		х	х
6. Вземания от подотчетни лица	2060		х	х
6.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2061		х	х

А. ВЗЕМАНИЯ *

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Сума на вземанията	Степен на ликвидност	
			до една година	над една година
а	б	1	2	3
7. Вземания по финансов лизинг (вкл. начислени лихви)	2070			
Нефинансови предприятия, вкл. централните управления	2071			
Търговски банки и фондове на паричния пазар	2072			
в т.ч. търговски банки	2093			
Инвестиционни посредници; дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ); управляващи дружества; предприятия за финансов лизинг, факторинг и кредитиране извън банковата система; предприятия със спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането; холдингови дружества (вкл. нефинансови), държащи контролния пакет акции, без да управляват; централни управления, чиито дъщерни дружества са финансови предприятия	2074			
Застрахователи	2075			
Учреждения, ведомства и предприятия финансирани от държавния бюджет	2076			
Общини и предприятия финансирани от местните бюджети	2077			
Население	2078			
Нерезидентни единици - чуждестранни физически и юридически лица	2079			
7.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2091		x	x
8. Други вземания (вкл. начислени лихви)	2080		x	x
Нефинансови предприятия, вкл. централните управления	2081		x	x
Търговски банки и фондове на паричния пазар	2082		x	x
в т.ч. търговски банки	2094		x	x
Инвестиционни дружества от затворен или отворен тип и договорни фондове	2083		x	x
Инвестиционни посредници; дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ); управляващи дружества; предприятия за финансов лизинг, факторинг и кредитиране извън банковата система; предприятия със спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането; холдингови дружества (вкл. нефинансови), държащи контролния пакет акции, без да управляват; централни управления, чиито дъщерни дружества са финансови предприятия	2084		x	x
Застрахователи	2085		x	x
Учреждения, ведомства и предприятия финансирани от държавния бюджет	2086		x	x
Общини и предприятия финансирани от местните бюджети	2087		x	x
Население	2088		x	x
Юридически лица с нестопанска цел	2089		x	x
Нерезидентни единици - чуждестранни физически и юридически лица	2090		x	x
8.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2092		x	x
Общо вземания	2100		x	x

Б. ЗАДЪЛЖЕНИЯ *

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Сума на задълженията	Степен на изискуемост	
			до една година	над една година
а	б	1	2	3
I. Задължения				
1. Задължения към доставчици - вкл. търговски кредити и получени аванси (вкл. начислени лихви)	2110		x	x
Нефинансови предприятия, вкл. централните управления	2111		x	x
Търговски банки и фондове на паричния пазар	2112		x	x
в т.ч. търговски банки	2123		x	x
Инвестиционни дружества от затворен или отворен тип и договорни фондове	2113		x	x
Инвестиционни посредници; дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ); управляващи дружества; предприятия за финансов лизинг, факторинг и кредитиране извън банковата система; предприятия със спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането; холдингови дружества (вкл. нефинансови), държащи контролния пакет акции, без да управляват; централни управления, чиито дъщерни дружества са финансови предприятия	2114		x	x
Застрахователи	2115		x	x
Учреждения, ведомства и предприятия финансирани от държавния бюджет	2116		x	x
Общини и предприятия финансирани от местните бюджети	2117		x	x
Население	2118		x	x
Юридически лица с нестопанска цел	2119		x	x
Нерезидентни единици - чуждестранни физически и юридически лица	2120		x	x
1.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2121		x	x
1.2 в т. ч. търговски кредити, оформени с ценни книжа ¹	2122		x	x
2. Задължения по облигационни заеми (вкл. лихви)	2130			
2.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2131		x	x
3. Получени заеми				
3.1 Получени заеми от финансови предприятия (вкл. начислени лихви)	2140			
Търговски банки и фондове на паричния пазар	2141			
в т.ч. търговски банки	2146			
Инвестиционни посредници; дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ); управляващи дружества; предприятия за финансов лизинг, факторинг и кредитиране извън банковата система; предприятия със спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането; холдингови дружества (вкл. нефинансови), държащи контролния пакет акции, без да управляват; централни управления, чиито дъщерни дружества са финансови предприятия	2142			
Застрахователи	2143			
Нерезидентни единици - чуждестранни физически и юридически лица	2144			
3.1.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2145		x	x
3.2 Получени заеми от държавата (вкл. начислени лихви)	2150			
3.2.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2151		x	x
3.3 Получени заеми от други предприятия, без тези по т. 3.1 и 3.2 (вкл. начислени лихви):	2160			
Нефинансови предприятия, вкл. централните управления	2161			
Население	2163			
Юридически лица с нестопанска цел	2164			
Нерезидентни единици - чуждестранни физически и юридически лица	2165			
3.3.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2167		x	x

Б. ЗАДЪЛЖЕНИЯ *

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Сума на задълженията	Степен на изискуемост	
			до една година	над една година
а	б	1	2	3
4. Задължения по финансов лизинг (вкл. начислени лихви)	2170			
Нефинансови предприятия, вкл. централните управления	2171			
Инвестиционни дружества от затворен или отворен тип и договорни фондове	2172			
Инвестиционни посредници; дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ); управляващи дружества; предприятия за финансов лизинг, факторинг и кредитиране извън банковата система; предприятия със спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането; холдингови дружества (вкл. нефинансови), държащи контролния пакет акции, без да управляват; централни управления, чиито дъщерни дружества са финансови предприятия	2173			
4.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2174		x	x
5. Задължения към персонала (вкл. начислени лихви)	2180		x	x
5.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2181		x	x
6. Задължения към подотчетни лица	2190		x	x
6.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2191		x	x
7. Данъчни задължения към държавата (вкл. начислени лихви)	2200		x	x
7.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2201		x	x
8. Данъчни задължения към общините (вкл. начислени лихви)	2210		x	x
8.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2211		x	x
9. Задължения към социалното и здравно осигуряване (вкл. начислени лихви)	2220		x	x
9.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2221		x	x
10. Преоформени в държавен дълг кредити (вкл. лихвите)	2230		x	x
11. Други задължения, вкл. за ценни книжа и начислени лихви	2240		x	x
Нефинансови предприятия, вкл. централните управления	2241		x	x
Търговски банки и фондове на паричния пазар	2242		x	x
в т.ч. търговски банки	2252		x	x
Инвестиционни дружества от затворен или отворен тип и договорни фондове	2243		x	x
Инвестиционни посредници; дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ); управляващи дружества; предприятия за финансов лизинг, факторинг и кредитиране извън банковата система; предприятия със спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането; холдингови дружества (вкл. нефинансови), държащи контролния пакет акции, без да управляват; централни управления, чиито дъщерни дружества са финансови предприятия	2244		x	x
Застрахователи	2245		x	x
Учреждения, ведомства и предприятия финансирани от държавния бюджет	2246		x	x
Общини и предприятия финансирани от местните бюджети	2247		x	x
Население	2248		x	x
Юридически лица с нестопанска цел	2249		x	x
Нерезидентни единици - чуждестранни физически и юридически лица	2250		x	x
11.1 в т. ч. в просрочие над 90 дни	2251		x	x
Общо задължения	2260		x	x

¹ Менителници, запис на заповед и други.

* Начислената лихва и просрочените плащания се записват към финансовия инструмент, по който се начисляват.

Дата: Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

**СПРАВКА ЗА ПРИТЕЖАВАНИТЕ ДЪЛГОВИ ЦЕННИ КНИЖА И ФИНАНСОВИ ДЕРИВАТИ
ПО ИНСТИТУЦИОНАЛНИ СЕКТОРИ КЪМ 31.12.2015 ГОДИНА**

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Номинална стойност	Стойност преди последна преоценка	Преоценка на стойност към 31.12.2015
а	б	1	2	3
Притежавани финансови активи в ценни книжа (вкл. лихви)* и деривати по институционални сектори издатели				
I. Облигации	2300			
1. Краткосрочни корпоративни облигации	2310			
Нефинансови предприятия, вкл. централните управления	2311			
Търговски банки и фондове на паричния пазар	2312			
Инвестиционни дружества от затворен или отворен тип и договорни фондове	2313			
Инвестиционни посредници; дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ); управляващи дружества; предприятия за финансов лизинг, факторинг и кредитиране извън банковата система; предприятия със спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането; холдингови дружества (вкл. нефинансови), държащи контролния пакет акции, без да управляват; централни управления, чиито дъщерни дружества са финансови предприятия	2314			
Застрахователи	2315			
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2316			
2. Дългосрочни корпоративни облигации	2320			
Нефинансови предприятия, вкл. централните управления	2321			
Търговски банки и фондове на паричния пазар	2322			
Инвестиционни дружества от затворен или отворен тип и договорни фондове	2323			
Инвестиционни посредници; дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ); управляващи дружества; предприятия за финансов лизинг, факторинг и кредитиране извън банковата система; предприятия със спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането; холдингови дружества (вкл. нефинансови), държащи контролния пакет акции, без да управляват; централни управления, чиито дъщерни дружества са финансови предприятия	2324			
Застрахователи	2325			
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2326			
3. Общински облигации	2330			
Дългосрочни	2331			
Краткосрочни	2332			
II. Държавни ценни книжа	2340			
Дългосрочни	2341			
Краткосрочни	2342			
III. Други дългови инструменти и права	2350			
1. Други дългосрочни дългови инструменти и права	2360			
Нефинансови предприятия, вкл. централните управления	2361			
Търговски банки и фондове на паричния пазар	2362			
Инвестиционни дружества от затворен или отворен тип и договорни фондове	2363			
Инвестиционни посредници; дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ); управляващи дружества; предприятия за финансов лизинг, факторинг и кредитиране извън банковата система; предприятия със спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането; холдингови дружества (вкл. нефинансови), държащи контролния пакет акции, без да управляват; централни управления, чиито дъщерни дружества са финансови предприятия	2364			
Застрахователи	2365			
Общини и предприятия финансирани от местните бюджети	2366			
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2367			

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Номинална стойност	Стойност преди последна преоценка	Преоценка на стойност към 31.12.2015
а	б	1	2	3
2. Други краткосрочни дългови инструменти и права	2370			
Нефинансови предприятия, вкл. централните управления	2371			
Търговски банки и фондове на паричния пазар	2372			
Инвестиционни дружества от затворен или отворен тип и договорни фондове	2373			
Инвестиционни посредници; дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ); управляващи дружества; предприятия за финансов лизинг, факторинг и кредитиране извън банковата система; предприятия със спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането; холдингови дружества (вкл. нефинансови), държащи контролния пакет акции, без да управляват; централни управления, чиито дъщерни дружества са финансови предприятия	2374			
Застрахователи	2375			
Общини и предприятия финансирани от местните бюджети	2376			
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2377			
IV. Финансови деривати и опции върху акции на наетите лица на:	2380	x		
Нефинансови предприятия, вкл. централните управления	2381	x		
Търговски банки и фондове на паричния пазар	2382	x		
Инвестиционни дружества от затворен или отворен тип и договорни фондове	2383	x		
Инвестиционни посредници; дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ); управляващи дружества; предприятия за финансов лизинг, факторинг и кредитиране извън банковата система; предприятия със спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането; холдингови дружества (вкл. нефинансови), държащи контролния пакет акции, без да управляват; централни управления, чиито дъщерни дружества са финансови предприятия	2384	x		
Застрахователи	2385	x		
Общини и предприятия финансирани от местните бюджети	2386	x		
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2387	x		
Общо (I + II + III + IV)	2400			

* Начислената лихва се записва към финансовия инструмент, по който се начислява.

Дата: Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

Указания за попълване на Справката за притежаваните дългови ценни книжа и финансови деривати по институционални сектори

Тази справка разглежда **част от притежаваните ценни книжа** на предприятието. Тя съдържа информация за облигациите, държавните ценни книжа и другите дългови инструменти и права, разпределени по институционални сектори издатели на ценните книжа, като отразява статистическите изисквания на Европейските институции.

Ценните книжа се класифицират като краткосрочни или дългосрочни в зависимост от времето от издаването до настъпване **на падежа като краткосрочни със срок до 1 година или дългосрочни със срок над 1 година, за разлика от възприетия класификационен подход в практиката на предприятието, където ценните книжа са класифицирани в зависимост от намеренията на предприятието да извършва операции с тях.**

Позицията „Други дългови инструменти и права“ включва всички останали сделки с **търгуеми дългови инструменти и права** различни от компенсаторни инструменти, инвестиционни бонове, изкупени собствени облигации, менителници и записи на заповед.

В справката са включени и притежаваните финансови деривати.

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР										Обл.	Общ.	Дейност	Звено

**ОТЧЕТ ЗА ЗАЕТИТЕ ЛИЦА, СРЕДСТВАТА ЗА РАБОТНА ЗАПЛАТА
И ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ТРУД ЗА 2015 ГОДИНА**

Част I. Наети лица по трудово и служебно правоотношение

Раздел 1. Среден списъчен брой и начислени средства за работна заплата

	Код на реда	Среден списъчен брой		Средства за работна заплата (в левове - цели числа)
		Общо	в т.ч. жени	Общо
a	б	1	2	3
Наети лица по трудово или служебно правоотношение (на пълно и непълно работно време)	1000			
в т.ч. без лицата в отпуск по майчинство (от код 1010 до код 1090)	1001			x
от код 1001: жени	1002	x	x	
Наетите от код 1001 по Национална класификация на професиите и длъжностите от 1.01.2011 г.:				
Ръководители	1010			
Специалисти	1020			
Техници и приложни специалисти	1030			
Помощен административен персонал	1040			
Персонал, зает с услуги за населението, търговията и охраната	1050			
Квалифицирани работници в селското, горското, ловното и рибното стопанство	1060			
Квалифицирани работници и сродни на тях занаятчии	1070			
Машинни оператори и монтажници	1080			
Професии, неизискващи специална квалификация	1090			
Наети лица на непълно работно време без лицата в отпуск по майчинство				
- непреизчислени към пълна заетост	1200			x
- преизчислени към пълна заетост - от код 1001	1300			

Раздел 2. Движение и отработено време

		Код на реда	Брой
a		б	1
Наличност, приемане и напускане	Наличност по списък в началото на годината	1810	
	Приети от началото на годината - общо	1820	
	Напуснали през годината - общо	1840	
	Наличност по списък в края на годината (код 1810 + код 1820 - код 1840)	1880	
Отработено време през годината	Отработени човекодни	1910	
	в т.ч. от наетите на непълно работно време	1911	
	Отработени човекочасове	1930	
	в т.ч. от наетите на непълно работно време	1931	

Раздел 3. Начислени средства за работна заплата и други разходи за труд на работодателя

		Код на реда	От началото на годината (в левове - цели числа)	
а		б	1	
Начислени средства за работещите по трудово и служебно правоотношение	Работна заплата - общо (код 3100 = код 3120 + код 3130 + код 3140 + код 3150) (код 3100 = код 1000 к.3)	3100		
	в т.ч.	Основна заплата за действително отработено време	3120	
		Възнаграждение над основната заплата (наднормено и премии по системите за заплащане на труда)	3130	
		в т.ч. годишни, шестмесечни, тримесечни премии, целеви награди, извънредни заплати и други еднократни възнаграждения	3133	
		Възнаграждение за платен отпуск	3140	
		Допълнителни и други възнаграждения (за нощен труд, работа на смени, професионален стаж, извънреден труд) по КТ, ЗДС, друг закон, колективен или индивидуален трудов договор	3150	
	Обезщетения по КТ, ЗДС и КСО	3160		
	в т.ч.	по чл. 200, ал. 3 от КТ и чл. 104, ал. 4 от ЗДС	3161	
		по чл.222, ал. 1 и 2 от КТ и чл. 104, ал. 1 и 2 от ЗДС	3162	
		по чл. 220, ал. 1 и чл. 225 от КТ и чл. 104, ал.3 от ЗДС	3163	
	Социални и здравни осигуровки (вкл. доброволни и фонд "Безработица")	3170		
	Други социални разходи и надбавки	3180		
Данък върху социалните разходи	3190			

Част II. Наети лица по договор за управление и контрол, извънтрудови правоотношения, допълнителен труд при друг работодател (по чл.111 от КТ) и работещи собственици

	Код на реда	Среден брой през годината	в т.ч. жени	Разходи за възнаграждения (в левове - цели числа)
а	б	1	2	3
Наети лица по договор за управление и контрол (без тези, включени в кодове 1000, 1500 и 1600)	1400			
Наети лица по извънтрудови правоотношения (граждански договор)	1500			
в т.ч. наети лица, които имат само граждански договор и не работят при друг работодател	1510			
Наети лица по чл.111 от КТ за допълнителен труд	1530			
Работещи собственици (без тези, включени в код 1000 и код 1400)	1600			
Социални и здравни осигуровки	3300	х	х	

Дата: Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

УКАЗАНИЯ
ЗА ОТЧИТАНЕ НА ЗАЕТИТЕ ЛИЦА И СРЕДСТВАТА
ЗА РАБОТНА ЗАПЛАТА И ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ТРУД ПРЕЗ 2015 ГОДИНА

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Годишното отчитане на заетите лица и средствата за работна заплата и други разходи за труд се извършва чрез формуляра по труда "Отчет за заетите лица, средства за работна заплата и други разходи за труд". Включват се както българските, така и смесените предприятия с чуждо участие в страната. Отчетът по труда се съставя за целия календарен период с данни, извлечени от първичната документация.

Основен източник на информация при попълването на отчета са ведомостите за заплати.

Обработката на информацията от годишната отчетност по труда в НСИ се извършва по местонамиране на дейността на местните единици (поделенията), а не по седалище на предприятието. За целта всички предприятия, които имат местни единици – цехове, клонове, офиси и т.н. на територията на друга община и не са на самостоятелен баланс представят:

- общ отчет – попълва се от отчетната единица по всички раздели и включва данните на всички цехове, клонове, офиси и т.н. независимо от местонамирането им;

- отделни отчети за всички цехове, клонове, офиси и т.н. с попълнени всички раздели. Сборът от данните на тези отчети трябва да бъде равен на съответните данни от общия отчет.

УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА ПОКАЗАТЕЛИТЕ**Част I. Наети лица по трудово и служебно правоотношение.**

1. В списъчния брой на персонала **се включват** всички лица, приети на работа /постоянна, временна и сезонна/, които са в трудово правоотношение съгласно КТ, или в служебно правоотношение съгласно ЗДС с отчетната единица. Лицата се включват в списъчния състав от деня на зачисляването им на работа.

На **код 1000** се включват и лицата, назначени със срочни трудови договори по условията на Закона за насърчване на заетостта, както и тези по ПМС № 66/28.03.96 година, ПМС № 212 от 1993г. и ПМС № 258 от 02.12.2005 година.

На код 1000 се включват и наетите лица по договор за управление и контрол, на които основното работно място и прослужен трудов стаж (съгласно СС-19 т.1) е в отчетната единица. Техните средства се посочват на код 1000 кол. 3 (респ. на код 3100), но само тази част от тях, която е посочена като заплащане в договора им с отчетната единица. Другите възникнали плащания извън този договор, имащи характер на хонорари и др. подобни плащания, трябва да бъдат посочени на код 1400 кол. 3.

Лицата, работещи на **непълно работно време се преизчисляват в еквиваленти на пълна заетост**. За да се преизчисли на база пълна заетост, списъчният брой на наетите на непълно работно време се умножава с коригиращ коефициент, изразяващ отношението между нормалната продължителност на работното време на едно наето лице на непълно работно време към нормалната продължителност на работното време на едно наето лице на пълно работно време.

Включват се и лицата, временно отсъстващи поради болест, неплатен отпуск не по-дълъг от три месеца, отпуск по майчинство.

2. **Не се включват:** лицата в неплатен отпуск за повече от три месеца; сезонните работници, намиращи се в отпуск, когато не им се начислява работна заплата; лицата, сключили граждански договор за работа; наетите лица по чл. 111 от КТ; лицата, изпратени на работа в чужбина от български посредник, както и начислените за тях суми за трудово възнаграждение и осигуровки.

3. Изчисляването на показателя „Среден списъчен брой“ (ССБ) е съгласно „Методика за изчисляване на списъчния и средния списъчен брой на персонала“, утвърдена със Заповед на председателя на НСИ, и се определя по метода на средната аритметична величина.

3.1. Средният списъчен брой на наетите по трудово или служебно правоотношение за един месец се изчислява чрез сумирането на списъчния брой на наетите лица на пълно работно време и броя на наетите лица на непълно работно време, преизчислени в еквиваленти на пълна заетост за всеки календарен ден от месеца (включително почивните дни и официалните празници), след което полученният общ сбор се разделя на броя на календарните дни за съответния месец.

Списъчният брой през почивните и празничните дни се взема за равен на списъчния брой на наетите от последния работен ден.

3.2. Средният списъчен брой на наетите за отчетната година се определя чрез сумиране на средния списъчен брой за всеки месец и полученният сбор се разделя на 12 (броя на месеците в годината).

3.3. В случаите, когато фирмата, по делението, предприятието не е работило пълна календарна година (сезонност, въвеждане в експлоатация през годината, преустановяване на дейността), сумата на средния списъчен брой на персонала за месеците, през които отчетната единица е работила, се разделя на 12.

3.4. На **код 1001** се посочва средният списъчен брой на персонала без лицата в отпуск по майчинство (чл.163 и 164 от КТ). Получава се като разлика между средния списъчен брой на наетите лица и средния списъчен брой на лицата в отпуск по майчинство.

4. По **кодове 1010, 1020, ..., 1090** се разпределя персонала без лицата в отпуск по майчинство посочен на код 1001, съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите от 1.01.2011 г. на равнище клас (еднозначен код).

5. На **код 1200** се посочва средният годишен брой на лицата наети на непълно работно време, **но без** да е преизчислен в еквивалент на пълна заетост. Тук се отнасят лицата, приети на работа на непълно работен ден, непълна работна седмица, непълно работен месец т.е. назначените по чл.138, 138а и 114 от КТ. Не се включват лицата в отпуск по майчинство.

6. На **код 1300** се посочва средният списъчен брой на наетите лица на непълно работно време от код 1200, **преизчислен в еквивалент на пълна заетост** въз основа на продължителността на работното време, установено в трудовия договор.

ПРИМЕР 1:

В предприятието "А" от 3 май са назначени 9 души на работа по 3 часа на ден. Нормално установената продължителност на работния ден в предприятието е 8 часа. КЕПЗ е равен на (3часа/8часа) ≈ 0.38. Броят календарни дни в месеца, през които лицата са били част от списъчния брой на персонала, е 29 дни (31 – 2). Следователно ССБ на лицата, работещи на непълно работно време, е равен на (9 лица x 0.38 x 29 дни): 31 дни ≈ 3 лица.

КЕПЗ = ПНРВ / ППРВ

КЕПЗ - коригиращият коефициент, чрез който се изчисляват еквивалентите на пълна заетост;

ПНРВ - нормална продължителност на работното време в часове на едно лице, работещо на непълно работно време;

ППРВ - нормална продължителност на работното време в часове на едно лице, работещо на пълно работно време.

ПРИМЕР 2:

В предприятието "Б" има 10 наети лица, на които работното време е 2 дни по 8 часа в седмицата. За изчисляването на средния списъчен брой се изхожда от седмичния брой работни часове - в случая 16 часа (8 x 2). При нормална продължителност на работната седмица 40 часа (8 часа x 5 дни) коефициентът КЕПЗ за тези лица е равен на 16 часа : 40 часа = 0.40. Ако се приеме, че месецът има 30 календарни дни и лицата са включени в списъчния брой през целия период, то ССБ = (10 x 0.40 x 30) : 30 = 4 лица.

7. В **раздел 2** на формуляра се попълва информация за отработеното време и движението на персонала: приети и напуснали.

На **кодове 1910, 1911, 1930 и 1931** се посочват действително отработените дни и часове на персонала, като тези на работещите на непълно работно време **не се** преизчисляват към пълна заетост. В отработените часове се включват и тези за извънреден труд. На код 1910 **не** се включват дните за платен отпуск, отпуск по болест, неплатен отпуск и др. неотработени дни.

8. В **раздел 3** на **код 3100** се посочват всички **начислени** през годината средства за работна заплата и други възнаграждения на работещите по трудово или служебно правоотношение. **Не се включват:** 1) осигурителните вноски за сметка на работодателя, обезщетенията по КТ, ЗДС и КСО, както и обезщетенията и помощите за сметка на осигурителните фондове (отглеждане на дете, временна неработоспособност); 2) допълнителната сума /задължение и разход към персонала/ за компенсируеми отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск към датата на съставяне на годишния счетоводен отчет съгл. СС-19.

Средствата за работна заплата, посочени на код 1000 кол. 3 трябва да са равни на тези, посочени на код 3100.

На **код 3130** се посочват начислените над основното възнаграждение суми за стимулиране на персонала, и други специфични допълнителни възнаграждения, определени според прилаганите системи на заплащане на труда или уговорени с колективен или индивидуален трудов договор.

На **код 3133** се посочват само тези суми от **код 3130**, които имат характер на нерегулярни премии, платени от работодателя през годината: тримесечни, годишни или с друга периодичност премии, 13-та или 14-та заплата, по случай определени празници (Великден, 24 май, 15 септември, Коледа), допълнителни плащания за платен годишен отпуск и т.н. **Не се включват** допълнителните възнаграждения (премии), плащани регулярно на всеки платжен период, дори ако сумата им варира от месец на месец.

На **код 3150** се посочват начислените суми за нощен труд, работа на смени, за образователна и научна степен, за професионален стаж, работа през празничните и почивни дни, извънреден труд и други.

9. На **кодове 3160, 3170, 3180 и 3190** се посочват разходите за сметка на работодателя само за работещите по трудово или служебно правоотношение.

10. На **код 3160** се посочват начислените обезщетения за сметка на работодателя по КТ, ЗДС, КСО или друг нормативен акт:

- от КТ- по чл. 200,213, 214, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 224, 225 и 331;

- от ЗДС - по чл.77, 78, 104, 106 и 107;

- от КСО- по чл. 40 ал.5.

11. На **код 3170** се посочват осигурителните вноски във фондовете "Безработица", "Пенсии", "Трудова злополука и професионална болест", "Общо заболяване и майчинство", "Учителски пенсионен фонд", разходите за задължително застраховане на работниците и служителите за риска "трудова злополука", здравноосигурителните вноски; вноските за: допълнително задължително пенсионно осигуряване, допълнително доброволно пенсионно осигуряване; допълнително доброволно осигуряване за сметка на работодателя върху всички начислени през годината средства за работна заплата и други възнаграждения на работещите по трудово или служебно правоотношение.

12. На **код 3180** се посочват социални разходи за: поевтиняване на храна, поддръжка на почивни бази, неуниформено облекло, транспорт, еднократни помощи изплатени на наетите за лекарства, раждане и други. За социалните разходи предоставени в натура се посочва стойността на стоките и услугите предоставяни от страна на работодателя на наетите по покупни цени, а за произведените в предприятието - по цени на производител.

13. На **код 3190** се посочва данъкът за сметка на работодателя по чл. 216 от ЗКПО, начислен върху сумите за социални разходи в натура по чл. 204 ал.2 от същия закон. Не трябва да се посочват сумите, начислени по Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

Част II. Наети лица по договор за управление и контрол, извънтрудови правоотношения, допълнителен труд при друг работодател (по чл. 111 от КТ) и работещи собственици.

14. На **код 1400** се посочват лицата по договор за управление и контрол, които не са включени в код 1000, код 1500 и код 1600.

15. На **код 1500** се посочва броят на наетите лица по извънтрудови правоотношение (граждански договор). В начислените средства на код 1500 колона 3 се посочват всички суми като хонорари, лекторски и други подобни възнаграждения на наетите по извънтрудови правоотношения.

16. На **код 1510** се посочват лицата, които през годината са имали сключен **само** договор за извършване на услуги с личен труд (граждански договор) с отчетната единица и **нямат** трудово или служебно правоотношение с друг работодател.

17. На **код 1530** се посочват данни за лицата, назначени по чл.111 от КТ. Те не се включват в Част I.

18. На **код 1600** се посочва броят на работещите собственици, които участват пряко в дейността на фирмата. Тези, които са в трудово правоотношение с отчетната единица се посочват само на код 1000 и не следва да се посочват на код 1600. Не се посочват съдружниците, които само получават дивиденди за дялово участие.

Средният брой през годината на лицата, посочени на кодове 1400,1500,1530 и 1600 кол. 1 и 2, се изчислява чрез сумиране на техния брой за всеки месец и полученият сбор се разделя на 12.

19. На **код 3300** се посочват осигурителните вноски за сметка на работодателя на работещите без трудово и служебно правоотношение. Това са социалните и здравни осигуровки за хонорари, лекторски и др. подобни възнаграждения, за начислени суми по граждански договори, за начислени суми по договор за управление и контрол, и суми за наетите лица по чл.111 от КТ. Не трябва да се посочват социалните и здравни осигуровки на работещите собственици (посочени на код 1600) - тези суми са за сметка на самоосигуряващото се лице.

Забележки:

Използвани съкращения: **ЗДС** – Закон за държавния служител; **ЗКПО** – Закон за корпоративното подоходно облагане; **КСО** – Кодекс за социалното осигуряване; **КТ** – Кодекс на труда.

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

**СПРАВКА ЗА ЧЛЕНОВЕТЕ И ДОБРОВОЛНИТЕ СЪТРУДНИЦИ НА
ПРЕДПРИЯТИЯТА С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ КЪМ 31.12.2015 ГОДИНА**

Показатели	Код на реда	Брой
а	б	1
Членове - общо	66270	
- физически лица	66271	
- юридически лица	66272	
Доброволни сътрудници	66280	
Отработени часове от доброволни сътрудници	66290	

Дата: Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

Справката се попълва от всички предприятия с нестопанска цел. Тя съдържа информация за техните членове и доброволни сътрудници към края на отчетната 2015 година. На код 66270 се записва общият брой членове (физически и юридически лица) на съюзи, федерации, сдружения, камари, асоциации, движения, клубове и др. като сбор от код 66271 и код 66272. На код 66271 се записва броят на членуващите физически лица, а на код 66272 – броят на юридическите лица – членове на съответната организация с нестопанска цел. На код 66280 се записва броят на заетите на доброволни начала сътрудници в предприятията с нестопанска цел. Това са лица, работещи, без да получават възнаграждение за положения труд. На код 66290 се посочват действително отработените часове на доброволно заетите сътрудници за отчетната 2015 година. В случай, че предприятието не разполага с точна информация за техния брой, необходимо е да се направи приблизителна оценка.

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

СПРАВКА ЗА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА И РАЗВОЙНА ДЕЙНОСТ (НИРД) ПРЕЗ 2015 ГОДИНА

Отчетна единица:

Обслужвана икономическа дейност (двузначен код по КИД - 2008)

Раздел I. Разходи за НИРД по области на науката

	Код на реда	Общо	Естествени науки	Технически науки	Медицински науки	Селскостопански науки	Обществени науки	(Хил. левове)	
								Хуманитарни науки	науки
a	6	1	2	3	4	5	6	7	
А. Разходи за НИРД - общо (110+120)	100								
Текущи разходи за НИРД (130+140+150) в т.ч. за персонал, зает с НИРД	110								
Разходи за придобиване на ДМА, предназначени за НИРД в т.ч. за машини и оборудване	120								
Б. Текущи разходи по видове изследвания (110)									
Разходи за фундаментални изследвания	130								
Разходи за приложни изследвания	140								
Разходи за експериментални разработки	150								

Раздел II. Разходи за НИРД по източници на средствата

	Код на реда	Отчет	(Хил. левове)	
			а	1
Разходи за НИРД - общо (210+220)	200			
Национални източници - общо (211+214)	210			
Предприятия / Собствена стопанска дейност, различна от НИРД	211			
Бюджетни организации и правителствени фондове (ФНИ, НИФ)	212			
Висши училища	213			
Нетърговски организации	214			
Чуждестранни източници - общо (221+222+223+224)	220			
Чуждестранни предприятия (228+229)	221			
- предприятия от Вашата група предприятия	228			
- други чуждестранни предприятия	229			
Европейска комисия	222			
Международни организации	223			
Други чуждестранни източници	224			

Раздел III. Разходи за НИРД по социално-икономически цели

	Код на реда	Отчет	(Хил. левове)	
			а	1
Разходи за НИРД - общо (701+714)	700			
Проучване и експлоатация на земната повърхност, водите и атмосферата	701			
Опазване на околната среда	702			
Граждански космически изследвания	703			
Развитие на транспорта, телекомуникациите и друга инфраструктура	704			
Производство, съхранение, разпределение и използване на енергията	705			
Усъвършенстване на промишленото производство и технологиите	706			
Развитие на здравеопазването	707			
Развитие на селското и горско стопанство и риболова	708			
Развитие на образованието	709			
Културни, развлекателни и религиозни дейности	710			
Изследване на политически и социални системи, структури и процеси	711			
Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от публични университетски фондове	712			
Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от други източници	713			
Отбрана	714			

Раздел IV. Персонал, зает с НИРД, по области на науката

	Код на реда	Общо		Естествени науки		Технически науки		Медицински науки		Селскостопански науки		Обществени науки		Хуманитарни науки	
		общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени
Непреизчислени в еквивалент на пълна заетост:															
Персонал - общо (310+320)	300														
Изследователи	310														
Друг персонал, зает с НИРД	320														
Преизчислени в еквивалент на пълна заетост*:															
Персонал - общо (311+321)	301														
Изследователи	311														
Друг персонал, зает с НИРД	321														

Раздел V. Персонал, зает с НИРД, по степен на образование

	Код на реда	Общо		Висше образование		По образователна степен:						Друго образование		
		общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	Доктори и доктори на науките		Бакалаври и магистри		Професионални бакалаври		общо	в т.ч. жени	
						общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени			общо
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
Непреизчислени в еквивалент на пълна заетост:														
Персонал - общо (410+420)	400													
Изследователи	410													
Друг персонал, зает с НИРД	420													
Преизчислени в еквивалент на пълна заетост*:														
Персонал - общо (411+421)	401													
Изследователи	411													
Друг персонал, зает с НИРД	421													

Средният брой през годината се изчислява чрез сумиране на броя на лицата, заети с НИРД, за всеки месец и полученият сбор се разделя на 12.

*Преизчисляването в еквивалент на пълна заетост се извършва на базата на продължителността на работното време, ангажирано с НИРД, през годината. Например:

- ако 3 лица са използвали половината от годишния си фонд работно време за осъществяване на научни разработки (50%), то еквивалентът на тяхната заетост с НИРД е = (3 x 0,5) = 1,5;

- ако 2 лица са използвали 20% от годишния си фонд работно време за осъществяване на научни разработки, то еквивалентът на тяхната заетост с НИРД е = (2 x 0,2) = 0,4;

- ако 1 лице, заето с НИРД, е работило само през половината година, то еквивалентът на неговата заетост с НИРД е = (1 x 0,5) = 0,5.

Раздел VI. Изследователи по възрастови групи
(непреизчислени в еквивалент на пълна заетост)

Възрастови групи	Код на реда	Общо	
		общо	в т.ч. жени
а	6	1	2
Изследователи - общо (511 ÷ 516)	510		
под 25 г.	511		
25 - 34 г.	512		
35 - 44 г.	513		
45 - 54 г.	514		
55 - 64 г.	515		
65 и повече г.	516		

Гражданство	Код на реда	Общо	
		общо	в т.ч. жени
а	6	1	2
Изследователи – общо (611 ÷ 618)	610		
Българско	611		
На държава членка на ЕС	612		
На друга европейска държава	613		
На държава от Северна Америка	614		
На държава от Централна и Южна Америка	615		
На държава от Азия	616		
На държава от Африка	617		
На други държави	618		

(Среден брой през годината)

Дата: Ръководител: Съставител: Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

УКАЗАНИЯ

Формулярът се попълва от всички предприятия, фирми, научни институти и организации, Българската академия на науките, Селскостопанската академия, висшите училища, университетските болници и други организации на самостоятелен баланс, които независимо от вида на основната си дейност през 2015 г. са извършвали научноизследователска и развойна дейност (НИРД) - т.е. ако поне едно лице от персонала през цялата година е било заето с НИРД. В карето "Обслужвана икономическа дейност" се посочва кода на отрасловия раздел, за който е предназначена преобладаващата част от НИРД, съгласно Класификацията на икономическите дейности - КИД - 2008.

Научноизследователската и развойна дейност включва всяка творческа работа, която се провежда систематично с цел да се увеличи обемът на знанията, включително познанието за човека, културата и обществото, както и използването на този обем от знания за нови приложения. Основният критерий, който служи да се ограничи научноизследователската и развойна дейност от широката гама подобни дейности, основаващи се на науката и технологиите, е наличието, в рамките на НИРД, на значителен елемент на новост и на отстраняване на научната и/или техническата неопределеност. Клиничните изпитвания на лекарства I, II и III фаза също се третират като НИРД.

На **код 100** "Разходи за НИРД - общо" се посочва общата сума на текущите разходи за НИРД и на разходите за придобиване на ДМА, предназначени за НИРД, независимо от източника на финансиране.

На **код 110** "Текущи разходи за НИРД" се посочват данни за разходите за материали, за външни услуги, за персонал и другите разходи за дейността. **Не се включват** разходите за амортизация.

На **код 111** "Разходи за персонала, зает с НИРД" се посочват разходите за заплати и други възнаграждения (вкл. по граждански договори), както и разходите за осигуровки. **Не се включват** възнагражденията на помощния персонал, които обаче са включени в текущите разходи за НИРД на код 110.

На **код 120** се посочват данни за направените разходи за придобиване на ДМА, предназначени за НИРД.

Текущите разходи за НИРД, посочени на **код 110** следва да се разпределят (може и приблизително по Ваша преценка) според вида на научните изследвания (разработки), за които са направени:

- Разходи за фундаментални изследвания (**код 130**) - посочват се разходите за експериментални или теоретични изследвания, имащи за цел главно придобиването на нови знания, без да се има предвид тяхното конкретно приложение или използване. Резултатите от фундаменталните изследвания обикновено не се комерсиализират, а са предмет на публикации в научни списания или на обмен между заинтересовани лица и организации.

- Разходи за приложни изследвания (**код 140**) - посочват се разходите за оригинални изследвания, извършвани с цел придобиване на нови знания, които обаче са насочени главно към постигане на определени практически цели и задачи.

- Разходи за експериментални разработки (**код 150**) - посочват се разходите за системни разработки, базирани върху налични знания, с цел да се произведат нови материали, продукти и устройства; да се внедрят нови методи, системи и услуги или значително да се усъвършенстват вече съществуващите.

Разходите за НИРД се разпределят по области на науката в зависимост от насочеността на научните изследвания (разработки).

Данните за разходите за НИРД, посочени на код 100, код 200 и код 700 трябва да бъдат равни.

В Раздел II. Разходи за НИРД по източници на средствата общата сума на направените през годината разходи за НИРД се разпределя по видове национални и чуждестранни предприятия, институции и организации. Средствата, с които е осъществена НИРД, могат да бъдат получени под различна форма – приходи от продажба на продукти от НИРД по договор с други предприятия, висши училища или бюджетни организации; приходи от собствена стопанска дейност, различна от НИРД; субсидии от държавния бюджет, средства от правителствени фондове (Фонд научни изследвания (ФНИ), Национален иновационен фонд (НИФ)); безвъзмездна финансова помощ от Европейската комисия, международни организации и правителства на други държави.

Разпределението, в **Раздел III**, на разходите за НИРД по социално-икономически цели се извършва **според крайната цел, за която е предназначена НИРД**, както следва:

Проучване и експлоатация на земната повърхност, водите и атмосферата (**код 701**) - разходите за НИРД, свързана с: проучване на земната повърхност, залежите на полезни изкопаеми (минерали, нефт, природен газ), моретата, океаните, атмосферата; климатичните и метеорологични изследвания и хидрологията.

Опазване на околната среда (**код 702**) - разходите за НИРД, свързана с: осъществяване на контрол над замърсяването, идентифициране на източниците и причините за замърсяване, неговото разпространение и влияние върху хората, флората, фауната, микроорганизмите и биосферата; създаване на устройства за следене и измерване на всички видове замърсявания; превенция и премахване на замърсяването.

Граждански космически изследвания (**код 703**) - разходите за НИРД, свързана с разработки и приложни изследователски програми за проучване на космоса, включително дейността на космически лаборатории. Не се включват разходите за НИРД за космически изследвания с отбранителна цел, които следва да се посочат на код 714 "Отбрана".

Развитие на транспорта, телекомуникациите и друга инфраструктура (**код 704**) - разходите за НИРД, свързана с развитие на транспортната, телекомуникационната и водоснабдителна системи; строителството на сгради и други строителни съоръжения.

Производство и разпределение на енергията (**код 705**) - разходите за НИРД, свързана с: производството, съхранението, разпределението и рационалното използване на всички видове енергия; повишаване ефективността на енергийното производство и разпределение.

Усъвършенстване на промишленото производство и технологиите (**код 706**) - разходите за НИРД, свързана с: усъвършенстване и повишаване на икономическата ефективност и конкурентноспособността на промишленото производство.

Развитие на здравеопазването (**код 707**) - разходите за НИРД, свързана с: опазване, подобряване и възстановяване на здравословното състояние на хората; социални грижи за деца, възрастни и други специални категории хора с увреждания или с хронични заболявания.

Развитие на селското и горско стопанство и риболова (**код 708**) - разходите за НИРД, свързана с подпомагане развитието на: селското, горското стопанство, риболова, производството на хранителни продукти; контрола над използването на химически изкуствени торове; ветеринарната медицина.

Развитие на образованието (**код 709**) - разходите за НИРД, свързана с всички степени на образователната подготовка и с всички форми на обучение.

Културни, развлекателни и религиозни дейности (**код 710**) - разходите за НИРД, свързана с проучване на влиянието, което оказват върху общественния живот такива социални явления като културни, развлекателни, спортни и религиозни дейности.

Изследване на политически и социални системи, структури и процеси (**код 711**) - разходите за НИРД, свързана с: изследване

на политически структури на обществото; на социални процеси, изменения и конфликти; развитие на системи за социална сигурност и социално подпомагане; социални аспекти на организацията на работа.

Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от публични университетски фондове (**код 712**) - разходите за НИРД (финансирана от публични университетски фондове) в областта на естествените, техническите, медицинските, селскостопанските, обществените и хуманитарните науки.

Отбрана (**код 714**) - разходите за НИРД, осъществявана за военни цели. Не се включват разходите на Министерство на отбраната за граждански изследвания, които трябва да се отнесат към някоя от останалите социално-икономически цели.

Изследователи (код 310, код 410, код 510, код 610) са професионалните специалисти, пряко ангажирани в извършването на научноизследователска и развойна дейност, т.е. които работят по формулирането и създаването на нови знания, продукти, процеси, методи и системи, както и по ръководенето на съответните теми (проекти). Към тази категория се отнасят и редовните докторанти, тъй като изготвянето на дисертационен труд отговаря на дефиницията за НИРД.

Друг персонал, зает с НИРД (код 320 и код 420) - обхваща техническия и помощен персонал. Към технически персонал се отнасят лицата, притежаващи необходимите знания и опит в една или няколко области на науката, които работят под ръководството и контрола на изследователите. Помощен персонал са квалифицирани и неквалифицирани работници и специалисти, които участват в изпълнението на научноизследователски проекти. Не се включват лицата, непряко свързани с НИРД като охрана, портиери, работници в столовете, счетоводители и други.

В Раздел IV. Персонал, зает с НИРД, по области на науката разпределението по науки става **според научната област, в която работят лицата**, а тя може и да не съвпада с тази от дипломата им за завършено образование.

В Раздел V. Персонал, зает с НИРД, по степен на образование заетите лица се разпределят според образователната степен, която притежават. Лицата, с научна степен "доктор на науките" и "доктор", независимо че имат и образователна степен "магистър", се посочват само в колона 5, а жените от тях - в колона 6.

В Раздел VI. Изследователи по възрастови групи се посочва броят на изследователите според навършената възраст в години към 31.12.2015 година.

В Раздел VII. изследователите се разпределят според гражданството, което притежават. Български гражданин, който е и гражданин на друга държава, се смята само за български гражданин.

В колони 5 и 6 на Раздел VII се посочват изследователите с гражданска принадлежност към някоя от следните държави членки на Европейския съюз: Австрия, Белгия, Великобритания, Германия, Гърция, Дания, Естония, Ирландия, Испания, Италия, Кипър, Латвия, Литва, Люксембург, Малта, Нидерландия, Полша, Португалия, Румъния, Словакия, Словения, Унгария, Финландия, Франция, Хърватия, Чехия и Швеция.

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ

ЕИК по БУЛСТАТ/ ТР									

Отчетна единица:
.....

Попълва се от приходната администрация
Териториална дирекция на НАП
ТСБ
Входящ № и дата

ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА ЗАСТРАХОВАТЕЛИТЕ ПРЕЗ 2015 ГОДИНА

Данните в годишния отчет за дейността се попълват от всички застрахователни и презастрахователни предприятия, които са лицензирани по реда на действащото законодателство, на основание чл. 20 от Закона за статистиката.

Представянето на годишния отчет за дейността е **задължително** съгласно Закона за статистиката, Националната статистическа програма за 2016 г. и Закона за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО), в срок до 31 март 2016 година.

Неизпълнението на задълженията за попълване и представяне на годишния отчет за дейността се санкционира по чл. 52 от Закона за статистиката и чл. 276 от ЗКПО.

Данните за Вашето предприятие се ползват и защитават съгласно действащата нормативна уредба, като се гарантира тяхната конфиденциалност.

№	Наименование на формуляра	Стр.
1.	Справка за предприятието през 2015 година	
2.	Справка за местните единици за 2015 година	
3.	Справка за група предприятия през 2015 година	
4.	Баланс към 31.12. 2015 година	
5.	Отчет за доходите за 2015 година	
6.	Отчет за собствения капитал за 2015 година	
7.	Отчет за паричните потоци за 2015 година	
8.	Справка за нетекущите (дълготрайните) активи към 31.12. 2015 година	
9.	Справка за застрахователните премии и обезщетения по застрахователни договори за 2015 година	
10.	Справка за брунтните застрахователни премии за 2015 година по институционални сектори, начислени от застрахователните дружества по общо застраховане	
11.	Справка за разходите за придобиване на дълготрайни материални активи за 2015 година	
12.	Справка за платените данъци и такси през 2015 година	
13.	Справка за получените субсидии и инвестиционни помощи и извършените разходи за 2015 година	
14.	Справка за притежаваните дългови ценни книжа и финансови деривати по институционални сектори към 31.12. 2015 година	
15.	Отчет за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд за 2015 година	
16.	Справка за научноизследователската и развойна дейност (НИРД) през 2015 година	

СПРАВКА ЗА ПРЕДПРИЯТИЕТО
ПРЕЗ 2015 ГОДИНА

ЕИК по БУЛСТАТ/ ТР									

I. Име и адрес на предприятието

Наименование на предприятието:		<input type="text"/>	
Адрес за контакт (офис) :			
Област	<input type="text"/>		
Община	<input type="text"/>	Район *	<input type="text"/>
Град/село	<input type="text"/>	Код по ЕКАТТЕ**	<input type="text"/>
Пощенски код	<input type="text"/>		
Улица	<input type="text"/>	Номер	<input type="text"/>
Булевард	<input type="text"/>	Блок	<input type="text"/>
Ж. к.	<input type="text"/>	Вход	<input type="text"/>
Квартал	<input type="text"/>	Етаж	<input type="text"/>
Площад	<input type="text"/>	Апартамент	<input type="text"/>
Друго	<input type="text"/>	Пощенска кутия	<input type="text"/>
Електронна поща	<input type="text"/>		
Интернет страница	<input type="text"/>		
Мобилен телефон	<input type="text"/>	Факс ***	<input type="text"/>
Телефони ***	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Забележка: Попълват се данните на предприятието, а не на счетоводното предприятие.

II. Собственост към 31.12.2015 година

Собствеността на предприятието е:	Относителен дял от капитала в %
Държавна	<input type="text"/>
Общинска	<input type="text"/>
Частна на местно лице	<input type="text"/>
Частна на чуждестранно лице	<input type="text"/>
Частна на неправителствена организация	<input type="text"/>
Общо	100.00

При попълването на **собствеността** да се имат предвид следните пояснения:

– Частна на местно лице - собственост на българско юридическо или физическо лице, включително и собственост на чуждестранно физическо лице, придобило статут на български гражданин по законоустановения ред;

– Частна на чуждестранно лице - собственост на чуждестранно юридическо или физическо лице, което по смисъла на Закона за чужденците в Р България не е български гражданин;

В случай на двойно гражданство, собственикът сам определя дали е български или чужд гражданин и в зависимост от това се определя формата на частна собственост.

* Попълва се за Столична община и градовете Пловдив и Варна.

** Попълва се в ТСБ.

*** В първата клетка се изписва кодът за национално избиране, а във втората - номерът на телефона/факса.

III. Местонамиране (държава) на крайния (ултимативния) чуждестранен собственик на предприятието

Държава			
Код на държавата (ISO)**			

Попълва се държавата, в която е резидент ултимативния чуждестранен собственик (при предприятия група това е последното предприятие, осъществяващо контрол, което не е собственост на друго предприятие).

IV. Място на извършване на дейността

На колко места (адрес, населено място) Вашето предприятие извършва дейността си ?		<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Ако броят на местата е повече от 1, попълнете и съответния брой приложения „Данни за местните единици“.				
Населено място, в което предприятието извършва преобладаващата си дейност.				
<input type="text"/>				
Област	<input type="text"/>			
Община	<input type="text"/>			
Град/село	<input type="text"/>	Район*	<input type="text"/>	
		Код по ЕКАТТЕ**	<input type="text"/>	

V. Икономическа дейност

№	Дейности, които е извършвало предприятието	Относителен дял на приходите от дейността през 2015 г. в %	Код по КИД-2008**	Код по НКИД-2003**
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

В този раздел се посочват дейностите, извършвани от предприятието през 2015 година. За тяхното описание трябва да се използва Класификацията на икономическите дейности – КИД-2008, която е публикувана на интернет страницата на НСИ – www.nsi.bg

VI. Правен статут на предприятието

№	Правен статут на предприятието	Отбележете със знак "X" правния статут на предприятието
1.	Акционерно дружество	
2.	Взаимозастрахователна кооперация	
3.	Клон на застрахователно предприятие с централен офис в държава, която не е член на Европейското икономическо пространство	
4.	Клон на застрахователно предприятие с централен офис в държава, която е член на Европейското икономическо пространство	
5.	Други	

* Попълва се за Столична община и градовете Пловдив и Варна.

** Попълва се в ТСБ.

VII. Фамилен бизнес**Фамилен бизнес ли е дейността на Вашето предприятие?** ДА НЕ

Дейността на предприятието, независимо от големината му, е **фамилен бизнес**, когато е изпълнено едно от двете условия:

1. Мнозинството от дяловете, които дават право на вземане на решение, са притежание на физическото лице, създало или придобило предприятието, и/или неговите съпруг(а), деца, родители и/или други преки наследници и поне един представител на семейството или рода участва официално в управлението на предприятието.

2. Ако акции на предприятието се търгуват на борсата - физическото лице, създало или придобило предприятието, и/или неговите съпруг(а), деца, родители и/или други преки наследници, трябва да притежават (заедно) най-малко 25% от акциите, даващи право на глас и поне един представител на семейството или рода да участва официално в управлението на предприятието.

Пол на лицето, което управлява фамилия бизнес: МЪЖ ЖЕНА

* Попълва се за Столична община и градовете Пловдив и Варна.

** Попълва се в ТСБ.

СПРАВКА ЗА МЕСТНИТЕ ЕДИНИЦИ ЗА 2015 ГОДИНА

ДАНИ ЗА МЕСТНАТА ЕДИНИЦА

Пореден номер

--	--	--	--

Наименование на местната единица:

--

Място на извършване на дейността:

Област Община Район * Град/село Код по ЕКАТТЕ** Пощенски код Код на поречие** Улица Номер Булевард Блок Ж. к. Вход Квартал Етаж Площад Апартамент Друго Пощенска кутия Електронна поща Интернет страница Мобилен телефон Факс *** Телефони *** Вид дейност-описание Код (КИД 2008)** Код (НКИД 2003)** Среден списъчен брой на наетите лица по трудово или служебно правоотношение Среден брой през годината на наетите лица по договор за управление и контрол Среден брой през годината на работещите собственици Среден брой през годината на наетите лица, които имат само граждански договор и не работят при друг работодател

* Попълва се за Столична община и градовете Пловдив и Варна.

** Попълва се в ТСБ.

*** В първата клетка се вписва кодът за национално избиране, а във втората - номерът на телефона/факса.

УКАЗАНИЯ

Местни единици:

Съгласно определението на ЕВРОСТАТ, местна единица „МЕ“ е предприятие или част от предприятие, което извършва дейност на собствен адрес и с постоянен персонал (минимум един човек на непълнен работен ден). Предприятието, отговорно за една или повече МЕ трябва да има възможност да предоставя информация за нея/тях.

“Наименование на МЕ”: Името на МЕ трябва да е уникално. То се образува като към името на предприятието се прибави населеното място, район, квартал или ж.к.. В случай, че има повече от една местна единица в един и същ район/квартал/ж.к. се добавя описание или пореден номер. Ако управлението на предприятието е на адрес, различен от този на описаните местни единици, създайте и местна единица на офиса, от който се извършва управлението. За такава местна единица името се формира като към името на предприятието се добави текста „- ОФИС“.

“Място на извършване на дейността” е възможно най-детайлният адрес на местната единица, за който предприятието може да предостави данни (подробен адрес, населено място, община, област).

“Среден списъчен брой на наетите лица по трудово или служебно правоотношение” за местната единица. Сумата от наетите лица в местните единици да е равна на код 1000, к. 1 от „Отчет за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд“ за предприятието.

“Среден брой през годината на наетите лица по договор за управление и контрол” за местната единица. Сумата от наетите лица по договор за управление и контрол в местните единици да е равна на код 1400, к. 1 от „Отчет за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд“ за предприятието.

“Среден брой през годината на работещите собственици” за местната единица. Сумата от работещите собственици в местните единици да е равна на код 1600, к. 1 от „Отчет за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд“ за предприятието.

“Среден брой през годината на наетите лица, които имат само граждански договор и не работят при друг работодател” за местната единица. Сумата от наетите лица, които имат само извънтрудови правоотношения (граждански договор) и не работят при друг работодател в местните единици да е равна на код 1510, к. 1 от „Отчет за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд“ за предприятието.

**СПРАВКА ЗА ГРУПА ПРЕДПРИЯТИЯ
ПРЕЗ 2015 ГОДИНА**

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

Обща информация за Групата от предприятия (ГП):

1.	Вашето предприятие част от ГП ли е? <i>(Моля, отбележете само един отговор! Виж Указанието за определение на ГП)</i>	
	• ДА , Глава на местна ГП (моля, попълнете 2.1.1, 2.1.2, 3 и Приложение 1)	1
	• ДА , Глава на Многонационална ГП (моля, попълнете 2.1.1, 2.1.2, 3 и Приложение 1)	2
	• ДА , Предприятие, част от местна ГП (моля, попълнете 2.1.1, 2.1.2, 4 и 5)	3
	• ДА , Част от местно контролирана многонационална ГП (моля, попълнете 2.1.1, 2.1.2, 4 и 5)	4
	• ДА , Част от чуждо контролирана многонационална ГП (моля, попълнете 2.1.1, 2.1.2, 2.2, 4 и 6)	5
	• НЕ (въпросникът приключва тук)	0
2.	Идентификация на ГП <i>(Моля, впишете името на ГП, държавата на регистрацията)</i>	
	2.1.1. Наименование на ГП (кирилица)	<input type="text"/>
	2.1.2. Наименование на ГП (латиница)	<input type="text"/>
	2.2. Държава на регистрацията на ГП <i>(предприятие - майка)</i>	<input type="text"/> <i>Име на държавата</i> <input type="text"/> <i>Код ISO*</i>
3.	Характеристики на ГП:	
	3.1. Основна дейност <i>(до втори знак по КИД 2008 – виж Приложение 2)</i>	<input type="text"/>
	3.2. Допълнителна дейност <i>(до втори знак по КИД2008 – виж Приложение 2)</i>	<input type="text"/>
	3.3. Брой на предприятията в ГП <i>(без „Главата“ на ГП)</i>	<input type="text"/>
	3.4. Брой на заетите лица в ГП <i>(общо за групата за 2015 г.)</i>	<input type="text"/>
3.5. Нетен размер на приходите от дейността в хил. лв. <i>(консолидиран за 2015 г.)</i>	<input type="text"/>	
4.	Идентификация на прекия собственик: <i>(Моля, впишете Вашия пряк собственик с най-голям процент на притежание (може и по-малко от 50 % от собствения капитал, акции и др.))</i>	
	4.1.1. Наименование на собственика <i>(кирилица)</i>	<input type="text"/>
	4.1.2. Наименование на собственика <i>(латиница)</i>	<input type="text"/>
	4.2. Държава на собственика:	<input type="text"/> <i>Име на държавата</i> <input type="text"/> <i>Код ISO*</i>
	4.3. ЕИК на собственика <i>(ако е българско юридическо лице)</i>	<input type="text"/>
4.4. Процент на собствеността:	<input type="text"/> , <input type="text"/>	
5.	Идентификация на крайния (ултимативния) собственик <i>(ако е българско юридическо / физическо лице)</i>	
	5.1. Наименование на ултимативния собственик на ГП <i>(кирилица)</i>	<input type="text"/>
	5.2. ЕИК на ултимативния собственик <i>(юридическо лице)</i>	<input type="text"/>
	5.3. ЕГН на ултимативния собственик <i>(физическо лице)</i>	<input type="text"/>
	Данни за контакт	
	5.4. Телефон**	<input type="text"/>
	5.5. Електронна поща	<input type="text"/>
5.6. Интернет страница	<input type="text"/>	
6.	Идентификация на крайния (ултимативния) собственик <i>(ако е чуждо юридическо/физическо лице)</i>	
	6.1. Наименование на ултимативния собственик <i>(кирилица)</i>	<input type="text"/>
	6.2. Наименование на ултимативния собственик <i>(латиница)</i>	<input type="text"/>
	6.3. Държава на регистрацията на ултимативния собственик на ГП	<input type="text"/> <i>Име на държавата</i> <input type="text"/> <i>Код ISO*</i>
	Данни за контакт	
6.3. Телефон**	<input type="text"/>	
6.4. Електронна поща	<input type="text"/>	
6.5. Интернет страница	<input type="text"/>	

* Попълва се в ТСБ.

** В първата клетка се вписва кода за национално избиране/кода на мобилния оператор, а във втората номера на телефона/факса. (отнася се за всички полета от този вид във въпросника).

УКАЗАНИЯ

Въпросникът има за цел да се открият сложни и големи предприятия, извършващи икономическа дейност на територията на Република България и формирани статистически единици от вид „Група предприятия“ по смисъла на:

- 1) Регламент на Съвета (ЕЕС) № 696/93 за изследване и анализ на статистически единици от производствената система на Общността;
- 2) Регламент на Съвета (177/2008) за Статистическите бизнес регистри;
- 3) Европейско законодателство за малките и средни предприятия (Регламент № 96/280/ЕС);
- 4) Директива (2001/34/ЕО) относно допускането на ценни книжа до официална регистрация на фондова борса и относно информацията, която подлежи на публикуване;
- 5) Втора директива на Съвета (89/646/ЕЕС) за координиране на законите, регламентите и административните постановления, отнасящи се до кредитните институции;
- 6) Закон за счетоводството на Р България.

Под статистическа единица от вид „Група предприятия“ се разбира група от две и повече юридически лица (предприятия), свързани помежду си с правни (юридически) и/или финансови връзки, контролирани от т.н. „Глава на групата или предприятие-майка“. Предприятието-майка е местно или чуждестранно юридическо лице, което не е контролирано директно или индиректно от друго юридическо лице. Групата предприятия се състои от Предприятие-майка и филиали (дъщерни компании).

1. Типове групи предприятия:

1.1 Многонационални - Група предприятия с поне две предприятия, намиращи се в различни страни:

- Част от ГП, намираща се на територията на Република България, управлявана и контролирана от **чуждестранно** юридическо или физическо лице;
- Част от ГП, намираща се на територията на Република България, управлявана и контролирана от **местно** юридическо или физическо лице;
- Част от ГП, намираща се извън територията на Република България, управлявана и контролирана от **местно** юридическо или физическо лице;

1.2 Местна – Група предприятия, съставена от две и повече правни единици (юридически лица), които са местни (извършват икономическа дейност на територията на Р България), управлявана и контролирана от местно юридическо или физическо лице.

2. Идентификация на ГП

При верига от свързани предприятия за определяне на ултимативния български или чуждестранен собственик се прилага правилото за „Последното предприятие, осъществяващо контрол“. Съгласно него, при наличие на свързани предприятия, при които дадено/и предприятие/я в Република България е/са собствено на чуждестранно или българско предприятие от страна X, което от своя страна е собствено на друго предприятие от страна Y, в този случай ултимативен собственик е последното предприятие от страна Y. То не е собствено на друго чуждестранно юридическо или физическо лице и осъществява непряк контрол върху предприятието, което извършва икономическа дейност на територията на Република България.

В този раздел се попълва и държавата, в която е резидент ултимативния (чуждестранен или български) собственик (юридическо или физическо лице) на предприятието, който контролира пряко или косвено повече от половината от акциите с право на глас или повече от половината от дяловете в капитала на предприятието (ГП).

3. Характеристики на ГП:

3.1 Основна дейност (до втори знак по КИД 2008)

- Тук се посочва дейността на предприятието, която формира най-голям дял на приходите от продажби/услуги/финансови приходи/лихви и т.н в зависимост от вида на дейност на предприятието (съгласно справка за Предприятието).

3.2 Допълнителна дейност (до втори знак по КИД2008)

- Допълнителна е дейността, която е отделна от основната дейност и произвежда продукти или услуги в т.ч. и за трети лица. Резултатите от допълнителната дейност са винаги допълнителни продукти или услуги на тези, получени от основната дейност.

3.3 Брой на предприятията, включени в ГП, независимо дали са български или чужди правни единици („Главата“ на ГП не се включва).

3.4 Брой на заетите лица в ГП

Тук се посочва сумата (за всички предприятия в ГП) от:

- **Среден списъчен брой на наетите лица по трудово или служебно правоотношение** (код 1000, колона 1 от Отчета за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд);
- **Среден брой през годината на наетите лица по договор за управление и контрол** (код 1400, колона 1 от Отчета за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд);
- **Среден брой през годината на наетите лица, които имат само граждански договор и не работят при друг работодател** (код 1510, колона 1 от Отчета за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд);
- **Среден брой през годината на работещите собственици** (код 1600, колона 1 от Отчета за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд).

4. Идентификация на прекия собственик:

При верига от свързани предприятия за определяне на прекия местен или чуждестранен собственик се прилага правилото за най-голям или равен процент собствено на друго юридическо лице.

5. ЧЛЕНОВЕ НА ГП:

Приложение 1 се попълва при отговор „1“ или „2“ на Въпрос 1 („Вашето предприятие част от ГП ли е?“) от справката за ГП. Понятието „контрол“ отразява отношенията между „Правната единица - Предприятие-майка“ и „Правната единица – член от групата“. Контролът между юридическите лица е сложно понятие от икономическа гледна точка. Оперативните правила за изграждане на връзки между правни единици в рамките на ГП трябва да се обосновават на наблюдавания критерий: „доказателство за контрол“. Поради което достатъчно е поне един от следните случаи да бъде наличен, с цел определяне връзката на пряк или непряк контрол между две юридически (правни) единици:

- 1) юридическо лице, пряко притежава повече от 50 % от право на глас на друго юридическо лице (пряк контрол);
- 2) юридическо лице непряко притежава повече от 50 % от право на глас на друго юридическо лице, чрез дъщерни предприятия (непряк контрол);
- 3) Наличие на специално законодателно постановление или наредба, което дава право на правителството да определя корпоративната политика или да назначава директорите на юридическото лице (правна единица);
- 4) юридическо лице, което изцяло консолидира отчетите на друго юридическо лице и няма друга правна единица, която да консолидира същото юридическо лице (контрол по силата на пълна консолидация);
- 5) Административни източници, събиращи декларации в изпълнение на специфични закони, данъчни или други изисквания за регулиране на пазара, в които е представена информация, дали дадено юридическо лице контролира едно или повече юридически лица, дори ако то притежава 50 и по-малко процента от правото си на глас (ефективен миноритарен контрол) и никое друго юридическо лице не притежава повече.

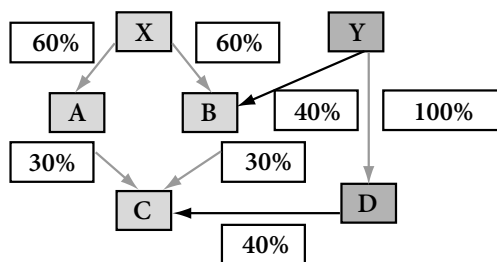
Забележка:

Възможно е, два случая (например 1 и 4) да се прилагат едновременно. Като се има предвид правилото, че една правна единица не може да се контролира от две други правни единици, де факто трябва да бъде избрана контролираща правна единица. Случай 4, може да се разглежда с по-малка тежест от случай 1, защото може да има ситуации на консолидация с по-малко от 50% собствено и ситуации без консолидация с над 50% участие в собствеността.

Пример за определяне на „Контрол“ между единици:

Фирма X притежава 60% от A и B, а A и B притежават по 30% от собствеността на C, което означава че X непряко контролира C. Въпреки че притежава непряко (60% * 30%) + (60% * 30%) = 36% от акционерния капитал на C, X контролира фирмата C чрез своите две дъщерни дружества A и B, чрез комбиниране на правото си на глас в C, което е (30% + 30%) = 60%. От друга страна фирма Y притежава 40% от B и 100% от фирма D, а D притежава 40% от C. Или Y притежава (40% * 30%) + (100% * 40%) = 52% от собствеността на C, но няма да има сила да я контролира, защото притежава само 40% от правото на глас в C. С други думи, правото на глас на фирма X е в резултат от връзките между X->A->C и X->B->C и се натрупва при определяне на действителния контрол (този контрол често се нарича „кумулятивен контрол“). – Фигура 1.

В Приложение 1 - в колона „Вид контрол“ се отбелязва с X съответния вид - пряк (директен) в колона б, непряк (индиректен) в колона 7. В колона 8 се вписва процентът на собственост/контрол

При отговор „2“ на въпрос 1 („Вашето предприятие част от ГП ли е?“) от Справката за група предприятия, в Приложение 1 се попълват и дейност по КИД-2008, заети и оборот на предприятията в чужбина (до 2014 г. информацията е предоставяна на БНБ, като част от форма СПБ-13 за структурата и дейността на чуждестранните предприятия, контролирани от български предприятия).

За **брой заети лица** се посочва средногодишният брой заети лица. Броят заети лица се определя като общият брой лица, които работят в предприятието в чужбина (включително работещите собственици, партньори, които постоянно работят в единицата и неплатени работещи в нея членове на семейството), както и лица, които работят извън единицата, които принадлежат към нея и получават възнаграждение от нея (например търговски представители, персонал по доставките, екипи за ремонт и поддръжка). Той включва лица, които отсъстват за кратък период от време (например отпуск по болест, платен отпуск или специален отпуск) и тези, които са в стачка, но не и тези, които отсъстват за неопределен период от време. Включват се и работниците на непълнен работен ден, които се третираат като такива съгласно законодателството на държавата, в която се намира предприятието в чужбина, и които присъстват във ведомостта, както и сезонните работници, стажантите и надомните работници, фигуриращи във ведомостта. Броят заети лица изключва работната ръка, предоставена от други предприятия, лица, които извършват ремонтни дейности и поддръжка в предприятието от името на други предприятия, както и тези, които отбиват задължителна военна служба. В случай, че не разполагате с данни за броя заети лица, посочете броя на наетите лица.

Оборотът представлява общите суми, фактурирани от предприятието в чужбина през отчетния период и това съответства на продажбите на стоки и услуги, предоставяни на трети страни. Оборотът включва всички мита и данъци върху стоките и услугите, фактурирани от предприятието в чужбина, с изключение на данък добавена стойност, фактуриран от предприятието директно на неговия клиент и други подобни приспадащи се данъци, пряко свързани с оборота. Той включва и други финансови тежести (транспортиране, опаковане и други) прехвърлени на клиента, дори когато тези финансови тежести са изброени поотделно във фактурата. Намалението на цените, отбив от цената и обезценяването, както и стойността на върнатата опаковка трябва да бъде приспадната.

Приходът, класифициран като друг приход от основна дейност, финансовите приходи и извънредните приходи по сметките на предприятието се изключват от оборота. Оперативни субсидии, получени от публични власти или институции на Европейския съюз също се изключват.

Връзка с отчетите на предприятието:

Оборотът, така както е определен по-горе за статистически цели, включва счетоводното наименование „Нетен оборот“ (Net turnover).

В случай, че класификацията на икономическата дейност на предприятието в чужбина е от раздел *Финансово посредничество, без застраховане и осигуряване чрез самостоятелни фондове* вместо „Оборот“ се посочва „Производствена стойност“.

Производствена стойност се изчислява като:

- Лихви за получаване и подобен приход
- дължими лихви и подобни такси,
- + комисионни за получаване,
- + доход от акции и други ценни книжа с променлив доход,
- + нетна печалба или нетна загуба от финансови операции,
- + други приходи от основна дейност.

В случай, че класификацията на икономическата дейност на предприятието в чужбина е от раздел *Застрахователна дейност и дейност на самостоятелни осигурителни фондове, без задължителното обществено осигуряване* се посочва „Брутни записани премии“.

В случай, че класификацията на икономическата дейност на предприятието в чужбина е от клас *Дейност на самостоятелни осигурителни фондове* в графата за оборот се посочва „Общи пенсионни вноски“. Тази характеристика включва изцяло пенсионните вноски, дължими в рамките на отчетния период по пенсионните договори, като например всички задължителни вноски, другите редовни вноски, допълнителни доброволни вноски, входящите трансфери и другите вноски.

Оборотът се попълва в хил. лв., като при отчитане на чуждестранното предприятие в чуждестранна валута оборотът се преизчислява по средния за отчетната година валутен курс на БНБ за съответната чуждестранна валута – български лев.

Приложение 2

Агрегирана класификация на икономическите дейности на ниво раздел (КИД-2008)

Код	Наименование
01	Растениевъдство, животновъдство и лов; спомагателни дейности
02	Горско стопанство
03	Рибно стопанство
05	Добив на въглища
06	Добив на нефт и природен газ
07	Добив на метални руди
08	Добив на неметални материали и суровини
09	Спомагателни дейности в добива
10	Производство на хранителни продукти
11	Производство на напитки
12	Производство на тютюневи изделия
13	Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло
14	Производство на облекло
15	Обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм
16	Производство на дървен материал и изделия от дървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене
17	Производство на хартия, картон и изделия от хартия и картон
18	Печатна дейност и възпроизвеждане на записани носители
19	Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти
20	Производство на химични продукти
21	Производство на лекарствени вещества и продукти
22	Производство на изделия от каучук и пластмаси
23	Производство на изделия от други неметални минерални суровини
24	Производство на основни метали
25	Производство на метални изделия, без машини и оборудване
26	Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти
27	Производство на електрически съоръжения
28	Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение
29	Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета
30	Производство на превозни средства, без автомобили
31	Производство на мебели
32	Производство, неклассифицирано другаде
33	Ремонт и инсталиране на машини и оборудване
35	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива
36	Събиране, пречистване и доставяне на води
37	Събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води
38	Събиране и обезвреждане на отпадъци; рециклиране на материали
39	Възстановяване и други услуги по управление на отпадъци
41	Строителство на сгради
42	Строителство на съоръжения
43	Специализирани строителни дейности
45	Търговия на едро и дребно с автомобили и мотоциклети, техническо обслужване и ремонт
46	Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети
47	Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети
49	Сухопътен транспорт
50	Воден транспорт
51	Въздушен транспорт
52	Складиране на товари и спомагателни дейности в транспорта

Код	Наименование
53	Пощенски и куриерски дейности
55	Хотелиерство
56	Ресторантьорство
58	Издателска дейност
59	Производство на филми и телевизионни предавания, звукозаписване и издаване на музика
60	Радио- и телевизионна дейност
61	Далекосъобщения
62	Дейности в областта на информационните технологии
63	Информационни услуги
64	Предоставяне на финансови услуги, без застраховане и допълнително пенсионно осигуряване
65	Застраховане, презастраховане и допълнително пенсионно осигуряване
66	Спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането
68	Операции с недвижими имоти
69	Юридически и счетоводни дейности
70	Дейност на централни офиси; консултантски дейности в областта на управлението
71	Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи
72	Научноизследователска и развойна дейност
73	Рекламна дейност и проучване на пазари
74	Други професионални дейности
75	Ветеринарномедицинска дейност
77	Даване под наем и оперативен лизинг
78	Дейности по наемане и предоставяне на работна сила
79	Туристическа агентска и операторска дейност; други дейности, свързани с пътувания и резервации
80	Дейности по охрана и разследване
81	Дейности по обслужване на сгради и озеленяване
82	Административни офис дейности и друго спомагателно обслужване на стопанската дейност
84	Държавно управление
85	Образование
86	Хуманно здравеопазване
87	Медико-социални грижи с настаняване
88	Социална работа без настаняване
90	Артистична и творческа дейност
91	Други дейности в областта на културата
92	Организиране на хазартни игри
93	Спортни и други дейности, свързани с развлечения и отдых
94	Дейности на организации с нестопанска цел
95	Ремонт на компютърна техника, на лични и домакински вещи
96	Други персонални услуги
97	Дейности на домакинства като работодатели на домашен персонал
98	Недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление
99	Дейности на екстериториални организации и служби

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

БАЛАНС КЪМ 31.12. 2015 ГОДИНА

АКТИВ			
Раздели, групи, статии	Код на реда	Сума - хил.лв.	
		текуща година	предходна година
a	б	1	2
А. Нематериални активи			
Програмни продукти	22110		
Репутация	22120		
Други	22130		
Общо за раздел А	22100		
Б. Инвестиции			
I. Земя и сгради	22210		
в т.ч. земя и сгради, използвани за собствени нужди	22211		
II. Инвестиции в дъщерни, съвместни, асоциирани и други предприятия, в които застрахователното предприятие има дялово участие			
Акции и дялове в дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	22221		
Дългови ценни книжа, издадени от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия, както и предоставените им заеми	22222		
Други дялови участия	22223		
Дългови ценни книжа, издадени от други предприятия, в които застрахователното предприятие има дялово участие, както и предоставените им заеми	22224		
Общо за група II	22220		
III. Други финансови инвестиции			
Акции и други ценни книжа с променлив доход и дялове в инвестиционни фондове	22231		
Дългови ценни книжа и други ценни книжа с фиксиран доход	22232		
в т.ч. ценни книжа, издадени и гарантирани от държавата	22239		
Участие в инвестиционни пулове	22233		
Заеми, гарантирани с ипотечи	22234		
Други заеми	22235		
Депозити в банки	22236		
Други	22237		
Общо за група III	22230		
IV. Депозити в цеденти	22240		
Общо за раздел Б	22200		
В. Инвестиции в полза на полици по застраховка "ЖИВОТ", свързана с инвестиционен фонд			
Инвестиции в земя и сгради	22310		
Други финансови инвестиции	22320		
Общо за раздел В	22300		
Г. Вземания			
I. Вземания от директни застрахователни операции			
Вземания от застраховани/застраховачи лица	22411		
в това число:			
Вземания от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	22417		
Вземания от предприятия, в които застрахователя има дялово участие	22418		
Вземания от посредници	22412		

АКТИВ			
Раздели, групи, статии	Код на реда	Сума - хил.лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
в това число:			
Вземания от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	22413		
Вземания от предприятия, в които застрахователя има дялово участие	22414		
Общо за група I	22410		
II. Вземания от презастрахователни операции	22420		
в това число:			
Вземания от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	22421		
Вземания от предприятия, в които застрахователя има дялово участие	22422		
III. Други вземания			
Вземания по регреси и абандони	22431		
в това число:			
Вземания от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	22437		
Вземания от предприятия, в които застрахователя има дялово участие	22438		
Други вземания	22432		
в това число:			
Вземания от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	22433		
Вземания от предприятия, в които застрахователя има дялово участие	22434		
Данъци за възстановяване	22435		
от тях: от общините	22436		
Общо за група III	22430		
Общо за раздел Г	22400		
Д. Други активи			
I. Други материални активи			
Машини, съоръжения и оборудване	22511		
Други	22512		
Общо за група I	22510		
II. Парични наличности и парични еквиваленти			
Парични наличности по банкови сметки	22521		
в т.ч. блокирани парични средства	22525		
Парични наличности по каса	22522		
в т.ч. легова равностойност на чуждестранната валута	22526		
Парични еквиваленти	22523		
Общо за група II	22520		
III. Други	22530		
Общо за раздел Д	22500		
Е. Разходи за бъдещи периоди и натрупан доход			
I. Натрупана лихва и рента /наем/	22610		
II. Отсрочени аквизиционни разходи	22620		
III. Други разходи за бъдещи периоди и натрупан доход	22630		
Общо за раздел Е	22600		
Сума на актива (А+Б+В+Г+Д+Е)	22000		
Ж. Условни активи	22700		

ПАСИВ			
Раздели, групи, статии	Код на реда	Сума - хил.лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
А. Капитал и резерви			
I. Записан акционерен капитал или еквивалентни фондове	23110		
в това число:			
Невнесен капитал	23111		
Изкупени собствени акции	23112		
II. Премии от емисии	23120		
III. Преоценъчен резерв	23130		
IV. Резерви	23140		
V. Неразпределена печалба	23150		
VI. Непокрита загуба	23160		
VII. Печалба / загуба за финансовата година	23170		
Общо за раздел А	23100		
Б. Подчинени пасиви	23200		
В. Технически резерви			
1. Пренос-премиен резерв			
Брутна сума	23311		
Дял на презастрахователите	23312		
Пренос-премиен резерв, нетен от презастраховане	23310		
2. Резерв за неизтекли рискове	23320		
3. Математически резерв			
Брутна сума	23331		
Дял на презастрахователите	23332		
Математически резерв, нетен от презастраховане	23330		
4. Резерв за предстоящи плащания			
Брутна сума	23341		
Дял на презастрахователите	23342		
Резерв за предстоящи плащания, нетен от презастраховане	23340		
5. Запасен фонд	23350		
6. Капитализирана стойност на пенсиите			
Брутна сума	23361		
Дял на презастрахователите	23362		
Капитализирана стойност на пенсиите, нетна от презастраховане	23360		
7. Резерв за бъдещо участие в дохода	23370		
8. Резерв за бонуси и отстъпки	23380		
9. Други технически резерви			
Брутна сума	23391		
Дял на презастрахователите	23392		
Други технически резерви, нетни от презастраховане	23390		
Общо за раздел В, нето от презастраховане	23300		
Г. Резерви по застраховка "ЖИВОТ", свързани с инвестиционен фонд			
Брутна сума	23410		
Дял на презастрахователите	23420		
Сума, нетна от презастраховане	23400		
Д. Депозити, получени от презастрахователи	23500		

ПАСИВ			
Раздели, групи, статии	Код на реда	Сума - хил.лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
Е. Задължения			
I. Задължения по преки застрахователни операции	23610		
в това число:			
Задължения към дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	23611		
Задължения към предприятия, в които застрахователя има дялово участие	23612		
II. Задължения по презастрахователни операции	23620		
в това число:			
Задължения към дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	23621		
Задължения към предприятия, в които застрахователя има дялово участие	23622		
III. Облигационни заеми	23630		
в това число:			
Задължения към дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	23631		
Задължения към предприятия, в които застрахователя има дялово участие	23632		
IV. Задължения към кредитни институции	23640		
в това число:			
Задължения към дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	23641		
Задължения към предприятия, в които застрахователя има дялово участие	23642		
V. Други задължения	23650		
в това число:			
Задължения към дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	23657		
Задължения към предприятия, в които застрахователя има дялово участие	23658		
Задължения към персонала	23651		
Задължения към социалното осигуряване	23652		
Данъчни задължения	23653		
от тях: към общините	23655		
Общо за раздел Е	23600		
Ж. Натрупвания и доход за бъдещи периоди	23700		
Сума на пасива (А+Б+В+Г+Д+Е+Ж)	23000		
З. Условни пасиви	23800		

Дата: Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

ОТЧЕТ ЗА ДОХОДИТЕ ЗА 2015 ГОДИНА

Показатели	Код на реда	Сума - хил.лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
I. Технически отчет - общо застраховане			
1. Спечелени премии, нетни от презастраховане	24100		
Брутни начислени (записани) премии	24110		
в т.ч. върнати премии и отписани вземания по предсрочно прекратени договори, сключени през отчетния период (приспаднати от брунтните начислени премии)	24111		
Отстъпени премии на презастрахователи	24120		
Промяна в брунтния размер на пренос-премийния резерв (+/-)	24130		
в т.ч. допълнителна сума за неизтекли рискове	24131		
Промяна в дела на презастрахователите в пренос-премийния резерв (+/-)	24140		
2. Разпределен приход от инвестиции, пренесен от нетехническия отчет (код 26600)	24200		
3. Друг технически приход, нетен от презастраховане	24300		
4. Възникнали претенции, нетни от презастраховане	24400		
Изплатени претенции, нетни от презастраховане	24410		
Брутна сума	24411		
Дял на презастрахователите	24412		
Промяна в брунтната сума на резерва за предстоящи плащания (+/-)	24420		
Промяна в дела на презастрахователите в резерва за предстоящи плащания (+/-)	24430		
5. Промени в други технически резерви, нетни от презастраховане, които не са показани в други позиции	24500		
Промяна в брунтната сума на други застрахователни резерви (+/-)	24510		
Промяна в дела на презастрахователите в други застрахователни резерви (+/-)	24520		
6. Бонуси, отстъпки и участие в положителния финансов резултат, нетни от презастраховане	24600		
7. Нетни оперативни разходи	24700		
Аквизиционни разходи	24710		
в т.ч. аквизиционни комисионни	24711		
Промяна в отсрочените аквизиционни разходи (+/-)	24720		
Административни разходи	24730		
Презастрахователни комисионни и участие в печалбата	24740		
Общозастрахователни дружества	24741		
Презастрахователни дружества	24742		
8. Други технически разходи, нетни от презастраховане	24800		
9. Промяна в запасния фонд (+/-)	24900		
10. Междинен сбор - салдо на техническия отчет по общо застраховане (1+2+3-4-5-6-7-8+9)	24000		
II. Технически отчет - животозастраховане			
1. Спечелени премии, нетни от презастраховане	25100		
Брутни начислени (записани) премии	25110		
Отстъпени премии на презастрахователи	25120		
Промяна в брунтния размер на пренос-премийния резерв (+/-)	25130		
Промяна в дела на презастрахователите в пренос-премийния резерв (+/-)	25140		
2. Приход от инвестиции	25200		
Приход от дялови участия	25210		
в т.ч. приход, получен от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	25211		
Приход от други инвестиции	25220		
в т.ч. приход, получен от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	25221		
Приход от земя и сгради	25221		
Приход от други инвестиции	25222		
Положителни разлики от преоценка на стойността на инвестициите	25230		
Печалби от реализацията на инвестиции	25240		
3. Нереализирани печалби от инвестиции	25300		
4. Друг технически приход, нетен от презастраховане	25400		

Показатели	Код на реда	Сума - хил.лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
5. Възникнали претенции, нетни от презастраховане	25500		
Изплатени суми и обезщетения	25510		
Брутна сума	25511		
Дял на презастрахователите	25512		
Промяна в резерва за предстоящи плащания	25520		
Брутна сума (+/-)	25521		
Дял на презастрахователите (+/-)	25522		
6. Промени в други технически резерви, нетни от презастраховане, които не са показани в други позиции	25600		
Математически резерв, нетен от презастраховане	25610		
Брутна сума (+/-)	25611		
Дял на презастрахователите (+/-)	25612		
Други застрахователни резерви, нетни от презастраховане (+/-)	25620		
Брутната сума (+/-)	25621		
Дял на презастрахователите (+/-)	25622		
7. Бонуси, отстъпки и участие в положителния финансов резултат, нетни от презастраховане	25700		
8. Нетни оперативни разходи	25800		
Аквизиционни разходи	25810		
в т.ч. аквизиционни комисионни	25811		
Промяна в отсрочените аквизиционни разходи (+/-)	25820		
Административни разходи	25830		
Презастрахователни комисиони и участие в печалбата	25840		
9. Разходи по инвестиции	25900		
Разходи по управление на инвестициите	25910		
Отрицателни разлики от преценка на стойността на инвестициите	25920		
Загуби от реализацията на инвестиции	25930		
10. Нереализирани загуби от инвестиции	25950		
11. Други технически разходи, нетни от презастраховане	25960		
в т.ч. върнати премии и отписани вземания по предсрочно прекратени договори, сключени през предходни отчетни периоди	25961		
12. Разпределен приход от инвестиции, пренесен в нетехническия отчет (код 26400)	25970		
13. Междинен сбор - салдо на техническия отчет по животозастраховане (1+2+3+4-5-6-7-8-9-10-11-12)	25000		
III. Нетехнически отчет			
1. Салдо по техническия отчет - общо застраховане (код 24000)	26100		
2. Салдо по техническия отчет - животозастраховане (код 25000)	26200		
3. Приходи от инвестиции	26300		
Приход от дялови участия	26310		
в т.ч. приход, получен от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	26311		
Приход от други инвестиции	26320		
в т.ч. приход, получен от дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия	26325		
Приход от земя и сгради	26321		
Приход от други инвестиции	26322		
Положителни разлики от преценка на стойността на инвестициите	26330		
Печалби от реализацията на инвестиции	26340		
4. Разпределен приход от инвестиции, пренесен от технически отчет по животозастраховане (код 25970)	26400		
5. Разходи по инвестиции	26500		
Разходи по управление на инвестициите	26510		
Отрицателни разлики от преценка на стойността на инвестициите	26520		
Загуби от реализацията на инвестиции	26530		
6. Разпределен приход от инвестиции, пренесен в технически отчет по общо застраховане (код 24200)	26600		
7. Друг приход	26700		
8. Други разходи, включително преценки на стойности	26800		
9. Печалба или загуба от присъщи дейности (+/-) (1+2+3+4-5-6+7-8)	26900		
10. Извънредни приходи	26910		
11. Извънредни разходи	26920		
12. Извънредна печалба или загуба (+/-) (10-11)	26930		
13. Корпоративен данък	26940		
14. Други данъци	26950		
15. Печалба или загуба за финансовата година (+/-) (9+12-13-14)	26000		

СПРАВКА КЪМ ОТЧЕТА ЗА ДОХОДИТЕ ЗА 2015 ГОДИНА

Раздел I. Технически отчет - общо застраховане (код на реда 24730)

Показатели	Код на реда	Сума - хил. лв.	
		текуща година	предходна година
a	б	1	2
Административни разходи (код 24730)	24750		
Материали и външни услуги	24751		
в т.ч. плащания на агенции за набиране на персонал	24758		
Възнаграждения	24752		
Осигуровки	24753		
Амортизация	24754		
Други административни разходи	24755		
в т.ч. разходи за командировки	24759		

Раздел II. Технически отчет - животозастраховане (код на реда 25830)

Показатели	Код на реда	Сума - хил. лв.	
		текуща година	предходна година
a	б	1	2
Административни разходи (код 25830)	25850		
Материали и външни услуги	25851		
в т.ч. плащания на агенции за набиране на персонал	25858		
Възнаграждения	25852		
Осигуровки	25853		
Амортизация	25854		
Други административни разходи	25855		
в т.ч. разходи за командировки	25859		
Самостоятелни позиции:			
Приход от лихви	25860		
в това число:			
Приход от лихви от резидентни търговски банки	25865		
Приход от лихви от други финансови институции (вкл. от застрахователи)	25861		
Приход от лихви по търговски вземания	25862		
Разходи за лихви	25870		
в това число:			
Начислени лихви към резидентни търговски банки	25875		
Начислени лихви към други финансови институции (вкл. към застрахователи)	25871		
Начислени лихви по търговски задължения	25872		
Положителни разлики от промяна на валутни курсове	25880		
Отрицателни разлики от промяна на валутни курсове	25890		

Раздел III. Нетехнически отчет

Показатели	Код на реда	Сума - хил. лв.	
		текуща година	предходна година
a	б	1	2
Приход от лихви	26960		
в това число:			
Приход от лихви от резидентни търговски банки	26965		
Приход от лихви от други финансови институции (вкл. от застрахователи)	26961		
Приход от лихви по търговски вземания	26962		
Разходи за лихви	26970		
в това число:			
Начислени лихви към резидентни търговски банки	26975		
Начислени лихви към други финансови институции (вкл. към застрахователи)	26971		
Начислени лихви по търговски задължения	26972		
Положителни разлики от промяна на валутни курсове	26980		
Отрицателни разлики от промяна на валутни курсове	26990		

Дата: Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

Отчетна единица:

БИК по БУЛСТАТ / ТР

ОТЧЕТ ЗА СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ ЗА 2015 ГОДИНА

Показатели	Код на реда	Записан акционерен капитал и еквивалентни фондове	Премии от емисии	Процентъчен резерв	Резерви	Натрупана печалба/загуба		Общо капитал и резерви
						Печалба	Загуба	
а	6	1	2	3	4	5	6	7
Баланс към 1 януари	71540							
Проценка на ДМА	71550							
Увеличение	71551							
Намаление	71552							
Проценка на инвестиции	71560							
Увеличение	71561							
Намаление	71562							
Отчетна печалба (загуба) за периода	71570							
Разпределение на печалба през годината	71580							
Дивиденди	71581							
Записан капитал	71582							
Резерви	71583							
Други	71584							
Покриване на загуби през годината	71590							
Изменение на капитала за сметка на собствените								
Изменение на капитала за сметка на собствените								
Увеличение	71610							
Намаление	71611							
Намаление	71612							
Изкупени собствени акции (-)	71620							
Промени в счетоводната политика	71630							
Други изменения в собствения капитал	71640							
Баланс към 31 декември	71650							

(Хил. левове)

Дата:

Ръководител:

Съставител:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(телефон)

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ ЗА 2015 ГОДИНА

Наименование на паричните потоци	Код на реда	Сума - хил.лв.	
		текуща година	предходна година
а	б	1	2
А. Парични потоци от оперативна дейност			
Получени премии	0510		
Пряко застраховане	0511		
Получени презастрахователни премии	0512		
Платени презастрахователни премии	0515		
Платени обезщетения и суми	0520		
Пряко застраховане	0521		
Активно презастраховане	0522		
Възстановени суми от презастрахователи	0525		
Плащания за доставчици и служители	0530		
Платени аквизиционни разходи	0535		
Платени такси и вноски	0540		
Получени дивиденди	0545		
Получени лихви	0550		
Получени наеми	0555		
Платени данъци върху премиите и приходите	0560		
Други парични потоци от оперативна дейност	0565		
Нетни парични потоци от оперативна дейност (А)	0500		
Б. Парични потоци от инвестиционна дейност			
Постъпления от продажби на акции	0610		
Постъпления от правителствени ценни книжа	0620		
Постъпления от други ценни книжа с фиксиран доход	0630		
Покупка на акции	0640		
Покупка на правителствени ценни книжа	0650		
Покупка на други ценни книжа с фиксиран доход	0660		
Други парични потоци от инвестиционна дейност	0670		
Нетни парични потоци от инвестиционна дейност (Б)	0600		
В. Парични потоци от финансова дейност			
Платени дивиденди	0710		
Платени лихви	0720		
Постъпления от емитирани ценни книжа	0730		
Плащания за обратно изкупени ценни книжа	0740		
Парични потоци, свързани с получени заеми	0750		
Парични потоци, свързани с предоставени заеми	0760		
Други парични потоци от финансова дейност	0770		
Нетни парични потоци от финансова дейност (В)	0700		
Г. Изменение на паричните средства през периода (А+Б+В)	0800		
Д. Парични средства в началото на периода	0850		
Е. Парични средства в края на периода	0900		

Дата: Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

СПРАВКА ЗА НЕТЕКУЩИТЕ (ДЪЛГОТРАЙНИТЕ) АКТИВИ КЪМ 31.12.2015 ГОДИНА

Показатели	Код на реда	Отчетна стойност на нетекущите активи										Последваща оценка		Амортизация		Последваща оценка		Преоценена стойност в края на периода (7-14)		
		в началото на периода		на постъпилите през периода		на излезлите през периода		в края на периода		увеличение		намаляване		увеличение		намаляване				
		Общо	в това число: придобити по стопански начин	в това число: употребявани	на излезлите през периода	в края на периода	на излезлите през периода	в края на периода	в края на периода	увеличение	намаляване	увеличение	намаляване	увеличение	намаляване					
а	6	1	2	2a	2b	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
I. Нематериални активи																				
Продукти от развойна дейност	6110																			
Концесии, патенти, лицензии, търговски марки, про- грамни продукти и други подобни права и активи	6120																			
Търговска репутация	6130																			
Предоставени аванси и нематериални активи в процес на изграждане	6140																			
в т. ч. предоставени аванси	6141																			
Общо за група I	6100																			
II. Дълготрайни материални активи																				
Земни и сгради	6210																			
Земни	6211																			
Сгради	6212																			
Машини, производствено оборудване и апаратура	6220																			
Съоръжения и други	6230																			
в т. ч. транспортни средства	6231																			
Предоставени аванси и дълготрайни материални активи в процес на изграждане	6240																			
в т. ч. предоставени аванси	6241																			
Общо за група II	6200																			
III. Дългосрочни финансови активи																				
Акции и дялове в предприятия от група	6351							x												
Предоставени заеми на предприятия от група	6352							x												
Акции и дялове в асоциирани и смесени предприятия	6353																			
Предоставени заеми, свързани с асоциирани и смесени предприятия	6354																			
Дългосрочни инвестиции	6355																			
Други заеми	6356																			
Изкупени собствени акции	6357																			
Общо за група III	6350																			
IV. Отсрочени данъци	6360																			
Общо нетекущи (дълготрайни) активи (I+II+III+IV)	6000																			

(Хил. левове)

НЕТЕКУЩИ (ДЪЛГОТРАЙНИ) АКТИВИ ПО ВИДОВЕ ЗА 2015 ГОДИНА

Раздел I. Нематериални активи

Показатели	Код на реда	Отчетна стойност на нетекущите активи						Последваща оценка			
		в началото на периода	на постъпилите през периода		на излезлите през периода		в края на периода (1+2-3)	увеличение	намаление		
			Общо	в това число:		Общо				в т.ч. чрез продажби, бартер, безвъзмездно, алогорни вноски	
				придобити по стопански начин	употребявани						2а
1	2	2а	2б	3	3а	3б	4	5	6		
а	6	1	2	2а	2б	3	3а	3б	4	5	6
Продукти от развойна дейност (код 6110)	0100										
Научноизследователска и развойна дейност	0110										
Прочуване и оценка на полезни изкопаеми	0120										
Други	0130										
Концесии, патенти, лицензи, Търговски марки, програмни продукти и други подобни права и активи (код 6120)	0200										
Компютърен софтуер	0210										
Бази данни	0220										
Оригинали на развлекателни, литературни или художествени творби	0230										
Други продукти, обект на интелектуална собственост	0240										
Подлежаци на търгуване оперативни лизинги	0250										
в т.ч. разходи по прехвърляне на собствеността	0251										
Разрешителни за използване на природни ресурси	0260										
в т.ч. разходи по прехвърляне на собствеността	0261										
Разрешителни за предприемане на специфични дейности	0270										
в т.ч. разходи по прехвърляне на собствеността	0271										
Изключителни права върху бъдещи стоки и услуги	0280										
в т.ч. разходи по прехвърляне на собствеността	0281										
Други	0295										

(Хил. левове)

Раздел II. Дълготрайни материални активи

Показатели	Код на реда	Отчетна стойност на текущите активи						(Хил. левове)	
		на началото на периода		на постъпилите през периода		на излезлите през периода		в края на периода (1+2-3)	Последваща оценка
		Общо	2	в това число:		Общо	3		
				придобити по стопански начин	употребявани			в т.ч. чрез продажби, бартер, безвъзмездно, апортни вноски	увеличение
а	6	1	2а	2б	3а	4	5	6	
Земни и сгради (код 6210)	0300								
Земни (код 6211)	0310								
Земни под сгради и постройки	0311								
Обработваеми земи	0312								
Терени за отход и развличения и свързаните с тях повърхностни води	0313								
Други земи и свързаните с тях повърхностни води	0314								
Подобрения върху земите	0315								
Разходи по прехвърляне на собствеността върху земята	0316								
Други	0317								
в т.ч. подобрения на наети земи (от код 0310)	0305								
Сгради (код 6212)	0320								
Сгради жилищни	0321								
Сгради жилищни	0322								
Други сгради	0323								
в т.ч. разходи за ремонт на наети сгради (от код 0320)	0325								
Машини, производствено оборудване и апаратура (код 6220)	0350								
в т.ч. разходи за ремонт на наети машини, производствено оборудване и апаратура	0355								
Съоръжения и други (код 6230)	0400								
Транспортни средства (код 6231)	0410								
Информационно и комуникационно оборудване (ИКО)	0420								
Животни, отглеждани за многократно получаване на продукти от тях	0430								
Дървета, насаждения и растения, отглеждани за многократно получаване на продукти от тях	0440								
Антикварни и други произведения на изкуството	0450								
Благородни метали и скъпоценни камъни	0460								
Други ценности	0470								
Други	0480								
в т.ч. съоръжения, изградени чрез строителна дейност	0481								
в т.ч. разходи за ремонт на наети съоръжения и други (от код 0400)	0495								

Дата:

Ръководител:

Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

Отчетна единица:

БИК по БУЛСТАТ / ТР

СПРАВКА ЗА ЗАСТРАХОВАТЕЛНИТЕ ПРЕМИИ И ОБЕЗЩЕТЕНИЯ ПО ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ ДОГОВОРИ ЗА 2015 ГОДИНА

(Левове)

Видове застраховки	Код на реда	Общо						Активно и пасивно презастраховане					
		Брутен размер на начислените застрахователни премии		Начислени застрахователни обезщетения		Отстъпени премии по пасивно презастраховане по договори, пасирани на презастрахователи		Начислени премии по активно презастраховане по договори, приети от застрахователи		Получени обезщетения по пасивно презастраховане по договори, приети от презастрахователи		Изплатени обезщетения по активно презастраховане на застрахователи	
		в т.ч. от населението	общо	в т.ч. на населението	общо	общо	в т.ч. със седище извън страната	общо	в т.ч. със седище извън страната	общо	в т.ч. със седище извън страната	общо	в т.ч. със седище извън страната
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Животозастраховане	20100												
Застраховка "Живот" и рента	20110												
Женитбна и детска застраховка	20120												
Застраховка "Живот" (свързана с инвестиционен фонд)	20130												
Постоянна здравна застраховка	20150												
Изкупуване на капитал	20160												
Допълнителна застраховка	20160												
Застраховка "Злополука"	20170												
Застраховка "Заболяване"	20180												
Общо застраховане	20200												
Застраховка "Злополука"	20210												
Застраховка "Заболяване"	20215												
Застраховка на превозни средства	20220												
Застраховка на товари по време на превози	20225												
Застраховка "Пожар" и "Природни бедствия"	20230												
в т.ч. застраховка "Пожар"	20231												
Застраховка "Щети на имущество"	20235												
Застраховка "Гражданска отговорност" на превозни средства	20240												
Застраховка "Обща гражданска отговорност"	20245												
Застраховки на кредити, гаранции и разни финансови загуби	20250												
Застраховка на правни разходи	20255												
Помощ при пътуване	20260												
Общо	20000												

Дата:

Ръководител:

Съставител:

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

УКАЗАНИЯ

Справката се попълва от всички застрахователни и презастрахователни предприятия, получили лиценз.

Групирането на видовете застраховки е съобразено с класификацията по раздели I и II, от приложение №1 от Кодекса за застраховане.

В колони 1 и 2 се попълва брутният размер на застрахователните премии, включително отстъпените на презастрахователи премии и получените премии по активно презастраховане. Сумата се посочва преди облагането ѝ с данък.

Застраховките на превозни средства (**код 20220**) включват: застраховка на сухопътни превозни средства, без релсови; застраховка на релсови превозни средства; застраховка на летателни апарати и застраховка на плавателни съдове, съгласно Кодекса за застраховане.

Застраховки „Гражданска отговорност на превозни средства“ (**код 20240**) включват: застраховки „Гражданска отговорност“, свързани с притежаването и използването на моторни превозни средства, летателни апарати и плавателни съдове, съгласно Кодекса за застраховане.

Застраховки на кредити, гаранции и разни финансови загуби (**код 20250**) включват: застраховка на кредити; застраховка на гаранции и застраховка на разни финансови загуби, съгласно Кодекса за застраховане.

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

**СПРАВКА ЗА БРУТНИТЕ ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ ПРЕМИИ ЗА 2015 Г.
ПО ИНСТИТУЦИОНАЛНИ СЕКТОРИ,
НАЧИСЛЕНИ ОТ ЗАСТРАХОВАТЕЛНИТЕ ДРУЖЕСТВА ПО ОБЩО ЗАСТРАХОВАНЕ**

Показатели	Код на реда	Хил. левове
а	б	1
Брутни начислени застрахователни премии по институционални сектори	800	
Нефинансови предприятия	810	
Финансови предприятия	820	
Българска народна банка	821	
Търговски банки	822	
Други финансови посредници, с изключение на застрахователни предприятия и пенсионни фондове	823	
Финансови предприятия, ангажирани със спомагателни финансови дейности - финансови къщи, обменни бюра, застрахователни и други финансови посредници	824	
Застрахователи и пенсионни фондове	825	
Застрахователи	826	
Пенсионни фондове	827	
Държавно управление	830	
Централно държавно управление	831	
Местно държавно управление	832	
Социалноосигурителни фондове	833	
Организации с нестопанска цел (фондации, творчески съюзи, синдикални организации и други)	840	
Домакинства (физически лица)	850	
Останал свят (нерезидентни единици)	860	

Дата: Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

УКАЗАНИЯ

Справката се попълва от застрахователните предприятия, извършващи дейности по **общо застраховане**.

Сектор "Нефинансови предприятия" включва всички единици, чиято основна дейност е производство и пазарна реализация на стоки и оказване на нефинансови услуги с цел реализиране на печалба.

Сектор "Финансови предприятия" включва:

- Българска народна банка
- Търговските банки
- Други финансови посредници, с изключение на застрахователи и пенсионни фондове - инвестиционни дружества, управляващи дружества, договорни фондове, инвестиционни посредници, национални инвестиционни фондове и лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове, които са получили разрешение за осъществяване на сделки, свързани с ценни книжа. Включват се също и предприятията, ангажирани с финансов лизинг, корпорациите, занимаващи се с продажба/покупка на изплащане и предлагащи кредитиране за лични или търговски цели, холдингови компании, които само контролират и направляват група от подразделения, основно ангажирани с финансово посредничество и/или със спомагателни финансови дейности, но които сами по себе си не са финансови предприятия.
- Финансови предприятия, ангажирани със спомагателни финансови дейности - финансови къщи, обменни бюра, застрахователни и други финансови посредници.
- Застрахователи и пенсионни фондове - застрахователни дружества (общозастрахователни, животозастрахователни, презастрахователни) и пенсионни фондове.

Сектор "Държавно управление" включва:

- Централно държавно управление - Народно събрание, министерства, включително Министерски съвет като независима единица, агенции, които са независими юридически лица, Българска академия на науките и други автономни изследователски и научни институции, Българска национална телевизия и Българско национално радио.
- Местно държавно управление - всички общини като единици на публичната администрация.
- Социалноосигурителни фондове - институционални единици, които управляват социалноосигурителни схеми - Национален осигурителен институт, Национална здравноосигурителна каса, Учителски пенсионен фонд.

Сектор "Организации с нестопанска цел (фондации, творчески съюзи, синдикални организации и други)" се състои от институции и отделни юридически лица, **които обслужват домакинствата**. Секторът включва синдикати, политически партии, фондации, сдружения, църковни и религиозни общества, читалища и други.

Сектор "Домакинства (физически лица)" включва лица или групи от лица като потребители и производители на стоки предимно за собствена крайна употреба; еднолични търговци, водещи едностранни счетоводни записвания.

Сектор "Останал свят (нерезидентни единици)" включва всички нерезидентни институционални единици, ангажирани с операции с резидентни единици или имащи други икономически връзки с резидентни единици. Резидентите на страната са дефинирани като единици, чийто център на икономически интерес е на територията на страната, седалището им е разположено на същата територия и имат организирано производство, в което участват. Клоновете на резидентни единици в чужбина, чийто център на интерес е на територията на друга страна, се третираат като нерезиденти.

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ГР

СПРАВКА ЗА РАЗХОДИТЕ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ДЪЛГОТРАЙНИ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ ЗА 2015 ГОДИНА

Показатели	Код на реда	Дълготрайни материални активи в процес на изграждане (незавършено строителство) към 01.01.2015 г.	Продадени дълготрайни материални активи в процес на изграждане през 2015 г.	Разходи за придобиване на ДМА през текущата година чрез строителство и закупуване		Придобити ДМА през текущата година чрез строителство и закупуване	Дълготрайни материални активи в процес на изграждане (незавършено строителство)	
				общо	в т.ч. за употребявани ДМА		общо	в т.ч. увеличение или намаление от преценка
а	6	1	2	3	4	5	6	7
Общо (4510+4520+4530+4540+4550)	4500							
Земя	4510	x						
Сгради, строителни съоръжения и конструкции (4521+4522+4523)	4520		x		x			
Жилищни сгради	4521							
Нежилищни сгради	4522							
Строителни съоръжения и конструкции	4523							
Машини, производствено оборудване и апаратура	4530							
Транспортни средства	4540							
Други разходи	4550							

Раздел А. Въведени в действие нежилни сгради, строителни съоръжения и конструкции през 2015 г. /включени в стойността на придобитите ДМА кодове 4522 и 4523 от колона 5, намалени със стойността на употребяваните ДМА от колона 4/

Наименование на обекта	Код на реда		Стойност на обекта
	а	б	
Нежилни сгради (4611+4612+4613)	4610	1	
Производствени сгради	4611		
Търговски сгради	4612		
Други видове нежилни сгради	4613		
Строителни съоръжения и конструкции (4621+4622+4623)	4620		
Транспортна инфраструктура	4621		
Тръбопроводи, електропроводи и далекосъобщителни линии	4622		
Други видове инженерно-строителни съоръжения	4623		

Дата:

Ръководител:

Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

УКАЗАНИЯ

Формулярът се попълва от всички предприятия, които през 2015 г. са извършили разходи за придобиване или са придобили дълготрайни материални активи чрез действително извършени разходи за строителство и закупуване - нефинансови предприятия, съставлящи баланс; предприятия с нестопанска цел; застрахователи; специализирани инвестиционни предприятия; пенсионноосигурителни дружества; бюджетни предприятия - първостепенни разпоредители на бюджетни средства (министерства, ведомства, организации и общини) и централни офиси на банките. Бюджетните предприятия, когато имат извършени разходи само за една дейност в едно населено място, попълват един отчет, а когато разходите са за различни дейности или на различни населени места въвеждат обобщен отчет и детайлни отчети за всеки вид дейност и/или населено място (сумата от детайлните отчети трябва да е равна на общите разходи за придобиване на ДМА от обобщения отчет). Централните офиси на банките подават един отчет.

Дълготрайни материални активи /ДМА/, за които не са направени разходи от инвеститора, а са получени от дарения, не са обект на наблюдение с този формуляр.

Формулярът съдържа информация за направените разходи за придобиване на ДМА и придобитите ДМА през отчетната година и стойността на дълготрайните материални активи в процес на изграждане в началото и в края на същата (незавършено строителство), (салдото по сметка 613). Източник на информация по тези показатели са счетоводните записвания на предприятието.

Увеличението **или намалението (със знак "-")** от извършена преоценка **само** на дълготрайните материални активи в процес на изграждане към 31.12.2015г. (незавършено строителство) се посочва в колона 7.

По редове се предоставя информация за структурата на разходите и придобитите ДМА по видове: земя; сгради и строителни съоръжения и конструкции; машини, производствено оборудване и апаратура; транспортни средства и други разходи.

В раздел А "Въведени в действие нежилищни сгради, строителни съоръжения и конструкции през 2015г." се посочват данни за стойността на въведените през отчетната година нежилищни сгради и строителни съоръжения чрез ново строителство, разширение и основен ремонт.

Нежилищни сгради – на код 4610 се посочва общата стойност на нежилищните сгради.

На код 4611 - **производствени сгради** се посочва стойността на сгради, предназначени за производството на промишлена продукция, в които се извършват производствени, монтажни и складови операции (заводи, производствени корпуси, промишлени цехове и работилници), резервоари, силози и складове.

На код 4612 - **търговски сгради** се посочва стойността на сгради за търговия на едро и дребно, панаирни палати, зали за провеждане на търгове и изложбени зали, бензиностанции и др.

На код 4613 - **други видове нежилищни сгради** се посочва стойността на всички останали видове нежилищни сгради, непосочени по-горе - административни сгради; сгради за краткосрочно пребиваване (хотели и други сгради за краткосрочно пребиваване); сгради за обслужване на транспорта и съобщенията (гари, аерогари, телефонни централи, гаражи); учебни сгради и сгради за научни изследвания; медицински (здравни) сгради, сгради за културни обществени забавления, музеи и библиотеки, спортни сгради и други нежилищни сгради (селскостопански сгради, сгради с култово и религиозно предназначение, недвижими паметници на културата и други сгради, неклассифицирани другаде).

Строителни съоръжения и конструкции - на код 4620 се посочва общата стойност на строителните съоръжения и конструкции.

На код 4621 - **транспортна инфраструктура** се посочва стойността на въведените в експлоатация пътни съоръжения, свързани с транспортната инфраструктура (пътища - пътна и улична мрежа, магистрални и градски релсови пътища, самолетни писти, мостове и тунели); хидротехнически съоръжения (пристанища и водни пътища, язовири, хидромелиоративни съоръжения за напоителни и отводнителни системи).

На код 4622 - **тръбопроводи, електропроводи и далекосъобщителни линии** се посочва стойността на магистрални тръбопроводи, електропроводи и далекосъобщителни линии (магистрални нефто- и газопроводи, магистрални водопроводи, магистрални далекосъобщителни линии, магистрални електропроводи); локални тръбопроводи и кабелни мрежи (локална газопроводна мрежа, локална водопроводна и топлофикационна мрежа, локална канализационна мрежа, локална електрическа и далекосъобщителна мрежа).

На код 4623 - **други видове инженерно-строителни съоръжения** се посочва стойността на всички останали строителни съоръжения, непосочени по-горе (съоръжения за спорт и развлечения, спортни терени и други строителни съоръжения, неклассифицирани другаде).

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

**СПРАВКА
ЗА ПЛАТЕНИТЕ ДАНЪЦИ И ТАКСИ ПРЕЗ 2015 ГОДИНА**

ВАЖНО: Данните се попълват в левове - цели числа

(Левове)

Показатели	Код на реда	Платени суми - левове, цели числа
а	б	1
Данъци и такси за превозни средства		
Такса при регистрация на пътни превозни средства	8461	
Данък върху превозните средства	8462	
в т. ч. данък върху корабите, вписани в регистрите на българските пристанища и въздухоплавателните средства, вписани в държавния регистър на Р България за гражданските въздухоплавателни средства	8469	
Данък върху разходите, свързани с експлоатацията на МПС, използвани за управленска дейност	8463	
Пътна такса (винетка) - закупени в България	8464	
Данък върху нетния тонаж на корабите по Закона за корпоративното подоходно облагане	8465	
Платени суми за замърсяване на околната среда		
За замърсяване на въздуха (Закон за чистотата на атмосферния въздух)	8471	
За замърсяване на водите (по Тарифата за таксите, Закон за водите)	8472	
Продуктова такса (Закон за управление на отпадъците)	8473	
Такса за битови отпадъци (Закон за местните данъци и такси)	8474	
По Закона за защитените територии	8475	
По Закона за лечебните растения	8476	
Платени суми за ползване на ресурси		
Ползване на водни ресурси - за водовземане (по Тарифата за таксите)	8481	
Ползване на воден обект за наносни отложения от повърхностните води (по Тарифата за таксите)	8486	
Добив на кариерни материали	8482	
За горите	8483	
За събиране на билки	8484	
Платени такси за стопански риболов по Закона за рибарство и аквакултури	8485	
Други данъци и такси		
Данък върху представителните разходи по Закона за корпоративното подоходно облагане	8491	
Данък върху социалните разходи по Закона за корпоративното подоходно облагане	8492	
Данък върху недвижимите имоти по Закона за местните данъци и такси	8493	

Декларирам, че през 2015 г. не съм плащал такса за битови отпадъци

Дата: Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

УКАЗАНИЯ

Справката се попълва от всички юридически лица (вкл. компании осъществяващи финансов лизинг), които имат плащания за екологични данъци и такси. Данъците и таксите са изброени в справката, както и в настоящите указания. Попълват се платените суми през отчетната година в ЛЕВОВЕ.

Данъци и такси, свързани с притежаването и използването на превозни средства

Такса при регистрация на превозните средства. Плащания за издаване и подмяна на документи за право на движение на пътни превозни средства, вкл. и за табели с регистрационен номер. Заплащат се еднократно, при регистрацията на превозните средства.

Данък върху превозните средства – годишен данък съгласно Закона за местните данъци и такси. Освен за пътни превозни средства, данък се плаща за корабите, вписани в регистрите на българските пристанища, както и за въздухоплавателните средства, вписани в държавния регистър на Република България.

Данък върху разходите, свързани с експлоатация на превозни средства, когато с тях се осъществява управленска дейност. С него се облагат разходите за поддръжка, ремонт и експлоатация на превозни средства, когато те се използват при управленска дейност. Размерът на данъка се определя съгласно чл.215 от ЗКПО. Отнася се за лицата, които плащат корпоративен данък.

Данъци върху замърсяванията на околната среда

Определянето на видовете такси и размера им следва спецификата на законите за околната среда, която обуславя голямото им разнообразие.

Закон за чистотата на атмосферния въздух – плащанията се извършват от крайните потребители на котелно гориво и мазут с над 1 на сто сяр.

Закон за водите - плащат се такси за замърсяване, съгласно Тарифата за водоземане, за ползване на воден обект и за замърсяване. **Не се включват сумите** за услуги по отвеждане и пречистване на отпадъчни води (ВиК, пречиствателни станции).

Закон за управление на отпадъците – плаща се или продуктова такса в ПУДООС или лицензионно възнаграждение за организации по оползотворяване на отпадъци. Таксата се плаща от лица, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци. **Не се включват** отчисленията (по чл. 71а от ЗУО) при извършване на дейност по обезвреждане на отпадъци чрез депониране.

Такса за битови отпадъци - се заплаща съгласно Закона за местните данъци и такси към общините - за събиране на битови отпадъци. Заплаща се годишно, заедно с данъка за притежаване на недвижими имоти.

Закон за защитените територии - плащания за разрешителни за ползване на дървесина, разрешителни за събиране с търговски цели на гъби и диворастящи плодове.

Закон за лечебните растения – такси за ползване на лечебни растения.

Платени суми за ползване на ресурси

За водни ресурси - включва такси за 1) водоземане, 2) за ползване на воден обект за изземване на наносни отложения от повърхностни води, съгласно Тарифата за таксите. **Не се включват** платените суми за услуги по доставка на вода (ВиК, Напоителни системи и други).

Такси за добив на кариерни материали – заплащат се от физически или юридически лица, които добиват кариерни материали. Таксите се определят на база brutния добив отделно за всеки вид материал.

За горите – сумите, които горските Държавни предприятия превеждат в бюджета на МЗХ, съгласно §11 от Предходните и заключителните разпоредби на Закона за горите, както и от средствата, които се внасят по силата на чл. 179, ал.1. от Закона за лова и опазването на дивеча.

Такси за събиране на билки – сумите, които се събират съгласно чл. 24 и чл. 25, ал. 1, т. 4 от Закона за лечебните растения. Таксите се определят съгласно Тарифата за таксите, които се заплащат за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти – държавна собственост.

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

СПРАВКА

ЗА ПОЛУЧЕНИТЕ СУБСИДИИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ПОМОЩИ И ИЗВЪРШЕНИТЕ РАЗХОДИ ЗА 2015 ГОДИНА

Показатели	Код на реда	Сума - хил. лв.
а	б	1
Получени субсидии	2500	
Субсидии върху продуктите	2510	
в това число:		
- от правителството	2511	
- от Европейския съюз*	2512	
Субсидии върху производството	2520	
в това число:		
- от правителството	2521	
- от Европейския съюз*	2522	
Получени инвестиционни помощи	2600	
в т.ч. от Европейския съюз*	2610	
Извършени общо разходи, подлежащи на финансиране със субсидии	2700	
в т.ч. от Европейския съюз*	2710	

* По програми, администрирани от Националния фонд към МФ, Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“ и други програми на Европейския съюз.

Дата: Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(телефон)

УКАЗАНИЯ

Субсидиите са текущи безвъзмездни плащания, които сектор „Държавно управление“ или институциите на Европейския съюз извършват към резидентни производители.

Субсидиите върху продукти са субсидии, платими за единица произведена или внесена стока или услуга.

Сумата на субсидиите върху продукти може да се определи по следните начини:

- конкретна парична сума за количествена единица стока или услуга;
- определен процент от цената за единица;
- разликата между конкретна целева цена и платената от купувача пазарна цена.

Субсидии върху производството се състоят от субсидии, с изключение на субсидиите върху продуктите, които резидентните производствени единици могат да получават поради това, че извършват производствена дейност. За своята непазарна продукция непазарните производители могат да получават други субсидии върху производството само ако тези плащания от сектор „Държавно управление“ зависят от общи разпоредби, приложими както за пазарните, така и за непазарните производители.

Примерите за други субсидии върху производство включват:

- субсидии за работна заплата или работна сила като субсидии, платими за общите разходи за работна заплата или общата работна сила, или за наемането на работа на определени категории лица, като лица с физически увреждания или такива, които са били безработни продължително време, или за разходите по схеми за обучение, организирани или финансирани от предприятията;
- субсидии за намаляване на замърсяването: те се състоят от текущи субсидии, предназначени да покрият някои или всички разходи по допълнителното преработване, предприето за намаляване или предотвратяване на отделянето на замърсители в околната среда;
- субсидии за лихвени облекчения в полза на резидентни производствени единици, дори когато са предназначени за насърчаване на капиталобразуването. Когато дадена субсидия е предназначена да финансира както погасяването на дълга, така и плащането на лихвата по него, и когато не е възможно тя да бъде разпределена по двата елемента, цялата субсидия се разглежда като инвестиционна субсидия. Субсидиите за лихвени облекчения са текущи трансфери, предназначени за облекчаване на оперативните разходи на производителите. Те се разглеждат в сметките като субсидии за ползващите се от тях производители дори когато разликата в лихвата се плаща пряко от държавното управление на предоставящата заема кредитна институция;
- компенсиране над нивото на ДДС, произтичащо от системата на пропорционално данъчно облагане, често срещана например в селското стопанство.

Инвестиционните помощи се състоят от капиталови трансфери в брой или натура, извършвани от сектор „Държавно управление“ или сектор „Останал свят“ към други резидентни или нерезидентни институционални единици, за финансиране изцяло или частично на разходите им за придобиване на дълготрайни активи.

Извършени общо разходи, подлежащи на финансиране със субсидии включват текущи разходи и разходи за нефинансови дълготрайни активи.

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

**СПРАВКА ЗА ПРИТЕЖАВАНИТЕ ДЪЛГОВИ ЦЕННИ КНИЖА И ФИНАНСОВИ ДЕРИВАТИ
ПО ИНСТИТУЦИОНАЛНИ СЕКТОРИ КЪМ 31.12.2015 ГОДИНА**

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Номинална стойност	Стойност преди последна преоценка	Преоценка на стойност към 31.12.2015
а	б	1	2	3
Притежавани финансови активи в ценни книжа (вкл. лихви)* и деривати по институционални сектори издатели				
I. Облигации	2300			
1. Краткосрочни корпоративни облигации	2310			
Нефинансови предприятия, вкл. централните управления	2311			
Търговски банки и фондове на паричния пазар	2312			
Инвестиционни дружества от затворен или отворен тип и договорни фондове	2313			
Инвестиционни посредници; дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ); управляващи дружества; предприятия за финансов лизинг, факторинг и кредитиране извън банковата система; предприятия със спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането; холдингови дружества (вкл. нефинансови), държащи контролния пакет акции, без да управляват; централни управления, чиито дъщерни дружества са финансови предприятия	2314			
Застрахователи	2315			
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2316			
2. Дългосрочни корпоративни облигации	2320			
Нефинансови предприятия, вкл. централните управления	2321			
Търговски банки и фондове на паричния пазар	2322			
Инвестиционни дружества от затворен или отворен тип и договорни фондове	2323			
Инвестиционни посредници; дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ); управляващи дружества; предприятия за финансов лизинг, факторинг и кредитиране извън банковата система; предприятия със спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането; холдингови дружества (вкл. нефинансови), държащи контролния пакет акции, без да управляват; централни управления, чиито дъщерни дружества са финансови предприятия	2324			
Застрахователи	2325			
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2326			
3. Общински облигации	2330			
Дългосрочни	2331			
Краткосрочни	2332			
II. Държавни ценни книжа	2340			
Дългосрочни	2341			
Краткосрочни	2342			
III. Други дългови инструменти и права	2350			
1. Други дългосрочни дългови инструменти и права	2360			
Нефинансови предприятия, вкл. централните управления	2361			
Търговски банки и фондове на паричния пазар	2362			
Инвестиционни дружества от затворен или отворен тип и договорни фондове	2363			
Инвестиционни посредници; дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ); управляващи дружества; предприятия за финансов лизинг, факторинг и кредитиране извън банковата система; предприятия със спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането; холдингови дружества (вкл. нефинансови), държащи контролния пакет акции, без да управляват; централни управления, чиито дъщерни дружества са финансови предприятия	2364			
Застрахователи	2365			
Общини и предприятия финансирани от местните бюджети	2366			
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2367			

(Хил. левове)

Показатели	Код на реда	Номинална стойност	Стойност преди последна преоценка	Преоценена стойност към 31.12.2015
а	б	1	2	3
2. Други краткосрочни дългови инструменти и права	2370			
Нефинансови предприятия, вкл. централните управления	2371			
Търговски банки и фондове на паричния пазар	2372			
Инвестиционни дружества от затворен или отворен тип и договорни фондове	2373			
Инвестиционни посредници; дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ); управляващи дружества; предприятия за финансов лизинг, факторинг и кредитиране извън банковата система; предприятия със спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането; холдингови дружества (вкл. нефинансови), държащи контролния пакет акции, без да управляват; централни управления, чиито дъщерни дружества са финансови предприятия	2374			
Застрахователи	2375			
Общини и предприятия финансирани от местните бюджети	2376			
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2377			
IV. Финансови деривати и опции върху акции на наетите лица на:	2380	x		
Нефинансови предприятия, вкл. централните управления	2381	x		
Търговски банки и фондове на паричния пазар	2382	x		
Инвестиционни дружества от затворен или отворен тип и договорни фондове	2383	x		
Инвестиционни посредници; дружества със специална инвестиционна цел (АДСИЦ); управляващи дружества; предприятия за финансов лизинг, факторинг и кредитиране извън банковата система; предприятия със спомагателни дейности във финансовите услуги и застраховането; холдингови дружества (вкл. нефинансови), държащи контролния пакет акции, без да управляват; централни управления, чиито дъщерни дружества са финансови предприятия	2384	x		
Застрахователи	2385	x		
Общини и предприятия финансирани от местните бюджети	2386	x		
Издадени от нерезидентни единици - чуждестранни юридически лица	2387	x		
Общо (I + II + III + IV)	2400			

* Начислената лихва се записва към финансовия инструмент, по който се начислява.

Дата: Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

Указания за попълване на Справката за притежаваните дългови ценни книжа и финансови деривати по институционални сектори

Тази справка разглежда **част от притежаваните ценни книжа** на предприятието. Тя съдържа информация за облигациите, държавните ценни книжа и другите дългови инструменти и права, разпределени по институционални сектори издатели на ценните книжа, като отразява статистическите изисквания на Европейските институции.

Ценните книжа се класифицират като краткосрочни или дългосрочни в зависимост от времето от издаването до настъпване **на падежа като краткосрочни със срок до 1 година или дългосрочни със срок над 1 година, за разлика от възприетия класификационен подход в практиката на предприятието, където ценните книжа са класифицирани в зависимост от намеренията на предприятието да извършва операции с тях.**

Позицията „Други дългови инструменти и права“ включва всички останали сделки с **търгуеми дългови инструменти и права** различни от компенсаторни инструменти, инвестиционни бонове, изкупени собствени облигации, менителници и записи на заповед.

В справката са включени и притежаваните финансови деривати.

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР										Обл.	Общ.	Дейност	Звено

**ОТЧЕТ ЗА ЗАЕТИТЕ ЛИЦА, СРЕДСТВАТА ЗА РАБОТНА ЗАПЛАТА
И ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ТРУД ЗА 2015 ГОДИНА**

Част I. Наети лица по трудово и служебно правоотношение

Раздел 1. Среден списъчен брой и начислени средства за работна заплата

	Код на реда	Среден списъчен брой		Средства за работна заплата (в левове - цели числа)
		Общо	в т.ч. жени	Общо
а	б	1	2	3
Наети лица по трудово или служебно правоотношение (на пълно и непълно работно време)	1000			
в т.ч. без лицата в отпуск по майчинство (от код 1010 до код 1090)	1001			x
от код 1001: жени	1002	x	x	
Наетите от код 1001 по Национална класификация на професиите и длъжностите от 1.01.2011 г.:				
Ръководители	1010			
Специалисти	1020			
Техници и приложни специалисти	1030			
Помощен административен персонал	1040			
Персонал, зает с услуги за населението, търговията и охраната	1050			
Квалифицирани работници в селското, горското, ловното и рибното стопанство	1060			
Квалифицирани работници и сродни на тях занаятчии	1070			
Машинни оператори и монтажници	1080			
Професии, неизискващи специална квалификация	1090			
Наети лица на непълно работно време без лицата в отпуск по майчинство				
- непреизчислени към пълна заетост	1200			x
- преизчислени към пълна заетост - от код 1001	1300			

Раздел 2. Движение и отработено време

		Код на реда	Брой
а		б	1
Наличност, приемане и напускане	Наличност по списък в началото на годината	1810	
	Приети от началото на годината - общо	1820	
	Напуснали през годината - общо	1840	
	Наличност по списък в края на годината (код 1810 + код 1820 - код 1840)	1880	
Отработено време през годината	Отработени човекодни	1910	
	в т.ч. от наетите на непълно работно време	1911	
	Отработени човекочасове	1930	
	в т.ч. от наетите на непълно работно време	1931	

Раздел 3. Начислени средства за работна заплата и други разходи за труд на работодателя

		Код на реда	От началото на годината (в левове - цели числа)	
а		б	1	
Начислени средства за работещите по трудово и служебно правоотношение	Работна заплата - общо (код 3100 = код 3120 + код 3130 + код 3140 + код 3150) (код 3100 = код 1000 к.3)	3100		
	в т.ч.	Основна заплата за действително отработено време	3120	
		Възнаграждение над основната заплата (наднормено и премии по системите за заплащане на труда)	3130	
		в т.ч. годишни, шестмесечни, тримесечни премии, целеви награди, извънредни заплати и други еднократни възнаграждения	3133	
		Възнаграждение за платен отпуск	3140	
		Допълнителни и други възнаграждения (за нощен труд, работа на смени, професионален стаж, извънреден труд) по КТ, ЗДС, друг закон, колективен или индивидуален трудов договор	3150	
	Обезщетения по КТ, ЗДС и КСО		3160	
	в т.ч.	по чл. 200, ал. 3 от КТ и чл. 104, ал. 4 от ЗДС	3161	
		по чл.222, ал. 1 и 2 от КТ и чл. 104, ал. 1 и 2 от ЗДС	3162	
		по чл. 220, ал. 1 и чл. 225 от КТ и чл. 104, ал.3 от ЗДС	3163	
	Социални и здравни осигуровки (вкл. доброволни и фонд "Безработица")		3170	
	Други социални разходи и надбавки		3180	
Данък върху социалните разходи		3190		

Част II. Наети лица по договор за управление и контрол, извънтрудови правоотношения, допълнителен труд при друг работодател (по чл.111 от КТ) и работещи собственици

	Код на реда	Среден брой през годината	в т.ч. жени	Разходи за възнаграждения (в левове - цели числа)
а	б	1	2	3
Наети лица по договор за управление и контрол (без тези, включени в кодове 1000, 1500 и 1600)	1400			
Наети лица по извънтрудови правоотношения (граждански договор)	1500			
в т.ч. наети лица, които имат само граждански договор и не работят при друг работодател	1510			
Наети лица по чл.111 от КТ за допълнителен труд	1530			
Работещи собственици (без тези, включени в код 1000 и код 1400)	1600			
Социални и здравни осигуровки	3300	х	х	

Дата: Ръководител: Съставител:

(име, презиме, фамилия)

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)

(подпис)

(телефон)

УКАЗАНИЯ
ЗА ОТЧИТАНЕ НА ЗАЕТИТЕ ЛИЦА И СРЕДСТВАТА
ЗА РАБОТНА ЗАПЛАТА И ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ТРУД ПРЕЗ 2015 ГОДИНА

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Годишното отчитане на заетите лица и средствата за работна заплата и други разходи за труд се извършва чрез формуляра по труда "Отчет за заетите лица, средства за работна заплата и други разходи за труд". Включват се както българските, така и смесените предприятия с чуждо участие в страната. Отчетът по труда се съставя за целия календарен период с данни, извлечени от първичната документация.

Основен източник на информация при попълването на отчета са ведомостите за заплати.

Обработката на информацията от годишната отчетност по труда в НСИ се извършва по местонамиране на дейността на местните единици (поделенията), а не по седалище на предприятието. За целта всички предприятия, които имат местни единици – цехове, клонове, офиси и т.н. на територията на друга община и не са на самостоятелен баланс представят:

- общ отчет – попълва се от отчетната единица по всички раздели и включва данните на всички цехове, клонове, офиси и т.н. независимо от местонамирането им;

- отделни отчети за всички цехове, клонове, офиси и т.н. с попълнени всички раздели. Сборът от данните на тези отчети трябва да бъде равен на съответните данни от общия отчет.

УКАЗАНИЯ ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА ПОКАЗАТЕЛИТЕ**Част I. Наети лица по трудово и служебно правоотношение.**

1. В списъчния брой на персонала **се включват** всички лица, приети на работа /постоянна, временна и сезонна/, които са в трудово правоотношение съгласно КТ, или в служебно правоотношение съгласно ЗДС с отчетната единица. Лицата се включват в списъчния състав от деня на зачисляването им на работа.

На **код 1000** се включват и лицата, назначени със срочни трудови договори по условията на Закона за насърчване на заетостта, както и тези по ПМС № 66/28.03.96 година, ПМС № 212 от 1993г. и ПМС № 258 от 02.12.2005 година.

На код 1000 се включват и наетите лица по договор за управление и контрол, на които основното работно място и прослужен трудов стаж (съгласно СС-19 т.1) е в отчетната единица. Техните средства се посочват на код 1000 кол. 3 (респ. на код 3100), но само тази част от тях, която е посочена като заплащане в договора им с отчетната единица. Другите възникнали плащания извън този договор, имащи характер на хонорари и др. подобни плащания, трябва да бъдат посочени на код 1400 кол. 3.

Лицата, работещи на **непълно работно време се преизчисляват в еквиваленти на пълна заетост**. За да се преизчисли на база пълна заетост, списъчният брой на наетите на непълно работно време се умножава с коригиращ коефициент, изразяващ отношението между нормалната продължителност на работното време на едно наето лице на непълно работно време към нормалната продължителност на работното време на едно наето лице на пълно работно време.

Включват се и лицата, временно отсъстващи поради болест, неплатен отпуск не по-дълъг от три месеца, отпуск по майчинство.

2. **Не се включват:** лицата в неплатен отпуск за повече от три месеца; сезонните работници, намиращи се в отпуск, когато не им се начислява работна заплата; лицата, сключили граждански договор за работа; наетите лица по чл. 111 от КТ; лицата, изпратени на работа в чужбина от български посредник, както и начислените за тях суми за трудово възнаграждение и осигуровки.

3. Изчисляването на показателя „Среден списъчен брой“ (ССБ) е съгласно „Методика за изчисляване на списъчния и средния списъчен брой на персонала“, утвърдена със Заповед на председателя на НСИ, и се определя по метода на средната аритметична величина.

3.1. Средният списъчен брой на наетите по трудово или служебно правоотношение за един месец се изчислява чрез сумирането на списъчния брой на наетите лица на пълно работно време и броя на наетите лица на непълно работно време, преизчислени в еквиваленти на пълна заетост за всеки календарен ден от месеца (включително почивните дни и официалните празници), след което полученият общ сбор се разделя на броя на календарните дни за съответния месец.

Списъчният брой през почивните и празничните дни се взема за равен на списъчния брой на наетите от последния работен ден.

3.2. Средният списъчен брой на наетите за отчетната година се определя чрез сумиране на средния списъчен брой за всеки месец и полученият сбор се разделя на 12 (броя на месеците в годината).

3.3. В случаите, когато фирмата, поделението, предприятието не е работило пълна календарна година (сезонност, въвеждане в експлоатация през годината, преустановяване на дейността), сумата на средния списъчен брой на персонала за месеците, през които отчетната единица е работила, се разделя на 12.

3.4. На **код 1001** се посочва средният списъчен брой на персонала без лицата в отпуск по майчинство (чл.163 и 164 от КТ). Получава се като разлика между средния списъчен брой на наетите лица и средния списъчен брой на лицата в отпуск по майчинство.

4. По **кодове 1010, 1020, ..., 1090** се разпределя персонала без лицата в отпуск по майчинство посочен на код 1001, съгласно Националната квалификация на професиите и длъжностите от 1.01.2011 г. на равнище клас (еднозначен код).

5. На **код 1200** се посочва средният годишен брой на лицата наети на непълно работно време, но **без** да е преизчислен в еквивалент на пълна заетост. Тук се отнасят лицата, приети на работа на непълно работен ден, непълна работна седмица, непълно работен месец т.е. назначените по чл.138, 138а и 114 от КТ. Не се включват лицата в отпуск по майчинство.

6. На **код 1300** се посочва средният списъчен брой на наетите лица на непълно работно време от код 1200, **преизчислен в еквивалент на пълна заетост** въз основа на продължителността на работното време, установено в трудовия договор.

ПРИМЕР 1:

В предприятието "А" от 3 май са назначени 9 души на работа по 3 часа на ден. Нормално установената продължителност на работния ден в предприятието е 8 часа. КЕПЗ е равен на (3часа/8часа) ≈ 0.38. Броят календарни дни в месеца, през които лицата са били част от списъчния брой на персонала, е 29 дни (31 – 2). Следователно ССБ на лицата, работещи на непълно работно време, е равен на (9 лица x 0.38 x 29 дни): 31 дни ≈ 3 лица.

$$\text{КЕПЗ} = \text{ПНРВ} / \text{ППРВ}$$

КЕПЗ - коригиращият коефициент, чрез който се изчисляват еквивалентите на пълна заетост;

ПНРВ - нормална продължителност на работното време в часове на едно лице, работещо на непълно работно време;

ППРВ - нормална продължителност на работното време в часове на едно лице, работещо на пълно работно време.

ПРИМЕР 2:

В предприятието "Б" има 10 наети лица, на които работното време е 2 дни по 8 часа в седмицата. За изчисляването на средния списъчен брой се изхожда от седмичния брой работни часове - в случая 16 часа (8 x 2). При нормална продължителност на работната седмица 40 часа (8 часа x 5 дни) коефициентът КЕПЗ за тези лица е равен на 16 часа : 40 часа = 0.40. Ако се приеме, че месецът има 30 календарни дни и лицата са включени в списъчния брой през целия период, то ССБ = (10 x 0.40 x 30) : 30 = 4 лица.

7. В **раздел 2** на формуляра се попълва информация за отработеното време и движението на персонала: приети и напуснали.

На **кодове 1910, 1911, 1930 и 1931** се посочват действително отработените дни и часове на персонала, като тези на работещите на непълно работно време **не се** преизчисляват към пълна заетост. В отработените часове се включват и тези за извънреден труд. На код 1910 **не се** включват дните за платен отпуск, отпуск по болест, неплатен отпуск и др. неотработени дни.

8. В **раздел 3** на код 3100 се посочват всички **начислени** през годината средства за работна заплата и други възнаграждения на работещите по трудово или служебно правоотношение. **Не се включват:** 1) осигурителните вноски за сметка на работодателя, обезщетенията по КТ, ЗДС и КСО, както и обезщетенията и помощите за сметка на осигурителните фондове (отглеждане на дете, временна неработоспособност); 2) допълнителната сума / задължение и разход към персонала/ за компенсируеми отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползвано право на натрупан отпуск към датата на съставяне на годишния счетоводен отчет съгл. СС-19.

Средствата за работна заплата, посочени на код 1000 кол. 3 трябва да са равни на тези, посочени на код 3100.

На код 3130 се посочват начислените над основното възнаграждение суми за стимулиране на персонала, и други специфични допълнителни възнаграждения, определени според прилаганите системи на заплащане на труда или уговорени с колективен или индивидуален трудов договор.

На код 3133 се посочват само тези суми от код 3130, които имат характер на нерегулярни премии, платени от работодателя през годината: тримесечни, годишни или с друга периодичност премии, 13-та или 14-та заплата, по случай определени празници (Великден, 24 май, 15 септември, Коледа), допълнителни плащания за платен годишен отпуск и т.н. **Не се включват** допълнителните възнаграждения (премии), плащания регулярно на всеки платежен период, дори ако сумата им варира от месец на месец.

На код 3150 се посочват начислените суми за нощен труд, работа на смени, за образователна и научна степен, за професионален стаж, работа през празничните и почивни дни, извънреден труд и други.

9. На **кодове 3160, 3170, 3180 и 3190** се посочват разходите за сметка на работодателя само за работещите по трудово или служебно правоотношение.

10. На код 3160 се посочват начислените обезщетения за сметка на работодателя по КТ, ЗДС, КСО или друг нормативен акт:

- от КТ- по чл. 200,213, 214, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 224, 225 и 331;

- от ЗДС - по чл.77, 78, 104, 106 и 107;

- от КСО- по чл. 40 ал.5.

11. На код 3170 се посочват осигурителните вноски във фондовете "Безработица", "Пенсии", "Трудова злополука и професионална болест", "Общо заболяване и майчинство", "Учителски пенсионен фонд", разходите за задължително застраховане на работниците и служителите за риска "трудова злополука", здравноосигурителните вноски; вноските за: допълнително задължително пенсионно осигуряване, допълнително доброволно пенсионно осигуряване; допълнително доброволно осигуряване за безработица и/или професионална квалификация по КСО и допълнително доброволно здравно осигуряване **за сметка на работодателя** върху всички начислени през годината средства за работна заплата и други възнаграждения на работещите по трудово или служебно правоотношение.

12. На код 3180 се посочват социални разходи за: поевтиняване на храна, поддръжка на почивни бази, неуниформено облекло, транспорт, еднократни помощи изплатени на наетите за лекарства, раждане и други. За социалните разходи предоставени в натура се посочва стойността на стоките и услугите предоставяни от страна на работодателя на наетите по покупни цени, а за произведените в предприятието - по цени на производител.

13. На код 3190 се посочва данъкът за сметка на работодателя по чл. 216 от ЗКПО, начислен върху сумите за социални разходи в натура по чл. 204 ал.2 от същия закон. Не трябва да се посочват сумите, начислени по Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

Част II. Наети лица по договор за управление и контрол, извънтрудови правоотношения, допълнителен труд при друг работодател (по чл. 111 от КТ) и работещи собственици.

14. На код 1400 се посочват лицата по договор за управление и контрол, които не са включени в код 1000, код 1500 и код 1600.

15. На код 1500 се посочва броят на наетите лица по извънтрудово правоотношение (граждански договор). В начислените средства на код 1500 колона 3 се посочват всички суми като хонорари, лекторски и други подобни възнаграждения на наетите по извънтрудови правоотношения.

16. На код 1510 се посочват лицата, които през годината са имали сключен **само** договор за извършване на услуги с личен труд (граждански договор) с отчетната единица и **нямат** трудово или служебно правоотношение с друг работодател.

17. На код 1530 се посочват данни за лицата, назначени по чл.111 от КТ. Те не се включват в Част I.

18. На код 1600 се посочва броят на работещите собственици, които участват пряко в дейността на фирмата. Тези, които са в трудово правоотношение с отчетната единица се посочват само на код 1000 и не следва да се посочват на код 1600. Не се посочват съдружниците, които само получават дивиденди за дялово участие.

Средният брой през годината на лицата, посочени на кодове 1400,1500,1530 и 1600 кол. 1 и 2, се изчислява чрез сумиране на техния брой за всеки месец и полученият сбор се разделя на 12.

19. На код 3300 се посочват осигурителните вноски за сметка на работодателя на работещите без трудово и служебно правоотношение. Това са социалните и здравни осигуровки за хонорари, лекторски и др. подобни възнаграждения, за начислени суми по граждански договори, за начислени суми по договор за управление и контрол, и суми за наетите лица по чл.111 от КТ. Не трябва да се посочват социалните и здравни осигуровки на работещите собственици (посочени на код 1600) - тези суми са за сметка на самоосигуряващото се лице.

Забележки:

Използвани съкращения: **ЗДС** – Закон за държавния служител; **ЗКПО** – Закон за корпоративното подоходно облагане; **КСО** – Кодекс за социалното осигуряване; **КТ** – Кодекс на труда.

Отчетна единица:

ЕИК по БУЛСТАТ / ТР

СПРАВКА ЗА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА И РАЗВОЙНА ДЕЙНОСТ (НИРД) ПРЕЗ 2015 ГОДИНА

Обслужвана икономическа дейност (двузначен код по КИД - 2008)

Раздел I. Разходи за НИРД по области на науката

	Код на реда	Общо	Естествени науки	Технически науки	Медицински науки	Селскостопански науки	Обществени науки	(Хил. левове)	
								Хуманитарни науки	7
а	б	1	2	3	4	5	6		
А. Разходи за НИРД - общо (110+120)	100								
Текущи разходи за НИРД (130+140+150) в т.ч. за персонал, зает с НИРД	110								
Разходи за придобиване на ДМА, предназначени за НИРД в т.ч. за машини и оборудване	120								
121									
Б. Текущи разходи по видове изследвания (110)									
Разходи за фундаментални изследвания	130								
Разходи за приложни изследвания	140								
Разходи за експериментални разработки	150								

Раздел II. Разходи за НИРД по източници на средствата

	Код на реда	Отчет	(Хил. левове)	
			1	
а	б	1		
Разходи за НИРД - общо (210+220)	200			
Национални източници - общо (211+214)	210			
Предприятия / Собствена стопанска дейност, различна от НИРД	211			
Бюджетни организации и правителствени фондове (ФНИ, НИФ)	212			
Висши училища	213			
Нетърговски организации	214			
Чуждестранни източници - общо (221+222+223+224)	220			
Чуждестранни предприятия (228+229)	221			
- предприятия от Вашата група предприятия	228			
- други чуждестранни предприятия	229			
Европейска комисия	222			
Международни организации	223			
Други чуждестранни източници	224			

Раздел III. Разходи за НИРД по социално-икономически цели

	Код на реда	Отчет	(Хил. левове)	
			а	1
Разходи за НИРД - общо (701+714)	700			
Проучване и експлоатация на земната повърхност, водите и атмосферата	701			
Опазване на околната среда	702			
Граждански космически изследвания	703			
Развитие на транспорта, телекомуникациите и друга инфраструктура	704			
Производство, съхранение, разпределение и използване на енергията	705			
Усъвършенстване на промишленото производство и технологиите	706			
Развитие на здравеопазването	707			
Развитие на селското и горско стопанство и риболова	708			
Развитие на образованието	709			
Културни, развлекателни и религиозни дейности	710			
Изследване на политически и социални системи, структури и процеси	711			
Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от публични университетски фондове	712			
Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от други източници	713			
Отбрана	714			

Раздел IV. Персонал, зает с НИРД, по области на науката

Код на реда	(Среден брой през годината)													
	Общо		Естествени науки		Технически науки		Медицински науки		Селскостопански науки		Обществени науки		Хуманитарни науки	
	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени
а	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Непреизчислени в еквивалент на пълна заетост:														
Персонал - общо (310+320)	300													
Изследователи	310													
Друг персонал, зает с НИРД	320													
Преизчислени в еквивалент на пълна заетост*:														
Персонал - общо (311+321)	301													
Изследователи	311													
Друг персонал, зает с НИРД	321													

Раздел V. Персонал, зает с НИРД, по степен на образование

Код на реда	(Среден брой през годината)													
	Общо		Висше образование		По образователна степен:						Друго образование			
	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	Доктори и доктори на науките		Бакалаври и магистри		Професионални бакалаври		Друго образование			
общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	общо	в т.ч. жени	
а	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Непреизчислени в еквивалент на пълна заетост:														
Персонал - общо (410+420)	400													
Изследователи	410													
Друг персонал, зает с НИРД	420													
Преизчислени в еквивалент на пълна заетост*:														
Персонал - общо (411+421)	401													
Изследователи	411													
Друг персонал, зает с НИРД	421													

Средният брой през годината се изчислява чрез сумиране на броя на лицата, заети с НИРД, за всеки месец и полученият сбор се разделя на 12.

*Преизчисляването в еквивалент на пълна заетост се извършва на базата на продължителността на работното време, ангажирано с НИРД, през годината. Например:

- ако 3 лица са използвали половината от годишния си фонд работно време за осъществяване на научни разработки (50%), то еквивалентът на тяхната заетост с НИРД е = $(3 \times 0,5) = 1,5$;

- ако 2 лица са използвали 20% от годишния си фонд работно време за осъществяване на научни разработки, то еквивалентът на тяхната заетост с НИРД е = $(2 \times 0,2) = 0,4$;

- ако 1 лице, заето с НИРД, е работило само през половината година, то еквивалентът на неговата заетост с НИРД е = $(1 \times 0,5) = 0,5$.

Раздел VI. Изследователи по възрастови групи
(непреизчислени в еквивалент на пълна заетост)

(Среден брой през годината)

Възрастови групи	Код на реда	Общо	
		общо	в т.ч. жени
а	6	1	2
Изследователи - общо (511 +516)	510		
под 25 г.	511		
25 - 34 г.	512		
35 - 44 г.	513		
45 - 54 г.	514		
55 - 64 г.	515		
65 и повече г.	516		

Раздел VII. Изследователи по гражданска принадлежност
(непреизчислени в еквивалент на пълна заетост)

(Среден брой през годината)

Гражданство	Код на реда	Общо	
		общо	в т.ч. жени
а	6	1	2
Изследователи - общо (611 +618)	610		
Българско	611		
На държава членка на ЕС	612		
На друга европейска държава	613		
На държава от Северна Америка	614		
На държава от Централна и Южна Америка	615		
На държава от Азия	616		
На държава от Африка	617		
На други държави	618		

Дата:

Ръководител:

Съставител:

Лице за контакт:

(име, презиме, фамилия)
(име, презиме, фамилия)
(подпис)
(телефон)

УКАЗАНИЯ

Формулярът се попълва от всички предприятия, фирми, научни институти и организации, Българската академия на науките, Селскостопанската академия, висшите училища, университетските болници и други организации на самостоятелен баланс, които независимо от вида на основната си дейност през 2015 г. са извършвали научноизследователска и развойна дейност (НИРД) - т.е. ако поне едно лице от персонала през цялата година е било заето с НИРД. В карето "Обслужвана икономическа дейност" се посочва кода на отрасловия раздел, за който е предназначена преобладаващата част от НИРД, съгласно Класификацията на икономическите дейности - КИД - 2008.

Научноизследователската и развойна дейност включва всяка творческа работа, която се провежда систематично с цел да се увеличи обемът на знанията, включително познанието за човека, културата и обществото, както и използването на този обем от знания за нови приложения. Основният критерий, който служи да се отграничи научноизследователската и развойна дейност от широката гама подобни дейности, основаващи се на науката и технологиите, е наличието, в рамките на НИРД, на значителен елемент на новост и на отстраняване на научната и/или техническата неопределеност. Клиничните изпитвания на лекарства I, II и III фаза също се третираат като НИРД.

На **код 100** "Разходи за НИРД - общо" се посочва общата сума на текущите разходи за НИРД и на разходите за придобиване на ДМА, предназначени за НИРД, независимо от източника на финансиране.

На **код 110** "Текущи разходи за НИРД" се посочват данни за разходите за материали, за външни услуги, за персонал и другите разходи за дейността. Не се включват разходите за амортизация.

На **код 111** "Разходи за персонала, зает с НИРД" се посочват разходите за заплати и други възнаграждения (вкл. по граждански договори), както и разходите за осигуровки. Не се включват възнагражденията на помощния персонал, които обаче са включени в текущите разходи за НИРД на код 110.

На **код 120** се посочват данни за направените разходи за придобиване на ДМА, предназначени за НИРД.

Текущите разходи за НИРД, посочени на **код 110** следва да се разпределят (може и приблизително по Ваша преценка) според вида на научните изследвания (разработки), за които са направени:

- Разходи за фундаментални изследвания (**код 130**) - посочват се разходите за експериментални или теоретични изследвания, имащи за цел главно придобиването на нови знания, без да се има предвид тяхното конкретно приложение или използване. Резултатите от фундаменталните изследвания обикновено не се комерсиализират, а са предмет на публикации в научни списания или на обмен между заинтересовани лица и организации.

- Разходи за приложни изследвания (**код 140**) - посочват се разходите за оригинални изследвания, извършвани с цел придобиване на нови знания, които обаче са насочени главно към постигане на определени практически цели и задачи.

- Разходи за експериментални разработки (**код 150**) - посочват се разходите за системни разработки, базирани върху налични знания, с цел да се произведат нови материали, продукти и устройства; да се внедрят нови методи, системи и услуги или значително да се усъвършенстват вече съществуващите.

Разходите за НИРД се разпределят по области на науката в зависимост от насочеността на научните изследвания (разработки).

Данните за разходите за НИРД, посочени на код 100, код 200 и код 700 трябва да бъдат равни.

В Раздел II. Разходи за НИРД по източници на средствата общата сума на направените през годината разходи за НИРД се разпределя по видове национални и чуждестранни предприятия, институции и организации. Средствата, с които е осъществена НИРД, могат да бъдат получени под различна форма – приходи от продажба на продукти от НИРД по договор с други предприятия, висши училища или бюджетни организации; приходи от собствена стопанска дейност, различна от НИРД; субсидии от държавния бюджет, средства от правителствени фондове (Фонд научни изследвания (ФНИ), Национален иновационен фонд (НИФ)); безвъзмездна финансова помощ от Европейската комисия, международни организации и правителства на други държави.

Разпределението, в **Раздел III**, на разходите за НИРД по социално-икономически цели се извършва **според крайната цел, за която е предназначена НИРД**, както следва:

Проучване и експлоатация на земната повърхност, водите и атмосферата (**код 701**) - разходите за НИРД, свързана с: проучване на земната повърхност, залежите на полезни изкопаеми (минерали, нефт, природен газ), моретата, океаните, атмосферата; климатичните и метеорологични изследвания и хидрологията.

Опазване на околната среда (**код 702**) - разходите за НИРД, свързана с: осъществяване на контрол над замърсяването, идентифициране на източниците и причините за замърсяване, неговото разпространение и влияние върху хората, флората, фауната, микроорганизмите и биосферата; създаване на устройства за следене и измерване на всички видове замърсявания; превенция и премахване на замърсяването.

Граждански космически изследвания (**код 703**) - разходите за НИРД, свързана с разработки и приложни изследователски програми за проучване на космоса, включително дейността на космически лаборатории. Не се включват разходите за НИРД за космически изследвания с отбранителна цел, които следва да се посочат на код 714 "Отбрана".

Развитие на транспорта, телекомуникациите и друга инфраструктура (**код 704**) - разходите за НИРД, свързана с развитие на: транспортната, телекомуникационната и водоснабдителна системи; строителството на сгради и други строителни съоръжения.

Производство и разпределение на енергията (**код 705**) - разходите за НИРД, свързана с: производството, съхранението, разпределението и рационалното използване на всички видове енергия; повишаване ефективността на енергийното производство и разпределение.

Усъвършенстване на промишленото производство и технологиите (**код 706**) - разходите за НИРД, свързана с: усъвършенстване и повишаване на икономическата ефективност и конкурентноспособността на промишленото производство.

Развитие на здравеопазването (**код 707**) - разходите за НИРД, свързана с: опазване, подобряване и възстановяване на здравословното състояние на хората; социални грижи за деца, възрастни и други специални категории хора с увреждания или с хронични заболявания.

Развитие на селското и горско стопанство и риболова (**код 708**) - разходите за НИРД, свързана с подпомагане развитието на: селското, горското стопанство, риболова, производството на хранителни продукти; контрола над използването на химически изкуствени торове; ветеринарната медицина.

Развитие на образованието (**код 709**) - разходите за НИРД, свързана с всички степени на образователната подготовка и с всички форми на обучение.

Културни, развлекателни и религиозни дейности (**код 710**) - разходите за НИРД, свързана с проучване на влиянието, което оказват върху общественния живот такива социални явления като културни, развлекателни, спортни и религиозни дейности.

Изследване на политически и социални системи, структури и процеси (**код 711**) - разходите за НИРД, свързана с: изследване

на политически структури на обществото; на социални процеси, изменения и конфликти; развитие на системи за социална сигурност и социално подпомагане; социални аспекти на организацията на работа.

Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от публични университетски фондове (**код 712**) - разходите за НИРД (финансирана от публични университетски фондове) в областта на естествените, техническите, медицинските, селскостопанските, обществените и хуманитарните науки.

Общо развитие на знанието: НИРД финансирана от други източници (**код 713**) - разходите за НИРД (финансирана от други източници, различни от публичните университетски фондове) в областта на естествените, техническите, медицинските, селскостопанските, обществените и хуманитарните науки.

Отбрана (**код 714**) - разходите за НИРД, осъществявана за военни цели. Не се включват разходите на Министерство на отбраната за граждански изследвания, които трябва да се отнесат към някоя от останалите социално-икономически цели.

Изследователи (код 310, код 410, код 510, код 610) са професионалните специалисти, пряко ангажирани в извършването на научноизследователска и развойна дейност, т.е. които работят по формулирането и създаването на нови знания, продукти, процеси, методи и системи, както и по ръководенето на съответните теми (проекти). Към тази категория се отнасят и редовните докторанти, тъй като изготвянето на дисертационен труд отговаря на дефиницията за НИРД.

Друг персонал, зает с НИРД (код 320 и код 420) - обхваща техническия и помощен персонал. Към технически персонал се отнасят лицата, притежаващи необходимите знания и опит в една или няколко области на науката, които работят под ръководството и контрола на изследователите. Помощен персонал са квалифицирани и неквалифицирани работници и специалисти, които участват в изпълнението на научноизследователски проекти. Не се включват лицата, непряко свързани с НИРД като охрана, портиери, работници в столовете, счетоводители и други.

В Раздел IV. Персонал, зает с НИРД, по области на науката разпределението по науки става **според научната област, в която работят лицата**, а тя може и да не съвпада с тази от дипломата им за завършено образование.

В Раздел V. Персонал, зает с НИРД, по степен на образование заетите лица се разпределят според образователната степен, която притежават. Лицата, с научна степен "доктор на науките" и "доктор", независимо че имат и образователна степен "магистър", се посочват само в колона 5, а жените от тях - в колона 6.

В Раздел VI. Изследователи по възрастови групи се посочва броят на изследователите според навършената възраст в години към 31.12.2015 година.

В Раздел VII. изследователите се разпределят според гражданството, което притежават. Български гражданин, който е и гражданин на друга държава, се смята само за български гражданин.

В колони 5 и 6 на Раздел VII се посочват изследователите с гражданска принадлежност към някоя от следните държави членки на Европейския съюз: Австрия, Белгия, Великобритания, Германия, Гърция, Дания, Естония, Ирландия, Испания, Италия, Кипър, Латвия, Литва, Люксембург, Малта, Нидерландия, Полша, Португалия, Румъния, Словакия, Словения, Унгария, Финландия, Франция, Хърватия, Чехия и Швеция.

(Продължава в брой 6)

5. – Областният управител на област Враца на основание чл. 149, ал. 4 ЗУТ съобщава на заинтересованите лица, че със Заповед № РД-18-ДС-91 от 18.12.2015 г. е съгласуван идеен инвестиционен проект и издадено Разрешение за строеж № 3 от 21.12.2015 г. за обект от техническата инфраструктура: „МВЕЦ „Струпец“ на р. Искър, намиращ в землищата на: с. Струпец, община Роман, и с. Старо село, община Мездра, област Враца“, с възложител „Искър 3“ – ЕООД, със седалище и адрес на управление София, ул. Николай Хайтов 3А, ЕИК 106618620, представлявано от Юлиян Василев Янкулов – управител. Строежът е втора категория съгласно чл. 137, ал. 1, т. 2, буква „б“ ЗУТ и чл. 4, ал. 2, буква „б“, т. 1 от Наредба № 1 от 2003 г. за номенклатурата на видовете строежи. За идейния инвестиционен проект е изготвена оценка на съответствие на проектната документация със съществените изисквания към строежите, изготвена от консултанта „Булекс РБ“ – ЕООД, София. Заповедта за съгласуване и разрешението за строеж могат да бъдат обжалвани от заинтересованите лица съгласно чл. 149, ал. 4 ЗУТ пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от обнародването в „Държавен вестник“.

162

24. – Областният управител на област с административен център Плевен съобщава, че на основание чл. 154, ал. 2, т. 6 и 7 и чл. 154, ал. 5 във връзка с чл. 152, ал. 2 и чл. 149, ал. 4 ЗУТ е издадена Заповед № РД-09-150 от 18.12.2015 г. на областния управител на област Плевен за допълване на Разрешение за строеж № ТУ-08-01 от 12.08.2015 г. на същия за обект: „Инженеринг за изграждане на довеждаща техническа инфраструктура до площадката на регионална система за управление на отпадъците (РСУО) в регион Левски (Никопол) – реконструкция и рехабилитация на път РVN 2122 в землището на с. Санадиново, община Никопол, и с. Петокладенци, община Белене“ (ДВ, бр. 67 и 68 от 2015 г.), като се изменя етапността на строителството, както следва: „Етап „А“ става: „Подобект: „Реконструкция и рехабилитация на път РVN 2122 от км 6+300 до км 11+329.84“; „Етап „Б“ става: „Подобект: „Реконструкция и рехабилитация на път РVN 2122 от км 2+900 до км 4+644.75 и от км 4+764.77 до км 6+300, включващ и самостоятелен мост над р. Осъм в участък от км 4+644.75 до км 4+764.75“, съобразно одобрения на 18.12.2015 г. инвестиционен проект. Разрешението подлежи на обжалване пред ВАС в 14-дневен срок от обнародването му в „Държавен вестник“ чрез областния управител на област с административен център Плевен.

211

29. – Областният управител на област Смолян на основание чл. 149, ал. 4 ЗУТ съобщава на заинтересованите лица, че със Заповед № АП-03-17 от 4.01.2016 г. на областния управител на област Смолян е вписана забележка към Разрешение за строеж № 17 от 7.10.2009 г., издадено от областния управител на област Смолян, за съществено изменение на одобрения инвестиционен проект при условията на чл. 154, ал. 2, т. 6 – промяна на инвестиционното намерение при етапно изграждане и въвеждане в експлоатация на строежа при условията на чл. 152, ал. 2 ЗУТ: Път III-8681 Рудозем – Смилян, от км 0+000 до км 6+550 – Етап 1; Път III-8681 Рудозем – Смилян, от км 6+550

до км 8+431 – Етап 2. Заповедта може да бъде разглеждана от заинтересованите лица в деловодството на Областна администрация Смолян и обжалвана пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването ѝ.

69

ПОКАНИ И СЪОБЩЕНИЯ

1. – Управителният съвет на Асоциация „Български спортен кон“, София, на основание чл. 26 ЗЮЛНЦ и чл. 27, ал. 6 от устава на асоциацията свиква редовно общо събрание на 4.03.2016 г. в 13 ч. в София, пресклуб „България“, при следния дневен ред: 1. отчет на УС за дейността на асоциацията за изминалия период; 2. отчет на УС за финансовото състояние на асоциацията за изминалия период; 3. отчет на контролния съвет; 4. разни. При липса на кворум на основание чл. 27 ЗЮЛНЦ и чл. 28 от устава на асоциацията общото събрание ще се проведе един час по-късно, на същото място и при същия дневен ред и ще се счита за законно независимо от броя на присъстващите.

219

1. – Управителният съвет на Българската федерация по тенис – сдружение с нестопанска цел за осъществяване на общественопозелна дейност, София, на основание чл. 33, ал. 3 и чл. 35 от устава на сдружението и чл. 26 ЗЮЛНЦ свиква редовно годишно общо събрание на членовете на сдружението на 19.02.2016 г. в 10 ч. в София, Център за събития „Лаура“, пл. България 1, сградата на НДК, от страната на бул. Витоша, при следния дневен ред: 1. отчет за дейността на сдружението през 2015 г.; 2. финансов отчет на сдружението за 2015 г.; 3. приемане на бюджет за 2016 г.; 4. избор на нов УС и на нов председател; 5. гласуване изменение на критериите по категоризационна карта; 6. разни. На основание чл. 36, ал. 1 от устава на сдружението за редовно се счита общо събрание, проведено в присъствието на повече от половината от членовете на сдружението. При липса на кворум на основание чл. 27 ЗЮЛНЦ заседанието на общото събрание ще бъде отложено за един час по-късно, на същото място и при същия дневен ред, като ще се проведе независимо от броя на явилите се.

286

1. – Управителният съвет на Спортен клуб – Национална Служба за Охрана, София, на основание чл. 26 ЗЮЛНЦ свиква отчетно-изборно общо събрание на сдружението на 25.02.2016 г. в 11 ч. в София, бул. Черни връх 43, сграда НСО – гараж, ет. 5, Учебна зала, при следния дневен ред: 1. отчет за дейността на СК „НСО“; 2. приемане на финансов отчет на СК „НСО“; 3. освобождаване от отговорност членовете на управителния съвет за отчетния период; 4. промени в състава и избор на членове на управителния съвет на СК „НСО“, включително председател на управителния съвет и секретар; 5. изменение и допълнение в устава на СК „НСО“; 6. приемане на вътрешен правилник за дейността; 7. други.

284

4. – Управителният съвет на Националния полицейски синдикат в България, София, на основание чл. 26 ЗЮЛНЦ свиква 9-ия редовен конгрес на сдружението на 26.02.2016 г. в 10 ч.

в София, хотел „Будапеща“, при следния дневен ред: 1. отчет за дейността на УС на НПС за периода 26.06.2015 – 25.02.2016 г.; 2. утвърждаване на ревизионния акт на НКК за периода 1.05. – 31.12.2015 г.; 3. приемане на изменения и допълнения на устава на НПС в България; 4. приемане на решения на конгреса до 10-ия редовен конгрес; 5. избор на президент, вицепрезидент, управителен съвет и национална контролна комисия на НПС в България.

265

1. – Управителният съвет на сдружение „Клуб „Кану-каяк – ЦСКА“, София, на основание чл. 26 ЗЮЛНЦ свиква редовно ОС на сдружението на 16.03.2016 г. в 18 ч. в София – Панчарево, Национална гребна база, при следния дневен ред: 1. финансов и отчет за дейността на сдружението през 2014 г.; 2. избор на член на УС на мястото на починалия Петър Божилов; 3. разни. Материалите за събранието ще бъдат на разположение на членовете на сдружението в София, СО, район „Панчарево“, гребна база „Панчарево“, всеки работен ден за времето от 16 до 19 ч. от 15.02.2016 г. При липса на кворум на основание чл. 27 ЗЮЛНЦ събранието ще се проведе същия ден и на същото място от 19 ч. независимо от броя членове на сдружението, регистрирали се за участие в ОС.

8214

2. – Управителният съвет на „Футболен клуб Спартак – ветерани“, Варна, на основание чл. 8, ал. 1 от устава на клуба и чл. 26 ЗЮЛНЦ свиква редовно общо събрание на учредителите и членовете на клуба на 14.03.2016 г. в 18 ч. в кафе-бар „Шампиони“ – ст. Спартак, Варна, при следния дневен ред: 1. приемане отчет за дейността на сдружението за периода 2009 – 2015 г.; 2. освобождаване от отговорност на членовете на управителния съвет и контролния съвет на сдружението; 3. избор на управителен съвет на сдружението; 4. избор на контролен съвет. 5. изменение на устава на сдружението; 6. други. Поканват се всички учредители и членове на клуба да присъстват и участват в работата на събранието лично или чрез надлежно упълномощен представител. Регистрацията на участниците в заседанието на общото събрание ще започне в деня на събранието в 17 ч. Материалите за заседанието по дневния ред са на разположение на членовете на сдружението на адреса на управлението му.

220

1. – Управителят на сдружение „Валентиа – детски проекти“, Варна, на основание чл. 26 ЗЮЛНЦ свиква общо събрание на 15.03.2016 г. в 10 ч. на адреса и седалище на сдружението във Варна при следния дневен ред: 1. приемане на отчет на управителя за дейността на сдружението; 2. приемане на решение за прекратяване на сдружение „Валентиа – детски проекти“, в частна полза, по ЗЮЛНЦ; 3. други. При липса на кворум и на основание чл. 27 ЗЮЛНЦ и чл. 26 от устава ново събрание ще се проведе един час покъсно, на същото място и при същия дневен ред независимо от броя на присъстващите членове.

8402

1. – Управителният съвет на фондация „Малки Ангели“ – гр. Добрич, на основание чл. 26 ЗЮЛНЦ свиква общо събрание на 12.03.2016 г. в 11 ч. в гр. Добрич, ул. България 3, при следния дневен ред: 1. вземане на решение за промяна ад-

реса на седалището на фондация „Малки Ангели“; 2. промени и допълнения в устава на фондация „Малки Ангели“; 3. предложения за обсъждане на други актуални за фондацията въпроси, в т.ч. обсъждане на развитието на фондацията. При липса на кворум на основание чл. 27 ЗЮЛНЦ събранието ще се проведе на същата дата в 17 ч., на същото място и при същия дневен ред.

235

81. – Управителният съвет на „Сдружение на хотелиерите и ресторантьорите“, Казанлък, на основание чл. 26 ЗЮЛНЦ свиква редовно годишно общо събрание на сдружението на 15.03.2016 г. в 14 ч. в Казанлък, хотел „Палас“, при следния дневен ред: 1. приемане на отчет на УС за дейността на сдружението за 2015 г.; 2. приемане на финансов отчет за 2015 г.; 3. освобождаване от отговорност на членовете на УС; 4. други. Поканват се членовете на сдружението лично или чрез упълномощени представители да присъстват на общото събрание. Регистрацията на членовете или техните упълномощени представители ще започне от 13,30 ч. и ще приключи в 13,50 ч. Съгласно чл. 17 (3) от устава на сдружението всеки пълномощник се легитимира с лична карта и писмено пълномощно, издадено изрично за участие в общото събрание на сдружението. Материалите по дневния ред, включително предложенията за решения, са на разположение на членовете в седалището на СХРК. При липса на кворум на основание чл. 27 ЗЮЛНЦ събранието ще се проведе същия ден, на същото място и при същия дневен ред в 15 ч.

125

20. – Управителният съвет на сдружение с нестопанска цел „Ловно-рибарско сдружение „Кнежа – 2000“, гр. Кнежа, на основание чл. 26 ЗЮЛНЦ свиква редовно общо събрание на 27.02.2016 г. в 10 ч. в залата на Ловно-рибарско сдружение „Кнежа – 2000“ при следния дневен ред: 1. отчетен доклад на ЛРС „Кнежа – 2000“ за периода 2012 – 2015 г.; 2. отчетен доклад на ревизионната комисия; 3. приемане на решения за бъдещата дейност на сдружението; 4. промени в устава на сдружението; 5. избор на управителен съвет на ЛРС; 6. текущи. Поканват се всички делегати, избрани на общите събрания на дружините, да присъстват. При липса на кворум на основание чл. 27 ЗЮЛНЦ събранието ще се проведе същия ден в 11 ч., на същото място и при същия дневен ред.

199

1. – Управителният съвет на сдружение с нестопанска цел „Подводен клуб „Нептун“, Пловдив, на основание чл. 26 ЗЮЛНЦ свиква общо годишно отчетно събрание на сдружението на 11.03.2016 г. в 18,30 ч. в помещението на клуба в Пловдив, ул. Гладстон – подлеза, при следния дневен ред: 1. отчет за дейността на сдружението за 2015 г.; 2. приемане на основните насоки за развитие на сдружението за 2016 г. и програма за осъществяване на дейността на сдружението за 2016 г.; 3. приемане на бюджета на сдружението за 2016 г.; 4. разни. Материалите по дневния ред ще бъдат предоставени за запознаване на членовете на клуба в седалищния адрес след 19.02.2016 г.

221

1. – Управителният съвет на сдружение с нестопанска цел „Българско балинтово общество“, Пловдив, на основание чл. 26 ЗЮЛНЦ и чл. 16.1

от устава на сдружението свиква общо събрание на БГБО на 12.03.2016 г. в 14 ч. в конферентната зала на хотел „Хисар“, гр. Хисаря, при следния дневен ред: 1. отчети – на управителя, ковчезника, контролора; 2. избор на управителни органи; 3. прием на нови членове; 4. разни. Поканени за участие са всички членове на сдружението. При липса на кворум на основание чл. 27 ЗЮЛНЦ и чл. 18 от устава на сдружението събранието се отлага с един час при същия дневен ред и се счита за законно независимо от броя на присъстващите. 243

2. – Управителният съвет на сдружение „Национален съюз на водоползвателите“, Пловдив, на основание чл. 26 ЗЮЛНЦ свиква общо отчетно събрание на членовете си на 14.03.2016 г. в 11 ч. в хотел „Соленков“, гр. Каварна, област Добрич, при следния дневен ред: 1. приемане на нови членове; 2. отчетен доклад за дейността на съюза и УС през мандата; 3. отчетен доклад на контролния съвет; 4. освобождаване от отговорност на досегашните членове на УС, КС и председателя на съюза; 5. избор на нови членове на УС, КС и председател на съюза; 6. обсъждане на финансови, текущи и други въпроси. Канят се всички членове на сдруженията за напояване и всички водоползватели със собствени водоизточници, желаещи да станат членове на Националния съюз на водоползвателите, да присъстват на събранието. 218

1. – Управителният съвет на сдружение с нестопанска цел в обществена полза „ФК Пълдин“, Пловдив, на основание чл. 26 ЗЮЛНЦ свиква общо събрание на членовете на сдружението на 15.03.2016 г. в 10 ч. в Пловдив, ул. Иван Гешев 9, при следния дневен ред: 1. приемане на отчет за дейността на управителния съвет за 2015 г.; 2. освобождаване от отговорност на членовете на управителния съвет за дейността им през 2015 г.; 3. освобождаване на управителния съвет на сдружението; 4. приемане на нови членове на сдружението; 5. освобождаване на членове на сдружението; 6. приемане на нов устав на сдружението; 7. избор на УС на сдружението; 8. приемане на Вътрешни правила за контрол и предотвратяване изпирането на пари и финансиране на тероризма от общото събрание на сдружението; 9. разни. Материалите за общото събрание са на разположение на членовете в офиса на сдружението в Пловдив, ул. Иван Гешев 9, всеки делничен ден от 9 до 17 ч. При липса на кворум на основание чл. 27 ЗЮЛНЦ събранието ще се проведе същия ден един час по-късно при същия дневен ред. 178

1. – Управителният съвет на сдружение „МИГ – Попово – 2007“, гр. Попово, на основание чл. 26 ЗЮЛНЦ свиква общо събрание на членовете на 11.03.2016 г. в 9,30 ч. в Попово, пл. Александър Стамболийски 2, при следния дневен ред: 1. отчет на УС на сдружение „МИГ – Попово

– 2007“; 2. вземане на решение за прекратяване дейността на сдружение „МИГ – Попово – 2007“. При липса на кворум на основание чл. 27 ЗЮЛНЦ събранието ще се проведе същия ден в 10,30 ч. при същия дневен ред независимо от броя на присъстващите. 236

12. – Управителният съвет на сдружение с нестопанска цел „Рома – 99“ – Смолян, на основание чл. 26 ЗЮЛНЦ свиква общо събрание на 2.03.2016 г. в 10 ч. в седалището на сдружението – Смолян, ул. Елица, бл. 15, вх. Б, ет. 6, ап. 26, при следния дневен ред: 1. отчет за дейността на сдружението за периода 1999 – 2016 г.; 2. вземане на решение за определяне целите на сдружението, средствата за тяхното постигане и вида на дейност по смисъла на чл. 2 ЗЮЛНЦ; 3. приемане на нов устав на сдружението съгласно разпоредбите на ЗЮЛНЦ; 4. освобождаване на членове на УС и избор на нов УС на сдружението; 5. промяна на седалището на сдружението; 6. приемане на нови членове и освобождаване от членство; 7. разни. 244

1. – Управителният съвет на СНЦ „Пиеро“, Стара Загора, на основание чл. 26, ал. 3 ЗЮЛНЦ свиква общо събрание на 12.03.2016 г. в 13 ч. в Стара Загора, ул. Ген. Гурко 46, в сградата на ДКТ – Ст. Загора, при следния дневен ред: 1. отчет на дейността на УС през 2015 г.; 2. обсъждане и приемане на промени в устава на СНЦ „Пиеро“; 3. разглеждане на заявления за приемане на нови членове в СНЦ „Пиеро“ и освобождаване на стари; 4. избор на членове на УС; 5. разни. При липса на кворум на основание чл. 27 ЗЮЛНЦ събранието ще се проведе същия ден в 14 ч. при същия дневен ред и на същото място. 233

1. – Управителният съвет на сдружение с нестопанска цел „Училищно настоятелство „Радетели за знание“, с. Арчар, община Димово, област Видин, на основание чл. 26 ЗЮЛНЦ свиква общо събрание на сдружението на 15.03.2016 г. в 14 ч. в учителската стая на СОУ „Христо Ботев“, с. Арчар, община Димово, при следния дневен ред: 1. отчет за дейността на управителния съвет на сдружението за 2012, 2013, 2014 и 2015 г.; 2. приемане на изменения в устава на сдружението; 3. приемане на основните насоки и програма за дейността на сдружението; 4. приемане на бюджета за 2016 г. на сдружението; 5. освобождаване на членовете на управителния съвет, председателя и заместник-председателя; 6. избор на нов управителен съвет, председател и заместник-председател; 7. приемане на нови членове и/или изключване на членове. Материалите за заседанието са на разположение в седалището на сдружението. При липса на кворум на основание чл. 27 ЗЮЛНЦ общото събрание ще се проведе един час по-късно в същата зала при същия дневен ред. 234

Адрес на редакцията: 1169 София, пл. Княз Александър I № 1, тел. 939-35-17, тел./факс 939-36-74, 981-17-11 e-mail: DVest@parliament.bg, rumen@parliament.bg

Електронна страница на „Държавен вестник“: <http://dv.parliament.bg>

IBAN номерът на банковата сметка на „Държавен вестник“ е:

BG10BNBG96613100170401, BIC на БНБ – BNBGBGSD

Печат: „Алианс принт“ – ЕООД, София 1592, ул. Илия Бешков 3

ДЪРЖАВЕН ВЕСТНИК

ISSN 0205 – 0900